ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 փր. կամ 10 $, հատը 12 փր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
1
ՄԱՐՏ
★
MARDI
1 MARS
1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7610 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3021

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԿԱՇՈՒՆՋ ԿԻՐԱԿԻՄԸ

•

Կիրակի օր, Սորպոնի վտառւոր ամփիթաատրոնը նորէն կը յորդէր հայկական բազմութեամբ, զարձեալ ի վառ հայ – րենի մշակոյթին :

Անցեալ կիրակի, սրահին կամարները կը թնդային հարիւրաւոր նորամարժ աշակերտներու եւ աշակերտուհիներու երգերով, պարերով եւ արտասանութիւն – ներով :

Այս կիրակի, երկու համազգային հասատուեանց 25ամեայ վաստակն էր որ կը վառաբանուէր, նոյն կամարներուն տակ :

Մթնոլորտը կաղդուրիչ էր, երկու պարագաներուն մէջ ալ :

Նոյն օրը չարժման մէջ դրուած էին ուրիչ բազմութիւններ , քաղաքին եւ արուարձաններու մէջ, մասնակցելու համար տեղական ոճնակատարութեանց :

Բոլոր բազմութեանց մէջ ուշադրաւ տեղ մը կը բռնէր երիտասարդութիւնը , չափահաս կամ նորահաս :

Թերեւս չատ քիչերը բան կը հասկնան ճառերէն կամ երգերէն : Բայց եւ այնպէս կ'աղդուին մթնոլորտէն, ուղղակի կամ անուղղակի :

Ուրիչ նշանակելի պարագայ մը,— թէ կրթական վառատոնին եւ թէ Համազգային ընկ. եւ ձեմարանի յոբելեանին առ – թիւ Սորպոնի մէջ համախմբուած բազմութիւնը կը բաղկանար ժողովուրդի բոլոր խաւերէն :

Գաղանիք չէ որ առորագատութեան դպացումը խորապէս պղած է չատերուն վրայ :

Առածի կարդ անցած է սա խօսքը· — « Մենք ո՞վ ենք որ···» :

Այս տեսակ արտայայտութեանց հետեւանքը այն կ'ըլլայ որ ձեր առջեւ կ'ունենաք նկուն, դլուխը կախ հասարակու – թիւն մը :

Ուրիչ բան է անապարծութիւնը, ամուլ յաւակնոտութիւններով, եւ բոլորովին ուրիչ բան՝ ինքնավստահ կեցուածք մը՝ որ կը բխի սեփական արժանիքներու դիտակցութենէն :

Ո՞վ պիտի կրնար մեղադրել, եթէ արդար հպարտութեամբ հաստատէինք թէ այս կամ այն չինարար, ստեղծագործ աշխատանքը կատարած ենք, դարերու ընթացքին :

Օտարները իրենք աչքնալան պրպտում – ներ եւ ուսումնասիրութիւններ կատարած են, ապացուցանելով հայկական մշակոյթին արժէքը :

Ներելի՞ է որ մենք անդիտանանք, մէկդի դնենք մեր վաստակը, չլսելով ուրիչներու ակնախիղ լոյսերէն :

Մարդկային քաղաքակրթութեան մէջ ամէն ժողովուրդ տեղ մը կը դրաւէ համաձայն իր ինքնուրոյն արժանիքներուն եւ ստեղծագործութեանց :

Եւ իր դիրքը կ'ամրանայ, երբ նոր ճիդեր կը փորձէ, քայլ մը աւելի յառաջ երթալու համար :

Այս ժողովուրդը այդ ձգտումը ունեցած է դարերով, ամէնէն դժոխային պայմաններուն մէջ :

Պատճառ չկայ որ ընկրկի այսօր, վհատելով օտարութեան խոչընդոտներուն առջեւ :

Եւ կամ գոհանայ հանդիսաւոր, կի – րակնօրեայ պարծանքներով, առանց նոր նուաճումներ կատարելու :

Երկու հայկաշունչ կիրակիներու խանդավառութիւնը թող դառնայ խրախոյս, աւելի ամուր կապուելու համար ազդային մշակոյթին, որ պիտի մնայ մեր յաւիտենական փառքը, հայրենիքէն ներս թէ դուրս :

Տարագիր բազմութիւնները չունին ա – ւելի հաստատուն ապաւէն քան իրենց սեփական մշակոյթը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՑ ՓԱՐԻԶԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ ԵՒ ՍԱՐԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐԸ

•

ՊԱՌԱԿՏՈՒՄ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՄԷՋ

Արեւմտեան Գերմանիոյ երեսփ. ժողո – վը Փետր. 27ին (Կիրակի) երբորդ ընթերցումով վաւերացուց Փարիզի համաձայ – նութիւնները եւ Սարի պայմանագիրը :

Այս առթիւ ալ բուռն տեսարաններ պարզուեցան, իսր պառակտում ստեղծելով նոյնիսկ գահլիճին մէջ: Վերջին պահուն ուժգին յարձակողականի մը ձեռնարկեց ընկերվարական կուսակցութեան առաջ – նորդը, Օլէնհաուըր: Բայց վարչապետը, Տոքթ. Ատընաուըր, ապահոված էր յա – ջողութիւնը: Ժողովին դլխէն երկու եր – րորդը վաւերացուց երկրին վերազինումը եւ զերիչխանութեան վերահաստատումը (320 թեր, 150 դէմ): Սարի պայմանա – գիրն ալ վաւերացուեցաւ 202ի դէմ 263 ձայնով, ինչ որ կարեւոր մեծամասնու – թիւն մը կը համարուի, նկատի առնելով ընդդիմադիրներուն բուռն պայքարը :

*Այս քուէարկութեան առթիւ ալ հաս – տատուեցաւ թէ իսր պառակտում կը տիրէ մեծամասնութեան չարքերուն մէջ , վտանգելով դահլիճին կացութիւնը: Վի – ճարանութեանց ընթացքին սուր սլաքներ արձակեցին Ազատ ռամկավարներու ա – ռաջնորդը, Թոմաս Տեհլէր եւ ընկերվա – րական ներկայացուցիչը: Առաջինը Տոքթ. Ատընաուըրը քննադատեց մասնաւորաբար Սարի պայմանագրին առթիւ : Իր ճառը աներելով ալ հաղորդուեցաւ ունկնդիրներուն: Տեհլէր բուռն լեզու մը դործածեց այդ պայմանագրին դէմ, զայն համարելով պարզապէս անձնատուրութիւն Ֆրանսայի: Ըսաւ թէ ծրագրուած հանրաքուէն խեղկատակութիւն մը պիտի ըլլայ: Ընդունելով հանդերձ Ֆրանսայի հետ հաշտուելու անհրաժեշտութիւնը , ըսաւ թէ Ֆրանսան եթէ անկեղծօրէն կ'ուզէ Գերմանիոյ վերամիացումը, կրնայ ապացուցանել արտօնելով որ Սարի գերմա – նախօս ժողովուրդը վերադառնայ արեւ – մտեան Գերմանիոյ: Այս առթիւ մեղա – դրեց վարչապետը թէ նեղը դրած է խորհրդարանը, որպէսզի վաւերացնէ Սարի անիրաւ պայմանագիրը, իբրեւ լրացուցիչ մասը Փարիզի համաձայնութեանց: Եւ բացագանչեց·— «Ի՞նչ տեսակ դիւանա – գիտութիւն է այս»: Հետզհետէ զայրա – նալով եւ յուզուելով, ծանր մեղադրանք մը եւս ուղղեց Տոքթ. Ատընաուըրի դէմ : Ըսաւ թէ անձնատականներ են անոնք որ կը պաշտպանեն Գերմանիոյ մէկ մասին անջատումը: Մինչեւիկեալ չերմապէս պաշտպանեց ազատ ռամկավար երեսփոխան մը, Մաքս Պեքէր, զոր Տոքթ. Ատընաուըր անխնայ ձաղկած էր ուրբաթ օր, իրրեւ թեթեւ ազդայնական: Ցետոյ չարունակեց, — Արտասահմանի մէջ այն սխալ դաղա – փարը տարածուած է թէ Տոքթ. Ատընաուըր աներսը Գերմանիոյ ժողովրդա – պետութեան, իսկ միւս բոլոր Գերմաններ ազդայնական խառնակոյտ մը կը կազմեն: Ես այլեւս չեմ կրնար հանդուրժել այս քաղաքական խաղերուն»:

Տեհլէրի կուսակցութեան անդամներէն չորսը նախարար են եւ հետացան կառա – վարական նստարաններէն, երբ ճառը կը չարունակուէ : Վարչապետը նախ կը ժպտէր, բայց յետոյ դէմքը մռայլ երե – ւոյթ մը ստացաւ: Բուռն ժխոր մը ծա – գեցաւ Տեհլէրի ճառէն ետք: Արտակարդ

(Շար.ր կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԵՄԱՐԱՆԻ 25ԱՄԵԱԿԸ ԽԱՆԴԱՎԱՌՈՒԹԵԱՄԲ ՏՕՆՈՒԵՑԱՒ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ՍՈՐՊՈՆԻ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

•

Մէկ Միլիոն Ֆրանքի Նուիրբ Մը

Կիրակի օր, մեծ խանդավառութեամբ տօնուեցաւ Համազգային ընկերութեան եւ Նչան Փալանճեան ձեմարանին 25ամեայ յոբելեանը, Սորպոնի ամփիթաատրոնին մէջ, որ լեցուած էր հոծ բազմութեամբ :

Ներկայ էին Լիբանանի ընդհ. հիւպատոսը, Պ. Նուսէր, յարաբերութեանց պետերը, քահանաներ եւ ծանօթ անձնաւորութիւններ :

Մուրատեան վարժարանէն եւ Դպրոցասէրէն ալ բաւական թիւով աշակերտներ եւ աշակերտուհիներ եկած էին :

Հանդիսին բացումը կատարուեցաւ « Մարսէյեզ»ով եւ «Իմ հեռաւոր Հայրենիք»ով, զոր երգեց Սիփան – Կոմիտաս երդչախումբը , առաջնորդութեամբ իր նոր խմբավարին, Պ. Կարապետ Ափերկեան – ի: Հանդիսին կը նախագահէր կաթող. պատուիրակ եւ Փարիզի առաջնորդ Սե – բուէրք Ծ. Վ. Մանուկեան, որ բացումը կատարեց խանդավառ բանախօսութեամբ մը, փառաբանելով հայկական մշակոյթը եւ ներբողելով Համազգային ընկերու – թեան եւ Փալանճեան ձեմարանին կատա – րած դերը 25 տարիներու ընթացքին : Այս առթիւ ներմապէն կոչ մը ուղղեց, որպէս զի ամէնքն ալ իրենց օժանդակութիւնը բերդատաճման համար :

Ցետոյ Ֆրանսերէն ուղերձ մը կարդաց մեր հայդպէտ բարեկամը, Պ. Ֆրեաներիք Ֆէյտի (պիտի հրատարակենք առանձին) :

Ցանուն յոբելենական յանձնաժողովի տեղեկագիր մը կարդաց Պ. Մ. Պարսամեան, մանրամասնութիւններ հաղորդելով Համազգային ընկերութեան եւ ճեմարանին գործունէութեան մասին : Այս առթիւ աւետաց թէ ազդասէր Հայ մը, Պ.Ց.Մխիթէվէլեան մէկ միլիոն ֆրանք նուիրած է ձեմարանին (բուռն ծափեր) :

Հանդէսը ունէր նաեւ զեղարուեստա – կան բաժին մը, ճոխ եւ այլազան : Մանրամասնութիւնները պիտի հաղորդենք յաջորդով : Մինչեւիկեալ ըսենք թէ ներմապէս ծափահարուեցաւ Սիփան – Կոմիտաս երդչախումբը, որ վերակազմուած է առաջնորդութեամբ երիտասարդ երաժշտագէտ մը, Պ. Կարպիս Ափերկեանի :

× Համազգային ընկերութեան կեդր. վարչութիւնը հետեւեալ հեռագիրը ուղղած էր Փարիզի մասնաճիւղին եւ «Ցառաջ»ի խմբագրութեան, մէկ միլիոն ֆրանքի նուիրատուութեան առթիւ. —

«Կը շնորհաւորենք Պ. Մխիթէվէլեանը և ներմապէս շնորհակալութիւն կը յայտնենք իր հայրենասիրական առատաձեռնութեան համար որ անշուշտ բարի օրի – նակ պիտի հանդիսանայ ուրիշներու :— Ի դիմաց Համազգային ընկերութեան կեդր. վարչութեան Ց. Տէր Մելքոնեան

× Ցորելեանին առթիւ դրուար ուղերձ մը ղրկած էր, նաեւ, Բարեդործականի Փարիզի վարչութիւնը (պիտի հրատարակենք առանձին) :

ՆՈՐ ՏԱԳՆԱՊ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

•

ԵԳԻՊՏՈՍ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ ԿՆԱՒԱՋԱՐԿԷ

Եգիպտոսի Ազգ· առաջնորդութեան նախարարը, Սալահ Սալեմ, որ Դամասկոս կը դտնուի, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ·

—Այլեւս համարաբակաան ապահովու – թեան դաշինք չկայ· մենք կ'առաջարկենք նոր մը կազմել, տնտեսական ,քաղաքական եւ զինուորական բովանդակութեամբ: Այս առթիւ պատասխանելով կարդ մը հարցումներու, չարունակեց·

— «Սուրիոյ կառավարութեան հետ պիտի քննենք նոր բանաձեւ մը որ համապատասխանէ արաբական չահերուն: Ռազմաժողով մը պիտի պատրաստենք այս առաջադրութեամբ, Գահիրէ հրաւիրելով արաբական երկիրներու վարչապետները: Պիտի այցելեմ Ցորդանան, յետոյ պիտի երթամ Պէյրութ, որովհետեւ Լիբանան կը սպասէ Սուրիոյ հետ կատարուած բանակցութեանց արդիւնքին: Լիբանանի վարիչները միաձայնութեամբ կ'ընդունին գործակից արաբական պետութեանց հետ, համարաբակաան նոր զինակցութիւն մը կնքելու համար :

ԻՆՉ ԿԸՍԵՆ ԹՈՒՐՔԵՐԸ

Թուրքիոյ, Յունաստանի եւ Եուկոս – լաւիոյ արտաքին նախարարները ժողով մը պիտի դումարեն Անդարայի մէջ, այս օր, երեքշաբթի, քննելու համար պալ – քանեան զինակցութեան զօրացումը: Ժողովը պիտի տեւէ երկու օր: Կը կարծուի թէ այս առթիւ պիտի կազմուի պալքան – եան ընդհ. ժողով մը, քսան երեսփոխան առնելով իւրաքանչիւր երկրէ :

× Թուրքիոյ Ազգ· ժողովը փետր. 27ին միաձայնութեամբ վաւերացուց Իրաքի հետ կնքուած դաշինքը: Արտաքին նախարարը, Ֆուատ Քէօփրիւլիւ, ազդարարեց այս առթիւ.— Երբորդ մէկանկեալ ճակատ մը կազմել ներկայ երկու ճակատներուն մէջեւ— նախապատրաստման եւ քաղաքակրթութեան ու խաղաղութեան ճակատներուն մէջեւ— կը նշանակէ ծառայել նախապատրաստման ճակատին:

Վարչապետ Մենտերէս ալ յայտարարեց թէ Թուրքեւիրանեան դաշինքը բաց է բոլոր արաբական ազդերուն, ինչպէս եւ Մեծն Բրիտանիոյ, Մ. Նահանգներուն եւ Իրանի առջեւ: «Այս երեք ազդերուն ընդունելութիւնը կարելի է համաձայն այն յօդուածին որ կը նախատեսէ անդամակցութիւնը ոչ միայն արաբական երկիրներու,այլեւ այն պետութեանց որոնք չահագրգռուած են աշխարհի այս մասին պաչտպանութեամբ: Դաշինքը զինուորական յանձնառութիւն չի տրամադրեր մեքենաբար: Կառավարութիւնը իրաւունք ունի քննելու զինուորական հարցը Իրաքի կառավարութեան հետ: Խաղաղութեան եւ պատերազմի վճիռը կախում ունի Ազդ. ժողովէն, ինչպէս կը տրամադրէ Սահմանադրութիւնը:

×Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ երեսփ. ժողովը եւ Մերակոյսը վաւերացուցին Թուրքիոյ հետ կնքուած դաշինքը: Վարչապետը, Նուրի Սայիտ փաչա զեկուցում տալով Մերակոյսին առջեւ անդամ մը եւս յայտնեց թէ Մեծն Բրիտանիա, Մ. Նահանգները, Փաքիստան եւ Իրան պիտի յարին այս դաշինքին :

× Իսրայէլի արտաքին գործերու նախարարը յայտարարեց թէ թուրքեւիրանեան դաշինքը «Քչնամական է եւ կրնայ քայքայել նախապատրաստումը Իսրայէլի դէմ, վնասելով Մինչեւ Արեւելքի ապահովութեան»:

ՑՈՐԴԱՆԱՆԻ թագաւորը, որ քանի տարեկան է, պիտի ամուսնանայ իշխանուհի Տինայի հետ (Եգիպտացի, 24 տարեկան եւ ուսուցչուհի անգլերէնի) :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՆ ՈՒ ՎԱՍՏԱԿԸ

Բ.

Փալանճեան ձեմարանին ընդհանուր հաշուեկշիռներէն մեր քաղած թիւերը կրնան ընդհանուր գաղափար մը տալ մի-այն այս հաստատութեան նիւթական գործառնութեան յարաճուն զարգացման մասին :

Փորձենք կռտորակել այդ թիւերը՝ ճշդելու համար հայապահպանման այս մեծ ձեռնարկին ի սպաս դրած զոհաբերու-թեան աղբիւրներն ու չափերը :

Ըսինք, որ ձեմարանը իր հիմնադրու-թիւնէն մինչեւ անցած գարոյական տա-րեշրջանին, այսինքն 1930 Մարտէն մին-չեւ 1954 Յունիս, ունեցած է կլոր հաշ-ուով 342 հազար լ. ո.ի գործառնութիւն :

Միշտ համաձայն մեր ձեռքին տակ ե-ղած աղբիւրներուն, «մուտքերու հաշիւ 1/4 կը կազմեն ինքնաճար աշակերտնե-րու թոշակները, մնացեալ 3/4ը գոյացած է արտաքին օժանդակութեամբ», ուրիշ խօսքով, աշխարհի չորս կողմ ցրուած մեր հանրային կազմակերպութիւններու եւ անհատներու նուէրներով :

Ձեմարանին հիմնադրութենէն ետք, ո-րոշ շրջանի մը, մասնաւորապէս առաջին տասնամեակին առանց հանրային այս լայն օժանդակութեան կրթարանը պիտի չկրնար պահել իր գոյութիւնը :

Անարդար պիտի ըլլար այս ընդհանուր արտայայտութեան մէջ անտեսել այն զե-խաւոր օժանդակները, որոնք իրական նեցուկներն եղան ձեմարանի ապահովու-թեան գործին :

Միշտ եւ բոլոր պարագաներուն մէջ զոհաբերութեան առաջին տեղը կը զբա-ւեն ամերիկահայութիւնը եւ իր կազմա-կերպութիւնները :

Ձեմարանի առաջին տասնամեակի եկա-մուտի չիսուն առ հարիւրէն աւելի գոյա-ցած է Հ. Կ. Խաչի, դանազան միութիւն-ներու եւ անհատներու նուէրներէն : Այս համեմատութիւնը, գրեթէ չատ աննշան փոփոխութեամբ, կը մնայ մինչեւ այսօր, առանց հաշուելու ձեմարանի չէնքի գըն-ման ֆօնտին յատկացուած մեծ գումար-ները :

Համազգայինի կեդր. Վարչութեան օ-ժանդակութիւնը երկրորդ տեղը կը բռնէ առաջին տասնամեակի եկամուտներուն մէջ :

Թերեւս աւելորդ չըլլայ յիշել թէ Հա-մազգայինի կեդր. Վարչութեան մուտ-քի գրեթէ մէկ աղբիւրը կը հանդիսանար Եգիպտոսի իր մասնաճիւղերէն եւ նուի-րատուներէն ստացած հասոյթը :Լիբանա-նը՝ աւելի վերջն է, որ իր նիւթական օ-ժանդակութիւնը կը բերէ ձեմարանին , մինչ աւելի մեծ չափերով :

Կարեւորը մեզի համար այն է, որ Հա-մազգայինի գոյէ կեդրոնները, ամերիկա-հայ մեր կազմակերպութիւններէն ետք, երկրորդ տեղը կը բռնեն ձեմարանի նիւ-թական ապահովութեան գործին մէջ :

Առաջին տասնամեակին ընդհանուր մուտքի 17 առ հարիւրը կը կազմէ Հա-մազգայինի տուրքը : Ցաջորդական տա-րիներուն այս տուրքը կը բարձրանայ մինչեւ 19 առ հարիւրի :

Չհաշուելով մասնակի եկամուտները , որոնք իրենց յատուկ տեղն ունին ներկա-յացած հաշուետախտակներու մէջ, վըս-տահաբար կարելի է ըսել թէ ամերիկա-հայութեան եւ Համազգային ընկերու-թեան բաժինը ձեմարանի ընդհանուր մուտքին մէջ կը կազմէ ոչ նուազ 75 առ հարիւր :

Ընդգծելով այս պատուաբեր երեւոյթը, մեղանչած պիտի ըլլայինք հայապահպան-ման այս հոյակապ գործին մէջ անտեսե-լով զոհաբերութեան ուրիշ աղբիւր մը, որ ատ՞ղ, ինչպէս միշտ, չուքին մէջ կը մնայ ոսկիներու դումարման ժխորին մէջ:

Մեր խօսքը կը վերաբերի հայ ուսուց-չութեան զոհաբերութեան :

Աւելորդ է կրկնել այն տպնապալի չը-ջաններու մանրամասնութիւնները, որոնք ամբողջական մասը կը կազմեն Ն. Փալան-ճեան ձեմարանի քառնհինգամեայ պատ-մութեան :

Ցիշենք երկու դէպքեր միայն :

« Ձեմարանը երրորդ տարուան սկիզբը ինքզինքը դառաւ նիւթական դժուարին կացութեան մը առջեւ: Այս դժուարու-թեան գլխաւոր պատճառը ֆրանքի ան-կումն էր» :

Ձեմարանի աշակերտներուն թիւը բա-ձրացած էր 81ի : Առաջին չէնքը անբաւա-բար ըլլալով, վարձուած էր նորը, աւելի ընդարձակ եւ համեմատաբար յարմար : Կը բացուէր լսարանը՝ դրական եւ դիտա-կան ճիւղերով : Վերջապէս, նոր ձեռ-նարկներ, նոր յառաջդիմութիւն բոլոր մարզերուն մէջ : Բայց, ինչպէս ըսինք, անհեւսկան տպնապը կը սպառնար խա-փանել ձեռք բերուած յառաջդիմութեան ընթացքը : Համազգային Ընկերութեան կեդրոնը զգալապէս ազդուած էր տնտե-սական ընդհանուր տպնապէն : Կ. Խաչի վճարումներու կրճատումը՝ մտահոգիչ հանգամանութիւն մըն էր : Մէկ խօսքով, ձեմարանի գոյութիւնը՝ վտանգուած էր լրջօրէն :

Բոլոր այս իրողութիւնները հաշուելով, ձեմարանի երկու վարիչներն ու մնայուն հինգ ուսուցիչները, 1933 Յուլիս ամսի 3ին, Հայ «Ձեմարանի չէնքին մէջ» կը ստորագրեն չորս կէտերէ կազմուած հա-մաձայնագիր մը, որ տեսակ մը երաշխա-ւորագրի բնոյթ ունի, ամէն գնով գաղթօջ բաց պահելու վճռականութեամբ : Եւ ո-րովհետեւ տպնապը հետեւանք էր եկա-մուտներու նուազման, հայ կրթական մշակը, մեր աննման «հայ վարժապետ»ը կը դիմէր իր զոհաբերութեան առասպե-լական միլոյին :

Հայ ձեմարանի վարիչներն ու հինգ

ԻՆՁՊԷՍ ԳՐՈՂ ԴԱՐՁԱՑ

90ի վերջերը օր մը լսեցայ, որ Լեւոն Բաշալեան խոյս տուած է Պոլսէն, ձեր – բակալուելու վախով, եւ իր տեղը բաց կը մնայ «Արեւելք»ի խմբագրութեան մէջ : Ցանդգնութիւնը ունեցայ խորհելու թէ արդեօք կարելի չէ՞ը, որ ես անցնէի իր տեղը :

« Արեւելք » վարչական խորհուրդով մը կը կառավարուէր, եւ Ցարութիւն Նոր-տունկեան անոր առենապետն ըլլալով կարող էր ուղածը պաշտօնի կոչել : Նա-մակ մը դրեցի իրեն, առանց յաջողու-թիւն ո՞րեւէ յոյսի : Ցանկարծ կանչուե-ցայ իր ղրասենեակը. ճանչցայ պիս, պահ մը մտածեց, ապա տարաւ վերի յարկը , խմբագրութեան սենեակը, ուր տեսայ , մէյ մէկ դրասեղանի առջեւ նստած, Բիւ-զանդ Քէչեանը իր ամէհի ճակատով ,Տիգ-րան Արփիարեանն ու Արթաքի Սանասար – ճեանը : Զորրորդ անկիւնը պարապ դրա-սեղան մը կար :

— Հոս նստէ, ըսաւ Ցար. Նորատունկ-եան լինդի :

Ցետոյ դառնալով միւսներուն.

— Պարոն Երուանդը հոս պիտի աշխա-տի, ըսաւ, եթէ օգտակար ըլլայ, կը մը-նայ :

Եւ առաւ քալեց.

Դրախտը եթէ բացուած ըլլար առջիս , այնքան պիտի չզլանայի, որքան երբ նս-տայ այդ սենեակին մէջ : Հպարտութիւն մը — ո՛վ մտղկային ունայնամտութիւն — ուռեցուց կուրծքս եւ պահ մը ինքզին-քիս կարծեցի արժէքաւոր մարդ մը, դբ-րականութեան հերոս մը, չատ կարեւոր անձ մը, որուն համբաւը կայծակի արա-գութեամբ պիտի տարածուէր ամէնկողմ :

Աւաղ, չատ պիտի չանցնէր, հապա կէս ժամ մը, այս եռեւեփող տրամադրու-թեանս վրայ սառուցիկ ջուր մը պիտի սրսկէր թերթին խմբագրապետը :

Արդարեւ, ընտելանալէ ետք դէմքիս , որ չատ աղէկ տպաւորութիւն մը ձգած ըլլալու չէր պաշտօնակիցներուս վրայ , ֆէչեան փոքր կանչեց զիս :

— Խմբագի՞ր ըլլալ կ'ուզես , տղաս , հարցուց :

— Այո, ըսի :

— Կ'ուզե՞ս որ օգտակար խորհուրդ մը տամ քեզի, աւելցուց, քանի դեռ ուշ չէ, ձգէ այս տպարէզը, փորձառաբար կ'ը-սեմ քեզի ասիկա : Ուրիշ որեւէ տպարէզ աւելի աղէկ է : Ես չարաչար զղջացած եմ խմբագրութեան տպարէզը մտած ըլլա-լուս : Այսուհանդերձ դուն դիտես :

Ամպերէն վար կ'իյնայի թաւալգլոր : Ես, որ քաջալերանքի խօսքերու կը սով-սէի, ահա յուսահատութեան պատը կը տեսնէի դիմացս ցցուած : Եւ հայ լրա-գրութեան իշխանն էր, որ այդ տխուր վճիռը կը նետէր երեսիս, առանց որեւէ թաղնամտութեան :

Բայց այս անգամ որոշեցի հաստատ մնալ. դժբախտ ըլլալ, բայց տոկալ , թիզ մը չընկրկիլ : Ու եղայ խմբագիր :

Կ'ուզե՞ք, որ առաջին քայլին իսկ դժ-ուարութեան եւ յուսահատութեան մատ – նեմ : Ես կը կարծէի, որ բաւական բան դիտեմ, ֆրանսերէն դիտեմ, այդ լեզուով Համերոս եւ Հերոդոտոս կարդացեր ու հասկցեր էի : Որքան կը սխալիմ եղեր : Ո-րովհետեւ աշխատիլ կ'ուզէի, խնդրեցի Արփիարեանէն, որ գործ մը տայ ինձի , մնայուն ուսուցիչները կ'որոշեն .— « ... Հ. ձեմարանի գոյութիւնը չվտանգելու համար՝ մենք մեր ստանալիք ռոճիկները տարուան մը համար կը յարմարցնենք այդ տարուան ըլլալիք իրական մուտքին » :

Նոյնմասն համաձայնութիւն մըն ալ կը ստորագրուի 1942 Յունիս 10ին, երբ նորէն անձուկ կացութեան մը մատնուած էր ձեմարանը, այս անգամ, առաւելապէս իրրեւ հետեւանք պատերազմական դէպ-քերու :

Այս պարագային ալ ուսուցչական կազ-մին հիմնական մտահոգութիւնը կ'ըլլայ ամէն գնով ապահովել ձեմարանին գո-յութիւնը: Կ'որոշուի ռոճիկներու միօրի-նակ չափ մը եւ ստացուելիք եկամուտնե-րու բաշխման եղանակը, հետեւեալ կար-գով :—

« Բոլոր աղբիւրներէն ստացուած գու-մարներով նախ պէտք է վճարուին դպրո-ցի շէնքին, մաքրութեան, լոյսի, ջուրի եւ ուրիշ ոչ – ուսուցչական վճարումնե-րը, ինչպէս եւ մեր ինը ուսուցիչներէն զատ (երկու վարիչներ եւ 7 մնայուն ու-սուցիչներ) միւս բոլոր ուսուցիչներուն ռոճիկները, որոնք բոլորն ալ ինը ամսով են վարձուելու ու մեր կողմէն երաշխա-ւորած, որով ենթակայ չեն ռիսքի» :

Մեկնեցէք այս տողերու խմասը, եթէ քաջալերիչ ունիք ոսկիի արժէքով գնա-հատելու հայ մտաւորականին յատուկ այս զոհաբերութիւնը ...

Պատմութեան համար արձանագրենք նաեւ այն փաստը, որ այս երկու պարա-գրաֆները ալ, ձեմարանին մնայուն ու-սուցչականկազմը պատուաւոր կերպով ի-րականացուց իր հանդիսաւոր յանձնա-ռութիւնները :

Ցիշատակե՞լ, որ այս չրջաններուն , մեր ուսուցիչները բաւականացան միայն «չորս հայ»ը ապահովող ռոճիկներով ..

Եւ այս գնով, ծանր բայց գաղջ գոհա-բերութեան գնով, Հայ ձեմարանին մնա-յուն ուսուցչական կազմը, ամերիկահա-յութիւնն եւ Համազգայինի հետ, կը հան-դիսանան այն գլխաւոր երեք աղբիւրնե-րը, որոնք իրենց առաւելագոյնը տուին, ապահովելով ձեմարանին գոյութիւնը :

Դեռ չսպառեցինք մեր նիւթը :

Ս. ՏԻՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՔՍՕՐԱԿԱՆ »

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

ԲՈՍՖՈՐԻ ԱՓԻՆ

— Անիկա է... Ցարութիւն Տէրոյենց Զամուռճեան, պատուելի Բրուսացի ...— անքոյղ հեղնանքով ասաց Սվաճեանը .

— Նա ինչո՞ւ է այստեղ :

— Նոյնպէս եկել է ձեղ «դիմաւորելու» :

— Հապա ինչո՞ւ չմօտեցաւ :

— Հասկցնել կ'ուզէ , թէ հարկ է, որ դուք մօտենաք եւ ձեր յարգանքի հաւաս-տիքը մատուցէք պատուելի աստուածա-բանին, — երկիմաստ մեկնաբանեց Սվա-ճեանը :

Նալբանդեան անտարբեր մի հայեացք – քը ղեկց կարծես ասելով Զամուռճեանի կողմը եւ անցաւ նրա մօ-տից: Սվաճեանը դոհ այդ վերաբեր-մունքից՝ նկատեց .

— Առաջին իսկ քայլին սխերիմ թշնամի մը վաստակեցաք :

— Իսկ եթէ մօտենայի, պիտի մեկնա-բանուէր դաշինք մի խաւար ամոլի հետ , որ ձեր երդուեալ հակառակորդն է, — պատասխանեց Նալբանդեանը :

— Խաւարամոլ ըսելով սպառած չպիտի ըլլաք անոր «արժանիքները», — աւելա-ցրեց Սվաճեանը , բոլոր դեսպանատները ազատ ելումուտ ունի ...

— Ի՞նչ գործ ունի դեսպանատներում ..

— Ներեցէք աղքի չահերով կը տապակ-ուի ... Ոսկի կը չահէ ... — ակնարկելով Զամուռճեանի լրտես լինելը՝ ասաց Սվա-ճեանը:— Այժմ ալ, հարկաւ, նաւահան-գիստ եկեր է իւր ախերու ապսպրան-քով ...

— Անցաւ Զամուռճեանի կառքը: Նա կծկուել էր ցատկելու պատրաստուող մորմի նման: Երեւացին Թիւրք ոսպա-կանները: Մինչեւ կառք նսեմլը՝ Նալ-բանդեանի հետ մի քանի խօսք փոխանա-կեցին նաեւ Շիշմանեանն ու Օտեանը :

— Ցիրաւի, Պարոն Նալբանդեան, մեծ բախտ է մեզի համար ձեր Պոլիս գալը, — ասաց Շիշմանեանը, որ չնայած պոլսեցի էր, բայց կովկասում ապրած լինելու պատճառաւ, որոշ չափով դիտէր ռուսա-հայերէն :

— Հաւանօրէն դուք ալ ինքզինքնիդ եր-ջանիկ պիտի համարէք, որ ասանկ առենի մը զուգադիպեցաւ ձեր գալուստը, ուր աղքը Սահմանադրութեան հովանու տակ կը գտնուի եւ ընդհանուր չարժում մը սկսած է դէպի յառաջդիմութիւն, — աւե-լացրեց Գրիգոր Օտեանը :

Նալբանդեանը ոչինչ չպատասխանեց :

ՀՈՍԱՆՔՆԵՐ

Ցարութիւն Սվաճեանի Սկիւտարում գտնուող համեստ բնակարանում, ի պա-տիւ Նալբանդեանի, կազմակերպուած էր հանդիսաւոր ճաշկերոյթ: Ճաշի երկար սեղանի չուրջը նստած էին Սվաճեանըմի-քայէլի հետ, Մկրտիչ Պէշիկթաշլեանը , Գրիգոր Օտեանը, Ցովսէփ Շիշմանեանը, Արուսեակ Փափազեանը եւ նրա թախծոտ աչքերով ընկերուհին՝ Ադանի կիմբրիք-ճեանը, բեմական ակներեւ չնորհքով օժ-տուած պարոն Կիւլլիւեանը, որը սիրում էր ներկայանալ Տքթ. Սէն Վայֆէ տպա-նուով: Սեղանի ծայրին, գրեթէ անկիւ-նում նստած էր անբարեսիրտ մի երիտա-սարդ, որի հիւանդոտ դէմքը ծածկուած էր առատ աղուամազով եւ ճաշի ընթաց-քում գրեթէ բան չէր ուտում: Նրա անու-նը Սրապ – Մանաս էր եւ ներկայացրել է-ին Նալբանդեանին որպէս թատերագիր : Սեղրոբ Թաղուրեանը կառավարում էր սեղանը :

Նալբանդեանին բոլորովին դուր չէր գալիս ճաշկերոյթի պաշտօնականութիւնն ու զգաստութիւնը, որտնեղում էր: Բո-լորն աշխատում էին քիչ խօսել. յար-գանքի եւ ակնածանքի արտայայտութիւն-ներն աւելի չուտ հեռաւոր, անմերձենալի մի մարդու դիմելու, քան մտերմութիւն հաստատող խօսքեր էին: Ներկաների մեծ մասը պատեհապաշտուած էր. դժուար էր թափանցել խոհերի ու զգացումների մէջ, որոշել թէ ինչ է որճամբ նրանց միտքը : Եւ Միքայէլը բաժակաճառերին ու ղրուա-տանքներին պատշաճ վերաբերմունք ցոյց տալու հարկադրութեամբ, ստիպուած էր նոյնպէս կցկտուր պատասխաններ տալ , չնորհակալութիւն յայտնել եւ համբերու-թեամբ սպասել համեմուած օղու ներգոր-ծութեանը: Ցիրաւի, որոշ ժամանակից յետոյ բերանները բացուեցին: Օտեանը դիմեց Պէշիկթաշլեանին եւ խնդրեց, որ կարդայ իր բանաստեղծութիւնները : Բո-լորը խրախուսեցին այդ առաջարկը: Պէ-շիկթաշլեանի երկար ու նուրբ դէմքը շա-ռաղունեց , պատառաքաղը ձեռքից ին-կաւ, որ աւելի չփոթեցրեց նրան : Օր-իորդ Փափազեանը մեկնելով նրան իր սպիտակ ու գեղեցիկ ձեռքը՝ աւիւնով ա-սաց .

— Կ'սպասե՞նք, կ'սպասե՞նք ...

Պէշիկթաշլեան իր ծաւի աչքերով այն-պէս նայեց օրիորդին, կարծես նա մատ-նել էր մի չատ նուիրական գաղտնիք : Բանաստեղծը համաձայնեց ընդհանուրի խնդիրը կատարել միայն Նալբանդեանի դիմումից յետոյ :

Պէշիկթաշլեանի արտասովոր լայն ճա-կատը մի պահ կնճռոտուեց, ապա նրա մինչ այդ հանդարտ լճակի նման ծփա-ցող աչքերը ալեկոծուեցին :

Ա. ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

ՎԱՂԿԱՊԱՍՓՈՆՑԻ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՀԱԶԻԶԻ

(1929 – 1954)

Նշանավոր տաղանդավոր գրող, հասարակական գործիչ, Ստալինյան մրցանակի դափնեկիր, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի թղթակից անդամ, Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական արտիստ, Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակից, Կարմիր աստղի շքանշանակիր, Հայրենական պատերազմի մեդալակիր, Հոկտեմբերյան հեղափոխության շքանշանակիր, Աշխատանքային կարմիր դրոշի շքանշանակիր, Պատվո նշանի շքանշանակիր, Ստալինյան մրցանակի դափնեկիր Յովհաննես Շահազիզի մահվան առթիվ հանգստյան օրերին հազարավոր մարդիկ եկան հրաժեշտ տալու իրենց սիրելի գրողին։ Ամբողջ գիշեր ու ցերեկ Գրողների միության շենքի առջև հերթեր էին կանգնում։ Ամբողջ գիշեր ու ցերեկ հոսում էին մարդիկ, որպեսզի վերջին անգամ տեսնեն իրենց սիրելի գրողին

յարձակում մըն էր որ տեղի կ'ունենար իրեն դէմ: Բանախօսը վերջին հարուած մը եւս փորձեց, հետեւեալ հարցումն ուղղելով Տոքթ. Աալենաուբրի.

— Ձի՞ք պիտեր թէ ի վերջոյ ի՞նչ կ'ըլլան այն երկիրները որ կ'իյնան Ֆրանսայի մշակութային եւ տնտեսական շրջանակին մէջ: Ցիշեցէք Նանսին, Ալզասը, նոյնպէս Լիւքսէնպուրկը »:

Իրաւեկները կը կարծեն թէ ազատ առմիաւարներուն հետ ուրիշ կուսակցութիւններ ալ պիտի քաշուին դահլիճէն որ պիտի կղզիանայ, երբ սկսի գործադրել վաւերացուած համաձայնութիւնները: Տարաբաղդաբար չկայ թէ խորհրդարանին մեծամասնութիւնը համաձայն է Տեհլէրի, Սարի հարցին մէջ եւ թէ չատերը թեր քուէարկեցին պարզապէս փրկելու համար Փարիզի համաձայնութեանց ամբողջութիւնը: Ուրիշ խօսքով, վէճը չէ փակուած տակաւին:

Ընկերվարական կուսակցութեան վարիչն ալ բացատրեց թէ Փարիզի դաշնադիչները պիտի չերականացնեն վերման ժողովուրդին տրուած խոստումները, թէ ապահովութիւն պիտի չբերեն Արեւմտեան Գերմանիոյ, թէ ոչ միայն պիտի չյաջողցնեն Գերմանիոյ վերամիացումը, այլ պիտի խափանեն զայն, թէ արեւմտեան Գերմանիոյ զինուորները պիտի հանեն արեւելեան Գերմանիոյ զինուորնե րուն դէմ եւ վերջապէս պիտի աւելցնեն պատերազմի վտանգը:

× Ալճանտեան 14 զինակիցներէն ցարդ Փարիզի համաձայնութիւնները վաւերացուցած են եօթը անդամներ: Իսկ երեք Մեծերէն միայն Անգլիան վաւերացուցած է: Ֆրանսայի ծերակոյտը դեռ նոր պիտի սկսի համաձայնութեանց քննութիւնը եւ կը սպասուի որ վաւերացնէ մինչեւ Զատիկ: Մ. Նահանգներուն խորհրդարանը դեռ չէ սկսած վիճաբանութիւնը: Իտալիոյ ծերակոյտն ալ պիտի սկսի յառաջի-կայ Մարտին: Հոլանտա կը սպասէ Ֆըրանսայի վաւերացման, թէեւ մեծամասնութիւն մը ապահոված է արդէն: Պէլժիոյ երեսփ. ժողովը վաւերացուց, կը մնայ ծերակոյտը: Քանատա, Նորվեկիա, Ցունաստան, Թուրքիա, Փորթուկալ եւ Իսլանտա ընդունած են արեւմտեան Գերմանիոյ մուտքը Ալճանտեան կազմակերպութեան մէջ:

× Արեւմտ. Գերմանիոյ երեսփ. ժողովին վաւերացումը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն մէջ, իբրեւ նոր քայլ մը դէպի միացեալ Եւրոպայի կազմութիւնը:

× Արեւմտեան Գերմանիոյ դեր – վարչապետը, Պլուխըը, հրաժարեցաւ, Սարի մասին ծագած վէճին առթիւ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻԱ իր ջրածին ռումբին փորձը պիտի կատարէ Հարաւ. Բեւեռին մօտ: Անգլիական մարտանաւեր եւ օդանաւեր պիտի զտնեն յարմարագոյն տեղը, միեւնոյն ատեն հսկելով որ օտար աչքեր չտեսնեն փորձերը:

ԳԱՀԻՐԷի զինուորական ատեանը սկսաւ դատել վեց սիոնական լրտեսներ, որոնց հինգը Ֆրանսական հպատակ են: Դատավարութիւնը տեղի կ'ունենայ դռնփակ:

ՓԱՐԻԶի Օփերայի պարախումբին թեկնածուներէն մին, Ժաքլին Փոմի, որ ձախողած էր քննութեանց մէջ, անհետացած է հինգ օրէ ի վեր:— Ուրիշ արուեստագէտ մը, Միչէլ Միչէլ, որ անհետացած էր անցեալ ուրբաթ օր ուշաթափ դտնուեցաւ պանդոկի մը մէկ սենեակին մէջ: Քնարեր դեղ առած էր անձնասպան ըլլալու համար: Գործազուրկ թենոր մը, Ռոժէ Քոնթ, քանի տարեկան, ինքզինքը կախեց հին-գերորդ յարկի միակ սենեակին մէջ, ուր կը բնակէր կնոջը եւ երեք զաւակներուն հետ:

ՀԱՐԱՒ. ԹՈՒՆՈՒԶի հունձքերը փճացած են երկարատեւ երաշտութեան հետեւանքով: Հռոմէական շրջանէն մնացած չատ մը ջրհորներ չամքած են: Միւս կողմէ մարտիներն ալ ահագին աւերներ գործած են: Ֆրանսական կառավարութիւնը վերջերս 700 միլիոն ֆրանքի վարկ մը բացաւ հանրօգուտ չինութեանց համար:

ՄԱՐՏ 6ԻՆ

Տեղի կ'ունենայ

ԼԻՈՆԻ ԵԿԵղԵՑԱՇԷՆ ՅԱՆԶՆԱԽՕՒՄԲԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նախագահութեամբ ճարտարապետները Պ. Պ. ՄԻՒԶԻի եւ ՃԷՎԱՀԻՐի

FOIRE DE LYON - Pavillon Textile

Ընդարձակ սրահներուն մէջ

ժամը 16էն կէս գիշեր

Պարահանդէսի ընթացքին, Պ. ՖՈՒՐՆԷՕ (Հիւսիս) հակոզութեան տ կ, պիտի կատարուի ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՖՐԻԿԱԹԻՆ՝ որ պիտի ցուցադրուի սըրահին մէջ:

Լիոնի Ազգ. Մութիւնը, եկեղեցաչէն Յանձնախումբը, Տիկնանց եւ Երիտ. Օ – ժանդակ յանձնախումբերը կը հրաւիրեն Լիոնի եւ շրջանի բոլոր հայրենակիցները այս աննախընթաց եւ չքեղ պարահանդէսին:

Մուտք՝ 200 Ֆրանք

Կը յանձնարարուի կանխաւ ապահովել իր սեղանը (300 ֆրանք), հետեւեալով BU. 27 - 22:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

ՄԱՐՏ 5ԻՆ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղին:

Պօմոնի եկեղեցւոյ կից չքեղ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ Պ. ՆԱՓՕԼԷՈՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի:

Կարասնի Նոր Սերունդի Վարանդեան «Անդրանիկ» թատերախումբը կը ներկայացնէ ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՓԸ:

Կը նուագեն Ա. Մաթոյեան, Մ. Շիշմանեան եւ Ա. Մէչհուբեան:

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ, 15 ՄԱՐՏ

Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ

ԵՒ

ԳՐԻԳՈՐ-ՎԱՀԱՆ

Կը ներկայացնեն ՅԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆԵԱՆի

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐԸ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ երեկոյթը նուիրուած է Փետրուար 18ի ապստամբութեան պատմական դէպքին պարզաբանութեան: Կը խօսին ՍԴ. ՔՈՉԱՐԵԱՆ եւ Վ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՆԹ ԼՈՒԻՆ.— Նախաձեռնութեամբ Ազգ. Մութեան դպրոցի հոգաբարձու – թեան, մարտ 3ին, հինգշաբթի ժամը 20·30ին Մատուռի սրահին մէջ: Պիտի դասախօսէ ուսուցիչ Պ. Կ. ՏԷՐՄՈՑԵԱՆ:

Նիւթը՝ «Ապրիլ 11/24ը, պատմական վաստերով»:

Պիտի խօսի նաեւ Պէյրութի հայկ. դպրոցներու Ֆրանսերէնի նախկին դասախօս Տ. տը Պօնվիլ: Մուտքը ազատ է:

ՍԻՆԹ ԼՈՒԻՆ. — Ազգ. դպրոցի հոգաբարձութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է տասը հազար ֆրանք, Օր. Ժիւլիէթ Քիւրքճեանի եւ Պ. Ռուբէն Սահակեանի ամուսնութեան առթիւ: Նուիրատուներն են.— Պ. Ժ. Քիւրքճեան հինգ հազար, Պ. Պ. Վ. Սահակեան եւ Ռուբէն Սահակեան երկու հազարական Ֆր.: Պ. Ց. Գարաճելկեան հազար ֆրանք:

ՄԱՐՋԱԿԱՆ.— Մեծ անակնկալ մը եղաւ Շաբաթ օրուան Ֆրանսական բըկպիի խումբին յաղթանակը անգլիականին վրայ 9ի դէմ 16 կէտով: Մրցումը (բըկպի 15) մեծ խանդավառութիւն պատճառեց Ֆրանսական բոլոր շրջանակներուն մէջ եւ վարչապետ անդամ շնորհաւորութեան հեռագիր ուղղեց Թուրքընհէմ (Անգլիա), ուր տեղի կ'ունենար հանդիպումը: Կիրակի օրուան Ֆութպոլի ախոյեանական ազգային բաժակի մրցումներու արդիւնքէն վերջ Ռէնս միշտ կը մնայ պլուխը 39 կէտով, հինգ կէտի բարձրացնելով իր տարբերութիւնը երկրորդին վրայ՝ Թուլուզ (34 կէտ):

× Անգարայի մէջ Թրքական բանակի Ֆութպոլի խումբը յաղթեց Ֆրանսական բանակի խումբին 2ի դէմ 4 կէտով:

6 ՄԱՐՏ 1955

ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 16ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

«ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ»

GRAND HOTELի Շէֆեղ սրահներու մէջ

2 Ռիւ Սէրիպ (Օփերա)

Ճոխ գեղարուեստական բաժին

Orchestre PEPE NUNEZ

(Vedette des disques PACIFIC) avec sa grande formation typique.

Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով ՕՓԷՌԱ 54–48:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԷՆ ԱՄԷՆԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿԸ

Կիրակի, 13 Մարտ, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր:

Նախաձեռնութեամբ Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան:

Օթել ԺՕՐԺ Ե.ի գեղեցիկ սրահներուն մէջ:

Նախագահութեամբ Մ. ՀԱՆԵՐի ԺՈՒԻԻի

(Նախագահ Սէնի Նահանգային խոր հուրդի)

եւ Պ. ՆՈՒՐՀԱՆ ՓՐԻՆԿԵԱՆի:

(Աւենապետ Հ. Բ. Ը. Միութեան Եւրոպայի կեդր. յանձնաժողովի):

Գեղարուեստական խնամեալ յայտագիր, առաջնակարգ նուագախումբ:

Ուշադրութիւն.— Յանձնարարուելի հնախապէս վերապահել սեղանները, հեռաձայնելով Պ. Օգսէն Հաբբութեանի, Փրօ·82–38 եւ կամ Բարեգործականի գրասենեակը, Թրօ· 03–18:

24ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Երէցներուն, սկաուտներուն եւ դայլիներուն:

Մասնակցութեամբ՝ Փարիզի Հայ Արեւոյչներուն:

ԿԻՐԱԿԻ 6 ՄԱՐՏ

Կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին

SALLE DE LA CHIMIE

28bis, Rue St. Dominique, Paris (7)

(Métro Invalides)

Ներկայացումներ, երգեր եւ պարեր, ցուցադրութիւն սկաուտներուն կողմէ: Սկաուտական կեանքէ տեսարաններ: Հայկական պարեր Արեւոյչներուն կողմէ:

Հանդէսին երկրորդ մասին սկաուտները եւ արեւոյչները կը ներկայացնեն հայ – բէն Մոլիէռի

«Մէօսիէօ տը Փուրսոնեաք» կատակերգութիւնը:

Մուտք 500 եւ 300 ֆրանք:

Ճոխ պիւֆէ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Պանեէօ Քաշանի Նոր Սերունդի կողմէ, կիրակի, 13 Մարտ ժամը 16էն մինչեւ 24, Օթել տէ Եվժէնիէօր տը լ'Էօթել Սաինթ-Քլաի սրահներուն մէջ, 8 ռիւ ժան Կուժօն Փարիզ (8):

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Հայ – կական եւ կովկասեան պարեր մասնակցութեամբ Պանեէօ Քաշանի Նոր Սերունդի պարախումբին:

Աբեւելեան սրահ ուր պիտի նուագէ Պ. ԳԱՐԵԳԻՆ (Քաոս):

Ցայտնի նուագախումբ ԺԱՒ ՄԱՏԻԼ – ԵԱՆի:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Մուտք 300 ֆրանք:

Սեղանները ապահովելու համար հեռաձայնել ամէն օր ժամը 19էն 21·

ԼԸՔուռուպ 47 – 45:

« ՅԱՌԱՋ » Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ. Թուրիկեանէ (Քլամառ) հազար ֆրանք:

ՖՐ. ԿԱՊՈՑ ԽԱԶ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Արսէն Տզր Զաքարեանէ հինգ հազար ֆրանք, իր ապաքինման առթիւ, Ընկերուհի Տիկին Աբաքսի Տօնապետեանէ երկու հազար Ֆր. իր չորրորդ զաւկին ծննդեան առթիւ (Էքս):

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Սպասուիլ մը Անտիլիի ծերաքոցին համար

Խիստ նպաստաւոր պայմաններով

Դիմել ամէն օր ժամը 14·30էն 18, Աղքատախնամի գրասենեակը՝ 32 Ռիւ տը Թրեվիզ:

Ի ՆՊԱՍՏ ԿԱՊՈՑ ԽԱԶի ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԿԱՑԱՆԻ ՇԻՆԲԻՆ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ

Հաւաքուած Պիվէռի մէջ (Կարտան)

Փ. Կիւրճեան 2100 ֆրանք, Ս. Սեդրակեան, Ազատ Անտոնեան, Ա. Մաթոեան, Յովակիմեան, Բէլտոեան, Թովմասեան, Մանուկ Յովհաննէսեան, Սարգիս Ազատեան, Պետրոսեան հազարական, Մ. Մաթոսեան, Վերժին Տօնապետեան, Յարութիւն Տէմուրճեան, Հայկազ Պօյաճեան, Մ. Բեռեան, Ասատուրեան, Նշան Նաքաշեան, Պ. Գասպարեան, Պօղոս Հէքպօյեան, Ստեփան Գինոսեան, Զ. Մարտիրոսեան, Նշան Գինոսեան, կարապետ Գինոսեան, Օսկիան Գէորգեան, Մարտիրոս Գիւրճեան, Զ. Հերոյեան, Սիմոն Անթոեան, Գօլճեան 500ական, Պետրոսեան, Ե. Աբրահամեան, Գասպարեան, Յաչատուր Գինոսեան 300ական, Մանուկ Մարտոեան, Յակոբ Պօլոյեան 200ական:

Գումար 21·700 ֆրանք:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer Paris (9e)

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԱՐԴԵՐԸ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵՆԷՆ

Ets. THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4)
52, Rue de Chalon, Paris (12)
4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
10, Ave. de Gennevilliers, Villeneuve-la-Garenne

ՊԱՏԻ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԻՐԱՆԵՐԿ՝ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

THOMLAC

Ձեր բնակարաններուն կուտայ գեղարուեստական հաճելի և ջերմ մթնոլորտ, իսկ ձեր պիւտճէին վրայ կը կատարէ խիստ կարեւոր խնայողութիւններ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
2
ՄԱՐՏ
★
MERCREDI
2 MARS
1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7611 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3022

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐԷՆ «ՄՕԲԻԼԻԶԱՑԻԱ»

●

Վերջերս առիթ ունեցանք պարզելու Խ. Միութեան նոր արշաւը,— հազարաւոր երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ հաւաքել եւ ղրկել դէպի Սիպերիա, Իա – զախստան, մինչեւ Սախալին կղզին, խոպան հողերը մշակելու եւ արմատիք հաստատելու համար :

Այն առեն կ'ըսէին թէ «կամաւոր » արձանագրուած են հարիւր հազար երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ :

Հրամանին ենթակայ են բոլոր հանրապետութիւնները եւ ինքնավար շրջան – ները :

Ուրեմն ամէն տեղ ալ ժողովները դու – մարուեցան, ընթացք տալու համար կեդր. կոմիտէի հրահանգին :

Մեր մինուճար հայրենիքին երիտ. Միութիւնն ալ (Կոմսոմոլ) անմիջապէս ասպարէզ իջաւ : Եւ «Սովետական Հա – յաստան» կը գրէր թէ առաջին առթիւ արձանագրուած են 1300 հոգի,—300 հոգի Լենինականի, աւելի քան 100 Գորիսի եւ Արթիկի մէջ եւն. : (21 Յունուար) :

Մոսկուայէն հասած վերջին տեղեկութեանց համաձայն, ցարդ գոյացած ար – դիւնքը բաւարար չի համարուիր, եւ նորէն ժողովներ կը դումարուին, երկրորդ հարիւր հազար մը եւս ճարելու համար :

Ցրանսական դործակալութեան Մոս – կուայի թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ, Փետր. 23 թուականով.—

Երիտ. Միութենէ կեդր. կոմիտէն վերջերս ժողով դումարելով Մոսկուայի մէջ, որուն նոր «մոբիլիզացիա» մը կատարել, դործադրելու համար անցեալ յունուարին մշակուած հողագործական ծրագիրը :

Ժողովի ընթացքին կեդր. կոմիտէն հաստատեց թէ «երիտասարդական կազմակերպութիւնները կ'ուշանան դործադրել կուսակցութեան կեդր. կոմիտէին 1953 Սեպտեմբերի պատուէրները՝ հողադործութեան զարգացման պայքարին մէջ» :

Ցետոյ յիշելով թէ 1954ին աւելի քան հարիւր հազար երիտասարդներ մեկնած են մշակելու կոյս հողերը եւ թէ երկու հարիւր հազար երիտասարդներ ղրկուած են անասնապահութեան զարկ տալու համար, Կոմսոմոլներու կեդր. կոմիտէն անհրաժեշտ կը դտնէ սոսկողաբար ղրկել հարիւր տասնեկու հազար հոգի եւս, խոպան հողերը մշակելու եւ արմատիքի արտադրութեան ծրագրին յաջողութիւնը ապահովելու համար :

Այդ ծրագիրը կը նախատեսէ տարեկան 163 միլիոն թոն հունձք, սկսելով 1960էն : Կեդր. կոմիտէն իր կոչին մէջ կը յիշեցնէ թէ անհրաժեշտ է զարկ տալ նաեւ անասնապահութեան եւ աւելցնել կենդանինե – րու խոտի մատակարարումը :

Երբ հեռագիրը այսքան տեղեկութիւն կը հաղորդէ, կրնաք երեւակայել թէ ինչ յաւելեալ եւ ճոխացեալ մանրամասնու – թիւններ կը հրատարակուին սովետական մամուլին մէջ :

Վերջերս ամբողջ էջեր գրաւած էր Խրուշչեւի մանրամասն դեկուցումը՝ ա – նասնապահութեան մասին : Զեկուցման թխածոյ թարգմանութիւնը կ'երեւար, նաեւ, Երեւանի, Թիֆլիսի եւ Բագուի հայերէն թերթերուն մէջ, պարզելով ոչ – խարներու, եղներու, կովերու, հորթերու դլխաքանակին զգալի նուազումը, կաթի կամ խոտի արտադրութեան անբաւականութիւնը եւն. :

Այդ բոլորը կը հաստատեն թէ ծանր տագնապ մը կը տիրէ հողագործական ճակատին վրայ. հետեւաբար սոսկուած են արտակարգ միջոցներ ձեռք առնել :

Ամէն պարագայի մէջ, տխուր է պատկերը

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԹՄՐՈՒՄՆԵՐ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

●

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿ ՊԻՏԻ ԿԱԶՄՈՒԻ

Եգիպտոսի ազգ. առաջնորդութեան նախարարը, Սալահ Սալեմ, որ Դամասկոս կը դտնուի, մանրամասնօրէն պարզած է իր ծրագիրը, դիմադրաւելու համար Թուրքեւիրաքեան դաշինքը եւ ուրիշ զինակցութիւններ որոնց առանցքը կը կազմէ Թուրքիան :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, եգիպտական ծրագիրը կը ամբողջացնէ միացնել արաբական պետութիւնները, (դուրս ձգելով Իրաքը), միջարաբական տնտեսական միութիւն մը կազմել եւ դիւանադիտական դործակցութիւն հաստատել : Կարճ խօսքով, ստեղծել արաբական Դաշնակցութիւն մը որուն պիտի անդամակցին Եգիպտոս, Լիբանան, Սուրիա, Յորդանան եւ Արաբիա : Գնդ. Սալահ Սալեմ Դամասկոս գացած է համոզելու համար Սուրիան, որուն նոր կառավարութիւնը տրամադիր կ'երեւայ ընդունելու եգիպտական ծրագիրները, առ այժմ յետաձգելով իր վերապահումները : Լիբանան չուզեր չեղել իր չէզոքութենէն, իսկ Յորդանանի դիրքը կախում ունի Լոնտոնէն : Անդլիա – կան կառավարութիւնը տրամադիր է յարելու պաշտպանողական ցանցի մը որուն հիմ պիտի կազմէ Թուրքեւիրաքեան դաշինքը : Լոնտոն մեւնոյն առեն կ'ուզէ ապահովութիւն ներշնչել Իսրայէլի : Ըստ, եգիպտական ծրագիրը մասնաւորապէս նկատի ունի Իսրայէլը : Լոնտոն եւ Ուաշինկթըն հաշտ աչքով չեն դիտեր համարաբական միութեան մը ստեղծումը՝ եգիպտական կաղապարով :

ՍՈՒՐԻԱ ՀԱԻԱՆԱԾ Է

Դամասկոսէն հասած հեռագիրները կը հաստատեն թէ Եգիպտոս իրապէս առաջարկած է համարաբական դաշնակցութիւն մը հաստատել առանց Իրաքի : Այդ ծրագրին առաջին կէտերն են.— 1. Միացնել անդամակից պետութեանց բանակները.— 2. Ճանչնալ եւ երաշխաւորել արաբական պետութեանց ներկայ դոյավիճակը.— 3. Կազմել Դաշնակցային Խորհուրդ մը որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ միացնել անդամակից պետութեանց քաղաքական, ելմտական եւ մշակութային քաղաքականութիւնը :

Արաբական միացեալ բանակի մը դասալքարը արդէն իսկ ընդունած էր Սուրիոյ ապարապետին՝ զօր. Շուքէյր Շուքէյրի կոչմէ, ի պատիւ Սալահ Սալեմի արուած կոչունքի մը առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Սպաներու Ակումբին մէջ : Ցոյս յայտնելէ ետք թէ սուրիական, եգիպտական եւ միւս արաբական բանակները պիտի ձուլուին, « կազմելով արաբական միացեալ բանակ մը միակ հրամանատարութեամբ», զօր. Շուքէյր կատարեալ յաջողութիւն մաղթեց գնդ. Սալահ Սալեմի : Եգիպտոսի նախարարը պատասխանելով մանաւանդ չէշտեց .

— « Եկած եմ ձեզի առաջարկելու այս միութիւնը եւ միացեալ հրամանատարութիւնը : Աւելի յառաջ երթալով կ'ըսեմ.— « Մեր միջեւ բաժնենք ինչ որ ունինք, դէնք եւ ռազմանիւթ » :

Գնդ. Սալահ Սալեմ այցելելով քանի մը կուսակցութեանց կեդրոնները, դատապարտեց Թուրքեւիրաքեան դաշինքը եւ կրկնեց թէ եգիպտական ծրագիրը պիտի հաստատուի հետեւեալ հիմերուն վրայ, — 1. Միակ զինուորական հրամանատարութիւն, խնդիր չէ թէ կեդրոնն ըլլայ

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❁ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❁

*

ՈՒՏԵԼԻՔ ՁՈՒՆԻՆ

Տիկին Աննա Տէր Միհաեան, ողբաց – եալ Ռուբէնի այրին, որ վերջերս Աբեւիք հանդիպած էր, սրտաճմլիկ պատմութիւն մը պատմեց առջի օր :

Ֆիւսի ազգային դպրոցներու աշա – կերտները գէշ – աղէկ սնունդ կը ստանան շնորհիւ Օր. Լ. Գարակէօզեանի կարգադրութեան, որով Բարեգործականի մասնաճիւղը կը հոգայ ծախքերը :

Անդին, Զաւարեան վարժարանին մէջ կան առ նուազն 35 չքաւոր աշակերտներ, որոնք օրը իրիկուն կ'ընեն բանի մը ձիթապտղով եւ ցամաք հացով :

Իրական թշուառներ, այս տղաքը դեղնած են, կը դողան ցուրտէն եւ անօթութենէն : Այն աստիճան որ, տեսնողին աչքերը կը թրջին :

— Այդ բան դժուա՞ր է օրապահիկ մը ճարել եւ փրկել այս դժբախտ պատանիները :

= Երբե՛ք : Տասնըվեց ֆրանսական ֆրանկով բաւարար ուտեստ կը ճարուի, ամէն օր : Ահա ձեզի հինգ հազար ֆրանկ, այդ նպատակին համար :

— Ո՞վ կը նուիրէ այս գումարը :

= Երբ այս խստմնելի թշուառութիւնը կը նկարագրէի, ըսես էր Ռուբէնի իրոջ թոռնուհին, Տիկին Մուրատ, որ Ամերի – կայէն եկած է իր տասնամեայ մանչուն հետ : Տղան իր գանձանակին մէջ հաւաքած դրամները բերաւ յանձնեց մայրի – կին, որպէս զի Աբէնիք դրկուի ...

Օրական տասնըվեց ֆրանկէն 35 քըշ – ուան պատանիներուն սնունդի ծախքը պիտի ըլլայ 560 ֆրանկ :

Ուրեմն Ամերիկայէն եկած մանչուկը, Գրիգոր, իր հինգ հազար ֆրանկով հոգացած կ'ըլլայ մօտաւորապէս տասը տղու մէկ օրուան ճաշը :

Ձեզի կը ձգեմ խորհրդածել մնացեալի մասին :

Ի՞նչ կ'արժէ 16 ֆրանկը, Փարիզի կամ ամբողջ Ցրանսայի մէջ : Ոչ իսկ սուրճի մը դրամը : Կամ երկու տուփ լուցկի :

Ամէն մէկս, տասն անգամ 16 ֆրանկն ալ բանի տեղ չենք դներ, եւ կը ծախսենք այնպէս ինչպէս երբեմն տասնոց մը կը նետէինք գանձանակին մէջ :

Սպասելով լրացուցիչ մանրամասնութեանց, կը կարծեմ թէ կրնանք գոնէ վեց ամիս հոգալ այս 35 քշուառներուն ամէօրեայ ճաշը, մինչեւ որ կարելի ըլլայ տեւական կարգադրութեան մը յանգիլ Բարեգործականի կամ ՀՕՄի (Կ. Խաչ) միջոցաւ :

Դիտեցէք ձեր գաւակներուն կայտառ դէմքերը, թուաբանական հաշիւ մը փորձեցէք օրական 16 ֆրանկով, եւ պիտի տեսնէք որ կոչն անգամ աւելորդ է :

Վ.Ա.Հէ

Ա. ՓՈԽ-ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՏՆԱՆ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

●

Խ. Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ երեք առաջին փոխ – վարչապետները նշանակուած են — Ա. Միկոյեան, Մ. Սաբուրով եւ Մ. Պերվուխին : Ուրեմն Քականովիչէ եւ Մոլոթովի հետ, կառավարութիւնը կ'ունենայ հինգ Ա. փոխ – վարչապետներ : Այս առաջար – կը ներկայացուցած էր նոր վարչապետը, Մառենչալ Բուլկանին : Միեւնոյն առեն հաղորդուեցաւ թէ չորս փոխ – վարչա – պետները եւս նշանակուած են : Զեկոյցը չի ճշդեր թէ պաշտօնի վրայ կը մնա՞ն միւս փոխ – վարչապետները, մէկն ալ նոր փոխանորդները բազդատաբար անծանօթ անձեր են,— Զուէնեակին, Կուչերենկօ, Լոբանով եւ Խրունիչեւ :

Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ նաեւ թէ պաշտօնէն արձակուած է Մալիչեւ, մեքենաչինական նախարարը, որ ծանրաբեռնուած է ուրիշ պաշտօններով :

× Պ. Անաստաս Միկոյեան, որ անցեալ ամիս հրաժարեցաւ ներքին առեւտուրի նախարարութենէն, այժմ աւելի բարձր պաշտօն մը կը ստանայ : Կարծողներ կան թէ միեւնոյն առեն պիտի վարչական ծրագրի դործերը : Հայպզի նախարարը անցեալ չաբթու Պերլին դնաց, մասնակցելու համար Լայփցիկի ծովամառնին : «Ն. Ե. Հէրլոլտ», ո Միկոյեանի լուսա – նկարն ալ հրատարակած էր երէկ, կը գրէ թէ առաջին անդամ ըլլալով ան առաջին չարքը նստած էր Մոսկուայի Մեծ Թատրոնի կառավարական օթեակին մէջ, երբ ժողովրդական արուեստի ներկայացում մը տեղի կ'ունենար :

ԾԱՆՐ ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ

ԳԱՀԻՐԷ, 1 Մարտ (պաշտօնական).— Եգիպտացի սպայ մը եւ 35 ենթասպաններ եւ զինուորներ սպաննուեցան, ուրիշ 30 հոգի ալ վիրաւորուեցան Կազայի հիւսիս-արեւելեան սահմանին վրայ, իսրայէլեան զօրամասի մը հետ պատահած ընդհարման մը միջոցին :

Հեռագիրը կ'աւելցնէ թէ իսրայէլեան զօրամասը կը բաղկանար քանի մը հարիւր դինուորներէ եւ դիչերանց յարձակեցաւ եգիպտական կայանին վրայ :

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Անդլիոյ երեսփ. ժողովը սկսաւ քննել զինուորական պաշտպանութեան խնդիրը, որուն առթիւ պարբաւանքի բանաձեւ մը առաջարկած են ընդդիմադիրները : Զբաղիլ որոշած է ուժդնօրէն պաշտպանել կառավարութեան տեսակէտը : Միեւնոյն առեն Ազդաժողովին մասնաւոր յանձնախումբը կը չարունակէ իր աշխատանքները Լոնտոնի մէջ : Արեւմտեան պետութեանց պատուիրակները կը դանդատին թէ Խ. Միութեան ներկայացուցիչը, Կրոմիքօ, խախտած է պաղտնապահութեան որոշումը, լուրեր հաղորդելով Լոնտոնի բոլշեւիկեան օրաթերթին :

Հինդ վայրկեան տեւած էր ժողովին բացման արարողութիւնը եւ թղթակիցները ու լուսանկարիչները անմիջապէս ճամբուած էին, այն հակակշռութեամբ թէ ամէն բան պաղտնի պիտի պահուի : Բայց առաջին նիստին յետաձգումէն անմիջապէս ետք, չաբթի օր բոլշեւիկեան թերթը կը հրատարակէր ժողովին բոլոր մանրամասնութիւնները : Այսպէս, կը գրէր թէ Պ. Կրոմիքօ առաջարկած է ոչնչացնել հիւլէական եւ ջրածին ռումբերու մթերքը, հիւլէական ուժը դործածել խաղաղասիրական նպատակներու համար եւն. : Ցետոյ կ'աւելցնէր թէ միւս պատուիրակները առաջարկեցին յետաձգել նիստը : Նկարագրութիւնը ճիշդ էր, ուրեմն հաղորդուած էր իրազեկ աղբիւրէ :

× Խ. Միութեան արտաքին գործերու նախարարութիւնը փետր. 28ին Մոսկուայի անգլիական դեսպանատան յանձնեց նոր ծանուցագիր մը որով կ'ըսէ թէ առեւտեան Գերմանիոյ վերաքինումը պիտի խլէ Անդլիոյ հետ կնքուած դաշինքը : Ինչպէս կը յիշուի, անցեալ Դեկտ. 20ին Խ. Միութիւնը աղդարարած էր թէ չեղեալ պիտի նկատէ 1942ի անդլեւխորհրդային դաշինքը, եթէ արեւմտեան Գերմանիան վերաքինուի : Գերմանիոյ երեսփ. ժողովը վաւերացուց Փարիզի համաձայնութիւնները, որոնց մաս կը կազմէ նաեւ վերաքինումը :

*

ՓԱՐԻԶԻ համաձայնութեանց վաւերացման առթիւ, կարդ մը որոշումներ որոշուած էին Արեւմտեան Գերմանիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, Սարի մասին : Փարիզի քաղաքական չրջանակները դիտել կուտան թէ միացած կնքուած պայմանագիրը արժէք ուն. Ցրանսայի համար :

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՆ ՈՒ ՎԱՍՏԱԿԸ

Գ.

ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ ՀՈՒՆԶԸՐ.—

1930 Մարտ 3ին կը բացուէր Համազգային Ընկերութեան Ձեմարանը միայն մէկ նախապատրաստական դասարանով: Աշակերտներու թիւն էր 15 (5 աղջիկ, 10 տղայ): Աւելին կարելի չէր ակնկալել, նկատի ունենալով, որ դպրոցական տարեշրջանի երրորդ եռամսեակին կը դուդապիկը Ձեմարանին բացումը:

Այսպէս, ուսումնական կանոնաւոր տարին սկսաւ 1930 Հոկտեմբերին միայն:

Ձեմարանի վարիչներու նախնական ծրագիրն էր կազմել միջնակարգ վարժարանի վերին հինգ կարգերը, եւ ի հարկին նախապատրաստական դասարան մը՝ ազգային դպրոցներէն եկած աշակերտներու թերիները լրացնելու համար: «Իրականութիւնը սակայն ցոյց տուաւ, որ բաւարար չափով պատրաստուած աշակերտներ չկային եւ Ձեմարանը ինքը պէտք էր հասցնէր իր բարձր կարգերու աշակերտութիւնը: Այս պատճառով Լ. Շանթ եւ Ն. Ադալեան տիկնոջ հօքը տարուան ծրագիրը մշակել, տարի մըն ալ նախապատրաստական դասարանով»:

Առաջին տարին չափով մը միայն իրականացաւ այս ծրագիրը: Ձեմարանը ունեցաւ երեք հիմնական դասարաններ եւ մէկ նախապատրաստական: Աշակերտներուն թիւը՝ 64, (38 տղայ, 26 աղջիկ):

1931 – 1932 տարեշրջանին կը կազմուի չորրորդ դասարանն ալ, որով կը լրանար բարձրագոյն նախակրթարանի բաժինը: Աշակերտներուն թիւը 64էն կը բարձրանար 81ի:

1932 Հոկտեմբերին կը բացուի Ձեմարանին առաջին լսարանը՝ դրական եւ դիտական ճիւղերով: 1934 – 35 տարեշրջանին կ'ամբողջանան բոլոր դասարանները՝ երրորդ լսարանի կազմութեամբ:

Այս տարեշրջանին աշակերտներու թիւը հասած էր 94ի, 74 տղայ, 20 աղջիկ: Մը նայուն եւ այցելու ուսուցիչներու թիւն էր 13, որոնց երկուքը օտարներ (Ֆրանսերէնի եւ արաբերէնի):

Կարեւոր է յիշել, որ ուսուցչական այս կազմէն դատ, ութ Ձեմարանականներ, բոլորն ալ Երրորդ լսարանէն, դասեր կ'ստանդին նախապատրաստական կարգերուն, դործնապէս վարժուելով ուսուցչութեան ասպարէզին:

1935 Յունիսին, Ձեմարանը կուտայ արդէն առաջին հունձքը՝ 8 շրջանաւարտներ.— հինգ դրական եւ երեք գիտական ճիւղէն:

Այսպէս, Ձեմարանը տարուէ տարի իր իրական կերպարանքը ստանալով, իր առաջին տասնամեակի վերջերուն կ'ամբողջացնէր տարրական նախակրթարանի եւ լսարանի կազմը: «Մանկապարտէզ աւարտող փոքրիկ մը կրնար Ձեմարան մտնել եւ 11 տարուան ուսումէ ետքը ստանալ» հայկական երկրորդական վարժարանի մը վկայականը:

Աշակերտներուն թիւը եւս ասթիճանաբար բարձրացումով հասած էր 125ի: Մինչեւ 1949 – 50 տարեշրջանին այս թիւը կը հասնի 299ի, 180 տղայ, 119 աղջիկ: Իսկ 1950 – 54 տարեշրջանին կը բարձրանայ արդէն 350ի, 197 տղայ, 153 աղջիկ:

Քիչ առաջ յիշեցինք, որ Ձեմարանը իր առաջին հունձքը տուաւ 1935ին: Անկէ ետք, ամէն տարի, միջին հաշուով հօքը հոդի կը ստանան Ձեմարանական վկայական:

1935էն մինչեւ 1954ը շրջանաւարտներու ընդհանուր թիւն է 155, 102ը տղայ, 53ը աղջիկ:

«Ասոնցմէ մօտ 40 – 50ը գրուած են աշխարհի չորս կողմը, իսկ հարիւրէ ա – ւելի կը մնան ու կը գործեն Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ:

«... Ասոնց մէջ ունինք դրողներ՝ ո – րոնք յայտնի դէմքեր են արդէն որպէս բանաստեղծ, դրագէտ կամ խմբագիր, ունինք ազատ ասպարէզի նուիրուածներ՝ փաստաբաններ եւ երկրաչափներ, բժիշկներ, դեղագործներ, ատամնաբոյժ– որոնցմէ ոմանք կը պաշտօնավարեն պե – տական հաստատութիւններու մէջ: Ու նինք օտար ընկերութիւններու մէջ բարձր դիրքի տէր պաշտօնեաներ, իսկ մօտ 40 հոգի նուիրուած են հայ մանուկին դաստիարակման գործին, ընդդրկելով ու – սուցչական ասպարէզ, ուղղակի քալելով իրենց մեծ ուսուցիչներու չափիլէն»:

Մեր այս Ձեմարանաւարտները, իրենց տարբեր ասպարէզներուն դաղթաշխարհի զանազան վայրերուն մէջ իրենց լայն մասնակցութիւնը կը բերեն մեր հանրային կեանքին, յիշելով իրենց տնօրէնին՝ Լ. Շանթի պատգամը.— «Տղաս, ինչ որ ուներես հոգեկան, մտային արժանիք կամ նիւթական հարստութիւն՝ կը պատկանի քու ժողովուրդին. անոր վերադարձնես պիտի»:

Աւելորդ է որեւէ նոր մեկնութիւն մեր ազգային կեանքին մէջ իրենց դրաւած պատուաւոր դիրքի մասին: Այս արդիւնքը ինքնին վեր է ամէն դնահատութենէ:

Այլապէս, տակաւին ուրիշ սրտապնդիչ իրողութիւններ ալ չեն պակսիր:

Պէյրութի Ձեմարանը իրապէս համազգային եղած է նաեւ այն իմաստով, որ իր աշակերտներուն մէջ ներկայացուցիչներ կան դրեթէ մեր բոլոր դաղութներէն:

Հասկնալի է, որ աշակերտներու ջախ – ջախիչ մեծամասնութիւն մը լիբանանեան հայ քաղաքացիներու զաւակներն են: Սուրիան՝ կը բռնէ երկրորդ տեղը: Իրան, Իրաք, Պաղեստին, Եգիպտոս եւ Յունաստան աշակերտներ ունեցան զանազան շրջաններուն:

Ձիշտ է, որ հեռաւոր վայրերէն արձակագրուած աշակերտներու թիւը մեծ չէ եղած մինչեւ հիմա: Արդարացուցիչ պատճառները շատ են: Նկատի ունենալով տարակուսած՝ բացատրութեան չեն սպասում: Պէչիկթաշլեանը վատ բան նախուշակելով՝ գլուխը կախ խճճում էր լայն մօրուքը:

Նալբանդեանը տեսաւ, որ լռել այլեւս անկարելի է, անյապաղութեամբ պիտի յայտնէ իր կարծիքը: Նա մտերմաբար ձեռքը դրեց Պէչիկթաշլեանի ուսին, աչքերը կկոցելով ժպտաց, ապա հոգատարութեան չէչտով ասաց.

— Բարեկամս, դէր ու կոծով, մխայն անցեալի փառքով չպիտի ապրի այսօր – ուայ Հայը, ոչ... Մի՞թէ մենք մեռելների յիշատակներովպիտի ապրինք ուկռունք: ... Ոչ ... մեռելներ չեն կարող մեզ կըռուի առաջնորդել: Մեր հայեացքն ուղղենք ապագային: Անընդհատ եա նայողն ընդունակ չէ առաջ քայլելու, որովհետեւ կեանքի հոսանքը միայն մի ընթացք ու – նի՝ յառաջ... Օրհնեցէք վաղուայիսիրը, փառաբանեցէք յաղթանակը, սա է հայ բանաստեղծի սրբազան պարտականութիւնը, եթէ նրան Ապոլլոնը քնար է տուել:

Նալբանդեանը չերկարացրեց, զգաց, որ ներկաների մեծ մասը չի ուզում ենթարկուել իր կարծիքին: Բոլորը նայեցին Պէչիկթաշլեանին. վիրաւորուե՞ց, կը պատասխանի՞, կը հեռանա՞յ: Իսկ Սվաճեանը ամբողջովին կլանուած Նալբանդեանով՝ հայեացքով ատում էր նրան. ահա մեր համալսնքի կաթիլ մը, զոր քննելով՝ դաղափար պիտի կազմենք ամբողջի վերաբերեալ:

Բոլորովին անսպասելի էր Պէչիկթաշլեանի միջամտութիւնը.

— Պարոն Նալբանդեանն իրաւացի է, — խօսեց նա մեծ յուզմունքով եւ պատանու նման չիկնեց,— եւ եթէ այս մէկ հատիկ ոտանաւորը կը գովերգէ անցեալը, չատ ոտանաւորներ ունիմ գրած, որոնց ոդին ապագան է... եւ իմ կեանքն այլ նպատակ մը չունի:

Նալբանդեանն ուրախ ժպտաց եւ դրկեց Պէչիկթաշլեանի նեղ ուսերը:

Օրիորդ Փափազեանը, որ անդիկի նման անհանդիստ էր, ինչ որ բան չդնդած դուն – կերուհու ականջին: Օրիորդ Ադաւնին վերաբերմունք ցոյց չտուեց: Օտեանն ու Շիշմանեանը բազմախորհուրդ հայեացքներ փոխանակեցին:

Սրապ Մանասը, որ այնքան ժամանակ աչքերը բաց չէր արել եւ ծափահարել էր հէնց այդպէս՝ աչքերը փակ, յանկարծ, սթափուելով վեր կացաւ ու իր երկար, բարակ, յենափայտերի նման ոտները դժուարութեամբ շարժելով՝ մօտեցաւ Նալբանդեանին ու բոլորի ուշադրութիւնը դրաւելու համար իր հիւանդոտ ձայնը բարձրացնելով՝ հարցրեց.

— Պարոն Նալբանդեան, չէ՞ք բարեհաճի քանի մը խօսք ընել ազգային թատրոնի ու թատերադրութեան վերաբերեալ:

ՀԱՅԵՐԻԿԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ...ԲԱՑՑ ԻՐԱՒ

●

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 23 Փետր.— «Նայիլը: Դըրական չաբաթաթերթէն փոխ կ'առնենք սոյն վերնագիրը, ապաւինելով բանաստեղծ խմբագրին ներողամտութեան:

Մեր Նիւ Եորք քաղաքին մէջ — Փետր. 20ին, կիրակի կէսօրէ ետք, տեղի ունեցան Վարդանանց երկու ժողովատարու – թիւնները: Մէկը կազմակերպուած էր հակադաշնակցական հատուածին կողմէ, արտաքնապէս փայլուն, սակայն ներքնապէս վարակուած վատակեան հոդեբանութեամբ, որուն պիտի անդրադառնամ քիչ վերջը: Իսկ միւսը — ազգայնական հայրենասիրութեան կողմէ:

Ընթերցողը չատ լաւ գիտէ որ Հայ. առաքելական եկեղեցին — իր տուրբերու ժողերու չարքը անցուցած է վարդանանցը եւ իրրեւ այդպիսին կը տօնէ զայն: Սակայն մեր ժողովուրդը Վարդանանցը կը տօնէ նաեւ իր աշխարհական երեւոյթով, տեսակ մը հրապարակային հանդիսութեամբ, դարձեալ իրրեւ ազգային տօն — ինչպէս որ ըրած էր — հակառակորդ կողմը:

Մեր ազգային եկեղեցին, Վարդանանցի տօնին առթիւ:

Վարդանանցը՝ եթէ պիտի տօնուի աչխարհական իմաստով, ապա ուրեմն պէտք է տօնուի որպէս հրապարակային ժողովրդական տօն: Եթէ հակառակորդ կողմը անտեսեց ազգայնական հայրութիւնը ու եկեղեցին — այդ արդեօք մը չէ որ հրաւէր կարդային նաեւ միւսներուն, հոգ չէ թէ անոնք — հակառակորդները — մեր – ժէնն: Այդպէս պատմութեան տոլեւ անդամ մը եւս պիտի դատապարտուէին անոնք:

Չէր բաւեր որ բաժնեցին մեր եկեղեցիները՝ մեր դպրոցները, այժմ ալ կը փորձեն մեր ազգային տօները անջատել:

Այժմ դառնանք իրենց տօնակատարութեան: Գեղեցիկ ու մեծ սրահ մը — մէկ տոլար մուտքով, հովանաւորութեամբ Ամերիկայի Հայոց առաջնորդարանի, մասնակցութեամբ Ս. Աջ եւ Ս. Գր. Լուս. եկեղեցիներուն, հայ աւետարանական եւ կեդեցւոյ եւ մշակոյթի տան չինութեան յանձնաժողովին: Առենախօսութիւնները տեղի ունեցան հայերէն եւ անգլերէն: Ինչպէ՞ս կարելի է փառաբանել Քալն Վարդան Մամիկոնեանը եւ անտեսել կամ վարկաբեկել ազգայնական տարրը որ իր ծնունդէն մինչեւ այսօր քալած է ու պիտի քալէ Վարդաններու ճամբով: Ո՞վ էր որ ընդվզեցաւ երբ ցարական կառավարութիւնը բռնագրաւեց եկեղեցական եւ դպրոցական կալուածները: Ո՞վ վարեց ազատագրութեան պայքարը, ո՞վ աւելի հոգեր տուաւ, ո՞վ կերտեց մեր ազատ ու անկախ Հայաստանը — որուն չնորհիւ նաեւ մեր ներկայ խորհրդային հայրենիքը:

Օրօրոցի մանուկներն անդամ կը ծիծաղին իրենց վրայ, երբ անամօթաբար — մեղ կ'որակեն «հակահայաստանեան»:

Փակման խօսքը արտասանեց Մամբրէ արք. Գալֆեան: Ներկայ էին նաեւ երկու նախկին առաջնորդները, Տիրայր եւ Տիրան արք.ներ:

Հարցում մըն ալ այս եկեղեցականներուն որոնք հովանաւորեցին տօնակատարութիւնը: Ո՞րն է ձեր տեղը, Վէտնդ Երեցին քո՞վ թէ... Մինչեւ ե՞րբ այս անկերպարան վիճակը ...

Ղ. Յ. ՄԵՐԿԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (3)

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ »

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

●

ԲՈՍՖՈՐԻ ԱՓԻՆ

Կանգնեց, դեղեցիկ գլուխը խրոխտ բարձրացրեց վեր եւ հայեացքն ուղղած դունաւոր ապակիներով լուսամուտին՝ երգեցիկ ձայնով արտասանեց իր բանաստեղծութիւններից մէկը՝ լի անցեալի փառքի կարօտով ու գովերգութեամբ:

Օրիորդ Փափազեանի նուրբ չուրթերն անընդհատ չարժում էին, նա բերանացի դիտէր այդ ոտանաւորը: Սրապ – Մանասը աչքերը փակել էր, կարծես չէր լսում: Հէնց որ արտասանութիւնը վերջացաւ, բոլորը ծափահարեցին. առանձին ջանք էր թափում Օտեանը: Ցետոյ տիրեց մի այնպիսի լռութիւն, երբ մարդ աչխատում է չնչառութիւնն իսկ անլսելի դարձնել: Պէչիկթաշլեանը ընկճուած նստեց: Բոլորը նայում էին հիւրին՝ ստուդելու համար նրա տպաւորութիւնը:

Ցատկապէս Օտեանը եւ Շիշմանեանը, որ անդուսպ կեցցէներ էին գոչել, Նալբանդեանի տարօրինակ տառնութիւնից

ՍՏԷՓ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ...ԲԱՑՑ ԻՐԱՒ

●

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 23 Փետր.— «Նայիլը: Դըրական չաբաթաթերթէն փոխ կ'առնենք սոյն վերնագիրը, ապաւինելով բանաստեղծ խմբագրին ներողամտութեան:

Մեր Նիւ Եորք քաղաքին մէջ — Փետր. 20ին, կիրակի կէսօրէ ետք, տեղի ունեցան Վարդանանց երկու ժողովատարութիւնները: Մէկը կազմակերպուած էր հակադաշնակցական հատուածին կողմէ, արտաքնապէս փայլուն, սակայն ներքնապէս վարակուած վատակեան հոդեբանութեամբ, որուն պիտի անդրադառնամ քիչ վերջը: Իսկ միւսը — ազգայնական հայրենասիրութեան կողմէ:

Ընթերցողը չատ լաւ գիտէ որ Հայ. առաքելական եկեղեցին — իր տուրբերու ժողերու չարքը անցուցած է վարդանանցը եւ իրրեւ այդպիսին կը տօնէ զայն: Սակայն մեր ժողովուրդը Վարդանանցը կը տօնէ նաեւ իր աշխարհական երեւոյթով, տեսակ մը հրապարակային հանդիսութեամբ, դարձեալ իրրեւ ազգային տօն — ինչպէս որ ըրած էր — հակառակորդ կողմը:

Մեր ազգային եկեղեցին, Վարդանանցի տօնին առթիւ:

Վարդանանցը՝ եթէ պիտի տօնուի աչխարհական իմաստով, ապա ուրեմն պէտք է տօնուի որպէս հրապարակային ժողովրդական տօն: Եթէ հակառակորդ կողմը անտեսեց ազգայնական հայրութիւնը ու եկեղեցին — այդ արդեօք մը չէ որ հրաւէր կարդային նաեւ միւսներուն, հոգ չէ թէ անոնք — հակառակորդները — մեր – ժէնն: Այդպէս պատմութեան տոլեւ անդամ մը եւս պիտի դատապարտուէին անոնք:

Չէր բաւեր որ բաժնեցին մեր եկեղեցիները՝ մեր դպրոցները, այժմ ալ կը փորձեն մեր ազգային տօները անջատել:

Այժմ դառնանք իրենց տօնակատարութեան: Գեղեցիկ ու մեծ սրահ մը — մէկ տոլար մուտքով, հովանաւորութեամբ Ամերիկայի Հայոց առաջնորդարանի, մասնակցութեամբ Ս. Աջ եւ Ս. Գր. Լուս. եկեղեցիներուն, հայ աւետարանական եւ կեդեցւոյ եւ մշակոյթի տան չինութեան յանձնաժողովին: Առենախօսութիւնները տեղի ունեցան հայերէն եւ անգլերէն: Ինչպէ՞ս կարելի է փառաբանել Քալն Վարդան Մամիկոնեանը եւ անտեսել կամ վարկաբեկել ազգայնական տարրը որ իր ծնունդէն մինչեւ այսօր քալած է ու պիտի քալէ Վարդաններու ճամբով: Ո՞վ էր որ ընդվզեցաւ երբ ցարական կառավարութիւնը բռնագրաւեց եկեղեցական եւ դպրոցական կալուածները: Ո՞վ վարեց ազատագրութեան պայքարը, ո՞վ աւելի հոգեր տուաւ, ո՞վ կերտեց մեր ազատ ու անկախ Հայաստանը — որուն չնորհիւ նաեւ մեր ներկայ խորհրդային հայրենիքը:

Օրօրոցի մանուկներն անդամ կը ծիծաղին իրենց վրայ, երբ անամօթաբար — մեղ կ'որակեն «հակահայաստանեան»:

Փակման խօսքը արտասանեց Մամբրէ արք. Գալֆեան: Ներկայ էին նաեւ երկու նախկին առաջնորդները, Տիրայր եւ Տիրան արք.ներ:

Հարցում մըն ալ այս եկեղեցականներուն որոնք հովանաւորեցին տօնակատարութիւնը: Ո՞րն է ձեր տեղը, Վէտնդ Երեցին քո՞վ թէ... Մինչեւ ե՞րբ այս անկերպարան վիճակը ...

Ղ. Յ. ՄԵՐԿԵԱՆ

Ասոնկութեան նիւթը փոխուեց: Օր – իորդներն ու Կիւլլիւեան—Դը Սէն Վայֆր առանձնապէս աչխուժացան: Պէչիկթաչ – լեանն էլ հետաքրքրուեց. նա թարգմանել էր Ֆրանսիական եւ իտալական ոդ – բերգութիւններ եւ պատրաստւում էր թատերդ դրել Հայոց պատմութիւնից: Սրապ – Մանասը դրել էր երկու պիէս: Թատրոնի հարցը, ինչպէս ռուսահայերի, այնպէս էլ թիւրքահայութեան համար դարձել էր կենսական: Ձմիւռնիայ, Հայ թատրոն կազմակերպելու ուղղութեամբ գործնական քայլեր էին արւում:

Պոլիսը նախապատրաստւում էր բարե – գործական ներկայացումների: Դերասանական խմբի մէջ էին Փափազեան քոյրերը, օրիորդ Կիւմբիւճճեանը եւ Պարոն Կիւլլիւեանը:

Նալբանդեանը մանրամասն պատմեց Մոսկուայում կազմակերպուած հայկական ներկայացումների, նրանց նչանակութեան եւ կարեւորութեան մասին: Թատրոնը միայն զուարճալիք չէ, նրա էական եւ բուն խորհուրդը մարդկանց զգացումների եւ մտքերի վրայ իշխելն է, ազնիւ, յառաջադէմ զաղափարներ հաղորդելը եւ վատթարագոյն ու ոճիրը դատապարտելը:

Ա. ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

ՏԻԿԻՆ ՍԱԹԵՆԻԿ ԲԵԳԼԱՐԵԱՆ

(Մահուան տարելիցին առթիւ)

●

1954 Փետրուար 24ին Փարիզի մէջ մեռաւ Տիկին Սաթենիկ Բէգլարեան, 84 տարեկան: Կը պատկանէր արեւելահայ բարեկեցիկ դասուն (դուստրն էր Ղուկասեան ընտանիքին, Կովկասի մէջ յայտնի իրենց բարեգործութեամբ. Ղուկասեանները Շուշիի իրենց գեղեցիկ մեծ տունը ամբողջ կահաւորումով ունէին. նուիրեցին Օր. Մարիամեան ղպրոցին): Տիկին Սաթենիկ իր կեանքի մեծագոյն մասը անցուցած էր Զուիցերիա եւ Ֆրանսա: Բայց միշտ կապուած մնաց հայկական կեանքին:

Կալմակերպիչն ու ոգին էր Փարիզի Ռուսահայ Կանանց Միութեան, որուն նպատակն է օգնութեան հասնիլ իր կարօտ անդամներուն: Հանդուցեալը աւելի քան 25 տարի անխոնջ աշխատեցաւ այս գետնին վրայ: Վերջին տարիները դրեթէ մինակը, իր անմիջական չրջապատի մէջ հաւաքելով տարեկան անհրաժեշտ դրամագլուխ՝ Միութեան նպատակներուն համար: Այս աշխատանքին մէջ իրեն թանկագին օգնական կը հանդիսանար իր անդրանիկ դուստրը՝ Տիկին Զաւրեան:

Փարիզահայ ուրիշ հանրօգուտ կազմակերպութիւններուն ալ երբեք պլացած չէր իր աջակցութիւնը: Այսպէս, Լեռմ համակիր էր Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչին եւ քանի մը անգամ նախագահած է անոր բարենպատակ վաճառքներուն:

Պարտաճանաչութեան եւ պատասխանատուութեան զգացումը չատ ուժեղ էր իր մէջ: Վերոյիշեալ Միութեան վաճառքներուն առաջին կանոնի եկած կ'ըլլար: Կը հետաքրքրուէր ամենայն[illegible]ամանութիւններով, կը մասնակցէր սեւ աշխատանքներուն իսկ: Շքասեղանի համար միշտ կը բերէր Ղարաբաղի նշանաւոր «Գաթան»: Իր ձեռքով պատրաստած: Իրրեւ մարմնացեալ պարտաճանաչութիւն, չրջապատէն ալ կը պահանջէր նոյնը համբային կեանքի մէջ: Առաջին ապաւորութեամբ խիստ կը թուէր, սակայն մօտէն դիտելով, կը տեսնէիք որ կարեկից եւ տաք սիրտ ունէր, կը թափանցէր դիմացինին կացութեան եւ կարելին կ'ընէր, օգնելու համար իրեն դիմողներուն: Դիտող աչք ունէր, ամենաչչին մանրամասնութիւնն իսկ կը նկատէր: Միեւնոյն ատեն գուարթամիտ էր, դիտէր բարեմտօրէն ներկայացնել մարդկային ծիծաղելի կողմերը:

Երիտասարդ տարիքէն սերտ կապ ունենալով հայ մեծ մտաւորական դէմքերու հետ (Ա. Ահարոնեան, Գարեգին Ս. կաթողիկոս Կիլիկիոյ, եւն.) իր տունը ժամադրավայր էր դարձուցած մտաւորականներու եւ ուսանողներու համար (Զուիցերիա եւ Փարիզ): Մինչեւ իր վերջին օրերը մնաց նոյն հայուհին, զեղեցիկ բացառութիւն կազմելով իր չրջապատին մէջ, որ ամբողջապէս ապրելով հայկական կեանք մը: Կը կարդար բազմաթիւ հայերէն թերթեր, կը հետեւէր հայկական կեանքին բոլոր մանրամասնութեանց, կ'ոգեւորուէր, կը յուզուէր, կը բողոքէր:

Ութսունը անցած այս Հայուհին, միշտ աշխոյժ, միշտ կռիւի հպատակ, արտակարգօրէն երիտասարդ էր մտքով եւ հոգիով: Մեծ հաճոյք էր իրեն համար Հայոց կեանքին տեղեակ խօսակից մը ունենալ, որուն հետ սիրով կը բաժնէր իր տպաւորութիւնները եւ ապրումները:

Հայութեան համար բարեխոսող տաք սիրտ մը անհետացաւ յանձին տիկին Ս. Բէգլարեանի:

Այսօր իր մահուան Ա. տարեդարձին առթիւ, դինքը ճանչցողները խորին յարգանքով կը խոնարհին իր յիշատակին առջեւ:

Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՆԱԽԱՁԱՑԼ ՄԸ

●

ՄԱՐՍԻԼ. — Համագործակցութեամբ՝ Հայաստանեայց եւ Աւետարանական եկեղեցիներու, Վարդանանց զոյամարտի յիշատակութիւնը կատարուեցաւ, Ռոմա-նի «Սահակ – Մեսրոպ» սրահին մէջ՝ ի ներկայութեան խուռն բազմութեան մը: Մեծ զոհունակութեամբ պէտք է յայտնեմ հոս այն իրողութիւնը որ մեր երիտասարդ սերունդը կը ներկայացնէր ուշագրաւ թիւ մը. յուսադիչ երեւոյթ մը որ մեծ յոյս կը ներշնչէ: Աւելի ապացոյց մըն է թէ՝ աղջկային զեռնի վրայ, մեր զաւակներուն մէջ տակաւ ծնունդ կ'առնէ դիտակցութեան կայծը որ կրնայ չողի մը վերածուիլ:

Բերկրանքով կ'ողջունենք համերաշխութեան այս օրինակելի քայլը որ կրնայ նախաբանը նկատուիլ ապագայ գործակցութեանց: Ռոմոնի թաղ. խորհուրդը, աստենապետութեամբ Պ. Ցովհ. Պանտիկեանի, ընդառաջ գնաց պատ. Գ. Խայիկեանի որ ծանօթ դէմք մըն է մարսիլահայ ազգային կեանքին մէջ: Քանի մը ամիս առաջ ոտնակոխ ըրած էր քարոզչական, կրօնական եւ հանրային գործունէութեան յիսնամեակը: Հակառակ իր յառաջացած տարիքին, կը շարունակէ գործել՝ երկու տասարդական աւիւնով: Հեղինակ է եւ ունի նաեւ հրատարակելի երկեր:

Հանդէսին նախագահը, Պ. Ց. Պանտիկեան թուելով համագործակցութեան առաւելութիւնները, մանրամասնօրէն խօսեցաւ՝ Վարդանանց պատերազմին եւ յարակից պատմական դէպքերու մասին:

Դպրաց դասը, առաջնորդութեամբ Պ. Լ. Ձէրահեանի, երգեց՝ «Նորահրաչ» շարականը, «Տէր կեցո»ն զոր յաջողապէս մեներգեց Պ. Բ. Վարդերեսեան, և «Քրիստոս, Աստուած մեր»ը: Մաղթանք՝ առաջ. վոխ. Տ. Մեսրոպ քահանայի կողմէ: Պ. Սարգիս Պօղոսեան յաջորդաբար արտասանեց երկու քերթուած՝ կարմիր Վարդանի մասին եւ Վարուժանի «Առակյած ճրագը»՝ խոր ապրումով:

Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ առաջին բանախօսը, Պատ. Գ. Խայիկեան, որվերցնելով Ս. Գիրքը ըսաւ.— Մեր քաջերը, Ղեւոնդ ու Վարդան, այսպէս, խաչ ու սուրով ոգեւորեցին, խանդավառեցին հայկ. բանակը որ պիտի կռուէր պարսկական բանակին դէմ՝ հաւատքի եւ հայրենիքի պաշտպանութեան համար»: Փառաբանեց Վարդանն իրրեւ քաջամարտիկ զօրավար եւ մեծ ապետ որ կը մարմնացնէր իր ցեղին առաքինութիւնները: Ներկայացուց՝ պատերազմին ընդհ. պատկերը եւ պար-զեց Հայոց բանակին ռազմական եւ բարոյական ուժերը: Ծօսելով հայ ժողովուրդի մասին, ըսաւ թէ՝ Հայը բոլոր դեղերուն մէջ ամէնէն պարկեշտն է ու կը կրէ ասպետական ոգի:

Տիկին Վեհանուշ Վարդերեսեան յաջողութեամբ արտասանեց Եղիշէ Աբգ. Դուրեանի «Ա. Բ. Գ.ի դասը»:

Աւետարանական եկեղեցւոյ երգչախումբը երգեց «Մայր Արաքսի»ն եւ «Կիլիկիա»ն՝ տալով մեզի հայրենի ջուրերուն եւ հողին կարօտը: Օժտուած արտասանող մըն է նաեւ Օր. Վարդուհի Միսթիք, որ արտասանեց «Աւարայրի Ոգին» (տպուած «Ցառաջ»ի մէջ) եւ «Բերէք ինձ զայն»ը՝ խոր զգայնութեամբ: Երկրորդ բանախօսն էր Պ. Վ. Միսթիք, որ զեղեցիկ ճառով մը պանծացուց Վարդանանց ճակատամարտը: Երաժշտագէտ Պ. Ցակոբ Քիւրքճեանի երգչախումբին լաւագոյն երգչուհին է Օր. Ժանէթ Տէյիրմէնճեան, որ յաջողութեամբ երգեց «Լռեց, ամպերը եկան»ը:

Օր. Մարիամ Տէյիրմէնճեան եւս լաւ արտասանեց Նարեկացիի «Ազօթքը»:

«Հայր Մեր»ով վերջացաւ այս կիսիկ հանդէսը, որ Վարդանանց ոգիէն մասնիկ մը դրոշմեց իւրաքանչիւր հանդիսականի սրտին մէջ:

Կը սպասենք որ համերաշխ գործունէութեան այս զեղեցիկ ձեռնարկն ունենայ իր չարունակութիւնը:

Վ. ՀԱՐԵՆՑ

★

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ԿՐԸՆՈՎԼԸ.— Անսպասելի յաջողութիւն ունեցաւ Կապոյտ Խաչի այս ձեռնարկը, որուն կազմակերպութեան մասնակցած էին զպրոցական տղաք եւ աղջիկներ: Այսպէս փոքր տղուկը, ինը տարեկան, դանակը աղջնակին կզակին մօտեցնելով կը սպառնար սպանել: Ցետոյ չարագործ մանչուկները կ'ուրուչեն աղջիկը ծառի մը կապել եւ ծեծել, մինչեւ որ հազուստները հանել: Աղջկան ճիչերուն վրայ, իր տարեկից ընկերուհին, որ նոյնպէս ծուղակը ինկած բայց փախած էր, օգնութեան կը հասնի: Կատաղած մանչուկները կը քարկոծեն զինքը, բայց ոստիկանները հասած էին արդէն:

Պերճուհի Թորոսեան, իրենց օգնական ուսուցչուհով Օր. Մաքրուհի Մութաֆեանը, անուշհինէրէն Մարտիրոսեան քոյրեր են.: Բոլորն ալ Ֆր. Կ. Խաչի պատրաստած երիտասարդուհիները որոնք եռանդով կ'աշխատին, կը վազեն, կը վարակեն չըրջապատը:

Ցաջողութիւնը կատարեալ էր, ժամանակէն առաջ սրահին բոլոր սեղանները եւ աթոռները զբաւուած էին: Այս խանգազանքին ներկայ մթնոլորտին մէջ որոշեալ ժամուն սկսան պարերը եւ չարունակուեցան մինչեւ առաւօտեան ժամը 3:

Դաշնակի պահուն Տիկին Ա. Կիւմիւշլեան, ոգեւորուած յաջողութենէն, խօսեցաւ կարճ ճառ մը: «Սիրելի հայրենակիցներ եւ երիտասարդներ, ինչպէս ղիտէք այս պարահանդէսը կազմակերպուած է Կ. Խաչի մասնաճիւղի կողմէ ի նպաստ իր ղպրոցին: Վարչութիւնը ամէն ջանք թափեց որ իր չուրջ հաւաքէ հայ երիտասարդութիւնը, որպէսզի ան զուարճանայ հայկ. մթնոլորտի մէջ. ինչո՞ւ այսքան աշխատանք, որպէսզի մեր ղպրոցը պահենք եւ մեր մանուկները սորվին մայրենի լեզուն: Երիտասարդներ մի մոռնաք որ մայրենի լեզուն ձեր առաջին հարստութիւնն է զոր դուք ալ ժառանգ պիտի ձգէք ձեր զաւակներուն:

Ապա սկսաւ առղանգքը զեղեցիկ տարազներով մեր ծպտուած զոյգերուն, որմանք խրոխտ ու հպարտ, ոմանք ծեքծեքուն եւ քաղցր ժպիտով, ուրիշներ անհամարձակ: Մեծ մասը առաջնութիւն չտեսաւ, ուրիշներ ալ երկրորդ հանդիսացան: Մէջ ընդ մէջ երգեցին Մարտիրոսեան քոյրերը, Պ. Հ. Քիւրքճեան եւ ուրիշներ, իսկ մանաւորապէս զնահատուեցաւ փոքրիկն Տէյիրմէնճեան իր չնորհալի «պալէ»ով:

Կապոյտ Խաչի վարչութիւնը հրապարակաւ չնորհակալութիւն կը յայտնէ այն հայրենակիցներուն որոնք նուէրներ տուին եւ բոլոր մեր ընկերներուն եւ ընկերուհիներուն որոնք սիրով յանձն առին ամէն յողնութիւն:

ՇՈՒՇԱՆԻԿ

Նիւ ԵՈՐՔի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց չորս տղեկներ, 9 — 10 տարեկան, որոնք իրենց տարեկից աղջիկ մը անտառ տանելով, ծեծեր էին կապարկ խողովակով մը, վասն զի աղջնակը մերժած էր... մերկանալ: Ամէնէն փոքր տղեկը, ինը տարեկան, դանակը աղջնակին կզակին մօտեցնելով կը սպառնար սպանել: Ցետոյ չարագործ մանչուկները կ'ուրուչեն աղջիկը ծառի մը կապել եւ ծեծել, մինչեւ որ հագուստները հանէ: Աղջկան ճիչերուն վրայ, իր տարեկից ընկերուհին, որ նոյնպէս ծուղակը ինկած բայց փախած էր, օգնութեան կը հասնի: Կատաղած մանչուկները կը քարկոծեն զինքը, բայց ոստիկանները հասած էին արդէն:

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

ՃՇԴՈՒՄՆԵՐ

«Արեւմուտքէն յետոյ էր, երբ հասան մեր սպասած անձերը:

« Իրենց հետ բերած էին մեզ համար բաւարար պաշար:

«Հաղորդեցին, որ Թուրք զինուորները բաւական նեղութիւններ տուել էին զիւղին: Հարիւրապետը հարցուցել էր յեղափոխականներուն մասին: Վարպետ Երանոսը, առանց քաշուելու, պատասխանել էր.

« Հոս ինչո՞ւ կը փնտռէք զանոնք: Երէկ անոնց հրացաններուն որոտումները կը լսուէին մինչեւ հոս: Այնպէս չէ՞: Անոնք Մուրատ զետի միւս ափին՝ Կուրավուիմէզ են: Փոխանակ այս տեղերը փնտռելու, գնացէք հոն փնտռեցէք: Թէ մենք կ'ապահինք, թէ դուք:

= « Կեավուր, անոնք մի թէ՞ հաւի ձագեր են որ բռնենք:

— « Ես այդ մասին գաղափար չունիմ: Այդ ձեր զերազանցութիւնը միայն գիտէ, հաքիւրապետս:

= Զե՞ս գիտեր: Դու չատ լաւ գիտես: Գուցէ նրանք այժմ էլ այս տեղերն են եւ կրնան գետնի տակէն դուրս գալ:

« Մեզ խմացուցին, որ Թուրք զինուորները զացած են գէպի Ցոնան: Այնպէս կը հաւատային, որ երէկ Կուրավուի մէջ կռուող ֆետայիները անպատճառ մօտակայ գիւղերի մէջ թաղնուած էին: Վեր-ջապէս, հեռացած են այդ անիծուածները Բերդակից: Միայն թէ հրդեհել են Զխաուն, Աւրանը եւ Կուրաւուն: Բաւական մարդիկ սպաննել են եւ իրենց «հարիւրաւոր սպաննուածների վրէժը լուծել են»:

— « Ո՞րքա՞ն է սպաննուածների թիւը:

= « Զենք գիտեր:

— « Այժմ մեր գիւղը ազատ է, գին-ուորները չկան: Փոխանակ գիշերը հոս՝ սարին վրայ մնալու, գիւղ իջնենք:

« Մենք չհամաձայնեցանք՝ նկատի առնելով կուրաուի պարագան: Չէինք կարող մոռնալ, երբ հոն մտանք, այդ գիւղի մէջ եւս թշնամի չկար: Բայց, մի քանի ժամ յետոյ, գժոխքից փախած իժերի նման լեցուեցին գիւղ եւ պատճառ դարձան գիւղի աւերման:

« Եկողներուն ասինք, որ այժմ երկու ճարպիկ տղաների պէտք ունինք, որոնք կարող լինին Ռէս Օհանին հասցնել Տէր-քէվանք, Մուշեղին, եւ ետ վերադառնան գիշերով:

— « Այդ չատ գիւրին գործ է: Տղաները պատրաստ են, ասին:

« Եւ խմբապետ Ցարութիւնը սուզեց ուքիչ յետոյ ներքեւի ժայռերի միջից մի տղայ գուրս եկաւ, մի բարձրահասակ լեռնական:

— «Դաւօ, ղուրբան, Ռէս Օհանը այս գիշեր պիտի տանիք Տէրքէվանք՝ յանձնելու խմբապետ Մուշեղին: Ստացական կ'առնէք անկէ եւ անմիջապէս կը վերադառնաք, որ արշալոյսին կրկին հոս լինիք: Այստեղէն կ'իջնէք Հաւկատորկայ ձորը, կը բարձրանաք Արաբոյի քարը, եւ անկից զառիվարէն կ'իջնէք ուղղակի Տէրքէվանք: Ամէնից ապահով ճանապարհն այդ է: Այդտեղ՝ Արաբոյի քարի սանդարամեան սատանաներն իսկ գիշերով չեն համարձակիր անցնել, այնպէս կը հաւատան, որ Արաբոյի հետեւորդ ֆետայիներէն մին միշտ կրնայ հոն պատկած լինել:

« Դաւօն իր հետ առաւ մի ուրիշ ընկեր, եւ Ռէս Օհանի հետ անհետացաւ մթութեան մէջ:

« Նրանց մեկնումից յետոյ, Անդրանիկը ասաց.

— « Ընկերներ, կարծեմ մենք մի առանձին սուրհանդակ եւս պէտք է ղրկենք ուղղակի Մուշ, Վարդան վարդապետին՝ յայտնելու թէ Ռէս Օհանը Տէրքէվանք մեկնած է: Եթէ անոր քաղաք մտնելը անյարմար կը նկատեն, ինքը եւ Տատրակը (Գեղամը) թող խորհրդակցին եւ որոշեն տեսակցութեան մի վայր Ռէս Օհանի հետ:

— « Սուրհանդակը տղամարդ պէտք չէ լինի, ասաց Գէորգ Ջաւուշը:

«Որոշեցինք առաւօտ կանուխ ուղարկել այդ սուրհանդակը:

« Մտանք ժայռերի արանքը, մոմի լոյսի տակ, մեր ծնկերի վրայ մի նամակ գրեցինք եւ երեքով ստորագրեցինք եւ յանձնեցինք: Ասինք, որ այլեւս մեզ մօտ չմնայ: Նա գնաց գիւղ, մութից օգտուելով:

«Արդէն լոյս – ասողը ելած էր: Կը նշանակէր որ արշալոյսը մօտ էր:

« Մենք տարածուեցինք կանանչ խոտերի վրայ եւ հանդիստ քնացանք՝ վստահ լինելով մեր պահապանների աչալուրջ հսկողութեանը: Մեր պահապանները այնքան փորձառու եւ վարժ էին, որ ձայնի բիծ կը հասկնային թէ՝ մեզ մօտ նկատնուրը թշնամինե՞ր էին թէ բարեկամներ:

« Այդ գիշերուայ մեր փառօքն էր՝ «ՀՐԱՑԸ»:

« Անմահ Հրայրը՝ մեր զանուած այդ անտառը չատ կը սիրէր: Եթէ ուեւէ զործ էլ չունենար, յաճախ կը գար Աստուածից այդ տեղը, կը նստէր ժայռերի մէջ կամ ծառերի հովանիին տակ, կը կատարէր իր զրական աշխատութիւնները:

(Շար.) ԿԵՓՈՒՀ

Դամասկոս, Պէյրութ կամ Ամման. — 2. Միացում արտաքին քաղաքականութեան. — 3. Տնտեսական միութիւն:

× Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ եգիպտական կառավարութիւնը հրաւիրած է Լիբանանը մասնակցիլ արաբ վարչապետներու խորհրդաժողովի մը, որ պիտի դումարուի Գահիրէի մէջ, քննելու համար թուրքեւիրաքեան դաշինքին խնդիրը: Կ'ըսուի թէ Լիբանան առաջարկած է ապրիլ 10ին յետաձգել ժողովը, քանի որ նախագահ Շամուն Իտալիա եւ Թուրքիա պիտի այցելէ: Միւս կողմէ կը հաղորդուի թէ խորհրդաժողով մը պիտի դումարեն Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Յորդանանի ներկայացուցիչները, երբ գնդ. Սալահ Սալեմ վերադառնայ իր ճամբորդութենէն: Եւ վերջապէս, հաւանական է որ Ուաշինկթընի լիբանանեան դեսպանը, պ. Շարլ Մալիք Պէյրութ հասնի չաբաթ օր, մասնակցելու համար հանրապետութեան նախագահին եւ Սըր Ընթընի խորհրդակցութեան:

× Իրապէկ ազգիւրէ կը հաղորդուի թէ չաբաթներու, ոչ թէ ամիսներու խնդիր է Մեծն Բրիտանիոյ յարաւմը թուրքեւիրաքեան դաշինքին: Արտաքին նախարարը պաղտատ հանդիպած տաեն մանրամասնօրէն պիտի քննէ այս խնդիրը, ինչպէս եւ 1932ի անգլեւիրաքեան դաշինքին դադարման հարցը: Նոյն ազգիւրին համաձայն, Իսրայէլ պատճառ չունի վախնալու թուրքեւիրաքեան դաշինքէն եւ Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան յետագայ կազմակերպութենէն: Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներուն մէջ դիտել կուտան թէ երբ Անգլիա եւ Մ. Նահանգները միանան Թուրքեւիրաքեան դաշինքին, իրենց մասնակցութիւնը կրնայ աւելի ապահովու-թիւն ներշնչել Իսրայէլի:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՆՈՒԶի երաչտութեան պատճառած վնասները նկատի առնելով, կառավարութիւնը որոշեց ուտեստ ղրկել եւ վերսկսիլ բանակցութիւնները՝ ներքին ինքնավարութեան մասին: Գլխաւոր ուտեստները պիտի ըլլան արմաւ եւ կարագ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ Գերագոյն Ատեանը մերժեց վերաքննել 13 դատապարտեալ համայնավարներու դատը, հակառակ կառավարութեան վկաներէն Մաքթուսովի այն խոստովանութեան թէ սուտ խօսած էր 1953ի դատավարութեան ատեն:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի կառավարութիւնը որոշեց տասը առ հարիւր աւելցնել պետական պաշտօնեաներուն թոշակները, Ապրիլ մէկէն սկսեալ: Սենոիքան անբաւական կը գտնէ այս յաւելումը եւ աւելի քան 6000 ուսուցիչներու հաւաքական հրաժարականը ներկայացուց կրթական նախարարութեան:

ՃԱՓՈՆի երեսփ. ընտրութեանց մէջ յաղթեց այն հոսանքը որ կը ձգտի զօրացնել երկրին անկախութիւնը, առանց թշնամական դիրք մը բռնելու Մ. Նահանգներուն դէմ:

ԱՆԳԼԻԱՅի հիւլէադէպ փոնթէքարօ, որ Մոսկուա փախած էր, դինաթափութեան կոչ մը կ'ուղղէ արեւմտեանպետութեանց, խորհրդային մամուլին միջոցաւ:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՔԼՈՏԷԼի յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Բ. օր, Նոթր Տամի մէջ, արտակարգ հանդիսաւորութեամբ: Ծաղկեպսակ մը ղրկած էր նաեւ հանրապետութեան նախագահը: Արարողութենէն ետք դագաղը դուրս հանուելով ղրուեցաւ մահարեմի մը վրայ, տաճարին դրան առջեւ: Ցանուն կառավարութեան դամբանական մը խոսեցաւ կրթական նախարարը: Երկրորդ դամբանական մը խոսեցաւ Ակադեմիային ներկայացուցիչը:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ. — Հիւմէդ յաղթական յայտարարուեցաւ երկուշաբթի իրիկուն կռիւամարտի մեծ մրցումին մէջ, Լանկլուայի դէմ: Մինչեւ ծանրութեան եւ բոպայի եւ Ֆրանսայի ախոյեաններու հանդիպումը մեծ խանդավառութիւն ըստեղծած էր բոլոր շրջանակներուն մէջ քանի մը շաբաթէ ի վեր: Տոմսակներու գինը երկու հազարէն 7500 ֆրանքի բարձրացած էր, մեծ հասոյթ մը ապահովելով կազմակերպիչներուն: Աւելի կան 26 հազար հոգի խուժած էին Փալէ տէ Սփոր: Մրցման կէսին դատաւորը յաղթական հռչակեց Հիւմէդը: Հինգկրկորդ շրջանին այնքան ցնցած էր Լանկլուան, որ այս վերջինը ի վիճակի չէր այլեւս ինքզինքը պաշտպանելու: Այս յաղթանակով Հիւմէդ այժմ կրնայ ախոյեանի տիտղոսին համար մրցիլ Օլսընի հետ:

ՄԱՐՏ 6ԻՆ

Տեղի կ'ունենայ

ԼԻՈՆԻ ԵԿԵԼԵՑԱՇԷՆ ՅԱՆԶՆԱԽՈՒՄԲԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նախագահութեամբ ճարտարապետներ Պ. Պ. ՄԻՒԶԻի եւ ՃԻՎԱՀԻՐի

FOIRE DE LYON - Pavillon Textile

Ընդարձակ սրահներուն մէջ

ժամը 16էն կէս գիշեր

Պարահանդէսի ընթացքին, Պ. ՖՈՒՐՆԷՕԻ (Հիւսիս) հակադրութեան տ կ, պիտի կատարուի ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՖՐԻԿԱԹԻՆ՝ որ պիտի ցուցադրուի սըրահին մէջ:

Լիոնի Ազգ. Մուրհիւնը, եկեղեցաչէն Ցանձնախումբը, Տիկնանց եւ Երիտ. Օ – ժանդակ յանձնախումբերը կը հրաւիրեն Լիոնի եւ շրջանի բոլոր հայրենակիցները այս աննախընթաց եւ հզօր պարահանդէսին:

Մուտք՝ 200 Ֆրանք

Կը յանձնարարուի կանխաւ ապահովել իր սեղանը (300 ֆրանք), հեռաձայնելով BU. 27 - 22:

SALLE GAVEAU

45, Rue de la Boëtie, Paris

Շաբաթ ժամը 17·45ին

Ensemble Orchestral de Paris

Ղեկավարութեամբ՝

ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻ

Յայտագիր՝

Ouverture Freischutz (Weber)
Concerto No. 2 pour piano (Brahms)
Symphonie No. 7 (Grande symphonie Shubert

Soliste Dyna Auguste

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆ.— Ինչպէս ամէն տարի Ազգ. Մուրհեան Նախաձեռնութեամբ, համազգային սգատօնը պիտի կատարուի միասնականութեամբ, յառաջիկայ Ապրիլ 24ին, վեցերորդ թաղապետարանի սրահին մէջ, ութ սը Սէդ, ժամը երեքին, իբրեւ 40րդ տարեդարձ զեղարուեստական պատշաճ վայելչութեամբ:

Կը յանձնարարուի հայ սրճարանատէրներու փակել սրճարանները նոյն օրը: ժամը երեքէն վեց:

Ամէն Հայ իբրեւ նուիրական ազգային պարտականութիւն, պէտք է փութայ, ճիշդ ներկայ իյլալ յարգանքի սոյն արարողութեան: (Դիւան)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

ՄԱՐՏ 5ԻՆ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղին:

Պոմոնի եկեղեցւոյ կից չքեղ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ Պ. ՆԱՓՕԼԷՕՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի:

Կարտանի Նոր Սերունդի Վարանդեան «Անդրանիկ» թատերախումբը կը ներկայացնէ ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊԸ:

Կը նուագեն Ա. Մաթոյեան, Ս. Շիշմանեան եւ Ա. Մկրտչեան:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ երեկոյթը նուիրուած է փետրուար 18ի ապստամբութեան պատմական դէպքին պարզաբանութեան: Կը խոսին ՍԴ. ՔՈՉԱՐԵԱՆ եւ Վ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ:

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Համա–խարբերդցիական Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի:

Եղանակի լաւագոյն հայկ. երեկոյթը:

Այս չաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Գլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51, ռիւ Կոմինեան:

Գեղարուեստական ընտիր բաժին:

ՕրՔԷսթր ՖՐԱՆՍԻՍ ՍՔՕԹ

Տոմսերը ստանալու համար դիմել Միութեան բոլոր անդամներուն:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Մուտք 250 ֆրանք:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer Paris (9e)

6 ՄԱՐՏ 1955

ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 16ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

«ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ»

GRAND HOTELի Շէֆեղ սրահներու մէջ

2 Ռիւ Սէրիպ (Օփերա)

Ճոխ գեղարուեստական բաժին

Orchestre PEPE NUNEZ

(Vedette des disques PACIFIC) avec sa grande formation typique.

Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով ՕՓԷՌԱ 54–48:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԷՆ ԱՄԷՆԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿԸ

Կիրակի, 13 Մարտ, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր:

Նախաձեռնութեամբ Փարիզի Մանանա Հիւղի Վարչութեան:

Օթել ԺՕՐԺ Ե.ի գեղեցիկ սրահներուն մէջ:

Նախագահութեամբ Մ. ՀԱՆՐԻ ԺՈՒԻԻի

(Նախագահ Սէնի Նահանգային խոր հուրգի)

եւ Պ. ՆՈՒՐՀԱՆ ՓՐԻՆԿԵԱՆի:

(Ատենապետ Հ. Բ. Ը. Միութեան Եւրոպայի Կեդր. յանձնաժողովի):

Գեղարուեստական խնամեալ յայտագիր, առաջնակարգ նուագախումբ:

Ուշադրութիւն.— Ցանձնարարելի է նախապէս վերապահել սեղանները, հեռաձայնելով Պ. Օգսէն Հարբութեանի, փրօ. 82–38 եւ կամ Բարեգործականի գրասեն-եակը, Թրօ. 03–18:

ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆ – ԾԻԾԱՂԻ ՕՐ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ, 15 ՄԱՐՏ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE IENA — 10, Av d'Iéna — Métro : Iéna

Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ-ՎԱՀԱՆ

Կը ներկայացնեն հայ երգիծաբանութեան անմահ վարպետին Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆի

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն 3 արար

Տոմսերը կը ծախուին Հ. Բալուեան գրատունը:

ՄՈՒՏՔԻ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

24ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Երէցներուն, սկաուտներուն եւ գայլիկներուն:

Մասնակցութեամբ՝ Փարիզի Հայ Արեւոյչներուն:

ԿԻՐԱԿԻ 6 ՄԱՐՏ

ԿԷս օրէ վերջ ժամը 2·30ին

SALLE DE LA CHIMIE

28bis, Rue St. Dominique, Paris (7)

(Métro Invalides)

Ներկայացումներ, երգեր եւ պարեր, ցուցադրութիւն սկաուտներուն կողմէ: Սկաուտական կեանքէ տեսարաններ: Հայկական պարեր Արեւոյչներուն կողմէ:

Հանդէսին երկրորդ մասին սկաուտները եւ արեւոյչները կը ներկայացնեն հայ-բէն Մոլիէռի

«Մէօսիէօ որ Փուրսօնեաք» կատակերգութիւնը:

Մուտք 500 եւ 300 Ֆրանք:

Ճոխ պիւֆէ:

ՄԱՐՍԷՑԻի ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Մայր եկեղեցիի կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ ողբացեալ Ստեփան Խաչիկեանի մահուան առիթով փոխան ծաղկեպսակի ընծրհակալութեամբ ստացած է՝ հազար ֆր. Պ. Ցովսէփ Մաթալեանէ, հազար ֆր. Պ. Ասատուր Աթունեանէ, երեք հազար ֆր. Պ. Անտէ Ալթունեաբեանէ եւ հազար ֆր. ոմնէ:

(ԿՆԻՓ)

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Նախաձեռնութեամբ Ազգ. Միութեան դպրոցի հոգաբարձութեան, մարտ 3ին, հինգշաբթի ժամը 20·30ին Մատուռի սրահին մէջ: Պիտի դասախօսէ ուսուցիչ Պ. Կ. ՏԷՐՄՈՑԵԱՆ:

Նիւթը՝ «Ապրիլ 11/24ը, պատմական վաստերով»:

Պիտի խօսի նաեւ Պէյրութի հայկ. դպրոցներու Ֆրանսերէնի նախկին դասախօս Գ. տը Պօնվիլ: Մուտքը ազատ է:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կիրակի, 15 Մայիս:

ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

«Փարիզահայ Տիկնանց Միութիւն»ը Սորպոնի մեծ ամփիթեատրոնին մէջ:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Վարդան Եղբայրամիաէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Առնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ Հ. Ց. Դ. «Արամ» Եղբայրամիաէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21–ին,, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՏԻՒՒՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերուհիները այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը4ին Հ. Ց. Դ. տան մէջ: Կարեւոր օրակարգ եւ վարչութեան ընտրութիւն: Ներկայներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի: Կը հրաւիրուի նաեւ դպրոցի հոգաբարձութիւնը:

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆՈՅ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԾՊՏԵԱԼ ՀԱՆԴԷՍԸ

Հինգշաբթի, Մարտ 17ին, ժամը 15էն 20, Սալ տէ Սանթրօ, 8 ռիւ Ժան Կուժօն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Եկեղեցաչէն յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ստացաւ, վաստակէն Պ. Սուրէն Խաչատուրեանէ փոխան մատաղի հազար ֆրանք:

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐ

Կարճ ժամանակէն ինֆինաշարժ վաթեղ սորվելուհամար դիմեցէք միակ հայ հաստատութեան

AUTO - ECOLE BEAUMONT

— B E R B E R I A N —

24,Bd.Vincent Ortusi Marseille(12)

Tél. GA. 72 - 61

Գրեցէք եւ «դպրոց ինֆինաշարժը» Ձեր ժամադրութեան ներկայ պիտի ըլլայ: (*Դիւրուսոյց մեթոտ*):

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Սպասուհի մը Անտիլիի ծերանոցին համար

Խիստ նպաստաւոր պայմաններով

Դիմել ամէն օր ժամը 14·30էն 18, Ազ–գատասիամի գրասենեակը՝ 32 Ռիւ տը Թրէվիզ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 3 ՄԱՐՏ ★ JEUDI 3 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7612 31e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3023

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՓ ՄԸ ՆՈՒԻՐԵԱԼՆԵՐ

●

Սորպոնի մէջ սարքուած երկու մեծ հանդիսութեանց առթիւ, պատահաբար յիշուեցաւ կրթական մշակներու անձնուէր աշխատանքը :

Տարակոյս չկայ թէ շատ քիչեր որոշ պատկեր ունին այս մասին :

Ուսուցչութիւնը, լինքնին, տառապանք մըն է : Մանաւանդ փոքր ազգերու մէջ, երբ չունին սեփական հայրենիք եւ պետական կազմակերպութիւն :

Ամէնքդ ալ կը յիշէք թէ արդէն տաժանելի էր ասպարէզը, վերջին արտապաղ թէն առաջ, երբ հաստատուն բնակութիւն ունէինք :

Ողբերգութիւնը աւելի չեչտուեցաւ երբ հովերը մեղ քշեցին ցամաքէ ցամաք, ցիրուցան եւ երբուն վիճակի մը մատնելով :

Սեպուած էինք ծայրէն սկսիլ ամէն բան : Հազիւ ապրուստի համբայ մը գտած, մտածեցինք դպրոցի մասին :

Ուրեմն բացուեցան ծաղկոցները եւ նախակրթարանները : Ապա միջնակարգ վարժարանները : Եւ պաշտօնի կոչուեցան տրամադրելի ուժերը,— ուսուցիչ թէ ուսուցչուհի :

Շատ բան փոխուած էր օտարութեան մէջ, նօսրացնելով այդ ասպարէզն ալ :

Երէկուան ուսուցիչը դարձած էր բանուոր, պաշտօնեայ կամ առեւտրական : Ասպարէզը, արդէն ապերախտ, պարպուեցաւ տարբեր տարի :

Այն աստիճան որ, ամէն վերամուսիններ թախանձագին կոչեր կ'ուղղուին, ուսուցիչ եւ ուսուցչուհի ճարելու համար :

Ահա քանի տարի է որ հայերէնի ուսուցիչներ կը փնտռուին նոյնիսկ Միջին Արեւելքի մէջ, ուր ունինք դպրոցական ցանցեր, հազարաւոր աշակերտներով :

Բնականաբար տագնապը աւելի սուր է Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ :

Այս երկու երկիրները մեր ցիրուցան բազմութեանց համար կը ներկայացնեն ահագին դժուարութիւններ, ամենօր հայ դպրոց պահելու համար :

Անհրաժեշտ չէ մանրամասնութեանց մէջ խորհիլ, պարզելու համար ամբողջ դրութիւնը :

Բացառութիւնները մէկդի դնելով, իրողութիւն է որ հազիւ չաբաթական կամ երկօրեայ դասընթացքներ կրնանք պահել :

Միւս կողմէ, երկու երկիրներուն մէջ ալ չահաբեր գործեր չեն պակսիր, ամէնէն անճարակին համար իսկ :

Եւ կը տեսնէք որ ափ մը նուիրեալներ մնացած են, իրրեւ ուսուցիչ կամ ուսուցչուհի եղած – չեղած դասընթացքներու :

Ի՞նչ նիւթական չահ կրնայ ապահովել չաբաթական դասընթացքը :

Գալով դասաւանդութեան, հազուադէպ է որ դասարաններու բաժնուած ըլլան այս ծաղկոցները :

Մանուկները իրար խառնուած են միեւնոյն սրահին մէջ : Կան որ դեռ նոր պիտի սորվին Ա. Բ. Գ.ը : Կան ուրիշներ, քիչ չատ յառաջ գացած : Ուսուցիչը կամ ուսուցչուհին ստիպուած են դաս տալ ամենէն ժխորի մը մէջ » :

Տարիքներու տարբերութիւնն ալ մեծ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ :

Եւ սակայն, երիտասարդ կամ տարեց նուիրեալներ կը շարունակեն չունչ սպառել, համբերութեամբ եւ յարատեւօրէն :

Անոնք որ ծափերով կը թնդացնէին Սորպոնի ամփիթատրոնը, երբ կը լսէին այստեղ ծնած մանչերու եւ աղջիկներու հայերէն արտասանութիւնը կամ երգը, ապահովաբար չատ բան չեն գիտեր կատարուած աշխատանքին ծանրութեան մասին :

Եթէ այս ափ մը նուիրեալներն ալ չու-նենայինք, Փարիզի կեդրոնէն մինչեւ ուրբաթանները եւ գաւառի խորերը ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԱՏԱՂԻ ԿՈՒԻԿ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

●

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼ ԻՐԱՐ ԿԸ ՄԵՂԱԴՐԵՆ

ԴԻՄՈՒՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, արեւ-նալի դէպք մը պատահած է Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի սահմանին վրայ, կողային մէջ : Առաջին ծանր ընդհարումն է այս, 1949էն ի վեր : Եգիպտական զեկոյցը կ'ըսէ թէ սպաննուած են 36 զինուորներ եւ երկու քաղաքացիներ, իսկ վիրաւորուած՝ 33 հոգի : Ընդհարումը տեւած է երեք ժամ : Երկու կողմերն ալ իրար կը մեղադրեն եւ բողոքադիրներ ուղղեցին զինադադարի խառն յանձնախումբին : Եգիպտոս մեւեւնոյն աւեն բողոքի հեռագիր մը ուղղեց Ազգաժողովի Ապահովութեան Խորհուրդին, պահանջելով բացառիկ նիստ մը դումարել, լրջօրէն քննելու համար «Իսրայէլի կողմէ դործուած ամենածանր բռնարարքը» : Կառավարութեան դիւանագիտական բանբերն ալ յայտարարեց թէ նախայարձակման «ամենածանր արարքն է» որ կը գործուի 1949էն ի վեր, երբ սառըպատերազմ Պաղեստինի զինադադարի պայմանագիրը : Իսրայէլի կառավարութիւնն ալ կը ծանուցանէ թէ իր զօրամասը չատ մը վիրաւորներ ունեցած է :

Ազգաժողովին զինադադարի յանձնախումբը հեռաձայնով զեկոյցը հրատարակեց.

— « Փետրուար 28ի գիշերը Իսրայէլի զինեալ ուժերը ուժդնօրէն յարձակեցան Եգիպտոսի զինուորական դիրքին վրայ, Կազայի հողեկատքի կայարանին մօտ : Առաջին տեղեկութեանց համաձայն զոր – ծածուած են ինքնագործ դէնքեր, հրա – սանդներ, ձեռնառումբեր եւ մեծաքանակ պայթուցիկներ » :

ՅՈՑՑԵՐ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ Դ�էՄ

Ուրիչ տեղեկութիւններ կ'ըսեն թէ պայթած է քաղաքին դլխաւոր ջրամբարը եւ քանդուած է զինուորական կայան մը : Թակարդը լինկան բազմաթիւ եգիպտացի զինուորներ երբ դէպքին վայրը կ'երթային : Պաղեստինի տարադիրները քարկոծեցին զինադադարի յանձնախումբին պաշտօնատունը, իբրեւ բողոքի ցոյց : Ոստիկանութիւնը ետ մղեց ամբոխը : Ցոյցը տեւեց չորս ժամ : Պաշտօնատան պատուհանները խորտակուեցան, յանձնախումբին երկու կառքերը հրկիզուեցան եւ Ազգաժողովին դրօշը վար առնուեցաւ ցուցարարներուն կողմէ :

Կազայի հոդաչերքը ծովեզերեայ ցամաքամաս մըն է, մօտ 25 մղոն երկայնութեամբ եւ 5 – 10 մղոն լայնութեամբ, որ Միջերկրականի վրայ կը նայի Եգիպտոսի Սինա լեռնէն : Սպիտակ սահմանքարեր ցոյց կուտան սահմանագիծը : Պաղեստինի զինադադարի պայմանագրով այս հողաչերքը մաս կը կազմէ Եգիպտոսի, որ 250·000 արաբ տարադիրներ պատսպարած է հոն, մեծամասնաբար վրաններու տակ : Ամայի տարածութիւն մըն է եւ Եգիպտոս կ'ուղէ դաղթավայրի վերածել զայն, ինչպէս որ Իսրայէլացիները կ'աշխատին օգտագործել հանդիպակաց Նեկիպի չրջանը : Եգիպտական զօրամաս մը դիրք բռնած է այս հողաչերտին վրայ : Բուն սահմանագծին երկայնքը կազմուած է չէզոք գօտի մը :

Զինադադարի յանձնախումբին նախագահն է ֆրանսացի հազարապետ մը, որ Ազգաժողովին պաշտօնատունը կը դտնը – ւէը, երբ ամբոխը յարձակում գործեց : Իր պաշտօնակիցներն են Պելժիացի մը, Շուէտացի մը եւ Դանիացի մը :

Հազարապետ Ապպաս Սըտդը, զինադա-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԿԸ ՏԵՍՆԵՆ, ԲԱՅՑ ՉԵՆ ՀԱՒԱՏԱՐ

Օտարաբանութեանց հեղեղին դէմ ձայներ կը լսուին ամէն կողմէ :

Զարիփը այնքան ակներեւ է որ, «Հայաստանեսէրներ» անգամ լեզու կը թաթխեն :

Անցեալ օր կը կարդայի երկու գրութիւններ, համակավարներու Ամերիկայի օրկանին՝ *Պայքարի* մէջ :

Առաջինը գրած էր փարիզահայ գիտնական մը, Պ. Յովսէփ Սվաճեան, որ կը դատապարտէր անտեղի օտարաբանու – թիւնները, փաստեր ալ ներկայացնելով :

Երկրորդը ձայն կուտար Մարսէյլէն :

Յօդուածագիրը, Պ. Ե. Արմէն, տարի – ներ առաջ բուռն յօդուածաշարք մը հրատարակեց *Յառաջի* մէջ, բողոքելով է՛ւ անիմոռնի ուղղագրութեան է՛ւ անտեղի օտարաբանութեանց դէմ :

Այդ առթիւ կը պարծենար թէ իր տե – սութիւնները մեծ ընդունելութիւն գտած են մինչեւ ... Պաղտատ : Եւ հինգական օրինակ եւս կը խնդրէր յօդուածաշարքր պարունակող թիւերէն :

Օր մըն ալ բոլորովին կծկուեցայ, եւ հազիւ կը համարձակէր շօշափել այդ հիմնական հարցը :

Եւ ահա նոր ելոյթ մը,— երկու յօդուածներ *Պայքարի* մէջ, կրկնելու համար տարբական գիտելիքներ որոնց մասին տարիներկու ամիս մեզմէ կը սպառէ *Յառաջը* :

Երկրորդ յօդուածին մէջ յիշելով դէզ մը օտար բառեր եւ ասութիւններ, յօդուածագիրը հետեւեալ եզրակացութեան կը յանգի, սրտառուչ միամտութեամբ.

— « *Հաւատալի չէ երբեք որ պետական վերին հրահանգի հետեւանք ըլլայ Հայաստանի մամուլին մէջ օտար բառերու յորդահոսան խուժումը ...*

... Հոսանքը անկասկած գործն է դրագիրներու, որոնք անձնական նախանձայուղութիւնով կը թուին մրցումի ելած ըլլալ գիրար գերազանցելու, գրուածքներու մէջ իրարմէն? աւելի օտար բառեր թափելու մոլուցքէ մղուած, առով թերեւս աւելի «ինտելիկենս» երեւալու սիրամարդի փառք հեռապնդելով : Գոյնզգոյն ուլանքներով պճնազարդուելու չտեսի պչրամոլութեամբ » : (8 Փետր.) :

Ինչպէս կ'երեւայ, պարոնը ջաղացքէն կուգայ : Եւ կամ տակաւին ժամանակը եկած չի սեպեր, բօթափելու համար «դրպլոմատիական» ծիրանին, որ լրացուցիչ մասը կը կազմէ իր ոյոր – մոլոր հայե – ւարիին :

Ցտեսութիւն :

ՎԱՀԻ

ԻՆՉՊԷՍ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

★

Եգիպտոսի պատերազմական նախարարութեան բանբերը կ'ըսէ թէ յարձակումը խնամքով պատրաստուած էր : «Իսրայէլեան սառաւարաթիւ զօրամաս մը նախապէս եգիպտական շրջանը մտնելով, պահուած էր անապատին մէջ, ականներ ե – տեղելով ճամբուն վրայ : Ուրիչ զօրամաս մը նոյնպէս անցած էր զինադադարի սահմանագիծը եւ ճակատէն յարձակեցաւ դիշերանց, բուն զօրակայանին վրայ : Իսրայէլացիները պայթեցուցին ջրամբարը եւ բուռն կրակ մը բացին, լինքնագործ դէնքերով, եգիպտական փոքրաթիւ զօր – քին վրայ որ կ'ապահովէր դիրքին պաշտպանութիւնը : Եգիպտական զօրախումբին հրամանատարը օդնական զօրք խնդրեց, որ սակայն ղրկուեցաւ բեռնակառ – քերով : Առաջին կառքը պայթեցաւ իսրայէլեան ականի մը վրայ : Միւսները պահ մը անշարժութեան դատապարտուեցան : Այդ պահուն պահուած Իսրայէլացիները կրակ բացին եւ գնդացիրներով, յետոյ ձեռնառումբերով սպաննեցին եգիպտացի սպայ մը, 36 ենթասպաններ ու զինուորներ եւ վիրաւորեցին 30 հոգի : Այս նախայարձակումը ամէնէն ծանրը եւ ամէնէն բարբարոսականն է որ կը կատարուի զինադադարէն ի վեր : Կը կարծեմ թէ եգիպտական կառավարութիւնը չատ խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ : Միեւնոյն ատեն ուժդին բողոքադիր մը ուղղեց զինադադարի յանձնախումբին » :

× *Իսրայէլի զեկոյցը հաստատելով ընդհարումը, կ'ըսէ թէ իսրայէլեան զօրամաս մը յարձակում կրեց իսրայէլեան հողին վրայ, Կազայի դիմաց եւ թէ բուռն ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ որու ընթացքին իսրայէլեան զօրամասը եգիպտական զօրքը հետապնդեց մինչեւ Կազայի ներսը : Ցետոյ վերադարձաւ իր զօրակայանը : Կորուստները չեն ճշդուած տակաւին :*

× *Աւելորդ է ըսել թէ դէպքը մեծ յուզում պատճառեց քաղաքական չրջանակներու մէջ : Անգլիական կառավարութիւնը մտահոգութեամբ կը հետեւի անցուդարձին եւ ի հարկին պիտի միջամտէ, համաձայն 1950ին եղած յանձնառութեան մը : Մ. Նահանգներն ալ չատ ծանր կը դատեն դէպքը, որ տեղի կ'ունենայ ճիշդ այն պահուն երբ միջոցներ կը խորհուին Միջին Արեւելքի ապահովութեան համար :*

Ի ՆՊԱՍՏ ՅՈՒՆԱՀԱՑ ԶՔԱՒՈՐ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Ընդառաջ երթալով *Յառաջի* կոչին, Պ. Գրիգոր Ադամեան հինգ հազար փրանք կը տրամադրէ Աթէնքի Զաւարեան վարժարանին 35 չքաւոր սաներու սնունդին համար :

Փոխրինկն Գրիգոր Մուրատի գանձանակէն գումարով, հինգ հազար փրանք, կ'ունենանք տասը հազար փրանք, առաջին օրէն իսկ :

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆ Կ'ԱԶԴԱՐԱՐԷ

Պ. Ա. Միկոյեան, որ Խ. Միութեան առաջին փոխ – վարչապետ նշանակուած էր երկու օր առաջ, ձմեռնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ Լայփցիկի տօնավաճառին մէջ, Արեւելքի եւ Արեւմուտքի յարաբերութեանց մասին : Ըսաւ թէ արեւմտեան եւ արեւելեան Գերմանիան երբեք պիտի չմիանան, եթէ արեւմտեան Եւրոպան վաւերացնէ Փարիզի համաձայնութիւնները եւ Գերմանիոյ վերազինումը : Վաւերացման պարագային «Գերմանիոյ միութեան վերահաստատման խնդիրը պիտի յետաձգուի Մոսկուայի» : Ցետոյ ծանրանալով առեւտրական յարաբերութեանց վրայ, չարունակեց.— « *Չէ՞ք յիշեր Խ. Միութեան հետ եղած բարգաւաճ առեւտուրի օրերը : Օգտակար չէ՞ր երկու կողմերուն համար ալ : Նաւաչինութիւնը, մեքենաչինութիւնը եւն. մեծ չափեր չափահովեցի՞ն : Առեւտուրը օգտակար է երկու կողմերուն համար ալ* » :

× « Քոնպա» տեսութիւն մը հրատարակելով Ա. Միկոյեանի գործունէութեան մասին, կը կարծէ թէ հայդուկ փոխ – վարչապետը նոր պաշտօն մը պիտի ստանայ, — ներքաշնակել եւ վարել Խ. Միութեան եւ արբանեակ երկիրներուն պետական ծրագիրներու գործադրութիւնը :

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ չողարձակումներու դէմ պաշտպանուելու համար պատրաստուած 208 կապարէ աղիւսներ գողցուեցան Շաթիյեոնի բերդէն, մեծ յուզում պատճառելով :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ հիւլէական գործը տեղի ունեցաւ Մարտ մէկին, Նեւատայի մէջ, փայլուն լոյսեր արձակելով յաջորդաբար : Ամէնէն զօրաւոր ռումբին պայթիւնը չետաձգուեցաւ :

ԱԻՏՐԱԼԻՈՑ ողողումներու հետեւանքով մեռած են 200 հոգի, խեղդուած են 300·000 ոչխարներ : Անպատսպար կը մնան 44·000 բնակիչներ :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Է·

Անհատական չահէն վեր, հաւաքաբար ընդհանուր չահի մը լծուիլ, Ամերիկա – ցիին համար սովորութիւն մըն է որուն կ'ընտելանայ ի տղայ տիոց: Պետին հրամանին հպատակիլը սովորական երեւոյթ է Ամերիկացիին համար: Թէեւ անհատականն մակարդակը բարձր է, բայց չեզոտած անձնականութիւնները ցանցառ են Անդլեսաքսոններուն մէջ: Այս է պատճառը որ, Անգլիոյ թէ Գերմանիոյ, հետեւաբար եւ Ամերիկայի մէջ, ուր բնական ազատ մեծամասնութիւնը անդլեսաքսոն է, այնքան զօրաւոր է կարգապահական ոգին: Եւ այս կարգապահական ոգին, որ հետզհետէ քրիստոնեական խառնուրդ մըն է ազատական ոգիին եւ ղէպի հեղինակութիւն ընծայուած յարգանքի դպացումին, ամէն տեղ է ուր հաւաքական կեանք կայ:

Ամերիկայի անհատական վիթխարի ղերքը, որ ներչնչողն է իր արտաքին քաղաքականութեան, եթէ իր բնակչութեան մեծ թիւովը, կազմակերպական բացառիկ ընդունակութեամբ մը եւ երկրին տարածութեամբ կը բացատրուի, բայց զայն պատմաւորողը դլխաւորաբար ամերիկեան այդ ինքնայատուկ կարգապահական ոգին է:

Եթէ արդիւնաւոր է անհատական հակայական այն կազմակերպութիւնը որ հարստութիւնները կ'արտադրէ եւ որով կարելի կ'ըլլայ բովանդակ Եւրոպայի չափ ընդարձակ երկիր մը բնակող միլիոնաւոր բազմութիւններու այլազան պահանջնեբուն դոհացում տալ, նուազադոյն ժամանակի մը մէջ եւ լաւագոյնս, ի վերջոյ, նոր ժամանակներու այս հրաշքը, ամերիկեան կարգապահական ոգին է որ կը դործէ:

Տնտեսական Ամերիկայի փիլիսոփայութիւնը եթէ դանել կ'ուղէք, խորհեցէք այն միլիոնաւոր բազմութիւններուն մասին որոնք միլիոնաւոր քառակուսի քիլոմեթր – ներու վրայ կը բնակին, եւ որոնց կենսական պահանջներուն կը դիմադրուէ, դործարաններու, առեւտուրի եւ փոխադրական ցանցի կիկլոպեան կազմակերպութեան մը կարգապահական անսխալական ոգի մը:

Հեռապատկերը (թէլէվիզիօն) որ դրեթէ ամերիկեան բոլոր տուներէն ներս մըտած է այսօր, կրնայ վերիվայր չրջել ամերիկեան կենցաղը վարող արժէքներու ներկայ դասաւորումը: Երեկոյեան ժամը ութին Հօմին մէջ մայր, հայր, հարս, փեսայ, աղայ, աղջիկ եւ հիւր հեռապատկերին առջեւ են արդէն, ուր կրնան տեսնել ութ տեսակ տարբեր յայտագիրներ: Զորեքշաբթի իրիկուններուն այս յայտագիրներէն մէկը պօֆսին յատկացուած է: Եւ միլիոնաւոր դեռատի Ամերիկացիներ կ'ըմբոշխնեն բիրտ ուժին յաղթանակը, որ կը վարձատրուի հաղարաւոր տոլարներով:

Գեղեցիկ արուեստներու հիանալի թանդարան մը ունի Ամերիկան, ինչպէս դրեցի արդէն, որ Նիւ Եորքի Մեթրոփոլիթըն Մի·զէոմն է: Բայց կայ նաեւ Նիւ Եորքի Մեթրոփոլիթըն Օփերան: Անոր մէջ դըլխաւորաբար իտալական «Պէլքանթոյի» դլուխ դործոցները կը ներկայացուին: Զեսքին հինդ մատերուն վրայ կարելի է հաշուել անոնք որ կը ճաշակեն Տըլճուսիի մը «Պելէաս է Մէլիզանտը», երբ Օփերային վարչութիւնը քանի մը տարին անդամ մը գայն կը դնէ իր յայտագրին վրայ: Ամերիկացի հասարակութիւնը ընդհանրապէս դիւրին երաժշտութիւնն է որ կը սիրէ: Ան առանց ցոյց տալու ձանձրոյթին յառաջ եկած թմրութեան մը նշանները, խանդավառութեամբ կ'ունկնդրէ անցեալ ժամանակներու պատկանող Ռօսինիներու, Տօնիզէթիներու եւ Վերտիներու ձայնական սխրագործութիւններուն: Անճկուեամբ կը հետեւի այդ հասարակութիւնը, երդչուհիներուն մեղեդիական այն վտանդաւոր խաղերուն գոյս անոնք կը կատարեն մշանջենական «առիա»ներուն ընդմէջէն, ձօնելով անոնց, հնչական գաղթներու վրայ իրագործուած իւրաքանչիւր յաղթական «թռիչք» կամ ոստոստուն «առիւժ»ի յաղթական վերջաւորութիւն – ներէն եառ, ծափերէ հիւսուած որոտը – դոստ դեղօններ:

Այս միամիտ ճաշակը սակայն աւելի յառուկ է Մեթրոփոլիթըն Օփերայի հասարակութեան: Կայ նաեւ «մելօման» հասարակութիւնը, որ համաչխարհային հռչակ վայելող Քարնէկի Հօլը կը լեցնէ մինչեւ բերանը, դեռնայարկի բազկաթոռներէն մինչեւ չորրորդ յարկի ծայրագոյն օթեակները, ամէն անդամ որ Նիւ Եորքի Ֆիլարմոնիք Սէնֆոնի Օրքէսթրան — Ամերիկայի ամէնէն նշանաւոր նուագախումբը — իր չաբաթական նուագահանդէսին կուտայ հոն:

Նիւ Եորքի Ֆիլարմոնիք Սէնֆոնի Օրքեսթրային նուագահանդէսին օրը, երբ Քարնէկի Հօլի մէջ լինդի յատկացուած սալոնը կը մռնչի, դուռին առջեւ հանդիպեցայ Ֆրանսացի համբաւաւոր նուագահար Մոնթէօյին, որուն հետ ծանօթներ էինք Փարիզէն: Ան կեցուց զիս եւ ըսաւ.

— Պիտի տեսնէք, Նիւ Եորքի մէջ բարձրը երաժշտութիւնը մտիկ կ'ընեն այնպիսի ներամփոփումով մը, որուն նմանին չէք հանդիպիր աշխարհի վրայ ուրիշ որ եւ է տեղ:

Նուագահանդէսներու յայտագիրները կը պարունակեն, դասականներու կարդին, նաեւ արդիական կտորներ: Նիւ Եորքի «մէլոման»ները նոյնիսկ չեն խրտչիր երաժշտական ծայրադոյն արդիականութենէն: Եւ ամերիկեան քննադատները դործի մը արժէքը կը չափեն հոն լսուած «տիսօնանս»ներու տարիքէն եւ քանակէն: Այսպէս իրական դեղեցկութեան մը ճաշակը խոթարող արտաոդութեան առջեւ կ'արդիլուի արդի երաժշտութիւնը:

« Օրհնեցէք վաղուայ կտիւը, փառաբանեցէք յաղթանակը»: Օտեանն իր ծանր մարմնով վեր կացաւ եւ բաժակը բարձրացնելով՝ առաջարկեց խմել Սահմանադրութեան կենացը:

— Երջանիկ ժամանակ կ'ապրի մեր ազգը Սահմանադրական կառավարութեան մը ներքոյ: Մտաւորութեան կը տրուին խոովութիւններն ու երկպառակութիւնը – նները, ազգակործան վէճերը, ամէնքն ալ ձեռք ձեռքի կուտան ազգային վեհ նպատակներուն ծառայելու համար ...

« Ամէն տեղ պատմութեան անիւը ետ քաշելու ցանկութիւն ունեցողներ կան», անցաւ Նալբանդեանի մտքով:

— Հայոց վիճակի բարւոքմանը բաւական պիտի ըլլայ սահմանադրութիւնը եւ հարկ չպիտի մնայ յեղափոխական կամ ապստամբական չարժումի ... Մեր կրնանը պիտի ըլլայ եւրոպական ակրաթիւններու անկեղծ համակրութիւնն ու պաշտպանութիւնը: Հարկ է, որ յարատեւ աշխատութեամբ պատրաստուինք առանց աղմուկի, առանց չեփորի, մինչեւ այն ատիճան, որ քիչ չատ աչքի զարնող արդիւնք մը ձեռք բերելու ապահով ըլլանք ...

— Ամիրայի մը պէս առեներաներ, պարոն Օտեան,— վրայ բերեց Սվաճեանը:

Թադեորեանը դոհ այդ դիպուկ նկատողութիւնից՝ ծիծաղեց: Օտեանը բերանին մօտեցրած բաժակը դժկամ ցած դրեց, ապա նայեց Նալբանդեանի կողմը, սպասում էր, թէ ինչ է ասելու նա:

— կեցցէ Սահմանադրութիւնը, որ մեր ապագայ ապատութեան առաջին աղիւսն է ... — գոռաց Պէչիկթաշլեանը:

— կեցցէ, կեցցէ ... — արձագանգեցին օրիորդ Փափազեանը, Կիւլլիւեանը, Սը – րապ – Մանասը: Շիչմանեանը խորհրդաւոր լռութիւն պահպանեց:

Նալբանդեանը Թադեորեանից խօսք խնդրեց եւ դիտմամբ ոչինչ չասաց սահմանադրութեան մասին, թէեւ նրա հետ ծանօթանալուց յետոյ արդէն ունէր իր հաստատուն կարծիքը:

— Մարդկային պատմութեան ընթացքի մէջ մենք դանում ենք երկու պատասխան միայն՝ այո եւ ոչ: Միջինը չկայ: Կէս – կտուր հնարները միշտ վնասել են մարդկութեանը, հնից հեռացել, բայց նորին էլ չհասնելով, ապրել մի խեղճուկ վիճակ: Նորը հաստատելու համար վճռական միջոցներ են հարկաւոր: Վախնալու չէ, որ այդ վճռական հնարները բերում են ժամանակաւոր անախորժութիւններ — նրանով է դնում ապագան: Եմենք, բարեկամներ, այդ ապագայի համար, նայինք այդ ապագային եւ դոչենք՝ այո եւ միայն այո ...

— Ամէնքս ալ այդ ապագայի զինուորներն ենք,— դոչեց Թադեորեանը:

— Վարդապետները եւ ոչ զինուորները, — ասաց Շիչմանեանը:

— Ագ դո՞ւն կ'ըսես, տօքթէօր, որ տեւած ես Ֆրանսացիներու անօգուտ թափած արիւնը, — միջամտեց Պէչիկթաչլեանը՝ ակնարկելով Շիչմանեանի 1848 թուականին Փարիզում լինելը:

— Ազգ մը արիւն թափելու համար նախ պիտի արիւն ունենայ,— վրայ բերաւ Օտեանը՝ հայեացքը չհեռացնելով Նալբանդեանից:

Դերասան Կիւլլիւեանը ձանձրոյթից յօրանջեց, օրիորդները վերադարձան եւ ազգուկի պատճառը չհասկացած՝ նայում էին խօսողներին:

— Հարկ է բարձրացնել ողջամտութեան ձայնը: Եթէ «Մեղուն» լսի այդ ձայնը, կը նշանակէ Սվաճեանը յուսալի դինակից է ... — մտածում էր Նալբանդեանը:

Նա հնարաւոր չհամարեց երկար նստել ճաշկերոյթում: Անխուսափելիօրէն ճաշկերոյթը կարող էր ընդհարման ասպարէզ դառնալ: Սվաճեանը մեղաւորի նման նայում էր հեռանալու պատրաստուող հիւրին: Կռահելով պատճառը՝ չէր ընդդիմանում: Մինչդեռ Թադեորեանը բողոքում էր.

— Չեղաւ, չեղաւ, պարոն Նալբանդեան ...

Ա. ԱՐԱՔՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

«ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ» Ի ԵԻ Ն. ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք Դ·օր, Համազգային Ընկերութեան եւ Նշան Փալանճեան ճեմարանի 25ամեայ յոբելեանը համահայկական չուքով տօնուեցաւ կիրակի օր, Սորպոնի ամփիթեատրոնին մէջ: Սատեւ՝ լրացուցիչ տեղեկութիւններ ·— ԿԱԹՈՂ· ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԻՆ ՃԱՌԸ

Հանդէսին նախագահը, կաթող· պատուիրակ Սերովբէ Ծ·Վրդ· Մանուկեան իր բանախօսութեան մէջ ըսաւ·

— Այսօր հոս հաւաքուած ենք պանծացնելու եւ փառաւորելու հայ մշակոյթի 25 տարիներու ընթացքին արտասահմանի մեր կեանքին մէջ ամէնէն խրախուսիչ մէկ երեւոյթը: Երբ մեր ժողովուրդը ահաւոր տանջանքներէ ետք ծիծեռնակին – րու պէս ամէն անդամ ճիւղ մը աւելցնելով իր բոյնը կը չինէ, կը խորհի նաեւ իր մշակոյթը տեւականացնելու միջոցներու մասին:

Այսպէս եղած է հայ ժողովուրդը իր ամբողջ դոյութեան ընթացքին, իբրեւ հիմ ունենալով երեք բան — իր Տունը, իր Հաւատքը եւ իր Դպրոցը: Կարելի չէ հայ ժողովուրդի կեանքին մէջ տարան – ջատել դանոնք: Եթէ մէկը կամ միւսը չըլլայ, նժարը կ'իջնէ եւ կը խախտի պա·յութեան հաւասարակշռութիւնը: Վերջին 25 տարիներուն ժողովուրդը հաւատարիմ մնաց իր նախնիքներուն սկզբունքին:

«Այս երեքէն ամէնէն դժուարը դպրոց հաստատելն է անտարակոյս: Գունաթափ եղած են այն դաղութները ուր չենք կըրցած դպրոց հաստատել: Իսկ աւելի կեն – սունակ է դաղութը ուր եկեղեցիին քով ունեցած ենք դպրոցը:

« Այսօր կը տօնենք Փալանճեան ճեմարանին յոբելեանը: 25 տարի առաջ անմահնուն անձեր հիմը դրին այս հաստատութեան, որ ազդային բարդաւաճման մէջ իր մեծ դերը կատարած է: Թող այս տօնը առիթ մը ըլլայ որ ծաղկի մշակոյթի սերը մեր յաջորդ սերունդին մէջ: Ամէն մէկը թող մտածէ թէ ինչ ձեւով կրնայ իր բաժինը բերել նեւթապէս եւ բարոյապէս, որպէսզի բարդաւաճի հայ միտքը եւ հայ լեզուն »:

Պ· Ֆրեեերիք Ֆէյտի, որուն ճառը պիտի հրատարակենք առանձին, չնորհակալութիւն յայտնեց կրթական նախարարութեան որ կը հովանաւորէր հանդէսը, արամադրելով Սորպոնի ամփիթեատրոնը:

Տաղանդաւոր չուքահար Զաւէն Մելքեանի արուեստագէտի չնորհներով եւ դգացումով նուագեց «Սիչիլեանոն», Շուպերթի «Մեղուն» եւ Ռավէլի Հապանոան:

Դերասան Գմբէթեան արտասանեց Լ· Շանթի «Հին Աստուածները» թատերգութենէն քանի մը կտորներ, Մ· Իշխանի «Հայաստանի բանաւորներուն» եւ ժողովուրդին խնդրանքին վրայ՝ Սիլվա Կապուտիկեանի «Ասօք իմ որդուն»ը, թըն – դացնելով սահը, — «Թէ քո մօրն էլ մոռանաս, Հայոց լեզուն չմոռանաս»:

Ֆրանսական քառեակ մը նուագեց եւ – րոպական եւ հայկական կտորներ:

Օր· Իրէս Պիւլպիւլեան ընկերակցութեամբ տաւիղի (Օր· Լիլի Լասքին) եւ սրինդի (ժաք Քասթանէյի)երգեց Գ· Ալէմշահի «Իղձը», Աչոտ Սաթեանի «Ազբիւրի մօտ»ը, հատուած մը Արա Պարթեւեանի «Տատրպոմի հարսը» օփերայէն, Պուալտիէոյի «Մանուկի մը երգը» եւ իրրեւ կրկնութիւն ժողովուրդին բուռն ծափերուն վրայ «Մարտիկին երգը», անդամ մը եւս ապացուցանելով իր նուրբ արուեստը: Տիկին Հուրի Իփէկեան – Պուտաքեան հիւանդութեան պատճառով չէր կրցած ներկայըլլալ,սակայն յոբելեանը մէկու մը խնամքին, այս վերջինը անոր նեղ ու ծուռ փողոցները չտկած, մեծցուցած, ամէնքս մէկ իրարու ուղղահաց դիրքի մէջ դրած պիտի ըլլար, եւ չէնքերուն ճակատներէն ալ հանելով եւեթորդ զարդարանքները, չէնքերը, տեղ չտեղու համար, իրարու վրայ դրած պիտի ըլլար: Գալով բնակչութեան, այդ նոյն «Փանթէզիստ»ը զայն յանձնած պիտի ըլլար նախ «Քլինինկ»ի մը խնամքեբուն — որ անոր հագուստները մաքրած ու արդուկած պիտի ըլլար — եւ յետոյ, հոդեփոխի մը՝ որ անոր հոդիին մէջ տեսադիտական հակումը իր դադաթնակէտին հասցուցած պիտի ըլլար: Բայց այս կերպարանափոխումներէն վերջը անչուշտ Փարիզի հոդիէն եւ մարմինէն բան մը մնացած պիտի ըլլար:

Այսօրուան Նիւ Եորքին մէջ «Փանթէզիստ»ին այդ Փարիզը կայ:

ՕՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՓՍՈՐԱԿԱՆ »

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

●

ՀՈՍԱՆՔՆԵՐ

— Դժուար գործ է, — աւարտեց խօսքը Նալբանդեանը, — զերասանները եւ մանաւանդ զերասանուհիները պիտի պատերազմին ընդդէմ հասարակութեան թիւր ու սխալ կարծիքի ...

Աղաւնի Կիւմբիւզճեանը յանկարծ դէմքը թաչկինակով ծածկեց եւ նաղելի թեթեւութեամբ սենեակից դուրս սահեց: Արուեսակը յուսահատ չարժումներով դէպ նայց նրա ետեւից: Սվաճեանը մռայլուեց եւ Միքայէլին տեղեկացրեց օրիորդ Կիւմբիւզճեանի ծանր վիճակը: Նա հայ թատրոնին նուիրուելու իր բուռն ցանկութեան համար ընդհարուել էր ծնողների հետ ու տանից հեռացել: Նալբանդեանը յիշեց, որ նաեւամատոյցում օրիորդ Աղաւնու արտակարգ տխուր վիճակը դրաւեց իր ուշադրութիւնը:

Օտեանը, որ սկզբից էլ զրգռուած էր Պէչիկթաչլեանի նկատմամբ Նալբանդեանի բանած դիրքից, մտածում էր· — Ե – րեւի այս երիտասարդը մեր համայնքի վրայ ազդելու նպատակ ունի... Ասաց· « Օրհնեցէք վաղուայ կտիւը, փառաբանեցէք յաղթանակը»: Օտեանն իր ծանր մարմնով վեր կացաւ եւ բաժակը բարձրացնելով՝ առաջարկեց խմել Սահմանադրութեան կենացը:

— Երջանիկ ժամանակ կ'ապրի մեր ազգը Սահմանադրական կառավարութեան մը ներքոյ: Մտաւորութեան կը տրուին խոովութիւններն ու երկպառակութիւնը – նները, ազգակործան վէճերը, ամէնքն ալ ձեռք ձեռքի կուտան ազգային վեհ նպատակներուն ծառայելու համար ...

« Ամէն տեղ պատմութեան անիւը ետ քաշելու ցանկութիւն ունեցողներ կան» , անցաւ Նալբանդեանի մտքով:

— Հայոց վիճակի բարւոքմանը բաւական պիտի ըլլայ սահմանադրութիւնը եւ հարկ չպիտի մնայ յեղափոխական կամ ապստամբական չարժումի ... Մեր կրնանը պիտի ըլլայ եւրոպական ակրաթիւններու անկեղծ համակրութիւնն ու պաշտպանութիւնը: Հարկ է, որ յարատեւ աշխատութեամբ պատրաստուինք առանց աղմուկի, առանց չեփորի, մինչեւ այն ատիճան, որ քիչ չատ աչքի զարնող արդիւնք մը ձեռք բերելու ապահով ըլլանք ...

— Ամիրայի մը պէս առեներաներ, պարոն Օտեան,— վրայ բերեց Սվաճեանը:

Թադեորեանը դոհ այդ դիպուկ նկատողութիւնից՝ ծիծաղեց: Օտեանը բերանին

նատեղծութիւններէն արտասանեց Օր. Յարէթեանցովեան զգացումով Ֆրանսերէն «Լէ Մուէթը»ը եւ «Թող գան օրերը», նը-վիրուած Նիկոլ Ազբալեանի յիշատակին :

Այս հանդէսին գեղեցիկ անակնկալնե-րէն մէկն էր խմբավար Սիփան – Կոմի-տաս երգչախումբին վերերեւումը գեկա-վարութեամբ երաժշտադէտ Կ. Ափրիկ-եանի : Հաճոյքով լսուեցան Բ. Կանաչեան-ի «Շուշո»ն եւ «Ռամմիկի երգը» ինչպէս եւ Կոմիտասի «Հիմի է՞լ լռենք»ը :

Հանդէսին խօսնակն էր Պ. Թրմճեան : «Համազգայինի» Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան կողմէ Պ.Պ. Զաքուզճեան չը-նորհակալութիւն յայտնելով բոլորին, ը-նաւ թէ հանդանակութիւնը պիտի չարու-նակուի հանդէսէն ետքն ալ :

× Յօրելեանին առթիւ Պէյրութէն չը-նորհաւորական հեռագիր մը ուղղած էր Համազգային ընկերութեան կեդր. վար-չութիւնը :

ՇՐՋՈՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

★

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՓԱՐԻԶԻ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂԵՐՁԸ

Մեծայարգ Տիար ատենապետ եւ ան-դամներ Համազգային Ընկերութեան Պատ. վարչութեան ։—

Յարգելի Տեարք, թոյլ տուէք որ ալ-պանութիւը կազմակերպութեանդ Յօրելեա-նին առթիւ ներկայացնենք ձեզի եւ ձեր բոլոր յարգելի անդամներուն մեր սիրա-լիր եւ ջերմ շնորհաւորութիւնները :

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը ուրախութեամբ կ'ողջունէ ա-մէն բարի ձեռնարկ, անհատական ըլլայ ան թէ հաւաքական, որ կը ձգտի մեր սի-րելի ժողովուրդին բարոյական, լմտցա-կան եւ անհատական մակարդակին բարձ-րացման :

Բարեգործականը կը հաւատայ որ ալ-պային վերելքի չքեղ խոհալին իրակա-նացման ամէնէն ազդու միջոցը հայ մա-տաղ սերունդին ազգային դաստիարակու-թիւնն է, անոր մաքին ու սրտին, անոր ձիրքերուն եւ կարողութիւններուն ներ-դաշնակ զարգացումն է՝ խղճմտիւ եւ դիտական դաստիարակներու խնամքին տակ, արդիական մեթոտներով :

Համազգային Ընկերութիւնը՝ որուն Արծաթեայ Յօրելեանը կը տօնուի այսօր՝ տոհմիկ դաստիարակութեան եւ մշակոյ-թին նուիրեալ կենսունակ կազմակերպու-թիւն մըն է, արժանի գնահատանքի եւ քաջալերութեան :

Հայկական Բարեգործական Ընդհ. Մի-ութեան Եւրոպայի Կեդր. յանձնաժողովը սիրով եւ խնդութեամբ կը բերէ իր մեծա-րանքի տուրքը բոլոր անոնց՝ որ իբր նա-խաձեռնարկ, վարիչ ու աջակից՝ բոլոր-ուած են այս երիտասարդ ընկերութեան դպրոցարանին չուրջը, կը ծափահարէ քանըհինդ տարիներէ ի վեր արձանա-գրուած արտասովոր յաջողութիւնները , կը բարեմաղթէ որ ան՝ օրէ օր՝ աւելի

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕԻՐ (90)

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

Թող չկարծուի թէ՝ այդ տեղը Սասունի մօտիկ էր : Ձիշտ մի ամբողջ գիշերուայ ճանապարհ էր ֆետայիի արագ քայլերով :

« Առաւօտուն, մեր հեռադիտակով դի-տեցինք ամբողջ Մշոյ դաշտը որ ամօթ-խած հարսի նման մշուշէ թանձր քողով պատել էր իր երեսը : Արեւը սկսած էր բարձրանալ, եւ մշուշը հեղհեղէ կը նօսրանար : Հեռուէն կ'երեւար Կուրա-վուն :

Կէսօրի մօտ էր, երբ տղաներից մէ-կը լուր բերաւ : Նա ասաց, որ ժայռերին օտեցրած է իր ականջը եւ հրացանի ձայն է լսած» :

« Հեռադիտակով ուշադրութեամբ ա-մէն կողմ դննեցինք՝ դիւղ, դաշտ, սար : Բայց մի բան չկարողացանք երեւան հա-նել :

« Մենք էլ դիմեցինք ժայռերին, ա-կանջ տուինք : Իսկապէս հեռուէն հրացա-նի խուլ ձայներ կը լսուէին : Բայց յայտնի չէր թէ՝ կռիւը ո՞ւր տեղի կ'ունենար :

«Ձիշդ է, որ մեր ֆետայիներից մի քա-նիսը Սասուն էին, բայց չէինք կարողա-նում հասկանալ թէ՝ այնտեղից հրացան-

Պ. ՄԱՐԻՈՒՍ ՄՈՒԹԷԻ ՅՕԲԵԼԵԱՆԸ

•

ՎԱԼԱՆՍ.— Ինչպէս հաղորդած էր «Ճառաջ», Փետրուար 20ին տօնուեցաւ Տրոմի նահանգին ծերակուտական, նախ-կին զաղթային նախարար Պ. Մարիուս ՄուԹէի քաղաքական գործունէութեան 40ամեայ յոբելեանը Վալանսի պետական սրահին մէջ: Կը նախագահէր հանդեսը տուԹեան նախկին նախագահ՝ Պ. Վէն-սան Օրիոլ: Ներկայ էին երեք նախկին վարչապետներ՝ Պ. Պ. Փօլ Ռամատիէ, Փօլ Պոնքուռ եւ Ժիւլ Մոք, Սպանիոյ ար-տաքին գործերու նախարար Պ. Տէ Վա-լերա, Մարսէյլի քաղաքապետ՝ Պ. Կաս-թոն Տէֆէր, Դանիէլ Մայէր եւ ուրիշ ականաւոր անձեր, կուսակցական ներ-կայացուցիչներ ու պետական պաշտօն-եաներ : Ընկերվարական մասնաճիւղը Հ. Ց. Դաշնակցութեան կողմէ մասնաւորա-պար հրաւիրած էր ընկեր Ժիրայր Դաստա-նրեանը : Ցառուկ հրաւիրապիրներով ներկայ էին Տիկին Օտէթ Միքայէլեան, Տէր եւ Տիկին Ալսոնեան, ընկերներ՝ Քի-լիճեան, Սինապեան, Կօշկակարեան, Քէչէճեան, Ց. Պօյաճեան եւ ուղերուս դերը: Առաջին ընդունելութիւնը տեղի ունեցաւ յարակից սրահին մէջ, ըմպելի-ներով եւ բաժակաճառերով : Ցօրելեանին բացումը կատարեց Տրոմի ծերակուտա-կան եւ կուսակցութեան նախագահ Պ. Պիք, որ շնորհաւորելով յոբելեարը, չը-նորհակալութիւն յայտնեց բոլոր ներկա-ներուն եւ մասնաւորաբար Պ. Օրիոլին եւ կարգաց շնորհաւորական հեռագիրները :

Վալանսի քաղաքապետ Պ. Քամիլ Վէլ-նէի ճառէն վերջ խօսք տրուեցաւ ընկեր Ժ. Դատաւորեանի, որ յանուն Հ. Ց. Դաշնակցութեան շնորհաւորեց Պ. Մու-թէն իր քաղաքական յոբելեանին առ-թիւ, մաղթելով առողջ եւ երկար կեանք, աշխատանքի նոր կորով «... իբրեւ ան-կեղծ մարդասէր եւ աննկուն հետեւորդ՝ Ժ. Ժոռէսի ու մեծիմ ընկեր Լէոն Պլում-մի, դուք եղաք առաքեալ մը աշխարհի խաղաղութեան համար, ... փառք ձեզ: Ուր որ եղաք սիրեցին ձեզ: Մենք Հայ ընկերվարականներս ձեզի հետ ենք, ձեր դաղափարի դրօշակիրը ... (ծափեր) :

Ժամը 13ին անցանք ճաշասրահը, որ կը պարունակէր 450 աթոռ: Սրահը մասնա-ւոր չքեղազարդուած էր, իւրաքանչիւր սիւնէն կախուած էին ընկերավարական կուսակցութեան եռագոյն դրօշակները : Բեմին մէջտեղը, ծաղիկներու մէջ թաղ-

եւս զարդանայ եւ զօրանայ, համաձայն իր հիմնադիրներուն եւ վարիչներուն չքնաղատեսիլ երազին » :

Անկեղծ յարգանքով
Ատենապետ՝ Ն. ՓՐԻՆԿԵԱՆ
Ատենադպիր Հ. ԹՕՓԱՓԵԱՆ

ուած՝ պատուանդանին վրայ կը բարձ-րանար Ժ. Ժոռէսի կիսանդրին :

Կատարեալ կարգապահութիւն կը տի-րէր սրահին մէջ: Յաջորդաբար ճառեր խօսեցան Պ. Պ. Նահանգապետ Ս. Թոմա-պի, Ն. Պէյ, Ժիւլ Մոք, Քարաիէ, Տէ-ֆէր, Դ. Մայէր, Ռամատիէ եւ շատ շա-տեր, փառաբանելով յոբելեարին քաղա-քական ու կուսակցական աշխատանքները: Կարգացուեցան շատ մը շնորհաւորական հեռագիրներ : Ի միջի այլոց հեռագիրներ ղրկած էին նաեւ հանրապետութեան նա-խագահ՝ Պ. Ռընէ Քօթի եւ ազգային ժո-ղովի պատուակալ նախագահ Պ.Էտ.Էրիօ :

Ցօրելեանի կազմակերպիչ յանձնա-խումբին կողմէ նուիրուեցան երկու չքեղ տարբեր հատորներ :

Օրուան նախագահը՝ Պ. Վէնսան Օրիոլ ներկայացուց յոբելեարին կենսագրական դիծերը եւ դրուագներ յիշեց անոր կու-սակցական կեանքէն: Այդ առթիւ յիշե-ցուց Ֆրանսայի տարբեր կուսակցու-թեանց թէ «ազգային ապահովութիւնը մեր միութեան մէջ կը կայանայ : Կարելի չէ ապահովութիւն առանց ներքին համա-ձայնութեան: Մեր գործունէութիւնը պէտք է ընթանայ այն ուղղութեամբ, ինչպէս կը պահանջէն ազգին եւ հայրենի-քին չահերը :Այս է որ կը մաղթեմ բուռ-ընդ ամենայն վստահութեամբ, այլապէս մեր հանրապետութիւնը վտանգուած է» (ծափեր) :

Ամէնէն վերջը խօսք առաւ յոբելեարը, Պ. ՄուԹէն, շնորհակալութիւն յայտնե-լով բոլորին: Ցետոյ ժպտելով ըսաւ .— «Ես չէի պիտեր որ այսքան մեծ մարդ եմ եղած, արժանի այսպիսի մեծարանքի ... Ես ունեցած եմ մեծ ուսուցիչներ, Ժ. Ժոռէս, եւ Վիքթոր Պաշ, որոնք ինծի սորվեցուցած են թէ՝ մարդասէր ըլլալու համար հարկ է սերտ չփում ունենալ մարդոց հետ : Ես ջանացած եմ այդ կանո-նը գործադրել իմ կեանքիս եւ աշխատան-քիս մէջ: Երբ ես չիման մէջ մտայ պաղ Թաչխարհի ժողովուրդներուն հետ, ա-նոնց բացորոշապէս չըսի թէ ձեզ կը սի-րեմ, այլ այդ դգացին անոնք » : Ինքն ալ թելադրեց բոլոր կուսակցութեանց որպէս պի համախմբուին, միասնաբար գործելու համար յանուն մեր հայրենիքի ու ժողո-վուրդի բարօրութեանց» (ծափեր) : Երե-կոյթը վերջացաւ 18·30ին :

ԱՇՈՏ Ա.

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՍԱՆ ՖՐԱՆՉԻՍԿՈՑԻ նոր եկեղեցիին համար հաւկերոյթի մը ընթացքին հա-ւաքուած է 8000 ֆրանք: Պ. Ճորճ Մար-տիկեան յայտարարած է թէ ինք պիտի կրկնապատկէ ամէնէն մեծդումարը նը-ւէրներուն մէջ: Տէր եւ Տիկին Գարակէօզ-եան նուիրեցին ամէնէն մեծ գումարը, 1000 տոլար, իսկ Պ. Ճորճ Մարտիկեան կրկնապատկելով նուիրեց 2000 տոլար :

Ց. Ճ. ՍԻՐՈՒՆԻԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ծանօթ լուսանկարիչ Գ. Ճօլաքեան (Ֆոթօ – Ալաքա), վերջնապէս հաստա-տելով իր եզբօր՝ Ց. Ճ. Սիրունիի ողջ ա-ռողջ վերադարձը, հրապարակաւ չնոր-հակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց որ խնդակցութեան նամակներ ղրկած եւ հարցումներ ուղղած էին :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Համազգայինի հերթական լսարանը նուիրուած՝ Մ. Նալպանտեանի մահուան 125ամեակին, տեղի ունեցաւ 25 Փետր. ուրբաթ գիշեր Ռէժանի վերնայարկը : Դասախօսն էր Տիկին Շաքէ Սագըզ :

Նախագահ Մ. Պարսամեան, լսարանը բանալով յայտնեց թէ աւելի յարմար սը-րահի մը մէջ պէտք էր տօնուէր Նալ-պանտեանի նուիրուած այս երեկոն , սա-կայն դժբախտաբար պայմանները թոյլ չտուին : Ցետոյ աւելցուց.— «Մ. Նալ-պանտեանի անունը լսած ենք իր երգերով եւ հեղինակութիւններով : Ան տոլորական դէմք մը չէր մեր մէջ, 1850 թուականն ե-րէն սկսեալ մեծ դեր կատարած է հայ կր-թականութեան մէջ քիչ ժամանակուան ընթացքին, ե իր գործունէութեամբ ա-ռաւելապոյնը տուած է հայութեան» :

Ապա խօսքը տուաւ օրուան դասախօս Տիկին Շ. Սագըզին որ չատ խնամուած դասախօսութեամբ մը ներկայացուց Նալ-պանտեանի կեանքն ու գործը: Դասախօ-սութիւնը պիտի հրատարակուի առանձին. ուստի կը պահանամ քանի մը տեղեկու-թիւններ քաղելով :

Մ. Նալպանտեան ծնած է 1830ին Նա-խիջեւանի մէջ: Համեստ ընտանիքի զա-ւակ՝ փոքր տարիքէն մեծ ուշիմութիւն ցոյց տուած է: «Հիւսիսափայլ»ի էջերէն եւ ուրիշ հրատարակութիւններով ան կը հարուստէր բոլոր տեսակի ազգային դեղ-ծումները: Աւոր համար միշտ ալ հալած-ուեցաւ աղ դասակարգին կողմէ: Անկա-րելի է մանրամասնօրէն խօսիլ իր գրական գործունէութեան մասին: Նալպանտեան հեղինակն է մօտի չատ ծանօթ « Ազատն Աստուած» և «Մեր Հայրենիք» երգերուն: Իր ազգային, քաղաքական եւ հանրային գործունէութիւնն ալ եղած է չատ բեղուն: Չմոռա էր բազմաթիւ լեզուներու, որով կրցաւ մօտէն չփում ունենալ ժամանակին երեւելի քաղաքական անձնաւորութիննե-րու հետ եւ անոնց մեթոտներէն օգտուե-լով, կիրարկել հայ իրականութեան մէջ: Ունեցած է նաեւ յեղափոխական գործու-նէութիւն, ինչ որ որոշապէս կը տեսնուի իր գործերուն մէջ: Իր հեղինակութիւն-ները մեծ ազդեցութիւն գործած են ապա-գայ սերունդներու վրայ:

Տիկին Է. Բիւզանդ եւս խօսք առնելով իրրեւ ականատես նկարագրեց Նախիջե-ւանի մէջ 1917 թուականին, Մ. Նալ-պանտեանի տարելիցին առթիւ տեղի ու-նեցած ժողովրդային հսկայ ցոյց մը, որ ամբողջ քրջանը ոտքի էր հանած :

Լսարանը փակուեցաւ կէս գիշերին :

Պ. ՊԱՐԳԵԼԻ

դարի յանձնախումբին եղիպտ· պատուիրակը, յայտարարեց թէ առ նուազն 200 ինուորներ մասնակցեցան դիւերային յարձակման, երկու կէսերու վրայ, երկու մղոն դէպի ներս: Հաղարապետը թղթակիցներուն ցոյց տուաւ զանազան դէնքեր՝ որոնք մնացորդներ: Ըսաւ թէ դվխաւոր յարձակումը տեղի ունեցաւ ժամը 8ին, երբ Իսրայէլացիները պաշարեցին Ջրամբարը եւ փոքր կայան մը կազմի հիւսի – սային – արեւելեան ծայրամասին վրայ, կրակ բանալով: Յարձակումը տեղի ունեցաւ երբ Իսրայէլի զինուորական բանբերը կ'ամբաստանէր թէ եղիպտացիները լրտեսական ընդարձակ ցանց մը կազմած են Հարաւային Իսրայէլի մէջ: Մինչդեռ առեն կ'ըսէր թէ եղիպտական գործակալները ահաբեկիչներ, վնասարար ձեռնարկներ եւ գողութիւններ կատարած են:

× Ընդհարման լուրը գահավէժ հասած առեն, եղիպտոսի յեղափոխական խորհուրդին անդամները բացառիկ նիստ մը դումարեցին: Ազգաժողովին ներկայացուցիչները, որոնք երեսաղէմ կը գտնուին, անմիջապէս դէպքին վայրը մեկնեցան:

ԶԸՐՋԻԼ ԱՆՇՐԱԺԵՇՏ ԿԸ ԳՏՆԷ

ՀԻՒԼԷՍԱԿԱՆ ԶԷՆՔԵՐԸ

Անգլիոյ երեսփ· ժողովին Գչ· օրուան նիստին մէջ, վարչապետը պաշտպանելով կառավարութեան քաղաքականութիւնը, աղդարարեց Ա· Միութեան եւ կարմիր Զինաստանի թէ իրենց անձայրածիր տարածութիւնները նոյնքան խոցելի են եւ կրնան կործանիլ ջրածին ռումբերով որքան Անգլիոյ փոքր կղզիները: Իր կարծիքով, ջրածին ռումբի չինութիւնը, ուրուն ձեռնարկած է Անգլիա եւս, «մխակ առողջ քաղաքականութիւնն է, որուն կրնան հետեւիլ արեւմտեան պետութիւնները: Մենք չենք կրնար ծածկել Ռուսիոյ եւ Արեւելեան Գերմանիոյ վրայ, կրակ բանալով: Յարձակումը տեղի ունեցաւ երբ Իսրայէլի զինուորական բանբերը կ'ամբաստանէր թէ եղիպտացիները լրտեսական ընդարձակ ցանց մը կազմած են Հարաւային Իսրայէլի մէջ: Մինչդեռ առեն կ'ըսէր թէ եղիպտական գործակալները ահաբեկիչներ, վնասարար ձեռնարկներ եւ գողութիւններ կատարած են:

× Ընդհարման լուրը գահավէժ հասած առեն, եղիպտոսի յեղափոխական խորհուրդին անդամները բացառիկ նիստ մը դումարեցին: Ազգաժողովին ներկայացուցիչները, որոնք երեսաղէմ կը գտնուին, անմիջապէս դէպքին վայրը մեկնեցան:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻԱ մերժեց ընդունիլ Ա· Միութեան նոր ծանուցագիրը, որ կը սպառնար խզել 1942ի դաշինքը, եթէ վաւերացուէին Փարիզի համաձայնութիւնները:

ՄԱՐՈՒԻ մէջ սպանուեցաւ Շէրիֆ Մուլայհարիս որ ազատ մարդոց կուսակցութիւն մը հիմնած էր: Ուրիշ 5 սպանութիւններ ալ կատարուեցան:

ԱՄԼԱՑԱԾ ԿԱԹԵՐԸ (փասթէօրիզէ) հինգ վայկեան եռացնելով խմեցէք, իբրեւ դեղուքութիւն: Բժշկական Ակադեմիան այսպէս կը պատուիրէ, նկատի առնելով կարգ մը թունաւորումներ որոնց դոհ դացին երախաները:

ՓԱՐԻԶԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒԴԸ 1954 Ապրիլ 9ի նիստին մէջ ո – րոշած էր 20րդ թաղամասի փողոցներէն մին կոչել «Կրուպի Մանուչեան», յաւերժացնելու համար Միսաք Մանուչեանի եւ իր 22 ընկերներուն նահինեներու կոչմէ դնդակահարման ատենամեակը: Այս առթիւ կազմուած է յանձնախումբ մը, նախագահութեամբ քաղաքապետ եւ նախարար Տոքթ· Պերնար Լաֆէի: Կ'իմանանք թէ անուանակոչութեան արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի, ժամը 10·30ին: Ժամադրավայրը Ավընիւ Կամպէթթայի անկիւնը:

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ· ՄԱՐՄՆՈՑ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԾՊՏԵԱԼ ՀԱՆԴԻՍԸ

Հինգշաբթի, Մարտ 17ին, ժամը 15էն 20, Սալ տէ Սանթրօ, 8 ռիւ ժան Կուժօն:

ՀԱՑԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·45էն 10 հայածէս պատարագ պիտի հաղորդուի Փարիզի ձայնասփիւռէն (Փառի էնթէռ), Սէնթ Ժանն տը Շանթալի եկեղեցիէն: (Մէթրօ՝ Փորթ տը Սէն Քլու):

24ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Երէցներուն, սկաուտներուն եւ գայլիկներուն:

Մասնակցութեամբ՝ Փարիզի Հայ Արեւնոյէններուն:

ԿԻՐԱԿԻ 6 ՄԱՐՏ

կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին

SALLE DE LA CHIMIE

28bis, Rue St. Dominique, Paris (7)

(Métro Invalides)

Ներկայացումները, երգեր եւ պարեր, ցուցադրութիւն սկաուտներուն կողմէ: Սկաուտական կեանքէ տեսարաններ: Հայկական պարեր Արեւնոյէններուն կողմէ:

Հանդիսին երկրորդ մասին սկաուտները եւ արեւնոյէնները կը ներկայացնեն հայերէն Մոլիէռի

«Մէօսիէօ տը Փուրսոնեաք» կատակերգութիւնը:

Մուտք 500 եւ 300 ֆրանք:

Ճոխ պիւֆէ:

ՄԱՐՏ 6ԻՆ

Տեղի կ'ունենայ

ԼԻՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԱՇԷՆ ՑԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նախագահութեամբ ճարտարապետներ Պ· Պ· Միհէճիի եւ Ճէվահիրի

FOIRE DE LYON - Pavillon Textile

Ընդարձակ սրահներուն մէջ

ժամը 16էն կէս գիշեր

Պարահանդէսի ընթացքին, Պ·ՖՈՒՐՆԷՕ (Հիւսիս) հակոդութեան տ կ, պիտի կատարուի ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԾՐԻԿԱԹԻՆ՝ որ պիտի ցուցադրուի սբահային մէջ:

Լիոնի Ազգ· Միութիւնը, եկեղեցաչէն Ցանձնախումբը, Տիկնանց եւ Երիտ· Օ – ժանդակ յանձնախումբերը կը հրաւիրեն Լիոնի եւ շրջանի բոլոր հայրենակիցները այս աննախընթաց եւ չքեղ պարահանդէսին:

Մուտք՝ 200 ֆրանք

Կը յանձնարարուի կանխաւ ապահովել իր սեղանը (300 ֆրանք), հեռաձայնելով BU. 27 - 22:

SALLE GAVEAU

45, Rue de la Boëtie, Paris

Շաբաթ ժամը 17·45ին

Ensemble Orchestral de Paris

Ղեկավարութեամբ՝

ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻ

Յայտագիր՝

Ouverture Freischutz (Weber)

Concerto No. 2 pour piano (Brahms)

Symphonie No. 7 (Grande symphonie Shubert

Soliste Dyna Auguste

ՔԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

ՄԱՐՏ 5ԻՆ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ· Կ· Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղին:

Պոմոնի եկեղեցւոյ կից չքեղ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ Պ· ՆԱՓՕԼԷՕՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի:

Կարտանի Նոր Սերունդի Վարանդեան «Անդրանիկ» թատերախումբը կը ներկայացնէ ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊԸ:

Կը նուագեն Ա· Մաթոյեան, Ս· Շիշմանեան եւ Ա· Մէշհուբեան:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer Paris (9e)

6 ՄԱՐՏ 1955

ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 16ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

«ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ»

GRAND HOTELի Շէֆեղ սրահներու մէջ

2 Ռիւ Սէրիպ (Օփերա)

Ճոխ դեղարուեստական բաժին

Orchestre PEPE NUNEZ

(Vedette des disques PACIFIC) avec sa grande formation typique.

Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով ՕՓԷՌԱ 54-48:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Նախաձեռնութեամբ Ազգ· Միութեան դպրոցի հոգաբարձութեան, մարտ 3ին, հինգշաբթի ժամը 20·30ին Մատուռի սրահին մէջ: Պիտի դասախօսէ ուսուցիչ Պ· Կ· ՏԷՐՄՈՑԵԱՆ:

Նիւթը՝ «Ապրիլ 11/24ը, պատմական վաստերով»:

Պիտի խօսի նաեւ Պէյրութի հայկ· դպրոցներու Ֆրանսերէնի նախկին դասախօս Գ· տը Պօնվիլ: Մուտքը ազատ է:

ՏԷՍԻՆԻ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէսինի Կրօն· Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ մօտերս տեղի պիտի ունենայ ժողովրդային ընդհ· քուէարկութիւն, Կրօն· Ընկ· վարչութեան ընտրութեան համար: Արձանագրութեան պայմանաժամ որոշուած է մինչեւ 26 Մարտ:

Ծրագիրը կանոնադրի տրամադրութեան համաձայն, քուէարկութեան մասնակցելու համար պէտք է լրացնել հետեւեալ պայմանները.— ա) Քուէարկութեան կրնան մասնակցիլ այն այրերը՝ որոնք 21 տարիքը լրացուցած են: բ) Կը պատկանի Հայ Առաքելական ուղղափառ եկեղեցւոյ: գ) Մէկ տարիէ ի վեր Տէսին կը բնակին: դ) Վճարած են հարիւր ֆր· իրրեւ արձանագրութեան տուրք:

Վստահ ենք թէ գաղութը անխտիր պիտի մասնակցի այս քուէարկութեան՝ ընտրելու համար Կրօն· ընկերակցութեան օրինաւոր վարչութիւնը:

Քուէարկութեան արձանագրող յանձնախումբ՝ Վահան Յակոբեան, Սարգիս Քէօլէեան, Խորէն Գարակէօզեան:

Ց· Գ.— Արձանագրութեան համար դիմել, ամէն շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3էն վեց, եկեղեցին:

Ծանօթ.— Քուէարկութեան օրը եւ ուրիշ մանրամասնութիւններ պիտի հաղորդուին առանձնապէս:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Շաւիլլէն Այրլ Տիկին Շահանիկ Զադալեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի պատկի եղած են հետեւեալ նուէրները.— Տէր եւ Տիկին Տաճատ Տոդրամաճեան Կապ· Խաչի կայանի չէնքին երկու հազար ֆրանք, Շաւիլի մատուռ դպրոցին հազար:

Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Պարտաքճեան Շաւիլի մատուռ դպրոցին հազար, Շաւիլի Կապ· Խաչին հազար, Շաւիլի Հ· Ց·Դ· Նոր Սերունդին հազար ֆրանք:

Այրի Տիկին Ալիս Ճունկուտայեան Շաւիլի մատուռ դպրոցին 1500:

Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Գրիգորեան Կապ· Խաչի կայանի չէնքին երկու հազար, Շաւիլի մատուռ դպրոցին հազար:

Տէր եւ Տիկին Վաղարշ Կիւրճեան Շաւիլի մատուռ դպրոցին երկու հազար:

Տէր եւ Տիկին Օննիկ Տէմիրճեան Շաւիլի մատուռ դպրոցին հազար ֆրանք:

Տէր եւ Տիկ· Կիւրեղ Հուտուտեան Շաւիլի դպրոցին հազար ֆրանք:

Տէր ե Տիկին Հայկազ Շմաւոնեան Շաւիլի Կապ· Խաչին հազար ֆրանք:

Պ· Յակոբ Նիկողոսեան Անիէռի կայոյտ Խաչին երկու հազար ֆրանք:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Եղիպտացի կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Ռոստոմ, Ֆրիխտափոր, Աղբիւր – Սերոբ – Մ· Եօթնեղբայրեան, Րափֆի, Վահան Խորէնի եւ Փոքրորիկ Խումբերը, այս շաբաթ ժամը 20·30ին, սրճարան Պարպօթ (կառ տիւ Նոռին դիմաց):

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ·— ՋԱԽԱՐԵԱՆ ենթակոմիտէն այս շաբաթ, ժամը 9ին:

ԱՐԱՄ խումբը այս շաբաթ ժամը 21ին: ԸՆԿ· ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն այս կիրակի, ժամը 3·30ին:

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը այս կիրակի ժամը 3ին:

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները: Ներկայ կ'ըլլան Կ· Կ·ի եւ Շրջ· Կ·ի ներկայացուցիչները: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

(Շար·)

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ· Ց· Դ· Վարդան ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Առնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ Հ· Ց· Դ· «Արամ» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՎԻԼԻՆ.— Հ· Ց· Դ· Անի կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ ժամը 20·30ին, «Հ· Օհան – Ջանեան» ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ· Ց· Դ· Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները (Կրընոպլը, Լանաչ եւ Ռընաժ), այս շաբաթ ժամը 8·30ին դպրոցի սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կարեւոր օրակարգ:

ՏԻՒՆ.— Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերուհիները այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 4ին Հ· Ց· Դ· տան մէջ: Կարեւոր օրակարգ եւ վարչութեան ընտրութիւն: Ներկայութիւնը թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի: Կը հրաւիրուի նաեւ դպրոցի հոգաբարձութիւնը:

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Համա–խարբերդցիական Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի:

Եղանակի լաւագոյն հայկ· երեկոյթը:

Այս շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Գլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51, ռիւ Կոքիլեան:

Գեղարուեստական ընտիր բաժին:

ՕրՔԷսթր ՖՐԱՆՍԻՍ ՍՔՕԹ

Տոմսերը ստանալու համար դիմել Միութեան բոլոր անդամներուն:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով:

Մուտք 250 ֆրանք:

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

Պ Ո Մ Ֆ Ո Ր

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն fով

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:

Թժիշկներու խոկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (fայտ՝

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 4 ՄԱՐՏ ★ VENDREDI 4 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7613 — 31e ANNEE — խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3024

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԷՊ Ի ԳԵՂԵՆԱՄԱՐՏ

•

Միջազգային մամուլը հետզհետէ կը ճոխացնէ նոր բաժին մը,— սեղեկու – թիւններ եւ տեսութիւններ՝ հիւլէական զէնքերու մասին :

Ամէն օր դէպք մը կը պատահի, կրակին վրայ խլէ թափելու եւ ահուսթրատփ'ռա – բածելու համար :

Անցեալ շաբթու, Մ. Նահանգներու քա – ղաքային պաշտպանութեան վերատեսուչը կ'ազդարարէր :—

Եթէ հիւլէական ռումբեր արձակուին 92 ղեկուցը քաղաքներու վրայ, 70 մի – լիոն Ամերիկացիները պիտի սպաննուին :

Աւելի առաջ, զերման դիտուն մը, Դոկտ. Հան, որ Նոպէլեան մրցանակ ստացած է 1945ին, կը բացատրէր թէ տասը ջրածին ռումբեր «լրջօրէն պիտի վտանգեն մարդկային սեռին գոյութիւ – նը», թոնաւորելով մթնոլորտը :

Ուրիշ գիտնական մը, իտալացին Փոն – թեքորվօ, որ Անգլիայէն փախած էր 1950ին, ձայն կուտայ Մոսկուայէն, նոյն – իմաստ ազդարարութիւն մը ուղղելով :

Ամերիկացիները վերսկան իրենց հիւ – լէական փորձերը Նեւատայի անապատին մէջ, աւելի «փայլուն» արդիւնքներ ստա – նալու վստահութեամբ :

Եւ ահաւասիկ ուխտնամեայ Զըրչիլն է որ բեմ կը բարձրանայ երեսփ. ժողովին մէջ, բացատրելու համար հիւլէական եւ ջրածին զէնքերուն բազմազան ... առա – ւելութիւնները :

Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը այս ճա – ռը կը խօսի ճիշդ այն պահուն երբ Ազ – գաժողովին կողմէ նշանակուած յանձնա – խումբը զոնիակ նիստ կը գումարէ Լոն – տոնի մէջ, քննելու համար սպառազինու – թեանց կրճատման խնդիրը :

Իր ելոյթը այնքան բացառիկ էր որ, աշխարհի բոլոր թերթերը սիւնակներ նուիրեցին, իսկ անգլ. թերթերը իրարու հետ կը մրցէին, խոշոր խորագիրներով եւ յաւելեալ խորհրդածութիւններով :

Փորձենք ամփոփել Զըրչիլի տեսու – թիւնները, իբրեւ ժամանակի նշան, — մանաւանդ որ, ազդարարութիւնը ուղ – ղուած էր Ս. Միութեան («Սովետներուն, ոչ թէ Ռուսերուն», ինչպէս ճշդեց, խօ – սած առեն). —

Հիւլէական եւ ջրածին ռումբերը սահ – մանուած են վճռատեղիներ հաւանական նախայարձակը :

Ի վերջոյ անոնց «անսահման ուժը» կրնայ վինաթափութեան առաջնորդել

Ներկայիս Մ. Նահանգները միակն են որ կրնան զրեթէ վայրկենապէս զան – դուածային յարձակում մը կատարել ջրա – ծին ռումբի օդնութեամբ : Հետեւաբար, Սովետները անխոհեմութիւն զործած պի – տի ըլլան, եթէ նախայարձակում զործեն, առանց Ամերիկացիներու աստիճանին հա – սած ըլլալու :

Երեք – չորս տարի եաքը, երբ Կրեմլին բաւարար քանակութեամբ ջրածին ռումբ եւ ամերիկեան խարիսխներուն վրայ յար – ձակելու միջոցներ ունենայ, հաւասարու – թիւնը կատարեալ պիտի չըլլայ տակա – ւին : Բայց, հակառակորդը բաւարար ուժ պիտի ունենայ, մահացու հարուածներ տալու համար :

Եթէ — ինչ որ չատ հաւանական չէ — Մոսկուա փորձէ օդուտիլ անակնկալ յար – ձակումէ մը, արեւմտեան ճակատը այժ – մէն իսկ է վիճակի է չատ աւելի ահարկու հարուածներ տալու, չնորհիւ մասնաւո – րապէս ամերիկեան խարիսխներուն որոնք հասատատուած են ի սիրտս աչխարհի :

Քիչ անդին պիտի կարդաք Այզընհա – ուըրի յայտարարութիւնը՝ նոյն հարցի մասին :

Կը տեսնէք որ խնդիրը հրատապ հան – դամանք ստացած է, խոր մտահոգութեան մասնելով մարդկութիւնը :

Դեռ ամէն բան պարզած չեղանք :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԲՈՂՈՔԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴԷՄ

•

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՆԻՍՏԻ ՀՐԱՒԻՐՈՒԵՑԱՒ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Եգիպտոս անմիջապէս բողոքագիր մը ուղղեց Ազգա – ժողովի Ապահովութեան Խորհուրդին, կազայի մէջ պատահած արիւնալի դէպ – քին առթիւ : Եգիպտական պատուիրակը, Օմար Լութֆի, իր նամակով կը պահան – ջէ ատիպողաբար նիստի հրաւիրել Ապա – հովութեան Խորհուրդը, քննելու համար դէպքը.— Փետրուար 28ին իսրայէլեան զինեալ ուժեր յարձակեցան եգիպտական զինեալ ուժերուն վրայ եգիպտական իշ – խանութեան ենթակայ հողէն ներս, կա – զայի մօտ : Ունեցանք բազմաթիւ զոհեր, որոնց 39ը մեռեալ եւ 32ը վիրաւոր, քան – դուեցան կարգ մը հաստատութիւններ : Այս դէպքը բռնաբարումն է զինադադարի ընդհանուր պայմանագրին : Եգիպտական կառավարութիւնը համոզուած է թէ ան – հրաժեշտ է անմիջապէս քննել այս ծան – րակիր հարցը » :

Նամակին պատճէնը յանձնուած է նաեւ Ազգաժողովին ընդհ. քարտուղարութեան : Մանաւանդ յանձնաժողովը երէկ սկսաւ քննել խնդիրը եւ իր եզրակացութիւնը նը – պաստաւոր կը համարուի Եգիպտոսի հա – մար, քանի որ Ազգաժողովին Երուսաղէ – մի յանձնախումբն ալ կ'ամբաստանէր թէ իսրայէլեան ուժերը սկսած են յարձա – կումը :

Իսրայէլի կառավարութիւնն ալ ծանու – ցագիր մը ուղղեց Ազգաժողովին, բողո – քելով զինադադարի յանձնախումբին ա – ռաջին զեկուցման դէմ որ պատասխանա – տու կը նկատէ Իսրայէլը, «առանց իր տեղեկագիրը յանձնախումբի նախադա – հին հաղորդած ըլլալու » : Իսրայէլի թեր – թերը կազայի ճակատամարտը զպզոզա – կան գործողութիւն մը կը համարին, իր – րեւ պատասխան «բազմաթիւ սպանու – թեանց եւ վնասարար ձեռնարկներու » :

Գահիրէի եւ Երուսաղէմի անգլիական, Ֆրանսական եւ ամերիկեան դեսպանները անմիջապէս դիմեցին երկու կառավարու – թեանց, լրացուցիչ տեղեկութիւններ ըս – տանալու համար :

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն Մարտ 3 թուականով.— Վարչապետը, Մոչէ Շա – րէթ, այսօր հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ Իսրայէլի խորհրդարանին մէջ, ահմանապլուխին վայ պատահած դէպքի մասին :

— « Եթէ Եգիպտոս չարունակէ պնդել թէ պատերազմական վիճակի մէջ կը գտնուի Իսրայէլի հետ, պէտք է կրէ իր դէրքին հետեւանքները, մէջն ըլլալով ա – րձևնալի ճակատամարտները : Ներկայ կացութենէն կարելի է դուրս ելլել պա – տերազմով կամ բարեխղճօրէն յարդելով զինադադարի պայմանագրին տրամա – դրութիւնները եւ վճռապէս յառաջ քա – լելով դէպի խաղաղութիւն : Եգիպտոսի կը մնայ երկու ճամբաներէն մին ընտ – րել » :

Վարչապետը յետոյ ցաւով դիտել տը – ւաւ թէ Թուրքիւիրաքեան դաշինքը կը զօրացնէ արաբական պետութեանց դիր – քը, «յամառօրէն մերժելու համար » հաշ – տութիւն կնքել Իսրայէլի հետ : Իր կար – ծիքով, այս դաշինքին ժխտական հետե – ւանքներուն պատասխանատուութիւնը պէտք է վերագրել Մ. Նահանգներուն եւ Մեծն Բրիտանիոյ հետեւած «վտանգա – ւոր» քաղաքականութեան :

× Փարիզի եգիպտական դեսպանը նա – մակ մը ուղղելով տեղական թերթերուն, իր կարգին կը հաստատէ արիւնալի յա – ձակումը : Այ սատթիւ կանխամտածու – թիւն կը վերագրէ Իսրայէլի, դիտել տա – լով թէ դէպքը տեղի կ'ունենայ ճիշդ այն պահուն երբ Իսրայէլի նախորդ վարչա – պետը, Պէն Կիւրիոն ազգ. պաշտպանու – թեան նախարար կը նշանակուի :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

Ի ՋՈՒՐ ԿԸ ԿԵՂԾԵՆ

Ի զուր միամիտ կը ձեւանայ Պ. Ե. Ար – մէն, գրի առնելով հետեւեալ նախադա – սութիւնը.

— « *Հաւատալի չէ երբեք որ պետական վերին հրահանգի մը հետեւանք ըլլայ Հայաստանի մամուլին մէջ օտար բառե – րու յորդահոսան խուժումը* » :

Ու ի զուր այս բարբարոսութեան ամ – բողջ մուրը կը էսէ գրողներու ճակտին, ամենց վերագրելով «գոյնզգոյն ուլունք – ներով պճնազարդուելու պչրամոլու – թիւն » :

Ողբերգութիւնը շատ աւելի խոր ար – մատներ ունի, եւ ներելի չէ որ *Պայքարի* «Հայաստանասէր» աշխատակիցը անգի – տանայ :

« Օտար բառերու յորդահոսան խուժու – մը» իրենց հետ բերին Հայաստանի նոր վարիչները, իրենց թերխաշ գիտելիքնե – րով :

Ամենէ իրենց թխածոյ հայերէնը — եւ ուղղագրութիւնը — պարտադրեցին բոլո – րին, — յայտնի բացասէրներու, հայկա – բանիներու, գրագէտներու եւ ակադեմա – կաններու :

Պատերազմի ընթացքին, 1941ին, ամենէ «դեկրէտ» մըն ալ կը հրատարակէին, ար – գիլելով մօտաւորապէս բառատուն հայե – րէն բառերու գործածութիւնը :

Այդպէս էր որ *հանրապետութիւնը* դար – ձաւ «ռեսպուբլիգա», *կուսակցութիւնը*՝ «պարտիա», *յեղափոխութիւնը*՝ «ռեւո – լուցիա», *հակայեղափոխութիւնը*՝ «կոն – տրռեւոլուցիա» :

Եւ տակաւին *դելեգատ, դեպուտատ, ասամբլեա, սեսիա, պրըմիէը – մինիսթր, լաուրիատ* եւն. :

Իրրեւ «օրինապահ» մարդիկ, այս հրա – մաններուը կ'արձակեն « Ինստիտուտ»ներու միջոցաւ, ակադեմական ջնարակ մը էսե – լու համար :

Անշուշտ կան տգէտներ եւ չտեսներ ալ, բայց բուն չարիքը ամենէ չեն որ կը գոր – ծեն :

Տգէտներ չեն Մամուկ Աբեղեան, Արսէն Տէրտէրեան, Դերենիկ Դեմիրճեան, Ահ – տիս Իսահակեան, Յակոբ Մանանդեան եւ դեռ ուրիշ բազմաթիւ դէմքեր :

Ամենէ ալ նոյնութեամբ կը գործածեն ոչ միայն ամտեղի եւ ամենուն օտարաբա – նութիւնները, այլ եւ նոյնճաճ ամտեղի եւ յետադիմական, հակագիտական ուղղա – ըր ւթիւնը :

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսն ամգամ ազատ չմնաց այս բռնադատումէն, իր « էջմիածին»ով :

Հարց – հատասար, ռուս – բոլշեւիկեան կաղապարին վրայ ձուլուած *կուլտուրա* մըն է որ կը պարտադրուի, վերէն վար :

Եւ լեզուական «Ինստիտուտ»ը շարունակ նոր գիւտեր կը յղանայ, յարկ տալով մայրենիի խաթարման :

Իսկ արտասահմանի մէջ գրոց – բրոց – ներ կան, որոնց ոչ միայն չեն ըմբռնտա – ցար, այլ եւ կը թելադրեն որ ազատ ար – տասահմանի մէջ ալ հետեւինք այս թու – թակարաւութեանց :

Մարդիկ ի հարկին միամիտ կամ տգէտ ալ կը ձեւանան, որպէս զի ... «թագաւորը չբարկանայ » :

ՎԱՀԷ

ՆՈՐ ՑՈՅՑԵՐ

ԵՒ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐ

Կազայի ոստիկանութիւնը եւ զօրքը Մարտ 2ին կրակ բացին ցրուելու համար հարիւրաւոր արաբ տարագիրներ որոնք բուն ցոյցեր կատարած էին զինադադա – րի յանձնախումբին պաշտօնատան դէմ : Ազգաժողովի պաշտօնեաներուն տեղեկու – թեանց համաձայն, բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուած են : Անկարգութեանց պատ – ճառ կը համարուին 250·000 զաղթական – ներու ծայրայեղ թշուառութիւնը եւ յու – սահատութիւնը : Յանձնախումբին պաշ – տօնատունէն զատ, պաշտպանութեան տակ առնուած են հինգ անգամներուն եւ անոնց ընտանիքներուն բնակարանները : Օգնական զօրք հասած է կազա, որուն ե – գիպտացի կառավարիչը յայտարարեց թէ հասկնալի է տարագիրներուն դառնու – թիւնը եւ թէ անոնց թշուառ կացութեան պատասխանատու են Ազգաժողովը եւ Իս – րայէլ : Ցետոյ աւելցուց ,— « Իսրայէլ, առեղծուեցաւ Ազգաժողովին կողմէ, բայց այս վերջինը ոչինչ կ'ընէ վերջ տալու հա – մար յարձակումներուն եւ կը զոհանայ բանաձեւեր քուէարկելով : Այս տարա – ւիրները թշուառութեան մէջ կ'ապրին եօթը տարիէ ի վեր : Անոնք յուսահատած են եւ պատրաստ են լսելու որեւէ մէկը» :

Ուրիշ եգիպտացի պաշտօնատար մը կը կարծէ թէ համայնավարները դեր ունե – ցած են անկարգութեանց մէջ :

Կազային 25 քիլոմեթր դէպի հարաւ, Խայունիսի գաղթակայանին մէջ բազմա – թիւ ցուցարարներ հրկիզեցին ուտեստի չտեմարան մը որ կը պատկանի Ազգաժո – ղովին : Կառավարիչը յայտարարեց թէ միջոցներ ձեռք առնուա ծեն , ուտելիք ճարելու համար տարագիրներուն : Իսրա – յէլի զինեալ ուժերուն կողմէ կատարուած յարձակումը զրզռած է տարագիրները ո – րոնք զէնք պահանջած են կռուելու հա –

մար, բայց եգիպտական իշխանութիւն – ները մերժած են :

× Արաբական երկիրներէ, նոյնիսկ Ի – րաքէն հեռագիրներ հասած են Գահիրէ, համերաշխութիւն յայտնելով եգիպտոսի, պատահած զէպքին առթիւ :

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ԶԷՆՔԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

ՈՐՔԱՆ ԿՐՆԱՑ ՏԵՒԵԼ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ԴԵՐԱԿՇՌՈՒԹԻՒՆԸ

Նախագահ Այզընհաուըը իր լրագրա – կան ասուլիսին մէջ հաստատեց թէ Արեւ – մուտքը զերակշռութիւն կը վայելէ, հիւ – լէական զէնքերու տեսակէտով, ինչպէս կ'ըսէր Զըրչիլ· բայց խնդիրը է թէ որքան կրնայ տեւել այդ զերակշռութիւնը : Թղ – թակից մը հարցուց .— « Զըրչիլ երէկ ը – սաւ թէ Արեւմուտքը զերակշռութիւն կը վայելէ ջրածին ռումբերու սպառազինու – թեամբ· հետեւաբար Ս. Միութիւնը պի – տի չփորձուի մեծ պատերազմի մը ձեռ – նարկել մինչեւ երեք չորս տարի : Ձեր տեղեկութեանց համաձայն, կը կարծէ՞ք թէ Ռուսիան Արեւմուտքի պիտի հաւասա – րի երեք չորս տարիէն» : Նախագահը պա – տասխանեց թէ ինչ որ ըսեն ենթա – դրութիւն պիտի ըլլայ : Ամէն պարագայի մէջ, անկարելի է դիտնալ թէ այդ զերա – կշռութիւնը պիտի պահպանուի ապագա – յին : Ոհեմութիւնը կը պահանջէ վճռա – կան եզրակացութիւններ չհանել :

Ցետոյ խօսելով զինաթափութեան մա – սին, ըսաւ թէ ամէն բան կախում ունի ուղղամտութենէ : Ասիական խնդիրներն ալ չօշափելով, յայտարարեց թէ արեւ – մտեան աչխարհը խաղաղութիւն կ'ուզէ Ֆորմոզայի շրջանին մէջ եւ թէ հակառա – կորդին կողմէ ձեռնարկ մը միայն կրնայ պատճառ ըլլալ ընդհարման : «Ը. Նա –

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՆ ՈՒ ՎԱՍՏԱԿԸ

Դ.

ՀՐԱՏԱԿՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ .

— «ԴՊՐՈՑ ԵՒ ԳԻՐՔ» .— Ահա այ ներկու միջոցները, «որոնք միայն կրնան փրկարար դեր կատարել, Հայ մնալու պայքարը մղել, հայ հոգիներու մէջ ազգային մակարդակը պատրաստել»:

Համազգայինը իր առաքելութիւնը լրիւ կատարած պիտի չըլլար, եթէ իր գործունէութիւնը կեդրոնացուցած ըլլար միայն դպրոցին վրայ: Հայերէն գրքի հրատարակութիւնը, դասախօսութիւններու եւ ասուլիսներու մեթոտիկ կազմակերպութիւնը ու թատրոնը, առաւել կամ նուազ յաջողութեամբ մտան իր գործունէութեան ընդհանուր չրջագծին մէջ:

Այս բոլոր ձեռնարկները իրենց առանձին պատմութիւնն ունին: Առնենք նախ՝ հրատարակչականը:

1931ին, ձեմարանի բացումէն մէկ տարի ետք, կը բացուէր Համազգայինի մըպարանը, Պոլսէն եւ Պէյրութի մէջ ճարուած տպագրական տառերով եւ գործիքներով: Կը պակսէին ոչ միայն տպագրիչ մեքենան, այլ եւ պահանջուած քանակութեամբ եւ տեսակներով տառեր: Կը պակսէր նաեւ անմիջական ծախքերու համար պէտք եղած դրամը:

Համազգայինի Վարչութիւնը ապատելու համար այս նոր մտահոգութենէն, Ն. Աղբալեանը «հաշուակցելով ձեմարանի հետ, տպարանը կը դարձնէր իր սեփականութիւնը»:

Նոր գոհողութիւններով, տպարանը կ'ունենայ իր փոքր մեքենան, որով կարելի կ'ըլլար տպել «չորս փոքր էջեր, կամ մեծադիր երկու էջ»:

Տպարանը Ն. Աղբալեանի կողմէ կը կոչուէր «Ցոյս»: Հոս ըսենք անմիջապէս, որ «1947ին, Ն. Աղբալեանի մահով եւ իր կտակով, տպարանը կը դառնար Համազգայինի սեփականութիւն»: Անկէ ետք, «կեդր. վարչութիւնը տպարանը կ'անուանէր տպարան «Համազգային Ընկերութեան»:

Աստիճանաբար տպարանը կը ճոխանայ նոր տառերով եւ կազմածներով: Եւ ձեռնարկները կը կատարուին՝ արդիական սարքաւորումներով օժտելու տպարանը:

Այսքան աղքատ եւ նախնական տպարանը, անցնող 25 տարիներու ընթացքին տըւած է պատկառելի արդիւնք: Լոյս տեսած են դասագրքերու ճոխ չարք մը՝ կազմուած առաւելապէս Լ. Շանթի, ինչպէս եւ ուրիշ մասնագէտներու կողմէ:

Լ. Շանթի պատրաստած դասագրքերու չարքը կը բաղկանայ 18 գրքերէ:

Այս չարքին մէջ կը դասենք մանկապարտէզի վերջին տարուան համար պատրաստուած այբենարանէն եւ, տարրական եւ բարձրագոյն նախակրթարանի համար՝ ութ դասարաններու համար անհրաժեշտ հայերէնի դասաւանդութեան բոլոր գիրքերը:

Դպրոցական հրատարակութիւններու չարքին մէջ, կը դասենք ողբացեալ Ա. Չակ Յովհաննէսեանի — մէկը Համազգայինի ուխտակիցներէն — նախակրթարան — ներու համար պատրաստուած Թուաբա — նութեան դասագրքերը:

Գ. Գիւզալեանը — ձեմարանի հիմնական եւ վաստակաւոր ուսուցիչը —տուած է պատմութեան դասագրքեր:

Համազգայինի հրատարակութեանց չարքին մէջ ան ունի վեց գիրքեր, որոնք արժէքաւոր ձեռնարկներ են ոչ միայն ձեմարանի բարձրագոյն դասարաններու, այլ եւ ամէն կարգի մտաւորականներու համար:

Կարօ Սասունի — նոյնպէս ձեմարանի երկարամեայ ուսուցիչ, հայերէնի եւ Հայոց գրականութեան ճիւղին — իր դասերէն պատրաստած է երկու հատորներ:

Համազգայինի հրատարակութեանց ցանկին մէջ կան տարբեր հրատարակութիւններ ալ՝ սահմանուած փոքրերու ընթերցանութեան:

Ն. Աղբալեանի բաժինը — աւա՛ղ, մեծ չէ եղած հրատարակուած գրքերու ցանկին մէջ: «Մէկ լաւ Հայոց գրականութեան պատմութիւն» գրելու իր նպատակը՝ մնաց անիրագործելի: Գրուեցաւ միայն մէկ հատոր, «Պատմութիւն Հայոց Գրականութեան» (ներածութիւն): Ակնդատ, իր մահէն ետք, հրատարակուեցաւ հատոր մը՝ դասախօսութիւններ հայ գրականութեան մասին:

Հրատարակութեանց այս չարքին մէջ կը գտնուին, Ն. Աղբալեանի ««Բանասէրի Ցուչեր»ու 22 պրակներէն 14ը:

Գ. Իփէկեանը՝ Համազգայինի հրատարակչական գլխաւոր սիւներէն մէկը, որ մասնաւոր թափ մը տուաւ այս գործին, հրատարակութեանց ցանկը հարստացուցած է 1938 – 52ի այնքան հետաքրքրական Օրացոյց – Տարեգրքերու չարքով, ինչպէս եւ իր երեք տարբեր հրատարակութիւններով:

Կարելի չէ Համազգայինի հրատարակչական գործէն զատել Ն. Փալանճեանի Շրջանաւարտաց Միութեան հրատարակութիւնները, մասնաւորապէս «Ակօս» գրական պարբերաթերթը:

1944ին է, որ կը հրատարակուի այս պարբերաթերթը, առաջին ութ տարիներուն իբրեւ երկամսեայ, իսկ այժմ իբրեւ ամսաթերթ:

« Ակօս »էն առաջ, Շրջ. Միութիւնը հրատարակած է 1936 – 39ին, երեք տարեկան ժողովածուներ՝ գրական եւ պատմական: Համազգայինի հրատարակած գիրքերէն մաս մը նախապէս լոյս տեսած է «Ակօս»ի մէջ, եւ ապա գիրքի վերածուած:

Այս չարքին կը պատկանին Լ. Շանթի՝ «Հոգիները Ծարաւի են» եւ «Հոգեկան Կարողութիւններու Զարգացումը Մինչեւ Մարդ», Ատոնցի՝ « Հայոց Նախարարութեան Մատեանը», Կոկոլի՝ «Ինսիչը» (թարգմանութիւն Ա. Յովհաննիսեանի), Ե. Զարենցի «Դանդէական Առասպելը» եւայլն :

Համազգայինը, իր սեփական եւ կամ ընտանեկան հեղինակներու ծախքերով հրատարակած է շուրջ 187 գիրքեր եւ գրքոյկներ: Յիշենք քանի մը օրինակներ միայն. — Սիպիլի՝ «Աղջկան մը սիրտը», Ժ. Վեռնի՝ «Ուղեւորութիւն դէպի երկրի կեդրոնը», Նարդոսի՝ «Սպանուած Ա. ղաւնին», Հ. Ալճառեանի «Պատմութիւն Հայ Նոր Գրականութեան», Վ. Տէրեանի՝ « Մթնշաղի Անուրջները», Դուրեանի՝ « Տաղերը », Վ. Փափազեանի՝ «Իմ Ցուլերը» (Բ. հատոր) եւ «Մոնարհ Հերոսները», Ս. Վրացեանի՝ «Հայաստանը Բոլշեւիկեան մուրճի եւ թրքական սալի մէջ», Մ. Իչխանի՝ «Տուներու երգը» եւն:

«Համազգայինը, ինչպէս իր բոլոր ձեռնարկները, հրատարակչական գործն ալ դարձուցած է մեր մշակոյթին ծառայելու եւ մեր ժողովուրդի մտաւոր վիճակը բարձրացնելու միջոց մը՝ առանց նեղմտական ակնկալութեան: Ընդհակառակն, աշխատած է իր հրատարակութիւնները տարածել ժողովրդական գիներով, երբեմն աչք առնելով կարեւոր վնասներ »:

Հակառակ այս ցայտուն իրականութեան, Համազգայինի հրատարակութիւնները — ինչպէս ընդհանրապէս հայկական բոլոր հրատարակութիւնները — սահմանափակ սպառում ունին:

Հայ գրքի համար, հայ մարդը՝ ընդհանրապէս միշտ ալ ժլատ է եւ անտարբեր: Բոլորս ալ հայ գրքի տարածումը կը նկատենք ազգապահպանման գլխաւոր միջոցներէն մէկը. բայց անհրաժեշտ ճիգը չենք փորձեր, հայերէն գիրքը պահեստներէն դուրս հանելու եւ տարածելու համար :

Կրնա՞նք անկեղծօրէն ոգեւորուիլ եւ կրկնել — Գիրքին եւ գրականութեան ի նպաստ եղած գոհողութիւնները անկորուստ կը մնան գործ ի գործ »:

Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ...

●

Սիրելիդ իմ «Ցառաջ», այս անգամ պիտի տամ մեր տարագրական բազմաթիւ ողբերգութիւններէն կենդանի օրինակ մը:

Սակայն, թոյլ տուր պահիկ մը ես երթալ, չարժանկարը լրիւ ներկայացնելու համար :

Երկրորդ Աշխարհամարտին լրումի օրերուն էր: Ուրեմն՝ չուրջ տասնեակ մը տարիներ առաջ:

Նորքն Մարսիլիա իջած էի ու կը պրոնուէի հայրենակցի մը երդիքին տակ, երբեմն հիւր:

Օրուան ընթացքին, պահ մը, հիւրընկալները կը բացակայէին, — ըստ տանտիկնոջ հայրը դրծի էր: Տանտիկինը դուրս ելած՝ գնումներ ընելու : Տղաքը՝ դպրոց, ու ես մինակ էի այն պահուն ու սեղանին առջեւ գլուխս կախ՝ նամակ – գրութեամբ զբաղած: Յորասուզուած՝ հայրենի քաղցրիկ յիշատակներէն վըշ – րանքներ թղթիկի մը կը յանձնէի, գրկելու համար դէպի Նոր Աշխարհ ...:

Երբ գլուխս վեր առի, տեսայ որ տանտիկնոջ՝ յիսունը հինդ – վաթսուննոց կին մը, անխօս, անշշուկ կեցած էր գլուխս վերեւ: Ձէի իմացած, զգացած իր մուտքը : Ամօթ էր ու դուռը բաց՝ վրկըրնկին:

— Բարեւ տղաս, ի՞նչ կ'ընես, դի՞ր կուզրես, խօսեցաւ քնքուշօրէն :

— Այո, մայրիկ, ինչպէս կը տեսնէք : «Գի՞ր կու գրես»: Բարբառը չատ հարատած՝ ճիշդ մեր դեղինը: Բայց, բոլորվին անծանօթ մըն էր:

Ա՜հ, ինչ անոյշ հնչեցին ականջիս այդ քանի մը բառերը ու սիրտս ճըղճըղաց ...

— Բայց դուք ո՞վ էք, մայրիկ , ներեցէք, որ ձեզ բնաւ չեմ տեսած ու չեմ ճանչնար :

— ե՞ս , տղաս, ես ալ ձեր դեղացի եմ...

— Մեր դեղացի՞, ու հոս՝ Մարսիլիա կը բնակիք ու մինչեւ այսօր իրար չենք տեսած :

— Հա, մանչս : Ձեր դեղացի եմ : Ուրիշ հեղ մըն ալ եկած էիր, չատ առաջ : Ինչոք՝ լուրդ առի ելեր գացեր էիր :

— Ի՞նչ ունիք, ամուսին, զաւակներ եւ, ո՞ւրկէ եկած էք :

— Պուլկարիայէն: Էրիկս — օրերը ձեռք — քարափին վրայ նաւ բեռցուցած առեն արկածով մեռաւ: Ունիմ երկու մանչ, երկու աղջիկ: Ես Տ.-Ենդամէ եմ. հարդ մարդ կու ճանչնամ, քեղ՝ չէ, պլիկ էիր...

Գիրքս թերթիկը կը հրեմ անդին: Կը նստի ու կը խօսակցինք: Կուտայ իրենց պատմութիւնը՝ համառօտ, կարճ .—

Տարագրութենէն առաջ չքաւորութիւնը դիրենք կը նետէ մինչեւ նահանդին կեդրոնը՝ Սեբաստիա: Քանի մը տարի ետք հոնկէ ալ դարձ՝ մինչեւ Պուլկարիա :

Հոն ալ կը կարգուի ու կեանքը կը կապէ Վասպուրականցիի մը հետ: Զորս զաւակներ: Նորէն չու՝ դէպի Մարսիլիա :

Իմացած էի, բայց մինչ այդ չէի տեսած, հանդիպած :

Բաժնուելու պահուն, տեսայ, կ'օրօրուէր, չէր կրնար ազատ քայլ փոխել : Հարցուցի·

— Ի՞նչ ունիս մայրիկ, որ առանկ դժուարաւ վեր կեցար ու չես ալ կրնար բնական քալել :

— Ախ, եաւրուս, ոսմաթիզմա··· քու – քուրում, քուքուրում էղած ըմ :

Ու կը մեկնի, պատուիրելով, որ իրենց ալ հանդիպիմ անպայման :

Քանի մը տարի ալ կեանքը քարշ տալէ վերջ, կ'երթայ, կը միանայ էրկանը օտար հողերանց մէջ :

Ու այսպէս, ահա կ'իջնէ ողբերգութեան առաջին վարագոյրը ու կը բացուի երկ –

Սվաճեանի ձայնը խզուեց, երկար հագց եւ հանգստացաւ, երբ Նալբանդեանը ջուր տուեց.

— Եթէ ձեր Սահմանադրութիւնն է կրօնական ժողովին յանձնել այդ իրաւասութիւնը, ապա պիտի ջնջել այդ օրէնքը: Եկեղեցականը նախ եւ առաջ քաղաքացի է եւ իր զղուածքեան, անառակութեան, ըսպանութեան, մահապարտութեան համար նախ եւ առաջ պիտի դատուի քաղաքական եւ քրէականատեանների առջեւ: Ոչ, չպիտի լռել, չպիտի դիջանիլ,— բորբոքուած ձայնակցեց Սվաճեանին Միքայէլը : Նա վանեցի Պօղոսի պատմութիւնը գնահատում էր որպէս յարմար առիթ՝ պղտոր-հայ համայնքի դիտակցութիւնը արթնացնելու եւ Սահմանադրութեան առնչուած պատրանքը ոչնչացնելու համար:

Սվաճեանին հետաքրքրում էր, թէ ինչ դիրք ունի Մեղուն: Նա արդէն վճռել էր հրատարակել Պօղոս վարդապետին մեր կացնող բոլոր փաստերը: Բայց դա բոլորը չէր· ինչպէ՞ս ցոյց տալ ժողովուրդի վերաբերմունքը: Եւ Նալբանդեանն էր որ անմիջապէս դառնալ անբարոյական վարդապետի եւ կրօնական ժողովի անարդար որոշման դէմ հասարակական կարծիքը կազմակերպելու միջոց:

Ա. ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ »

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

●

ՀՈՍԱՆՔՆԵՐ

Նրա ներկայութիւնը, ամէն մի խօսքը Թագուհեանի համար մտքի յափշտակութիւն էր ստեղծում եւ խանդ ու եռանդ ներշնչում : Դեռ երէկ Թագուհեանը Սվաճեանին նկատել էր տուել, որ Նալբանդեանի հայեացքներն ու մտքերը բուռն են գարնանային թարմ օդի նման եւ յախուռն ներխուժում մարդկանց սրտերը, եթէ անդամ նրանց պատուհանները փակ լինեն :

Նալբանդեանին ճանապարհ դնելուց յետոյ, տան չէմի մօտ Թագուհեանը կանդնեցրեց Յովաճեանին ու յանդիմանեց.

— Ես չէի՞ ըսեր, թէ Օտեանը հրաւիրելու չէ :

— Ինչո՞ւ, Թող Նալբանդեանը ծանօթանայ մեր համայնքի հոսանքներուն : Ես ատ հրաւէրքը ըրի պարզ նպատակով մը, — պատասխանեց Սվաճեանը :

— Ուրեմն ինչո՞ւ Զամուռճեանն ալ չհրաւիրեցիր :

— Եթէ իրարու երես նայելու դէմ անչեան հնար մը ըլլար, անտարակոյս պինդ ալ պիտի բազմեցնէի սեղանիս քով , — իր մշտական նուրբ հեգնանքով պատասխանեց Սվաճեանը, ապա աւելացրեց . — Կ'նրէւի Նալբանդեանի այցելութիւնը բարեզօծական ընկերութեան եւ ազգային ժողովի չատ պատուելի անդամները պիտի վրդովէ, մանաւանդ կախարդութիւն – ներու եւ դեւերու հաւատոյ քարոզիչ Զամուռճեանին ... է, Թող վրդովէ ...

ՄԵՐԿ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Նալբանդեանն առաջին անդամ էր Ցարութիւն Սվաճեանին տեսնում այդ վիճակում: Նրա մշտախաղաղ դէմքը ենթադրել չէր տալիս այդքան կրակ ու կիրք: Այդ փոքրամարմին երիտասարդը կարծես ամբողջովին բոց է դարձել եւ այրել էր ուզում սենեակի պատերը, այնքազկաթոռը, որի վրայ հանդիստ նստել չէր կարողա – նում, սեւ, խաղաղութիւն ներշնչող աչքերն այժմ իրենց ակնակապիչներում խաղում, փայլատակում էին:

— Ի՞նչ է պատահել, սիրելի Ցարութիւն, — այս օրերի ընթացքում բոլորովին մտերմացած՝ հարցրեց Նալբանդեանը :

— Քիչ մ'ալ ուշանայիր, պիտի ճաթէի· — դոչեց Սվաճեանը: Նա սկսեց խօսել ինչ —որ տեղ բորբոքուած բանավէճը չարունակելու եղանակով :

— Կրօնական ժողովը չարագործի, յանցապարտի մը պաշտպան, կրնա՞ս երեւակայել ... Ոհ, ներէ, որ վերջէն ըսկսեցի... Ծօպքս Վանայ առաջնորդ Պօղոս վարդապետի, անոր չարագործութիւնն – րուն կը վերաբերի ... Պատմելն ալ սարսափելի է ...

Սվաճեանի դէմքի մկանները կծկուեցին. դա արտայայտում էր նրա խոր վրդովմունքը :

— Այդ վանցի Պօղոսը վաղուց ի վեր կը ճնշէ, կը կեղեքէ ժողովուրդը: Վեր – ջերս ալ այդ չարագործը աղջկայ մը կուսութիւնը պղծելէ ետքը, իր փոքրաւորը եղող տղայի մը հետ կարգեր է ... Տղան քանի աղջիկը կրտսեր ըլլալով , աղջիկն անկէ գոհ չէ եղեր եւ ուրիշ էրիկ մը ուզեր է· Պօղոս վարդապետն ալ պատկը լուծելով՝ այդ կինը կրկին ուրիշ մարդու մը հետ կարգեր է : Լուծեր է ան եւ ուրիշ պատկ մը՝ հինգ հարիւր ղրուշի: Ցղի կին մը կապուտեր ու այնքան ծեծեր է, որ անկէ ետքը երեխան վիժեր է... Ոհ, ինչ սարսափելի պղծութիւն... Եւ ի՞նչ կրօնական ժողովն այս անօրէն գայթակղիչը փոխանակ կարգազուրկ ընելու, հոգեւորական կոչումէն զրկելու, զրկեր է լոկ քահանայագործելու իրաւունքէն... Իսկ ինքը Պօղոսը փախեր է... Իսկ որո՞նք են պաշտպանները... Յովհաննէս Տէրոյենց Զամուռճեան՝ հրուսացի պատուելին...

— Կրօնական ժողովը չարագործի, յանցապարտի մը պաշտպան, կրնա՞ս երեւակայել ... Ոհ, ներէ, որ վերջէն ըսկսեցի... Ծօպքս Վանայ առաջնորդ Պօղոս վարդապետի, անոր չարագործութիւնն – րուն կը վերաբերի ... Պատմելն ալ սարսափելի է ...

Սվաճեանի դէմքի մկանները կծկուեցին. դա արտայայտում էր նրա խոր վրդովմունքը :

— Այդ վանցի Պօղոսը վաղուց ի վեր կը ճնշէ, կը կեղեքէ ժողովուրդը: Վերջերս ալ այդ չարագործը աղջկայ մը կուսութիւնը պղծելէ ետքը, իր փոքրաւորը եղող տղայի մը հետ կարգեր է ... Տղան քանի աղջիկը կրտսեր ըլլալով , աղջիկն անկէ գոհ չէ եղեր եւ ուրիշ էրիկ մը ուզեր է· Պօղոս վարդապետն ալ պատկը լուծելով՝ այդ կինը կրկին ուրիշ մարդու մը հետ կարգեր է : Լուծեր է ան եւ ուրիշ պատկ մը՝ հինգ հարիւր ղրուշի: Ցղի կին մը կապուտեր ու այնքան ծեծեր է, որ անկէ ետքը երեխան վիժեր է... Ոհ, ինչ սարսափելի պղծութիւն... Եւ ի՞նչ կրօնական ժողովն այս անօրէն գայթակղիչը փոխանակ կարգազուրկ ընելու, հոգեւորական կոչումէն զրկելու, զրկեր է լոկ քահանայագործելու իրաւունքէն... Իսկ ինքը Պօղոսը փախեր է... Իսկ որո՞նք են պաշտպանները... Յովհաննէս Տէրոյենց Զամուռճեան՝ հրուսացի պատուելին...

ըորդը ... :

Իրենց չորս զաւակները: Ահա, նոր է, որ, աւելի տխուր, աղջային խորունկ ողբերգութիւնը իր թեւերը — ճերմա՞կ ը – ւեմ թէ՝ սեւ — կը բանայ սիրելիդ իմ «Յառաջ»: —

Աղջկանը մէկը դերման դերիի մը ճիտը պլլուած ու՝ ալ մնաք բարով ազգ ու ա – դինք, քոյր ու աղբերնանք :

Երկրորդ աղջիկը կը նետուի նոյնպէս տեղացիի մը դիրկը ու կը հեռանան ուրիշ քաղաք մը :

Մեծ մա՞նչը ետ պիտի մնար քոյրերուն օրինակէն, — ան ալ Ֆրանսուհիի մը հետ կը կապէ իր կեանքը եւ ղլուխը կ'առնէ կ'երթայ, մենաւոր ձգելով փոքր եղբայ – ը :

Այսպէսով, կ'իջնէ ողբերգութեան երկրորդ վարագոյրը տխուր, ու կը բացուի..

Երկրորդ եղբայրը, փոքրը, որ քանը – հինգը անց է արդէն, արկածի մը հետե – անքով մտային թեթեւ խախտում մը ու – նեցած ու դժբախտացած է... կը մնայ բոլորովին առանձին, մինակ, երբեմնի վեց հոգինոց ընտանիքէն: Ցերեկները, պայուտակը ուսէն կախ կ'երթայ դէպի քարափները հանապազօրեայ հացը ճա – րելու: Իրիկունները կը վերադառնայ տուն ուր հոգեկան տուայտանքներով կ'անցընէ դիւերները ...:

Կը պատմեն դրացիները, լսողներ, —երբ կար տեղ, դիւերները կուլար, կը մղկըտար, ու կը դառնար տան մէջ չարունակ «մամա, մամա» կանչերով :

Տո՞ւն՝ բնակարա՞ն: Ա՛հ, ես զացի ու անձամբ տեսայ...: Հազիւ ներս մտած՝ դլուխս պտոյտ եկաւ ու առանց չուրջ բո – լորս նայելու ինքզինքս դուրս նետեցի...:

Ես մինակ հատ մը պատմեցի, սիրելիդ իմ «Յառաջ», իրրեւ նմոյշ: Որքան այ – սպիսի ողբերգութիւններ մեր տարագիր ժողովուրդին՝ ու ամէն վայրերու մէջ : Վէրքեր, որոնք արիւնոտ են ու խորունկ : Ո՞վ կ'ըսէ թէ՝ Մեծ Եղեռնը վերջացած է : Ի՛չ, Հայոց Մեծ Եղեռնը չէ վերջացած՝ կը չարունակուի տակաւին ցաւի, վիշտի տարբեր դոյներով ու երանգներով : Օ – տարութիւնը մեզ իր ահռելիկրունկներուն տակ՝ աւելի քան երեսուն տարիէ ի վեր կը տրորէ, կը հալեցնէ, կը ձուլէ ու կը փչէ մեզ, բզկտելով՝ արիւնլուայ :

Ո՞ւր է մեր փրկութեան լաստը:

Մինչեւ ե՞րբ «խարիսխէն հեռու »... :

ՆԵՐՍԷՍ ՇԻՆԱԿԱՆ

ԱԾՈՒՄ ՀԱՅ ԿԱՐՕՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

ՎԱԼԱՆՍ.— Այս տարի եւս Վալանսի չքաւոր Հայերը կրցան օգտուիլ ողբացեալ Շարլ Լիչնաուի հանրօգուտ ձեռնարկէն :

«Լը Տօֆինէ Լիպէռէ»ի տնօրէնին այրին իր ամուսնոյն յիշատակը յարգելու հա – մար, այս ձիւն – ձմեռ օրերուն ածուխ բաժնեց Վալանսի կարօտեալ ընտանիքնե – րուն: Երեսուներեք հայ ընտանիքներ ալ առացան յիսունէն հարիւր քիլօ ածուխ, համաձայն իրենց կարօտութեան :

Ջմռոնանք յիշել նաեւ թէ Վալանսի Ազգ. Միութիւնը եւս իր նուէրներով նը – պաստեց այս մարդասիրական ձեռնար – կին: Մաղթենք որ միշտ նորոգուի այս եղբայրական օգնութիւնը: Շնորհակալու – թիւն ի դիմաց կարօտեալներուն:— Օ.Մ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ» ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

•

ՄԱՐՍԷՅԼ, 24 Փետրուար.— Անցեալ չաբաթ իրիկուն (Փետր. 19) Սալ Մալը – նոյի մէջ, տեղի ունեցաւ Արենոյչներու կազմակերպած երեկոյթը, որուն իրենց եղբայրական մասնակցութիւնը բերած է – ին նախկին եւ նոր Արիները : Սրահը ամ – բողջապէս լեցուած էր բազմութեամբ , որուն մէջ կարեւոր թիւ մը կը կազմէին երիտասարդները: Կը բացակայէին ար – ժանապատիւ քահանաները եւ նոր հա – րուստները :

Արենոյչներ եւ արիները որոնք սովո – րութիւն ունին ոչնկոչելու «Վաղդա – նատ»ը, այս տուչի ալ չանք չէին խնայած ազնականատարութեան համար : Բեմին ճա – կատը զարդարուած էր Վարդանի խոշոր եւ լուղաներկ նկարով, անոր առջեւ՝ ա – ւանդական կանթեղը: Դուրսէն կը զո – ղանջէր զանգակը եւ Արենոյչ մը կ'երգէր « Նորահրաչ»ը, երբ թեւիկներ եւ պայ – լիկները դափնեպսակներ զետեղեցինվար – դանի նկարին առջեւ :

Բեմին երկու կողմերը կեցած էին լալմ – էպոհուսի Լիւսի Նազարեան եւ Յոսեփ պետ Կարօն իրենց ղրօջակներով: Իսկ պարերու առեն դաշնակի վրայ կը նուա – զէր, խմբապետուհի Մատլէն Մար – կոսեանը :

Ընդհանուր կարզապահութեան կը հա – կէր խմբապետուհի Քրիստինէ Շաքար – եանը , խօսնակը՝ խմբ. Ալիս Ցարու – թիւնեանը, փոխան բացման խօսքի կար – դաց Սիոն Եպիսկոպոսի «Յորհուրդ Վար – դանանց»ը :

Վարագոյրը դոցուելէ եւ անմիջապէս բացուելէ վերջ, բեմի վրայ էին արդէն հարիւրի չափ Արիներ եւ Արենոյչները , որոնք երգեցին «Ազատութեան այն վառ սէրը», «Հիմի էլ լռենք» եւ «Հայ ապրինք եղբարք» երգերը: Գայլիկ մը յայտ կեր – պով արտասանեց «Կարմիր Վարդան, հը – զօր Վարդան»: Խմբապետուհի Ալիս Ցա – րութիւնեանը արտասանեց անմահն Եղի – շէի «Տիկնայք փափկասունք»ը, ջերմ ծա – փեր խլելով : Խմբ. Եղիսաբէթ Կէօչկէր – եան պարեց «Ինդիլի» , իսկ արենոյչ Անա – հիտ Փափազեան «Շամիլի աղօթք» պա – րէն վերջ , դեղեցիկ դրուածք մը արտա – սանեց :

Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ ընկերուհի Ն. Քիւրքիճեան, որ յուզուած եւ անխառն հրճուանքով ըսաւ.— «Կը սքանչանամ տեսնելով այս պատանիներուն , աղջիկ – ներուն եւ երիտասարդներու գործունէու – թիւնը: Քանի տարի չարունակ այս ակ – ուտական Միութիւնները կը գործեն ան – վհատ եւ նորանոր նուաճումներ կատա – րելով: Ինչպէս չհիանալ, երբ դիտենք որ ասոնք բոլորը՝ հոս ծնած ու մեծցած են, դիտեն գրել ու կարդալ իրենց մայրենի լեզուով, կ'երգեն հայրենաչունչ երգեր եւ կը պահպանեն իրենց նուիրական ա – ւանդութիւնները : Կը չնորհաւորեմ միու – թեան վարիչները եւ նորանոր յաջողու – թիւններ կը մաղթեմ»: (Մափեր) :

Մասիս Շամիրեանի կովկասեան պարէն վերջ, բեմ եկան «Շուշանիկ» ողբերգու – թեան բոլոր դերակատարները : Խօսնակը պարզեց իւրաքանչիւրին դերը :

Առաջին իսկ արարին երկու ղլխաւոր դերակատարները՝ նախկին Աբի Ժ. Մա – կսուեան (Վաղդէն թագաւոր) եւ Արենոյչ Ալիս Շամիրեան (Շուշանիկ) ապացուցին թէ » խաղարկութիւնը յաջող պիտի անց – նի: Ժ. Մակարեան թէ ձայնով, թէ առ – դանութեամբ եւ թէ չարժումներով ու դիմախաղերով, կրցաւ յաջողութեամբ տալ վրացի ուրացող Վաղդէն թագաւորի լրիւ պատկերը: Ալիս Շամիրեան Շուշա – նիկի դերը կատարեց նոյնպէս յաջողու – թեամբ պատկերացնելով հաւատացեալ հայ կնոջ հաստատամտութիւնը, հոգեկան ապրումները : Երկուքն ալ իրենց դե – րերը այնքան լաւ սորված էին որ կը խա – ղային առանց յուշարարի : Ցակոբ Տօ – լապճեան (նախկին աբի) կը կատարէր Ցովհան եպիսկոպոսի դերը, նոյնքան յա – ջող : Գրիգոր Կերկերեանը (նախկին ա – բի) յաջող էր Վաղդէն թագաւորի եղբօր՝ Ջոլիկ իշխանի դերին մէջ, երբեւ խըղ – ճամբէտ պաշտպանը Շուշանիկին: Ցովոդ էին նոյնպէս պատանի արիներ՝ Սիլվէն Շամիրեանը դիմասիրտ բանտապահ, Ցա – րութիւն Շալճեան անձնատէր բանտապե – տի, Եդուարդ Արտօեանը լրարերի, Ժի – րայր Շալճեանը ուխտաւորի, Մասիս Շա – միրեանը թիկնապահ, Գէորգ Փափազ – եանը հայ իշխանի, Իսկուհի Տէր Նազա – րէթեանը վհուկ կնոջ, Մելինէ, Քնարիկ Տիրիկէրեաններ եւ Անահիտ Փափազեանը նաժիշտներու դերերուն մէջ :

Բոլոր դերակատարները լաւ սերտած էին իրենց դերերը: Լաւ ընտրութիւն կա – տարուած էր նաեւ հագուստներու եւ դէն – քերուն համար :Թէեւ հիւանդ, բայց բե – մին եռեւէն հանդէսը կը վարէր ընդհ. խմբապետուհի տիկին Մանուչ Մարան – դոսեան – Շամիրեանը :

Ամէնէն վերջ բեմ հրաւիրուեցաւ եկու – մենութեանց պատուակալ նախագահը , Պ. Տ. Թէքէեան, որ ըսաւ .— «Երբ փոքր էի եւ Մարսէյլի հայ գաղութը հարիւրէ հա – րիւր քան անձերէ կը բազկանար, մեր մեծերը ամէն տարի կը ժողվէին «Վարդա – նանցը»: Կը հաւաքուէինք մեծով պզտ – տիկով փոքրիկ վրահի մը մէջ: Հոն կը խօսուէր Վարդանանց պատերազմի մա – սին, ուրախ երեկոյ մը կ'անցընէինք եւ կ'ապրէինք հայրենի յուշերով : Մեր հայ Արենոյչներ եւ Արիները խիստ գնահա – տելի, աղգօգուտ աշխատանք կը կատա – րեն: Մօտէն կը հետեւիմ իրենց գործու – նէութեան եւ չնորհաւորելի է իրենց վա – րիչը՝ տիկին Մանուչը: Սիրելի Արիներ եւ Արենոյչներ, սիրեցէք մեր պատմութիւ – նը, պահպանեցէք մեր աւանդութիւնները եւ հպարտ եղէք որ Հայ էք: (Բուռն ծա – փեր) :

Յուսմբ մը Արենոյչներու «Սուրբերու պա – րէն» վերջ, խօսնակը բեմ գալով, չնոր – հակալութիւն յայտնեց հանդիսականնե – րուն եւ հանդէսը փակուած յայտարա – րեց :

Հանդիսականները ցրուեցան մեծ ղո – հունակութեամբ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ կրկին պահանջեցին կարմիր Զինաստանէն որ ազատ արձակէ 41 Ամերիկացիները: Զինաստան կը դժ – կամակի :

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻՆ ղրուած նամակէ մը ցա – ւով կ'իմանանք թէ մեր սիրելի ընկերը , Արշաւիր Շիրակեան նորէն ինքնաչարժէ արկածի մը հանդիպած եւ անկողին ին – կած է: Արագ ապաքինում կը մաղթենք :

«ՆԻՆԻԾ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ» անունով ժողո – վարահ մը բացուած է Թեհրանի Հայ կանանց Բարեգործական Ընկերութեան նախաձեռնութեամբ: Տիկին Նինիչ Ստե – փանեան նախագահուհին էր յիշեալ ըն – կերութեան: Այսպէս Թեհրանի համայնքը ա՛էր կը դառնայ հանրապատկան նոր չէն – քի մը:

ԿՈՄԻՏԱՍ վարդապետի ցիրուցան դո – ծերը հրատարակելու համար, Պոլսոյ իր սաները նախաձեռնարկ եղած են զանոնք հաւաքելու: Հրատարակելի գործին ար – ագրութեան հիմնադրամը պիտի ճարուի վարդապետին կենագրական Ա. հատո – րին պահեստի օրինակներու վաճառման հասոյթէն :

ՀԱՑ ԵՐԻՏ. Դաշնակցութեան Պոսթընի կեդր. վարչութիւնը յունուար 25ի կոչով մը կը հրաւիրէ հաւաքուիլ իր դրօչին չուրջ, կենդանի պահել արդար պայքա – րի ոգին, պաշտպանել մեր ազգային ի – րաւունքները եւ դիմակալերծել ներքին ու արտաքին թշնամիները: Հաւատարիմ մնալ Ազատ, Անկախ եւ Միացեալ Հայաս – տանի դաշափարականին :

ՏՓՐՈՒՆԻ.— Տիթրոյիթի մէջ մեռած է ընկեր Պետրոս Սիրունեան, 72 տարեկան: Ծնած էր Ռդի: 1904էն ի վեր կ'անդամակ – ցէր Հ. Ց. Դաշնակցութեան: Կուսակցու – թեան կողմէ ղրկուած է Ֆիլիպէ Դաշ – նակցութեան ղեկուորական վարժարանը : Մէկուկէս տարի ուսանելէ ետք կը ղրկուի Կովկաս Ֆետայական խումբերուն միա – նալու, սակայն ռուսական սահմանապղու – խը կը ձերբակալուի եւ Օռեասյի մէջ հինգ տարի տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուելով կ'աքսորուի Սիպե – րիա: 1912ին Ամերիկա էր եւ 1915ին իբ – րեւ կամաւոր զարձեալ կը մեկնի Կով – կաս, Անդրանիկի բանակին միանալով իբ – րեւ յիսնապետ: 1918ի՛ կը կազմէ հայ կամաւորներու դումարտակ մը Ռդի – կարին ճակատին պաշտպանութեան հա – մար: Կը նահանջեն եւ Հայաստանի հան – րապետութեան օրերուն կը միանայ զօր. Սեպուհի բանակին: Հայաստանի անկու – մէն ետք կը վերադառնայ Ամերիկա, Տիթրոյիթ: Աւեն մը գործարան կ'աշխա – տի, իսկ 1932ին Զաւարեան Տան հսկիչ կ'ընտրուի: Ցուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի նուէրներէն գոյա – ցած է 400 տոլար ի նպաստ Պէյրութի ճե – մարանին: Ուրիշ նուէրներ ալ եղած են , համապատասխան է 583 տոլար, զարձեալ ի նպաստ ձեմարանին :

ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ «Լը Պալ սը լա Մոնէ»ին մէջ մեր հայրենակիցը, Արման Մասիս ինչպէս անցեալ տարի այս տարի եւս Ա. մրցանակի արժանացաւ: Այս անգամ կը ներկայացնէր Վիքթոր Հիւկոյի «Նօթր տամ տը Փարի,» վէպին Քազիմոտոն :

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը հա – տուցում պահանջեց Պերնի դեսպանատան վրայ կատարուած յարձակման վնասնե – րուն համար :

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

Կ'օրօշէն քաշուիլ եկեղեցիին եւ քէօքին մէջ եւ այնտեղէն մղել ինքնապաշտպա – նութեան օրհասական կռիւը: Բայց այդ էլ չէ փրկում նրանց :

« Փամփուշտները միանգամ ընդ միշտ կը հատնին: Կը նետեն մի կողմ հրացան – ները, կը քաշեն դաշոյնները՝ սկսելու համար ձեռնակռիւ: Կը սպասեն, որ թշ – նամին դռները ջարդ ու փշուր անէ եւ ներս մտնէ: Բայց թշնամին այդպէս չէ անում :

« Թուրքերը կը բերեն խոտ եւ կը դիզեն այն եկեղեցիի եւ քէօշքի չուրջը ու կը հրդեհեն :

« Տղաները, ծուխի եւ մուխի մէջ չըն – չահեղձ չլինելու համար, կատաղած ա – ռիւծի նման դուրս կը նետուին եւ դա – չոյններով կը սկսին աղ ու ձախ հարուա – ծել, մինչեւ որ կ'ընկնին թշնամու ղըն – դակների տարափին տակ :

« Ահա այդպէս կը վերջանայ այդ դիւղի կռիւը, որ իր սկզբնական չրջանին մի չքեղ յաղթանակ եղած էր մեր տղայոց համար, բայց յետոյ, փամփուշտի պա – կասութեան պատճառով դարձած ծանր մի պարտութիւն :

« Այլեւս չեմ ուզում խօսել այն դար – հուրելի խժդժութիւնների մասին , որ Թուրքերը կատարեցին :

Բազմաթիւ դիւղեր թալանեցին, եւ սպաննեցին աւելի քան հարիւր ծերեր , կիներ եւ աղջիկներ: Ցաւեցինք, ափսոսա – ցինք, բայց ի՞նչ կրնայինք անել: Շէյխ Եուսուֆից մինչեւ մեր տարը մօտաւորա – պէս ութը ժամ ճամբայ էր: Այնտեղ հաս – նելու համար՝ մէկ տատնեակ դիւղեր պէտք էր անցնել: Այդ էլ հնարաւոր չէր, քանի որ ամէն դիւղի մէջ պահակատուն կար եւ Թուրք դինուորներ :

« Եթէ նոյնիսկ կարող լինէինք յաղթել այդ խոչնդոտները , մեր օգնութիւնը դարձեալ բաւարար պիտի չլինէր, քանի որ մեր փամփուշտները արդէն չատ քիչ էին, եւ հազիւ մի քանի ժամ կռիւից յե – տոյ, մենք էլ զոհ պիտի դառնայինք թըշ – նամիի դնդակներին :

« Մենք վստահ էինք, որ եթէ Մարտի – կը իր ընկերների հետ բանական ոգմա – մբերք ունեցած լինէր, պիտի կրնար կռ – ուել մինչեւ իրիկնամուտ, ապա պիտի յաջողէր ճեղքել թշնամու չրջապատող շղթան եւ ազատուել, ինչպէս որ արած էր իր – ենից դիւղի նախորդ կռիւի ժամանակ :

« Մենք այդ օրը եւս անցուցինք անտա – ռին մէջ: Ստացանք առատ ուտելիք Հա – լուռնինչէն եւ Հաւատորիկէն: Հաւատո – րիկցի խմբապետ Մարտիկը իրենց դիւ – ղէն՝ մի քանի հարիւր փամփուշտներ եւս բերեց :

« Գիշերն անցաւ խաղաղ: Առաւօտեան մեր պահապանները լուր բերին հերթա – պահ խմբապետին միջոցով, որ Բերդակի տղաները վերադարձել էին եւ կ'ուղէին Անդրանիկի կամ Գէորգ Զաւուշի հետ տեսնուիլ :

« Տղաները մօտեցան: Քաղաքից նամակ եւ դրամ բերած էին: Ղրկողը Վարդան վարդապետն էր: Նա գրում էր հետեւեա – լը .—

« Անգլիական հիւպատոսի տեղակալը ժո – ղոմ է մ'ուցել անցեալօրուայ ձեր կռիւից: Բայց երբ նա տեսնուեցաւ Ռէս Օհանի հետ, ամէն բան պարզուեցաւ: Խոստա – ցաւ միջոցներ ձեռք առնել, որ Դաշտի մէջ եղած դիւղերի հալածանքներին վերջ դրուի: Դուք գրում էիք, որ կ'ուզէիք հե – ռանալ երկրից առժամաբար: Դա ցաւալի հարց է: Ես ի՞նչպէս գրեմ եւ ստորագրեմ ու ըսեմ ձեզի, — Այո, կրնաք գնալ —: Գիտէք, թէ որքան մեծ ցաւ, եւ ծանր պատասխանատուութիւն դնում էք իմ վը – րայ: Ո՞վ կրնայ նախատեսել թէ՝ վաղը ի՞նչ պիտի պատահի: Ասէք, եթէ ձեր ե – թացէն յետոյ ընդհանուր կոտորած լինի՞, ո՞վ պիտի զսպէ այդ անզուսպ զազաննե – րին :

«Դեռ անցեալ օր գրած էի, թէ ձեր հոս մնալը կարեւոր է զործի տեսակէտէն: Եւ նոյնիսկ խնդրած էի, որ ձեր թիւը չատ – ցնէիք եւ մի տեղ հաւաքուած մնայիք :

(Շար.) ՅԵՓՈՒՀ

հանդները չեն ուզեր մասնակցիլ որևէ նախայարձակ պատերազմի» : Գալով Ֆ. Միութեան հետ եղած յարաբերութեանց, նախագահը դոհունակութիւն յայտնեց որ հաղագործական մասնագէտներու պատուիրակութիւն մը պիտի այցելէ Ֆ. Միութենէն : Ամերիկեան կառավարութիւնը առ այժմ միտք չունի արմատիք դրկելու Ֆ. Միութեան, թէև անտարբեր չէ մարդկային թշուառութեանց հանդէպ, ո՛ր երկրին մէջ ալ ըլլայ : Նախագահը առ այժմ միտք չունի Մ. Նահանգները հրաւիրելու մասնակցիլ Ժնեվի ժողովը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ որոշեց լիազօրութիւն տալ վարչապետին, վատահութեան քուէ պահանջելու համար, եւ – մտացոյցի վիճաբանութեանց առթիւ : Վարչապետը միեւնոյն առեն մասնաւոր իրաւասութիւններ պիտի պահանջէ մին – չեւ Ապրիլ 30 : — Պ. Խոկա Ֆոր լրացուց իր դահլիճին կազմը, վեց օգնական նախարարներ նշանակելով : Մէկը նիսի ե – րեսփոխան քաղաքապետն է, Պ. Ժան Մէյըսէն, ծնած 1890ին, երկու անգամ վերաւորուած եւ չորս անգամ մասնաւոր յիշատակութեան արժանացած 1914–18ի պատերազմին : Պիտի վարչ վարչապետութեան եւ Ազգ. ժողովին յարաբերութիւնները :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի եւ Եուկոսլաւիոյ արտաքին նախարարները վերջա – ցուցին իրենց խորհրդակցութիւնը Անգարայի մէջ : Որոշուեցաւ պալքանեան ընդհ. ժողով մը կազմել, քանական երեսփոխաններ առնելով իւրաքանչիւր երկրէ : Այս ժողովը պիտի ըլլայ յարեւնման մի – ացեալ Եւրոպայի Խորհուրդին :

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ դահլիճին մէջ նոր փոփոխութիւններ կատարուեցան, երեք օր – ուան ընթացքին : Պաշտօնէ արձակուե – ցան, իրրեւ անկարող, ածուխի ճարտա – րագործութեան նախարարը, Զասխատկո որ այդ պաշտօնը կը վարէր 1949էն ի վեր, եւ կոլխոզներու նախարարը, Կոզլով : Երկուքին դէմ ալ խիստ քննադատութիւններ հրատարակուած էին այն օրէն ի վեր որ մասնաւոր Բուլկանին վարչապետ նշանակուեցաւ : Փոխուեցաւ նաեւ հողագործական նախարարը, Բէննէդիկտով, կոլխոզներու նախարար նշանակուելով :

ՔԱՄՊՈՃի թաղաւորը, Նորոտոմ Սիհանուք, որ 32 տարեկան է, հրաժարելով դահը յանձնեց իր հօրը : Քամպոճ անկախ հռչակուած էր 1949ին, մաս կազմելով Ֆրանսական Միութեան եւ ունի 4·150·000 բնակիչ :

ՆԱԽԿԻՆ ԲՈԼՇԵՒԻԿ Մաթուսով, որ իր ընկերները մատնած էր, հարցաքննուելով ամերիկեան երեսփ. ժողովի յանձնախումբին կողմէ, հաստատեց թէ սուտ վկայութիւն տուած էր 250 անձերու մասին :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ նախկին թաղաւորը Ֆարուք, դատապարտուեցաւ Քրիսթիան Տիորի վճարելու 4·550·000 ֆրանքի պարտք մը : Տանտիրկի չրջապտեսո եւ վերարկուներ ապսպրած էր թաղուհի Նազլիի համար, գահընկէցութենէն քիչ առաջ :

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ երկու Ֆրանսացի – ներ որոնք 208 կապարէ ազիւսներ գող – ցած էին Շաթիյոնի հիւլէական հաստատութենէն : Մէկը 24 տարեկան է, միւսը 21 : Մեղսակիցներն ալ կը փնտռուին :

ՄԵԾ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Համա–խարբերդցիական Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի :

Եղանակի լաւագոյն հայկ. երեկոյթը : Այս չաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Գլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51, ռիւ Կոմինեաճ :

Գեղարուեստական ընտիր բաժին :

Օրքէսթր ՖՐԱՆՍԻՍ ՍՓՕԹ

Տոմսերը ստանալու համար դիմել Միութեան բոլոր անդամներուն :

Ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով :

Մուտք 250 ֆրանք :

ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Փարիզի Հայ Աւետարանական եկեղեցին ձեզ կը հրաւիրէ իր աւետարանական ժողովներուն որ տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ կիրակի, երկուշաբթի եւ երեքշաբթի ժամը 20·30ին, 58 ռիւ Մատամի սրահին մէջ : Պիտի խօսին վերապատուելիները՝ ՉԵՓԻԼԵԱՆ եւ ՀԷԼՎԱՃԵԱՆ :

Մեթրօ՝ Նօթր Տամ տէ Շան :

24ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ
ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Երէկոյներուն, ակաուտներուն եւ զայլիներուն :

Մասնակցութեամբ՝ Փարիզի Հայ Արեւոյշներուն :

ԿԻՐԱԿԻ 6 ՄԱՐՏ
կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին
SALLE DE LA CHIMIE
28bis, Rue St. Dominique, Paris (7)
(Métro Invalides)

ՄԱՐՏ 6ԻՆ
Տեղի կ'ունենայ
ԼԻՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԱՇԷՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ
Նախագահութեամբ ճարտարապետները
Պ. Պ. ՄԻՒԶԻի եւ ՃԻՎԱՀԻՐի
FOIRE DE LYON - Pavillon Textile
Ընդարձակ սրահներուն մէջ
ժամը 16էն կէս գիշեր
Պարահանդէսի ընթացքին, Պ. ՖՈՒՐՆԷՕ (Հիւսիս) հսկողութեան տակ, պիտի կատարուի ՎԻՃԱԿԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ՖՐԻԿԱԹԻՆ՝ որ պիտի ցուցադրուի սրբահին մէջ :
Մուտք՝ 200 ֆրանք
Կը յանձնարարուի կանխաւ ապահովել իր սեղանը (300 ֆրանք), հեռաձայնելով BU. 27 - 22:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ
Ի նպաստ Սէն Ք'Իլէռի սաւնաթոռիմին
Մարտ 13ին, կիրակի ժամը 14·30ին, Սորպոնի մեծ ամփիթեատրոնին մէջ :
Բարձր հովանաւորութեամբ՝
JEAN SARRAILHի
(Recteur de l'Académie de Paris)
եւ նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ ՍԱՌԱՃԻ
Մասնակցութեամբ հայկական, ամերիկեան, յունական, հունգարական, հնդկական, իտալական, ճափոնական, լեհ – նական, լիթուանական, մեքսիքեան, լեհական, վիէթնամի խումբերուն :
Մուտք՝ 300, 200, 150 եւ 100 ֆրանք :
Դիմել Սորպոնի դռնապաններուն :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՄ
ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ
ՄԱՐՏ 5ԻՆ ԺԱՄԸ 21Ի՛Ն
Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղին :
Պոմոնի եկեղեցւոյ կից չքեղ սրահին մէջ :
Ղեկավարութեամբ Պ. ՆԱՓՕԼԷՕՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի :
Կարապանի Նոր Սերունդի Վարանդեան «Անդրանիկ» թատերախումբը կը ներկայացնէ ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՓԸ :
Կը նուագեն Ա. Մաթոյեան, Ս. Շիշմանեան եւ Ա. Մէչհուրեան :

Ս. ՅՈՎ. ՄԿՐՏԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻ
Մեծ Պահքի ընթացքին, Փարիզի Ս. Յով. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ Ս. պատարագն եւ քարոզութիւնները :
Կը հրաւիրուի բարեպաշտ ժողովուրդը ներկայ ըլլալ, այս բացառիկ պաշտամունքին : Պատարագը կը սկսի ժամը 10ին : Աւետաբերը ժամը 11ին :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ս. Պ. ՊԵՏՐՈՍ ԵԿԵՂԵՑԻ
Այս կիրակի կը պատարագէ եւ կը քարոզէ կաթող. պատուիրակ եւ Փարիզի առաջնորդ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ :

ՀԱՑԱՅԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ
Այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·45էն 10 հայածէս պատարագ պիտի հաղորդուի Փարիզի ձայնասփիւռէն (Փառի Էնթէռ), Սէնթ Ժանն ար Շանթալի եկեղեցիէն : (Մէթրօ՝ Փորթ ար Սէն Քլու) :

ԱՐԵՒԱԳԱԼԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
ԼԻՈՆ. — Ազգ. Միութիւնը կը հրաւիրէ բարեպաշտ եկեղեցասէր ժողովուրդը ներկայ ըլլալ, Մեծ Պահքի կիրակի առաւօտները, յետ պատարագի, Աբեւագալի հանդէսյղ երգեցողութենէն :

6 ՄԱՐՏ 1955
ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 16ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ
ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
«ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ»
GRAND HOTELի Շէֆեղ սրահներու մէջ
2 Ռիւ Սիրիպ (Օփերա)
Ճոխ գեղարուեստական բաժին
Orchestre PEPE NUNEZ
(Vedette des disques PACIFIC) avec sa grande formation typique.
Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով ՕՓԷՌԱ. 54–48 :

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ
ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍՆԵՐԷՆ ԱՄԷՆԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿԸ
կիրակի, 13 Մարտ, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր :
Նախաձեռնութեամբ Փարիզի մասնա ճիւղի վարչութեան :
Օթել ԺՕՐԺ Ե.ի գեղեցիկ սրահներուն մէջ :
Նախագահութեամբ Մ. ՀԱՆՐԻ ԺՈՒԻՒի
(Նախագահ Սէնի նահանգային խոր հուրդի)
եւ Պ. ՆՈՒՐՀԱՆ ՓՐԻՆԿԻՊԱՆի :
(Ատենապետ Հ. Բ. Ը. Միութեան Եւրոպայի կեդր. յանձնաժողովի) :
Գեղարուեստական խնամեալ յայտագիր, առաջնակարգ նուագախումբ :
Ուշադրութիւն — Յանձնարարելի է նախապէս վերապահել սեղանները, հեռաձայնելով Պ. Օգսէն Հարբութեանի, Փրօ. 82–38 եւ կամ Բարեգործականի գրասեն – կակը, Թրօ. 03–18 :

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ — ԾԻԾԱՂԻ ՕՐ
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ, 15 ՄԱՐՏ ԺԱՄԸ 9Ի՛Ն
SALLE IENA — 10. Av d'Iéna — Métro : Iéna
Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ-ՎԱՀԱՆ
Կը ներկայացնեն հայ երգիծաբանութեան անմահ վարպետին Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆի
ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ
Ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն 3 արար
Տոմսերը կը ծախուին Հ. Բալուեան գրատունը :
ՄՈՒՏՔԻ ԴԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը
Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին, Միութիւնլիթէի մեծ սրահին մէջ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
Այս կիրակի ժամը 11ին Փարիզի Հայոց եկեղեցին, հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Տօքթ. Պօղոս Քոլըճեանի ողբացեալ տիկնոջ ՏԻԿԻՆ ՔՈԼՈՃԵԱՆի յիշատակին, մահուան առաջին տարելիցին առթիւ :

DU 16 AU 25 AVRIL 1955
IMPORTANTES FACILITES
DE VOYAGE
Retenez dès à présent votre logement
Renseignement: LYON,
Rue Menestrier, (BU 55 - 05)

MODELES - PATRONS
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԶԳԵՍՏԻ ՀԱՄԱՐ
ԿԱՆԱՑԻ— Վերարկու, թայեօր, հագուստ, անսամպլ, շմիզիէ :
ԱՅՐ ՄԱՐԴՈՒ.— Սփօր, կապարտին, ֆլասիֆ, կաշի :
ՊԱՏԻԿՆԵՐՈՒ.—Մանչու եւ աղջկան
ARMAND DOGRA
10, Rue de Lancry, Paris (10)
Tél. BOT. 18 - 10

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ
ՇԱԻԻԼ.— Տէր եւ Տիկին Հմայեակ եւ Նուարդ Տողրամաճեան եւ իրենց պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, նամակով, եւ բարենպատակ միութեանց նուիրատուութեամբ (փոխան ծաղկեպատկի) մասնակից եղան իրենց սուգին, իրենց մայրիկին ողբացեալ Այրի Տիկին Շահան Գիկ Զագալեանի մահուան առթիւ :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —
ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. եղիպտացի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Ռոստոմ, Քրիստափոր, Աղբիւր – Սերոբ – Մ. Եօթեղբայրեան, Բաֆֆի, Վահան Խորէնի եւ Փոքրորիկ խումբերը, այս շաբաթ ժամը 20·30ին, սրճարան Պարպօթ (Կառ տիւ Նորտ դիմաց) :
ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ.—
ԶԱԽԱՐԵԱՆ ենթակոմիտէն այս շաբաթ, ժամը 9ին :
ԱՐԱՄ խումբը այս շաբաթ ժամը 21ին :
ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն այս կիրակի, ժամը 3·30ին :
ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը այս կիրակի ժամը 3ին :
Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները : Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի եւ Շրջ. Կ.ի ներկայացուցիչները : Կարեւոր օրակարգ : Ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :
(Շար.)
ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Վարդան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Ա.անուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :
ԱՆԻԼՒ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ Հ. Ց. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :
ՎԻԼՆ.— Հ. Ց. Դ. Ալի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս շաբաթ ժամը 20·30ին, «Հ. Օճան – Չանեան» ակումբին մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայանալ անդամատոմսով :
ԿՐՈՆՈՒԼԸ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները (Կրընուլլը, Լանսէ եւ Ռընաժ), այս շաբաթ ժամը 8·30ին դպրոցի սրահը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Կարեւոր օրակարգ :
ՏԻՍԻՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերուհիները այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 4ին Հ. Ց. Դ. տան մէջ : Կարեւոր օրակարգ եւ վարչութեան ընտրութիւն : Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի : Կը հրաւիրուի նաեւ դպրոցի հոգաբարձութիւնը :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 5 ՄԱՐՏ ★ SAMEDI 5 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7614 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3025

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՉՕՐԱՆԱԼ ԵՒ ԲԱՆԱԿՑԻԼ

●

Ա՛յս է արեւմտեան պետութեանց քա-
ղաքական ուղեգիծը, այն օրէն ի վեր որ
կնքուեցաւ Աւզնտաեան դաշինքը, այլա-
նի կազմակերպութիւններով :

Այս ուղղութեան վրայ կը ծանրանար
Զըրչիլ, առջի օր, երբ ընդդիմադիրները
հարցումներ կ'ուղղէին հիւլէական պա-
տերազմի մասին :

Ձափելով երկու կողմերուն ուժերը, ծե-
րունի վարչապետը այն եզրակացութեան
կը յանգէր թէ Արեւմուտքը պերակչռու-
թիւն կը վայելէ եւ պիտի վայելէ մինչեւ
երեք չորս տարի :

Իսկ անկէ վե՞րջը :

Մինչեւ այն ատեն Մ. Միւրթիւնն ալ
կրնայ «բաւարար ուժ ունենալ, մահացու
հարուածներ տալու համար » :

Բայց, «Արեւմտեան ճակատը ի վիճակի
է աւելի ահարկու հարուածներ տալու » :

Հետեւաբար, եզրը պիտի ըլլայ կործա-
նում, երկու կողմերուն, եթէ ոչ ամբողջ
մարդկութեան համար :

Մէկ օր եռքը, երբ թղթակիցներ կը
հարցնէին Այզընհաուըրի թէ Մ. Միւ-
թիւնը պիտի կրնա՞յ հաւասարիլ Արեւ-
մուտքի, երեք – չորս տարիէն, նախա-
գահը խուսափողական պատասխան մը
կուտար :

Անդլիոյ երեսփ. ժողովին վիճաբանու-
թեանց ընթացքին, ընդդիմադիրները նե-
ղացուցիչ հարցումներ ուղղեցին Զըր-
չիլի : Մանաւանդ այն պահուն երբ կ'ըսէր
թէ քանի զօրանան, այնքան աւելի նպաս-
տաւոր դիրքի մը մէջ կը գտնուին, բա-
նակցելու համար Մ. Միւրթեան հետ :

Միջանկեալ ըսենք որ ընդդիմադիր ճա-
կատը — աշխատաւորական — նոյնպէս
համաձայն է հիւլէական սպառազինու-
թեան : Բայց, միւս ալ կը պահանջէ բա-
նակցութիւններ կատարել :

Այդ օրն ալ, երբ հարցումները կարկու-
տի պէս կը տեղային, Զըրչիլ հարկա-
դրուեցաւ կարգ մը խոստովանութիւններ
կատարել :

Այսպէս, ըսաւ թէ 1953ին նախագահ
Այզընհաուըր հակառակ էր երեք Մեծերու
ժողովի մը գումարման :

Ընդդիմադիրները անմիջապէս եզրա-
կացուցին թէ Մ. Նահանգներն են որ
տուն կուտան Անգլիոյ արտաքին քաղա-
քականութեան :

Զըրչիլ բողոքեց· բայց յետոյ սկսաւ
պատմել ·

— « 1953ին կ'ուզէի Մ· Նահանգները
երթալ եւ նախագահը տեսնել, համոզելու
համար : Այն ատեն միասին հրաւէր պիտի
ուղղէինք երեք ներու խորհրդաժողով մը
գումարելու համար : Սակայն յանկարծ
բռնուեցայ հիւանդութենէ մը որ բոլո-
րովին անդամալոյծ վիճակի մը մատնեց
զիս : Ուրեմն հարկադրուեցայ յետաձգել
այս ծրագիրը » :

Նկատելով որ ընդդիմադիրները կը
քրթմնջեն, ծերունի վարչապետը չարու-
նակեց ·

— « Անցեալ տարի, վերջին այցելու-
թենէս ետք, կը յուսայի թէ կարելի է
երկուքով տեսակցութիւն մը Մալենկովի
հետ, Սթոքհոլմի մէջ կամ այլուր· տե-
սակցութիւն մը որ կրնար նախաբանը
կազմել երեքով խորհրդաժողովի մը : Բայց
այն ատեն էր որ խորհրդային կառավա-
րութիւնը սկսաւ իր սադրանքները ետր-
պայի միացեալ բանակի ծրագրին վաւե-
րացման դէմ » :

Ի վերջոյ, Զըրչիլ եզրակացուց թէ՝
Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացու-
մէն եռք, որեւէ կառավարութիւն կրնայ
վերսկսիլ բանակցութիւնները, արտաքին
նախարարներու կամ վարչապետներու մի-
ջոցաւ :

Ընդհանուր տպաւորութիւնը այն էր թէ
առ այժմ ինքն ալ յարմար չի դատեր որ
եւ է բանակցութիւն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ Կ'ԱԶԴԱՐԱՐԷ.-

«ԵԹԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԲՌՆՈՒԻՆՔ
ԴԱՍ ՄԸ ՊԻՏԻ ՏԱՆՔ ԻՍՐԱՑԷԼԻ»

●

Եգիպտոսի վարչապետը, գնդ· Կամալ
Նասըր, պատասխանելով Իսրայէլի վար-
չապետին յայտարարութեան, զոր հրա-
տարակեր էինք երէկ, ճառ մը խօսեցաւ
զինուորական վարժարանի աշակերտնե-
րուն առջեւ : Ահաւասիկ բովանդակու-
թիւնը ·

— Բանակը հրաման ստացած է զինու-
զօրութեամբ եւ անմիջապէս պատասխա-
նելու իսրայէլեան որեւէ նոր յարձակման :
Եթէ ահեղունք պատերազմի բռնուիլ,
Իսրայէլի պիտի տանք դաս մը զոր երբեք
պիտի չմոռնայ : Մենք երբեք չպարտուե-
ցանք 1948ին, այլ դո՛հ զայինք Ապա-
հովութեան Խորհուրդին եւ Իսրայէլի դի-
նակիցներուն դաւաճանութեան : Ցաղ-
թականը Իսրայէլը չէր, այլ Ապահովու-
թեան Խորհուրդը՝ Իսրայէլի դինակիցնե-
րով : Մենք այլեւս վստահութիւն չունինք
Միացեալ Ազգերուն վրայ :

× Ապահովութեան Խորհուրդը երէկ
սկսաւ քննել Կազայի դէպքը : Եգիպտոսէն
եռք, Իսրայէլ եւս բողոքագիր մը ղրկած
է Ազգաժողովին, մեղադրելով թէ Եգիպ-
տոս յարձակողական եւ թշնամական դիրք
մը բռնած է իրեն հանդէպ : Իրապէսներ
կը հաւաստեն թէ Իսրայէլ այս ձեռնարկը
կատարած է ոչ միայն իր բացատրութիւ-
նը տալու համար Կազայի դէպքի մասին,
այլ աւելի ընդլայնելու հարցը, ամբաս-
տանելով թէ Եգիպտոս պատերազմական
քաղաքականութիւն մը կը վարէ իրեն
դէմ :

Ազգաժողովի շրջանակներուն մէջ կը
կարծեն թէ Մ. Միւրթիւնը ուժ պիտի
տայ Եգիպտոսի, առանց սպասելու խառն
յանձնախումբի տեղեկագրին : Նոյն ազ-
բիւրին համաձայն, Մ. Միւրթիւնը չատ
աւելի յառաջ պիտի երթայ, նկատի առ-
նելով միջազգային կացութիւնը, Թուրք-
եւրոպական դաշինքը եւ Եգիպտոսի քա-
ղաքականութիւնը, որ կը ձգտի պահպա-
նել չէզոքութեան սկզբունքը Միջին Արե-
ւելքի մէջ :

Ապացուցանելու համար թէ Թուրքեւ-
րոպական դաշինքը Եգիպտոսի դէմ ուղ-
ղուած չէ, Թուրքիա, որ անդամ է Ապա-
հովութեան Խորհուրդին, նոյնպէս պիտի
պաշտպանէ եգիպտական տեսակէտը :
Նոյն դիրքը պիտի բռնեն Լիբանան, որ
Միջին Արեւելքի ներկայացուցիչն է Ապա-
հովութեան Խորհուրդին մէջ եւ միւս ա-
րաբական երկիրները :

Այս պայմաններուն մէջ, Իսրայէլ դաշ-
նակից պիտի չունենայ եւ պիտի փորձէ
ապացուցանել թէ Եգիպտոս չարք մը թշ-
նամական արարքներ կատարած է իրեն
դէմ եւ թէ բոլոր մեղքերը իր վրայ չեն
իյնար :

ԱՆԳԱՐԱՑԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ՎԵՐՋ

Յունաստանի, Թուրքիոյ եւ Եուկոսլա-
ւիոյ արտաքին գործերու նախարարները,
որոնք ժողովի հրաւիրուած էին Անգարա-
յի մէջ, հետեւեալ որոշումները տուին ·—

1· Որհրդակցական ժողով մը հաստա-
տել, քանի երեսփոխան առնելով իւրա-
քանչիւր երկրէ : Ժողովը նիստ պիտի գու-
մարէ տարին մէկ անգամ ·— 2· Ցառաջի-
կային ժողովի հրաւիրել երեք պետու-
թեանց տնտեսական կազմակերպութիւն -
ները, աւելի սերտ գործակցութիւն հաս-
տատելու համար ·— 3· Խառն յանձնա-
խումբ մը կազմել, պալքանեան ուսում-
նասիրութեանց կաճառ մը հաստատելու
համար Պլեւոի մէջ (Եուկոսլաւիա) :

Հրատարակուած զեկոյցը չի ծանրանար
դաշինքին զինուորական հանգամանքին
վրայ, թերեւս այն պատճառով որ Թիթօ
կ'ուզէ պահել չէզոքութեան քաղաքակա-

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵՒ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Եգիպտոս եւ Սուրիա զինուորական եւ
քաղաքական դաշինք մը կնքեցին Մարտ
3ին, ի պատասխան Թուրքեւիրաքեան զի-
նակցութեան : Մանրամասնութիւնները
չեն հրատարակուած տակաւին, բայց ի-
րաղեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ միւս
բոլոր արաբական պետութիւնները պիտի
հրաւիրուին մասնակցելու : Իրաքն ալ կը-
նայ մասնակցիլ դաշինքին , «երբ թօթա-
փէ Թուրքիոյ հետ կնքած ուխտը» :

Կ'ըսուի թէ նոր դաշնագիրը կը նախա-
տեսէ միացեալ հրամանատարութիւն ան-
դամակից պետութեանց բանակներուն հա-
մար, առանց քաղաքական դաշնակցու -
թիւն մը հաստատելու : Դաշինքին սահ -
րադրութիւնը ծանուցուեցաւ Դամասկո-
սի մէջ, ուր կը գտնուէր Եգիպտոսի Ազգ·
ուղղութեան նախարարը, Սալահ Սալեմ,
հինգ օրէ ի վեր : Սուրիոյ արտաքին գոր-
ծերու նախարարը, Խալէտ Ազմ ալ հաս -
տատեց լուրը : Ցետոյ երկուքը միասին
Ամման գացին, որպէսզի Յորդանան ալ
համոզեն : Պիտի մնան երկու օր : Այս
առթիւ երկար տեսակցութիւն մը ունե -
ցան Յորդանանի վարչապետին եւ արտա-
քին գործերու նախարարին հետ եւ ըսին
թէ «լաւատես են» արդիւնքի մասին :

Ուրեմն, նոր զինակցութիւն մը կը
կազմուի, առաջնորդութեամբ Եգիպտո -
սի : Իրաքի հանդէպ վերապահութիւնը կը
չարունակուի, ցնոր անօրինութիւն :

× Մանուչէհանեան կարծիքով , միաց-
եալ հրամանատարութեան ծրագրին գըլ-
խաւոր խոչընդոտներէն մէկն է յորդա -
նանեան բանակը որուն ծախքերը կը հո -
գան Անգլիացիները եւ որ ենթակայ է ի-
րենց : Սուրիական թերթ մը կ'առաջարկէ
որ արաբական երկիրները տարեկան ութ
միլիոն սթերլին տրամադրեն Յորդանա -
նի, անգլիական դրամէն ապահովելու հա -
մար : Գնդ· Սալահ Սալեմ Ամման հասած
առեն յայտարարեց ·

— Մեր նպատակն է ապահովել արա -
բական շահերը, ո՛ւր որ ալ գտնուին, որ-
պէսզի կարելի ըլլայ միութիւն հաստա -
տել եւ անկեղծ ու արդիւնաւոր գործակ -
ցութեան մը յանգիլ : Ես մասնաւորապէս
լաւատես եմ ցարդ ձեռք բերուած ար -
դիւնքի մասին, մանաւանդ որ մեր պար-
տականութիւնն է, ներկայ փափուկ պա -
րագաներուն մէջ, երբ Սիոնականները կը
չարունակեն իրենց յարձակումները, ա -
մէն գործնական եւ վճռական միջոց ձեռք
առնել պաշտպանելու համար արաբական
հողերը » :

Ցետոյ բացատրեց թէ Սուրիոյ հետ
կնքուած համաձայնութիւնը պիտի զօրա -
ցընէ հաւաքական ապահովութեան դա -
շինքը, քաղաքական ,տնտեսական եւ զին-
ուորական տեսակէտով : Մրցակիցը հա -
գորդուած է նաեւ Սէուտի Արաբիոյ կա -
ռավարութեան : Սուրիոյ հետ կնքուած
դաշինքը գործադրելի է անմիջապէս :

× Վերջին տեղեկութիւնները կը հաս -
տատեն թէ խաղաղութիւնը վերահաս -
տատուած է Կազայի մէջ, ուր արիւնալի
յարձակում մը կատարուած էր երկուշաբ-
թի օր : Զինադադարի յանձնախումբին
քանատացի պատուիրակը, զօր· Պըրնս
աչքէ անցուց ռազմադաշտը եւ հարցա -
քննեց տարաձիրները որոնք ցոյցեր կա -
տարած էին : Ցետոյ դնաց Երուսաղէմ ,
իր տեղեկագիրը պատրաստելու համար :

նութիւնը եւ աւելի սերտ կապեր հաստա-
տել Մ. Միւրթեան հետ : Չեկոյցը կ'ըսէ
թէ «երեք բարեկամները եւ դինակիցները
համաձայն են զօրացնելու իրենց պաշտ -
պանողական գործակցութիւնը, բայց ոչ
մէկ նոր յանձնառութիւն կը յիշէ : Լռու -
թիւն կը պահէ նաեւ Իտալիոյ անդամակ -
ցութեան մասին : Իրաղեկներ կը կարծեն
թէ մտահոգ Թիթօ հակառակ է Իտալիոյ
մասնակցութեան, որովհետեւ պիտի հար-
կադրուի նոր յանձնառութիւններ ըս -
տանձնել :

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

*

50·000 ՖՐԱՆՔ ԵՐԵՔ ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Ի՜նչ սքանչելի տեսարան··· Մեր ըն -
թերցողները Մարտ 2ի «Օրը Օրին»ը հա-
զիւ կարդացած ,գումարներ կը նուիրեն,
հեռաձայնով կամ անձամբ :

Ահա մայրիկ մը համեստ եւ բարեպաշտ,
հազարնոց մը ձեռքը,— զաւակներուս յի-
շատակին :

Փոքրիկ Հրայրը, որ Հայկազեան դա -
սընթացիին կը հետեւի, վազելով ներս կը
մտնէ եւ հազարնոց մը կը դնէ սեղանին
վրայ, «Յունաստանի աղբարիկներուս հա-
մար » :

Եռեւէն ալ, ծերունի բարեկամ մը ·

— Գրեցէք, Տէր եւ Տիկին Բարսեղ
Տամլամեան հինգ հազար ֆրանք, իրենց
թոռնիկներուն՝ Էմի եւ Արիսի անունով :
(Տես ցանկը) :

Շարժավար մը, 3· Զըրխենեան, կը
յանձնէ երկտող մը, 2800 ֆրանիոով ·—

— « Երբ կարդացի Վահէի «Օրը Օրին»ը
— « Ուտելիք չունին», կարծես սիրտս ը-
կուի պիտի բաժնուէր, աչքերէս օրսուն-
ցասկեց : Ո՛վ մարդկային անարդարու -
թիւն··· Պատերազմի առեն անդամ յու-
ցակիները կը կազմէին, ուտելիք ճարելու
համար անչափահասներուն : Ահա ձեզի
2800 ֆրանք, իրրեւ հինգ օրուան ուտե -
լիքի ծախք 35 չքաւոր աշակերտներուն
համար : (Տես ցանկը) :

Ուրիշ նամակ մը՝ «Արաքս» մանկական
եւ պատանեկան ամսագրի վարչութենէն ·

— Սիրով ընդ առաջ կ'երթանք ձեր կո-
չին : Ներփակ՝ 16·800 ֆրանքի չէք մը ,
35 աշակերտներու մէկ ամսուան ճաշին
համար»—Ն· Յովհաննիսեան : (Տես ցան-
կը) :

Եւ վերջապէս Ֆրանսահայ Լսարանին
ձեռնարկը , որ շարունակելի է, (ցանկը
յաջորդով) :

Զայն մըն ալ գաւառէն ·—

Լիոն, 2 Մարտ·— Կէս օրին կարդա -
ցինք «Օրը Օրին»ը, Աբգէնքի Զաւարեան
վարժարանի չքաւոր աշակերտներու մա -
սին : Իրրեւ նախկին որբ Յունաստանի
որբանոցներէն (Քորֆու եւ Կորնթոս) ,
երբ կարդացի ձեր կոչը երկու փոքրիկնե-
րուս , Ազատուհին եւ Լեւոնիկը անմի -
ջապէս հազարական ֆր· հանելով իրենց
պանճանակէն ինծի յանձնեցին որպէսզի
«Յառաջ»ի ղրկեմ : Եթէ 500 մանուկներ
հազարական ֆրանք վճարեն, այդ չքա -
ւորներուն ամենօրեայ ճաշը հոգալէ զատ,
անոնց վրայ – գլուխն ալ կարելի է կոկել :
Ղ· Ղազարեան :

×

ՃԱՇԱԳԻՆ

ՉՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՉԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԷՆՔ)

Արաքս ամսագրի վարչութենէն	16·800
Ֆրանսահայ Լսարանին միջոցաւ (Դր· Ադամեան)	7·300
Տէր եւ Տիկ· Բ· Տամլամեան	5000
Պ· Ց· Զըրխենեան	2·800
Տիկին Հրանդ Սամուէլեան	2000
Մայրիկ մը իր զաւակներու յիշատակին	1000
Փոքրիկն Հրայր Ա· Ուշագլեան	1000
Գումար՝	35·900
Երէկուան գումարը	15·000
Ընդհ· գումար	50·900

ԱՆԳԼԻՈՅ երեսփ· ժողովին մէջ մեծ
պարմանք պատճառեց Զըրչիլի հետեւեալ
յայտարարութիւնը, ի պատասխան հար-
ցումի մը, — «Կ'ենթադրեմ թէ երբ ջրա-
ծին ռումբով յանկարծ յարձակում գոր -
ծուի Մեծն Բրիտանիոյ դէմ, մեր ամերի-
կացի դինակիցները կրնան գրեթէ անմի -
ջապէս հակազդել, առանց նախապէս խոր-
հրդակցելու մեզի հետ» :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՆ ՈՒ ՎԱՍՏԱԿԸ

Ե·

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆԻ ԹԱՏԵՐԱՍԷՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ·—

Դպրոցի եւ հրատարակութեան գործի կազմակերպութեան հետ , Համազգայինը չէր կրնար անտեսել թատրոնը՝ մշակոյթի անվիճելի եւ արժէքաւոր ճիւղերէն մէկը :

Կազմակերպուած եւ մշակուած թատրոնը , մեր ծանօթ պայմաններուն մէջ , կրնայ ժանկապին օժանդակութիւն բերել ազգապահպանման գործին :

« Բեմը ժողովուրդին դպրոցն է : Բեմը հասարակութեան մօտ կ'արթնցնէ ու վառ կը պահէ հայ լեզուի , հայ բարքերու եւ հայ մշակոյթի սէրը , ազգային զգացումները , ազգային հաւատքը : Կը զօրացնէ հանդիսատեսին դատողութիւնը կը նրբացնէ անոր գեղարուեստական ճաշակը եւ որոշ չափով ալ՝ կը բարձրացնէ անոր ընդհանուր կրթութեան մակարդակը » :

Գաղթաշխարհին մէջ սակայն , դժբախտաբար , հայկ· թատրոնը չատ բան կոր – անցուցած է իր բովանդակութենէն : Տարիներու ընթացքին , հոս ու հոն կատար – ուած բազմաթիւ փորձերը , վերջացած են անյաջողութեամբ , ծանօթ դժուարու – թիւններու եւ յուսախաբութիւններու են – թարկելով թատրոնին կապուած սակաւաթիւ , բայց արժէքաւոր ուժերը :

Համազգայինը փորձեր է թատրոնը դարս բերել իր այս վիճակէն :

Դեռ 1930ին ձեռնարկներ կը կատար – ուին կազմակերպելու թատերական դրա – ծերը : Գ· Իփէկեանի՝ Համազգայինի հիմնադիրը – ղեկավարներէն , ներկայութիւնը Պէյրութի մէջ , անխուսափելիօրէն պէտք էր ծնունդ տար նաեւ թատերական չարժումի մը» : Ն· Աղբալեանի բնորոշ – մով «Թատերագիր» Գ· Իփէկեանի համար մեր մեծանուն թատերագիր Լ· Շանթի ներկայութիւնն ու գործակցութիւնը , նոր եւ բացառիկ պատեհութիւն մըն էր թափ տալու իր «Թատերամոլութեանը » :

Կարճ ժամանակի մը մէջ , կը մարզէ իր չուրջը հաւաքած ամփոթ ուժերը — դէ – խաւորաբար սարեցիներ եւ կը բեմադրէ մեծ յաջողութեամբ , Լ· Շանթի «Օչին – պայլը» , իր սիրելոյ հետ սառնձնելով դլխաւոր դերերը : Աւելի վերջ , 1934ին , նոր յաջողութեամբ կը բեմադրէր իր հեղինակած « Արա» եւ «Շամիրամը » :

Մրախուսիչ էին նախնական այս փորձերը : Պէյրութի մէջ մասնաւորապէս այս ներկայացումները «բացառիկ երեւոյթներ էին այդ չրջանին» : Առաջադրուած նպատակին հասնելու համար , անհրաժեշտ էին , սակայն , նոր ճիգեր , նոր եւ հիմնական ձեռնարկներ :

1941ին , Համազգայինի Թատերասէրներու Միութիւնը կը սառնայ իր կազմու – թեան նոր եւ ամուր ձեւը : Գ· Իփէկեանի դլխաւորութեամբ՝ կ'ընտրուի նոր վար – չութիւն մը , կը մշակուի Միութեան Ծը – րագիրը – Կանոնադիրը , նպատակ ունենալով· — « Զարկ տալ հայ թատերական արուեստին վերակենդանացմանը , տա – րածմանը եւ բարձրացմանը հայ գաղութ – ներու մէջ եւ ստեղծել պայմաններ ու մի – ջոցներ՝ անոր գոյատեւմանը համար» :

Որպէսզի կազմակերպութիւնը կարենար անչեղօրէն հետապնդել իր այս դլխաւոր նպատակը , իր ծրագիրը – կանոնադրի մէջ նպատակ կ'առնէր հետեւեալ կէտերը· —

1· — Թատերասէրներու Միութիւնը պիտի ունենայ իր բացարձակ անկախութիւնը :

2·— Գոյացած բոլոր հասոյթները ամբողջութեամբ պիտի յատկացուին Միութեան թատերական կարիքներուն :

3·— Համազգայինը ոչ մէկ նիւթական ակնկալութիւն ունի այս գործէն , ընդհակառակն անոր կը չնորհէ իր հովանաւորութիւնը եւ աջակցութիւնը :

Տարիներու ընթացքին ձեռնարկը այդ – ղէն հիմնաւորուած էր : Յամառ եւ հետեւողական աշխատանքով Գ· Իփէկեանը « հիմը դրաւ տեսակ մը թատերական դպրոցի եւ աւանդեց թատերական արուեստի հիմնական ըմբռնումները » :

Այս թատերական «Դպրոց»ին մէջ , իր չուրջը համախմբելով երիտասարդ ու կրթուած թատերական արուեստին կապուած ուժերը , Գ· Իփէկեանը նոր եւ նոր յաջողութիւններ կ'արձանագրէ տարիներու ընթացքին :

Դժուար պիտի ըլլար մեզի համար հանդամանօրէն ծանրանալ ձեռնարկի ման – րամասնութիւններու վրայ : Եւ մանաւանդ , առանց մոռացութեան յիշելու այն բոլոր արժէքաւոր եւ խոստմնալի նոր ուժերը , որոնք Գ· Իփէկեանի հայրական եւ դորովալից , բայց , միշտ խիստ եւ ընդհանրապէս բծախնդիր արուեստագէտի չունչին տակ պատրաստուելով ու թրծուելով , եղան արժէքաւոր սիւներ՝ Համազգայինի Թատերասէրներու Միութեան ստեղծած թատրոնին :

Բաւականանանք յիշելով թէ չարժումը յաջողեցաւ ժողովրդի մէջ բարձրացնել թատերական արուեստի վայելքը ու սէրը :

Համազգայինի թատերախումբը՝ ստեղծուած եւ հասունցած Պէյրութի մէջ , ներկայացումներ տուաւ նաեւ Դահիրէի եւ Դամասկոսի մէջ : Ժողովրդական բոլոր խաւերէն դասած ջերմ ընդունելութիւնը , հայ եւ օտար մամուլի գնահատութիւնը լաւագոյն ապացոյցներ են ձեռք բերուած յառաջդիմութեան :

Վերջացնելու համար այս մասը , յիշենք թէ Համազգայինի Թատերասէրմիութեան խաղացանկի վրայ արձանագրուած 11 կտորներէն չորսը մեր հայ թատերագիրներուն կը պատկանին (Լ· Շանթ եւ Պարոնեան) , իսկ եօթը՝ օտար : Շանթի «Ինկած Բերդի Իշխանուհին» եւ «Հին Աստուածները» ներկայացուած են տասնեակ անգամ :

ՖՐ· ՖԷՅՏԻ ՃԱՌԸ «ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ» Ի ՅՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄՄԲ·— Ստորեւ կուտանք ամփոփումը այն ճառին զոր մեր հայագէտ բարեկամը , Պ· Ֆրետերիք Ֆեյտի կարդաց կիրակի օր , Սորպոնի Ամփիթատրոնին մէջ , Համազգայինի ընկերութեան եւ Փալանճեան Ճեմարանի 25ամեայ յոբելեանին առթիւ·—

Այսօր հոս հրաւիրուած էք ներկայ ըլլալու կազդուրիչ հանդիսութեան մը , կազդուրիչ դլխաւորաբար հայկական նաեւ ընդհանրապէս , մարդկային տեսակէտով : Ինքնաբերը հակազդեցութիւնն է ահաւոր պայմաններու տակ ցրուած ժողովուրդի մը , որուն ընտրանին բնաջնջուած էր : Ի՞նչ կը մնար 1914ի աշխարհամարտէն ետք , պահելու համար կապերը Թրքահայերու միջեւ , որոնք ապաստան գտած էին աշխարհի չորս ծագերուն մէջ : Զկար հողային միութիւն , ոչ ալ ընդհանուր կառավարութիւն , չկար տնտեսական կապ : Կը մնար միայն , այս ազէտէն ետք , այն ինչ որ ամէն մէկ ազատուած բեկոր իր հետ կը բերէր իր փախուստի միջոցին — վերացականը , դաղափարականը , ընդհանրութիւն մը սովորութեանց , լեզուի պատմական յիշատակներու , դրական եւ դեղարուեստական մշակոյթ մը : Բոլորը սակայն հաւասարապէս տէր չէին ատոնց : Մտաւորական տեսակէտով ամէնէն հարուստ տարրերը ուսուցիչներ , դրագէտներ , դիտուններ եւ լրագրողներ արժանի այս անունին , բնաջնջուեցան 1915ին : Ահաւոր օրէնքի մը համաձայն անչարժ տեսականութիւնը դոյութիւն չունի : Ինչ որ չի յառաջդիմեր , կը նահանջէ , ինչ որ չաճիր , կը նուազի , կ'ուժասպառի եւ կերպով մը կ'անհետանայ : Կարելի չէ ելլել ապրիլ իր դրամագլուխին վրայ : Որպէսզի թրքահայ դաղթականները չարուներկեն ազգային դիմագիծը պահող ժողովուրդ մը դառնալ , պէտք էր որ հաւաքուէին , հասարակաց դործունէութեան ցրուած մտաւորական դրամագլուխը եւ կառավարել զայն կարող վարիչներով , պէտք էր համախմբէին մարդիկը եւ քաջութիւն տային անոնց , հրատարակէին կամ վերհրատարակէին կորսուելու դատապարտուած դործերը , պահելու հին սերունդը իր դիտելիքներու եւ իր յիշատակներուն մէջ , ապահովելու վերելքը դոհացուցիչ մակարդակի մը վրայ եւ վերստեղծելու մտաւորական ընտրանին :

Արդիական ժողովուրդ մը , որ կազմակերպուած է եւ կ'ապրի իր հողին վրայ ունի դպրոցներ որոնց դոյութիւնը կ'ապահովուի Պետութեան կողմէ , ուր ուսուցումը կը նպաստաւորուի եւ կը տեւականայ ազգային կեանքով : Հոս չկայ հասարակաց կեանք , բայի փոքրիկ կորիզներէ , մէկը միւսէն անկախաբար կազմուած , չկայ կառավարութիւն որպէսզի ստանձնէր ազգային դաստիարակութեան հոդը : Ամէն բան կախում ունէր դադափարապաշտներու անհատական նախաձեռնութենէն , որոնք նիւթական միջոց – ներէ զուրկ էին , չունէին մարմին մը որ ապահովէր չարակցութիւնը : Անտարա – կոյս դոյութիւն ունէին արտասահմանի հայկական հաստատութիւններ , Մը – խիթարեան Միաբանութիւններ որոնք արտասահման հաստատուած էին երկար առենէ ի վեր , ինչպէս եւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանը Անթիլիասի մէջ կը պահէին մշակոյթը , բայց Համազգային Մը – շակութային ընկերութիւնը , որու 25ամեայ դործունէութեան յոբելեանը կը տօնենք այսօր , կը խորհրդանշէ անհատական

Համազգային Թատերասէրներու Միութիւնը , « յաւերժացնելու համար իր ղեկավարին յիշատակը , 1952էն ի վեր կը կրէ « Գասպար Իփէկեան» անունը :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԱՍՈՒԼԻՍ – ՆԵՐ·— *Համազգայինի կրթական ձեռնարկներուն մէջ , ուշադրաւ տեղ մը կը բռնեն իր կազմակերպած հրապարակային դասախօսութիւնները , դրական հանդիպումները , յիշատակի եւ յոբելենական հանդիսութիւնները եւ վերջապէս , դրականն դատավարութիւններն ու դիչերային դասընթացքները :*

Պէյրութի մէջ է , որ ընդհանրապէս , մեթոտիկ ծրագրով տարուած են այս այխատանքները : Դահիրէի Համազգայինը իր կարդին տեւական աշխատանք կատարած է այս ուղղութեամբ :

Համազգայինի այս այլազան ձեռնարկները , նպաստեր են առաւելապէս դպրոցական տարիքը անցուցած երիտասարդութեան մտաւոր զարդացումին :

Այս ձեռնարկները , հնարաւորութիւն տուած են միաժամանակ՝ ամրապնդելու մտաւորական ուժերու համախմբումը , փոխադարձ ծանօթութիւնը եւ բարեկամութիւնը : Եւ վերջապէս , այս ձեռնարկները նպաստած են « հայ մշակոյթը ժողովրդական լայն զանդուածներուն ծանօթացնելու եւ հասկնալի դարձնելու » :

Երկար պիտի ըլլար թուել դասախօսութիւններու եւ դասախօսներու պատկառելի ցանկը :

Վերջացնելու համար հատատենք միայն·— « Հաւատարիմ իր ծրագրին Համազգայինը աշխատած է ըլլալ կենդանի դործի կազմակերպութիւն մը» : Հարիւրներու հասնող իր հրապարակային ձեռնարկները « կը բաւեն ինքնին լաւագոյն կերպով վկայելու կատարուած դործին մեծութիւնը » :

Ցաջորդով՝ մեր ընդհանուր եղբայակցութիւնները :

Ս· ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (6)

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՒՕՐԱԿԱՆ »

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

●

ՄԵՐԿ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

— « Մեղուշ » պիտի խնդրէ հասարակական կարծիքը· Թող Պօղոսի պաչտպանները եւ ժողովը իմանան , որ ժողովուրդը չի հանդուրժեր բարոյական այլանդակութիւնները , թեկուզ դրանք թաքնուած լինին վեղարի ու սքեմի տակ· Առաջինը ես կը դրեմ իմ կարծիքը , որ բորբոքեմ սրբապիղծ կրօնաւորի վրայ արդարադատութեան փայլակները :

Սվաճեանը ոգեւորուած զրկեց Նալբանդեանին :

— Ադ նոր քայլ մը կ'ըլլայ , որ « Մեղուշ»ն պիտի կատարէ ժողովուրդի յառաջդիմութեան դործին մէջ , — ասաց նա :

— Հարկ է ժողովուրդին ցոյց տալ այդ Զամուռճեանի դէմքը : Տրօրենք այդ դիւտապաչտի ոսկորները ...

— Իմ ուղածն ալ ադ է ...

★

Վերադառնալով հիւրանոց՝ Նալբանդեանը սեղանի վրայ դտաւ մի երկտող ·

« Յարդոյ պարոն Նալբանդեան , կը հասկնաք , որ ձեղի հիւրանոց այցելելը ինձի համար անկարելի բան մըն է : Ուստի կ'աղաչեմ , յարգէք դժբախտութիւնս եւ ժամը երեքին եղէք Այա Սօֆիայի մօտ ... Օրիորդ Կիւմրուճեան» :

Երկտողի վրայ երկար խորհելու ժամանակ չկար , որովհետեւ ժամը երեքին մօտ էր եւ հարկաւոր էր չատպել տեսակցութեան :

Այա Սօֆիայի Ֆօնի վրայ Նալբանդեան իսկոյն նկատեց օրիորդ Կիւմրուճեանի նազելի կերպարանքը : Նա արագ մօտեցաւ եւ ամօթիլ աչքերը խոնարհած՝ չատպեցրեց առանձնանալ : Դէմքը ծածկուած էր սպիտակ քողով , որի տակից երեւում էին սիրուն , տամուկ աչքերը եւ վարդագոյն շուրթերը :

Առանձնացան մզկիթից ոչ հեռու գըտնուող փոքրիկ պուրակում , որտեղ օրուայ այս ժամին զբօսողները հազուագիւտ էին : Նստելուն պէս օրիորդը քողը ետ դցեց եւ աղերսական հայեացքով նայեց Միքայէլին :

— Դժբախտութի՞ւն է պատահել , օրիորդ , դուք չատ յուղուած էք ,— հարցրեց Նալբանդեանը՝ նոր նկատելով Կիւմրուճեանի քնքոյշ դեղեցկութիւնը , որ աւելի էր զարդարում նրան համակած տագնապից եւ տխրութիւնից :

— Հայրս տունէն վռնտեց դիս ... Ը – սաւ՝ կամ տունը , կամ թատրոնն ու խայտառակութիւնը ... — Ձեռքերը կոտրատելով խօսէց օրիորդ Աղաւնին :

— Եւ դուք էլ ընտրեցիք թատրո՞նը ...

— Ցնորալի համոզմունքի մը մէջ եմ թէ ես առեղծուած եմ բեմին համար ...

— Այդ ցնորք չէ , դուք իրօք ստեղծուած էք բեմը զարդարելու համար : Բայց դա ի հարկէ քիչ է՝ արդարացնելու համար ձեր քայլը ...

Զսպասելով , որ Նալբանդեան աւարտի իր խօսքը , օրիորդը յուսահատ հառաչեց եւ մոռանալով հասարակական վայրում դտնուիլը , դէմքը ձեռքերով ծածկած՝ սկսեց արտասուել :

— Լսէք մինչեւ վերջը , օրիորդ Աղաւնի ... Դուք ժողովուրդի յառաջդիմութիւնն ու լուսաւորութեանը նուիրաբերելու դաղափարով պիտի արդարացնէք ձեր վարքագիծը : Ձեր հայրը յետադէմ ու դաժան մարդ է երեւում եւ անկարող է ըմբռնել իւր դստեր հերոսութիւնը ... — այս խօսքերն ասելիս Նալբանդեանը յի – շեց Մարիամիկին եւ յանկարծ սրտի մի անսպասելի կսկիծ ստիպեց աւելի հոգատար , աւելի կարեկից լինել խաւարամոլութեան առջեւ անզօր այս աղջկայ նկատմամբ :

— Կ'երեւակայէ՞ք , թէ ինչ ըսել է հօրենական տունէն արտաքսուած ըլլալ ... — ասաց օրիորդը , — բարեկամներս ալ երես կը դարձնեն , կ'ըսեն — հեռու մեղմէ , հեռու , դէշ աղջիկ , խայտառակ : Օրիորդը մի պահ լռեց , ապա յայտնեց , թէ ինչու համար է դիմում Նալբանդեանին : Նա միակ մարդն է , որին վստահում է : Թող խորհուրդ տայ՝ ի՞նչ անել , ինչպէ՞ս դուրս դալ այս ծանր կացութիւնից , նահանջե՞լ , վերադառնալ տո՞ւն , դառնալ որեւէ վաճառականի կի՞ն , եւ դո՞հ մնալ կեանքից , թէ չգիջել , արհամարհել հասարակական կարծիքը ...

Նալբանդեանին թուաց թէ օրիորդ Կիւմրուճեան այնպիսի վիճակի մէջ է , որ կը դերադասէր լսել նահանջի խորհուրդ : Բայց այնպիսի խորհուրդ Նալբանդեանը չէր կարող տալ· Նա կարող էր խրախուսել , ամրացնել նրա կամքը , հաստատել հասարակական կեանք մտնելու եւ ժողովրդին ծառայելու նրա ձգտումը : Այդպէս էլ արեց , թէեւ զդում էր , որ օրիորդ Աղաւնու պէս երերուն էակը բոլորովին անպատրաստ է մաքառման համար : Այնքանն էլ լաւ էր , որ Կիւմրուճեանը դուրս եկաւ յուսահատ վիճակից , տխուր ժպտաց եւ թախծոտ աչքերում աղջկային ուրախութեան փայլ երեւաց : Նրանք իրար հրաժեշտ տուեցին որպէս լաւ բարեկամներ :

— Ոհ , երանի թէ դուք Պոլիս մնայիք , այլեւս երբեք չպիտի մտահոգուէի ... — հեռանալիս ասաց օրիորդը :

Ա· ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար·)

ՏԱՐՕՆՑԻՆԵՐՐԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

•

Վարդանանցի տօնին առթիւ Տարօն – Տուրուբերանի Հայր· Միութիւնը սար – քած էր խնջոյք – պարահանդէս մը, պե – ղարուեստական ընտիր բաժինով մը, կի – րակի ժամը 15ին, ժողովրդական սրահի մը մէջ: Թէեւ նոյն ժամերուն հանդէսներ տեղի կ'ունենային Անիէռ, Ալֆորվիլի եւ Սարպոնի մէջ (Համազգային), բայց սը – րահը լեցուած էր ամբողջովին :

Օրուան նախագահը, Պ· Յակիկ Մկը – տիչեան, իր բացման խօսքին մէջ ուրուա – գծեց Վարդանանցին խմաստը եւ Տարօն աշխարհի դերը առ հասարակ հայկական կեանքին մէջ: Օրուան խօսնակը, Օր· Սաթենիկ Տակառեան, ար պիւֆէի մէջ ալ պարտականութիւններ ունէր, հետզհետէ բեմ հրաւիրեց երգիչները եւ արտասա –

նախաձեռնութեան յաջողութիւնը :

Բուռ մը մարդիկ — ինը հոգի էին երբ գործի լծուեցան — բերին իրենց մատ· որ ղրամագլուխը, կամ նիւթականը, եւ հիմ – նեցին 1928ին, մշակութային միութիւն մը « Համազգային»ը — այսինքն «ազգա – յին» որուն նպատակը պարզ էր — պաշ – պանել եւ յառաջ տանիլ հայկական մշա – կոյթը·— նկատի առնելով այլապան մի – ջոցները համաճայն օրուան պահանջնե – րուն, — դպրոցներ բանալ, դասախօսու – թիւններ կազմակերպել, փիլիսոփայական եւ գրական հանդէսներ հրատարակել կամ վերհրատարակել: Այսպիսի ձեռնարկ մը որուն հիմնադիրները ընդհանուր յար – գանք կը վայելէին, չէին կրնար չհանդա – ւառել բոլոր Հայերը, որոնց տիրական պիծերէն մէկն է մշակոյթի սէրը :

Այստեղ բանախօսը թուեց «Համազգա – յինի» ընկերութեան ծառայութիւնները մշակոյթի գետնի վրայ: Եւ շարունակեց·

— Աւելորդ է չեշտել թէ, Փալանճեան ձեմարանի ծրագրին մէջ, ինչպէս եւ դա – սախօսութեանց նիւթերուն մէջ, չատ կա – բեւոր տեղ կը գրաւեն, Ֆրանսերէն լե – զուն եւ մշակոյթը որոնք ամէն Հայու ի – տէալը կը կազմեն»: Այս պատճառով չը – նորհակալութիւն կը յայտնէր կրթական նախարարութեան որ իր հովանաւորու – թեամբ կը պատուէ այս հանդիսութիւնը: և Փարիզի համալսարանին որ սիրով տը – րամադրեց Սորպոնի Ամփիթատրոնը: «Կը հրճուիմ ոչ միայն Ֆրանսական մշակոյթի ծաւալումի տեսակէտէն, այլեւ ձեռնար – կին մարդկային տեսակէտէն: Ի՞նչ աւելի կազդուրիչ երեւոյթ մարդկութեան հա – մար: Ժողովուրդ մը որ ապահովելէ ա – ռաջ իր նիւթականը կը մտահոգուի մշա – կոյթի տեսլականով եւ ամէնէն առաջ ա – նոր կը նուիրէ իր ճիգերը :

Վերջացնելով, Պ· Ֆէյտի մաղթեց Համազգային ընկերութեան համար ուրիշ յոբելեաններ, աւելի հանդիսաւոր եւ աւե – լի կազդուրիչ :

նողները : Յաջողապէս երգեց Ստեփան Պօղոսեան: Նոյնպէս յաջող արտասանու – թիւններ ըրին Մուրատ Սարգիսեան (Սիամանթոյէն) «Տարօնի համար», Յով – սէփ եւ Անդրանիկ Տօնիկեան Հայաստանի բանաստեղծութիւններէն (Վահագն Դաւ – թեանէ եւ Սողոմոն Տարոնցիէ): Միու – թեան քարտուղարը, Լեւոն Տօնիկեան պարզեց Տարօն Տուրուբերանի Հայր· Միութեան դերը արտասահմանի մէջ : « Ամերիկայի մեր կեդր· վարչութեան բարեբար օգնութեամբ մենք կրցած ենք պահել ուսանողներ, Կիպրոսի Մելքոն – եան, Վենեսուելի Մխիթարեան, Պէյրութի Համազգայինին եւ Սեւրի Մուրատեան վարժարաններուն մէջ: Այժմ Միութեան ծախքով կը պահուին երկու տղաք, մէկը Սեւրի վարժարանին, միւսը Փատուվայի ճարտարապետական համալսարանին մէջ: Վերջինը աւարտած էր Վենետիկ, անցեալ տարի»: Այս առթիւ կոչ մը ուղղեց հայ – րենակիցներուն որ հաւաքուին Միութեան շուրջը, օրինակ առնելով Ամերիկայի մեր հայրենակիցներէն: Ցետոյ անդրադարձաւ մեր ազգային անմխիթար կացութեան, տխուր եղրակացութեան մը յանգելով : Ըսաւ թէ հայրենիքի կառավարութիւնը եւ արտասահմանի մտաւորականութիւնը վերջ տալու են ժամանակավրէպ վէճե – րուն, օրինակ առնելով մեր Ջարդարար դրացի Թուրքէն: (Քէմալականները նե – րում չնորհեցին 150նոցները, որոնք վե – րադարձան երկիր, ծառայելու իրենց ժո – ղովուրդին: Երկրի մէջ սկսած է փչել մեղմիկ ու անուշ զեփիւռ մը, ի պատուի են Րաֆֆին եւ Պատկանեանը, Զարենցի ու Նորենցը: Տղրուկ Բերիայի գոհերէն ամանք ազատուեցան: Դիմանանք մինչեւ որ հայրենիքը տուն կանչէ մեզ »: Օր· Շաքէ Պէնկեան որ Պ· Մեսրոպեանի ղեկա – վարութեամբ սորված էր Տարօնի պա – րերգները, երգեց Մշոյ տարազով, խիստ յաջող ,արժանանալով բուռն ծափերու : Դաշնակով կ'ընկերանար իր վարպետը : Մեր հարսը, Աբգէսի Մուրատեան իր զը – ւարթ ձայնով թնդացուց սրահը, իսկ ա – մուսինը, մեր խոստմնալից Զոհրապը իր կուռ արտասանութեամբ մագնիսացուց հանդիսականները: Այդ պահուն խումբ խումբ հասան հիւրեր՝ Սորպոնի հանդէ – սէն եւ սրահը նեղ կուգար: Բարեբախտա – բար վերնայարկ մը եւս կար որ նոյնպէս լեցուեցաւ : Պ· Աւետիս Քիւրքեան եւս նոր հասած ըլլալով, իր հաճելի երգեցո – ղութեամբ զուարթութիւն սփռեց սրահին մէջ: Կազմակերպիչները բեմ հրաւիրեցին նաեւ Պ· Պ· Գմրէթեանը եւ Գրիգոր Վա – հանը: Առաջինը երգեց Պոլիս ապրող « Մշեցի պանդուխտին» երգը: Իսկ Պ· Պ· Վահան՝ Նշան Պէշկիթաշլեանի մէկ բա – նաստեղծութիւնը, «Աւանակին ուղեղը »: Երկուքն ալ չերմագին գնահատուեցան : Երիտասարդ Վարուժանի գլխաւորու – թեամբ (ջութակ եւ դաշնակ) , քանի մը տղաք պարեցին Մշոյ fոչարին : Ցետոյ հայրենակից Հրաչ Տարօնեան արտասա – նեց Հայաստանի բանաստեղծներէն Գէ –

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ

Լիոն·— Մեր գաղութը անգամ մը եւս առիթը պիտի ունենայ պատմական օր մը տպրելու վաղը, կիրակի : Նախ տեղի պի – տի ունենայ եկեղեցւոյ եւ Ազգ· Տան շի – նութեան ֆոնտին իւ նպաստ կազմակերպ – ուած մեծ վիճակահանութիւնը որ 1954 Դեկտեմբեր 4էն յետաձգուած էր Մարտ 6ին: Ցետոյ եկեղեցաչէն յանձնախումբը հովանաւորութեամբ Ազգ· միութեան սարքած է մեծ պարահանդէս մը վաղը , կիրակի, վեց մարտ, գործակցութեամբ Տիկնանց եւ Երիտասարդաց յանձնախում – բերու : Տիկինները արդէն ձեռնարկած են մեղուաջան աշխատանքի մը ճոխ եւ այլա – պան չքասեղանի մը պատրաստութեան , որուն սպասարկութիւնը յանձն առած է երկսեռ Երիտասարդաց: Անշուշտ դա – դութը պիտի փութայ խուռներամ լեցնել հանդիսասրահները, ուր պիտի կատարուի նաեւ վիճակահանութիւնը :

Եկեղեցւոյ եւ Ազգ· տան շինութեան ծրագիրը մտած է արդէն գործնական ճամբու մէջ: Սորերկրեայ աշխատանք – ները լրացած են եւ հիմերը կառուցուած: Տաղանդաւոր ճարտարապետ Պ· Ս· ճէ – վահիր կարգադրած է բոլոր մանրամաս – նութիւնները «պեթոն առմէ»ի բաժնին , խորապէս գնահատուելով ճարտարապետ Պ· Միւզիի կողմէ :

Օրերու հարց է այլեւս նուագուրդի գործողութիւնը: Անմիջապէս վերջ կը սկսի պատերուն բարձրացումը, աշունէն առաջ ողջունելու համար եկեղեցւոյ փա –

որդ Էմինի «Կռունկ»ը, խորապէս յու – զելով ներկաները :

Օրուան բանախօսը , Պ· Նշան Պէշիկ – թաշլեան, աւելի քան կէս ժամ հիպնոսա – ցուց ներկաները: Լիովին իր սիրոյ եւ հիացման տուրքը տուաւ հանդէպ Տարօնի մարտիրոս ու հերոսական ժողովուրդին ու անոր ծննդավայրին: Երգիծաբան Նշա – նը , որ այնքան անողոք է իր սուր սլաք – ներովը, կարզ մը սին մարդոց հանդէպ , այդ օրը երեւան բերաւ ծայրագոյն հայ – րենասիրութիւն եւ անտարբերութիւնը խանճող բոցեղէն չունչ: Բուռն ծափերու մէջ երբ բանաստեղծ բանախօսը վար կ'իջնէր, երախտիքով լեցուած Մշեցի եր – կու ներկայացուցիչներ համբուրեցին իր ճակատը :

Կարօ Սարեանի համակրելի նուագա – խումբը զուարճացուց, հանդիսականները մինչեւ գիշերուան ժամը 12·30: Պիւֆէն երկու անգամ պարպուեցաւ եւ կազմա – կերպիչները հայ նպարավաճառներուն քունը խանգարեցին նոր պաշար ճարելու համար, ժողովուրդը ցրուելէն առաջ: Կազմակերպիչները կը խօսէին յաջորդ տարի «Սէրգէլը Միլիթէր» վարձելու մա – սին : Շնորհակալութիւն բոլորին :

ՏԱՐՕՆՑԻ

ռահեղ պմբխթը եւ Ազգ· Տան ցանկալի հանդիսասրահը :

Մեզի կը մնայ յարաճուն խանդավա – ռութեամբ արդիւնաւորել չինարար յանձ – նախումբի ձեռնարկները, ինչպէս եւ վաղուան պարահանդէսը :

Ամէնուն համար գերագոյն հաճոյք մը պիտի ըլլայ սատարել չինութեան գոր – ծին: Ուրեմն ժամադրութիւնք վաղը, կիրա – կի, փալէ տը լա Ֆուտրի հիւսուածեղէնի հոյակապ սրահներուն մէջ :

Ց· Վ·

★

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Լիոն·— Հ· Ց· Դ· «Վարանդեան» կո – միտէն կազմակերպած էր խնջոյք մը , Փետրուար 27ի կիրակի օրը, Ցոյներուն սրահին մէջ, Փետրուար 18ի տարեդար – ձին առթիւ : Ժամը 3ին խնջոյքի պաշ – տօնական բացումը կատարեց ընկ· Գ· Ա – ճէմեան եւ այս օրը նկատելով «ոգեկոչու – մի եւ յիշատակի» օր ներկաներէն խնդ – րեց որպէսզի մէկ վայրկեան յատնկայ յարգեն յիշատակը բոլոր անոնց , որոնք զոհուեցան հայրենիքի ու ազատութեան համար :

Նոր Սերունդի անդամները երգեցին « Հայ ապրիք եղբարք» խմբերգը : Ցետոյ սկսաւ գեղարուեստական բաժինը: Սեպ – հնաձայն ընտրուեցաւ ընկեր Սարգիս Ա – ռաքելեան որ Տէսինէն եկած էր խումբ մը ընկերներով: Տեղի ունեցան արտա – սանութիւններ եւ երգեր Նոր Սերունդի և բոլոր ներկաներուն կողմէ, ստեղծելով հաճելի եւ խանդավառ մթնոլորտ մը :

Պահ մը դադար տրուեցաւ երգերուն եւ պարերուն լսելու համար օրուան բանա – խօսը, ընկեր Ս· Միլտոնեան, որ պարզե – լով Հայաստանի հանրապետութեան ծա – գումը եւ զարգացումը, ծանրացաւ բոլ – շեւիկներու հետ կնքուած պայմանագրին վրայ :

Ցետոյպատմեց թէինչպէս զրժուեցան տա – ուած խոստումները, զանգուածային ձեր – բակալութիւններով եւ բռնագրաւումնե – րով, ի վերջոյ յանգելու համար ժողովր – դային ապստամբութեան: «Արդարու – թեան համար տուինք արիւն, քրտինք եւ արցունք : Եւ անշուշտ հատուցումը պի – տի գոնենք օր մը »:

Գեղարուեստական բաժինին փայլը ա – ւելցուց մասնաւորապէս փոքրիկն Գրի – գոր Պառաւեան, իր զուարթ երգերով եւ անոյշ ձայնով: Շնորհալի պատանի մը, աշակերտ Տէսինի դպրոցին, որ լաւ ա – պագայ կը խոստանայ ուսուցչուհի Տիկին Միլտոնեանի խնամքին տակ : Խօսք տր – ուեցաւ նաեւ ընկեր Մ· Մխրզեին որ բա – ցատրեց, թէ միայն Հ· Ց· Դաշնակցու – թիւնն է որ անվհատ կը հետապնդէ հայկ· դատին լուծումը : Խնջոյքը չարունակուե – ցաւ մինչեւ կէս գիշեր եւ ժողովուրդը բաժնուեցաւ զոհ տրամադրութիւնով :

Ց· Հ·

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՏՒՐՈՒՆԻ·— Փետրուար 20ին Պէյրու – թի մէջ մեռած է բարեբար Ցակոբ Ապա – ճեան : Ազգային փառաշուք յուղարկա – ւորութիւն կատարուած է Ս· Նշան եկե – ղեցիին մէջ: Իր բազմարդիւն կեանքին փառքն ու պսակը կը հանդիսանայ էջերէ – Փիէի եկեղեցիին չինութիւնը: Ցարդ ա – րարողութիւնները կը կատարուէին փայ – տաչէն եկեղեցիի մը մէջ: Այս գեղեցիկ նորակառոյց տաճարը կը յաւերժացնէ անոր յիշատակը: Հանդուցեալը ծնած է 1889ին Կեսարիա: Ա· Աչխարհամարտի ընթացքին տարագրութեան միջոցին Հա – մայի մէջ կը հիմնէ հիւսուածեղէնի փոքր աշխատանոց մը, ուր կը բանէին զաղթա – կան Հայեր: Չինադադարէն ետք կ'անցնի Ամանա, ուր կը հաստատէ մեծ վաճառա – տուն մը: 1921էն ետք, երբ կը հաստատ – ուի Պէյրութ, կը հասնի բարձր դիրքերու, հանդիսանալով Պէյրութի առաջին հայ վաճառականներէն մէկը : Ցակոբ Ապա – ճեան ճանչցուած էր իբրեւ ազգային ի – տէալներու տէր մարդ, յեղափոխականի յանդուգն տրամադրութիւններով: Կ'ան – դամակցի տպղ· Գաւառ· եւ Քաղաքական ժողովներուն եւ Ազգ· Կեդրոնական վար – չութեան, ուր մեծ յարգ ու պատիւ կը վայելէ իբրեւ ուղղամիտ ժողովական եւ ազգանուէր Հայ :

ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

Այս վերջին դէպքերին բաւական գոհեր տուին թէեւ չատ մը չներ ալ սպաննեցին: Ահա երէկ ալ Շէյխ–Եուսուֆի կռիւը, որ – զանների զոհուելը եւ դիւղացիների անիծ – նոյ կոտորումը սիրտս կտոր–կտոր է ա – նում :

«Այդ բոլորից յետոյ, մտաբերում եմ, որ ձեր հայդուկների կուրծքերը փամ – փուշներից դատարկուած են, եւ հնար չեղաւ որեւէ տեղից այդ պակասը լրացնե – լու: Որքան աշխատեցայ, դիմեցի մեր բարեկամ չէրքէզներին, առատ դրամ խոստացայ, ոչ մի արդիւնք :

« — Ջունինք, չենք կրնար, վտանգա – ւոր ժամանակ է, ահա արուած պատաս – խանները: Կ'ըսէին· — Հրովարտակ ելած է Սուլթանի կողմից թէ՝ ով որ կեավու – րին օգնէ եւ ֆեսայի պաշտպանէ, գլուխը վրայ կուտայ: Այդ հրամանը միայն հայ դիւղացիներու համար չէ, ընդհանուր է: Ով որ հակառակը դործէ, պիտի պատ – ժուի որպէս դաւադիր եւ անսաստող կա – ռավարութեան օրէնքներին:

«Այդ պայմանների մէջ, չէրքէզներից եւ քիւրտերից մի բան յուսալ անկարելի է: Տաժանելի պայմանների մէջ ենք, եւ դժուար է մի բան անել: Ցակամայից ա – սում եմ· — Արէք ինչ որ կը մտածէք յարմար: Ես եւ Տատրակը (Գեղամ Տէր Կարապետեան) համաձայն ենք ձեր անե – լիքին: Հաւատում ենք, որ ձեր ծրագիրը կը կազմէք ժողովրդի չահերի եւ Դաշնակ – ցութեան խոչալի համաձայն:

«Գալիք դժուարութիւնները նկատի առ – նելով, ձեզ ուղարկեցինք այդ դումարը: Բարի ճանապարհ: Միայն թէ՝ ուր որ դնաք, կապ պահեցէք մեզ հետ եւ, ի սէր Աստուծոյ, մի խղճայ այդ կապը: Այն օրը որ ձեզանից լուր չստանանք, Մշոյ աշ – խարհը սեւ խաւար պատած պիտի լինի: Ակներ տարիքիս մէջ, բազկատարած, ձեռքերս դէպի երկինք, կ'աղօթեմ, որ Դաշնակցութեան եւ մեր պապերի Աստ – ուածը ազատէ ձեզ ամէն մի փորձանքից եւ յաղթանակով վերադառնաք ու սրբէք ար – ցունքը որբերի եւ այրիացեալ հարսնե – րի»:

«Այդպէս կը գրէր Քեռայիների եսայի Մարգարէն: Որոշ էր, որ չէր ուղեր մեր հեռանալը: Բայց մտաբերելով Շէյխ Եու – սուֆի պիւղի նման մի վտանգ՝ լուռ – եայն կը հրահանդէր մեզ Թողնել առժա – մարար երկիրը՝ յետոյ կրկին վերադառ – նալու եւ տէր կանդնելու համար մեր հայրենի լեռներին:

«Մեզ համար, այլեւս հաշիւ չկար եր – կար մնալ:

« Հետեւեալ օրը մեզ հաղորդեցին Բեր – դակից Թէ՝ Քէօսէ – Պինպաչին պատրաս – տութիւններ կը տեսնի չորս կողմից չըր – ջապատելու Մառնիկի, Հալվառինչի եւ Բերդակայ սարերը: Մառնիչները լուր է – ին տուել, որ Կուրավիի կռուից յետոյ տղաները անցել են Բերդակայ կողմերը եւ ատոր համար ձեռնարկել էին խուզարկու – թեանց ամէն մի ժայռի խոռոչում, ամէն մի ծառի տակ :

« Թուրքի լրտեսների արմատը չկարո – ղացանք միանգամընդմիշտ կտրել : Նը – րանք հոտառու բարակների նման կը հե – տեւէին մեր ամէն մի քայլին:

« Այդ տեղեկութեանց վրայ, որոշե – ցինք անմիջապէս փոխադրուել ուրիշ տեղ, դիշերանց մեկնել անորոշ ուղղու – թեամբ, առանց սեւէ մէկին հաղորդելու: Միայն Զինուորական Խորհուրդի անդամ – ները դիտէին թէ՝ ո՞ւր պիտի մնայինք այդ դիշերէն վերջ :

« Մենք թէեւ Բերդակցիների վրայ այն – քան վստահ էինք, որքան մեր վրայ, բայց դարձեալ ճամբու դրինք նրանց, ինչպէս նաեւ Հաւատորիկցի Մարտէին: Մարտէն կ'ուզէր տանիլ մեզ իրենց անառիկ սարե – րը : Նա չատ լաւ ծանօթ էր այդ տեղե – րին: Գիտէինք, որ կարելի էր առանց նշմարուելու պահուել այդ տեղերուն մէջ եւ խուսափիլ Թշնամիին հետ բախում ունենալէ :

(Շար·)

ՍԵՊՈՒՀ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՑՐ · ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Ֆորմոզայի թենճուկը լուրջ մտահոգու – թիւն կը պատճառէ Անգլիոյ մէջ, ուր չատ ալ համակիչ չեն Մ · Նահանդներու կարգ մը ձեռնարկներուն : Անգլիոյ ար – տադրին գործերու նախարարը, Իսըն, Հնդկաստան գնաց, ելք մը գտնելու հա – մար : Մ · Նահանդներու արտաքին նախա – րարն ալ, Տըլըս, Ֆորմոզա հանդիպեցաւ, նոյն մտահոգութեամբ : Այս առթիւ յայ – տարարեց թէ ազգայնական Չինաստանի հետ կնքուած դաշինքով, Չինաստան պէտք է մասնակցի որեւէ խորհրդաժողո – վի որ կապ ունի իրենց հողերուն պաշտ – պանութեան հետ : Ամերիկա պիտի պաշտպանէ Քուէմօ եւ Մացու կղզիները, եթէ համաձայնաւարներու չարժակումը մեկնակէտ մը դառնայ Ֆորմոզայի դէմ գործելու համար : Ամերիկեան ուժերու գործածութեան որոշումը կ'իյնայ նախա – գահին, որ պիտի վճռէ համաձայն պա – րագաներուն եւ իր հայեցողութեան : Մ · Նահանդները ջերմապէս կը յուսան թէ չինացի համաձայնաւարները պատերազմի պիտի չձեռնարկեն, պարտադրելու հա – մար իրենց քաղաքականութիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ որոշեց 12ուկէս միլիառ ֆրանքի չաւելուածական վարկ մը տրամադրել, աւելցնելու համար պետական պաշտօնեաներուն եւ նախկին ռազմիկներուն թոշակները : Կառավարու – թիւնը որոշած է բարեփոխել հարկային օրէնքը, բայց միեւնոյն տարին չարդել տալ պետութեան հեղինակութիւնը : Այս տա – րի մանաւանդ հրահանգներ տրուած են նահանգապետներուն, մանաւանդ որ գա – նապատ գոյքեր կը կատարուին, տուրքերը չվճարելու համար :— Որոշուած է նաեւ անչափազանց վերսկսիլ բանակցութիւնները Թունուզի հետ եւ նոր միջոցներ ձեռք առ – նել, բարելաւելու համար Մարոքի կա – գութիւնը :

ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻՆ անդամ ընտրուեցան բանաստեղծ եւ վիպագիր Ժան Քոքթօ, որ 65 տարեկան է, Դանիէլ Ռոփս (54 տարեկան), հեղինակ պատմական եւ կրօ – նական գիրքերու եւ Ալպէր Պիւիսոն, որ 73 տարեկան է եւ Ակադեմիային դիւա – նապետը : Տակաւին կան երկու թափուր աթոռներ : Ակադեմիան հաստատուած է 1635ին, կարդինալ Ռիշելիէօյի կողմէ, իբ – րեւ գլխաւոր նպատակ ունենալով կարգի դնել Ֆրանսերէնի քերականութիւնը եւ պահպանել անոր հարազատութիւնը : Մեծ յաջողութիւն մը կը համարուի գրագէտ Քոքթօյի ընտրութիւնը, քանի որ անդ – եալին մէջ մերժուած էր չատ մը գրական հանճարներ,— Պալզաք, Ֆլոպէր, Զօլա, Սթանտալ եւն :

Մ · ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ դատական նախա – րարին հրամանով, կրակի կը տրուին Մոսկուայի երկու պաշտօնաթերթերը, « Փրաւտա » եւ « Իզվեստիա » որոնց բա – ժանորդ են չատ մը Ամերիկացիներ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի ժամը 11ին Փարիզի Հայոց եկեղեցին, հոգեհանդիստ պիտի կատար – ուի Տօքթ · Պօղոս Քոլոնեանի ողբացեալ տիկնոջ ՏԻԿԻՆ ՔՈԼՈՆԵԱՆԻ յիչատակին, մահուան առաջին տարելի – ցին առթիւ :

×

Տէր եւ Տիկին Արմենակ Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Երուանդ Պուրսալեան եւ Տէր եւ Տիկին Թագուոր Շահինեան կը ծա – նուցանեն թէ այս կիրակի առաւօտ հոգե – հանդիստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց մօր եւ զոքանչ մօր՝ ԱՆԻՑԱ ՏԻԱՐ – ԵԱՆԻ (Իզմիրցի) մահուան քառասունքին առթիւ, Առնուվիլի եկեղեցին :

Կը հրաւիրուին յիչատակը յարգողները :

Ս · ՅՈՎ · ՄԿՐՏԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

Մեծ պահքի ընթացքին, Փարիզի Ս · Յով · Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ Ս · պա – տարագին եռաք կը կատարուին Արեւագա – լի արարողութիւնները :

Կը հրաւիրուի բարեպաչտ ժողովուրդը ներկայ ըլլալ, այս բացառիկ պաշտա – մունքին : Պատարագը կը սկսի ժամը 10 – ին : Արեւագալը ժամը 11ին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ Մայրերու փառատո – նը Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ, Մայիս 22ին, կիրակի ժամը 14·30ին :

× Հ · Ց · Դ · Նոր Սերունդի Ահարոնեան խումբի պարանոցիկ երեկոյթը կիրակի 20 մարտ :

24ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ
ՀԱՅ ԱՐՒՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Երէցներուն, սկաուտներուն եւ դայլի – ներուն :

Մասնակցութեամբ՝ Փարիզի Հայ Աւե – տոյչներուն :

ԿԻՐԱԿԻ 6 ՄԱՐՏ
կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին
SALLE DE LA CHIMIE
28bis, Rue St. Dominique, Paris (7)
(Métro Invalides)

Ներկայացումները, երգեր եւ պարեր, ցուցադրութիւն սկաուտներուն կողմէ : Սկաուտական կեանքէ տեսարաններ : Հայկական պարեր Աւետոյչներուն կողմէ :

Հանդէսին երկրորդ մասին սկաուտները եւ աւետոյչները կը ներկայացնեն հայե – րէն Մոլիէռի

« Մէօսիէօ տը Փուրսոնեաք » կատա – կերգութիւնը :

Մուտք 500 եւ 300 ֆրանք :

Ճոխ պիւֆէ :

ՄԱՐՏ 6ԻՆ
Տեղի կ'ունենայ
ԼԻՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԱՇԷՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Նախադահութեամբ ճարտարապետները
Պ · Պ · Միհջիի եւ Ճէվահիրի
FOIRE DE LYON - Pavillon Textile
Ընդարձակ սրահներուն մէջ
ժամը 16էն կէս գիշեր

ՏԱՐԵԿԱՆ
ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ · Ց · Դ · Պանէզօ Քաչանի Նոր Սերունդի կողմէ, կիրակի, 13 Մարտ ժամը 16էն մինչեւ 24, Օքէլ տէ Էնժենիէօր տը լ'Էֆօլ Սանթրալի սրահներուն մէջ, 8 ռիւ ժան Կուժօն Փարիզ (8) :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Հայ – կական եւ կովկասեան պարեր մասնակ – ցութեամբ Պանէզօ Քաչանի Նոր Սերուն – դի պարախումբին :

Աբեւելեան սրահ ուր պիտի նուագէ Պ · Գաբրեգին (թառ) :

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Մուտք 300 ֆրանք :

Սեղանները ապահովելու համար հե – ռաձայնել ամէն օր ժամը 19էն 21 · Լ.Ըֆուռպ 47 – 45 :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ
ՄԱՐՏ 5ԻՆ ԺԱՄԸ 21Ի ՆԵ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ · Կ · Խաչի Պո – մոնի մասնաճիւղին :

Պոմոնի եկեղեցւոյ կից չքեղ սրահին մէջ :

Ղեկավարութեամբ Պ · ՆԱՓՕԼԷՕՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի :

Կարտանի Նոր Սերունդի Վարանդեան « Անդրանիկ » թատերախումբը կը ներկա – յացնէ ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԳԸ :

Կը նուագեն Ա · Մաթոյեան, Ս · Շիչ – մանեան եւ Ա · Մէչհուրեան :

Ֆ · ԿԱՊ · ԽԱՉ

Ֆ · Կ · Խաչի կեդր · վարչութիւնը չնոր – հակալութեամբ ստացած է Տիկին Ազնիւ Գալպաճեանէ հինգ հազար ֆրանք, ի նը – պաստ կայանի չէնքին, իր ամուսնոյն մահուան 25րդ տարեդարձին առթիւ :

× Մասնաճիւղերէն կը խնդրուի կատա – նի չէնքին ի նպաստ եղած նուէրները օր առաջ ղրկել չէք փոստային :

ՄԱՐՍԷՅԼ — Ֆ · Կ · Խաչի մասնաճիւղի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստա – ցած է ողբացեալ Սահեան Խաչէհեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուէրները — Պ · Պ · Ց · Էթ – մէքճեան 1500 Ֆր · ոմն երկու հազար :

Վարչութիւնը Ա · Ահարոնեանի դամբա – նին չինութեան կը տրամադրէ երեք հա – զար Ֆրանք : Նոյնպէս Ամերիկայէն Տիկին Սաթենիկ Յակոբեան կը նուիրէ հազար Ֆրանք, նոյն նպատակին :

Ստանալ « Յառաջ »էն :

6 ՄԱՐՏ 1955
ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 16էն ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ
ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
« ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ »
GRAND HOTELի Շէեղ սրահներու մէջ
2 Ռիւ Սէրպիզ (Օպէրա)
Ճոխ գեղարուեստական բաժին
Orchestre PEPE NUNEZ
(Vedette des disques PACIFIC) avec sa grande formation typique.
Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով ՕՓԷՌԱ. 54–48 :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ
Կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի :
Մէզօն տը լա Շիմի

ՀԱՑԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ
Այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·45էն 10 հայածէս պատարագ պիտի հաղորդուի Փարիզի ձայնասփիւռէն (Փառի էնթէռ), Սէնթ Ժանն տը Շանթալի եկեղեցիէն : (Մէթրօ՝ Փորթ տը Սէն Քլու) :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ս · Պ · ՊԵՏՐՈՍ ԵԿԵՂԵՑԻ
Այս կիրակի կը պատարագէ եւ կը քա – րոզէ Կաթող · պատուիրակ եւ Փարիզի ա – ռաջնորդ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ · Վ · ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ :

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ
Փարիզի Հայ Աւետարանական եկեղե – ցին ձեզ կը հրաւիրէ իր աւետարանական ժողովներուն որ տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ կիրակի, երկուշաբթի եւ ե – րեքշաբթի ժամը 20·30ին, 58 ռիւ Մա – տամի սրահին մէջ : Պիտի խօսին վերա – պատուելիները՝ Զեփիլեան եւ Հէլվա – ճեան :

Մէթրօ՝ Նօթր Տամ տէ Շան :

Ֆ · Կ · Խաչի Անիէռի մասնաճիւղը եր – կու հազար Ֆր · կը նուիրէ թաղին Հ · Ց · Դ · Նոր Սերունդին :

PEINTRE DECORATEUR
(Ա · ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆ)
Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն թէ իր հեռաձայնին նոր թիւն է
ORNANO 76 - 23
Միեւնոյն ատեն կը խնդրէ որեւէ աշ – խատանքի համար դիմել 15 օր առաջ :
78, Rue des Rosiers, St. Ouen (Seine)

ԿԱՐՈՒԶԵԻԻ
ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ
45 տարուան փորձառութեամբ
եւ լաւագոյն վկայականներով
Académie
DAYDOU
12, RUE LAFAYETTE, Paris (9)
Métro CHAUSSE D'ANTIN
եւ թղթակցութեամբ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ · Ց · Դ · եպիսկոպոսի կոմի – տէն ընդհ · ժողովի կը հրաւիրէ Ռեստոմ, Քրիստափոր, Աղբիւր – Սերոբ – Մ · Նօր – ենեղբայրեան, Բաֆֆի, Վահան Խորէնի եւ Փոքրարիկ խումբերը, այս շաբաթ ժամը 20·30ին, սրճարան Պարպօթ (Կառ տիւ Նոռին դիմաց) :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ · Ց · Դ · Շրջ · կոմիտէն ընդհ · ժողովի կը հրաւիրէ.—

ՋԱՒԱՐԵԱՆ ենթակոմիտէն այս չաբաթ, ժամը 9ին :

ԱՐԱՄ խումբը այս չաբաթ ժամը 21ին :

ԸՆԿ · ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն այս կիրակի, ժամը 3·30ին :

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը այս կիրակի ժա – մը 3ին :

ԹԱԹՈՒԼ խումբը երկուշաբթի ժամը 21ին

ՀԱՄԱՋԱՅՊ խումբը երեքշբ · ժամը 21ին :

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովո – րական հաւաքատեղիները : Ներկայ կ'ըլլան Կ · Կ · ի եւ Շրջ · Կ · ի ներկայա – ցուցիչները : Կարեւոր օրակարգ : Ընկեր – ներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

(Շար ·)

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ · Ց · Դ · Վարդան են – թակոմիտէն ընդհ · ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Առնուվիլի ծանօթ հաւաքա – տեղին : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկեր – ներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՎԻԼՆ.— Հ · Ց · Դ · Անի կոմիտէն ընդհ · ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ ժամը 20·30ին, « Հ · Օհան – Ջանեան » սրահին մէջ : Կարեւոր օրա – կարգ : Ներկայանալ անդամատետրով :

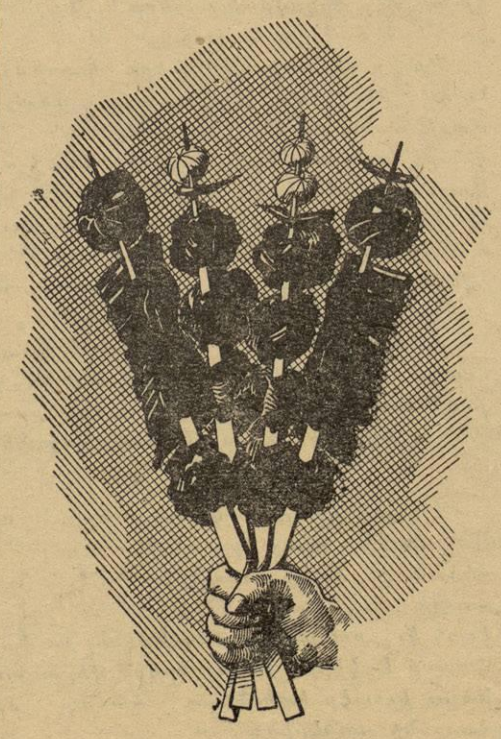
ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ · Ց · Դ · Եօթնեղբայր – եան ենթակոմիտէն ընդհ · ժողովի կը հր – րաւիրէ իր բոլոր ընկերները (Կրընոպլը, Լանսէ եւ Ռընուժ), այս չաբաթ ժամը 8·30ին զալրոցի սրահը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Կարեւոր օրակարգ :

ՏԻՍԻՆ.— Ֆ · Կ · Խաչի մասնաճիւղը ընդհ · ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկե – րուհիներ այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժա – մը 4ին Հ · Ց · Դ · տան մէջ : Կարեւոր օրա – կարգ եւ վարչական ընտրութիւն : Ներ – կաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի : Կը հրաւիրուի նաեւ զալրոցի հոգաբարձութիւնը :

ԱՐԵՒԱԳԱԼԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆ.— Ազգ · Մխիթարեանը կը հրաւիրէ բարեպաչտ եկեղեցասէր ժողովուրդը ներ – կայ ըլլալ, Մեծ Պահքի կիրակի առաւօտ – ները, չատ պատարագի, Արեւագալի հո – գեյոյզ երգեցողութեանց :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer. Paris (9e)

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ
Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
★
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր էրեակուրներ
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷի ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
(Métro: F. D. Roosevelt)
★
Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, « չաշլիք », « քարսքի »
★
BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 6 ՄԱՐՏ ★ DIMANCHE 6 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7615 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3026

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՏԵՍԱԿԷՏ ԵՒ ԴԻՐՔ

•

Դժբախտութիւն է որ մեր ուսումնական կոչուած դասը չունի որոշ տեսակէտ՝ հիմնական հարցերու մասին :

Ուրեմն իր դիրքն ալ կը մնայ թարթափուն :

Իրականին մէջ, քանի մը հաստատնեբու կը բաժնուի դրոյ – բրոցներու դասը, նոյն իսկ լեզուական հարցին մէջ :

Եւ այդ խմբակցութիւնները կը ներկայացնեն պատկեր մը որ արժանի է լուրջ մտահոգութեան :

Մեծ մասը բռնած է երկդիմի, ընդվզե – ցուցիչ դիրք մը :

Կը տեսնէ «օտար բառերու յորդահոսան խուժումը » Հայաստանի մամուլին մէջ :

Եւ սակայն, չմրոնքը հարցին էութիւնը : Չի խորանալ : Չի վերլուծել : Կ'անգրկի, տրամաբանական եզրակացութեան յանգելու համար :

Կարծէք մէկը իր եաեւէն բռնած՝ կը բռնադատէ որ պարտէզ կամ կեղծէ, փոխանակ ազատօրէն դրի առնելու իր մտածումը :

Ուրեմն, հոգեբանական է պատճառը : Տեսակ մը վախ :

Կարելի է քաղաքական դաւանանք փոխել : Կարելի է դառնալ ուղեկից կամ աւելի յառաջ երթալ :

Բայց այդ պարագան չի կրնար պատրուակ ծառայել, պալպանձելու, արդար դատ մը ժխտելու կամ ձեւափոխելու :

«Սովետական Գրականութիւն եւ Արուեստ» ամսագրի 1954 Նոյ.ի թիւին մէջ, հանրածանօթ բանաստեղծ մը , Նայիրը Զարեան, իրարու վրայ կը բարդէ հետեւեալ բառերը :—

Էմոցիոնալ պրոցես , անկոնֆլիկտայ – նութեան թէորիա, կուլտուրայի փրոմոտ, տրադիցիաները , ապոլիտիկ պէզգիա , ռիտորիկա, պրոգայիկ , ակտուալ , պասսիվ, ակտիվ , մոմենտ , սիւժէ, լիբիկա, լիրիկական, ժուռնալ, եւն. :

Պահակաւոր բանաստեղծը, որ հատորները հրատարակած է, չի՞ դիտեր այս բառերուն հայերէնը :

Գիտէ : Աւելին ալ գիտէ եւ կրնայ դաստալ չատ մը ուղեկիցներու :

Եւ սակայն, ահա իր ուսումնասիրութիւնը կը յորդի աւազով եւ չարդով :

Պատճա՞ռը, — իշխանութիւնը կամ « ինստիտուտ»ը պատուիրած են լեզու չինել, հետեւելով թխածոյ կաղապարի մը :

« Եւ չինում են, հա՛ չինում »··· քան – դելով լեզուին ազատ եւ բնական զարգացման հիմքերը :

Իսկ դուք, ազատ արտասահմանի մէջ , սոխպուած էք հայերէնի վերածել այդ «չինծու»ն, որպէսզի ընթերցողները կարենան հասկնալ :

Մեր ուսումնական դասուն հետ, երկ – դիմի դիրք մը բռնած են չատ մը թերթեր ալ :

Փոխանակ վճռապէս պայքարելու ակ – ներեւ չարիքին դէմ, անոնք սիւնակներ կը լեցնեն նոյն անճոռնի հայերէնով :

Կան ալ որ ուղղագրութիւնն անգամ իւրացուցած են, պարտկելու համար իրենց տգիտութիւնը :

Անոնք չատ բնական կը գտնեն, երբ հայրենիքի սէրը կը դառնայ սեր , վերածուելով կաթնեղէնի : Կամ երբ քերթանօրէն կազմուած « յետոյ »ն կը դրուի հետո ? :

Դեռ չենք խօսիր կարգ մը բրածոներու մասին որոնք միշտ հիւրընկալ էջեր կը գտնեն, նոյն աւերը տարածելու համար գաղութի գաղութ :

Այդ ինքնահաւան եւ քարացած տիպարներուն չափ չանցաւոր են խմբագրութիւնները որոնք երկիւղածութեամբ տեղ կուտան խառնիճաղանճ չարադրութեանց :

Պարզապէս անոր համար որ ոչ տեսա – կէտ ունին, ոչ ալ նախանձախնդրութիւն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿԸ ՄԵՂԱԴՐԷ ԻՍՐԱՅԷԼԸ

*

ԵԳԻՊՏՈՍ ՉԻՆՈՒՈ՞Ր ԿԸ ՀԱՍԱԽՄԲԷ

Ազգաժողովին Ապահովութեան Խորհուրդը Մարտ 4ի նիստին մէջ քննելով կազայի դէպքը, որոշեց Նիւ Եորք հրաւիրել Պաղեստինի պինաղաղարի յանձնախումբին նախագահը, զօր. Պըրնս, անձամբ զեկուցում տալու համար արիւնալի յարձակման մասին : Նիստին բացումը կատարեց Թրքական դեսպանը, Սեվլմ Սարփէր, առաջարկելով քննել օրակարգի առաջին կէտը, Եգիպտոսի բողոքագիրը, որ կը մեղադրէր Իսրայէլը թէ «կանխամտածեալ յարձակում» կատարած է կազայի հրջանին մէջ :

Առաջին անգամ զօք առաւ Մ. Նահանգներու ներկայացուցիչը, առաջարկելով Նիւ Եորք հրաւիրել պինաղաղարի յանձնախումբին նախագահը : Այս առթիւ ներբողեց Եգիպտոսի կառավարութիւնը որ զովելի չափաւորութիւն մը ցոյց տուած էր «ծանրապէս զրգռիչ արարքի մը հանդէպ» : Եւ յոյս յայտնեց թէ Եգիպտոս պիտի պահէ այդ չափաւոր դիրքը : Ֆրանսայի ներկայացուցիչն ալ մտահոգութիւն յայտնելով, մեղադրեց Իսրայէլի բիրտ արարքը եւ չերմապէս չնորհաւորեց Եգիպտոսը, իր չափաւորութեան համար : Ցետոյ ձայնակցեցաւ իր ամերիկացի պաշտօնակիցին, առաջարկելով Նիւ Եորք հրաւիրել զօր. Պըրնսը : Նոյն իմաստով խօսեցաւ բրիտանական պատուիրակը : Ուրեմտեան 3 ներկայացուցիչներուն ա – ռաջարկութեամբ, որոշուեցաւ յետաձգել նիստը, ապահովով զօր. Պըրնսի ժամանումին : Ժողովը փակելէ առաջ , խոր – հուրդը հանդիսաւոր կոչ մը ուղղեց Իսրայէլի եւ Եգիպտոսի, որպէս զի իրենց կարելին փորձեն անդորրութիւնը պահպանելու համար, դրուշանալով որեւէ բռնութենէ որ կրնայ ծանրացնել կացութիւնը աւելի սահմանագլուխին վրայ :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ վիճաբանութեանց ընթացքին բոլոր անդամները դատապարտեցին կատարուած յարձակումը , «անպատճառելի» եւ «պինաղաղարի բացորոշ բռնաբարում» կոչելով զայն : Ջեռնպահ մնաց միայն Խ. Միութեան պատուիրակը : Կարգով խօսեցան Թուրքիոյ, Պելճիոյ, Պրազիլիոյ, ազգայնական Չինաստանի , Նոր Զելանտայի, Փերուի եւ Իրանի ներկայացուցիչները :

Ազգաժողովին ընդհ. քարտուղարը անմիջապէս գործի ձեռնարկեց , Նիւ Եորք հրաւիրելու համար զօր. Պըրնսը, միեւնոյն առեն դիտել տալով թէ «իր ներկայութիւնը կրնայ անհրաժեշտ ըլլալ Պաղեստինի մէջ» :

Եգիպտոսի պատուիրակը, Օմար Լութֆի պատրաստած էր յայտարարութիւն մը կարդալու, բայց հաւանեցաւ յետաձգել մինչեւ զօրավարին ժամանումը :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, Ապահովութեան Խորհուրդին տասնմէկ անդամներէն տասը հետեւեալ եզրակացութեան յանգեցան ,—

1· Ըստ երեւոյթին Իսրայէլ կանխամտածեալ արշաւանք մը կատարած է եւ դիպուկան հողին վրայ, ուղղակի խախտելով պինադադարի համաձայնութիւնը եւ Ապահովութեան Խորհուրդին որոշումը Պաղեստինի մասին :

2· Տասը անդամները կը մերժեն իսրայէլի այն առարկութիւնը թէ Կազայի դէպքը հետեւանք է Եգիպտոսի կողմէ նախապէս կատարուած բռնութեանց : Բոլորն ալ համաձայն են թէ բաղդատաբար հանդարտութիւն կը տիրէր սահմանագլուխին վրայ, վերջին ամիսներու ընթացքին :

3· Տասը անդամները կը դովեն Եգիպտոսի չափաւորութիւնը «ծայրայեղ զրգռութեան հանդէպ» :

× Գահիրէի պինուորական չրջանակներէն քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, Եգիպտոս երեք օրէ ի վեր պինուոր կը համախմբէ Կազայի հողաշերտին մօտ, ի նախատեսութիւն իսրայէլեան որեւէ նոր յարձակումի : Տեղեկութիւնները կը պակսին պինուորներուս թիւի մասին : Միեւնոյն ատեն պինամթերքի փոխադրութիւնները կը կատարուին, հարուածով պատասխանելու համար :

× Ամերիկեան չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ կազայի դէպքին պատասխանատու է Իսրայէլի նախորդ վարչապետը , Պէն Կիւրիոն, որ քաղաքական կեանքէ քաշուած էր, բայց վերադառնալով ազգ. պաշտպանութեան նախարար նշանակուեցաւ : Ամէն պարագայի մէջ, դէպքը մեծ օրանեղութիւն պատճառած է Մ. Նահանգներուն, որոնք հետեւեալ նպատակները կը հետապնդեն Միջին Արեւելքի մէջ. —

1· Զինակցութեանց կամ փոխադարձ օգնութեան դաշինքներու ցանց մը հիւսել, պաշտպանելու համար այդ չրջանը և իր քարիւղաբեր կեդրոնները Համայնավարական սպառնալիքին կամ որեւէ վտանգի դէմ : — 2· Համերաշխութեան կարգ ու սարք մը հաստատել, անկախ Արաբական Դաշնակցութենէն :

Այդ առաջադրութեամբ, միջոցներ ձեռք առնուած էին, ամրացնելու համար « Միջին Արեւելքի վերնայարկը» (Թուրքիա, Իրաք, Իրան եւ Փաքիստան) : Երկու պարագաներուն մէջ ալ, Իսրայէլը դուրս ձգուած էր. բայց այժմ նոր եղբեր կը փնտռեն, նկատելով որ Մ. Նահանգներու հանրային կարծիքին մէջ զօրաւոր հոսանք մը կը տիրէ ի նպաստ Իսրայէլի :

ՆՈՐ ԽՄՈՐՈՒՄՆԵՐ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

*

ԱՆԳԼԻԱ ԿԸ ՄԻԱՆԱՅ ԹՈՒՐՔԵԻՐԱՔԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔԻՆ

Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Սըր Էնթընի Իտըն, որ պատրաստ մը կը կատարէր Ասիոյ մէջ, Պաղտատ հասաւ Մարտ 4ին եւ անմիջապէս տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իրաքի վարչապետին հետ : Հեռագիրը կ'ըսէ թէ երկու նախարարները որոշեցին բանակցութիւններ կատարել մօտերս, Լոնտոնի մէջ, Չնչելու համար անգլեւիրաքեան դաշինքը, որուն պայմանաժամը կը վերջանայ 1957ին : Փոխանակ այս պինակցութեան, Մեծն Բրիտանիա պիտի չարէ Թուրքեւիրաքեան դաշինքին որ վաւերացուեցաւ Թուրքիոյ եւ Իրաքի խորհրդարաններուն կողմէ եւ որուն հետեւանքով Եգիպտոս անմիջապէս դաշնադիր մը կնքեց Սուրիոյ հետ : Մասնակցելով Թուրքեւիրաքեան դաշինքին, Անգլիա կը յուսայ պահել իր պինուորական կայանները այդ կարեւոր չրջանին մէջ, ուր Ֆրանսան 1946էն ի վեր հեռացած ըլլալով, Մեծն Բրիտանիա կը գտնուի դէմ դիմաց՝ Մ. Նահանգներուն հետ :

Տեղական թերթերը կը կարծեն թէ Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանը ուշադրութեամբ կը հետեւի անցուդարձին, տեղեկութիւններ ստանալով Անգլիոյ կատարած բանակցութեանց մասին : Առջի օր Լոնտոն գացած էր արտաքին գործերու նախարարութեան Արեւելքի բաժնին տը – նօրէնը :

Կը կարծուի թէ Անգլիոյ չյարտուքը Թուրքեւիրաքեան դաշինքին տեղի պիտի ունենայ մինչեւ վեց չաբաթ : Հաւանական է որ Փաքիստան եւս միանայ, արդէն դաշնագիր մը կնքած ըլլալով Թուրքիոյ հետ : Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ «նախարարական յանձնախումբ մը » պիտի կազմուի նոր պինակցութեան համար, երբ չորս պետութիւնները վերջնապէս կազ –

մութեան հանդէպ» :

× Գահիրէի պինուորական չրջանակներէն քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, Եգիպտոս երեք օրէ ի վեր պինուոր կը համախմբէ Կազայի հողաշերտին մօտ, ի նախատեսութիւն իսրայէլեան որեւէ նոր յարձակումի : Տեղեկութիւնները կը պակսին պինուորներուն թիւի մասին : Միեւնոյն ատեն պինամթերքի փոխադրութիւնները կը կատարուին, հարուածով պատասխանելու համար :

× Ամերիկեան չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ կազայի դէպքին պատասխանատու է Իսրայէլի նախորդ վարչապետը , Պէն Կիւրիոն, որ քաղաքական կեանքէ քաշուած էր, բայց վերադառնալով ազգ. պաշտպանութեան նախարար նշանակուեցաւ : Ամէն պարագայի մէջ, դէպքը մեծ օրանեղութիւն պատճառած է Մ. Նահանգներուն, որոնք հետեւեալ նպատակները կը հետապնդեն Միջին Արեւելքի մէջ. —

1· Զինակցութեանց կամ փոխադարձ օգնութեան դաշինքներու ցանց մը հիւսել, պաշտպանելու համար այդ չրջանը և իր քարիւղաբեր կեդրոնները Համայնավարական սպառնալիքին կամ որեւէ վտանգի դէմ : — 2· Համերաշխութեան կարգ ու սարք մը հաստատել, անկախ Արաբական Դաշնակցութենէն :

Այդ առաջադրութեամբ, միջոցներ ձեռք առնուած էին, ամրացնելու համար « Միջին Արեւելքի վերնայարկը» (Թուրքիա, Իրաք, Իրան եւ Փաքիստան) : Երկու պարագաներուն մէջ ալ, Իսրայէլը դուրս ձգուած էր. բայց այժմ նոր եղբեր կը փնտռեն, նկատելով որ Մ. Նահանգներու հանրային կարծիքին մէջ զօրաւոր հոսանք մը կը տիրէ ի նպաստ Իսրայէլի :

ՃԱՇԱԳԻՆ

ՁՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ԶԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԵՆՔ)

Փոքրիկները՝ Վարդանիկ եւ Ալէն (Քլամառ)	5·000
Մխմխ, Ամէն եւ Արփիկ (Քլամառ)	5·000
Փոքրիկն Սուրէն Փափազեան (Փարիզ)	1·000
Ազդէ քհնյ. Փայլակեան	1·000
Ղազար Ներկարարեան	2·000
Գումար՝	14·000
Երէկուան գումարը՝	50·900
Ընդհ. գումար՝	64·900

ուին փոխադարձ օգնութեան դաշնագիրը – ներով :

× Հակառական լուրերը կը չրջին Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ մէջեւ կնքուած համաձայնութեան մասին : Կարգ մը թերթեր կ'ըսեն թէ պինակցութիւն կնքուած է, ուրիշներ կը խօսին դաշնակցային միութեան մը մասին : Սուրիոյ վարչապետը , Սապրի Ասալի հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ այս առթիւ. — «Աւզարեւ հասարակաց յայտարարութիւն մըատորագրուած է եւ պիտի հրատարակուի երկու – երեք օրէն : Յայտարարութիւնը կը նախատեսէ խորհրդակցութիւն մը այն խնդիրներու մասին որոնք կրնան զօրացնել արաբական դիրքը» :

Ուրիշ տեղեկութեան մը համաձայն , Յորդանան տրամադիր չէ միանալու եգիպտական ծրագիրներուն : Այդ երկիրը ենթակայ է Անգլիոյ, որ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ Թուրքեւիրաքեան դաշինքին : Իսկ Լիբանան կը մնայ միշտ վերապահ , այնպէս որ Եգիպտոսի ազգ. առաջնորդութեան նախարարը աւելորդ նկատեց Պէյրութ հանդիպիլ : Բայց եւ այնպէս, իրողութիւն է որ Եգիպտոս եւ Սուրիա կը ջանան Յորդանանը բաժնել Իրաքէն : Թուրքեւիրաքեան դաշինքին մանրամասնութիւնները չեն հրատարակուած , բայց Դամասկոսի մէջ կը կարծեն թէ Աւզարեանդ Մահիկի ճամբան հարթելու փորձ մըն է որ կը կատարուի :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԼՊԱՆԻԱՑԻՆ հասած լուրերու համաձայն, ուսելիքի տաղնապը սասկացած է : Նախագահ Այզընհաուըը պատրաստակամութիւն յայտնեց 850·000 տոլարի ուսեցս դրկելու, միջազգային կարմիր Խաչին միջոցաւ :

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ եգիպտական յանձնախումբը 19ի դէմ 19 ձայնով, ուրեմն հաւասարէ հաւասար, մերժեց կատավարութեան առաջարկած վարկերը պետական պաշտօնեաներուն թոշակի յաւելման համար, անբաւական գտնելով գումարը :

ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ծանրութեան դէմ պայքարը կը չարունակուի, նախաձեռնութեամբ գլխաւոր Փուժատի, որ կազմակերպութիւն մը ստեղծած է արդէն : Իր հետեւորդները առջի օր Փարիզի քաղաքապետութեան աճուրդի պաշտօնատունը, Օթէլ Տրուօ խուժեցին, խափանելու համար աճուրդի գործողութիւն մը : Փարիզեան խանութպանի մը կարասիները ծախու հանուած էին , տուրքերը վճարուած չըլլալով : Յուցարարները սկսան պոռալ – կանչել, աճուրդի գործակալին ձայնը խեղդելու համար : Չարկ եղաւ դադրեցնել աճուրդը, մինչեւ որ ոստիկանութիւնը օգնութեան հասնելով ցրուեց բազմութիւնը :

ԿԱՐՄԻՐ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ պինուորները 40 մարտանաւերով եւ ուրիշ սպառազէն նաւերով չարձակեցան Մացու կղզեխումբին վրայ, բայց ետ մղուեցան, ինչպէս կը հաղորդեն ազգայնական աղբիւրէ : Եթէ այս կղզեխումբն ալ գրաւեն, արշաւանքը պիտի չարունակուի դէպի Ֆորմոզա :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՍՐԲԱԶԱՆ ԾԱՌԵՐ

ՆՌՆԵՆԻ

●

Նռնենիին հասակը կարճ է, հազիւ թէ կարելի ըլլար ծառ կոչել զայն։ Կրնաք դիւրութեամբ նուռ քաղել, առանց վրան բարձրանալու։ Բունը առհասարակ չիտակ է, ոսկորը խիտ են եւ տարածուն։ Նուռէն աղուոր զարդեր կը պատրաստեն։ Նռնաձեւ զարդեր պատած են մեհեաններու եւ ամճարներու պատերուն վրայ իբրեւ դէղկութեան կամ արուեստի գործ, անշուշտ նաեւ իբրեւ կրօնական առեղծուածքի մը բացայայտութիւն։

Կարելի չէ ստուգապէս ըսել թէ Նռնենին Հայաստանի բնիկ ծառերէ՞ն է, ինչպէս ծիրանը, խնձորը եւ խաղողը։ Նռնենին կ'աճի հայաշխարհի հովիտներու եւ կիրճերու մէջ, լեռներու արեւահայեաց կողերուն վրայ, բայց մեր բոլոր նահանգներու մէջ հաւասարապէս չի պտուղիր, ուրեմն՝ մեր երկրին մէջ, նուռը հասարակաց պտուղ մը չէ։ Թերեւս ասոր համար է որ նուռը յարգելի զարմած է մեր ժողովուրդին համար, կամ՝ անոր դուրանքին արժանացած։

Երբեմն, հայկական պարերգներու մէջ կը հանդիպինք նուռի եւ նռան ծաղիկի յիշատակութեան, իբրեւ բաղդատական՝ աղջկան մը դէմքի կարմիրին, երեսի փայլին, աչքերու գրաւիչ գուարթութեան, մորթի ողորկութեան եւ անբծութեան։ Հայկական պարերգ մը, ջերմիկ ու սիրավառ, յանդգներ է հայ նախապատրաստած միջավայրէն եւ ամօթխածու-թեան պատուարէն դուրս ցատկել եւ արտասանել սիրոյ ամէնէն բարբարոս խօսքը։

«Նռնան գինին քեզ հետ խմեմ,
Սարխոշաւամ քո ծոց պառկիմ»։

Արդեօք զարեր առաջ, կամ որեւէ ա-տեն մեր երկրի անդնդախոր կիրճերն ու ձորերը, գետահովիտներն ու լեռնապա-զերը կրցա՞ծ են մեր ժողովուրդին համար արտադրել այնքան նուռ, որ բաւեր թէ ուտուելու եւ թէ գինիի վերածուելու։ Հաւանական չէ։

Նռնենին մեր ժողովուրդին մտքին մէջ դիւթական ծառի մը համբաւն ունի, իբրեւ նուիրական ու խորհրդաւոր ծառ մը։ Անոր այս հռչակը մեզի կուգայ անկասկած զարերէ փոխանցուած կրօնական հոգեբանութենէ մը ղեկցած խորհրդաւոր տարազ եւ օծուն՝ պաշտամունքի սրբազնութեամբ։

Նռնենիի ծաղիկներու քաղցր տպաւորութիւնը միացած իր պտուղին հատիկներուն ներշնչակ չարուածքին՝ գինին կը դառնէ Հայերու կողմէ պաշտուած ծառերու կարգին։ Հաւանաբար նռնենին նը-սիրուած է հռչակաւոր ոդիի մը՝ իբրեւ օթեւան կամ բնակարան, կամ՝ ձօնուած է մեզի անձանօթ դիցուհիի մը։

Իրբեւ պտուղ՝ նուռը բարդ է, իբրեւ կառուցուածք՝ արուեստի հմայք ունի։ Նռնենիին եւ իր պտուղին բացառիկ հանճարը կը զարմանա՞ք։ Տարիներ առաջ, երբ-ժշուքեան պատմութեան դրքի մը մէջ, որ ձեռքս անցեր էր պատահաբար՝ առանց կողքի եւ բազմաթիւ էջեր պակաս,— ուսաի չկրցայ ստուգել հեղինակը,— կարդացի զարմանալի վկայութիւն մը թէ Մաւրիտանացիները, անոնք որ ժամանակ մը զարձած էին Հռովմայեցիներուն սարսափը Ափրիկէի մէջ, ծնունդ են հայկական եւ լիբիական անկողիններու(**)։ Աւելի եառքը, կարդացի Զէլիկմանը, որ նոյնպէս, ցեղանիշերու հիման վրայ, կը հաստատէր թէ հայկական արիւնը ոռոգած է մինչեւ Ափրիկէի երակները։

Թէ Հայու կրունկներ կոխոտած են Ափրիկեան տաք հողը, թէ հայ քաջեր կըռուած են Ափրիկեան անապատներուն մէջ՝ ճիշդ կռնակը հռչակաւոր եւ հզօր կարքեդոնի, որուն մէկ ահեղ դէմքը, Անիբալ, ըստ աւանդութեան՝ Հայաստան է ապաստանած ժամանակ մը եւ այնտեղ հիմնած բերդաքաղաք մը, կը հաւաստեն երկու հին մատենագիրներ։

Առաջինն է Սալլուստիոս, լատին պատմագիրը, որ գրած է Յուգուրթային կեանքը եւ Կատիլինայի դաւակցութիւնը, Քրիսոսէ առաջ։ Երկրորդը՝ Պրոկոպիոս, Բիւզանդացի պատմագիրը (Ե. դար), որ փառաբանած է Յուստինիանոսը եւ իր դարը, բայց պաղտնօրէն գրած տարբեր պատմութեամբ մը՝ վրէժ լուծած նոյն Յուստինիանոսէն, (Ս. Ժընըվիեւի մատենադարանին մէջ կայ յունարէն հին տիպուտառով օրինակ մը, դժուարըն-թեռնլի, որու կողքին վրայ կ'երեւի հայ ներսէհ զօրավարին պատկերը)։

Նախ տանք Սալլուստիոսի պահպանած աւանդութիւնը.—

Հզօր աշխարհակալ մը, զոր փիւնիկեան գիւանադիրքերը կ'անուանեն Հերակլէս, զօրաժողով կը կատարէ եւ Աթոյ բոլոր ցեղերուն դիմադրեալ երիտասարդութենէն բանակներ կազմած՝ կը քալէ դէպի արեւմուտք, — կարծես վիթխարի Ասիան է որ կ'ամպանայ եւ կը թափի Ափրիկէի վրայ։ Ասպատակները, մարախի նման, կը ծածկեն ամբողջ Հիւս. Ափրիկէն, Նեղոսէ բերնէն մինչեւ Կարքեդոն ու մինչեւ հոն ուր Ափրիկէ չրթունք կ'երկարէ եւ բոպալի։ Աշխարհակալը կ'աճապարէ, նաւեր չինել կուտայ եւ բանակը կ'անցը-նէ Եւրոպա(***)։ Բայց կը մեռնի՝ երբ, սարսռալի վիրաւորած կ'ըլլայ, եթէ ակնարկ մը իսկ ընես, — կորուկ ասաց Սվաճեանը եւ այնպէս յուզուեց, որ այլեւս մնալ չկա-րողացաւ։

***

Նալբանդեան այցելեց Պոլսի հայ հա-մայնքի լուսաւորական եւ կրթական հիմնարկները։ Եղաւ Օրթաքէօյի վերածնու-թեան թանգարանում, Մեսրոպեան հրա-տարակչականը, Գում Գափուի ընթեր-ցասէրների միութիւնում, Միւհէնտիսես-նի տպարանում, որտեղ հրատարակւում էր «Մեղուն», եղաւ նաեւ Ազգային հի-ւանդանոցում։ Այստեղ Նալբանդեանը հանդիպեց Բարեգործական ընկերութեան խնամակալ տիկիններին, որոնք կարուած սպիտակեղէն էին բերել հիւանդներին եւ իրենց ձեռքով էլ հագցնում էին։ Երիտա-սարդ բժիշկներից մէկը, որ իր արտաքի-նով անյոյս հիւանդներից ոչինչով չէր տարբերւում, զանգատուեց Նալբանդեա-նին, որ հարուստները արհամարհում են իրենց հիւանդանոցը եւ գերադասում են բուժուել ֆրանսիական եւ անգլիական հիւանդանոցներում։

Բացի Պոլսում, Զմիւռնիայում եւ Վե-նետիկում հրատարակուած մի քանի հա-յերէն դրքերից, Խաչատուր Էմմասեանի դրավաճառանոցում Նալբանդեանը գնեց Հեգելի, Ռուսոյի, Օուէնի, Վերթէրի, Ֆիլթէյի նոր հրատարակութիւնները գեր-մաներէն ու ֆրանսերէն։ Գնեց նաեւ Շիլ-լերի «Վիլհելմ Տելլը» եւ Գէօթէի «Ֆա-ուստը»։

Նալբանդեան այցելեց նաեւ արական ու իգական հայ վարժարանները, լսեց մայ-րենի լեզուի դասերը, զժգոհ մնաց ան-կենդան դասաւանդումից։ Այդ օրը նա երկար խորհեց կեանքի փաստերով յագե-ցած ձեռարկներ եւ աշխարհարարի քեր-կանութեան դասագիրք գրելու մասին։

Ընթերցասէրների միութեան բակում մի պատանի Նալբանդեանին դիմելով՝ ըստ երեւոյթին մեծերի դրդմամբ արտա-սանեց «Օչականը», որ նոր էր տպուել «Մեղու»ում։

Նալբանդեանը զրկեց պատանուն, համ-բուրեց նրա ճակատը եւ յուզուած ասաց.

— Նոր սերունդ, մեր յոյս ու ապաւէն..

Նա այդ խօսքերն այնքան բարձր ասաց, որ բակում հաւաքուածները լսեցին։ Ին-չէց կոչի նման, ու յատկապէս պատանի-ների ու երիտասարդների միջով տաք հո-սանք անցաւ։ Նրանցից մէկը զոռաց՝ կեցցէ՛ պարոն Նալբանդեանը... Ու նրան միացան տասնեակ ղնդուն, թարմ ձայ-ներ՝ կեցցէ՛, կեցցէ՛...

Հայկական այդ օջախները շրջելուց յե-տոյ, Նալբանդեանի մէջ տպաւորուեց մարդկանց լուռ, բայց արտայայտիչ մը-տավախութիւնը. Սահմանադրութեան ուժով թոյլատրուած լուսաւորական այս հիմնարկները մի օր չատ հեշտութեամբ կարող էին դադարել գոյութիւն ունենա-լուց։ Այդ հեռանկարը չատ գործիչների դարձրել էր երկչոտ եւ տեսլում էր քծնել ու անընդհատ սիրաշահել թիւրք իշխա-նութեան ամենատարորին պաշտօնեային անդամ։ Ձեւական իրաւունքների տղա-տութեան վրայ կախուած էր մի ահաւոր սպառնալիք։

Ա. ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

(*) Ճամբորդութիւնս այնպէս բերաւ որ ներս մտնեմ Ասիայէն, դուրս ելլեմ... Ափրիկէէն։ Եւ եթէ այժմ կը սկսիմ պատ-մել... Ափրիկէէն, պատճառն այն է որ Ասիայէն բերած տոպրակս շատ ծանր է, անսպառ նիւթերով լեցուն, մինչ Ափրի-կէէն բերածս... մանաղ մը միայն հով-ուական, յոյժ թեթեւ։ Շուտ կը պար-պուի։

(**) Նման ակնարկ մըն ալ գտայ Ափ-րիկեան ցեղերու նկարագրութեան մը մէջ (տես *Փարի – Մուսը*, 1936 Հոկտ. 22)։

(***) Ֆրանսացի գրող մը, վէպի մը մէջ, կը մարգարէանայ թէ Ասիան դարձեալ պիտի արշաւէ Եւրոպայի վրայ։ Մա-նաւանդ երբ զօրանան Ճինացիները։ Այն ատեն, ո՞վ պիտի ըլլայ դատախազը, որ կրկնէ անգլիացի ծանօթ բաղաքագէտին խօսքերը՝ «եւրոպական համերգը» խան-գարողներուն դէմ,— չեմ գիտեր։ Ըստ ֆրանսացի վիպասանին, աշխարհակալու-թեան ճամբան պիտի հետեւի, այս ան-գամ, ոչ թէ Հերակլէսի, այլ Մեծն Միհր-դատի գծին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՂԹԵՐԳՈՒԹԻԻՆ ...ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ (*)

Ա.

«Ժողովեցէք գնշխարեալ կոտորադ, զի մի՛ ինչ կորիցէ» (Յովհ. Զ. 12)։

— Տէ՛ր, եթէ ծովը արդելք չհանդիսա-նա՛ր այսօր ...

Աչքէս ձին, որ, օրերո՛վ, սուրացեր էր աւազի ամպերուն մէջէն՝ դոփելով Ափ-րիկեան անապատը արեւելքէն արեւ-մուտք, արաբ բանաստեղծները կ'ասան-դեն թէ ճողփիւն տալով մաեր էր ծով՝ պատրաստ, կարծես, զրոհ տալու ալիք-ներուն դէմ, որոնք կը նմանէին յովա-տակի հոլմածածան բաչերու։

— Տէ՛ր, եթէ ծովը արդելք չհանդի-սանար, այսօր պիտի անցնէի դիմաց, պի-տի ցատկէի մի՛ւս ցամաքին վրայ, «Ա-լան էքզէր» կանչելու համար հոն ուր կ'ապրին դեռ Բեափիր ու Բիւբրան։

Անապատներու յաղթականը, զօրավար Օքպա, այսպէ՞ս կ'ախոսար Ատլանտեան ովկիանոսին առջեւ, աչքերը յառած ա-բեւմտեան հորիզոնին։ Այն որ հովի նման անցեր էր Մաւրէն ու Կարքեդոնէն, կո-ատրեր էր Բիւզանդացիները եւ Պէրպէր-ները, կործաններ էր Պիւքըայի եւ Աբէսի ամբոխիները, չղթայի զարկեր էր Ա-պու Ալ Մուհաճիրը եւ Քոսայլան, հիմա տխրութեամբ կը նայէր երկնքի արեւին եւ ի՛ր արեւին,— տարիքը լիացեր՝ ար-դէն ծեր, ի՞նչպէս յուսար, աւելի ուշ, անցնիլ չամբուշ ծովէն, յամառ կատղած, միշտ անվստահելի։ Արեւն անգամ, երկ-նակամարն ի վար խոնարհած, կը յիշե-ցնէր կարծես թէ ոչ ոք կրնայ երկար մնալ յաղթութեան համարին վրայ։ Օրն ունի առաւօտ, ունի երեկոյ։ Արդարեւ, արաբ նոյն ծերունի զօրավարը, որ, պահ մը, մարտահրաւէր կը կարդար ովկիանոսին եւ, ճիշդ ինչպէս Քսերքսէս, որ խարապա-նեց Միլտերկրականը՝ վրէժը լուծելու հա-մար իր անկարողութեան, դէպի Ատլան-տեան կ'աշտանակէր ձին, որպէսզի դո-փէր ովկիանոսին ալիքները, կարճ ժա-մանակ մը անց՝ կը սպաննուէր, ըմբոստ-ներուն դէմ մղած ճակատամարտի մը մէջ։

Մեծ զօրավարնե՛ր են խաղացեր Ափրի-կէի աւազներու թագաւորութեան սահ-մաններուն մէջ։ Հռովմայեցիներ, Բիւ-զանդացիներ, Արաբներ։

Եւ Հայեր։

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

●

ՄԵՐԿ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երեկոյեան Սվաճեանն ու Նալբանդեա-նը նորից հանդիպեցին։

— Այսօր տեսնուե՞լ ես օրիորդ Կիւմ-բուճեանի հետ,— խորհրդաւորութեամբ հարցրեց նա։

— Այո։ Ինչպէ՞ս իմացար։

— Օրիորդ Փափազեանը յայտնեց։

Նալբանդեանը նոր պէտի ընկաւ, որ Սվաճեանն անտարբեր չէր դէպի օրիորդ Ադաւնին, դուցէ եւ աւելին։

— Խեղճը չատ յուսահատ վիճակի մէջ էր, լինձնից խորհուրդ էր հարցնում,— ասաց Միքայէլը։

— Հանելուկային աղջիկ մը... Ձի ու-զեր զիս իւր կեանքի վստահելի նեցուկը տեսնել... ինչո՞ւ, ինչո՞ւ... Միթէ՞ դո-յութիւն ունի անձ մը, որ ինձմէ աւելի կը սիրէ զայն... — Սվաճեանն ինքն էլ չըզ-գաց, թէ ինչպէս առաջին անգամ իր սըր-տի զաղտնիքը բաց արեց, եւ այսպէս յանկարծ, անսպասելի։

— Իսկ ինքը դիտէ՞ այդ մասին, — հարցրեց Միքայէլը։ Սվաճեանը բացա-սաբար գլուխը չարժեց,— Ուրեմն ինչ-պէ՞ս ես մեզադրում նրան։

— Եւ չպիտի կրնամ այդ մասին բան մը իսկ թոթովել,— այդ հարցում իր անզո-րութեան հետ հաչտուած ասաց Սվաճեա-նը։

— Գոնէ որեւէ ակնարկ անելիր։ Ես կարծում եմ՝ նրա վիճակն այնպէս ծանր է, որ քեզ նման նեցուկ ունենալը կա-տարեալ փրկութիւն պիտի լինի իր հա-մար,— ասաց Նալբանդեանը։

— Սիրալիրութենէն աւելի ի՞նչ ակ-նարկ կրնամ ընել... Աղջկայ սիրտը սա-ռըն է ինձ հանդէպ, նեցուկ ըլլալս բնաւ պարտաւորութիւն մը չէ...

— Ուզո՞ւմ ես թարգման դառնամ քո ղգացմունքներին։

— Կ'աղաչեմ, Միքայէլ, զիս սասեիկ վիրաւորած կ'ըլլաս, եթէ ակնարկ մը իսկ ընես, — կորուկ ասաց Սվաճեանը եւ այնպէս յուզուեց, որ այլեւս մնալ չկա-րողացաւ։

***

Նալբանդեան այցելեց Պոլսի հայ հա-մայնքի լուսաւորական եւ կրթական հիմ-նարկները։ Եղաւ Օրթաքէօյի վերածնու-թեան թանգարանում, Մեսրոպեան հրա-տարակչականը, Գում Գափուի ընթեր-ցասէրների միութիւնում, Միւհէնտիսես-նի տպարանում, որտեղ հրատարակւում էր «Մեղուն», եղաւ նաեւ Ազգային հի-ւանդանոցում։ Այստեղ Նալբանդեանը հանդիպեց Բարեգործական ընկերութեան խնամակալ տիկիններին, որոնք կարուած սպիտակեղէն էին բերել հիւանդներին եւ իրենց ձեռքով էլ հագցնում էին։ Երիտա-սարդ բժիշկներից մէկը, որ իր արտաքի-նով անյոյս հիւանդներից ոչինչով չէր տարբերւում, զանգատուեց Նալբանդեա-նին, որ հարուստները արհամարհում են իրենց հիւանդանոցը եւ գերադասում են բուժուել ֆրանսիական եւ անգլիական հիւանդանոցներում։

Բացի Պոլսում, Զմիւռնիայում եւ Վե-նետիկում հրատարակուած մի քանի հա-յերէն դրքերից, Խաչատուր Էմմասեանի դրավաճառանոցում Նալբանդեանը գնեց Հեգելի, Ռուսոյի, Օուէնի, Վերթէրի, Ֆիլթէյի նոր հրատարակութիւնները գեր-մաներէն ու ֆրանսերէն։ Գնեց նաեւ Շիլ-լերի «Վիլհելմ Տելլը» եւ Գէօթէի «Ֆա-ուստը»։

Նալբանդեան այցելեց նաեւ արական ու իգական հայ վարժարանները, լսեց մայ-րենի լեզուի դասերը, զժգոհ մնաց ան-կենդան դասաւանդումից։ Այդ օրը նա երկար խորհեց կեանքի փաստերով յագե-ցած ձեռարկներ եւ աշխարհարարի քեր-կանութեան դասագիրք գրելու մասին։

Ընթերցասէրների միութեան բակում մի պատանի Նալբանդեանին դիմելով՝ ըստ երեւոյթին մեծերի դրդմամբ արտա-սանեց «Օչականը», որ նոր էր տպուել «Մեղու»ում։

Նալբանդեանը զրկեց պատանուն, համ-բուրեց նրա ճակատը եւ յուզուած ասաց.

— Նոր սերունդ, մեր յոյս ու ապաւէն..

Նա այդ խօսքերն այնքան բարձր ասաց, որ բակում հաւաքուածները լսեցին։ Ին-չէց կոչի նման, ու յատկապէս պատանի-ների ու երիտասարդների միջով տաք հո-սանք անցաւ։ Նրանցից մէկը զոռաց՝ կեցցէ՛ պարոն Նալբանդեանը... Ու նրան միացան տասնեակ ղնդուն, թարմ ձայ-ներ՝ կեցցէ՛, կեցցէ՛...

Հայկական այդ օջախները շրջելուց յե-տոյ, Նալբանդեանի մէջ տպաւորուեց մարդկանց լուռ, բայց արտայայտիչ մը-տավախութիւնը. Սահմանադրութեան ուժով թոյլատրուած լուսաւորական այս հիմնարկները մի օր չատ հեշտութեամբ կարող էին դադարել գոյութիւն ունենա-լուց։ Այդ հեռանկարը չատ գործիչների դարձրել էր երկչոտ եւ տեսլում էր քծնել ու անընդհատ սիրաշահել թիւրք իշխա-նութեան ամենատարորին պաշտօնեային անդամ։ Ձեւական իրաւունքների տղա-տութեան վրայ կախուած էր մի ահաւոր սպառնալիք։

Ա. ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱԳԾԻ ՀԱՄԱՐ

(ՎԱՀԱՆ ՅԱՅՐԱՊԵՏԻ ԴԱՀԻՃԻ ՀԱՄԱՐ)

ՅԱՂՈՒՅԺ ԳԻՐՔԸ...

— Իմացող որ ձեր ընկերները ան – հետաքրքիր մարդիկ էին, ինչպես ձեզ: Ի՞նչ եք հիշում նրանցից: Ինչ-որ բան, որ ձեզ ամենից շատ զարմացրել է, հիացրել է, ստիպել է ձեզ մտածել...

Ես ժպտացի. ահա նեղլոսյացուց նրան: Ես ուզում էի ինքնագոհ ձևանալ, բայց չկարողացա: Ինձ թվաց, որ ամեն ինչ ինձ համար շատ պարզ է, ինչպես ցերեկվա լույսը, ինչպես այն, որ ես ապրում եմ Երևանում, որ ես ունեմ կին և երեխաներ, որ ես ունեմ ընկերներ, որ ես ունեմ հոգի, որ ես ունեմ մարմին, որ ես ունեմ ձեռքեր, ոտքեր, աչքեր, ականջներ, որ ես ունեմ ամեն ինչ, ինչ ունեն մյուս մարդիկ, որ ես ոչնչով չեմ տարբերվում մյուս մարդկանցից, որ ես ոչ մի առանձնահատկություն չունեմ, որ ես ոչ մի բանով չեմ կարող հետաքրքրել ուրիշներին, որ ես ոչ մի բանով չեմ կարող զարմացնել ուրիշներին, որ ես ոչ մի բանով չեմ կարող հիացնել ուրիշներին, որ ես ոչ մի բանով չեմ կարող ստիպել ուրիշներին մտածել, որ ես ոչ մի բանով չեմ կարող ստիպել ուրիշներին ինձ մասին մտածել, որ ես ոչ մի բանով չեմ կարող ստիպել ուրիշներին ինձ մասին խոսել, որ ես ոչ մի բանով չեմ կարող ստիպել ուրիշներին ինձ մասին գրել, որ ես ոչ մի բանով չեմ կարող ստիպել ուրիշներին ինձ մասին հետաքրքրվ

Մասնաւոր Ջանկ Քայ Շէֆ ըսեր է թէ Մայու եւ Քուէմոյ կղզիները պարքուած ա – տեն, կարմիրները մէկ միլիոն զինուոր տրամադրելի պիտի ունենան: Անգլիա կը փորձէ միջին ճամբայ մը գտնել, որպէս զի յարձակում չկատարուի Ֆորմոզայի վրայ, բարդացնելով կացութիւնը :

ՀԻՒԼԻՆԳՏՆ Փոնթեքորվօ, որ Իտալացի է բայց անգլիական հպատակ եղած էր, լրագրական ասուլիս մը սարքած է Մոսկուայի մէջ, ուր կը գտնուի 1950էն ի վեր: Այս առթիւ ըսեր է թէ խորհրդային հպատակ է այժմ: «Պատերազմի պարագային պատրաստ եմ ամբողջ ուժովս ծառայելու բոլոր խորհրդային ժողովուրդներուն, բոլոր տրամադրելի միջոցներով· բայց կը յիշեցնեմ թէ խորհրդային ժողովուրդը ամբողջութեամբ կը պայքարի խաղաղութեան համար, պահանջելով արգիլել հիւլէական զէնքերը: Բացէ ի բաց կ'ըսեմ թէ իմ անձնական փորձերս շատ վար կը մնան խորհրդային զիտուններու փորձերէն, թէեւ պատերազմէն անմիջապէս եառ Մ. Միութիւնը կարգ մը յապաղումներ ունէր հիւլէական ասպարէզին մէջ· բայց իրա – դութիւն է որ հիւլէական ուժի առաջին կեդրոնը հաստատուած է Մ. Միութեան մէջ, խաղաղասիրական նպատակներով : Խորհրդային քնադիտութիւնը առաջին տեղը կը բռնէ աշխարհի մէջ »:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա», խստօրէն կը քննադատէ Զըբչիլի վերջին ճառը հիւլէական եւ ջրածին ռումբերու գործածութեան մասին, եզրակացնելով զայն : Եւ կը հերքէ այն պնդումը թէ Մ. Միութիւնը եւս մնացած է այս ասպարէզին մէջ :

ԼԻՈՆի քաղաքապետը, Էտ. Էռիօ, որ 82 տարեկան է եւ 1905էն ի վեր կը վարէր այդ պաշտօնը, հրաժարեցաւ տեղական վէճերու հետեւանքով: Էռիօ երեք անգամ վարչապետ եղած է Գ. Հանրապետու – թեան օրով, իսկ 11 տարի նախագահ Ազգ. ժողովին, պատերազմէն առաջ թէ վերջը: Հակառակ ըլլալով Ֆրանսայի անձնատուութեան, արդելափակուեցաւ Վիշիի կառավարութեան կողմէ : Ցեղոյ Գերմանացիները Փոցտամ փոխադրեցին զինքը , մինչեւ զինադադար :

ԹՈՒՆՈՒԶի համար 500 միլիոն ֆրանքի ուռեվիք պիտի ղրկուի, եւ ամսական 300 միլիոն ֆրանք պիտի տրամադրուի , զործազրկութեան դէմ :

ԿՐՈՒՓ ՄԱՆՈՒՇԵԱՆ ՓՈՂՈՑի ան – ուանակոչութեան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ այսօր, կիրակի, առաւտան ժամը 10·30ին: Խօսք պիտի առնեն քաղաքապետ Պ. Պերնառ Լաֆէ, նախկին նախարար Ժիւսթէն Կոտառ, կուսակցու – թեանց ներկայացուցիչները եւ ուրիշներ: Իջնել Մեթրօ Սէն Ֆարժօ :

ՍԹԱԼԻՆի մահուան տարեդարձը ան – նշմար անցաւ Մոսկուայի մէջ, ինչպէս կը հաղորդեն թերթերը:

ՍԱՐի ՄԱՍին դեկոյց մը հրատարակեց Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը , դիտել տալով թէ ծրագրուած եւրոպական – նացումը պէտք է գործադրուի կարելի է – դածին չափ շուտ :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՏԷՍԻՆ , Յանձնախումբ·— Մարտ 5ի թատերական ապդը ստացանք ուրբաթ կէս օրին, երբ թերթը լոյս տեսած էր արդէն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ Մայրերու փառատո – նը Միութիւալիթէի մեծ սրահին մէջ, Մայիս 22ին, կիրակի ժամը 14·30ին :

× Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Ահարոնեան խումբի պարանոցիկ երեկոյթը կիրակի 20 մարտ :

*
**

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ Մուրատ Ուսում – նասիրացի տարեկան հանդէսին, Ապրիլ 3ին : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —
FOURRURES FOURRURES FOURRURES

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· Պանեէօ Քաչանի Նոր Սերունդի կողմէ, կիրակի , 13 Մարտ ժամը 16էն մինչեւ 24, Օթէլ տէ Ենժենիէօր տը լ'Էօլ Սանթրալի սրահները մէջ, 8 ռիւ ժան Կուժօն Փարիզ (8):

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Հայկական եւ կովկասեան պարեր մասնակցութեամբ Պանեէօ Քաչանի Նոր Սերունդի պարախումբին :

Արեւելեան սրահ ուր պիտի նուագէ Պ· ԳԱՐԵԳԻՆ (Քաո):

Ցայտնի նուագախումբ ԺԱՒ ՄԱՏԻԼԵԱՆի :

Vainqueur de la Coupe de Variétés 1954 et de la Radio Luxembourg.

Ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով:

Մուտք 300 ֆրանք :

Սեղանները ապահովելու համար հեռաձայնել ամէն օր ժամը 19էն 21·

ԼԸՌուսով 47 – 45:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը, այս ուրբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: (Քաֆէ Ռէժան):

Դասախօս՝ Պ· ՕՆՆԻԿ ՊԼՊՊՐԵԱՆ

Նիւթը՝ Ամերիկահայութիւնը :

Մուտքը ազատ է :

ՀԱՆԴԷՍ ՓԵՏՐ· 18Ի ԱՒԹԻԻ

Կազմակերպութեամբ Ավիհեանի Մուրատ խումբին, հովանաւորութեամբ Հ· Յ· Դ· Մարսէյլի Շրջ· կոմիտէի :

Կը նախագահէ Ա· ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Յ· ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Այս Շարաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս, 28, Մօրիէ, Ռրկպի պարի սրահին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին, արտասանութիւն, երգ, հայկական տարազներով պարեր: Գեղարուեստական բաժնին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը պիտի բերեն Մարսէյլէն հրաւիրուած զեբակատարները : Մուտքը ազատ է

ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ Մարսէյլի մասնաճիւղը կը տեղեկացնէ թէ՝

12 ՄԱՐՏԻ

Աննախընթաց պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ՝

VAMPING, Les CATALANS

չքեղ սրահին մէջ :

Նոյն օրը տոմսակ պիտի չծախուի եւ բոլոր սեղանները թուադրուած պիտի ըլլան: Կանխաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը եւ սեղանները: Դիմել Մուրատեան բոլոր անդամներուն

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳ· ՄԱՐՄՆՈՑ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԾՈՑԵԱԼ ՀԱՆԴԷՍԸ

Հինգշաբթի, Մարտ 17ին, ժամը 15էն 20, Սալ տէ Սանթրօ, 8 ռիւ ժան Կուժօն:

Ֆ· ԿԱՊ· ԽԱՉԻ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մ Ա Ր Տ 27 Ի Ն

Կը ներկայացուի Յ· Պարոնեանի

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐԸ

Մանօթ դերասաններու կողմէ :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ Զորեքշաբթի երեկոյ Քատէ սրճարանի վերնայարկը : Կը կատարուին մաքերու փոխանակութիւն Վ· Մելիխեանի կողմէ, Փետր· 18 մասին տըրուած պարզաբանութեան եւ Ստեփան Քոչարեանի դասախօսութիւնը նոյն զէպքի մասին:

Մուտքը ազատ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Զատիկի կիրակին Ապրիլ 10ին վարժարանին մէջ :

Կատարողական մթնոլորտի մէջ:

Հաճելի անակնկալներ եւ առաջնակարգ նուագախումբ :

ՓՕԼ ՄՕՐԻՍ

Պիտի գոյարձանաք միաժամանակ օգտակար ըլլալով :

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԷՆ ԱՄԷՆԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿԸ

կիրակի, 13 Մարտ, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր :

Նախաձեռնութեամբ Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան :

Օթէլ ԺՕՐԺ Ե·ի գեղեցիկ սրահներուն մէջ :

Նախագահութեամբ Մ· ՀԱՆՐԻ ԺՈՒԻԻի

(Նախագահ Սէնի Նահանգային խոր հուրդի)

եւ Պ· ՆՈՒՐՀԱՆ ՖՐԻՆԿԵԱՆի :

(Ատենապետ Հ· Բ· Ը· Միութեան Եւրոպայի կեդր· յանձնաժողովի):

Գեղարուեստական խնամեալ յայտագիր, առաջնակարգ նուագախումբ :

Ուշադրութիւ ·— Յանձնարարելի է նախապէս վերապահել սեղանները, հեռաձայնելով Պ· Օգսէն Հարբութեանի, Փրո·82–38 ե կամ Բարեգործականի գրասենեակը, Թրո· 03–18:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի:

Մէզօն տը լա Շիմի

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Փարիզի Հայ Աւետարանական Եկեղեցին ձեզ կը հրաւիրէ իր աւետարանական ժողովներուն որ տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ կիրակի, երկուշաբթի եւ երեքշաբթի ժամը 20·30ին, 58 ռիւ Մատամի սրահին մէջ: Պիտի խօսին վերապատուելիներ՝ Զեփիլեան եւ Հիլվազեան:

Մեթրօ՝ Նօթր Տամ տէ Շան :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի ժամը 11ին Փարիզի Հայոց եկեղեցին, հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Տօքթ· Պօղոս Քոլոլեանի ողբացեալ տիկնոջ ՏԻԿԻՆ ՔՈԼՈԼԵԱՆի յիշատակին, մահուան առաջին տարելիցին առթիւ :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱՒԼԱՆՃԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՔՍԱՆՀԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Գրիգոր Ադամեան, Տէր եւ Տիկին Հր· Սամուէլեան, Տէր եւ Տիկին Միհրան Կապեսեան 10·000ական ֆրանք, Ոմն 5000, Մերուժան Հաճիճանեան, Մկրտիչ Գազանճեան, Վրոյր Զիթունի 3000ական, Համբարձում Թօփալեան 1500, Յարութիւն Փափազեան, Մեսրոպ Տէր Գրիգոր – եան, Բարսեղ Տամլամեան Հազարական, Տէր եւ Տիկին Արամ Պասմաճեան 2000 : Գումար 50·000, նախորդ գումար 65·000: Ընդհ· գումար 115·500 : (Շար·)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՏԷՄԻՆ·— Այրի Տիկին Հռիփսիմէ Փանոսեան, Տէր եւ Տիկին Փանոս Փանոսեան, Պ· Պ· Խաչիկ եւ Յարութիւն Փանոսեան՝ իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ ծաղկեպսակներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն եւ հօր Թորոս Փանոսեանի զառնաղէտ մահուան առթիւ:

×

Պ· Գարեգին Մեսրոպեան, ի յիշատակ իր ծնողաց, եղբօր՝ վաղաբչակ Մեսրոպեանի եւ քրոջ Վ· Ճիվանեանի՝ հինգ հազար ֆրանք կը նուիրէ Ֆ· Կապոյտ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին, Կապոյտ Խաչի կազդուրման կայանին նորոգման համար :

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է Մի ԱՁՆ ՆՈՐ ՁԳԵՍՏՆԵՐը ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ յար վիճակի մէջ :
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 89)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ· Յ· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ·—

ԸՆԿ· ԿԱՐՕ ենթակոմիտէն այս կիրակի, ժամը 3·30ին:

ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ խումբը այս կիրակի ժամը 3ին:

ԹԱԹՈՒԻ խումբը երկուշաբթի ժամը 21ին

ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբը երեքշբ· ժամը 21ին:

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները : Ներկայ կ'ըլլան Կ· Կ·ի եւ Շրջ· Կ·ի ներկայացուցիչները: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

(Շար·)

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ի նպաստ Սէն ք'Իլէոի սանաթորիումին

Մարտ 13ին, կիրակի ժամը 14·30ին, Սորպոնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ :

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

JEAN SARRAILHի

(Recteur de l'Académie de Paris)

եւ նախագահութեամբ Տիկին ՍԱՌԱՑի

Մասնակցութեամբ հայկական, ամերիկեան, յունական, հունգարական, հնդկական, իտալական, ճափոնական, լեհացի – նական, լիթուանական, մեքսիքեան, լեհական, վիէթնամի եւ սենեկալի խումբերուն :

Մուտք՝ 300, 200, 150 եւ 100 ֆրանք:

Դիմել Սորպոնի դռնապաններուն :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1955

(Բ· ՏԱՐԻ)

կազմեց՝ ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ , պատկերազարդ :

Գրական էջեր·— Հայկ· կեանք, Աբուսուի աշխարհ, Հայաստան, կէս – թժշկական, գաղութներ (Լիբանան եւ Սուրիա), երգիծանք, մարզաշխարհ, անցքեր, մահագրութիւն, օրացոյց եւն·:

ԳԻՆ 1200 ՖՐԱՆՔ

Թղթատարի ծախքով 1300 : Դիմել՝ «Յառաջ»ի գրատուն Հրանտ Սամուէլի – ՄԱՐՍԷՅԼԻ համար Յ· ՄԱԼԱՔԵԱՆի՝

3, Bd. Théodore Turner, Marseille

PREUVES
Revue Mensuelle Littéraire et Politique
1955 Մարտի թիւին մէջ հահեկան յօդուածներ ունին Անտռէ Մալրօ եւ ուրիշ ծանօթ գրողներ օրուան հարցերու մասին (Զինադադարի պատերազմը, խաղաղ կեանքի նկարագիրն եւն·):
Քրօնիկներ քաղաքական, ընկերային, տնտեսական եւ գրական հարցերու մասին:
C. C. P. 178.00 Paris. Adresse 23, Rue de la Pépinière, Paris (8e)

PEINTRE DECORATEUR
(Ա· ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ)
Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն թէ իր հեռաձայնին նոր թիւն է
ORNANO 76 - 23
Միեւնոյն ատեն կը խնդրէ որեւէ աշխատանքի համար դիմել 15 օր առաջ :
78, Rue des Rosiers, St. Ouen (Seine)

LUCIEN DURAND
ՓՈՐՁԱԴԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ
23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2). GUT 36-71

Imp. Araxes - 46, Rue Richer Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ՄԱՐՏ
★
MARDI
8 MARS
1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7616 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3027

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓԱՌՍՈՒՆ ՏԱՐԻ ԵՏՔՆ ԱԼ

●

Պոլսոյ Թերթերէն քաղելով, այսօր հրատարակած ենք «Եօթանասուն տարի – կան թուրք սպայի մը յիշատակները» :

Այս վկայութեամբ, անդամ մը եւս կը հաստատուի թէ՝ քառասուն տարի առքն ալ, չդոնուեցաւ թուրք մտաւորական մը որ դղրդում յայտնէր : Կամ լման պատմէր ամէն բան :

Միշտ հարեւանցի կ'անցնին : Կողմնակի դրուագներ կ'արձանագրեն : Կը սահեն ու կը խեղաթիւրեն : Եւ ամբողջ պատմու – թիւնը վեր ի վայր կը շրջեն :

Ահաւասիկ այս ծերուկն ալ կ'ուզէ այն սպաւորութիւնը ձգել թէ ոճիր – արկածէ մը տարբերութիւն չունի եղածը :

Աւելի քան մէկ միլիոն ժողովուրդ քանի մը օրուան մէջ «այլուր փոխադրելու » ձեռնարկելով անխնայ խոշտանգած, խեղ – դած, խողխողած են :

Հարիւր հազարներ բնաջնջած են դա – շոյնով, հրացանով, թնդանօթով, բիրով, բահով, կացինով :

Երկու – երկու, չորս – չորս իրարու կապելով եւ հրացանի բռնելով :

Մթերանոցներու, եկեղեցիներու, ա – խոռներու մէջ թխելով եւ հրկիզելով :

Հազարաւորներ ողջ ողջ թաղած կամ գետը նետած են :

Բանակին պինուորներն անդամ խմբո – վին դնդակահարած, կամ ոչնչացուցած են գնդակարձակի բարբարոսութեամբ :

Ոչ մէկ խարուխիւն զասակարգի, զա – բանաքի, սեռի եւ տարիքի :

Հազարաւոր կիներ, աղջիկներ, նոյնիսկ մանուկներ չարաչար լկած, գիակներու վեռածած են լեռնէ լեռ քշելով մինչեւ 60 օրուան ճամբայ : Անօթի ծարաւ :

Անապատէ անապատ քշուելով Տէր Զօ – րի մէջ ծուարած բազմութիւնն ալ փո – շիացուցած են վերջին պահուն, 1916ի գարնան :

Անհաշուելի անհատական եւ հանրային հարստութիւնները յափշտակած, զպրոց – ները, եկեղեցիները, յիշատակարանները քանդած, վոչնչացուցած են, ոչնչացնելու համար ամէն հայկական հետք :

Ցեղասպանութեան ո՞ր մէկ տեսակը պակաս մնաց : Ո՞ր մէկէն եւ մնաց ջար – դարար պետութիւնը, զինելով եւ ասպա – րէզ նետելով ահաւոր խուժանը :

Թոպամահ : Սրամահ : Հրամահ : Զրա – մահ : Սովամահ :

Եւ ահաւասիկ եօթանասուն տարեկան թուրք սպան կը դրէ, ամենայն լրբու – թեամբ .

— « Անկազմակերպ այս գաղթի ըն – թացքին հայ գաղթականներու միջեւ յոգ – նութենէ եւ հիւանդութենէ մեռնողներ ե – ղած են : Բայց այն ատենուան հաշիւնե – րուն համաձայն , թուրք բնակչութեան զուլումէ տուած կորուստը Հայերէն շատ աւելի է » :

Կրնայ ըլլալ որ Թուրքերը չատ աւելի կորուստներ կրած ըլլան բուն իսկ պատե – րազմին պատճառով,— պարտութեան , խուճապահար նահանջի, անօթութեան, համաճարակներու հետեւանքով :

Բայց , կարելի՞ է բաղդատել այս տա – րերային զուլումը՝ յատկապէս ծրա – գրուած , պետական ճշդութեամբ մշակ – ուած եւ զազանային կատաղութեամբ գործադրուած Սպանդին, ամբողջ ժողո – վուրդի մը բնաջնջումին հետ :

Թուրք սպան կը խօսի «Վանայ լեռնին ջուրերուն վրայ ծփացող թուրք դիակ – ներու » մասին :

Այս առթիւ, կը յիշէ «Հայոց համբա – ւաւոր Պարաթով զօրավարը » :

Կեղծիք մըն ալ այս , ըսելու համար թէ Հայերը հազարաւոր Թուրքեր ջարդած են : (Պարաթով ռուս զօրավար մըն է որ մեռաւ Եւրոպայի մէջ) :

Դեռ ուրիշ ցնդաբանութիւններ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋԻՆԱԴԱԴԱՐԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԸ ԿԸ ՄԵՂԱԴՐԷ ԻՍՐԱՅԵԼԸ

*

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔՆԵՐ

Վերջին լուրերու համաձայն , յարաբե – րութեանց լարումը կը շարունակուի Մի – ջին Արեւելքի մէջ, իբրեւ հետեւանք անց – եալ երկուշաբթի օրուան արիւնալի ընդ – հարման :

Ինչպէս գրած էինք, Ապահովութեան Խորհուրդը յետաձգեց իր նիստը , սպաս – լով Գաղեստինի զինադադարի յանձնա – խումբին զեկուցման : Մինչ այս մինչ այն , նոր դէպքեր ծագեցան եւ Ազգաժողովին ներկայացուցիչներուն կինները եւ զաւակ – ները Կազայի շրջանէն փոխադրուեցան Երուսաղէմ : Կազայի պինուորական կա – ռավարիչը կը հետագրէ թէ Իսրայէլա – ցիները նորէն կրակ բացին եգիպտական դիրքին վրայ, առանց մարդկային կո – րուստ պատճառելու : Ամմանի արաբական պունդն ալ կը ծանուցանէ թէ քանի Իս – րայէլացի պինուորներ Ճորդանան մտնե – լով առեւանգեցին վեց Պեդուիներ եւ հինգը սպանեցին : Նոյն աղբիւրին հա – մաձայն յորդանանեան պահակախումբ մըն ալ յարձակում կրած է գնդացիրով եւ հրասանդով : Կազայի շրջանին մէջ երկու եգիպտացի սպաներ բաժրախօսով աղ – ղարաբեցին արաբ տարագիրներուն թէ որքէ բռնութիւն պիտի գործադրուի զօ – րութեամբ : Այդ շրջանին մէջ տեղաւոր – ուած 200 – 250·000 արաբ տարագիրները խորապէս դրգռուած են անցեալ Բ· օր – ուան դէպքէն :

Եւրոպացիներուն հրամայուած է դուրս չելլել առանց պինուորական հետեւորդնե – րու : Զինադադարի յանձնախումբը հրա – մայած է եգիպտական եւ իսրայէլեան ու – ժերուն չխախտել սահմանագիծը : Իսրա – յէլեան բանակին բանբերը կը ծանուցանէ թէ Իսրայէլացի մը վիրաւորուած է սու – րիական դիրքէ մը կատարուած հրացա – նաձգութենէն : Իսկ Սուրիոյ կառավարու – թիւնը բողոքագիր մը ուղղած է զինադա – դարի յանձնախումբին, դանդատելով թէ իսրայէլեան ուժեր խախտած են զինադա – դարի պայմանագրին տրամադրութիւն – ները : Բողոքագիրը կ'ըսէ թէ երկու հա – րիւր իսրայէլեան պինուորներ յանկարծ ապստինեալ շրջանը մտնելով կրակ բա – ցած են սուրիական դիրքի մը վրայ, երե – սուն վայրկեան տեւողութեամբ :

× Զինադադարի յանձնախումբը Մարտ 6ին արտակարգ նիստ գումարեց չէզոք վայր մը, փայտաչէն խրճիթի մը մէջ որ նախապէս եգիպտական պահականոց մըն էր : Կը նախագահէր Ֆրանսացի անդամը, զօր· Ժիլքոմաճճի : Ներկայ էին երեք ե – գիպտացի եւ երեք իսրայէլացի սպաներ : Ժողովին առաջին երեքուկէս ժամը ան – ցաւ օրինական ձեւակերպութեանց քննու – թեամբ : Յանձնախումբը պաշտպանեց ե – գիպտական բանաձեւ մը որ կը մեղադրէ Իսրայէլը թէ պինեալ յարձակում գործած է Կազայի եգիպտական դիրքին վրայ եւ թակարդը ձգած է եգիպտական բեռնա – կառք մը որ օդնական ուժ կը փոխադրէր : Իսրայէլի ներկայացուցիչներն ալ բանա – ձեւ մը յանձնած էին, դանդատելով թէ եգիպտական պահակախումբը նոյն դիշե – րը յարձակում գործած է եգիպտական հողին վրայ : Յանձնախումբը չքուէարկեց այս բանաձեւը :

× Հրատարակուած տեղեկութեանց հա – մաձայն, Իսրայէլացիները իրենց բռնած վեց Պեդուիներէն հինգը սպաննելով , վեցերորդը ապտ արձակած են հետեւեալ յանձնարարութեամբ, — «Գնա ըսէ ձեր կառավարութեան եւ ցեղախումբի թէ հինգը սպաննեցինք երկու իսրայէլացի երիտասարդներու համար» :

× Նիւ Եորքէն հասած լուրերու համա – ձայն, Ապահովութեան Խորհուրդին ան – դամները հասկցուցած են Իսրայէլի թէ ծանր դատապարտութիւն մը պիտի կրէ , եթէ չկարենայ արդարացնել իր դիրքը կազայի դէպքին մէջ :

ՀԱԿԱՄԱՐՏ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

*

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ, ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԱՐԱԲԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ դի – ւանագիտական յարաճուն գործունէու – թիւն մը կը տիրէ Մերձին Արեւելքի մէջ : Պաշտօնական դիւոյցի մը համաձայն, Ե – գիպտոս, Արաբիա եւ Սուրիա համաձայ – նութիւն մը կնքած են որուն տրամա – դրութեամբ իւրաքանչիւրը յանձն կ'առնէ .

1· — Զյարել Թուրքեւիրաքեան դաշին – քին , ոչ ալ ուրիշ միջազգային դինակցու – թեանց , առանց միւս երկուքին հաւանու – թեան :

2· Միացեալ հրամանատարութեան տակ դնել իր դինեալ ուժերը :

3· Աբաթական դրամատուն մը հաստա – տել, դիւրացնելու համար առեւտրական փոխանակութիւնները եւ դրամական գոր – ծառնութիւնները արաբական աշխարհին մէջ :

Համաձայնութեան բնագիրը միւս արա – բական երկիրներուն պիտի յանձնուի խորհրդաժողովի մը մէջ որ պիտի դու – մարուի այս ամսուան ընթացքին : Իւրա – քանչիւր երկիր ազատ պիտի ըլլայ անոր յարելու :

Եգիպտոսի ազգ· առաջնորդութեան նա – խարարը, Սալահ Սալեմ պիտի չարունա – կէ իր բանակցութիւնները Լիբանանի վա – րիչներուն հետ, ինչպէս ըրաւ Սուրիոյ , Ճորդանանի եւ Արաբիոյ մէջ, որպէսզի բոլորն ալ յարին համարաբական ապա – հովութեան դաշինքին :

Սէուտ Աբաբիոյ թագաւորը յայտա – րարեց·

— «Մենք հասարակաց նպատակներ եւ հասարակաց չահեր ունինք : Միացեալ ճակատ կազմելով պիտի կրնանք հարթել բոլոր խոչընդոտները : Միութիւնը ուժ է : Ցորչափ միացեալ մնան արաբ ազգերը , բոլոր Արաբներուն վերաբերեալ գլխաւոր խնդիրը՝ Պաղեստինի հարցը պիտի լուծ – ուի եւ տարագիրները պիտի կրնան իրենց հայրենիքը վերադառնալ » :

ԹՈՒՐՔԻԱ ԿԸ ԲՈՂՈՔԻ

Թուրքիոյ հանրապետութեան նախա – գահը, Ճէլալ Պայար Պաղտատ հասաւ եւ պիտի մնայ հինգ օր : Թուրքիոյ վարչա – պետը, Ատնան Մենտերէս, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ Անատոլուի դործակալութեան :

— « Եգիպտոս ապօրէն գործ մը կը կա – տարէ, համաձայնութիւն մը կնքելով Սուրիոյ հետ , վիժեցնելու համար Թուրքեւիրաքեան դաշինքը : Եգիպտոսի վարիչները այնքան ճնշում բանեցուցած են Սուրիացիներուն վրայ որ անոնք հար – կադրուած են դլուխ ծռել : Եթէ այդ հա – մաձայնութիւնը ընդարձակուի , դժուար պիտի ըլլայ մատնոդութեան չմատնուիլ , վասնզի Թուրքիա մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ որպէսզի եղբայրական յարաբե – րութիւններ հաստատուին Սուրիոյ հետ» :

× Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Ի – տըն, որ քննական պատյտ մը կը կատա – րէր հեռաւոր եւ մօտաւոր Արեւելքի մէջ , Լոնտոն վերադարձաւ երէկ : Նախարարը այցելած է Նոր Տելհի· (Հնդկաստան) , Սիամ, Գահիրէ, Պաղտատ եւ Պէյրութ : Այդ առթիւ իր համակրանքը յայտնած էր Թուրքեւիրաքեան դաշինքին համար, ինչ որ մեծ զարմանք չպատճառեց : Իրաղեկ – ներու կարծիքով, Մեծն Բրիտանիոյ դի – ւանագիտութիւնը կը ձգտի Մերձին Արե – ւելքի զինակցութիւնները կեդրոնացնել Թուրքիա – Փաքիստան առանցքին վրայ :

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

*

ՄԷԿ ՏԱՐՕՒԱՆ ՃԱՇԱԳԻՆ

Միտք չունէինք նոր ցանկ մը բանալու, մանաւանդ որ հանգանակութիւնները ի – բար կը հրմշտկեն, այս միջոցին :

Պարտք սեպեցինք արձանագրել սրտա – ճմլիկ իրողութիւն մը : Եւ ահա գումար – ները կը հոսին թիճուաբերաբար :

Քանի որ սկսանք , պարտաւոր ենք տրա – մաբանական եղբի մը յանգիլ :

Նախապէս կ'ուզեինք գոնէ վեց ամիս ա – պահովել Աբէնեիզաւարեան վարժարանին 35 աշակերտներուն ճաշը ,— հարիւր հա – զար ֆրանք , (օրական 16 ֆրանք իւրա – քանչիւրին համար) :

Մեր նախատեսածէն աւելին եկաւ չորս – հինգ օրուան մէջ :

Շնորհակալութիւն յայտնելով բոլորին, որոշեցինք ցանկը փակել 200·000 ֆրան – ով : Այսպէս «Ճառաջ»ի ընթերցողները ապահոված կ'ըլլան 35 թշուառ դպրոցա – կաններու տարեկան ճաշագինը , մէկ տարուան համար :

ՃԱՇԱԳԻՆ

ԶՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՋԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԵՆՔ)

Մուշեղ Ճիլէրճեան, (Մոնթէ Քարլօ)	25·000
Ընկ· Տէր Աբրահամեան	10·000
Ղ· Ղազարեան (Լիբան)	2·000
Փոքրիկն Փիրայր Պալանցեան	1·000
Արմենակ Յակոբեան	2·000
Այրի Տիկին Լուսիկ Անդրէասեան	2·000
Գումար	42·000
Մարտ 6ի գումարը	64·900
Ընդհ· գումար՝	106·900

«ԿՐՈՒԻՓ ՄԱՆՈՒՇԵԱՆ» ՓՈՂՈՑ

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ «Կրուիփ Մա – նուչեան» փողոցին անուանակոչութեան արարողութիւնը, Փարիզի 20րդ թաղա – մասին մէջ : Ներկայ էին բազմաթիւ ակա – նաւոր անձնաւորութիւններ , կառավարու – թեանց անդամներ , լեհական , ռումանա – կան , հունդարական եւ իտալական դես – պանատուններու ներկայացուցիչները, Ա – զատագրութեան կոմիտէի անդամներ եւն :

Իայման ճառը խօսեցաւ Փարիզի քա – ղաքապետը , Պ· Պերնառ Լաֆէ ,որ մեծ – նայն ատեն առաղջապահական նախարարն է : Բանախօսը չկրմատչէս ներբողեց 23 հե – րոսները որոնք մարտնչեցան մինչեւ մահ , մխանաթար ատելով թշնամին եւ սիրելով Ֆրանսան : Ցետոյ խօսք առաւ Պ· Ժիլ· – քէն Կոտառ , նախկին նախարար որ այժմ նախագահն է տարագիրներու պաշտպա – նութեան Ֆրանսական կոմիտէին : «Իւմա – նիթէ» կը գրէ թէ բանախօսը իր սրտա – չարժ ճառին մէջ յիշեց որ Մանուչեան խումբին անդամներէն երկուքը, Կոսուան – դինեան եւ Մավիեան այժմ հանգուցեալներու տակ են Քլերմոն Ֆեռանի մէջ : «Արդա – րութիւնը հաստուցինք մեռեալներուն . այժմ պէտք է հաստուցանենք նաեւ ողջե – րուն» : Ցետոյ խօսեցաւ Ֆրանսայի հա – մայնավար կուսակցութեան ներկայացու – ցիչը , յիշելով 23 զոհերուն քաջագործու – թիւնները եւ Միսաք Մանուչեանի վերջին խօսքերը .— « Մահուան ժամուն , կը յայտարարեմ թէ արեւէ ատելութիւն չու – նիմ դերման ժողովուրդին հանդէպ» : Բանախօսը մատնեց որ ժողովուրդները ապրին խաղաղութեամբ եւ եղբայրու – թեամբ : «Ինչպէս Մանուչեան եւ իր 22 ընկերները , մենք ատելութիւն չունինք դերման ժողովուրդին դէմ զոր պէտք չէ շփոթել նացի եւ հիթլերական վարիչնե –

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՆ ՈՒ ՎԱՍՏԱԿԸ

(Ջ. եւ վերջին մաս)

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ.— «Ամբողջ 25 տարի «Համազգայինը» ծանր պայմաններու մէջ աշխատեցաւ իր գաղափարները տարածելու եւ կեանքի կոչելու: Հիմնեց հայերէի կրթութեան օճախ մը՝ ձեմարանը, կազմակերպեց մանուճիկները գանազան գաղութներու մէջ, որոնք ունեցան մշակութային բեղուն գործունէութիւն, հրատարակեց դասագրքեր, գրական եր-կեր, մանկական – պատանեկան մատենաշար, հանրութիւնը գաստիարակեց պարբերական դասախօսութիւններով, գարկ տուաւ թատերական շարժումին, քաջալերեց հայ արուեստը եւ արուեստասէրները եամէն ճիգ ի գործ դրաւ որպէսզի վառ պահէ արժէքներու պիտակցութիւնը հայ հոգիներու մէջ: Հասցուց ճեմարանական աերունդ մը, որու մէջ աչքառու տեղ կը գրաւեն գրագէտ – բանաստեղծները, լրագրողները եւ կրթական մշակները»:

Ն. Փալանճեան ձեմարանը՝ «Զորս դարաբանով սկսած այս հաստատութիւնը ներկայիս ունի մանկապարտէզի, նախակրթարանի եւ fոլէճի բոլոր կարզերը: Հին վարձու չէնքերուն փոխարէն ունի իր սեփական կալուածը՝ երկու մեծ չէնքերով, խաղավայրով, պարտէզով եւ յարակից բոլոր յարմարութիւններով»:

Համազգային միացեալ ճիգերո՞վ էր, որ ձեռք բերուեցաւ այս հոյակապ արդիւնքը:

— Դժբախտաբար, ոչ:

Ծանրօրէն պատակուած էինք այս ձեռնարկէն առաջ: Ազգին մէջ, տարբեր ազգեր էինք գարձեր՝ քանդելով միութեան եւ տեւականացման բոլոր ստորոգելիները ...

« Անոնք մեզ չեն հասկնար, իսկ մենք ղերենք» կ'ազազակէը Լ. Շանթը:

Չհասկցանք իրար՝ քաղաքականապէս: Չհասկցանք իրար՝ գաղթահայութեան հասարակական ապահովութեան կենսական որեւէ խնդրին շուրջ: Եւ մոռցինք բաժանուած, մեր ընդհանրական հրաշափառ լեզուն, մեր ազգային հարուստ մշակոյթը պահելու եւ գարգացնելու պայքարին մէջ:

Համազգային Հայ Մշակութային Ընկերութեան սեղծումը, մասամբ հետեւանք մեր այս ողբալի իրականութեան, տարիներ շարունակ բանագրուեցաւ մեր ժողովուրդի մէկ մասէն: Քսանեւհինգ տարուան իր տաղնապալի շրջաններուն, ազգին մէկ մասը միայն օգնութեան հասաւ, գօրավիզ գարձաւ, որպէսզի ապրի եւ ամրանդուի ազգապահպանման այս մեծ ձեռնարկը:

Այսօր, շատ բան փոխուած է:

Հատուածի մը նախաձեռնութեամբ եւ գոհաբերութեամբ ստեղծուած գործը՝ արժանացած է համազգային, ազգին բոլոր խաւերու գնահատանքին:

Ն. Փալանճեան ձեմարանը եւ Համազգայինի կրթական միւս ձեռնարկները, այսօր հաստուածի մը չեն պատկանիր, այլ բովանդակ հայութեան:

Վկայ, այն ընդհանուր խանդավառութիւնը եւ գործնական գոհաբերութեան նոր վաստերը, որ կը յայտնաբերուին գաղթաշխարհի բոլոր մասերէն:

Այս իրողութիւնը, որ հաճոյքով մոռացնել կուտայ տխուր անցեալը, փառապսակ մըն է հայկ. մշակոյթին եւ յաղթանակ՝ իր անխորտակելի եւ գերազանց ուժին:

Եւ նաեւ Համազգայինի «հիմնադիրնե-րու յաղթանակն է այս, որ տարուէ տարի ամրացաւ, ուռճացաւ եւ այս գեղեցիկ արդիւնքով պսակուեցաւ, անգամ մը եւս հաստատելով այն իրողութիւնը թէ՛ որքան հզօր է գաղափարին ուժը եւ ինչ հըրաշքներ կրնայ գործել նուիրումի եւ գոհողութեան ոգին»:

Համազգայինի երկրորդ քսանհինգամեակը կը սկսի նոր պայմաններու մէջ, եւ նոր առաջադրութիւններով:

Հիմնական նպատակը իրականացած է: Նախնական ծրագիրները՝ գործի են վերածուած:

Համազգայինի ղեկավարութեան նոր առաջադրութիւնն է.—

Պահել, գարգացնել, ամրապնդել եւ ընդլայնել Ն. Փալանճեան ձեմարանը եւ կրթական միւս ձեռնարկները:

Անտարակոյս նոր գոհողութիւններ, տեւական ճիգ եւ աշխատանք կը պահանջեն այս բոլորը:

Ինչպէս տեսանք, անցեալին կատարուած ճիգերն ու գոհաբերութիւնները ծանրացած էին առաւելաբար Եգիպտոսի, Լիբանանի եւ Ամերիկայի համեմատաբար սահմանափակ կազմակերպութիւններու վրայ:

Այսօր ընդարձակուած է այս շրջանակը: Վաղը՝ աւելի եւս պէտք է, որ ընդարձակուի, տարածուելով բոլոր գաղութներուն մէջ:

Լիբանանը, ուր հաստատուած է Ն. Փալանճեան ձեմարանը եւ կեդրոնը Համազգային Ընկերութեան, գործնապէս ցոյց տուաւ իր գնահատանքը ընդհանուր գործին: Կեդրոնական Վարչութիւնը կազմուած Համազգային հին եւ նոր գործիչներէն, որոշած է շարունակել գործը եւ իր լրիւ կատարելութեան հասցնել:

Եթէ առաջին քսանհինգամեակին, համեմատաբար մեծ չեղաւ Լիբանանի նուիրատուական գոհաբերութիւնը, այսօր արդէն կը ձգտի առաջնութեան մրցանիշը խլել: Պէյրութի մէջ բացուած հանդանակութիւնը արդէն իսկ հասած է հարիւր հազար լ. ոսկիի, մեր դրամով շուրջ 11ու-կէս միլիոն Ֆրանք:

Ամերիկան, ինչպէս միշտ, այս անգամ եւս չարժման մէջ է, իր պատուաւոր բաժինը բերելու համար: Հակառակ տեղա-

ԹՈՒՐՔԻԱ ՄԸ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՊԱՆ ՋԱՐԴԵՐՈՒՄԱՍԻՆ

ԽՄԲ.— Պոլսոյ «Սոն Փոստա» թերթը կը հրատարակէ «եօթանասունից սպայի մը», Րահմի Արաֆի յիշատակները հայկական ջարդերու մասին (24 Փետր.): Պոլսահայ թերթերէն կը քաղենք հետեւեալ թարգմանութիւնը, որ ամբողջական չերեւար.—

Յօդուածագիրը նախորդ ընդհ. պատերազմի յիշատակները պատմելէ վերջ կը շարունակէ.

— Միտքիս սկսեալ հայ գաղթական-ներու հանդիպիլ սկսած էինք: Առանք Անատոլուի այլազան շրջաններէն եփրատի հովիտն ի վեր աքսորուած Հայերն էին: Միտքիս մէջ իսկոյն աշխատիլ սկսեր են, որճարանները, կաթնարանները բացեր են: Արաբները այսպիսի բան չեն գիտեր: Անոնց չնորհիւ լաւ նախաճաշ մը ըրի:

Հայ գաղթականներով բերնէ բերան լեցուն էին սենեակները այն խանին, ուր գիշերը իջեւանած էի: Յոգնած ըլլալով սիրտս չէր քնանալ: Բայց անոնք բարձրաձայն այնքան շատ չաղակրատեցին որ չկրկայ քնանալ: Իրենց լքած ծննդավայրերուն ինչքերն ու հարստութիւնները պատմեցին, խրատներ տուին իրարու: Այս ազէտի օրերուն ալ կը սոնքան: Այս վշտակոծ մարդիկը չվշտացնելու համար զանոնք լռելու չհրաւիրեցի: Անքնութեան համակերպեցայ:

Էլպուքէմալի մէջ ալ բաւական Հայեր հաւաքուեր են: Աչխատիլ սկսեր են: Բը-նականաբար բնակարանային տաղնապ կը տիրէ: Մէկ մասը Արաբներուն նեղ ու յոռի տուներէը, մէկ մասն ալ խանները տեղաւորուեր են: Էլպուքէմալէ վերջ Տէր Զօր եկայ: Այն տեղն Մութէսարըֆութիւն էր այստեղ:

Տէր Զօրի եւ Մէսքէնէի միջեւ, ճամբուն աջակողմը եւ ձախակողմը այս գաղթականի կարաւաններէն հիւանդանալով մեռած եւ չթաղուած դիակներ տեսայ: Այն տեղն աչքիս առջեւ գծագրուեցան Վանայ լճին ջուրին վրայ ծփացող խեղդուած թուրք այրերուն, կիներուն եւ տղոց դիակները: Մեր առաջին արշաւախումբը հետապնդելով Վանայ շրջանը մտած Հայոց համբաւաւոր Պարաթօֆ զօրաբաժինը այս տեղէն հեռանալ ուզող թուրք բնակչութեան տասը հազարէ աւելին սպաննած էր: Առնոց մէկ մասը նաւակները եւ փոքր նաւերը լեցուելով լճին մէջտեղը ջուրը նետուած էին: Մայրեր, հայրեր եւ տղաքներ աղիողորմ ճիչեր արձակելով խեղդուած էին: Դատուտնի եւ Ախլաթի մէջ մինչեւ լճին ափերը քշուած այս դիակները կը տեսնէինք ու կուլայինք:

Հակառակ այս ազէտին, յաւելեալ գաղթի ընթացքին հիւանդութենէ մեռած Հայերուն: Ռուսական կայսրութիւնը պատմութեան ընթացքին դիւրաւ խողխողել տուած է թուրքերը, Հայերը եւ Քիւրտերը: Ռուսերն են որ Հայերը զրգռած են իրենց հայրենակից Թուրքերուն դէմ: Ցարական Ռուսիա Հայաստանի վրայէն Իսկէնտէրուն իջնելու մտօք իրրեւ թէ անկախ Հայաստան մը հիմնելու հետամտած ու հայ դեկավարներն ալ դիւղացի ու արհեստաւոր Հայերը Ռուսերուն հաշտեցնելու նուիրուած են:

Իթթիհատ եւ Թէրաքգըլի կառավարութիւնը պատերազմի անհրաժեշտութենէն բերումով կուսակցական մօտիկ շրջաններու այս Հայերը հեռացնելու հարկին տակ մնացած է: Անկատմակերպ այս գաղթին ընթացքին հայ գաղթականներու միջեւ յոդնութենէ եւ հիւանդութենէ մեռնողներ եղած են: Բայց այն տեղուան հաշիւներուն համաձայն, թուրք բնակչութեան գուլումէ տուած կորուստը Հայերէն շատ աւելի է:

Եփրատի հովիտը աքսորուած այս Հայերուն կարեւոր մէկ մասը բանակի հրամանատար Ձէմալ փաշա Սուրիա առած է:

կան բազմապիսի կենսական պահանջներուն, կը կարծուի, թէ հարիւր հազար տոլարի կրնայ հասնիլ գաղութին այս նոր օժանդակութիւնները:

Կատարեալ դուրս է, որ մեր միւս գաղութները նոյնպէս պիտի կատարեն իրենց պարտականութիւնը:

Իսկ Ֆրանսա՞ն, եւ արեւմտեան Եւրոպայի միւս գաղութնե՞րը:

Անցած քսանհինգ տարիներու ընթացքին մեր այս գաղութները, մասնաւորապէս Ֆրանսականը մնացին միշտ անտարբեր Համազգայինի ձեռնարկներուն հանդէպ: Իրրեւ միակ գոհողութիւն այս շրջանին, Թող ներուի մեզ ըսել՝ սահմանափակուած է քանի մը կապոց դրքերով եւ 25 հազար ֆրանք հնչուն դրամով ...

Համեստ, բայց սրտով հարուստ հայ բենակցի մը, Պ. Մխիթէվէլեանի մէկ միտքը կը յուսանք թէ Ֆրանսահայութիւնը իր տեղը պիտի գրաւէ Համազգայինի երկրորդ քսանհինգամեայ պատմութեան մէջ:

— Իսկ ի՞նչ է լինում հետեւանքը:

— Հետքը կորցնելու համար գատ ու դատաստան չպիտի ընեն: Բանտին մէջ խեղդամահ ընելէ առքը կը յայտարարեն, թէ, թուլամորթ դանուեցաւ եւ ինքզինքը սպաննեց,— պարզաբանեց Սվաճեանը:

Բազմաթիւ փակուած արհեստաւորների առջեւ, մռայլ, տրտղիկական անտարբերութեամբ նստած էին արհեստաւորները, որոնք սաղաթի երկար համրիչները քաշելով՝ երեւի որոշում էին իրենց ճակատագիրը:

— Վաղ թէ ուշ էանաֆութիւնը մուրացկաններու դասին պիտի խառնուի: Ազգային վաճառականութիւնն ալ մխիթարական վիճակի մէջ չէ: Ամբողջ թիւրքիան եւրոպական ապրանքներով կը հեղեղուի, — ասաց Սվաճեանը:

Բայց գոյութիւն ունէր եւ մի ուրիշ Պոլիս:

Եւրոպական կաֆէներում, ու պանդոկներում, Ասիայի եւ Եւրոպայի Քաղցր ջրեր զբօսավայրերում, Իշխանաց կղզիներում, Պէյօղլու Տէրէյում, Թէրապիա-յում եւ Փերայի կեդրոնում տիրում էր անհոգութիւնն ու զուարճութիւնը, խրախճանքն ու զեխութիւնը, կեանքը չամպանչի փրփուրի նման դուրս էր յայտում, արբեցնում, յօդս ցնդում ու Թող-նում ծանր զարշելի նստուածք մարքերի ու հոգիների վրայ:

Եւրոպական քաղաքականութիւնը բեւ-

բուն աջակողմը եւ ձախակողմը այս գաղթականի կարաւաններէն հիւանդանալով մեռած եւ չթաղուած դիակներ տեսայ: Այն տեղն աչքիս առջեւ գծագրուեցան Վանայ լճին ջուրին վրայ ծփացող խեղդուած թուրք այրերուն, կիներուն եւ տղոց դիակները: Մեր առաջին արշաւախումբը հետապնդելով Վանայ շրջանը մտած Հայոց համբաւաւոր Պարաթօֆ զօրաբաժինը այս տեղէն հեռանալ ուզող թուրք բնակչութեան տասը հազարէ աւելին սպաննած էր: Առնոց մէկ մասը նաւակները եւ փոքր նաւերը լեցուելով լճին մէջտեղը ջուրը նետուած էին: Մայրեր, հայրեր եւ տղաքներ աղիողորմ ճիչեր արձակելով խեղդուած էին: Դատուտնի եւ Ախլաթի մէջ մինչեւ լճին ափերը քշուած այս դիակները կը տեսնէինք ու կուլայինք:

Հակառակ այս ազէտին, յաւելեալ գաղթի ընթացքին հիւանդութենէ մեռած Հայերուն: Ռուսական կայսրութիւնը պատմութեան ընթացքին դիւրաւ խողխողել տուած է Թուրքերը, Հայերը եւ Քիւրտերը: Ռուսերն են որ Հայերը գրգռած են իրենց հայրենակից Թուրքերուն դէմ: Ցարական Ռուսիա Հայաստանի վրայէն Իսկէնտէրուն իջնելու մտօք իրրեւ թէ անկախ Հայաստան մը հիմնելու հետամտած ու հայ դեկավարներն ալ դիւղացի ու արհեստաւոր Հայերը Ռուսերուն հաշտեցնելու նուիրուած են:

Իթթիհատ եւ Թէրաքգըլի կառավարութիւնը պատերազմի անհրաժեշտութենէն բերումով կուսակցական մօտիկ շրջաններու այս Հայերը հեռացնելու հարկին տակ մնացած է: Անկատմակերպ այս գաղթին ընթացքին հայ գաղթականներու միջեւ յոդնութենէ եւ հիւանդութենէ մեռնողներ եղած են: Բայց այն տեղուան հաշիւներուն համաձայն, թուրք բնակչութեան գուլումէ տուած կորուստը Հայերէն շատ աւելի է:

Եփրատի հովիտը աքսորուած այս Հայերուն կարեւոր մէկ մասը բանակի հրամանատար Ձէմալ փաշա Սուրիա առած է:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (8)

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՒՕՐԱԿԱՆ »

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

ՄԵՐԿ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Նալբանդեանը ոտքի տակ տուեց ամբողջ Պոլիսը: Կառք համարեայ չէր նստում, նախ՝ խորդուբորդ փողոցներով անիւները անցնելը յոգնեցուցիչ ու տանջալից էր, ապա՝ մի՞թէ կառքը կարող էր մտնել ամէն տեղ, ամէն անկիւն, որտեղ մի չունչ կար, կեանքի մի նշոյլ:

Շուկաներում, եկեղեցիների ու մզկիթների մօտ, դերեզմանատներում եւ նաւահանգիստներում վխտում էին ցնցոտիաւոր մուրացկանները, անօգնական կոյրեր: Հանդիպում էին բոլորովին մերկ, ցնորուած մարդիկ, որոնց կեղտոտ մաշկը չորութիւնից ճաքճքած կաւահողի նման էր: Նրանք իրենց գզգզուած, ցից-ցից մազերով, ոտների ու ձեռքերի երկար եղունգներով, կարմրած աչքերով ու չուռ եկած, բորբոքուած կոպերով, հին վէրքի սպիներով եւ մարմնի ու դէմքի վրայ բացուած խոցերով սարսափելի տպաւորութիւն էին թողնում: Դժուար էր նրանց նայիկակ կարեկցելը, այնքան կորցրել էին մարդկային կերպարանքը, այնքան վայրենացել:

Նալբանդեանը ոտքի տակ տուեց ամբողջ Պոլիսը: Կառք համարեայ չէր նստում, նախ՝ խորդուբորդ փողոցներով անիւների անցնելը յոգնեցուցիչ ու տանջալից էր, ապա՝ մի՞թէ կառքը կարող էր մտնել ամէն տեղ, ամէն անկիւն, որտեղ մի չունչ կար, կեանքի մի նշոյլ:

Շուկաներում, եկեղեցիների ու մզկիթների մօտ, դերեզմանատներում եւ նաւահանգիստներում վխտում էին ցնցոտիաւոր մուրացկանները, անօգնական կոյրեր: Հանդիպում էին բոլորովին մերկ, ցնորուած մարդիկ, որոնց կեղտոտ մաշկը չորութիւնից ճաքճքած կաւահողի նման էր: Նրանք իրենց գզգզուած, ցից-ցից մազերով, ոտների ու ձեռքերի երկար եղունգներով, կարմրած աչքերով ու չուռ եկած, բորբոքուած կոպերով, հին վէրքի սպիներով եւ մարմնի ու դէմքի վրայ բացուած խոցերով սարսափելի տպաւորութիւն էին թողնում: Դժուար էր նրանց նայիկակ կարեկցելը, այնքան կորցրել էին մարդկային կերպարանքը, այնքան վայրենացել:

— Երեւում է, սրանք մխիթարւում են նրանով, որ ղուռանը թոյլ է տալիս չապիկը փոխել մի քանի տարին մէկ անգամ, — դառնութեամբ նկատեց Միքայէլը: Սվաճեանը, որ Վիրգիլիոսի նման ուղեկցում էր Նալբանդեանին, դուցէ աւելի յարմար խօսք չգտնէր ասելու, քան է-թէ—

Լաւ նայիր այժմ, դի տեսնելու ես բաներ,

Որ խօսքերիս պիտ հաւատալիքդ լինին..

Փողոցներից մէկում երկար պեխերով, կլիսաւոնի եւ աստղի նշան կրող Ֆէսերը գլխին թէք դրած, ցուլերի նմանող թիւրք ոստիկանները, փոշու մէջ թաւալելով, քարշ էին տալիս մի Թիւրքի, որը զոռում էր.

— Օսմանլին մեղք չունի՛, ալլահը վկայ, մեղք չունի ...

Նա իրեն դեռին էր գլորում ոստիկանների ձեռքից աղատուելու համար, բայց սրանք անողոքաբար ոտնահարելով՝ չարունակում էին փալասի նման քարշ տալ, իրենց վայրենութիւնը համեմելով թունդ հայհոյանքներով:

— Ի՞նչ է այդ մարդու մեղքը, — հեւատքրքրուեց Նալբանդեանը:

Սվաճեանի կարծիքով այդ Թշուառը մեղք չպէտք է ունենար: Հաւանական է, որ այս Օսմանլին մի ուրիշ, յանցապարտ Օսմանլիի հետ են չփոթել: Դա Թուրք ոստիկանութեան հետ յաճախ է պատահում:

— Իսկ ի՞նչ է լինում հետեւանքը:

— Հետքը կորցնելու համար գատ ու դատաստան չպիտի ընեն: Բանտին մէջ խեղդամահ ընելէ առքը կը յայտարարեն, թէ, թուլամորթ դանուեցաւ եւ ինքզինքը սպաննեց,— պարզաբանեց Սվաճեանը:

Բազմաթիւ փակուած արհեստաւորների առջեւ, մռայլ, տրտղիկական անտարբերութեամբ նստած էին արհեստաւորները, որոնք սաղաթի երկար համրիչները քաշելով՝ երեւի որոշում էին իրենց ճակատագիրը:

— Վաղ թէ ուշ էանաֆութիւնը մուրացկաններու դասին պիտի խառնուի: Ազգային վաճառականութիւնն ալ մխիթարական վիճակի մէջ չէ: Ամբողջ Թիւրքիան եւրոպական ապրանքներով կը հեղեղուի, — ասաց Սվաճեանը:

Բայց գոյութիւն ունէր եւ մի ուրիշ Պոլիս:

Եւրոպական կաֆէներում, ու պանդոկներում, Ասիայի եւ Եւրոպայի Քաղցր ջրեր զբօսավայրերում, Իշխանաց կղզիներում, Պէյօղլու Տէրէյում, Թէրապիայում եւ Փերայի կեդրոնում տիրում էր անհոգութիւնն ու զուարճութիւնը, խրախճանքն ու զեխութիւնը, կեանքը չամպանչի փրփուրի նման դուրս էր յայտում, արբեցնում, յօդս ցնդում ու Թող-նում ծանր զարշելի նստուածք մարքերի ու հոգիների վրայ:

Եւրոպական քաղաքականութիւնը բեւ-

ՎԱՂԿՈՊՍՓՈՆՑՈՒ ՑՈՒՑԱՓՆԱՂ

— Սիրելի՛ս, դիշեր ցորեկ ամբողջ ժամանակ ես ուրախ եմ քեզ հետ, բայց ինչո՞ւ ես ինձ հետ միշտ այդքան խիստ ես վարվում։ Ինչո՞ւ ես ինձ չես թողնում, որ ես էլ ուրախանամ։

Այդպես էր խոսում Ռոզան իր ամուսնուն, երբ նրանք առաջին անգամ էին միասին ճաշում։ Ռոզան ուզում էր, որ ամուսինը ամեն ինչ մոռանա, ամբողջ ժամանակ նրա հետ լինի, նրա հետ խոսի, նրա հետ ծիծաղի

բուն հետ» : «Ա՛ս կոչ մը ուղղեց արդէն պայքարը չարունակուի «վրէժխնդիր Գերմանիայի մը վերապրման դէմ : Այս – պէս հաւատարիմ մնացած պիտի ըլլանք Մանուչեան խումբին հերոսներուն » : Ծօսք առին նաեւ ռազմիկներու ներկայա – ցուցիչները եւ քաղաքապետական խոր – հուրդի անդամները :

« Կրուի Մանուչեան» փողոցը նախա – պէս կը կոչուէր Ենիսա Ֆէլէօրի : (Ռումպա կ'ըսէ. «Ինչպես ուիւ Փրոկրէ», փոքր լու – սանկար մըն ալ դնելով) :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԱՐԻ ՄԱՍԻՆ նոր բանավէճ մը սկսած է Ֆրանսայի եւ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջեւ, իբրեւ հետեւանք Փարիզի համա – ձայնութեանց վաւերացման : Արեւմտեան Գերմանիոյ կիրակնօրեայ թերթերը ի – րենց առաջին էջերուն վրայ հրատարա – կեցին Ֆրանսայի արա· զործերու նա – խարարութեան դիտողութիւնը՝ Տօքթ· Ադընաուըրի կողմէ եղած մեկնութեանց առթիւ : Կը կարծուի թէ Գերմանիա կ'ու – զէ դուռ բանալ նոր բանակցութեանց :

Ի· ՄԻՈՒԹԵԱՆ նախորդ վարչապետին՝ Մալենկովի դէմ թղթածրար մը կը պատ – րաստուի Մոսկուայի մէջ, համաձայն ա – մերիկեան թերթերու տեղեկութեանց : Մալենկով կը մեղադրուի թէ զաղափա – րական չեղումներ կատարած է : — Նոր վարչապետը, մտաւոր Բուլկանին, որո – շեց ունկնդրութեան ընդունիլ օտար դես – պանները, սկսելով երիցագոյն անդամէն որ Շուէյտի դեսպանն է :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ հինգ հանրապետութիւններ վերջացուցին Կե – րադոյն Խորհուրդի ընտրութիւնները (Հայաստան, Ազրբէյճան, Թաջիկստան, Քըրկըզիստան եւ Ֆիննական Քարելիա) : Միւս 11 հանրապետութեանց ընտրու – թիւնները կատարուած էին անցեալ կի – րակի :

ՄԱՀԱՊԱՐՏ ՏՈՄԻՆԻՉԻ կրկին հարցա – քննուելով, ամբաստանեց իր զաւակներէն Կիւսթաւը եւ մէկ թոռը :

ՊՈԼՍՈՑ թերթերը կը դրեն թէ կռիւ – մարտիկ կարգիս Զաքարեան չախչախիչ պարտութեան մը մատնած է հակառա – կորդը, Լամպիսիս, չհետեւիլ ժաք Հայ – բաթեանի եւ Շիւլիի բաժանները : Մր – ցումին ներկայ եղած են 5000 հոգի :

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին , Մխիթարեանց մեծ սրահին մէջ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը Դշ·երեկոյթա – տէ սրճարանի վերնայարկը : Կը կատար – ուի մտքերու փոխանակութիւն Վ· Մե – լիքեանի կողմէ Փետր· 18ի առթիւ տըր – ուած պարզարանութեան եւ Ստեփան Ռոչարեանի դասախօսութիւնը նոյն դէպ – քի մասին :

Մուտքը ազատ է :

ՀԱՅ—ԲՈՑԺ

Շ· Նարգունիի հիւանդութեան պատ – ճառով, ՀԱՅ – ԲՈՑԺԻ առաքումը պիտի ուշանայ քիչ մը եւս : Պատրաստ է բացա – ռիկը, 110 էջ, որ նուէր կը ղրկուի կան – խիկ վճարողներուն : Մէկ մասը յանձ – նուած է արդէն փոստի՛ , մնացեալն ալ կը ղրկուի մինչեւ ամսու վերջ : Լոյս տեսաւ Ցունուար – Փետրուար թիւն ալ, 48 էջ, որ պիտի ղրկուի առաջինին առաքումէն ետքը : Հայ – Բոյժի վարչութիւնը ներո – ղութիւն կը խնդրէ այս ակամայ յապա – ղումներուն համար, վստահեցնելով որ ոչ ոք պիտի ղրկուի իր թերթէն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ Մուրատ Ուսում – նասիրացի տարեկան հանդիսին, Ապրիլ 3ին : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —

FOURRURES FOURRURES FOURRURES

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Պանեէօ Քաչանի Նոր Սերունդի կողմէ , կիրակի , 13 Մարտ ժամը 16էն մինչեւ 24, Օթել տէ Էնժենիէօր տը լ'Էթօլ Սանթրալի սրահնե – րուն մէջ, 8 ռիւ ժան Կուժօն Փարիզ (8) :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Հայ – կական եւ կովկասեան պարեր մասնակ – ցութեամբ Պանեէօ Քաչանի Նոր Սերուն – դի պարախումբին :

Արեւելեան սրահ ուր պիտի նուագէ Պ· ԴԱՐԵԳԻՆ (Թառ) :

Ցայտնի նուագախումբ

ԺԱՒ ՄԱՏԻԼԵԱՆ

Vainqueur de la Coupe de Variétés 1954 et de la Radio Luxembourg.

Ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով :

Մուտք 300 ֆրանք :

Սեղանները ապահովելու համար հե – ռաձայնել ամէն օր ժամը 19էն 21· ԼԸՔուռպ 47 – 45 :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը, այս ուր – բաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքա – տեղին : (Քաֆէ Ռէժան) :

Դասախօս՝ Պ· ՕՆՆԻԿ ՊԻՐՊԻՐԵԱՆ

Նիւթը՝ Ամերիկահայութիւնը :

Մուտքը ազատ է :

ՀԱՆԴԷՍ ՓԵՏՐ· 18Ի ԱՌԹԻՒ

Կազմակերպութեամբ Ավինեանք Մու – բաա խումբին, հովանաւորութեամբ Հ· Ց· Դ· Մարսէյլի Շրջ· կոմիտէի :

Կը նախագահէ Ա· ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Ց· ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Այս Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս, 28, Մօրիէ, Ռըկպի պարի սրահին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին, արտասա – նութիւն, երգ, հայկական տարազներով պարեր : Գեղարուեստական բաժնին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը պիտի բե – րեն Մարսէյլէն հրաւիրուած դերակա – տարները : Մուտքը ազատ է

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ ՓԵՏՐ· 18ԻՆ ԱՌԹԻՒ ԻՍԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէին :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի : Մէզօն տը լա Շիմի

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

Դիւցազնամարտի տօնակատարութիւն

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի, հովանաւորու – թեամբ Մարսէյլի Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմի – տէի , մասնակցութեամբ Մարսէյլի Հայ Արիներու եւ Արենուշներու :

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 14·30– ին : Բաթրօնաժ տէ Կարսօն (Շրմէն տէ ղ'Էյկալատ (վարի գերեզմանատան մօտ) :

Պիտի ներկայացուի Վերապ· Աւետիս Տարաքճեանի « ՇՈՒՇԱՆԻԿԸ»

Ողբերգութիւն վեց արար :

Շուշանիկի դերը պիտի կատարէ Արե – նուշ Օր· Ալիս Շամիրեան :

Յօսնակ Օր· Ալիս Յարութիւնեան :

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

«ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ»Ը

Մարտ 15ի շարժանկարի ցուցադրու – թեամբ մը խաչաձեւուած ըլլալով

ԳՄԲԻԹԵԱՆ ԵՒ Գ·Ր· Վ.ՀԱՆ

Մարտ 22ին, երեքշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին յետագրած են Ց· Պարոնեանի

«ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ»

կատակերգութեան ներկայացումը

Միչա Իէնայի սրահին մէջ, 10 Ավրընի տ'Իէնա :

Ցարդ ծախուած տոմսերը ի գործու են նոր թուականին :

PEINTRE DECORATEUR

(Ա· ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆ)

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն թէ իր հին հասցէին նոր թիւն է

ORNANO 76 - 23

Միեւնոյն ատեն կը խնդրէ որեւէ աշ – խատանքի համար դիմել 15 օր առաջ :

78, Rue des Rosiers, St. Ouen (Seine)

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՒ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մասնակցութեամբ

JACQUES HELIAN Ի

եւ իր նուագախումբի ամբողջական կազմին

12 ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ժամը 22էն մինչեւ առաւօտ

VAMPING, Les CATALANS

Կազմակերպուած

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Մ·ԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՈՒՇԴՐՈՒԹԻՒՆ՝

Պարտաւորիչ է դիչերաւան զգեստը :

Նոյն օրը տոմսակ պիտի չծախուի ուստէ, կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն որ ժամանակին սեղանները ապահոված են, չուտով առնել տոմսերը, դիմելով՝

Պր· Արամ Շեխիկեանի Pharmacie Centrale, 1 Bd. d'Athénes, Tél. CO. 33-80

Պ· Սուրիկ Էքսէրճեանի՝ 40 Canebière, Marseille, Tél. CO. 30-88

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԷՆ ԱՄԷՆԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿԸ

կիրակի, 13 Մարտ, ժամը 17էն մինչեւկէս գիշեր :

Նախաձեռնութեամբ Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան :

Օթէլ ԺՕրԺ Ե·ի դեղեցիկ սրահներուն մէջ :

Նախագահութեամբ Մ· ՀԱՆՐԻ ԺՈՒԻԻԻ

(Նախագահ Սէնի Նահանգային խոր հուրդի)

եւ Պ· ՆՈՒՐՀԱՆ ՓՐԻՆԳԵԱՆի :

(Ատենապետ Հ· Բ· Ը· Միութեան Եւրոպայի Կեդր· յանձնաժողովի) :

Գեղարուեստական խնամեալ յայտա գիր, առաջնակարգ նուագախումբ :

Ուշադրութիւն ·— *Ցանձնարարելի է նախապէս վերապահել սեղանները, հետա – ձայնելով Պ· Օգսէն Հարբութեանի, Փրո·82–38 ե կամ Բարեգործականի դրասեն – կը, Թրո· 03–18 :*

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ· ՄԱՐՄՆՈՑ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՏՊՏԵԱԼ ՀԱՆԴԷՍԸ

Հինգշաբթի, Մարտ 17ին, ժամը 15էն 20, Սալ տէ Սանթրօ, 8 ռիւ ժան Կուժօն :

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Անիէդէն Պրն· Ցարկէթ Ցարութիւնեան իր տիկնոջ ապաքինման առթիւ հազարա – կան ֆրանք կը նուիրէ Տարօն Տուրուբե – բանի Հայր Միութեան, Կապոյտ եւ Կար – միր Խաչերուն Անիէդի մասնաճիւղե – րուն, Համազգային Ընկերութեան եւ « Ցառաջ»ի բարդաւաճման համար : Բո – լորն ալ իրենց չնորհակալութեան հետ ա – պագինում կը ժաղթեն Տիկին Ցարու – թիւնեանի :

Ստանալ «Ցառաջ»էն :

MODELES - PATRONS

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԶԳԵՍՏԻ ՀԱՄԱՐ

ԿԱՆԱՑԻ— Վերարկու, թայեօր, հագուստ, անսամպլ, շմիզիէ :

ԱՅՐ ՄԱՐԴՈՒ·— Սփօր, կապար – տին, ֆլասիֆ, կաշի :

ՊԱՏԻԿՆԵՐՈՒ·—*Մանչու եւ աղջկան*

ARMAND DOGRA

10, Rue de Lancry, Paris (10)
Tél. BOT. 18 - 10

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԻՄ ՑՈՒՇԵՐԻՑ, Ա·՝ Խաչակեանի (18 ամեայ աղջիկ) : Հրատ· Էտվան, Պէյրութ : Գին 75 ղէնթ :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ ·—

ՀԱՄԱԶԱՅՆ խումբը երեքչբ· ժամը 21ին :

ԱՒՆՈՒՆԻ ենթ· հինգշաբթի ժամը 21ին :

ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ Ուրբաթ ժամը 19ին :

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սով – որական հաւաքատեղիները : Ներկայ կ'ըլլան Կ· Կ·ի եւ Շրջ· Կ·ի ներկայա – ցուցիչները : Կարեւոր օրակարգ : Ընկերը – ներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

(Շար·)

ԻՍԻ·— Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՊՕՄՈՆ·— Հ· Ց· Դ· Պօմոնի Զաքար – եան ենթակոմիտէին ընդհ· ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին իր սրա – հին մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ըն – կերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԼ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1955

(Բ· ՏԱՐԻ)

կազմեց՝ ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

Ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ , պատկերազարդ :

Գրական էջեր·— Հայկ· կեանք, Աբ – ուեստի աշխարհ, Հայաստան, կէս – բժշ – կական, զաղութներ (Լիբանան եւ Սու – րիա), երգիծանք, մարզաշխարհ, անց – քեր, մահազրութիւն, օրացոյց եւն· :

ԳԻՆ 1200 ՖՐԱՆՔ

Թղթատարի ծախքով 1300 : Դիմել՝ «Ցառաջ»ի գրատուն Հրանտ Սամուէլի : ՄԱՐՍԷՅԼԻ համար Ց· ՄԱԼԱՔԵԱՆի՝

3, Bd. Théodore Turner, Marseille

Imp. Araxes - 46, Rue Richer Paris (9e)

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԱՐԴԵՐԸ ԿԸ ՀԱՑԹԱՑԹՈՒԻՆ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵՆԷՆ

Ets. THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4)
52, Rue de Chalon, Paris (12)
4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
10, Ave. de Genneyilliers, Villeneuve-la-Garenne

ՊԱՏԻ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԻՐԱՆԵՐԿ՝ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

THOMLAC

Ձեր բնակարաններուն կուտայ գեղարուեստական հաճելի և ջերմ մթնոլորտ, իսկ ձեր պիւտճէին վրայ կը կատարէ խիստ կարեւոր խնայողութիւններ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
9
ՄԱՐՏ
★
MERCREDI
9 MARS
1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — Ր. — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3028

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ՄԵՌՈՂՆԵՐ ԵՂԱԾ ԵՆ»

•

Եօթանասուն տարեկան Թուրք ապան, Բահմի Աբաք, այսչ՛ափ կը ներկայացնէ Թուրքիոյ հայ ժողովուրդին բնաջնջումը :

— « Իթթիհատ եւ Թէրագգըի կառա – վարութիւնը պատերազմի անհրաժեշտութեանց բերումով կռնադարձտի մօտիկ շրջաններու Հայերը հեռացնելու հար – կին տակ մնացած է : Անկազմակերպ այս գաղթի ընթացքին հայ գաղթականներու միջեւ յոգնութենէ եւ հիւանդութենէ մեռնողներ եղած են» :

Այսքան եւ ուրիշ ոչինչ :

Ինչո՞ւ ալ, որ այն ատեն 30 – 35 տարեկան երիտասարդ մը ըլլալու էր, «հիւանդանալով մեռած եւ չթաղուած դիակները» տեսեր է Տէր Զօրի եւ Մէսքէնէի միջեւ, «ճամբուն ալ եւ ձախ կողմը» :

Տեսեր եւ ցաւե՛ր է...

Ըսենք մէկ անգամէն, թէ Զէրքէզ Հասան մը չատ աւելի պարկեշտ է, քան այս կոկորդիլոսը :

Ինչպէս հաղորդած էինք փետր. 10ին, Զէրքէզ Հասան բացէ ի բաց կը վկայէր, «Ապշամ»ի միջոցաւ .

— Պատերազմի ընթացքին որոշուած էր մօտ մէկ միլիոն հայութիւնը տարագրել :

Եօթանասուն տարեկան Թուրք ապան չատ լաւ դիտէ որ այս որոշումը դուր – ծադրուեցաւ սանձակոտոր կատաղութեամբ :

Գիտէ որ ամբողջ բազմութիւններ ի – բենց բնակավայրերէն հալիւ դուրս հանուած, կը յանձնուէին ջարդարար խուժդուժներին : Եւ կը կոտորուէին ամայի դաշտի մը, անդնդախոր ձորի մը մէջ կամ գետի մը ափը :

Բնաջնջումը կը կատարուէր համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը :

Հրամայուած էր անխնայ կոտորել այրերը, 7էն մինչեւ 70 տարեկան, աւարի տալ գեղեցիկ աղջիկները եւ կիներ, իսկ մնացեալը քշել դէպի անապատ :

Այս մնացորդներն էին որ կը ծխրէին եւ կը մեռնէին յոգնութենէն եւ հիւանդութենէն :

Պայ Բահմի Աբաք երբեք չի խօսիր ջարդերու մասին :

Չի խոստովանիր թէ ահուսահարափի, անլուր չարչարանքներու, ոսոխականութեան եւ խուժանին խժդժութեանց զոհերէն ցիրուցան բեկորներ միայն կրցեր էին Մէսքէնէ կամ Տէր Զօր հասնիլ : Մեծ մասով պառաւներ եւ մանուկներ :

Երբ ինք խանի մը մէջ կը խոկար, լսելով աքսորականներու խօսակցութիւնը, չհարցո՞ւց թէ ուր են «արեւելեան նահանգներուն», Սեւ Ծովու ափերուն, կեդրոնական Թուրքիոյ, Կիլիկիոյ, Թրակիոյ, Բիւթանիոյ Հայերը :

Միայն վեց նահանգներէն իւրաքանչիւրը 180 – 200·000 հայութիւն կը հաշուէր :

Ո՞ւր են : Ի՞նչ եղան :

Եթէ էրզրումը կամ Վանը «ոսկեզարեան մօտիկ շրջաններ» էին, ինչո՞ւ ջարդարար բոզուկը հասաւ, օրինակ, մինչեւ Դասթէմունի որուն կուսակալը, Րէշիտ փաշա, անձամբ կ՛երաշխաւորէր նահանգին հայութեան հաւատարմութիւնը :

Ինչո՞ւ աքսորը եւ անճիտութիւնն ալ ամբողջ տարածութեան վրայ, քաղաքէն մինչեւ յետին գիւղը : Ցեղասպանութեան ամէնէն հրէշային ձեւերով :

Թուրք ապան սուտ մը եւս կը գլորէ, ըսելով թէ ձէմալ փաշա կախաղան բարձրացուցած էր «քանի մը իթթիհատական Ֆեւտայի Թուրքեր», որոնք ծայրայեղու – թեան դիմած էին Հայոց դէմ» :

Միայն երկու Զէրքէզներ կախուեցան Հալէպի մէջ, Զօհրապի եւ Վարդգէսի սպանութեան առթիւ : Պարզապէս երեւոյթները փրկելու համար :

Երկու խօսք եւս :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐԷՆ ԲԱՆԱՎԷՃ ՍԱՐԻ ՄԱՍԻՆ

•

Կ՛ՍՊԱՋԱՐԿԷՆ ՈՐ ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ՝ ՁՇԴԵՆ ԻՐԵՆՑ ԴԻՐՔԸ

Տեղական թերթերը մտահոգութիւն կը յայտնեն Սարի համաձայնութեան մասին ծագած թիւրիմացութեանց առթիւ : Ազգ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ, զոր. Թորոսը կոչի աղզականներէն եւ նախկին կուսակիցներ՝ ի թաք վանտուս առաջարկեց կառավարութեան պահանջել որ Մ. Նահանգները եւ Անգլիա ճշդեն իրենց դիրքը : Բանաձեւը գժուարութեան պիտի մատնէ դահլիճը :

Խնդիրը հետեւեալն է, համաձայն հրատարակուած տեղեկութեանց.— Անգլիա եւ Մ. Նահանգները նախապէս հաւաստիք տուած էին Ֆրանսայի թէ պիտի պաշտպանեն իր պահանջները՝ Սարի շրջանը Գերմանիային անջատելու մասին, երբ վերջնական քննուի Գերմանիոյ հաշտութեան դաշնագիրը : Արդ, այժմ համաձայնութիւն մը կնքուած ըլլալով արեւմտեան Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ, Փարիզի մէջ պատճառ չեն տեսներ որ այժմէն չեղեալ համարուին Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն յանձնառութիւնները : Իսկ Արեւմտեան Գերմանիոյ վարիչները դիտել կուտան թէ այդ յանձնառութիւնները այլեւս չեն գործու չեն, քանի որ համաձայնութիւն կնքուեցաւ Տոքթ. Ատընաուերի եւ Պ. Մենէս Ֆրանսի միջեւ : Համաձայնութիւնը կը սրամադրէ «եւրոպականացման» կարգադրութիւն մը հաստատել Սարի շրջանին համար : Ցետոյ, երբ հաշտութեան դաշնագիրը քննուի, Սարի ժողովուրդը իրաւունք պիտի ունենայ իր ճակատագիրը որոշելու վերջնական հանրաքուէ մը կատարելով, «առանց որեւէ սահմանափակման» :

Գերմանները տառական իմաստով կ՛առնեն այս վերջին պարբերութիւնը : Ուրիշ խօսքով, կը պնդեն թէ Սարի գերմանա – խօս ժողովուրդին կը մնայ վերջին խօսքը, — «եւրոպականացա՞ծ» կ՛ուզեն մըննալ թէ վերստանալ իրենց նախկին վիճակը, իրրեւ ամբողջական մասը Գեր – մանիոյ :

Միւս կողմէ, կնքուած համաձայնութիւնը կը տրամադրէ որ Անգլիա եւ Մ. Նահանգները, երաշխաւորեն Սարի բնակչութեան վերջնական իրաւունքը, « առանց որ եւ է սահմանափակման » : Տոքթ. Ատընաուերի կողմէ արեւմտեան Գերմանիոյ երեսփ. ժողովին մէջ եղած յայտարարութեան մը համաձայն, անգլիական եւ ամերիկեան կառավարութիւնները հրաժարած կ՛ըլլան իրենց նախկին յանձնառութիւններէն :

Երկրորդ թիւրիմացութիւն մը եւս կը պղտորէ մթնոլորտը : Սարի համաձայնութեամբ, այդ շրջանին եւրոպական կարգադրութիւնը չի կրնար վիճելի դառնալ մին – չեւ հաշտութեան դաշնագրին կնքումը, եթէ Սարի ժողովուրդը հաւանութիւն յայտնած ըլլայ հանրաքուէ մը կատարելով, համաձայնութեան վաւերացումէն անմիջապէս ետք : Գերմանները կ՛առարկեն թէ այս յօդուածին համաձայն Սարի դերմանասէր կուսակցութիւնները պիտի չկրնան պահանջել եւրոպական կարգադրութեան վերջնական հանրաքուէն ետք՝ հաշտութեան դաշնագրին կնքումէն առաջ :

Ֆրանսայի արտաքին գործերու նախարարը, նախկին վարչապետ Փինէ, անցեալ ուրբաթ օր բացարձակապէս յայտարարեց թէ ապօրէն պիտի համարին որեւէ ադատական գործունէութիւն որ կը ձգտի փո – խել ծրագրուած կարգադրութիւնը, մինչեւ հաշտութեան դաշնագրի բանակցութիւն – ները : Այս առթիւ կ՛ըսէր թէ բացորոշ է համաձայնութեան բնագիրը : «առանց որ եւ է երկդիմութեան» : Իրաղեկները դիտել կուտան թէ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան զեկոյցը կը հակասէ Պ. Մենէս Ֆրանսի կողմէ արուած հաւաստիքներուն : Թերթերը դիտել կուտան թէ խիստ բացորոշ լուսաբանութիւն մը Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն կողմէ՝ կրնայ ազդել Ֆրանսայի եւ արեւմտեան Գերմանիոյ խորհրդարաններուն վրայ, որոնք դեռ չեն լրացուցած Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը :

× *Վերջին լուրերու համաձայն, արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը կ՛ուզէ կարճ կապել հրապարակային բանավէճը, վանդաւոր համարելով պայքարին ասոտկացումը : Մանաւանդ որ, իր տեսակէտը Փարիզ հաղորդած է արդէն : Անգլիա եւս չուզեր դիրք ճշդել, գոնէ առ այժմ :*

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՄԱՆՐԱ – ՄԱՍՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ ՅՕՐԻՆԱԾ Է, ՏՈՒՐՔԵՐԸ ԹԵԹԵՒԳՆԵԼՈՒ, ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ ԹՈՇԱԿԸ ԱՒԵԼԳՆԵԼՈՒ, ՀՈՂԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱԿԸ ԲԱՐՁՐՕՔԵԼՈՒ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՒԱՐՁԱՔԻ ԽՆԴԻՐԸ ՔՆՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

•

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Պա – ղեստինի դիւանագործի յանձնախումբը պարսաւանքի բանաձեւ մը քուէարկեց Մարտ 7ին, մէկ անգամ եղիպտոսի երկու անգամ Իսրայէլի համար, մեղադրելով թէ խախտած են պայմանագիրը : Իւրաքանչիւր քուէարկութեան առեն վճռական ձայն ունեցաւ յանձնախումբին Ֆրանսացի նախագահը : Եգիպտոս կը մեղադրուի թէ փետրուար 22ին բազմաթիւ քաղաքացի – ներ անցած են կազայի սահմանագիծը, եւ կրակ բացած են երբ Իսրայէլի պահակախումբը կը մօտենար : Աւելի ծանր են Իսրայէլի դէմ եղած մեղադրանքները :

× *Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Իսրայէլի դեսպանը երկու անգամ արտաքին գործերու պաշտօնատունը հրաւիրուեցաւ բացատրութիւն տալու համար կազայի դէպքի մասին :*

× *Դահիրէի թերթերը կը գրեն թէ եգիպտոսի, Սուրիոյ եւ Արաբիոյ միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը իսկ եւ իսկ համարաբական դաշինք մըն է : Դիւանագիտական տենդագին գործունէութիւն մը կը տիրէ արաբական երկիրներուն մէջ : Կնքուած համաձայնութիւնը պիտի քննուի խորհրդաժողովի մը մէջ որ պիտի գումարուի այս ամսուան ընթացքին, Գահիրէի մէջ : Եգիպտոսի ազգ. առաջնորդ Թեան նախարարը, Սալեհ Սալեմ Պէյրութէն մեկնեցաւ, Լիբանանի կառավարութեան յանձնելով համաձայնութեան բը – նագիրը : Ցորդանանի կառավարութիւնն ալ ատացած է դաշնագիրը, որուն համաձայն կ՛երեւայ սկզբունքով : Բայց թէ Լիբանան եւ թէ Ցորդանան ժամանակ խնդրած են մտածելու համար, վերջնական պատասխան տալէ առաջ :*

Սուրիոյ արտաքին գործերու նախարարը, Խալետ Ազմ, յայտարարեց թէ Իրաք ալ պիտի հրաւիրուի ծրագրուած խորհրդաժողովին, պայմանաւ որ խզէ Թուրքիոյ հետ կնքած դաշինքը :

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Իրաք ալ պիտի մասնակցի Արաբական Դաշնակցութեան ժողովին, որ պիտի գումարուի Մարտ 22ին, Գահիրէի մէջ :

ՃԱՇԱԳԻՆ

ՁՓԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՁԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԷՆՔ)

Խաչիկ Կարապետեան, Պրիւսէլ	5·000
Վ. Ափօղլաեան	1·000
Երուանդ Ադամեան	2·000
Գէորգ Մանիշակեան	1·000
Ազնիւ Ս. Սարգիսեան (իր զան – ձանակէն, Ալֆորվիլ)	2·000
Փոքրիկն Մարի Ռոզ Սօֆեան	1·000
Ծնունդ եւ Թագուհի Ցովհան – նէսեան (Սէն Տընի) իրենց զան– ձանակէն)	1·000
Ֆրանսահայ Լսարաւէճ (Գ. Ադամ– եանի միջոցով Բ. անդամ, ցան– կը առանձին)	12·000
Պ. Գըլըճեան (Անիէռ)	2·000
Վարուժան Գալֆայեան (Լիլլայի դպրոցին, իր զանձանակը պար– գեւով)	3·500
Տիկ. Նունիկ Ներսէսեան (Ծու– նատանի մէջ իր կորսն – ցուցած զաւակներուն եւ ամուս– նոյն յիշատակին)	1·000
Աբրահամ Շահպազեան	5·000
Կարպիս Գապատայեան	5·000
Խտուար Խաչերեան	3·000
Զարմայր Մելէոնեան	1·000
Օննիկ Թուփճեան	1·000
Գումար՝	46·500
Նախորդ գումար	106·900
Ընդհ. գումար՝	153·400

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ա. Ահարոնեանի դամբարանին չին. յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ստացած է հայրենակից Պ. Լեւոն Տօնիկեանէ 5000 ֆրանք

Տէր եւ Տիկին Վ. Վարպետեանէ 1000 ֆրանք, իրենց այցելութեան առթիւ :

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՐԱՆՑՈՒՄ ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

Միջազգային մամուլը սիւնակներով տեղեկութիւններ կը հրատարակէ հիւլէական զէնքերու մասին, թանձրացնելով քաղաքական մթնոլորտը :

Կ՛ամփոփենք ամէնէն կարեւոր լուրերը :—

Եուկոսլաւիոյ նախագահը, մարեշալ Թիթօ, զեկուցում տալով Ազգ. ժողովին մէջ, յայտարարեց .

— « *Կը կարծենք թէ անհրաժեշտ է ոչնչացնել բոլոր հիւլէական զէնքերը եւ անոնց յատուկ նիւթերը օգտագործել իրենց ուժի աղբիւր, ի շահ մարդկութեան : Մանաւանդ օրէն չատ դիւրին է այս գործը եւ արագօրէն իրագործելի* » :

Մարեշալը այս առթիւ պահանջեց ջնջել հիւլէական զազանները : «Աշխարհս, աղեաւալի պիտի ըլլայ մարդկութեան համար թոյլ տալ որ այս ահագին ուժը գործածուի իբրեւ միջոց քանդումի եւ բնաջնջումի» : Ցետոյ ըսաւ թէ Եուկոսլաւիան իւրաքանչիւր կարեւոր հանքեր ունի : «Թող մեր ժողովուրդը դիտնայ թէ հիւլէական եւ ջրածին ուժը կարող մը մեծ պետութեանց մենաշնորհը չէ եւ թէ մեր փոքր երկրին մէջ ալ կան թանկագին նախանիւթեր :

× *Ուոշինկթընի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ Ամերիկացիները Անգլիոյ պիտի չհաղորդեն իրենց ջրածին ռումբի շինութեան գաղտնիքները : Նոյն աղբիւրին համաձայն, Մ. Նահանգները նոր եւ չատ աւելի զօրաւոր հիւլէական զէնք մը հնարած են, բայց ամէն բան խստօրէն գաղտնի կը պահեն :*

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Մ Ե Ր ԽՕՍԱԿՑԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻՆ

●

Ուրախալի է որ, վերջերս, կարեւորութիւն կը տրուի մեր լեզուին :

Հայ մամուլը լրջութեամբ կը զբաղի հայերէնի մշակման ու տարածման ան – հրաժեշտ գործով, չեչտելով անոր ազգային արժէքը, գեղեցկութիւնը, քերականական ու դիտական նշանակութիւնը : Ջանք կը թափուի պահել զայն, անսխալ ու նաեւ, գեղեցկութեամբ, իբրեւ հայկական հանճարին լաւագոյն ու բարձրագոյն արտայայտութիւնը :

Արդարեւ, լեզուն միայն արտայայտութեան միջոց մը չէ · այլպէս կրնան մտածել միայն կարճամիտները : Լեզուն ստեղծագործական հրաշալիք մըն է · հոգեկան ու իմացական գերազանց արտայայտութիւն մը : Անշուշտ, իբրեւ սովորական բացատրութիւն, կրնանք ըսել թէ անիկա «գործիք » մըն է պարզապէս, մեր միտքերն ու զգացումները արտայայտելու : Սակայն այս բացատրութիւնը, թէեւ իրական, սակայն նախնական բացատրութիւն մըն է :

Կրնանք ըսել որ գաչնակն ու ջութակն ալ երաժշտական գործիքներ են · նուագածութեան միջոցներ, սակայն մեզ հետաքրքրողը՝ գործիքները չեն, այլ այդ գործիքներէն բխած երաժշտութիւնը · այն գեղեցկութիւնը՝ որ անոնց ստեղներէն ու լարերէն կը բխի, հասնելու համար մին – չեւ մարդոց հոգիները : Այսպէս է նաեւ որեւէ լեզու, հայերէնը մասնաւորաբար , մեզի համար : Կարեւորը այն չէ ուրեմն , որ կերպով մը, որեւէ ձեւով գործածենք արտայայտութեան այդ «գործիքը» · այլ կարեւորը այն է, որ լաւ կերպով գործածենք զայն, գեղեցկօրէն, ճշդրտութեամբ : Մէկ խօսքով՝ արուեստով ու գիտութեամբ, անհուն հոգածութեամբ : Կրնա՞նք, օրինակի համար, որեւէ կերպով գործածել գաչնակն ու ջութակը · չենք կրնար · մասնաւոր ջանք մը պիտի ընենք տորվելու, մարզուելու, թէքնիքին հետ հոգեկանն ալ ուսումնասիրելու, լաւագոյն կերպով նուագելու համար :

Լեզուի պարագան, մօտաւորապէս , նոյնն է :

Չենք կրնար, բնականաբար, ժողովրդական բոլոր խաւերէն պահանջել որ հաւասար գիտութեամբ ու արուեստով , ճշդրտութեամբ գրեն ու խօսին : Սակայն , մեր իրաւունքն է պահանջել, որ գոնէ գրողները, « գրոց – բրոց»ները, ինչպէս կ'ըսուի , ճիշդ ու ճաշակով գրեն այն գիտակցութեամբ թէ հայ լեզուին մէջ խառնուած են մեր ժողովուրդի հոգին ու միտքը, անոր մտածումներն ու զգացումները, անոր ցեղային ստեղծագործութեան բովանդակ թափը, հրաշալի պատմութիւնն ու մշակոյթը :

Յաւելին ապաւորութիւն մը կ'առնենք , երբ դանազան թերթեր ու գրողներ, հայ գրի ու մշակոյթի մասին յորդորներ կը կարդան, կը պանծացնեն հայ միտքը , սակայն իրենք ողորմելի , երբեմն՝ սխալ հայերէնով մը կը գրեն ու կը խօսին : Այս տպաւորութիւնը, նման պարագաներու մէջ, ի վերջոյ կը դառնայ ծիծաղելի : Մարդիկ , այսինքն՝ հանրային կարծիք վարելու կոչուած մարդիկ , հայ գրական – նութեան ու մշակոյթի մասին որպէս թէ «տեսակէտ» ունեցող անձեր , յաճախ , չատ ալ կարեւորութիւն չեն տար այդ բոլորին , լեզուն նկատելով պարզապէս «գործիք » մը : Անոնք կը գոհանան իրենց հանճարեղ ու խորունկ մտքերը յայտնել, թոյլ տալով որ ընթերցողները հասկնան , իրենց ջանքերը եւ թափանցեն անոնց : Աւելի հոգեկան ու իմացական այլասերման երեւոյթ մըն է, որուն թերեւս չեն անդրադառնար : Ի՞նչ պիտի ըսէինք այն ջութակահարին, որ բեմ կը բարձրանայ Պեթհովէնի ու Պախ նուագելու՝ ճաթած ջութակի մը վրայ ...

Հայերէնի հետ այդպէս վարուողները պիտի համարձակէի՞ն նոյնը ընելու օտար լեզուի մը, Ֆրանսերէնի ու անգլերէնի հանդէպ : Չեն համարձակիր · տասը բառարան կը բանան ու հազար դուռ կը գրնեն, դիտցողներուն կը դիմեն նամակի մը, պաշտօնագրի մը, յօդուածի մը խմբագրութեան համար : Հայերէնը սակայն, անոնք կը նկատեն հասարակ, արհամարհելի լեզու մը, որուն հետ կարելի է վարուիլ որեւէ կերպով · բայց ազարակ մը, ուրկէ ներս կարելի է մտնել թեւերը փարատելով ... Տորագրնահատութեան ու այլասերումի, ազգային տորագասութեան հիւանդագին զգացում մըն է աս, որ ի վերջոյ կը փոխուի ազգային ողբերգութեան :

Սակայն, լեզուն միայն գրաւոր կերպով չօգտագործուիր , այլեւ խօսքով · բերանացի :

Ամէն ջանք կը թափենք մեր նոր սերունդին հայերէն տորվեցնելու · կը գովենք մեր լեզուն · կը պանծացնենք անոր գեղեցկութիւնը, նշանակութիւնը , սակայն չենք անդրադառնար , թէ անհուն դժուարութիւններու կը մատնենք մեր նորահասները, անոնք նոյնիսկ, որոնք հայկոյով պիտի ուզէին տորվիլ զայն : Չենք հարցներ մենք մեզի՝ թէ ո՞ր հայերէնը պիտի տորվեցնենք, մանաւանդ Ամերիկայի մէջ, ուր բազմաթիւ բարբառներ կը խօսուին ,օտար լեզուներէն եկած բառերով ալ խառն, որոնց կարդին՝ թուրքերէնի այլանդակ ու կոպիտ բառերն ու բացատրութիւնները ...

Մեր խօսակցութիւնը հայերէն պէտք է ըլլայ եւ մեր բոլորին չանքը պիտի ըլլայ մաքրել ու զտել մեր լեզուն, բիւրեղացնելով ու գեղեցկացնելով զայն · գուրս բոլոր խորթ ու օտար, մանաւանդ թուրք բառերը, որոնք կ'աղաւաղեն ու կը տգեղցնեն մեր գեղեցիկ բարբառը : Այս կերպով, ոչ միայն նոր սերունդը աւելի դիւրաւ կը տորվի հայերէնը եւ աւելի ախորժակով, այլեւ կը գեղեցկանայ մեր լեզուն : Հայերէնը քաղցրահնչիւն լեզու է, պայմանաւ սակայն որ լաւ խօսուի , անխառն ու հարազատ , յղկուած ու զըտուած բառերով : Մեղի համար ըլլայ թէ օտարներուն , մեր լեզուն կը դառնայ ա – նախորժ, խոպոպ ու խրթին :

Լեզու մը միշտ ժողովուրդինն է, բայց դարերու ընթացքին կոկուած, յղկուած եւ զարգած է արուեստի գործ մը · արուեստագէտներու, ճաշակի տէր, զրագէտ ու ոչ – զրագէտ մարդոց հոգածութեամբ զարգած է, ոսկեղինիկ : Այս օրերուն մանաւանդ, երբ մեր դանձերէն չատերը կորանցուցած ենք, տէր կենանք լեզուական մեր դանձին · այնպէս ընենք որ չըլլայ թէ մեր ոսկին պղինձի ու թիթեղի վերածուի ...

Զգոյշ ու զգաստ ըլլանք մեր զրութեան հանդէպ, եւ, մանաւանդ, մեր խօսակցութեան ընթացքին, որովհետեւ ի վերջոյ , լեզուի մը տէրը ժողովուրդն է : Աստղաձը, զոր ժողովուրդը կը հայթայթէ, թող ըլլայ առողջ ու հարազատ, որպէսզի ճարտարապետը, այսինքն՝ զրագէտը կարենայ հրաշակերտել : Լեզուն մեր ցեղային մշակոյթն է, մեր հոգեկան անկախութիւնը, մեր իմացական ազատութիւնը : Տէր կենանք անոր, անտէր ու անդէմ չմնալու համար :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ
Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ
Վ Ր Ա Յ(*)
(1955)

●

Երբեմն աւելի պերջախօս են թիւերը , քան թէ բառերն ու ճարտասանական մարզանքները :

Պիտի զոհանամ ուրեմն երեւութապէս «չոր» այդ նշաններով, առանց երկարաբանութեան վերլուծումներու, խորհրդածութիւնը ձգելով ընթերցողին : Անշուշտ կարգ մը ընդգծումներ եւ մատնանշումներ անհրաժեշտ են, երբ մէջտեղ գան յատկանշական դումարներ :

Ձեռքս ունիմ Մոսկուա հրատարակուած հատորիկ մը՝ Խ. Միւթեան օրաթերթերուն եւ պարբերաթերթերուն մասին (1955) : Ընդամէնը՝ 380 հատ, բազմաթիւ լեզուներով :

Աւագը 266ը՝ ռուսերէն ...

251 հատ կը հրատարակուին Մեծն Ռուսիոյ, իսկ 15 օրաթերթեր՝ մնացեալ 15 Խորհրդային Հանրապետութեանց մէջ : Իւրաքանչիւրին համար մէկ հատ :

Յատկանշական է այն պարագան, թէ

(*) *Այս պատկերը կը վերաբերի կեդրոնական կամ դանազան հանրապետութիւններուն պաշտօնական հրատարակութեանց միայն : Նկատի չէ առնուած պատրական մամուլը :*

բուն Ռուսիոյ Ս. Մ. Հանրապետութեան հրատարակութիւնները նոյնացած են համամիութենական,— այսինքն կեդրոնական կառավարութեան — հրատարակութեանց հետ : Նոյնպէս յատկանշական թէ բոլոր գիտական, եւ մասնագիտական թերթերը լոյս կը տեսնեն ռուսերէն եւ բուն Ռուսիոյ մէջ :

Արդարեւ՝ եթէ 251ի վրայ միայն 18ը կառավարական պաշտօնաթերթեր են , մնացեալ 233ը կապուած են կեդրոնական կառավարութեան զանազան հաստատութիւններու միջոցաւ, գիտական կամ քաղաքական :

Մանրամասնեմ :—

18 պաշտօնաթերթերէն 13ը օրաթերթ կամ երկօրեայ են : Օրաթերթերը չատ – թական վեց օր լոյս կը տեսնեն, բացի « փրաւտա» պաշտօնաթերթէն, որ տարեկան 365 թիւ կը հրատարակէ : Ուրեմն Ռուսիոյ եւ միւս հանրապետութիւններուն մէջ լոյս կը տեսնեն 13+15= 28 ռուսերէն օրաթերթեր, ընդդէմ ընդհանրապէս մէկ օրաթերթի՝ «ազգային» լեզուով, իւրաքանչիւր հանրապետութեան մէջ :

Մնացեալ հինգ պարբերականներէն մին՝ (Վէտոմոստի վերլսվնոկօ Սովիէտա Ս. Ս. Ս. Հանր.» (անկանոն) կը թարգմանուի 15 հանրապետութեանց լեզուներով :

Իսկ 233 պարբերաթերթերը կը ներկայացնեն հետեւեալ բաժինները :—

ա) Տնտեսագիտութիւն, ընկերագիտութիւն, քաղաքականութիւն·— 25 հատ :

բ) Գիտական·— 47 հատ :

գ) Ճարտարարուեստ, նարտարապետութիւն , հաղորդակցութիւն·— 52 հատ :

դ) Գիւղատնտեսութիւն, կենդանաբանութիւն·— 23 հատ :

ե) Բժշկութիւն, կենսաբանութիւն , քնախօսութիւն, 33 հատ :

զ) Գրականութիւն, գեղադատութիւն , արուեստ, նկարազարդուածներ , եւն· 23 հատ :

է) Մանկական, պատանեկան, 8 հատ :

ը) Մանկավարժական , 22 հատ :

Ռուսերէն լեզուով այս զանազան հրատարակութիւններէն վերջ, նախքան Խորհրդային Հանրապետութեան հրատարակութեանց անցնիլը, քանի մը թիւեր օտարալեզու պարբերականներու մասին·—

1· Չինարէն·— երկու հատ : 2· Անգլիերէն·— վեց հատ : 3· Գրանսերէն·— 4 հատ : 4· Գերմաներէն· — 4 հատ : 5· Լեհերէն·— 1 հատ : 6· Սպաներէն·— 4 հատ : 7· Շուետերէն·— մէկ հատ : 8· Բազմաթիւ լեզուներով·— 4 հատ : Գումարը՝ 28 :

Ուրեմն 380(*) հրատարակութեանց վրայ 251 (ռուսերէն) + 26 (օտար լեզու) = 277ը կը հրատարակուին Մեծն Ռուսիոյ

(*) *380 պարբերաթերթերէն·—*
266 հատ ռուսերէն :
26 հատ օտար լեզուով :
88 հատ խորհրդային ուրիշ լեզուներով :

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԱՓՍՈՐԱԿԱՆ »
(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

●

ՄԵՐԿ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

— *Ընթրիքը պատրաստ է, էֆէնտիս :*

Նալբանդեանը Սվաճեանի ու Թագուոր – եանի հետ ընթրել էր Փերայի առաջնակարգ ու ազմկոտ ճաշարաններէն մէկուն : Նրանց էին միացել Իզմիրլից եկած «Մա – ղիկ» հանդէսի խմբագիրները Հայկունին եւ Զիլինկիրեանը, ազգային վարչութեան մի քանի անդամներ եւ ընթրիքը ձանձրացնելու չափ երկարել էր : Խօսուել էր ամէն ինչի մասին, սկսած Սուէզի ջրանցքի բացումից, իտալական դէպքերից մինչեւ Ֆրանսիացի ճանապարհորդ Ալբեր Այնոյի Տաճկաստանից ստացած տպաւորութիւն – ները եւ «մաղ ներկելու դիւրին եւ օգտակար ջուր» վաճառող Պարիզպանեանի խանութը :

Մի քայէլի դլխացաւը կարծես թեթեւացաւ ինչ որ ախորժելի հոտից :

Պերիկլէսը յայտնեց , որ սենեակում այրւում են նոճու տերեւներ :

— *Ճանապարհորդներին չատ ախորժելի է ... կարծեմ թէ աս բուրմունքը ձեր յղնութիւնը թեթեւացուց :*

Նալբանդեանը չնորհակալութիւն յայտնեց եւ ծառայական սպասաւորին մեկնեց մի քանի դուռուչ : Պերիկլէսը դրամը չվերցրեց : Նրա հայեացքն այդ պահին ուրիշ արտայայտութիւն էր արտայայտում :

— *Չէ, էֆէնտի, ձեղի համար առանց վարձի, — չէնչաց նա խորհրդաւորութեամբ :*

— *Ինչո՞ւ :*

— *Դուք այլազգի չէք :*

— *Հապա ի՞նչ եմ :*

— *Ռուսիացի էք ...*

— *Իսկ դու ի՞նչ գիտես Ռուսիայի մասին :*

— *Մեծ երկիր է ...*

Յետոյ Պերիկլէսը պատմեց , որ նա եղել է Թիւրքիայի ռազմական նաւատորմում ու մասնակցել է Սինոպի ճակատամարտին : Թիւրքական նաւատորմի չախչախումից յետոյ նրան ներկայացրել են ծովակալ Նախիմովին, որը լսելով Պերիկլեսի Յոյն լինելը՝ եւ նրա կեանքին պատմութիւնը, դերութիւնից ազատել է : Այդ օրուանից յոյն երիտասարդը ակնածանքով է նայում դէպի հիւսիս եւ յատուկ սիրով սպասարկում Ռուսաստանից եկող հիւրերին : Երբ Նալբանդեանը սպասաւորին յայտնեց , որ Նախիմովը սպանուել է, Պերիկլէսը դունատուեց , մռայլուեց ու հեռացաւ :

Իսկ Նալբանդեանը պարուրուեց մի հազեալ ղղացումով, ներքին հպարտութեամբ, որ ինքն այնպէս կապուած է Ռուսաստանի ու նրա մեծ ժողովուրդի հետ ջերմ սիրով :

Մօտիկ մինարէից լսուեց մոլլայի երեկոյեան միալար մուէզինը :

Նալբանդեանն աչքերը փակեց ու նրա առջեւով անցան բոլոր մտերիմ մարդիկ, որոնց արդէն կարօտել ,ուզում էր տեսնել եւ հաղորդակից դարձնել իր առաջին տպաւորութիւններին :

Վէր կացաւ ու դրեց երեք նամակ՝ Սերնո Սոլովեւիչին, Հայրապետեանին եւ Մարիամիկին :

***

Միւս օրը, Նալբանդեանը Սվաճեանի ու Թագուորեանի հետ խօսեց Սահմանադրութեան մասին : Մի քայէլն այս անդամ որեւէց վերջնականապէս գրել ազգային սահմանադրութեան հետ կապուած պատրանքները, այն մշուշը, որ արդիլում է պարզ տեսնել իրականութիւնը եւ կողմնորոշուել ապագայի նկատմամբ :

— *Սահմանադրութիւնը հիմա ձեզ համար դարձրել էք չափաւորութեան մի – ջոց, իսկ չափաւորութեամբ ժողովուրդն իր կատարեալ ազատութեանը երբեք չի հասնի : Պատրիարքարանի, ամիրաների ու էֆէնտիների կամքով չէ, որ ազգը իր բախտը պիտի տնօրինի : Բաւ է, որչափ ժողովուրդը ստիպուեց հետեւելու էր ղեկավարների թելադրութեամբ : Ի հարկէ, Սահմանադրութիւնը տալիս է ազգային որոշ իրաւունքներ, բայց ազատութիւն ազգատ ժողովրդին՝ երբեք : Սահմանադրութիւնը «չնորհած» բռնակալը չարուենակում է եաթաղանը ձեռքում պահել , որ ուզած պահին այդ թղթի կտորը երկուսկէս անի : Մեր դարում թղթերը չեն որոշում ժողովուրդի բախտը, նրա ապագան ... Վճռողը գործն է եւ միայն գործը :*

Սվաճեանն ու Թագուորեանը զղում էին որ Ռուսաստանից եկած այս մարդը օր – օրի վրայ աւելի է տիրում իրենց մտքերին ու զգացմունքներին : Նրանց համար այլեւս ոչ մի հեղինակութիւն չէր մնացել , բացի Նալբանդեանից : Այն բոլոր կասկածներն ու տարակուսանքները, որ նրանք ունէին մինչեւ Նալբանդեանի հետ հանդիպելը իրենց համայնքի կեանքի մասին, հաստատուում էին : Այժմ իրենց ռուսահայ բարեկամը ասում է՝ «գործ եւ մի այն գործ» · ի՞նչ գործի մասին է խօսքը :

— *Այժմ միակ ճշմարիտ վարդապետութիւնը ժողովուրդներին բռնապետութիւնից ազատելու գաղափարն է : Ես եկել եմ այն մեծ երկրից, որտեղ տարածուած է այդ գաղափարը : Ինչո՞ւ ուրեմն դուք անմասն մնաք դրանից :*

Ա. ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար·)

ՅՈՒՄԱՐ

ՎԱՂՈՒԱՆԴԱՎՈՐ

«Էհ, Հայկ ձեր ալ մեծ ուժ եւ զօրութիւն ունի, բայց ինչո՞ւ ձեր ուժը չէք գործածեր ի նպաստ ձեր ազգին եւ հայրենեաց, այլ ընդհակառակն ի վնաս անոնց, որոնք ձեզ կը սիրեն եւ ձեր բարեկամներն են:

«Ես ձեր ուժը կը գործածեմ, երբ ինձ կամ ձեր ազգին եւ հայրենեաց վնասակար թշնամիներ կը յարձակին ձեր վրայ, ինչպէս որ ես ձեր ուժը գործածեցի Ասորեստանի դէմ, որ ձեզ ստրկացնել կ՚ուզէր, եւ ձեր ուժը գործածեցի Պարսից դէմ, որ ձեզ ոչնչացնել կ՚ուզէր:

«

× Մ. Նահանգներուն վիճականներու դաշնակցութիւնը խնդրեց արտաքին գործերու նախարարութենէն եւ Ազգ. ժողովը – վին ամերիկեան պատուիրակութենէն մի– ջազգային յանձնաժողով մը առաջարկել, ուռումնասիրելու համար հիւլէական զէնքերու վտանգները: Այս յանձ – նաժողովին պաշտօնը պիտի ըլլայ ճշդել հիւլէական կամ ջրածին ռումբերու փոր – ձերը, որոնք ծանր վտանգներ կը կազմեն մարդկութեան համար:

× Ամերիկացիները չորրորդ եւ ամենա– մեծ պայթիւնը կատարեցին Նեւատայի անապատին մէջ եւ արդիւնքը զոհացուցիչ կը նկատեն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախա – րարը, Ֆ. Տըլլըս, որ քննական պատյտ մը կատարած էր Ծայր. Արեւելքի մէջ, ման– րամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց նա– խագահ Այզընհաուըրի: Ձեկուցում պիտի տայ նաեւ ծերակոյտին եւ երեսփ. ժողո – վին առջեւ: Ինք համաձայն չէ որ Մ. Նա– հանգները ընկերկին Ասիոյ մէջ: Ձինական ֆէմոյ եւ Մացու կղզիները պէտք է պաշտպանուին ամերիկեան նախաբաժնին կողմէ: Եթէ կարմիրները յարձակում գործեն, Մ. Նահանգները պիտի պատաս – խանեն եռապատիկ ուժգնութեամբ, ա – ռանց սահմանափակուելու յարձակման վայրին մէջ: Պիտի աւելցնեն Ֆորմոզայի տրամադրուած զինուորական օգնութիւ – նը: Բոլորովին մէկդի դրուած է չինական ցամաքամասը եւ առնելու որ եւ է գա – ղափար: Նախագահը հակառակ է նախա – յարձակ պատերազմի մը:

ԱԼՊԱՆԻԱ. մերժեց Մ. Նահանգներուն կողմէ տրամադրուած օգնութիւնը (ռա – տեաս): Պաշտօնական գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ «Ալպանիոյ ժողովուրդը արհա – մարհանքով կը մերժէ այդ միջամտու – թիւնը իր ներքին գործերուն մէջ»:

ԳԱՀԻՐԻի ոսկեկանութիւնը գտաւ հա– րիւր հազար ոսկի արժողութեամբ գոհա – րեղէններ, որոնք անհետացած էին Ֆա – րուքի պալատէն: Կ'ըսուի թէ կորուստին մէկ հինգերորդը միայն գանուած է: Ձեր– բակալուած են երեք յանցաւորներ:

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը հեռագրեն թէ փաքիս – տան ալ այսօր – վաղը պիտի միանայ Թուրքեւերաքեան դաշինքին: Իրաք որո – շած է ամէն գնով զօրացնել Թրքական դի– նակցութիւնը:

ԶՈՒԻՅԵՐԻՈՑ կառավարութիւնը դե – կոյց մը հրատարակեց որուն համաձայն այն ռումանացի տարագիրները որոնք Պերնի խորհրդային դեսպանատունը մը – տած էին Փետրուար 14ին, յատկապէս դրկուած էին Գերմանիայէն, զաղտնի վաւերագիրներ թողնելու համար:

ՁԻՒՆ ԿԸ ՏԵՂԱՅ Փարիզէն մինչեւ Նիս: Բազմաթիւ մահացու արկածներ պատա – հած են ճամբաներուն վրայ: Հաղ. դ յա– կութիւնները դժուարացած են լեռնային շրջաններու մէջ: Շատ աւելի ծանր լուրեր կը հասնին Իտալիայէն:

●

ՅԱԻԱԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ

ՎԻԵՆ, 7 Մարտ.— Երէկ, կիրակի կէս օրէ ետք ժամը 4ի առեններըը ընկերը Կա – րապետ Մուրատեան եւ Պ. Տօնապետ Բալոյեան սինեմա գացած առեն ինքնա – շարժի մը հանդիպեցան: Օթօն մայթին վրայ կ'ելլէ երկուքին ալ զարնուելով եւ մէկը ապին, միւսը անդին կը նետէ: Ընկ. Կ. Մուրատեանի ոտքը կը կոտրի, իսկ Պ. Տ. Բալոյեան թեթեւապէս կը վիրաւոր – ուի ոտքէն: Այժմ երկուքն ալ Վիէնի հի– անդանոցն են: Հ. Ց. Դ. կոմիտէն եւ Ֆ. Կապ. Խաչի վարչութիւնը արագ ապա – քինում կը մաղթեն երկու վիրաւորնե – րուն:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Ի նպաստ Սէն թ'Իլէռի սանաթորիումին
Մարտ 13ին, կիրակի ժամը 14.30ին,
Սորպոնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ:
Բարձր հովանաւորութեամբ՝

JEAN SARRAILHի
(Recteur de l'Académie de Paris)
եւ նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ ՍԱՌԱՅԻ

Մասնակցութեամբ հայկական, ամե – րիկեան, յունական, հունգարական, հնդ– կական, իտալական, ճափոնական, լեհա – նական, լիթուանական, մեքսիքեան, լե – հական, վիէթնամի եւ սենեկալի խումբե– րուն:

Մուտք՝ 300, 200, 150 եւ 100 ֆրանք:
Դիմել Սորպոնի դռնապաններուն:

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Մայիս 28ին, Շաբաթ իրի– կուն Ե. Թաղամասի սրահը:

ԼԻՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՒ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԷՆ «ՖՐԵԿԱՖ»Ը ՇԱՀՈՂ ԹԻՒՆ Է՝ 9509

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը, այս ուր– բաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքա – տեղին: (Քաֆէ Ռիժան):
Դասախօս՝ Պ. ՕՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
Նիւթը՝ Ամերիկահայութիւնը:
Մուտքը ազատ է:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

Դիւցազնամարտի ոտնակատարութիւն
Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի, հովանաւորու – թեամբ Մարսէյլի Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմի – տէի, մասնակցութեամբ Մարսէյլի Հայ Արիներու եւ Արեհուչներու:
Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 14.30– ին: Բաթրօնաժ տէ Կարսօն (Շըմէն տէ ղ'Էյկալատ (վարի վերեզմանատան մօտ):
Պիտի ներկայացուի Վերապ. Աւետիս Տարաքճեանի «ՇՈՒՇԱՆԻԿԸ»
Ողբերգութիւն վեց արար:
Շուշանիկի դերը պիտի կատարէ Արե – նուշ Օր. Ալիս Շամիրեան:
Ասօնակ Օր. Ալիս Յարութիւնեան:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի:
Մէզօն տը լա Շիմի

ՀԱՆԴԷՍ ՓԵՏՐ. 18ի ԱՌԹԻԻ
Կազմակերպութեամբ Ավիհենի Մու – րատ խումբին, հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի:
Կը նախագահէ Ա. ՊԵՏԻԿԵԱՆ
Կը խօսի Ց. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Այս Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս, 28, Մօրիէ, Ռըկպի պարի սրահին մէջ:
Դեղարուեստական բաժին, արտասա – նութիւն, երգ, հայկական տարազներով պարեր: Դեղարուեստական բաժինին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը պիտի բե – րեն Մարսէյլէն հրաւիրուած դերակա – տարները: Մուտքը ազատ է

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԽՆԶՈՑՔ ՓԵՏՐ. 18ին ԱՌԹԻԻ ԻՍԻ ՄԷՋ
Այս կիրակի, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէին:
Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

«ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ»Ը
Մարտ 15ի շարժանկարի ցուցադրու – թեամբ մը խաչաձեւուած ըլլալով
ԳՄԲԷԹԵԱՆ ԵՒ ԳՐ. ՎԱՀԱՆ
Մարտ 22ին, երեքշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին յետաձգած են Ց. Պարոնեանի
«ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ»
Կատակերգութեան ներկայացումը
Մինչ Իվնայլ սրահին մէջ, 10 Ավընիւ տ'Իէնա:
Ցարդ ծախուած տոմսերը լ զօրու են նոր թուականին:

ԿԱՐԴԱՑԷ'Ք ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԵՄԱՐԱՆԻ 25ԱՄԵԱԿԸ
(1929 – 1954)
Ամբողջական գաղափար մը կազմելու համար կատարուած աշխատանքին վրայ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ
ԼԻՈՆ.— Կապոյտ Խաչի տարեկան պա– րահանդէսը Ապրիլ 16ին, Պէրրի Միլիէ սրահներուն մէջ:
Վ.Ա.Մ.Ն.Ա.Ս.— Ֆ. Կ. Խաչի հանդէսը Ապ– րիլ 2ին: Ո Ֆուայէ տը լա Սալ տէ Ֆէթի սրահին մէջ:

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boul. de Stalingrad, 84
CHOISY-LE-ROI (Seine)
FOURRURES

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՒ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մասնակցութեամբ
JACQUES HELIAN Ի
եւ իր նուագախումբի ամբողջական կազմին
12 ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ժամը 22էն մինչեւ առաւօտ
VAMPING, Les CATALANS
կազմակերպուած
ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Մ.ԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
ՕՐԻՇԴՐՈՒԹԻՒՆ՝
Պարտաւորիչ է դիւերտան զգեստը:
Նոյն օրը տոմսակ պիտի չծախուի ուստի, կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն որ ժամանակին սեղաններ ապահոված են, չուտով առնել տոմսերը, դիմելով՝
Պր. Արամ Շեհիկեանի Pharmacie Centrale, 1 Bd. d'Athénes, Tél. CO. 33-80
Պ. Մուրիկ Էքսէրճեանի՝ 40 Canebière, Marseille, Tél. CO. 30-88

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Պանէէօ Քաշանի Նոր Սերունդի կողմէ, կիրակի, 13 Մարտ ժամը 16էն մինչեւ 24, Օքէլ տէ Էնժէնիէօր տը լ'Էթօլ Սաինթ-Բրալի սրահներուն մէջ, 8 ռիւ ժան Կուժօն Փարիզ (8):
Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Հայ – կական եւ կովկասեան պարեր մասնակ – ցութեամբ Պանէէօ Քաշանի Նոր Սերուն– դի պարախումբին:
Արեւելեան սրահ ուր պիտի նուագէ Պ. ԳԱՐԵԳԻՆ (Թառ):
Ցայտնի նուագախումբ
ԺԱՒ ՄԱՏԻԼԵԱՆ
Vainqueur de la Coupe de Variétés 1954 et de la Radio Luxembourg.
Ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով:
Մուտք 300 ֆրանք:
Սեղանները ապահովելու համար հե – ռաձայնել ամէն օր ժամը 19էն 21.
ԼԸՔուռպ 47 – 45:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԷՆ ԱՄԷՆԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿԸ
կիրակի, 13 Մարտ, ժամը 17էն մինչեւկէս գիշեր:
Նախաձեռնութեամբ Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան:
ՕԹԷԼ ԺՕՐԺ Ե.ի դեղեցիկ սրահներուն մէջ:
Նախագահութեամբ Մ. ՀԱՆՐԻ ԺՈՒԻԻ
(Նախագահ Սէնի նահանգային խոր հուրդի)
եւ Պ. ՆՈՒՐՀԱՆ ՖԵՆՆԿԵԱՆի:
(Աւենապետ Հ. Բ. Ը. Միութեան Եւրոպայի կեդր. յանձնաժողովի):
Դեղարուեստական խնամեալ յայտա գիր, առաջնակարգ նուագախումբ:
Ուշադրութիւն.— Ցանձնարարելի է նախապէս վերապահել սեղանները, հեռա – ձայնելով Պ. Օզսէն Հարբութեանի, Փրօ. 82–38 ե կամ Բարեգործականի գրասեն – կակը, Թրօ. 03–18:

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին, Մխիթարեանց մեծ սրահին մէջ:

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆՈՅ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԾՊՏԵԱԼ ՀԱՆԴԷՍԸ
Հինգշաբթի, Մարտ 17ին, ժամը 15էն 20, Սալ տէ Սաինթ-Բօ, 8 ռիւ ժան Կուժօն:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը Դշ. երեկոյթ– ով սրճարանի վերնայարկը: Կը կատար – ուի մատչերու փոխանակութիւն Վ. Մե – լիճեանի կողմէ Փետր. 18ի առթիւ սըր– ուած պարզաբանութեան եւ Ստեփան Գոչարեանի դասախօսութիւնը նոյն դէպ – քի մասին:
Մուտքը ազատ է:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ
ՍԷՆ ԺԵՌՈՄ.— Ֆ. Կ. Խաչի վարչու – թիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է, փոխան ծաղկեպակի Պ. Գերգէր Աճէլ – եանի մահուան առթիւ.— Պ. Պ. Հրայր Գրիգորեանէ 500, Կարպիս Թորոսեանէ 500, Նշան Մազմանեանէ հազար ֆրանք:
ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը փետրուար վեցի խնջոյքին առթիւ, իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ բո– լոր ներկաներուն որոնք իրենց աջակցու – թիւնը բերին նիւթապէս եւ բարոյապէս, մանաւորապէս Պ. Պ. Կ. Բազոսեանի, Մ. Անհամեանի եւ Թէնէքէճեանի, որոնք իրենց աշխատանքով քաջալերեցին մեզ:
Ահա նուիրատուներուն ցանկը.—
Պ. Պ. Զօրաբաբելեան Մեսրոպ 5000 ֆրանք, Սահակեան Հաճի Յովսէփ 2000, Պետրոսեան Հանըմիկ հազար ֆրանք, Յովսէփ, Փաչաեան Մարիամ, Պի – պերեան Արմենակ, Ազուշեան Պետրոս, Մելքոնեան Յարութիւն, Մուրատեան Ե – րանուհի, Նօտարեան Գաբիրէլ, Փաչաեան Յակոբ, Փաչաեան Սիլվի, Տօնիկեան Եփ– րեմ, Իշխանեան Ղազարոս, Մանուկեան Մանուկ եւ Գալուստեան Խաչիկ հազարա– կան ֆրանք: Քրքճեան Յովհաննէս 2000, Գալայճեան Օսկիան 2000, Սարգիսեան Սարգիս, Տէր Վարդանեան Գոհար, Քիւ– թիւկեան Էլլէն, հազարական, Յակոբեան Վահէ, Յովհաննէսեան Վիքթոր, Ջար – չաֆեան Յակոբ, Մարտարեան Սուրէն, Աբ– րահամեան Անդրիկ, Պալեան Ազատն, Եգի– չէեան Յովհաննէս, մօտ 500ական ֆրանք: Գումար 33000 ֆր.:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ.—
ՀԱՄԱԶԱՅՆ խումբը երեքշբ. ժամը 21ին:
ԱԿՆՈՒՆԻ ենթ. հինդշաբթի ժամը 21ին:
ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ Ուբրաթ ժամը 19ին:
ՎՌԱՄԵԱՆ ենթ. Շաբաթ ժամը 21ին:
ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթ. չաբաթ ժամը 21ին:
ՄՈՒՐԱՏ ենթ. կիրակի ժամը 10ին:
Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովո– րական հաւաքատեղիները: Ներկայ կ'ըլլան Կ. Կ.ի եւ Շրջ. Կ.ի ներկայա – ցուցիչները: Կարեւոր օրակարգ: Ընկեր – ներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի – տէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս Ուրբաթ ժամը ճիշդ 20.30ին, 101, Ավընիւ Սաքսի անկիւնի սրճարանը: Բոլոր ընկերներու ներկայու– թիւնը խիստ անհրաժեշտ է:

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 20.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՊՕՄՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Պօմոնի Զաւար – եան ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին իր սրա– հին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ըն – կերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 16ին, Քաֆէ Ռեժան:

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐ

Կարճ ժամանակէն ինֆինաշարժ վա– րել սորվելուհամար դիմեցէք միակ հայ հաստատութեան

AUTO - ECOLE BEAUMONT
— BERBERIAN —
24,Bd.Vincent Ortusi Marseille(12)
Tél. GA. 72 - 61

Գրեցէք եւ «դպրոց ինֆինաշարժը» Ձեր ժամադրութեան ներկայ պիտի ըլլայ: (Դիւրաւոյց մեթոտ):

Imp. Araxes - 46, Rue Richer Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տրաճատ եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 10 ՄԱՐՏ ★ JEUDI 10 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7618 — 31e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3029

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓԻՉ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

●

Ինչպէս ամէն Թուրք, «եօթանասուն տարեկան սպան» ալ, Բահմի Աբաք, իր խառնիխուռն պատմութեան մէջ կ'ուզէ այն ապաւորութիւնը ձգել թէ Հայերը եւ Թուրքերը իրար չարդած են, Ռուսերու դէմ :

Տարիներ առաջ, մասնաւոր բառ մըն ալ կը գործածէին, այս բովանդակութեամբ, «մուսաֆիչլէ», = փոխադարձ սպանութիւն :

Այսպէս, անդամ մը եւս կը հաստատուի թէ Թուրքերը իրենց պատմութիւնն ալ չեն գիտեր : Աւելի ճիշդ՝ չեն ուզեր գիտնալ :

Ամբողջ Օսմ. կայսրութիւնը հիմնուած էր արեան դեւերու եւ լեռնակուտակ աւերակներու վրայ, տարածուելով մինչեւ Արաբիա եւ Վիէննա :

Դարերու ընթացքին, ինքնապաշտպանութեան բնազդը եւ դիմադրական պայքարը ձեւ ու մարմին առին :

Արեան ճապաղիքներու մէջ բարձրացած գահը փլաւ, ընկրկեցաւ եւ կծկուեցաւ : Ամբողջ ժողովուրդներ փրկուեցան : Ցաջորդաբար : Օսմանեան տիրապետութեան դէմ ցցուեցան նորագոյ պետութիւններ :

Մնացած էր Հայաստանը, թշուառ եւ անտէր : Վերջին ժողովուրդը որ ամէնէն աւելի տառապած, խոշտանգուած, խոշ-խոշուած էր :

Շատ համեստ էին իր պահանջները , — բարենորոգում :

Դէռ 1860 – 70ական Թուականներէն, Պոլսոյ Պատրիարքարանը տեղեկագիրներ կը առաքեր Գաւառէն, Թրքական եւ քրտական հարստահարութեանց մասին :

Կառավարութիւնը ինք ալ գիտէր թէ ի՛նչ անլուր խժդժութիւններ կը կատարուէին :

Գիտէր, խոստումներ կուտար եւ ամէն բան կը մոռնար : Աւելի ճիշդ, կը խրտչէր, կը ձեւակերպէր հալածանքները, ճամբան հարթելով մինչեւ զանգուածային ջարդ :

Քար ըլլար, պիտի ճաթէր :

Վարչաձեւերը իրարու յաջորդեցին նոյն միօրինակութեամբ : Հայ ժողովուրդին մէջ ալ արթնցած էր ինքնապաշտպանութեան բնազդը :

Որ եւ է իմաստուն կառավարութեան տարրական պարտականութիւնը պիտի ըլլար լսել բողոքները, եւ ընդ առաջ երթալ, բարենորոգումներ կատարելով :

Նոյն իսկ իր շահը ա՛յդ կը պահանջէր, խուսափելու համար օտար միջամտութիւններէ :

Եթէ Ռուսերը ծրագիր ունէին Միջերկրական իջնելու, իրենց պարագէն էր բարեկարգել երկիրը, տանելի վիճակ ստեղծելով բոլոր ժողովուրդներուն համար :

Մինչդեռ, յաճախ ցարական իշխանութիւնն ալ օգտուեցան, սաստկացնելու համար վայրենի հալածանքը հայ ժողովուրդին դէմ :

Ինչպէս որ, Ա. Աչխարհամարտէն եաք, պիտի օգտուէին ռուսական ուրիշ իշխանութիւն մը, ոտքի կանգնելու եւ արեւելեան Հայաստանն ալ արօրելու համար :

Օսմ. Սահմանադրութեան շրջանին , երբ հարստահարութիւնները կը վերակը-սին եւ բաժակը սկսած էր յորդիլ, պատերազմ Թուրք հրապարակագիրներ ո-րոնք արիւնածարաւ կարօտով մը կը յի-շէին Սուլթան Սելիմի ծրագիրը – բնա-ջնջում քրիստոնեաներու :

Աչխարհ բռնկած էր 1914ին : Ի՞նչ թան-կագին պատեհութիւն Թուրքերուն համար : Անմիջապէս յիշեցին նոյն դարաւոր կտակը :

Միեւնոյն ատեն Լօրանովի ծրագիրն էր որ պիտի գործադրուէր, արեւմտեան Հա-յաստանը դարձնելով դերեզմանատուն , իսկ Թուրքիոյ մնացեալ հայութիւնը՝ դանդաղելի քանակութիւն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԹԷ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋԻՒ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

★

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԻՐՔԸ ՎՏԱՆԳԻՒ ՀԱՆԴԷՊ

Մ. Նահանգներու արտաքին գործերու նախարարը, Ֆ. Տըլլըս Մարտ 8ին մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց երեսփոխանական ժողովի եւ ծերակոյտի արտաքին յարաբերութիւններու մասնաժողովներուն մէջ, իր կատարած ճամբորդութեանց մասին : Երկու նիստերն ալ դռնփակ էին : Նախարարը յետոյ ճառ մը խօսեցաւ որուն մի-լիոնաւոր քաղաքացիներ հետեւեցան ան-թելով եւ հեռապատկերով :

Հրատարակուած տեղեկութեանց հա-մաձայն, խաղաղութիւնը պիտի վտան-գուի հարաւ. արեւելեան Ասիոյ մէջ, եթէ Մ. Նահանգները զօրծնապէս չզղացնեն իրենց ազդեցութիւնը : Ահաւասիկ Տըլլըսի յայտարարութեան ամփոփումը. — Հա-մայնավարները Հիւս. Ամերիկան կը ներ-կայացնեն իբրեւ տկար երկիր մը : Եթէ ազատ ժողովուրդները չօչափելի փաստեր չտանան Մ. Նահանգներուն զօրութեան եւ պայ զործածելու վճռականութեան մասին, պիտի եզրակացնեն թէ համայնա-վարութիւնը պիտի չահի յաղթանակը , հետեւաբար նախընտրելի է անոր դաշ-նակիցը դառնալ :

Պ. Տըլլըս հակառակ է Քուէմոյ եւ Մացու կղզիները կարմիր Զինաստանի վերադար-ձնելու դաղափարին եւ չի հաւատար թէ այդ զիջումով կարելի է ապահովել աղա-տութիւնը եւ խաղաղութիւնը : Նախարա-րը զոհ կ'երեւայ Սիամի մէջ դումարուած խորհրդաժողովէն : «Ներկայիս համայնա-վարական խլրտումը չատ աւելի մեծ վը-տանգ մը կը կազմէ հարաւ – արեւելեան Ասիոյ համար քան ուղղակի զինուորական գործողութիւն մը : Հարկ է չատ սեղմ չրջանակի մը մէջ քննել խոովարար գոր-ծունէութեանց դէմ գործադրելի միջոց-ները : Գալով Հնդկաչինի, նախարարը չատ դէշ կը գտնէ հիւսիս. Վիէննամի անհետեւական կացութիւնը :

Պ. Տըլլըս այցելած էր եօթը երկիրներ : Իր յայտարարութենէն կը հետեւի թէ նա-խապատճառ արշաւանքէ մը չի վախնար, բայց եւ այնպէս երերուն կը գտնէ պա-տերազմի եւ խաղաղութեան նժարը՝ Ծայր. Արեւելքի մէջ : Ուրեմն Մ. Նա-հանգները պէտք չէ տեղի տան : Որեւէ ընկրկում պարզապէս պիտի քաջալերէ համայնավարները զինեալ յարձակումներ կատարելու կամ խռովութիւններ յարու-ցանելու համար : Իր կարծիքով, կարմիր Զինաստանը աննպաստ վիճակի մը պիտի մատնուի, ընդհանուր պատերազմի մը պարագային :

ԱՑԻ ԱՌԱԿ ԼՈՒՍԱՐՈՒՔ

Նոյն օրը Անգլիոյ արտաքին գործերու նախարարը, Իրըն Էտ զեկուցում կուտար երեսփ. ժողովին առջեւ, իր 16·000 մղոն ճամբորդութեան մասին որ տեւած էր 16 օր : Զեկուցումը չատ կարճ տեւեց, հազիւ 16 վայրկեան, բայց նախարարը կրցաւ բացորոշ ազդարարութիւն մը ուղղել Քուէմոյ եւ Մացու կղզիներու եւ առ հասարակ Ֆորմոզայի մասին : Իր յայ-տարարութեան համաձայն , ազգայնական Զինուցիները պէտք է պարպեն Ծովեզերք-եայ բոլոր կղզիները, որպէսզի կացու-թիւնը աւելի չբարդանայ : Իր տեղեկու-թիւնները կը հաստատեն թէ համայնա-վար Զինաստանը այնպիսի զէրք մը բըռ-նած է որ առ այժմ անկարելի կը դառնայ որ եւ է խորհրդաժողով Ֆորմոզայի մա-սին : Հնդկաստանի վարչապետը հաստա-տած է թէ կարմիր Զինաստանը միշտ կը մէրժէ ազգայնական Զինաստանի մաս-նակցութիւնը որ եւ է խորհրդաժողովի :

«ԱՆԳԼԻԱՆ ԿԸ ԿՈՐԾԱՆԻ ԵՐԿՈՒ - ԵՐԵՔ ՋՐԱՇԻՆ ՌՈՒՄԲՈՎ »

★

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ գրագէտ Իլիա Էրէնպուրկ ճառ մը խօսեցաւ Խա-զաղութեան Կոմիտէին առջեւ, ի պատաս-խան Ջըրչիլի անցեալ չաբթուան ճառին որով անհրաժեշտ կը գտնէր հիւլէական զէնքերու գործածութիւնը : Էրէնպուրկ ըսաւ .

— Շեփառկն ըսելով, ես չեմ համրած թէ քանի հիւլէական ռումբեր ունինք մենք եւ քանի՛ հատ՝ Ամերիկացիները : Չեմ կարծեր որ Ջըրչիլ ալ համրած ըլլայ : Բայց եւ այնպէս, պարզ է թէ չափազանց խճողուած Անգլիոյ համար երկու երեք ջրածին ռումբեր բաւական են » :

«Բանի մը օր առաջ, Ջըրչիլ ճառ մը խօսեցաւ, պաչտպանելով հիւլէական զէնքերը, Առարկութիւն չունիմ իր տեսու-թեանց դէմ , մարզկային տեսակէտով : Միայն կ'ուզեմ ըսել թէ իր խօսքերը խո-հեմութիւն չեն դիւանագէտի մը համար , ոչ ալ ժուժկալ՝ գործի մարդու մը հա-մար » :

Անցեալ չաբթու Մոսկուայի կաւսակ-ցական պաչտօնաթերթը, «Փրաւտա» եւս խմբագրականով մը կ'ազդարարէր թէ խի-նայ բնակչութեամբ երկիրները աւելի չատ պատճառներ ունին վախնալու հիւ-լէական եւ ջրածին ռումբերէն : Այժմ նոյն խմաստով կ'արտայայտուի գրագէտ Է-րէնպուրկ, խաղաղութեան սովետական կոմիտէին լիագումար նիստին առթիւ որ բացուեցաւ Մարտ 8ին, Մոսկուայի մէջ : Այս նոր տեղեկագիրները նկարագրե-ցին բանաստեղծ Տիխոնով եւ չարժանա-պրիչ Գերասիմով : Ցետոյ սկսան վիճաբա-նութիւնները, մօտ քսան ճառերով :

Քուէարկուած բանաձեւերէն մին կը տրամադրէ հանրագրութիւններ հաւաքել հիւլէական պատերազմին դէմ : Այս պայ-քարին նպատակը պիտի ըլլայ չարժման մէջ դնել ամբողջ խորհրդային ժողովուր-դը, յանուն խաղաղութեան եւ միջազգա-յին յարաբերութեանց բարւոքման :

Ուրիշ բանաձեւ մը կը տրամադրէ Մա-յիս 10ին նիստի հրաւիրել խաղաղութեան կուսակիցներու Ե. համագումարը, ուր պրագէտ Կորնեյչուկ տեղեկագիր մը պիտի ներկայացնէ միջազգային կացութեան եւ խաղաղասիրական պայքարի մասին : Այս առթիւ պիտի ընծրուին խաղաղութեան համաչխարհային խորհրդաժողովին պատ-ուիրակները :

Հետեւաբար, ներկայ պարագաներուն մէջ պիւանագիտութեան գործը պիտի ըլլայ ամբապնդել զինադադարը Ֆորմոզայի նե-ղուցին մէջ : Իսկն բացարձակապէս հա-մոզուած է թէ ամերիկեան քաղաքակա-նութեան հիմնական նպատակն է պահպե-նել պատերազմի վտանգները այդ շրջա-նին մէջ, ինչպէս կ'ապացուցանեն Թայէն եւ Նանչի կղզիներուն պարպումը եւ ազ-գայնական Զինուցիներու գործողութեանց դադարումը : Եզրակացութիւն, — երբ զինուորական գործողութիւնները դադ-րին, այն ատեն կարելի պիտի ըլլայ բա-նակցութիւններ կատարել եւ կարգադրել Ֆորմոզայի խնդիրը :

Կարգ մը անգլ. թերթեր կը կարծեն թէ Իրըն չատ լաւատես կ'երեւայ :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ վարչապետը, Կամալ Նա-սըր տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախորդ նախագահ զօր. Նեկիպի հետ, հիւանդա-նոցին մէջ, ուր կը գտնուի Նեկիպ փոյրը : Առաջին տեսակցութիւնն է այս , անցեալ Նոյեմբերէն ի վեր :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ վարչապետը , Իմրէ Նակի, ամբաստանութեան տակ առնուած է , իբրեւ ուղիղ գծէն չեղած : Կեղր. Կո-միտէն կը պահանջէ զարկ տալ ծանր ճար-տարագործութեան :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՃԱՇԱԳԻՆ

ՁՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ԶԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԻՆՔ)

ՅՄԲ.— Ճաշկը պիտի փակուի վաղը , վերջին պահուն ստացուած ֆանի մը գու-մարներով : Կրկին շնորհակալութիւն :

Տէր եւ Տիկ. Սիսլեան (Կրընոպլը)	5·000
Տիկ. Սէրճեանեան	5·000
Օր. Քէշիշեան	2·500
Արսէն Սվաճեան	2·000
Տիկին Վեհանուշ Մ. Պաամա – ճեան (Հօրը յիշատակին)	2·000
Պետիտ եւ Դաւիթ Մաքսուտ-եան (Վալանս)	2·000
Քրիստինէ եւ Սէլվի Եալընըզեան	2·000
Հիւանդ մը (Ալֆորվիլէն)	1·000
Խաչիկ Մկրտեան	1·000
Տիկին Լիւսի Նշանեան	1·000
Յարութիւն Գասպարեան	1·000
Տիկին Բ. Վեզիրեան	500
Պ. Հ. Կոթոդեան	500
Անդր. Անդրանիկեան	500
Սիրանուշ Ճինկտրեան	500
Անդ. Թումիկեան	500
Վահր. Քիւրտեան	500
Մարտիրոս Միհայէլեան	500
Սարգիս Սէթեան	500
Կիրակոս Միհրաճեան	500
Ոսկիան Գալուստեան	250
Ոմն	200
Ժիրայր Պարոնեան	200
Գումար՝	29·650
Երկուան դումարը	153·400
Ընդհ. գումար՝	183·050

ՎՐԻՊԱԿ.— Մարտ 8ի ցանկին մէջ տա-սը հազար փրանքի նուիրատուն կարդալ ընկեր Յովնան Աբրահամեան :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

Այդ. ժողովը դիւերային նիստի մը մէջ վաւերացուց պետական պաչտօնեաներու թոշակներուն յաւելման օրինագիծը, 242ի դէմ 364 ձայնով : Կառավարութիւնը ի հարկին վստահութեան քուէ պիտի պա-հանջէր. բայց վիճաբանութիւնները կարճ տեւեցին : Ելմտական նախարարը բա-ցատրեց թէ տասը ամսուան ընթացքին 96 միլիառ ֆրանքի յաւելուածական վարկեր քուէարկուած են պետական պաչտօնեա-ներուն համար : Վարչապետն ալ հաստա-տեց թէ դանձին վիճակը բարւոքած է , «բայց մի կարծէք թէ կրնայ անոստման ժամանակով տեւել այդ բարւոքումը :

× Սարի համաձայնութեան մասին բա-նակէճը կը չարունակուի մամուլին եւ խորհրդարանական շրջանակներու մէջ : Տեղական թերթերը կը գրեն թէ համայ-նավարները ճնշում կը բանեցնեն ծերա-կուտականներուն վրայ, նկատելով որ Հանրապետութեան Խորհուրդը իրկարդին պիտի վաւերացնէ Փարիզի համաձայնու-թիւնները : Կարգ մը ծերակուտականներ կը հաստատեն թէ հեռաձայնը անընդհատ կը բանի, թէ բազմաթիւ նամակներ կը տանան եւ պատուիրակութիւնները կ'ըն-դունին ամէն օր. բոլորն ալ նոյն պահան-ջը կը դնեն , — մերժել Փարիզի համա-ձայնութեանց վաւերացումը :

ԱՆԳԼԻՈՅ աչխատաւորական կուսակ-ցութիւնը ծանր տապնդ մը կ'անցընէ այս միջոցին : Ալ եւ ձախ թեւերուն պայքարը, որ կը տեւէ չորս տարիէ ի վեր, սաստկա-ցած է քանի մը օրուան մէջ : Կուսակցու-թիւնը կը պատրաստ վտարել ձախ թեւին առաջնորդը, Պիւրն, որ չարունակ յան-դուգն ելոյթներ կը կատարէ : Ալ թեւին վարիչն է նախորդ վարչապետը, Էթլի : Եթէ Ջըրչիլ որոշէ նոր ընտրութիւններ կատարել պայմանաժամէն առաջ (1956 հոկտ.), այն ատեն աչխատաւորական կուսակցութիւնը պատակտեալ վիճակի մը մէջ պիտի գտնուի :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ը.

Ցառականչական է Նիւ Եորքի համայնապատկերը՝ էմփայր Սթէյթի վիթխարի չէնքին վրայէն: Մանաւոր վերելակ մը քեզ ութսունհարիւր յարկը կը հանէ մէկ անդամէն, ուրկէ վերջը երկրորդ վերելակ մը կը հասցնէ «պիլտինկ»ին մինչեւ պատը: Հոնկէ ամբողջ Նիւ Եորքը ոտքիդ տակը կը տեսնես: Հարաւէն հիւսիս, արեւելքէն արեւմուտք, Ազատութեան արձանէն մինչեւ Պրոնքսի վերջին թաղամասը, այլիդ՝ Ալանտեանը, ձախիդ՝ Հըտսըն գետը:

Էյֆէլեան աշտարակէն աւելի բարձր այս չինութեան կատարէն, ներկայ կ'ըլլաս տեսակ մը սարքուած հրախաղու – թեան, երբ չորս կողմէդ հարիւրէ աւելի «պիլտինկ»ները Նիւ Եորքին, հրթիռներու պէս հողէն դէպի վեր կը սլանան, գետնին փակած մարդերու եւ «քար»երու մըրընչային բազմութիւնը ձգելով վարը, եւ յաջորդաբար կանգ առնելով օդին մէջ, կ'անչարժանան յանկարծ, յարկերու կոյտերուն ծայրը: Այդ «պիլտինկ»ներէն ոչ մէկը կը թուի հասնիլ էմփայր Սթէյթի մինչեւ լանջքին:

Եւ վայրի բան մը կայ այս համայնապատկերին մէջ: Եանքիական այս չինուածքները նիւղակներու պէս կը ցցուին, եւ ամպերու երամները երբ անցնին անոնց վրայէն, իրենց չուքէն միշտ բան մը կը կառչի անոնց զապաթներուն:

Երբ կը նայիս Նիւ Եորքին հեռուէն եւ վարէն, համայնապատկերը կը փոխուի:

Այս անգամ, քանի մը յարկ մինչեւ ուր – նեցող բազմաթիւ միւս չէնքերուն կազմած միօրինակ եւ ընդարձակ դաշտին վրայ կոթողուած՝ Մանհաթընի «պիլտինկները»հսկայ Մենհիրներու կընմանին տաչուած քարի չըլանչն մնացած մեկա – լիթիք յիշատակարաններու եւ կ'ոգեկոչեն նախապատմական ապաշնորհ եւ ապչե – ցուցիչ չքեղութիւններ:

Մինչդեռ Մոն Պալատինի բարձունքէն Հռոմի վրայ երբ կը նայիս, վերածնուն – դի հանճարին յօրինած լայնածիր ղեմ – բէքներուն լուսաւոր կորութիւնները եւ հոս, հոն, նրբաւարտ Քամփանիլէներուն պարմանի հասակները կը չոյեն տեսո – դութիւնդ, եւ ամբողջ քաղաքէն քեզի կը հասնի կապոյտ երկինքին անթերի կամարին տակ խայտացող իտալական փառ – նիէնթէին արձագանգը:

Նիւ Եորքի փողոցներուննմէջ կը հան – դիպիս մարդերու որոնք իրենք իրենց հետ կը խօսին: Ինծի ըսին թէ անոնք չատ անդամ քաղաքին մէջ առանձին կը չարու – նակեն վէճ մը, որ իրենց կնոջ հետ սկսած են տունին մէջ: Ազատ ձգուած անվնաս խենդերուն թիւը բաւարարներու մէջ բժշկական խնամքներ ստացողներէն աւելի է: Մտային հաւասարակշռութեան այս խանգարումը արդիւնք է ալքոլամոլու – թեան, ասիկա, եթէ կ'ուզէք, տեսակ մը ինքնապաշտպանութիւն է որուն կը դիմեն այրերը երբ տան մէջ իրենց կիներուն հետ դլուխ չեն կրնար ելլել: Ամերիկացի կի – ները չարաչար կը զօրծածեն երբեմն այն հեղինակութիւնը զո կը վայելեն: Ամե – րիկայի մէջ փոխյարաբերութիւնը զօրաւոր եւ տկար երկու սեռերուն միջեւ, չըր – ջած է: Եւ մանաւանդ տան մէջ կինն է որ ամէն բանի վրայ ունի վերին իշխանութիւնը: Այս կացութիւնը երբեմն ամուսնալուծումի կ'առաջնորդէ, երբեմն ալ ալքոլամոլութեան եւ խենդութեան: Ընդհանրապէս, մարդը կը հնազանդի կնոջ եւ ամէն ինչ կարդին կը մտնէ:

Կարեւոր թիւ մը կը կազմեն Ամերիկայի մէջ այն մարդերը որոնք իրաւամբ արժա – նի են «Մեծ Ամերիկացի» մակդիրին եւ որոնք հիմնած են դպրոցներ, գրադարան – ներ, գեղարուեստական հաստատութիւն – ներ, հիւանդանոցներ, իրերօգնութեան կեդրոններ եւ չատ մը ուրիշ մարդասիրա – կան գործեր: Այս մարդիկը ամերիկեան պատիւը կը հասցնեն պատկառելի բարձ – րութեան մը մարդկութեան մէջ: Երբ մանաւանդ Ամերիկա կ'այցելես կը հա – մոզուիս որ մարդը մարդուն համար միշտ ալ գայլ մը չէ ...:

ՕՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՆՈՐ « ԱՆՄԱՀ » ՄԸ

JEAN COCTEAU

●

Անակնկալ մը չեղաւ Քոքթոյի մուտքը, անցեալ չաբաթ, Ֆրանսական Ակադեմիան: Անոտարակոյս 35 «Անմահները» իրենք իրենց թոյլ չէին կրնար տալ մեր – ժել մէկը որուն թեկնածութիւնը արդէն բացառիկ երեւոյթ մըն էր:

Ֆրանսայի այս ինքնատիպ եւ տաղան – դաւոր բանաստեղծը դժուար համակերպած էր արդէն այն բոլոր աւանդական ա – բարոզութեանց որ կը պահանջուին թեկ – նածուն մը եւ իր համակերպումէն կարելի էր ենթադրել թէ ամէն ապահովութիւն ունէր ընտրուելու, նոյնիսկ եթէ միաձայ – նութիւն չդոյանար իր անունին չուրջ: Քոքթօ չի կրնար միաձայնութիւն ապահով որեւէ տեղ ուր Ֆրանսուա Մորիաքը կայ, քանի որ այս վերջինը, երկնից «դեսպան» Ցերկիւրս, չէր նեղած յանդուգն Քոքթոյին կարգ մը ելոյթները հանդէպ Եկեղեցւոյ, «Բադոս» թատերախաղին մէջ:

Քոքթօ ծնած է 1889ին, Փարիզի մօտ, Մէզոն Լաֆիթ: Թէեւ միշտ առողջ եղած է, բայց վերջերս անչարժութեան դատա – պարտուած էր սրտի բաւական ծանր տը – կարութեան մը հետեւանքով եւ, ուրախ եղաւ որ ամէն բան արդիւնած ըլլալով հանդերձ, կրնար «ուխակի» խմել բժիշկին իսկ թելադրութեամբ, սիրտը ուժովցնե – լու համար:

Բազմատաղանդ մէկն է ակադեմական Քոքթօ,— Գրադէտ, նկարիչ, բանաս – տեղծ, թատերագիր եւն.: Ժամանակ մը չարժանկարով ալ զբաղած է եւ իբրեւ բե – մադրիչ ցոյց տուած բացառիկ ինքնա – տպութիւն մը, ինչպէս իր բոլոր գործե – րուն մէջ: Կարծեմ այս ինքնատպութիւ – նըն է արդէն իր յատկանշական դիծը: Ինքնատիպ բանաստեղծ մըն է, ինքնա – տիպ գրադէտ մը եւ ինքնատիպ թատերա – գիր: Ամբողջացնելու համար իր բազմա – կողմանի արուեստները, յիշենք նաեւ որ եղած է քնարդատ, մեծ բարեկամ երա – ժիշտներու եւ դեղեցիկ էջեր ունի Տըպիւ – սիի, Ռավէլի եւ ուրիշներու մասին: Եղած է նաեւ տաղանդներ երեւան հանող մը, ամէն ասպարէզի մէջ:

Ֆրանսան իրեն կը պարտի գրադէտ Ռատիկէն որուն «Լը Տիապլ օ Քոր» եւ «Կոմս Օրժելի պարահանդէսը» անծանօթ կրնային մնալ: Ինք է նաեւ որ երեւան բերած է Պեռաոը, բեմադրութեան նուրբ բանաստեղծ մը, Մարիան Օսվալտը՝ տա – ղանդաւոր դերասանուհի, Ժան Մարէն, կատարեալ դերասան մը բեմի եւ չարժա – նկարի:

Իր բանաստեղծական կարեւոր գործերն են.— « Սոփոկլէսի պարը», «Ալտաէնի Լամբարը», «Օվերա» գրուած առաջին պատերազմէն առաջ: Բանաստեղծութեան վերջին հատորն է «Լոյս եւ Սուուեր» , ո – րուն մէջ կան նաեւ նկարիչներու դիմա – գիծներ, երգեր, եւն .:

Իրրեւ վիպագիր, Քոքթոյի ծանօթ գործերն են « Փոթոմաքը » , «Լը Կրան Էքարտ»ը ուր հայ հերոս մըն ալ կը ներ – կայանայ,— «Տիւրան տ'Իպրէօ» գաւակը Գահիրէցի Հայու մը , որ դրոշմա – թուղթի հաւաքածոներ կը կազմէր եւ սիրտ խառնուելիք անուշեղէններ կը պատրաստէր քարիւղէ լամբարի մը վրայ: Իր կարկատած կօշիկները եւ մեղրի կար – կանդակները կը վկայէին թագաւորական բայց փնթի ցեղ մը ...»: Աչխարհի ամէ – նէն զարդացած մարդն ալ կրնայ լուր չունենալ Հայոց պատմութենէն: Քոքթօ ունի նաեւ իրրեւ վէպ՝ « Խեռ տղաքը » , « Փոթոմաքին վերջը»:

Թատերագիր Քոքթոյէն յիշենք «Իդի – պոս Աբքան», «Անթիկօնէ»ն, «Որփէոսը», «Մարդկային ձայները» որ մէկ արարնոց չատ չահեկան կտոր մըն է: Կին մը հեռա – ձայնով կը խօսի իր սիրահարին հետ որ պինգը լքած է: Կէս ժամ կը տեւէ այս թա – տերախաղը, ուր հեղինակը կրցած է ֆը – րանսերէնի սխալներով եւ ընդմիջումնե – րով հարազատ պատկեր մը տալ այնքան բնական եւ յուզիչ լքուած կնոջ մը որ կ'ապրէր մէյան իր սէրով եւ որ յուսա – հատ՝ կը կառչի սիրոյ մը որ հեռաձայնի թելէ մը միայն կախուած է այլեւս:

Ֆրանսական ազգ. բեմին վրայ Պեռթ Պովի քանիցս խաղացած է այս դժուարին դերը, մինակ՝ բեմին վրայ, ձեռքը հե – ռաձայնի գործիք մը: «Դիժոխային մեքե – նան» որուն նիւթը կրկին Իդիպոսն է վերջերս ներկայացուեցաւ Փարիզ Ժան Մարէի խաղարկութեամբ: Ցիշենք նաեւ « Լէ Փառան Թեռիպլը» որ առաջիկայիս կը ներկայացնէ Ծնողաց, մասնաւորաբար մօր մը անձնասէր սէրը հանդէպ իր տը – ղուն: Սէր մը՝ այլասերժ եւ անդիտակից իր հետեւանքներուն:

Շատ դեղեցիկ ոտանաւոր – թատերա – խաղ մըն է նաեւ«Ռընօ եւ Ամիտը» ներ – կայացուած 1943ին Ֆրանսայի ազգային թատրոնին կողմէ: Բանաստեղծական եւ հէքեաթային սիրոյ մը պատմութիւնը , սքանչելի լեզուով մը:

1930ին առաջին անգամ Քոքթօ մօտե – ցած է չարժանկարին «Բանաստեղծի մը արիւնը» գործով որ այսօր կը ներկայա – ւի «Սինէ – Քլիւպ»ներու մէջ դասական – ներու կարգին: Գրաւման չրջանին տուաւ « Ցաւիտենական վերադարձը» որ Թրիս – թան եւ Իզոլտի պատմութիւնն է, Ազա – տագրումէն ետք «Լա Պէլ է լա Պէթը» ո – րուն բեմազարդերը պատրաստած էր Քը – րիսթիան Պեռաո: Շատ ինքնատիպ եւ չա – հեկան գործ մը: Ցետոյ «Որփէոսը», «Ե – կու գլուխով Արծիւը» են.:

Իրրեւ գծագրիչ, Քոքթօ ունի բազմա – թիւ գործեր, մասնաւորաբար նկարա – զարդած է իր գլխաւոր գիրքերը:

Դժուար է օրաթերթի մը կարճ սիւնակ – ներուն մէջ լրիւ ներկայացնել մեծ գրա – գէտը: Այս համառօտ ակնարկով մեր նպա – տակն էր պզտիկ մը տալ Քոքթոյի մա – սին որ այժմ իր տեղը գրաւած է ակադե – մականներու չարքին մէջ, թէեւ ժամանա – կին արհամարհած էր Ակադեմիան , երբ գինք կը վարձատրէր: Բայց «Մեծ Տիկինը» միշտ ներող եղած է: Սկեպտիկ Քոքթօն որ, իր վէպերէն մէկուն մէջ իրաւամբ կը խօսի բոլոր մահկանացուներու «հասնե – լու» փափաքին մասին եւ կը դրէ.— «Հասնիլ ,գիտնալ թէ ո՞ւր կը հասնինք, պռնափարթ գահի՞ն հասաւ թէ Ս. Հելէնն» ինքն ալ իր կարգին հասաւ Անմահու – թեան:

ԱՐՓԻԿ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՕՐ. Է. ՄԷՔ ՔԱԼԼՄ, Լիբանանի քա – նատական դեսպանուհին, որ նոր հա – սած է Պէյրութ, ծանօթ է Հայերուն: Աւելի քան կէս դար Մէք Քալլմ ընտանի – քը կիլիկիոյ հայութեան ծոցին մէջ ապ – րած եւ աչխատած է: Իր հայրը պաշտօ – նավարած է էրզրումի եւ Մարաչի մէջ տասնըեօթ տարի: Պոլսոյ մէջ կը կատա – րէր Ատտուածաչունչի Բ. Թարգմանու – թիւնը: Օր. Է. Մէք Քալլմ ծնած է Մա – րաչ: Ընդհ. պատերազմին Մոսկուայի քանատական դեսպանատան կցորդ, 1949– ին նոյն պաշտօնը ունէր Աթէնքի մէջ: Շատ կը հետաքրքրուի հայկական կեան – քով, «ինծի համար հաճոյք մը պիտի սե – պեմ ներկայ ըլլալ ձեր հանրային — մարդասիրական ձեռնարկներուն», ըսած է «Աղդակ»ի թղթակցին:

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՓՍՈՐԱԿԱՆ »

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

●

ՄԵՐԿ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

— Մենք անմահ չենք, Միքայէլ,— խօ – սեց Սվաճեանը:— «Հիւսիսափայլի» երկ – կրպադուն ենք: Այդ պատուական հանդէ – սըն իր հեռաւոր փայլով մեզի ուժ կը ներշնչէ, մանաւանդ Կոմս Էմմանուէլի ռազմական կոչը... եթէ միեւնոյն հողին վրայ չկրնանք միանալ, գոնէ կը միա – նանք սրտով ու տեսլականօք ...

Նալբանդեանը մի պահ լռեց. արդեօ՞ք ամէն ինչ ասել «Հիւսիսափայլի» եւ նրա խմբագրի մասին: Կշռադատելով՝ Միքա – յէլը նպատակայարմար գտաւ ուրիշ կերպ մօտենալ հարցին:

— Պիտի ստեղծել հայ ազատ մամուլ, ինքնուրոյն, անկախ մի օրագիր ... — ա – սաց նա:

— Իսկ «Հիւսիսափայլը՞», «Մեղո՞ւն » ... — Սվաճեանն այնպիսի դիրք ընդու – նեց, որն արտայայտում էր հարցի անյե – տաձգելի, ուղիղ պատասխանի պահանջ: Խուսափել այլեւս անկարելի եւ անիմաստ էր:

— « Հիւսիսափայլը » կամ պիտի չա – փաւոր լինի, որ դոյութիւն ունենայ, կամ պիտի կռուի դրօշ բարձրացնի ու մարի... Ստեփանոս Նազարեանը նախընտրել է ջուր սրսկել, որ բարձրացող.փոցի կայ – ծերը չխանձեն բռնակալների պատմու – ճանները, էլ չեմ ասում մարմինը ...

Սվաճեանի համար երեւի անսպասելի էր Նալբանդեանի յայտնածը: Թէեւ նա դիտէր, որ բռնակալութեան պայմաններում ազատ օրագիրը զարմանալի երե – ւոյթ է, բայց բոլորովին չէր սպասում, որ Նալբանդեանն այդպէս կարող է ար – տայայտուել: Այլեւս «Մեղու»ի մասին ոչինչ չասաց: Պարզ էր, որ այս օրագիրը նոյնպէս իր ամբողջ ձայնով չէր կարող ասել այն, ինչ մտածում էր ժողովուրդը, ինչին ձգտում էին թիւրքահայ արմատա – կանները:

— Ստեփան Ոսկանը Փարիզում «Արեւ – մուտքը» կը հրատարակէ... Թերեւս ա – նիկա օգտակար ըլլար մեր նպատակնե – րուն, — գործնականութեան իր ջիղը հանդէս բերեց Թադեորեանը:

«Մեր նպատակներուն» — Թադեորեանի այդ երկու բառը Նալբանդեանն ընդունեց երպէս համաձայնութեան եւ միաբանու – թեան առաջին երաչխիք ...

★

Բազմատաղանդ մէկն է ակադեմական Քոքթօ,— Գրադէտ, նկարիչ, բանաս – տեղծ, թատերագիր եւն.: Ժամանակ մը չարժանկարով ալ զբաղած է եւ իրրեւ բե – մադրիչ ցոյց տուած բացառիկ ինքնա – տպութիւն մը, ինչպէս իր բոլոր գործե – րուն մէջ: Կարծեմ այս ինքնատպութիւ – նըն է արդէն իր յատկանշական դիծը: Ինքնատիպ բանաստեղծ մըն է, ինքնա – տիպ գրադէտ մը եւ ինքնատիպ թատերա – գիր: Ամբողջացնելու համար իր բազմա – կողմանի արուեստները, յիշենք նաեւ որ եղած է քնարդատ, մեծ բարեկամ երա – ժիշտներու եւ դեղեցիկ էջեր ունի Տըպիւ – սիի, Ռավէլի եւ ուրիշներու մասին: Եղած է նաեւ տաղանդներ երեւան հանող մը, ամէն ասպարէզի մէջ:

Ֆրանսան իրեն կը պարտի գրադէտ Ռատիկէն որուն «Լը Տիապլ օ Քոր» եւ «Կոմս Օրժելի պարահանդէսը» անծանօթ կրնային մնալ: Ինք է նաեւ որ երեւան բերած է Պեռաոը, բեմադրութեան նուրբ բանաստեղծ մը, Մարիան Օսվալտը՝ տա – ղանդաւոր դերասանուհի, Ժան Մարէն, կատարեալ դերասան մը բեմի եւ չարժա – նկարի:

Իր բանաստեղծական կարեւոր գործերն են.— « Սոփոկլէսի պարը», «Ալտաէնի Լամբարը», «Օվերա» գրուած առաջին պատերազմէն առաջ: Բանաստեղծութեան վերջին հատորն է «Լոյս եւ Սուուեր» , ո – րուն մէջ կան նաեւ նկարիչներու դիմա – գիծներ, երգեր, եւն .:

Իրրեւ վիպագիր, Քոքթոյի ծանօթ գործերն են « Փոթոմաքը » , «Լը Կրան Էքարտ»ը ուր հայ հերոս մըն ալ կը ներ – կայանայ,— «Տիւրան տ'Իպրէօ» գաւակը Գահիրէցի Հայու մը , որ դրոշմա – թուղթի հաւաքածոներ կը կազմէր եւ սիրտ խառնուելիք անուշեղէններ կը պատրաստէր քարիւղէ լամբարի մը վրայ: Իր կարկատած կօշիկները եւ մեղրի կար – կանդակները կը վկայէին թագաւորական բայց փնթի ցեղ մը ...»: Աչխարհի ամէ – նէն զարդացած մարդն ալ կրնայ լուր չունենալ Հայոց պատմութենէն: Քոքթօ ունի նաեւ իրրեւ վէպ՝ « Խեռ տղաքը » , « Փոթոմաքին վերջը»:

Թատերագիր Քոքթոյէն յիշենք «Իդի – պոս Աբքան», «Անթիկօնէ»ն, «Որփէոսը», «Մարդկային ձայները» որ մէկ արարնոց չատ չահեկան կտոր մըն է: Կին մը հեռա – ձայնով կը խօսի իր սիրահարին հետ որ պինգը լքած է: Կէս ժամ կը տեւէ այս թա – տերախաղը, ուր հեղինակը կրցած է ֆը – րանսերէնի սխալներով եւ ընդմիջումնե – րով հարազատ պատկեր մը տալ այնքան բնական եւ յուզիչ լքուած կնոջ մը որ կ'ապրէր մէյան իր սէրով եւ որ յուսա – հատ՝ կը կառչի սիրոյ մը որ հեռաձայնի թելէ մը միայն կախուած է այլեւս:

Ֆրանսական ազգ. բեմին վրայ Պեռթ Պովի քանիցս խաղացած է այս դժուարին դերը, մինակ՝ բեմին վրայ, ձեռքը հե – ռաձայնի գործիք մը: «Դիժոխային մեքե – նան» որուն նիւթը կրկին Իդիպոսն է

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻՑ ԼՈՒՐԵՐ ԼԵՌՆԵՐԻՑ

Զամուռճեանը երբեք այդպէս զայրա – ցած չէր եղել: Առաւօտեան ազօթքը դեռ չկատարած՝ բերեցին « Մեղուի » Դեկ – տեմբերի տասնի (հին տոմարով) համա – րը: Կարդաց եւ դուրչ առաջին անգամ կեանքում՝ ազօթքը մոռացաւ:

« Երեւակի» խմբագիրը աւելորթեամբ եւ ահուդողով էր թերթում այդ օրագի – րը, միշտ մի խայթոց, մի հարուած էր սպասում ... Այս անգամ էլ ճզոռտ աչ – քերին դնելով ակնոցը եւ երկար քիթը կախելով օրագրի էջերի վրայ՝ սկսեց կարդալ վերնագիրը: Եւ յանկարծ կար – դաց՝ «Հրաչափառ խայտառակութիւն» — ստորագրուած՝ Շահրեդ: Կարծես նախ – ղգալով, որ յօդուածն իրեն է վերաբե – րում, Զամուրճեանն արագ անցաւ տողե – րի վրայով, գոյն առաւ — գոյն տուեց, ձեռքերը դողացին, եւ յանկարծ մի ան – բնական ճիչ արձակելով՝ «Մեղուն» եր – կու կէս արեց: Բայց քիչ յետոյ դղջալով՝ իրար միացրեց կտորներն ու սկսեց կար – դալ, այս անգամ դանդաղ, կշռադատելով ամէն մի բառը:

« Պարոն Զամուռճեանի անժխտելի տը – րամաբանութիւնն է, որ այսօր ապացու – ցել է մեզ, թէ դեւերի գոյութիւնը, կամ կախարդութեան լինելիութիւնը մերժելը, համազօր է Քրիստոսի վրկագործ անօրի – նութիւնը մերժելուն ...»:

— Ո՞վ է այդ Շահրէդը, — կարդում եւ մտածում էր Զամուռճեանը:

« Որպէս Հայ, ամօթահար զայրանում ենք, որ այս ժամանակներում հայ մա – մուլից արձակւում են այսպիսի ցնորա – բանութիւնք: Մինչեւ ե՞րբ պիտի խայ – տառակուն եւ իւրեանց հետ միասին պի – տի խայտառակեն հայ մամուլը, մեր այս դեւընկալ խմասուններ. կարծես թէ ժա – մանակ է արդէն սթափելու միջին դարերի արբեցութիւնից »:

— Ո՞վ է այդ Շահրէդը ...

« Տարակոյս չկայ որ պարոն Զամուռ – ճեանը ենթակայ է մի հոգեկան հիւան – դութեան ...» :

— Շահրէ՛դ ...

Զամուռճեանը յանկարծ յիշեց, որ այդ անունը մի քանի անգամ հանդիպել է « Հիւսիսափայլում »՝ Կոմս Էմմանուէլի « Յիշատակարանում »:

— Նալբանդեանն է ... — Եզրակացրեց Յովհաննէս պատուելի՛ ու աչքերը մթ – նեցին: «Մեղուի» կողմից նման սուր հարուած նա դեռ երբեք չէր ստացել:

Կատաղութիւնը նրան այնպէս հանեց հաւասարակշռութիւնից, որ ոչ լուաց – ուեց, ոչ հաց կերաւ, եւ ոչ իսկ ազո – թեց: Նա նստեց անմիջապէս պատասխան յօդուած գրելու:

Ա. ԱՐԱՔՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

ՈՎՀԱՀՈՊՍՓՆԳՑ ՅՈՒՇԱՎԱՌ

*

ՓՈՒՓԻՆ ԱՐՑԱԽԱՆ ԲՈՒՅՐ ՈՒՆԵԼՔ

Փարքիսյ արտաքին գործերու նախարար Մսյո Փուան, ծնուած Քէօրքիլիր, ինտելեկտուալ մտաւորականութեան մը ներկայացուցիչն է, ան ունի ամուր կապեր Ամերիկայի հետ։ Ան ամուսնացած է ամերիկուհի մը հետ։ Ան ունի նաեւ ամերիկեան քաղաքացիութիւն։ Ան ունի ամերիկեան մեծ ընկերութիւններու բաժնետոմսեր

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ պատբիարքին Հիւս· եւ Հարաւ· Ամերիկայի ներկայացուցիչը, Բուլիս արք· Մոսկուա վերադարձաւ : Ամերիկացիները մերժեցին երկարաձգել իր անցագիրը, քաղաքական պատճառներ – րով, ինչպէս ինքն ալ կը խոստովանի : Արքեպիսկոպոսը, որ վաթսուն օր մնա – ցած էր Մ· Նահանգներուն մէջ, յայտա – րարութիւն մը հրատարակելով կ'ըսէ ·— «Շատ կը ցաւիմ ամերիկեան իշխանու – թեանց տուած որոշման համար, վասն զի կանխակալ կողմնակցութիւն մը կը տես – նեմ ուսս օրթոտոքս եկեղեցւոյ ներկայա – ցուցիչներուն հանդէպ, մինչդեռ ուրիշ եկեղեցիներու ներկայացուցիչները կրնան իրենց գործունէութիւնը շարունակել ա – նարգել : Անվիճելի է Մոսկուայի պատ – րիարքին կանոնական իրաւասութիւնը Ամերիկայի ռուս օրթոտոքս թեմերուն վրայ· հետեւաբար կը զարմանամ ... ին – ծի հանդէպ տրուած որոշման համար » :

ԱՔԻՆՔԻՆ կը հեռագրեն թէ առեւտրա – կանները Գշ· օր փակեցին իրենց խա – նութները, բողոքելու համար վարձքերու նոր օրէնքին դէմ : Իրագէկներ դիտել կու տան թէ ձեռնարկը միայն բարոյական նը – շանակութիւն ունի, վասն զի միլիոնները կը պակսին, պայքարը երկար տեւն չարու – նակելու համար :

ՇՈՆԴԱԼԻՁ ԴԱՏ ՄԸ բացուած է Մ· Նահանգներուն մէջ, այլանդակ տեսա – րաններով : Ամբաստանեալն է «մարկարի – նի թագաւորին» տղան, Միքի, որ 1953ին երեքէն վեց տարի բանտարկութեան դա – տապարտուած էր, իբրեւ բողարած եւ կատաղ : Աւեն մը եաք վճիռը բեկանուե – ցաւ, վասն զի դատավարութիւնը տեղի ունեցած էր զանվակ , ինչ որ չէ նա – խատեսուած այս պարագային համար : Դատապարտեալը միայն ութ ամիս բան – տը մնաց, արդիւնաւ պէնք պահելուն հա – մար եւ ազատ արձակուեցաւ 45·000 տո – լարի երաշխաւորութեամբ : Ամբաստանա – լը կ"ըսէ թէ մանկամարդ աղջիկներ պոռնկութեան կը մղէր, իւրաքանչիւրին համար այցելին որոշելով 50 – 100 տո – լար եւ իւրացնելով վաստակին մէկ մասը : Ամբողջ գործը բարքերու ապականու – թեան չարժանկար մը կը ներկայացնէ :

ԱՆԳԼԻՈՑ արքունիքը, եկեղեցին, խոր – հրդարանը եւ մամուլը իրար անցած են , որովհետեւ թագուհի Էլիզապէթի քոյրը, իշխանուհի Մարգարիտա, որ վերջերս պատրաստ մը կատարեց բրիտանական դաշ – թավարքերուն մէջ, կ'ուզէ պսակուիլ ա – մուսնալուծեալ սպայի մը հետ : Թերթերն ալ թեր ու դէմ պայքար մը կը մղեն այս առթիւ, լրագրական պատշաճութեան դասեր տալով իրարու :

ԲՈՒՌՆ ՓՈԹՈՐԻԿ մը պայթեցաւ Ցու – նաստանի վրայ, տեւելով աւելի քան 24 ժամ : Նաւաղնացութիւնը դադրած է Կո – րընթոսի մէջ : Ծանր վնասներ կրած է Փաթրասի նաւահանգիստը : Կորնթոսի չրջանին դիւղացիները ստիպուած են խա – րիսկներ վառել այդիներուն մէջ, որպէս զի պատղները չսառին : Չիթեններն ալ մեծ վնասներ կրած են Վոլոյի եւ Սելա – նիկի մէջ :

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին , Մխիթարեանց մեծ սրահին մէջ :

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ· ՄԱՐՄՆՈՅ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԾՊՏԵԱԼ ՀԱՆԴԻՍԸ

Հինգշաբթի, Մարտ 17ին, ժամը 15էն 20, Սալ տէ Սանթրօ, 8 ռիւ ժան Կուֆօն :

ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլէն Պ· Ա· Հայրապետեան հա – պար ֆրանք կը նուիրէ Փարիզի Մշակոյթի Ֆոնտին, իր զաւկին՝ Գ· Հայրապետեանի ամուսնութեան առթիւ :

Սաստալ «Ցառաջ»էն :

PREUVES

Revue Mensuelle Littéraire et Politique

1955 Մարտի թիւին մէջ չհեհկան յօդ – ուածներ ունին Անտռէ Մալրօ եւ ուրիշ ծանօթ գրողներ օրուան հարցերու մասին (Չինաստանի պատերազմը, խաղաղ կե – նակցութիւն եւն.) :

Քրօնիկներ քաղաքական, ընկերային , տնտեսական եւ գրական հարցերու մասին :

C. C. P. 178.00 Paris. Adresse 23, Rue de la Pépinière, Paris (8e)

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Մայիս 28ին, Շաբաթ իրի – կուն ե· թաղամասի սրահը :

ԼԻՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻԻ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԷՆ «ՖՐԵԿԱՖ»Ը ՇԱՀՈՂ ԹԻԻՆ Է՝ 9509

ՀԱՄԱՋԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը, այս ուր – բաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքա – տեղին : (Քաֆէ Ռէժան) :

Դասախօս՝ Պ· ՕՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Նիւթը՝ Ամերիկահայութիւնը :

Մուտքը ազատ է :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

Դիւցազնամարտի ոճնակատարութիւն

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի, հովանաւորու – թեամբ Մարսէյլի Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմի – տէի , մասնակցութեամբ Մարսէյլի Հայ Աբլիներու եւ Աբլեուհիներու :

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 14·30– ին : Բաթրօնաժ տէ Կարսօն (Շըմէն տէ ղ'Էյկալատ (վարի զերեզմանատան մօտ) :

Պիտի ներկայացուի Վերապ· Աւետիս Տարաքճեանի « ՇՈՒՇԱՆԻԿԸ»

Ողբերգութիւն վեց արար :

Շուչանիկի դերը պիտի կատարէ Արե – նուչ Օր· Ալիս Շամիրեան :

Մօնսակ Օր· Ալիս Ցարութիւնեան :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի :

Մէզօն տը լա Շիմի

ՀԱՆԴԷՍ ՓԵՏՐ· 18Ի ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպութեամբ Ավինեանի Մու – բաա խումբին, հովանաւորութեամբ Հ· Ց· Դ· Մարսէյլի Շրջ· կոմիտէի :

Կը նախագահէ Ա· ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Ց· ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Այս Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս, 28, Մօրիէ, Ռըկպի պարի սրահին մէջ :

Դեղարուեստական բաժին, արտասա – նութիւն, երգ, հայկական տարազներով պարեր : Դեղարուեստական բաժինին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը պիտի բե – րեն Մարսէյլէն հրաւիրուած դերակա – տարները : Մուտքը ազատ է

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէի կողմէ, մասնակցութեամբ քոյր կազմակերպութեանց :

Այս կիրակի, ժամը 3·30էն մինչեւ կէս գիշեր, Արիմեան դպրոցը, 2 ռիւ տը լա Տէֆաեա : Հանդէսէն վերջ խնջոյք :

Կը խօսի ընկեր ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Կը նուագէ Պ· ՍԻՑՐԱՆ :

Մուտքը ազատ է :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այբի Տիկին Արուսեակ Ատամեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհան – դստեան արարողութիւն պիտի կատարուի այս կիրակի ժամը 15·30ին Կրոլէի գե – րեզմանատունը, իրենց ամուսնոյն և հօր՝

ԱՐՏԱԻԱԶԴ ԱՏՈՄԵԱՆի

մահուան 5րդ տարելիցին առթիւ : Կը հր – րաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յար – գող ընկերները եւ բարեկամները :

Հաղ· միջոց·— Կառ տիւ Նոռէն կառա – խումբ 14·30, Անկէնի կայարանէն օթօ – պիւս ժամը 15ին :

✕

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 11ին, հո – գեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ի յիշատակ ողբացեալ ՄԻՀՐԱՆ ՊԻՒԶՊԻՒԼԵԱՆԻ, Գրիգոր ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆԻ եւ Տիկին ՓԱ – ՓԱԶԵԱՆի, իրենց մահուան տարեդարձին առթիւ : Կը հրաւիրուին անոնց յիշատակը յարգողները :

ՀԱՒԿԹԱՒԱՂ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Համաչարսանճապի Հայը· Մխիթեան Լիոնի մասնաճիւղը, Զատկի առթիւ հաւ – կեթախաղ մը սարքած է, Ապրիլ 11ին , երկուշաբթի ժամը 14ին, Ցոյներու սրա – հը, 5 ռիւ Պոնֆուա :

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թը – ւականը :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՊԱՆՆԷՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Ցայտնի նուագախումբ

ԺԱԳ ՄԱՏԻԼԵԱՆ

Vainqueur de la Coupe de Variétés 1954 et de la Radio Luxembourg.

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Մուտք 300 ֆրանք :

Սեղանները ապահովելու համար հե – ռաձայնել ամէն օր ժամը 19էն 21· Լըֆուռա 47 – 45 :

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՒ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մասնակցութեամբ

JACQUES HELIAN ի

եւ իր նուագախումբի ամբողջական կազմին

12 ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ժամը 22էն մինչեւ առաւօտ

VAMPING, Les CATALANS

Կազմակերպուած

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Մ·ԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՈՒՇԴՐՈՒԹԻՒՆ՝

Պարտաւորիչ է դիչերուան զգեստը :

Նոյն օրը առմսակ պիտի չծախուի ուստի, կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն որ ժամանակին սեղաններ ապահոված են, չուտով առնել առմսակը, դիմելով՝

Պր· Արամ Շեխիկեանի Pharmacie Centrale, 1 Bd. d'Athénes, Tél. CO. 33-80

Պ· Մուրիկ Էքսէրճեանի՝ 40 Canebière, Marseille, Tél. CO. 30-88

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԷՆ ԱՄԷՆԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿԸ

Կիրակի, 13 Մարտ, ժամը 17էն մինչեւկէս գիշեր :

Նախաձեռնութեամբ Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան :

Օթէլ ԺՕՐԺ Ե·ի դեղեցիկ սրահներուն մէջ :

Նախագահութեամբ Մ· ՀԱՆՐԻ ԺՈՒԻԻ

(Նախագահ Սէնի Նահանգային խոր հուրդի)

եւ Պ· ՆՈՒՐՀԱՆ ՖՐԻՆԿԵԱՆի :

(Ատենապետ Հ· Բ· Ը· Միութեան Եւրոպայի Կեդր· յանձնաժողովի) :

Գեղարուեստական խնամեալ յայտա գիր, առաջնակարգ նուագախումբ :

Ուշադրութիւ ·— Ցանձնարարելի է նախապէս վերապահել սեղանները, հեռա – ձայնելով Պ· Օզոյեն Հարբութեանի, Փրօ·82–38 ե կամ Բարեգործականի գրասեն – կակը, Թրօ· 03–18 :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՂՔԱՏԱՆՆԱՄԷՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Աղքատախնամ – Ողբա – խնամ Միութեան վարչութիւնը կը փու – թայ ծանուցանել թէ այս տարի եւս հրա – պարակ հանած է ի նպաստ Ողբերու եւ աղքատներու վիճակախաղ մը, բազմաթիւ առարկաներով :

Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունե – նայ Միխիթարեան Սանուց Միութեան Վամփինկի չքեղ սրահին մէջ, կազմա – կերպուած պարահանդէսին միջոցին : Շա – հող թիւերը կը ծանուցուին մամուլի մի – ջոցաւ : Պարզեւները կրնան ստանալ Ցա – կոբ Փափազեանի վաճառատունէն 3 ռիւ Լափայէթ :

Միութեան վարչութիւնը չնորհակալու – թեամբ ստացած է ողբացեալ Ստեփան Խաչիկեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, հետեւեալ նուէրները · — Պ· Պ· Ց· Մարաշլեան հազար ֆրանք, Ց· Քէչեան հազար ֆրանք, Ց· Փափազեան հազար ֆրանք :

ՏԷՍԻՆԻ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէսինի Կրօն· Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ մօտերս տեղի պիտի ու – նենայ ժողովրդային ընդհ· քուէարկու – թիւն, Կրօն· Ընկ· վարչութեան ընտրու – թեան համար : Արձանագրութեան պայ – մանաժամ որոշուած է մինչեւ 26 Մարտ :

Ծրագիրը կանոնագրի տրամադրութեան համաձայն, քուէարկութեան մասնակցե – լու համար պէտք է լրացնել հետեւեալ պայմանները·— ա) Քուէարկութեան կը – նան մասնակցիլ այն այրերը՝ որոնք 21 տարիքը լրացուցած են : բ) Կը պատկանի Հայ Առաքելական ուղղափառ եկեղեցւոյ : գ) Մէկ տարիէ ի վեր Տէսին կը բնակին : դ) Վճարած են հարիւր ֆր· իրեւ ար – ձանագրութեան տուրք :

Վստահ ենք թէ դաղութը անխոիր պի – տի մասնակցի այս քուէարկութեան՝ ընտրելու համար Կրօն· ընկերակցութեան օրինաւոր վարչութիւնը :

Քուէարկութեան արձանագրող յանձ – նախումբ՝ Վահան Ցակոբեան , Սարգիս Քէօլէեան, Խորէն Գարակէօզեան :

Ց· Գ·— Արձանագրութեան համար դի – մել , ամէն չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3էն վեց, եկեղեցին :

Ծանօթ·— Քուէարկութեան օրը եւ ու – րիչ մանրամասնութիւններ պիտի հաղո – դուին առանձնապէս :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Տիկին Բ· Սերճանեան (Կանյի) երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Ֆ· Կապ· Ֆաչի չէնքին, եւ երկու հազար ֆրանք «Ցա – ռաջ»ի բարգաւաճման համար : Ստանալ «Ցառաջ»էն : (Առանձին կը ծանուցանենք նաեւ Նշան Փալանճեան ձեմարանին եւ Զաւարեան դպրոցին նուէրները) :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ·

ԱԿՆՈՒՆԻ ենթ· հինգշաբթի ժամը 21ին :

ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ Ուրբաթ ժամը 19ին :

ՎՐԱՄԵԱՆ ենթ· Շաբաթ ժամը 21ին :

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթ· չաբաթ ժամը 21ին :

ՄՈՒՐԱՏ ենթ· կիրակի ժամը 10ին :

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովո – րական հաւաքատեղիները : Ներկա կ'ըլլան Կ· Կ·ի եւ Շրջ· Կ·ի ներկայա – ցուցիչները : Կարեւոր օրակարգ : Ընկեր – ներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· Պուլվար Օա – տոյի Վառմեան ենթԿ·ի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ իրիկուան ժամը 8ին, սովո – րական հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օ – րակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայու – թիւնը պարտաւորիչ է :

ԼԻՈՆ·— Հ· Ց· Դ· Վարանդեան կոմի – տէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս Ուրբաթ ժամը ճիշդ 20·30ին, 101, Ավընիւ Սաքսի անկիւնի սրճարանը : Բոլոր ընկերներու ներկայու – թիւնը խիստ անհրաժեշտ է :

ԻՍԻ·— Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՊՕՄՈՆ·— Հ· Ց· Դ· Պօմոնի Զաւար – եան ենթակոմիտէին ընդհ· ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին իր սրա – հին մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ըն – կերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

ՊԻԼՎԻԼ·— Հ· Ց· Դ· Ռոստոմ խումբի ժողովը՝ այս չաբաթ դիչեր ժամը 9ին, 4 ռիւ Քոմփան :

ՎԱԼԱՆՍ·— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէին ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր – ները այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին :

Ց· ԿԱՊ· ՅԱՋի Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 16ին, Քաֆէ Ռէժան :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 11 ՄԱՐՏ ★ VENDREDI 11 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7619 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3030

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱԼԵԿՈՄ ԱՐԵՒԵԼՔԸ

●

Վրդովիչ անտառւգութիւն մը կը տիրէ Արեւելքի մէջ, մօտաւորէն մինչեւ հետաւորը :

Ծմորումներ, խլրտումներ եւ հակամարտ ձեռնարկներ իրարու կը յաջորդեն :

Հետանկարը այնքան մութ է որ, ամէնէն առաջ Մեծերը անձկութեան մատնած են, ինչպէս կը կարդաք ամէն օր :

Դեռ նոր զեկուցում տուին Մ. Նահանգներուն եւ Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին գործերու նախարարները, որոնք սրընթաց պտոյտ մը կատարած էին Արեւելքի մէջ :

Առաջինը, Ֆ. Տըլըս, Ծայր. Արեւելքէն դուրս չելաւ : Իսկ երկրորդը, Սըր Էնթընի Իտըն, Միջին Արեւելքէն ալ անցաւ, իբրեւ վերջին կայան ընտրելով Պաղտատը :

Ամերիկացի նախարարը չկրցաւ ծածկել իր մտահոգութիւնը՝ Ծայր. Արեւելքի կացութեան մասին : Վճռական երեւոյթով հանդերձ, չուզեց արտասանել վերջին խօսքը :

Ահաւասիկ մէկ – երկու հատուածներ իր յայտարարութենէն. ,

— « Կը քաւի թէ չենացի համայնա – վարները վճռած են վերագրաւել Ֆորմոզան : Մ. Նահանգներուն պատասխանը կարեւոր պիտի ըլլայ թէ բուն իսկ Ֆորմոզայի եւ թէ հարաւ – արեւելեան Ասիոյ եւ հաղաղականի բոլոր ազգերուն համար : Որ եւ է նախայարձակում Փեքինի կողմէ՝ տեղի պիտի տայ ընդհանուր պատերազմի մը՝ Ասիոյ մէջ» :

Տարակոյս չկայ թէ նախարարը չատ աւելին ըսած է յանձնաժողովներու դռնփակ նիստին մէջ :

Նոյն օրը կարճ զեկուցում մը կատար Իոլըն, աւելի զգոյշ, իսկապէս պիւտճա – պիտական լեզու մը գործածելով :

Սկիզբէն ի վեր, Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքականութիւնը կը ձգտի պահել հատարակչութիւնը, չափաւորութեան խորհուրդներ տալով ամէն տեղ :

Այս ուղղութիւնը երբեմն տհաճութիւն կը պատճառէ Մ. Նահանգներուն, որոնց վարիչները կը սիրեն բուռն ելոյթներ կատարել, մղուելով իրենց տնտեսական եւ ռազմական զերազանցութենէն :

Բայց եւ այնպէս, երկու պետութիւնները երբեմն կը դիմաւորեն որոշ կէտի մը վրայ, ամէն անգամ որ կացութիւնը ծանրանայ :

Մեծ տարբերութիւն մը չկայ հիմնական նպատակներուն մէջ : Գործելու եղանակներն են որ կը տարբերին :

Բնականաբար չատ աւելի փորձառու է ծանրաբարոյ Ալպիոնը, իր դարաւոր եւ միշտ ճկուն դիւանագիտութեամբ :

Նոյն իսկ իշխանութիւնը փոխուած ատեն, նոյն աւանդական ոգին է որ կը տիրապետէ Անգլիոյ արտաքին քաղաքականութեան մէջ :

Եւ եթէ ընդդիմադիրները — աշխատաւորական — յաճախ ճակատ կը յարդարեն, պատճառը նոյն պաղարիւն արամադրութիւնն է, — զգուշանալ ծայրայեղութիւններէ, եւ կարելին փորձել, հատարակչութիւնը պահպանելու համար, յանուն խաղաղութեան :

Երկու պետութիւնները յաճախ կ'ընդհարին, նաեւ, Միջին Արեւելքի մէջ, ուր նոյնքան պղտոր է կացութիւնը :

Երկուքն ալ ամէն միջոց կը փորձեն, կարելի եղածին չափ զօրաւոր ցանց մը կազմելու համար, դէմաւորութեամբ Թուրքիոյ :

Վերջին ապացոյց՝ Պաղտատի դաշինքը, որուն պիտի միանայ նաեւ Անգլիա :

Եւ սակայն միշտ ալ անակնկալ մը կը խանգարէ իրենց հաշիւները :

Քանի մը խօսք ալ այդ մասին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

●

ՍԱՐԻ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Նախարարական խորհուրդը առջի օր անգամ մը եւս քննեց Սարի համաձայնութեան մասին ծագած թիւրիմացութիւնները, որոնք, մանաւանդ որ երեսփոխան մը առաջարկած էր նոր հատատիքներ ստանալ Անգլիայէն եւ Մ. Նահանգներէն : Իրազեկ աղբիւրէ կը հատատեն թէ կառավարութիւնը չափազանցեալ կարեւորութիւն չընծայեր այս հարցին, պարզապէս խորհրդարանական գործ մը համարելով զայն : Դահլիճը կը յուսայ թէ տեմատեան Գերմանիոյ վարչապետը պիտի յաջողի յարմել տալ կնքուած համաձայնութիւնը :

Արտաքին նախարարը, Պ. Անթուան Փինէ մանրամասն զեկուցում մը տալով իր պաշտօնակիցներուն, ըսաւ թէ կը յուսայ առեւտրական նոր համաձայնութիւն մը կնքել Սարի կառավարութեան հետ, Փարիզի համաձայնութեանց վերջնական վաւերացումէն առաջ : Ներկայ պահուն պիտի պահանջէ որ ծերակոյսը մերժէ այս վերջին փոփոխութիւնը, վասնզի տեսակ մը ժխտում պիտի նշանակէ եւ կրնայ պատճառ ըլլալ որ Անգլիա եւ Մ. Նահանգները ուղղակի ձեռնարկեն արեւմտեան Գերմանիոյ վերաքննման, առանց սպասելու Ֆրանսայի վաւերացման :

× *Անգլիոյ երեսփ. ժողովին Մարտ 9ի նիստին մէջ արտաքին նախարարը պատասխանելով զանազան հարցումներու, հետեւեալ ձեւով պարզեց երկրին քաղաքականութիւնը Սարի համաձայնութեան մասին .— Սպասելով որ հաշտութեան դաշնագիր մը կնքուի Գերմանիոյ հետ, կառավարութիւնը պիտի պաշտպանէ ծրագրուած եւրոպական կարգադրութիւնը Սարի մասին, ինչպէս կը տրամադրէ 1954 Հոկտեմբեր 23ի Ֆրանքֆուրտեան համաձայնութիւնը, եթէ այդ կարգադրութիւնը վաւերացուի Սարի ժողովուրդին կողմէ, ընդհանուր քուէարկութեամբ : Հաշտութեան խորհրդաժողովին առեն, կառավարութիւնը պիտի պաշտպանէ նաեւ այն պիտի կարգադրութիւն մը որ հաճութեամբ կ'ընդունուի Սարի ժողովուրդին, ինչպէս եւ Ֆրանսայի եւ արեւմտեան Գերմանիոյ կողմէ :*

Այս առթիւ նախարարը դիտել տուաւ թէ Հոկտեմբեր 23ի Ֆրանքֆուրտեան համաձայնութիւնը կո տարբերի 1947ին նահատեսած կարգադրութենէն : Ցետոյ յիշեց թէ 1951ին արեւմտեան պետութեանց երեք մարզպանները հաղորդած էին զերմանական կառավարութեան թէ Սարի վերջնական կարգադրութիւնը պիտի վճռուի հաշտութեան դաշնագրով :

× *Արեւմտեան Գերմանիոյ ընկերվարական կուսակցութիւնը կը չարունակէ իր պայքարը Փարիզի համաձայնութեանց դէմ : Այս անգամ նոր միջոց մը գտեր են, ջուրը ձգելու համար Սարի պայմանագիրը : Դիմած են Քարլսրուհէի զերագոյնատեանին, առարկելով թէ այդ համաձայնութիւնը կը հակասէ Սահմանադրութեան : Որպէսզի Գերագոյն Ատեանը նկատի առնէ խնդիրը, պէտք է որ դիմում կատարուի երեսփ. ժողովին կողմէ, մէկ երրորդի մեծամասնութեամբ, այսինքն 163 երեսփոխաններով : Արդ, ընկերվարականները ունին 151 երեսփոխան, ուրեմն 12 ձայն կը պակսի : Մանագէտ մը նամակներ գրած է ուրիշ անդամներու, որպէսզի իրենց միանան : Եթէ Գերագոյն Ատեանը հաստատէ որ Սարի պայմանագիրը կը հակասէ սահմանադրութեան եւ ընկերվարականները չհաճին զատը, այն ատեն Փարիզի համաձայնութեանց վերջնական վաւերացումը պիտի յետաձգուի անորոշ ժամանակով, բայց պայման է որ խորհրդարանին 2/3 մեծամասնութիւնը չհամ ըլլան :*

ԾԱՆՐ ՏԱԳՆԱՊ ՄԸ ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

*

ԿԵՆԴ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԿԱՄԲԱՍՏԱՆԷ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ

Հունգարիոյ համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն ծանր ամբաստանագիր մը հրատարակեց վարչապետին՝ իմրէ Նակիի դէմ, անոր վերադրելով ա – ջակողմեան հեղումներ : Բանաձեւը կ'ըսէ հատկապէս հանդերձ կատարուած յառաջդիմութիւնները, կը մատնանշէ բազմաթիւ թերիներ, մասնաւորապէս տնտեսական ճակատին վրայ : «Մեր երկրին տնտեսական ուժերը գոհացուցիչ յաւելում կրած չըլլալով, կենցաղի մակարդակին բարձրացումը չի գոնուիր տեսական եւ հատատուն հիմերու վրայ : Մեր տնտեսական կացութեան մէջ դիտուած լուրջ դժուարութեանց պատճառները պէտք է փնտռել հակամարքսեան, հակակուսակցական եւ պատեհապաշտ ըմբռնումներու մէջ որ 1953 Յունիսէն ի վեր ծաւալած են կուսակցութեան, պետական կարգադրութեան եւ ուրիշ ասպարէզներու մէջ : Մեր կուսակցութիւնը աչխատաւոր ժողովուրդին բարօրութեան յարատեւ յաւելումը կը նկատէ գլխաւոր նպատակ,— հիմնուելով արտադրութեան յաւելման վրայ : Այդ նպատակին կարելի է հասնիլ ամէն բանէ առաջ զարկ տալով ծանր ճարտարարդութեան, ամբողջ ընկերվարական ճարտարարտադրութեան եւ հողագործութեան : Նոյնպէս իրենց ուժը կը պահեն հատատկան վերահսկողութեան, քննադատութեան եւ ինքնաքննադատութեան, ինչպէս եւ օրինապահութեան մասին տրուած որոշումները : Նկատի առնելով միջազգային յարաբերութեանց լարուած վիճակը, անհրաժեշտ է որ մեր կուսակցութիւնը եւ կառավարութիւնը ուշի մտքին զբաղին հայրենիքին պաշտպանութեամբ, ինչ որ նմանապէս անխտրնելի է, առանց ծանր ճարտարարտադրութեան տեսական զարգացման » :

Բանաձեւը աջակողմեան եւ պատեհապաշտ հեղում կը նկատէ նաեւ կուսակցութեան ղեկին առորպնահատումը : «Մանաւորապէս կարեւոր է բացատրել ձախօրէն ապահովել յեղափոխական կուսակցութեան վարիչ դերը » :

Այս առթիւ կը պարզէ վարչապետին՝ Նակիի պատասխանատուութիւնը : Ամբաստանագրին համաձայն, դէպի աջ հատեսուած կարգադրութենէն : Ցետոյ յիշեց թէ 1951ին արեւմտեան պետութեանց երեք մարզպանները հաղորդած էին զերմանական կառավարութեան թէ Սարի վերջնական կարգադրութիւնը պիտի վճռուի հաշտութեան դաշնագրով :

× *Արեւմտեան Գերմանիոյ ընկերվարական կուսակցութիւնը կը չարունակէ իր պայքարը Փարիզի համաձայնութեանց դէմ : Այս անգամ նոր միջոց մը գտեր են, ջուրը ձգելու համար Սարի պայմանագիրը : Դիմած են Քարլսրուհէի զերագոյն ատեանին, առարկելով թէ այդ համաձայնութիւնը կը հակասէ Սահմանադրութեան : Որպէսզի Գերագոյն Ատեանը նկատի առնէ խնդիրը, պէտք է որ դիմում կատարուի երեսփ. ժողովին կողմէ, մէկ երրորդի մեծամասնութեամբ, այսինքն 163 երեսփոխաններով : Արդ, ընկերվարականները ունին 151 երեսփոխան, ուրեմն 12 ձայն կը պակսի : Մանագէտ մը նամակներ գրած է ուրիշ անդամներու, որպէսզի իրենց միանան : Եթէ Գերագոյն Ատեանը հաստատէ որ Սարի պայմանագիրը կը հակասէ սահմանադրութեան եւ ընկերվարականները չհաճին զատը, այն ատեն Փարիզի համաձայնութեանց վերջնական վաւերացումը պիտի յետաձգուի անորոշ ժամանակով, բայց պայման է որ խորհրդարանին 2/3 մեծամասնութիւնը չհամ ըլլան :*

ՃԱՇԱԳԻՆ

ԶՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ԶԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԷՆՔ)

Ինչպէս յայտարարած էինք, այսօր կը փակենք ցանկը, մեր ակնկալածէն աւելին ստացած ըլլալով մէկ շաբաթուան ընթացքին : Տակաւին կան բանի մը գումարներ որոնց մանրամասնութիւնները ստացած չըլլալով, պիտի հրատարակենք վաղը :

Տիկին Ազնիւ Զաւարեան	10·000
Ժօէլ եւ Սեդա	2·000
Փոքրիկն Րոպէր Հէլվաճեան Մարսէյլ	2·000
Ա.սատուր Ռեստիկեան (Վիչի) (աչակերտ Մխիթարեան վարժարան)	2·000
Տէր եւ Տիկին Հայկ Պայրամեան	2·000
Տիկին Եգեկիէլեան (Տիկին Զաքարեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի)	2·000
Թաճին Փաթթուկեան	2·000
Պալեան (Փարիզ)	2·000
Ճամճեան	2·000
Արա եւ Շաֆէ Միրզէ (Լիմա)	2·000
Օր. Սաթենիկ Տակառեան	2·000
Ալիսիկ եւ Հրանդիկ Պոտուրեան (Տէսին)	1·500
Ժոս – Սփոր հաստատութիւն	1·000
Ա. Մ. Պ.	1·000
Օր. Հ. Միսքճեան	1·000
Տիկին Կատարինէ Գարաճեան	1·000
Մատամ Կէոի	1·000
Փիլիճեան	1·000
Պ. Յովհաննէս Մկրտիչեան (փոխան ծաղկեպսակի Ռոզ Մկրտիչեանի մահուան առթիւ)	500
Գումար	38·000
Երկուան գումար	183·050
Ընդհ. գումար	221·050

Կան վարիչներ խափանած են կեդր. կոմիտէին որոշումներուն գործադրութիւնը : «Անոնց ազդեցութեան տակ դանդաղած է ճարտարարտադրական արտադրութիւնը, ուազած է արտադրութիւնը, թուլցնելով քաղաքացիներուն կարգապահութիւնը : Վարչապետը, Նակիի, ուժ ըստած է աչակողմեան տարրերուն, իր ճառերով եւ յօդուածներով » : Այս առթիւ մանաւորապէս կը յիշէ 1954 Հոկտեմբեր 20ին հրատարակուած զրուքիւն մը « որով Նակիի կը պաշտպանէր քաղքենի չերը – ջանակներու քանդիչ աչխատանքը կուսակցութեան մէջ եւ դուրսը : Նակիի այդ զրուքեամբ կը տորպնահատէր աջակողմեան տարրերուն, որոնք կը սպառնացող վտանգը եւ չէր խօսեր արտադրութեան յաւելման մասին : Բանաձեւը կը քննադատէ նաեւ ուրիշ կարգ մը անդամներ, նախարարութեանց եւ մամուլին մէջ, ըսելով թէ անոնք « բանուոր դասակարգը կը խարխին անմէջ եւ ամբոխավարական խոստումներով եւ անհոգութեան մթնոլորտ մը կը ստեղծէին բանուորներուն մէջ» : Կեդր. կոմիտէին կարծիքով, այս է պատճառը որ արտադրութիւնը նուազեցաւ 1954ին :

Այս մեղադրանքներէն կը հետեւի թէ Նակիի ոչ միայն պաշտօնական պիտի ըլլայ, այլ եւ պիտի դառնայ : Նակիի վարչապետ նշանակուած էր 1953ին, յաջորդելով Ռագոցիի, որ այժմ կուսակցութեան եւ կառավարութեան մէջ կը կատարէ ճիշդ այն դերը ինչ որ Խրուշչեւ՝ Մ. Մալենքովի մէջ : Ինչպէս այնտեղ, Հունգարիոյ մէջ ալ կուսակցութիւնը անհրաժեշտ կը գտնէ զարկ տալ ծանր ճարտարարտադրութեան : Նակիի աւելի չատ ուժ կուտար հողագործութեան, ապահովելու համար ժողովուրդին անունդը :

Մ. ՆԱՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ծերակոյտին հանրապետական վարիչները պահանջեցին հրատարակել Եալթայի համաձայնութիւնները (1945), հակառակ Ջըրչիլի առարկութեանց :

ՍՐԲԱՊԻՂԾՆԵՐ ԱՀԱ

•

Խառն ամուսնութիւններու չարիքը կ'աճի նորէն :

Թիւ ու հաշիւ չունին անոնք մեր միջավայրին մէջ, ուր ամէն ազատութիւն կ'այ օրինաւոր տարիքը լրացնող երկու սեռէ երիտասարդներուն համար՝ կապելու ի րենց ճակատագիրը անոնց հետ որ կը փափաքին :

Շատ դժուար է բացատրել երիտասարդ մը կամ երիտասարդուհի մը իր ապրած յաջորդելիք ապագայ դժբախտութիւնները :

Միայն ժամանակը պիտի ցոյց տայ անոնց, թէ աճապարանքը իրենց երիտասարդ տարիքին մէջ, ստուգիւ եղած է պիտաւոր իրենց համար :

Երբ յաջորդէն դարնան պայծառ օրերը, երբ իջնէ թափը առաջին երիտասարդութեան բռնկող կրակին, երբ խաղաղութեան մէջ իր արիւնէն արիւն սերունդ մը հա՞յ թէ օտար նկատելիք մէջ մկրտելու կամ հա՞յ թէ օտար կրթութեամբ մեծցնելու հարցը մէջտեղ պայ, այն առեն միայն զգալի կը դառնայ առնուած հապճեպ այլ ճակատագրական քայլին տխուր հետեւանքները :

Խառն ամուսնութեամբ երջանիկ բոյներ գտուցանողներ եղած են միշտ :

Թողունք բացառութիւնները ու դառնանք գլխաւորապէս այն տարաբախտ բազմութիւններուն, որոնց կարկեղը իրականութիւն դժոխքներ են, ու կեանքը փուշերու մը երեւոյթով կը ներկայանայ դիտողին :

Ամէն բանէ առաջ, խառն ամուսնութեանց պատճառ կը դառնան օտար շրջանակներու հետ պահուած սերտ կապեր :

Առանձնապէս զգալի է ասիկա մեկուսացած վայրերու մէջ ապրող երիտասարդութեան համար :

Ցետոյ կուգան ուսանողները :

Երկսեռ դաստիարակութեան ընթացքին, շատ բնականօրէն կը ստեղծուին յարաբերութիւններ ուսանող – ուսանող – դասիչներու միջեւ : Ու այդ յարաբերութեանց ընթացքին ալ կը ծնին ամուսնութեան համբայ բացող համակրանքներ :

Ոչինչ կայ զարմանալի այս բոլորին մէջ :

Բնական, որ երիտասարդի մը համար դժուար է կանխատեսել յառաջիկային ընտեղծուելիք բարդութիւնները :

Օտարներու հետ ամուսնական կապերը չառնալուն մէկ ուրիշ պատճառն ալ արուեստական է :

Աւանդապաշտ ժողովուրդ մըն ենք մենք : Եթէ այս ափերուն վրայ ծնած և րիտասարդութիւնը կը քալէ իր ուրոյն ճամբէն, անոնց ծնողքները սակայն կը մնան դեռ կառչած իրենց հայրենի բարքերուն եւ սովորութեանց :

Հայ աղջիկ մը թոյլատրուած չէ գիշերները իր տունը դրան առջեւ կանգնած առեւտրականներու կոչին, խափանելու համար դատական հրամանով կատարուած վաճառքները :

Գաւառի մէջ «փուժատականները» երկու երեք շաբաթէ ի վեր յաջողապէս կը պայքարին, Բրիտանիոյ (Պոլթանեի) մէջ որ ցարդ չէր տղղուած : Անոնք են անասեր նաեւ հիւանդային եւ արեւմտեան շրջանները : Այսպէս, Լօթ է կառոնի մէջ սկսած շարժումը տարածուեցաւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ :

Ղեկավարները կուսակիցներուն թիւը կը հաշուեն չորս հարիւր հազարէն – ութ հարիւր հազար : Ընդդիմանալու համար հարկահաւաքներուն, անոնք երբեմն ֆիզիքական ուժ ալ կը գործածեն : Կազմակերպութեան լրագիրը «Իննիոն» 6 հարիւր հազար օրինակ կը տպէ : Անդամները կը թափանցեն մինչեւ հին արհեստական կազմակերպութիւններէն ներս : Քանի մը կազմակերպութիւններ հրապարակաւ յայտնած են իրենց յարումը Փուժատի շարժման առանց վերապահութեան : Ասոնց մէկնէկն կարեւորներն են անուանդի տասնըչորս արհեստակցական խմբակները, որոնց պաշտօնական թերթը «Ֆռանս ալիմանթէռ»ը, ինչպէս եւ Փարիզի եւ փարիզեան շրջանի մասնաճիւղերու սկզբունքը, որուն նախագահն է Պ. Դոնիւկէռ : Ասկէ զատ շրջուն վաճառորդներու շուկան ալ պաշտօնապէս յարեցաւ Փուժատի շարժման, Մարտ 3ի Սալ Վակռամի մէջ տեղի ունեցած ժողովին :

Արհեստակցական միութեանց անդամ առեւտրականները եւ արհեստաւորները, շատ յաճախ, կը յարին այս շարժման առանց խղելու կապերը իրենց միութեանց հետ, որոնք կը շարունակեն իրենց ծառայութիւնները, ինչ որ չի կրնար ընել Փուժատի շարժումը :

« Լը Մոնտ» կը բացատրէ թէ չնորհիւ այս շարժման «գործօն մեթոտներուն » անոր կը յարին ոչ – անդամները արհեստակցական միութեանց, ոչ միայն նոր շարժման մասնակցելու նպատակով, այլ եւ անոնք կը յարին արհեստակցական միութեանց, որոնք կը դատապարտէին Փուժատի կողմէ թէ՝ կը դժուն փոքրիկ առեւտրականին դառը մխանալով իշխանութեան դլուխը դտնուող անձերուն :

Ուրիշ շարժումներ ալ պարտադրաբար կ'երթան այս նոր ուժին ետեւէն : Եթէ Հարկատուներու Դաշնակցութիւնը որ նոր կազմուած է անոր դէմ դիրք բռնեց, գիւղացիներու պաշտպան երկրագործական Միջնորդան իր վերջին տարեկան ժողովին կը թելադրէր միանալ ուրիշ ընկերութեանց, մասնաւորաբար Փուժատի շարժման հետ :

Փուժատի աղեցութիւնը առեւտրականներու եւ արհեստաւորներու վրայ ի վերջոյ պիտի չափուի այն հաստատութեան որով իր կուսակիցները պիտի պատասխանեն իր նշանախօսքերուն

Փուժատ ինքզինք կը պաշտպանէ ըսելով թէ ինք հրաւիրած է հայթայթիչները մէկ ամիս երկարաձգել իրենց մուրհակները :

Ամէնէն վերջին հրահանգը որ մեծ ուշադրութեամբ ընդունուեցաւ Յունուար 24ին, տեղւոյն իսկ վրայ տուրքի գործադուլն էր կամ «ծորակին փակումը» : Այս բացատրութիւնը պատճառ եղաւ որ Փուժատ չենթարկուի 1839ի հարկային օրէնքին, «որ 6000էն 120 հազար Ֆրանքի տուդանքի մը կամ մէկէն վեց ամիս բանտարկութեան կը դատապարտէ, ով որ կը մղէ ժողովուրդը մերժելու կամ ուշացնելու տուրքի վճարումը » :

Տուրքի գործադուլը ազդեց կեդրոնի տասնըւթ նահանգներուն վրայ, որոնց վեցին մէջ, գործադուլին կը հետեւին առեւտրականներու եւ արհեստաւորներու կէսը : Գործադուլ ընդհանուր թիւը աւելի մեծ է Ամէոնի, Տուռոնեի եւ Շատանթ-Մաուիթիի մէջ : Այս գործադուլը կը պակսեցնէ մօտ երեքէն չորս առ հարիւրը տուրքի մուտքը, բաղդատմամբ անցեալ տարուան : Այդ պակասը կը փոխարինուի յաւելեալ մուտքերով Հիւսիսի եւ Արեւելքի նահանգներուն մէջ :

Թուաբանական տեսակէտով, Փուժատի տուրքերու գործադուլը ներկայիս շատ սահմանափակ է : Եթէ գործադուլին դէմ գործունէութեան դաշտը սահմանափակ է «փուժատականութիւն» ընտրած նահանգներուն մէջ, այս գործադուլը իրողութիւն մըն է, որուն լրջութիւնը պ'աք չէ տարբաղնահատել, կ'եզրակացնէ «Լը Մոնտ» :

Կառավարութիւնը արդէն ձեռնարկած է հարկային օրէնքին բարեփոխման. բայց մինչեւն ան կ'ուզէ յարդել ազատութեան հեղինակութիւնը :

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ԵԻ ՏԱՐԱՆԴԵՑԷ՛Ք ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՊԱՑՓԱՐ

ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ԾԱՆՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

•

Գաւառացի գրավաճառը, փիլո փուժատ, կը շարունակէ իր պայքարը տուրքերու ծանրութեան դէմ :

Տեղական թերթերը դիտել կուտան թէ Փուժատի շարժումին ծանօթ էին միայն կեդրոնական Ֆրանսայի, Սէն Սէռէի մէջ : Փուժատ 1953 Օգոստոսին, յանդղնօրէն փակած էր իր եւ իրեն պէս ուրիշ առեւտրականներու դուռները հարկահաւաքներու առջեւ :

Յունուար 14ին Փոթի մը Վէռսայլի առջեւ դումարուած ժողովը, ի ներկայութեան բազմաթիւ առեւտրականներու եւ արհեստաւորներու գաւառէն, կ'ապացուցանէ թէ շարժումը դլածանցածէ Ֆրանսայի կեդրոնական նահանգները , ինչպէս կը դրէ « Լը Մոնտ»ի աշխատակիցը :

Երկրորդ ժողովը տեղի ունեցաւ փետրուար 29ին, այս անգամ Վէռսոռմ տ'Իվէռի մէջ, ի ներկայութեան քսան հազար փարիզեան խանութպաններու եւ արհեստաւորներու :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, շարժման յարողները մէկ ամիսէ ի վեր գործի լծուած են եւ արդէն չորս հեռաւորներ յի նունի մօտ ժողովներ դումարած են Սէնի նահանգին մէջ, եւ կը յաջողին հարիւրաւոր կուսակիցներ դտնել : (Կին կուսակից մը Յունուար 24էն ի վեր 1430 հոդի հաւաքած է միայն տասներորդ թաղամասին մէջ) : Անոնք յաճախ ընդ առաջ կ'երթան պատասխանում իրրեւ թէ մի քանի անդամ լինելու մասին : Ծերունի Ինտրիդանը ծուլ եղաւ : Այդ նորութիւնը նրան շատ կարեւոր էր :

Դեռ մի հարուածից չսթափուած, առաջաւ երկրորդը : Ինն օր յետոյ «Մեղու»ում լոյս տեսաւ Նալբանդեանի կրքոտ նամակը Պօղոս վարդապետի մասին :

«Չի՛ կարելի իրաւացութիւն քարոզել և անիրաւութիւնը պաշտպանել :

Չի կարելի յառաջդիմութիւն քարոզել եւ անդամալոյծի պէս բեւեռացած մնալ մի կէտի վրայ :

Չի կարելի լուսաւորութիւն քարոզել եւ ամենայն ջերմեռանդութեամբ խաւարի մէջ խարխափել :

Չի կարելի մաքրութիւն քարոզել եւ պականութեան ծովի մէջ լողալ :

Չի կարելի նորի չինութիւնն սկսանել եւ անցածի հիւանդանոցից օդնականք առնուլ :

Չի կարելի ազատութիւն քարոզել եւ խղճմտանք բռնաբարել ...» :

Զամուռճեան զգում էր, որ այս նամակի իւրաքանչիւր տողը սուր նեաի նման ուղղուած է յատկապէս իր դէմ, որ պաշտպանել ու հովանաւորել է Վանցի Պօղոսին, որոշ ժամանակ նոյնիսկ թաք ցրել իր տանը : Ի հարկ է, այդ գաղտնիքը ոչ ոքի յայտնի չէր, բայց, ինչպէս ասում են, դող՝ սիրտը դող : Զայրոյթի առաջին նոպայից յետոյ Զամուռճեանը կանգնեց ապատագ ընկեր մը փնտռելու :

Հայ աղջիկը պարկեշտ է, բծախնդիր իր պատիւին եւ արժանապատուութեան :

Ան ազատ մեծցած իր սեռակիցին պէս առաջին իսկ հրաւէրով չի փորձուիր սըրճարանի մը կամ պուրակի մը մէջ ժամադրուիլ խօսակցութեան մը հրաւէրը կատարող երիտասարդին հետ : ու տասով ալ բացատրեցէք յարաբերութիւններու պակասը երկու սեռէ մեր ազգ մէջ :

Կայ աւելին : Եթէ պատահի որ սրահի մը մէջ, կամ փողոցը արդէն իսկ տեղ մը իրար ծանօթ հայուհի մը եւ հայորդի մը զիրար բարեւեն աղջկայինները աչքերուն առջեւ, այդքանը կը բաւէ դառնալու անպատ նիւթ անճահ բամբասանքներու եւ չոգչոդումի :

Մեր երիտասարդներուն մէկ մասը , որուն սխրագործութիւնները պատ սիրոյ բաւիղներուն մէջ սահման չի ճանչնար, նման երեւոյթներու առթիւ կը դառնայ յանկարծ սրբակրօն, ու չարախօսութեան նիւթ կը դարձնէ պարապան հայ աղջկան :

Եթէ մեր ընտանեկան յարկերուն տակ կեանքի ապագայ ընկեր մը փնտռելու պատասխանում իրրեւ թէ մի քանի անդամ լինելու մասին : Ծերունի Ինտրիդանը ծուլ եղաւ : Այդ նորութիւնը նրան շատ կարեւոր էր :

Դեռ մի հարուածից չսթափուած, առաջաւ երկրորդը : Ինն օր յետոյ «Մեղու»ում լոյս տեսաւ Նալբանդեանի կրքոտ նամակը Պօղոս վարդապետի մասին :

«Չի՛ կարելի իրաւացութիւն քարոզել և անիրաւութիւնը պաշտպանել :

Չի կարելի յառաջդիմութիւն քարոզել եւ անդամալոյծի պէս բեւեռացած մնալ մի կէտի վրայ :

Չի կարելի լուսաւորութիւն քարոզել եւ ամենայն ջերմեռանդութեամբ խաւարի մէջ խարխափել :

Չի կարելի մաքրութիւն քարոզել եւ պականութեան ծովի մէջ լողալ :

Չի կարելի նորի չինութիւնն սկսանել եւ անցածի հիւանդանոցից օդնականք առնուլ :

Չի կարելի ազատութիւն քարոզել եւ խղճմտանք բռնաբարել ...» :

Զամուռճեան զգում էր, որ այս նամակի իւրաքանչիւր տողը սուր նեաի նման ուղղուած է յատկապէս իր դէմ, որ պաշտպանել ու հովանաւորել է Վանցի Պօղոսին, որոշ ժամանակ նոյնիսկ թաք ցրել իր տանը : Ի հարկ է, այդ գաղտնիքը ոչ ոքի յայտնի չէր, բայց, ինչպէս ասում են, դող՝ սիրտը դող : Զայրոյթի առաջին նոպայից յետոյ Զամուռճեանը իրենց երազի ասպետին սպասող անամբ – նայ քառասունոց չատ մը աղջիկներ կան, անոնց դժբախտութեան պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ այս ձեւ թշուառականներու վրին նոյնպէս :

Մարդիկ, որ բարոյականի նախանձախնդրութեամբ սպառազէն, կը գործեն մեծագոյն անբարոյութիւնը, կը յանձնարարել նուին ուրիշները բամբասելու վատութեան :

Զենք խօսիր կեցուածքին մասին ասպետական ոգիէ զուրկ այն միւսներուն, որ – րոնք հերոսութիւն կը նկատեն ամուսնութեան խոստում մը կորզելը անմեղ Հայուհիի մը :

Ատով ալ բացատրեցէք կարգ մը հայ աղջիկներու հայ երիտասարդի մը հետ ձախորդ նշանախօսութենէն վերջ, յանկարծ օտար երիտասարդի մը յանձնուիլը :

Փոխ–վէռ՞ժ, թերեւս, բայց մեր կեանքը նման դէպքերով երբ կ'ուճի, ինքնին կը չատնան օտար ամուսնութիւնները, որոնք մեր քանակը ու որակը հարուածող առաջին աղէտն են դժբախտաբար :

(Պ. Այբէս) ԱՐՄԵՆԻԱ

•

« Լէ Մոնտ» անգլիական թերթում լոյս տեսաւ նրա սեփական թղթակցի մանրամասն նկարագրութիւնը, թէ ինչպէսՌեմանլի ատեկական պիւղը Զէյթունցիների կողմից բնաջնջուել է : Թիւրքական կառավարութիւնը միջոցներ է ձեռնարկում այդ անախորժ միջադէպի պատճառները որոշելու համար : Այդ գործը բարձրագոյն Դուռը յանձնարարել է Մարաշի կուսակալ Փուրչիտ փաշային : Այսպէս էր գրում թերթը :

Այդ լուրը Հայերի մէջ պայթեց ռումբի պէս :

Կարդալով անգլիական թերթի կողմնակալ հաղորդագրութիւնը՝ Նալբանդեանն իսկոյն դնահատեց դէպքի ծանր հետեւանքները : Նման պաշտօնական ու հեղինակաւոր թերթը փաստօրէն խրախուսում ու սանձաթող էր անում Խուրչիտ փաշային ,եւ ո՞վ դիտէ, արդեօք չէ՞ր հովանաւորում :

Նալբանդեանը չէր հաւատում, որ Ալափաշացիք, առանց որեւէ լուրջ դրդապատճառի, վայրենաբար ու անողոք հրի ու սրի ճարակ դարձնէին մի ամբողջ դիւղ : Համոզուած էր, որ թերթի թղթակիցը վճռել Նալբանդեանի նամակին օգտագործել ու պատրիարքարանը եւ ազգային ժողովը նրա դէմ հանել ...

Բայց ի այդ, հարկաւոր էր տեղեակ պահել Օմար փաշային ...

•

« Լէւընթ Հերոլդ

ՅՈՒՄԱՐԻ ՎԱՂՈՒԿՈՒՆԸ

Կիսուկ 6 Մարտն էր։ Նոյ ալ ու Շէմլի ու Եաֆեթ ու անոնց կիները դեռ չէին վերադարձած։ Հայ Նիկոլը միայնակ էր տունը։ Ան ալ կը պատրաստուէր ձկնորսութեան երթալու։

Ուրիշ ոչ ոք կար տեղը։ Հայ Նիկոլ ինքզինքը կը զգար ամբողջ աշխարհի տէրը։ Ամբողջ աշխարհ իրեն էր պատկաներ։ Ամբողջ աշխարհ իրեն էր ստեղծուած։ Ամբողջ աշխարհ իրեն էր հնազանդեցուած։ Ամբողջ աշխարհ իրեն էր ծառայեցուած։ Ամբողջ աշխարհ իրեն էր հպատակեցուած։ Ամբողջ աշխարհ իրեն էր հլու։ Ամբողջ աշխարհ իրեն էր հաճոյանալու համար ստեղծուած։ Ամբողջ աշխարհ իրեն էր ծառայելու համար ստեղծուած։ Ամբողջ աշխարհ իրեն էր ստրկանալ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻ

ՓՍԱՆՀԻՆԴԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կարպիս Զրբաշեան	5·000
Բժ· Տամլամեան	5·000
Ա· Այրամճեան	5·000
Տիկ· Մաննիկ Սարաճեան	3·000
Տիկին Գէորգեան	3·000
Թորգոմ Նալպանտեան	2·000

Թէրզեան, Առաքէլեան, Ճնկըսըրեան, Ա· Նուբեան, Խաչիկ Պապիկեան, Հ· Աղաբէկեան, Օր· Ազգանոյշ Գոնչէկիւլեան, Օր· Մաննիկ Մեծատուրեան, Օհաննէս Հաճեան, Տիկին Թոսպաթ, Ժամկոչեան հարազատական Ֆրանք :

Մահսէսեան, Զ· Պարթեւեան, Զապը Հեան, Խուպէսէրեան, Ն· Գաբրիէլեան 500ական Ֆրանք :

Գումար՝	36·500
Նախորդ գումարը	115·500
Ընդհ· գումար	152·000

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԱԶԴԱՐԱՐԻ

Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա», Մարտ 8ի խմբագրականով կ'ազդարարէ Իրաքի եւ Իրանի թէ իրաւունք չունին մտնելու հեռուէն կամ մօտէն Ս· Միութեան զէմ ուղղուած պինակցութեանց մէջ: Այս առթիւ կը յիշեցնէ արդէն կնքուած դաշինքները :

Ինչպէս յայտնի է, Իրաք Փետր· 24ին ստորագրեց Թուրքիոյ հետ կնքուած դաշինքը, եւ այժմ սպէն միջոց կը փորձէն, որպէսզի Պարսկաստանն ալ միանայ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ միացեալ բանակին հրամանատարութիւնը պիտի հաստատուի Դամասկոսի մէջ, ինչպէս կը հաղորդեն Գահիրէի թերթերը: Նոյն աղբիւրին համաձայն, Սուրիայէն եւ Արաբիայէն պատուիրակութիւններ պիտի երթան Պաղտատ, Իրաքի կառավարութեան ներկայացնելու համար արաբական միութեան նոր ծրագիրը :

ԻՏԱԼԻՈՑ ծերակոյտին անդամները կոչմարտի մը բռնուեցան Մարտ 9ի նիստին մէջ, Փարիզի համաձայնութեանց քննութեան առթիւ: Շաբաթ օր ալ անկարդութիւն մը ծագած էր եւ հարկ եղաւ ընդհատել նիստը: Դէ· օրուան նիստին մէջ, համայնավար երեսփոխան մը «փաչիստ» կոչեց մառեչալ մը, որ իտալական բանակին թշնամի անուանած էր պինքը : Ժողովին նախագահը զուր կը հնչեցնէր զանգակը: Երբ նիստը դադրեցաւ, հինգ վեց ծերակուտականներ աջէն, նոյնքան ալ ձախէն իրենց նստարաններէն ցատկելով սկսան բռունցքներ փոխանակել : Բարապանները եւ ոստիկաններ ստիպուեցան կոփմարտիկները: Դադարը տեւեց երկու ժամ: Համաձայնութեանց քննութիւնը կը շարունակուի երեք շաբաթէ ի վեր :

Ս· ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ բողոքագիր մը ուղղեց Մ· Նահանգներուն, դանդաղելով թէ խախտած է իրենց միջեւ կնքուած պայմանագիր մը, մերժելով երկարաձգել ռուս օրթոտոքս Բորիս արք·ի անցագիրը: Այս մերժումին վրայ, Մոսկուայէն արտաքսուեցաւ ամերիկացի կաթոլիկ երէց մը :

ՋՐԱՇԻՆ ՌՈՒՄԲԻ արտադրութեան մասին խօսելով, Անգլիոյ պարենաւորման նախարարը յայտարարեց·— « Տարակոյս չկայ թէ հիւլէական պատերազմը պիտի ոչնչացնէ ամէն կեանք այս կղզին ներսն մէջ: Ռուսիոյ եւ Ս· Միութեան անձայրածիր տարածութիւններուն այժմ նոյնքան խոցելի են որքան մենք էինք առաջ առաի առայ» :

ԷՐԶՐՈՒՄԻ մէջ կախուեցան երկու խորհրդային քաղաքացիներ, Իւան Ադամիսի եւ Նիկոլա Անտոնով, որոնք մահուան դատապարտուած էին իրրեւ լրտես: Թուրք թերթերը գրեցին թէ երկրորդը Հայ մըն էր, երեւանէն Թուրքիա մտած :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻԼԱՑԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Փարիզի եկեղեցւոյ Լիլայի դպրոցին Սանուց Մխութեան կողմէ : Ի ՆՊԱՍՏ ԴԳՐՈՑԻՆ

Մարտ 27, կիրակի ժամը 16էն կէս պէշերը, Քէս տ'Էփտառնը, 32–34 Ավրնիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլա :

Գեղարուեստական բաժին, մասնակցութեամբ փարիզահայ արուեստագէտներու :

Մուտք 250 Ֆր·

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Յունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, ե· թաղամասի սրահը :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը, այս ուրբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: (Քաֆէ Ռէժան):

Դասախօս՝ Պ· ՕՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Նիւթը՝ Ամերիկահայութիւնը :

Մուտքը ազատ է :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

Դիւցազնամարտի տօնակատարութիւն

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի, հովանաւորու թեամբ Մարսէյլի Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէի, մասնակցութեամբ Մարսէյլի Հայ Արիներու եւ Արենուշներու :

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 14·30ին : Բաթրօնաժ տէ Կարսօն (Շըմէն տէ ղ'Էյկալաս (վարի դերեզմանատան մօտ):

Պիտի ներկայացուի Վերապ· Աւետիս Տարաքճեանի « ՇՈՒՇԱՆԻԿԸ»

Ողբերգութիւն վեց արար :

Շուշանիկի դերը պիտի կատարէ Արեւնուշ Օր· Ալիս Շամիրեան :

Խօսնակ Օր· Ալիս Յարութիւնեան :

ՀԱՆԴԷՍ ՓԵՏՐ· 18Ի ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպութեամբ Ավինեանի Մուրատ խումբին, հովանաւորութեամբ Հ· Ց· Դ· Մարսէյլի Շրջ· կոմիտէի :

Կը նախագահէ Ա· ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Ց· ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Այս Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս, 28, Մօրիէ, Ռըկպի պարի սրահին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին, արտասանութիւն, երգ, հայկական տարազներով պարեր: Գեղարուեստական բաժինին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը պիտի բերեն Մարսէյլէն հրաւիրուած դերակատարները : Մուտքը ազատ է

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէի կողմէ, մասնակցութեամբ քոյր կազմակերպութեանց :

Այս կիրակի, ժամը 3·30էն մինչեւ կէս գիշեր, Խրիմեան զպրոցը, 2 ռիւ տը լա Տէֆանս: Հանդէսէն վերջ խնջոյք:

Կը խօսի ընկեր ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Կը նուագէ Պ· ՍԻՔՐԱՆ:

Մուտքը ազատ է :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Արուսեակ Ատոմեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան արարողութիւն պիտի կատարուի այս կիրակի ժամը 15·30ին Կրոլէի գերեզմանատունը, իրենց ամուսնոյն և հօր՝

ԱՐՏԱԻԱԶԴ ԱՏՈՄԵԱՆԻ

մահուան 5րդ տարելիցին առթիւ: Կը հրաւիրեն ողբացեալին յիշատակը յարգող ընկերները եւ բարեկամները :

Հաղ· միջոց·— Կառ տիւ Նորէն կառախումբ 14·30, Անկէնի կայարանէն օթօպիւս ժամը 15ին :

×

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 11ին, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ի յիշատակ ողբացեալ ՄԻՀՐԱՆ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆԻ, Գրիգոր ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆԻ եւ Տիկին ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ, իրենց մահուան տարեդարձին առթիւ: Կը հրաւիրուին անոնց յիշատակը յարգողները :

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ

Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբը կը պատրաստէ իր համերգը :

Կը հրաւիրենք երկսեռ երիտասարդութիւնը մեր ՆՈՐ ԵՐԳԵՐՈՒ փորձերուն, որոնք տեղի կ'ունենան ամէն երեքշաբթի դիշեր ժամը 8էն 10, Ապր· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, մէթրօ Քաւէ :

Արձանագրուեցէք Սիփան Կոմիտաս երգչախումբին :

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Կրընոպլի Կապ· Խաչի մասնաճիւղի թէյասեղանը այս կիրակի, ժամը 15ին, իր դպրոցի սրահին մէջ: Սիրով կը հրաւիրուին անդամուհիները եւ բարեկամուհիները :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Ցայտնի նուագախումբ

ԺԱԳ ՄԱՏԻԼԵԱՆ

Vainqueur de la Coupe de Variétés 1954 et de la Radio Luxembourg.

Ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով:

Մուտք 300 Ֆրանք :

Սեղանները ապահովելու համար հեռաձայնել ամէն օր ժամը 19էն 21·

Լըֆռուտ 47 – 45:

Այս կիրակի ժամը 16էն – 24, Օքէլ տէ Էնժէնիէօր տը ղ'Էֆօլ Սանթրալի սրահներուն մէջ, 8 ռիւ ժան կուժօն փարիզ (8):

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Հայկական եւ կովկասեան պարերը մասնակցութեամբ Պանեէօ Քաշանի Նոր Սերունդի պարախումբին:

Արեւելեան սրահ ուր պիտի նուագէ՝

Պ· ԳԱՐԵԳԻՆ (Թառ) :

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՒ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մասնակցութեամբ

JACQUES HELIAN Ի

եւ իր նուագախումբի ամբողջական կազմին

12 ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ժամը 22էն մինչեւ առաւօտ

VAMPING, Les CATALANS

կազմակերպուած

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԵԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Մ·ԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՈՒՇԴՐՈՒԹԻՒՆ՝

Պարտաւորիչ է դիշերաւան զգեստը :

Նոյն օրը տոմսակ պիտի չծախուի ուստի, կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն որ ժամանակին սեղանները ապահոված են, չուտով առնել տոմսերը, դիմելով՝

Պր· Ազատ Շեխիկեանի Pharmacie Centrale, 1 Bd. d'Athénes, Tél. CO. 33-80

Պ· Սուրիկ Էքսէրճեանի՝ 40 Canebière, Marseille. Tél. CO. 30-88

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԷՆ ԱՄԷՆԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿԸ

Կիրակի, 13 Մարտ, ժամը 17էն մինչեւկէս գիշեր :

Նախաձեռնութեամբ Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան :

Օթէլ ԺՕՐԺ Ե·ի գեղեցիկ սրահներուն մէջ :

Նախագահութեամբ Մ· ՀԱՆՐԻ ԺՈՒԻԻ

(Նախագահ Սէնի նահանգային խորհուրդի)

եւ Պ· ՆՈՒՐՀԱՆ ՓԵՐԻՆԿԵԱՆի :

(Ատենապետ Հ· Բ· Ը· Մխութեան Եւրոպայի Կեդր· յանձնաժողովի):

Գեղարուեստական խնամեալ յայտագիր, առաջնակարգ նուագախումբ :

Ուշադրութիւն ·— Ցանձնարարելի է նախապէս վերապահել սեղանները, հեռաձայնելով Պ· Օզսէն Հարբութեանի, Փրօ·82–38 ե կամ Բարեգործականի գրասենհակը, Թրօ· 03–18:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ·

ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ Ուրբաթ ժամը 19ին:

ՎՌԱՄԵԱՆ ենթ· Շաբաթ ժամը 21ին:

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթ· չաբաթ ժամը 21ին:

ՄՈՒՐԱՏ ենթ· կիրակի ժամը 10ին:

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները· : Ներկայ կ'ըլլան Կ· Կ·ի եւ Շրջ· Կ·ի ներկայացուցիչները: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· Պուլվար Օտտոյի Վռամեան ենթԿ·ի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ իրիկուան ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԻ ՔՈԼՈՄՊ·— Հ· Ց· Դ· Արամ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի ընկերները այս երկուշաբթի, ժամը 21ին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԼԻՈՆ·— Հ· Ց· Դ· Վարանդեան կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս Ուրբաթ ժամը ճիշդ 20·30ին, 101, Ավընիւ Սաքսէ անկիւնի սրճարանը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը խիստ անհրաժեշտ է :

ԻՍԻ·— Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՊՕՄՈՆ·— Հ· Ց· Դ· Գօմոնի Զաւարեան ենթակոմիտէին ընդհ· ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին իր սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

ՊԻԼՎԻԼ·— Հ· Ց· Դ· Ռոստոմ խումբի ժողովը՝ այս չաբաթ դիշեր ժամը 9ին, 4 ռիւ Քոմփան :

ՎԱԼԱՆՍ·— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէին ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին:

Ց· ԿԱՊ· ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 16ին, Քաֆէ Ռէժան :

ՎՐԻՊԱԿ·— Մարտ 9ի թիւին մէջ, Նամակներ «Ցառաջ»ի (Գ· էջ) ստորագրութիւնը պիտի ըլլայ Արմենակ Ցակոբեան (եւ ոչ թէ Արամ):

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի Պ·Տիգրան Գահվէճեան :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կօշիկի երես կարող (սայաթի) աշխատասէր աշկերտ մը, աղջիկ կամ տղայ, 14 – 15 տարեկան: Դիմել՝

Mr. ARTINIAN
23, Rue Jouye-Rouve, Paris (20)

MODELES - PATRONS

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԶԳԵՍՏԻ ՀԱՄԱՐ

ԿԱՆԱՑԻ— Վերարկու, թայեօր, հագուստ, աւնսամպլ, շմիզիէ:

ԱՅՐ ՄԱՐԴՈՒ·— Սփօր, կապարտին, ֆլասիֆ, կաշի:

ՊԱՏԻԿՆԵՐՈՒ·—Մանչու եւ աղջկան

ARMAND DOGRA
10, Rue de Lancry, Paris (10)
Tél. BOT. 18 - 10

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. կամ 10 $, հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 12 ՄԱՐՏ ★ SAMEDI 12 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7620 — 31e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3031

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԱՇԻՆՔ ԴԱՇԻՆՔԻ ԴԷՄ

●

Ալեկոծութիւնը տասակցաւ արաբական աշխարհին մէջ, փետրուար 24ին, երբ կը տորպեդուէր Թուրքեւրաքեան դաշինքը, Պաղտատի մէջ։

Տորպեդուիենէն առաջ, եգիպտոս ճակատ յարդարած էր արդէն։ Իր տեսակէտները արժեցնելու համար, բացառիկ ժողով մը հրաւիրեց արաբական երկիրներէ – րու վարչապետները, Գահիրէի մէջ։

Կարելի չեղաւ իրական համաձայնու – թեան մը յանդիլ։ Իրաք մերժեց դրժել Թուրքիոյ հետ մշակած դաշնագիրը, եւ ծագեցաւ տագնապ մը որուն ելքը անորոշ է տակաւին։

Մարտ 7ին, հեռագրական զործակալութիւնները կը ծանուցանէին թէ համաձայնութիւն մը կնքուած է եգիպտոսի, Սաուտական Արաբիոյ եւ Սուրիոյ միջեւ, հակազդելու համար Թուրքեւրաքեան դաշինքին։

Մանրամասնութիւնները չհրատարակուեցան։ Բայց հրատարակուած զեկոյցը կը հաղորդէր թէ համաձայնութիւնը կը պարունակէ հետեւեալ յանձնառութիւնները ։

1։— Զյարիլ Թուրքեւրաքեան դաշինքին, ոչ ալ ուրիշ միջազգային զինակցութեանց, առանց կողմերուն հաւանութեան ։

2։ Միացեալ հրամանատարութեան մը տակ դնել երեք երկիրներուն զինեալ ուժերը ։

3։ Արաբական զրամատուն մը հաստատել ։

Եգիպտոսի ներկայացուցիչը այս համաձայնութիւնը ներկայացուց, նաեւ, Լիբանանի եւ Յորդանանի կառավարութեանց, որոնք ձեւականօրէն համակրանք յայտնելով հանդերձ, յետաձգեցին իրենց վերջնական պատասխանը ։

Մինչ այս մինչ այն, բանավէճը կը շարունակուի։ Ոչ միայն արաբական, այլ եւ միջազգային մամուլին մէջ ։

Փարիզ, Լոնտոն եւ Ուոշինկթըն յարաճուն ուշադրութեամբ կը հետեւին անյուզարձին ։

Վերջին երկուքը զործօն դեր մը կը կատարեն սկիզբէն ի վեր, պաշտպանութեան ճիացեալ ցանց մը կազմակերպելու համար Միջին Արեւելքի մէջ, Փաքիստանի եւ Իրանի քաղաքագիտներէն մինչեւ Նեղոսի ափերը։

Փարիզ ունի ուրիշ մտահոգութիւններ եւ կ'ուզէ զգացնել իր ներկայութիւնը ։

Այս ընդհանուր անստուգութեան մէջ, արաբական մամուլը եւ հանրային կարծիքն ալ դանազան հոսանքներու բաժնուած են ։

Այս տեսակէտէն, մասնաւորապէս աչքի կը զարնէ Լիբանանի արաբական և ֆրանսական մամուլին ղիրքը։

Թերթերը մեծ մասով կուսակից են չեզոքութեան ։

Վերջերս կարեւոր թերթ մը «Արեւելքի Զուիցերիան» համարելով Լիբանանը, կը ջատագովէր հետեւեալ քաղաքականութիւնը ·

— « Առանց կռնակը ռեւէ մէկուն դարձնելու, Լիբանան պէտք է ձեռք երկարէ բոլորին, բայց յանձնառութիւններ չկնքէ օտար պետութեանց հետ» ։

Ուրիշներ ալ դիտել կուտան թէ խընդիրը այնքան ալ պարզ չէ, թէ «չեզոքութիւնը պատրանք է», թէ պարտաւոր են միանալ ազատութեան ճակատին ։

Երրորդ հոսանք մը կ'առաջարկէ ուղղակի բանակցիլ Արեւմուտքի հետ, առանց Թուրքիոյ միջնորդութեան ։

Ուրիշ տեսակէտ մըն ալ կ'արծարծուի, յատկապէս Լիբանանի համար, — զինակցութիւն մը կնքել Ֆրանսայի հետ ։

Կը տեսնէք թէ որքան խոր է անստուգութիւնը ։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ԴԱՀԼԻՃԸ ՊԻՏԻ ՊԱՀԱՆՋԷ ՎԱԻԵՐԱՑՆԵԼ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

*

ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՏՐՈՒԱԾ Է ՄԻԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՄԲ

Հանրապետութեան խորհուրդին (ծերակոյտ) արտաքին գործերու եւ պաշտպանութեան յանձնաժողովները առջի օր լսեցին արտաքին նախարար Պ. Փինէի զեկուցումը, Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման մասին։ Ունկնդրութիւնը տեւեց աւելի քան մէկ ժամ ։ Պ. Փինէ պնդեց թէ անհրաժեշտ է վաւերացնել կնքուած համաձայնութիւնները ա – ռանց փոփոխութիւններ կատարելու։ Վճռաբանութիւնները տեղի պիտի ունենան Մարտ 22ին, 23ին եւ 24ին։ Այս առթիւ բացատրեց թէ համաձայնութեանց զըլխաւոր նպատակն է նոր Եւրոպա մը ստեղծել եւ զօրացնել Ատլանտեան դիմակցութիւնը, Գերմանիան կապելով ա – նակցութիւնը, Գերմանիան կապելով արեւմտեան Եւրոպայի, տեւական համաձայնութեամբ։ Եւ աւելցուց ·

— « Ոչ, ես քուէ չտուի Փարիզի համաձայնութեանց, վասն զի այն վարչապետն էի որ ստորագրեց Եւրոպայի Բանակի ծրագիրը ։ Նոր համաձայնութիւն – ները կատարեալ չեն· բայց եւ այնպէս ատոնց չնոհիւ կրնանք խուսափիլ կղզիացումէ ։ Դեռ աւելին,— այդ համաձայնութիւնները մեկնակէտ մըն են Գերմանիոյ հետ հաշտուելու եւ Արեւելքի հետ բանակցելու համար։ Անհրաժեշտ է պահել հաւասարակշռութիւնը։ Համայ – նավար աշխարհը զինաթափ եղած չէ ։ Առանց Գերմանիոյ մասնակցութեան պի – տի ստիպուինք մեր ռազմական ծրագիր – ները հիմնել Հռենոսի վրայ։ Եւ յետոյ, Ֆրանսա պիտի կորսնցնէ իր վարկը ։ Համաձայնութեանց վաւերացումը չի նշա – նակեր հրաժարիլ բանակցութեանց հնա – րաւորութենէն Անհրաժեշտ է դաշնակից – ներու համերաշխութիւնը, ուժ տալու համար ցանկալի բանակցութեան։ Ամե – րիկացիները պէտք չունին Եւրոպայի, մինչդեռ մենք պէտք ունինք իրենց ։Տեւա – կան անհամաձայնութիւն մը կրնայ վնա – սել մեզի »։

ԶԸՐԶԻԼ ԹԵԼԱԴՐԱՒ ԷՐ ՎԱԻԵՐԱՑՆԵԼ

Այս առթիւ նախարարը դաշնիք մը երեան հանեց։ Անգլիոյ վարչապետը, Զըրչիլ, Յունուար12ին նամակ մը ուղղեց Պ. Մենդէս Ֆրանսի, մասնաւորապէս կը չեշտէր ·

— « Եթէ Ֆրանսայի աթոռը թափուր մնայ միջազգային խորհրդաժողովներու մէջ, ուրիշ ազգեր պիտի փութան գրաւել զայն »։

Այս նամակը զրուած էր այն պահուն երբ Ֆրանսա կը պահանջէր զինամթերքի արտադրութեան եւ բաշխման զործակցութիւն մը հաստատել արեւմտեան Գերմանիոյ համար։ Պ. Փինէ չըսաւ թէ ո – րոնք են այն միւս պետութիւնները որ կրնան զրաւել Ֆրանսայի աթոռը· բայց իրազեկներ կը կարծեն թէ ակնարկը կապ ունի արեւմտեան Գերմանիոյ հետ, որ կրնայ վերագինուիլ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն կողմէ, առանց սպասելու Ֆրանսայի հաւանութեան։ Զըրչիլի նամակէն ի վեր Ֆրանսա կ'ուսումնասիրէ զինամթերքի արտադրութեան եւ հակակշռի ծրագիրը, բայց մեծ յառաջդիմութիւն մը կատարուած չէ տակաւին։

Ի պատասխան հարցումի մը, Պ. Փինէ յայտարարեց թէ կառավարութիւնը հա – մերաչխ է եւ միաձայն՝ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը պահանջելու համար եւ թէ իր այդ դիրքը պիտի պարզէ երբ վիճաբանութիւններն սկսին։ Մի – ջանկեալ յիշեցուց թէ ինքն էր որ 1952ին պաշտպանեց Ֆրանսայի անկախութիւնը, մերժելով Փարիզի ամերիկեան նախկին դեսպանին մէկ նամակը որ կը յաւակնէր հրամաններ տալ Ֆրանսայի։ Անկախու – թեան կարգ մը ցոյցեր կրնան յարդանք ներշնչել, բայց ի վերջոյ սահման մը կայ։ Այսօրեղ էր որ չեշտեց թէ «Ամերիկացի – ները պէտք չունին Եւրոպայի, բայց մենք պէտք ունինք իրենց »։

Երէկ նախարարը նորէն ներկայացաւ արտաքին գործերու յանձնաժողովին, Սարի մասին խօսելու համար։ Յառա – ջիկայ ուրբաթ օր ալ զեկուցում պիտի տայ ուրիշ յանձնաժողովի մը առջեւ ։

Արտաքին գործերու յանձնաժողովը մերժեց երեսփոխան Վանտուալ բանա – ձեւը, որ կ'առաջարկէր նոր երաշխիքներ պահանջել Անգլիայէն եւ Մ. Նահանգնե – րէն՝ Սարի համաձայնութեան մասին ։ Համայնավարները եւ ուրիշներ պահանջեցին սակողաբար քննել այս առաջարկը, բայց պարտուեցան ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ՊԻՏԻ ՄՆԱՅ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

●

ԱՑԶԸՆՀԱՒՈՒՐԻ ՆՈՐ ՀԱՒԱՍՏԻՔՆԵՐԸ

Մ. Նահանգներու նախագահը նամակ մը ուղղելով եօթը վիճակից պետութեանց վարչապետներուն, կը յայտարարէ ·

— « Մ. Նահանգները յանձն կ'առնեն պահել Եւրոպայի մէջ, մէջն ըլլալով Դերմանիան, անհրաժեշտ համարուած ուժե – րը, մասնակցելու համար Հիւս. Ատլան – տեանի հաւաքական պաշտպանութեան, զորչափ վտանգ մը տեսնուի այդ շրջանին դէմ։ Այս յանձնառութիւնը ի զօրու է երբ վաւերացուած ըլլան Փարիզի հա – մաձայնութիւնները »։

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս յանձնա – ռութեան, ընդունելով հանդերձ որ պայմանաւոր է ։

Ահաւասիկ նամակին ամփոփումը ·—

«Եթէ արեւմտեան Եւրոպայի միութիւնը հաստատող համաձայնութիւնները վաւերացուին, նախագահը կ'երաշխաւորէ ամերիկեան զօրքին պահպանումը Եւրոպայի մէջ։ Մ. Նահանգները պիտի չա – րունակեն զործօն դեր մը կատարել Ատ – լանտեան զինակցութեան մէջ, այն հար – կերու մասին որոնք փոխադարձաբար կը չհապրզռեն բոլորը, մէջն ըլլալով իւ – րաքանչիւր պետութեան զինուորական մասնակցութիւնը հաստարակաց բանակին մէջ։ Մ. Նահանգները պիտի մասնակցին խորհրդակցութեանց, — եթէ փափաք յայտնուի — Արեւմտեան Եւրոպայի միւս ազդերուն հետ, սպառազինութիւնները հակակշռի տակ առնելու համար, թոյլ չտալով որ ռազմական անարդարանալի պատասխանութիւններ կատարուին Միու – թեան անդամներուն կողմէ։ Կարելի է – զածին չափ սերտօրէն պիտի զործակցին Ատլանտեան զինակցութեան հրամանին տակ զրուած ուժերուն, արեւմտեան Եւ – րոպայի մէջ, հաշուելով նաեւ արեւմտ – եան Գերմանիոյ տրամադրելիք զօրքը։ Պիտի չարունակեն զործակցիլ Ատլան – տեան շրջանին ապահովութեան, տեղե – կութիւններ հաղորդելով նաեւ հիւլէական զէնքերու զործածութեան եւ ռազմավա – րութեան մասին, խորհրդարանին կողմէ արտօնուած սահմանին մէջ։ Արեւմտեան Եւրոպայի հողային ամբողջութեան եւ միութեան դէմ որեւէ յարձակում պիտի նկատուի սպառնալիք մը՝ Ատլանտեան դաշինքի անդամներուն սպառնալիք համար, մէջն ըլլալով Մ. Նահանգները, հետեւաբար պիտի չարժին համաձայն դաշինքին տրամադրութեանց։

Նախագահը կ'եզրակացնէ ·—

Արեւմտեան Եւրոպայի միութիւնը եւ անոր վերաբերեալ համաձայնութիւնները որոնք տորպեդուեցան Փարիզի մէջ՝

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՃԱՇԱԳԻՆ

ՁՓԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ԶԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԷՆՔ)

Ցանկին փակումէն ետքն ալ, միայն հինգշաբթի օր ստացանք 82·700 ֆրանք, ինչ որ աննախընթաց պարագայ մըն է ։

Ի՛նչեան սքանչելի տեսարաններ, այս առթիւ։ Մայրիկներ, հայրիկներ եւ մանուանդ մանուկներ օրն ի բուն կ'աճապարէին հասցնել իրենց բաժինը։ Ուրիշներ ալ նամակներով կը բողոքէին ցանկին փակման դէմ ...

Այս գործին ձեռնարկած էինք որոշ նպատակի մը համար։ Ստացանք եռապատիկը։ Ապրի՛ն բոլորն ալ ։

Տիկ. Զուլաֆեան (Վիրօֆլէյ)	5·000
Էտուար Էմիրզեան (Պրիւսէլ)	5·000
Գ. Ադամեանի միջոցով (Ցանկը առանձին)	21·500
Սէն Շամոնի գաղութէն	13·000
Պ. Տիւտիւճեան (Քոլոմպ)	2·000
Կրօնիկ Ալեան	2·000
Գարեգին Նագգաշեան	2·000
Փոքրիկն Աստղիկ Տէվէճեան	2·000
Տէր եւ Տիկ. Գափուճեան	2·000
Տէր եւ Տիկին Եզնիկեան	2·000
Ընկ. Յ. Հաբէշեան (Լիմոն)	2·000
(Ոմն, Թէրզեան, Տիկին Ք, Վարդանեան, Բ. Էսայեան, Մրմեան, Վ. Գասպարեան, Գ. Եփեքտաշեան, Դաւիթեան, Փամպուքճեան, Լուսպարոնեան, Տըլկոյեան, Քիւրճեան)	4·100
Նաչատուրեան հաստատութիւն	1·400
Գառնիկ Կարիճեան	1·000
Մկրտիչ Թոպէճեան (Լիմոն)	1·000
Կիրակոս Կիրակոսեան	1·000
Յակոբ Փաշայեան (Ալֆորվիլ, Իր զանձանակէն)	1·000
Արմաճ եւ Էտուար Նշանեան	1·000
Հ. Տողրամաճեան	1·000
Օ. Գավափեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Ղուկասեան (Մոնթրէօյ)	1·000
Ոմն Տիկին մը	1·000
Այրի Տիկին Փափազեան	1·000
Յակոբեան	1·000
Գարակէօզեան	1·000
Միշէլ Սարգիսեան	1·000
Տիկ. Պուրմայեան	1·000
Այրի Տիկ. Գամճեան	1·000
Ստեփան Ակոճայեան	1·000
Անդրանիկ Բաբդիկեան	1·000
Տիկին Կոստանեան	1·000
Խ. Աւետեան	500
Աբգանասեան	200
Գումար՝	82·700
Երէկուան գումարը	221·050
Ընդհ. գումար	303·750

Ա. ՆԱՒԱՐԵԱՆ ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿՈՒԱԾ

Ցաւով կ'իմանանք թէ ուսուցիչ – բան – նաստեղծ Ա. Նաւարեան, այժմ ութսուն տարեկան, որ ծանօթ է իր ֆրանսերէն թարգմանութիւններով, Նիսի Փասթէօր հիւանդանոցը փոխադրուելով, ծանր զործողութեան մը ենթարկուած է։ Հարկեղած է կարել մէկ սրունքը ։ Տիկին Նաւարեան եւս հիւանդանոց զացած առեն ոտքը սահելով գետին ինկած է եւ այժմ անշարժ պառկած է ։

Արագ ապաքինում կը մաղթենք զբժբախտ ամոլին ։

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ զինադադարի յանձնախումբը յանգստեան հռչակեց Իսրայէլը, հինգ պետութիւններու սպանութեան առթիւ։

ՄԱՐՈՔԷն հասած լուրերու համաձայն, 36 ժամուան ընթացքին 11 մահափորձեր կատարուած են Քազապլանքայի մէջ ։ Մարզպետը որ Փարիզ կը զտնուէր, Մարոք վերադարձաւ, նոր հրահանգներ առնելով կառավարութենէն ։

ԱՅՍ ԱԼ ԻՄ ՅՈՒՇԵՐՍ…

•

« Ցարազ »ի Մարտ 8ի թիւին մէջ կարդացի թուրք սպայի մը յուշերը, հայկական տեղահանութեանց մասին։ Աւելորդ է ուրիշ բան սպասել պատմութիւնը խեղաթիւրող ճշմարտութիւնը միշտ ուրացող թուրք մտաւորականէն՝ ըլլայ նախարար, երեսփոխան կամ պինուորական, մանաւանդ երբ խնդիրը Հայոց ջարդ կը դառնայ։ Այս առթիւ կ'ուզէի քանի մը անմոռանալի պատմութիւններ արձանագրել։

Զինուորական բժիշկ էի, Օսմ. բանակին մէջ, հարիւրապետի աստիճանով։ Մեր վաշտը Իզմիր կը պահէր։ 1916ի աշնան հրաման եկաւ Պոլիս մեկնելու։ Գիշերով ճամբայ ելանք։ Առտուն կանուխ չոգեկառքը կեցաւ Ուշակի կայարանը։ Պիտի սպասէր կէս ժամ։ Կառախումբը մեր հրամանատարին հրամանին տակ էր։ Ես եւ յինանպետ մը կայարանէն դրեթէ տասը վայրկեան հեռու՝ նպարավաճառի մը խանութը գացինք, քիչ մը ուտելիք գնելու համար։ Երբ խանութին մօտեցանք, դրան առջեւ, օտար վաշտէ յինանպետ մը կը պոռար կը կանչէր ։

— Տիճինճի ··· էմմէնիսի, վուրտուբ, էստիբ, աստբ, սիւրտիբ, կէնէ ճէրէյէ կիտէրսէն պիր էմմէնիյէ բասք կէլիր – սին»։

Զինուորական հագուստիս համար մարդը դիս թուրք կարծելով նայուածքը ինծի ուղղած էր, իբր երէնցմէ մէկը։ Նպարավաճառը Հայ է եղեր։ Մեր վաշտին յիս – նապետը, որ Թեւս մտած էր, չէրքէզ մըն էր, իր արմուկով սեղմեց Թեւս, հասկցնել ուզեց որ չպատասխանեմ։ Այդ օրեն – րուն ես եւ իմ հագուստս ի՞նչ արժէք ունէին։ Կրնայի՞ պատասխանել այդպիսի հրէշի մը, թէեւ աստիճանով աւելի բարձրը է, քանի որ դժբախտ եւ հալածական ազգի մը զաւակն էի։ Ի՞նչ է եղեր այս ոճրապարտ արտայայտութեանց պատճառը։

— Մէկ Թրքական «մէթալիք»ի տարբերութիւն,, առեւտուրի մէջ ···

*
**

Օր մը Դամասկոսի ենթակայ Համակայրանը հասանք, մթնշաղ էր, չո – ղեկառքին մէջ ձէթ կը վառէին, անկարելի էր որոշապէս դանագանել դիմացինիդ դէմքը։ Կառախումբը կեցաւ։ Կայարանին մէջ մէկը կը սպասէր, ներս մտնելով՝ ուզեց մեզի ընկերանալ Դամասկոս երթալու համար։ Համայի փոխ կառավարիչն է եղեր։ Նստաւ, խօսակցութեան ընթացքին մեր հրամանատարը հարցուց։ — Համայէն առաջ, ո՞ր կողմերը պաշտօնավարած է։ Մարդը բերանը բացաւ եւ սկսաւ ա – բեւելեան նահանգներէն։ Սիրտս տրոփել սկսաւ։ Մարդը սկսաւ պատմել տեղահանութեան չրջանին գործած քայգործութիւնները ։— Իբր չէթայապետ՝ 4 – 5 հարիւր Հայեր ձեռք ձեռքի կապած ան – տառները եւ ձորերը տանելով միթրայոզի բռնելը, օրերով հայ դիակներու վրայ կոխկրտելով քալելը եւայլն։ Չէր դիտեր թէ Հայ էի։ Ցաջորդ առտու երբ լոյսը բացուեցաւ ու տեսայ այս հրէշին, ի բնէ գարշելի եւ նողկալի կերպարանքը, սոս – կում եկաւ վրաս։ Ա՛խ, ի՛նչ տառապանք էր այդ օրերուն Հայու զաւակ ըլլալ, ապրելին ղգացում ունենալ եւ գոնուելով այս գահիճներուն մէջ, լսել այսպիսի պատմութիւններ ։ Հրէշը իր «անգնահատելի» ծառայութեանց համար այս բարձր պաշտօնին հասած է եղեր, իրրեւ վար – ձատրութիւն ···

*
**

Սուրիոյ կամ Լիբանանի չեմ յիշեր ո՛ր կայարանը հասանք։ Մեր քով ուրիշ թա – պուրէ հիւր հաղարապետ մը եկաւ, իր պաշտօնավայրը երթալու համար։ Այս մարդն ալ չէր դիտեր թէ ես Հայ եմ։ Կայարան մը անդին կառախումբը դարձեալ կեցաւ։ Կիսամերկ, հիւանդ Հայ գաղթա – կան պատանի մը մօտեցաւ եւ ողորմու – թիւն խնդրեց ։ Հազարապետը որ պատուհանին քով նստած էր՝ դրպանէն հինդ ղրուշնոց թղթադրամ մը հանելով այդ թշուառին ափին մէջ դրաւ։ Հաւնեցայ եւ միանգամայն զարմացայ, ըսի ինքնիրենս. — « Ահա բարի Թուրք մը»։ Մարդը մեր հրամանատարին դառնալով ըսաւ, —

« Գիտէ՞ք, ես այս ողորմութիւնը են – չո՞ւ տուի, ոչ թէ մեղքնալուս՝ այլ այս ազգին այսպէս մուրալը տեսնելու արժա – նի ըլլալուս համար»։

Վատը իր փափաքին հասած ըլլալու դոհունակութիւնը կը յայտնէր ···։

Ասոնք հասարակ մէհմէճիկին զգացումները չեն, այլ Թուրք պինուորական – ներու եւ բարձրաստիճան կառավարիչի մը խօսքերը, որոնք արիւնարբու ատ – գակներէ կազմուած կառավարութեան մը կը ծառայէին։ Անոնց Թուրքերուն մէջ ալ տեսած եմ եւ կը ճանչնայի խղճամիտ մարդիկ։

Մտաւորական կամ պինուորական ճանչ – ցուած եւ յուշ դրելու ելլող այս մարդիկը, աւելի լաւ է որ լռեն եւ մեր չոպիա – ցած վէրքերը չարիւնոտեն։ Այս մարդիկը ինչ յուշեր ալ յարմարցնեն՝ իրենց խղճը չեն կրնար խաբել, եթէ ունին ···

ՏՈՒԲ. Մ. ԳԱՐԱՃԵԱՆ

« ՎԱԹՍՈՒՆ ՏԱՐԻ ԲԵՄԻ ՎՐԱՅ »

•

Երեւանի մէջ լոյս տեսած է դերասան Արմէն Արբէնեանի յուշագիրքը, «Վաթ – տուն տարի հայ բեմի վրայ»։

« Սովետական Հայաստան» գրախօսա – կան մը նուիրելով այս գրքին, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ (16 Փետր.)։

Արմէն Արմէնեանի յուշերուն մէջ գնծ – ուած է դերասանին ստեղծագործական կեանքի երկարատեւ ուղին, թատերական արուեստի նախայեղափոխական շրջանը ինչպէս եւ իր գործունէութիւնը, սովե – տական շրջանին ։

Իրրեւ արուեստագէտ, Արմէնեան պըր – պտող է, անհանգիստ նկարագիր ունի, եւ միշտ կը ձգտի նորին։ Իր բոլոր կազմա – կերպական եւ ստեղծագործական ընդու – նակութիւնները ի սպաս դրած է հայ թատրոնի զարգացման։ Իր յամառ աշ ·· խատանքով կրցած է ընթանալ հայկ· թատրոնի հետ, անոր դժուարին եւ տա – տանկոտ ճանապարհով ։

Արմէնեանի թատրոնի նուիրուելուն մէջ վճռական դեր կատարած է հանճարեղ Պետրոս Ադամեան, որու մասին ջերմ տողեր նուիրած է։ Գրքին մէջ թուսուիկ կերպով տրուած է պոլսահայ թատրոնի աննախանձելի վիճակը։ Ապտիւլ Համիտեան յետաշրջական շրջանին հայ դերա – սանները ստիպուած էին իրենց դոյու – թիւնը պաշտպանելու համար մասնակցիլ Թուրքքէրէն ներկայացումներուն ։

Շահեկան է Արմէնեանի հանդիպումը հայ նշանաւոր արուեստագէտ, հանրային գործիչ Գէորգ Պետրոսեանի հետ որ կովկասէն եկած էր Պոլիս Թիֆլիսի հայկա – կան թատերախումբի համար դերասան – ներ հրաւիրելու։ Այդ թուականին ալ Ար – մէնեան կ'որոշէ նուիրուիլ բեմին, թէեւ հայ թատրոնի վիճակը այն ատեն շատ անմխիթարական էր եւ գործունէութեան ուղին դժուարութիւններով լի։ Երիտա – սարդ, անփորձ դերասանը կրնար կոր – սուիլ ժամանակի ջրապտոյտին մէջ, եթէ չունենար յամառութիւն եւ կամքի ուժ ։ Այդ ուժի ինչպէս եւ Սիրանոյշի, Աբէլեա – նի եւ Շիրվանզատէի ցոյց տուած հոգա – ծութեան չնորհիւ երիտասարդ Արմէնեան ձեռք կը բերէ իր առաջին յաջողութիւն – ները ։

Շահեկան է « Նորից դէպի դերասանութիւն» դլուխը, ուր կը նկարագրէ իր ու – սանողական շրջանը Փարիզը՝ իր չփումը մեծ արուեստագէտներ Մունէ – Սիւլլիի, Փոլ Մունէի, Սառա Պեռնառի եւ ուրիշ – ներու հետ։ Ան տուած է այդ արուեստագէտներու մասնայատուկ արուեստի նկարագիրը, անոնց ստեղծագործական վեր – լուծումը ։

Յաջորդ դլուխներուն մէջ Արմէնեան արդէն կովկաս է իրրեւ մասնագէտ բեմադիր դերասան։ «Բագուում» եւ «Նոր Նախիջեւանում» դլուխներուն մէջ ցայտուն կերպով կ'երեւայ Արմէնեան – բեմադիրի ստեղծագործական զարգացումը ։ Հոս նկարագրուած է Նոր Նախիջեւանի տե – ղական սիրող – դերասաններու աշխա – տանքի, թատերասէր հասարակութեան դէպի թատրոնը ունեցած ջերմ վերաբեր – մունքը ։

Ցուշերուն մէջ կարեւոր տեղ տրուած է Աբէլեան — Արմէնեան թատերախումբի գործունէութեան։ Ընթերցողի առջեւ կը պարզուի խումբի չրջագայութիւնը արեւ – մտեան Հայաստանէն մինչեւ Պոլիս, 1908 Թուականին։ Կը դգացուի հաւաքականու – թեան ժրաջան աշխատանքը յետամնաց դաւառներուն մէջ, հայ թատերական մշա – կոյթի տարածման մէջ ։

Գիրքը կը պատմէ անապահով եւ ծանր վիճակը ուր կը գտնուէին հայ դերասան – ները, կախում ունենալով քաղքենի դա – սակարգէն։ Արմէնեան մերկացուցած է այդ կեղծ բարերարներու գործունէու – թեան էութիւնը ։ Ան միշտ հրահրած է հիմնական թատերական բոյն ունենալու, ռուսական իրապաշտ թատերական ար – ուեստի ոգիով դաստիարակուած երիտա – սարդ դերասանական խումբ ստեղծելու հարցը ։

Գրքին երկրորդ մասը կ'ընդգրկէ սովե – տական շրջանը։ Արմէնեան կ'ելեւէյ Բա – դուի, Թիֆլիսի, Լենինականի, Երեւանի եւ Հայաստանի գանագան շրջաններուն մէջ, ինչպէս եւ Արխազեայի, Աջարիայի, Դոնպասի կամ Մոսկուայի մէջ եւ ամէն տեղ քարոզութիւն կ'ընէ հայ թատերական արուեստի մասին։ Արմէնեան իր թատե – րական ուսումը կատարելագործելու հա – մար կ'երթայ Մոսկուա։

Իր լաւագոյն դերերն են Ֆրանցի, Եակո – բի, Շայլոկի վերլուծումները։ Գրքին մէջ կան նաեւ թատրոնի մեծ վարպետներ Սի – րանոյշի, Հրաչեայի, Աբէլեանի, ստեղ – ծագործութեանց վերլուծումները։ Սա – կայն ընթերցողը կը սպասէր որ Սիրանոյ – շի, Աբէլեանի, ինչպէս եւ Վ. Փափազեա – նի, Արուս Ոսկանեանի, Յասմիկի եւ Դուբեան – Արմէնեանի արուեստի մասին ան խօսէր աւելի հանդամանօրէն, տար անոնց ստեղծագործութեանց խոր վեր – լուծումները, որովհետեւ ան տարիներով աշխատած է այդ արուեստագէտներուն հետ ։

ԳՈՒՐԳԻՆ ՋԱՆԻԲԻԿԵԱՆ

ՏՈՒՄՍԵՐ

ՉԵ՞Ն ԿՐՆԱՐ ՔԻՉ ՄԸ ԱՒԵԼԻ՛ ՅԱՌԱՋԴԻՄԵԼ

Կար արդէն հրատարակութիւն մը ըլ – ուանդ Օտեանի գործերուն, ապուած՝ ե – րեւան, (Հայպետհրատ Յերեվան–1936)։ Հատորի կռնակին՝ կը կարդանք Յար – վանդ Ոտյան։ Այսինքն «Հայատանեան» վիժած ձայնական ուղղագրութեամբ՝ «Հերուանդ Վոտհան» բարբարոսութիւնը։

Զեռքս անցաւ, երկրորդ տպագրութիւ – նը պատերազմէն ետք։ (Հայպետհրատ Երեվան)։ Այս անգամ կողքին վրայ կը կարդանք Երվանդ Օտյան։

Անուրանալի է յառաջդիմութիւնը ։

Որքա՜ն պիտի սիրէի Հայպետհրատը, որքան աւելի, եթէ քիչ մըն ալ յառաջդի – մէր եւ երրորդ հրատարակութեան վրայ տպէր հայերէն՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ ։

Լաւ է, չատ լաւ տպել բիւր բիւր, բայց պէտք է տպել ՀՄՑԵՐԻՆ։ Այն ատեն, պի – տի համոզուի որ բռնադատեալ յետա – դիմութենէ մը ետք, կը վերսկսին ձեռք ձգել կորսուած ճամբան, եւ այս անգամ դառնալ իսկական յառաջդիմականներ, յանուն Հայկազանց Մշակոյթին ։

Ա. ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

(*) Հերոս (pp f.)։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (12)

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ »

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

•

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻՑ ԼՈՒՐԵՐ ԼԵՌՆԵՐԻՑ

Միքայէլը ծոցպէրլանիյ հանեց Մա – րիամիկին մեռաքեայ չալը, մօտեցրեց դէմքին եւ վերյիշեց հրաժեշտի խորհը – դուրը պահը Նախիջեւանի ճանապարհի վրայ։ Վեր կացաւ, ցրեց ծանր մտա – պատկերները, եւ ինչո՞ւ նրանք այդ պա – հին ծնուեցին, երբ ուղեղն աշխատում էր բոլորովին այլ ուղղութեամբ։ Ինչի՞ մա – սին էր մտածում··· Միքայէլը հայեաց – քը յառեց ցոլացող մոմաշարքին ··· ինչի՞ մասին էր մտածում··· Ցիշեց, նրան ղրաղեցրել էր ծանօթ, այս օրերին յաճախ անհանդստացնող մի մտաղրութիւն, ո – րից միշտ կախարդիչ ջերմութիւն էր ղգում։ Հասունանում էր մի նոր աշխա – տութիւն ղրելու միքը, հասունացնում էր ինքը կեանքը, ղարնանային արեւի եւ նեղոսի պարարտացնող վարանման նման – նոյ կեանքը ··· Ֆեյերբախի ասածի պէս՝ իր ապագայ աշխատութիւնը պիտի դառ – նայ փաստերի հետեւանք, պատմական ի – րողութիւնների, եղրակացութիւնների հե – տեւանք ··· Իսկ փաստերը դեռ բաւարար չէն, դատողութիւնների չղթան երբեմն ընդհատւում է որեւէ օղակի պակասից ։ Հնագէտի նման ի մի բերելով մասեր, մանրիկները, իրար կպցնելով, լրացնելով ու ամփոփելով՝ պէտք է ստեղծուի այն անասհման մեծ մարմինը, որը կոչւում է հասարակական կեանք ···

« Հայց »··· կամ «ուղիղ ճանապարհ » կամ նման մի բան պէտք է լինի աշխա – տութեան խորագիրը··· Ինչպէս Ադամ Սմիթի մօտ է «Բնութեան ուսումնասի – րութիւնը եւ ժողովուրդների հարստու – թեան պատճառները ··· »

— Հինը երբեք համաձայնելու չէ խա – դաղութեամբ տեղի տալ։ Ուրեմն նորը պատերազմելով պիտի կանդնեցնէ իր ըն – թացակը հնութեան աւերակների վրայ ։

Սա է լինելու տպագայ աշխատութեան դաղափարը եւ եթէ երբեւէ այդ աշխա – տութիւնը դրի, ջերմ սիրով հայկական երիտասարդութեանը պիտի նուիրէ ։

Ցանկարծ դուռը բախեցին։ Բախոցի ձե – ւից Միքայէլը հասկացաւ, որ Սվաճեա – նըն է։ Նա նեղս մտաւ մի անծանօթի հետ, որի ով լինելը կիսախաւարում չէր երեւում ։

— Նեղս համեցէք,— հրաւիրեց Նալ – բանդեանը եւ մօտիկից նայեց անծանօ – թին։ Նա բարձրահասակ, թիկնեղ երի – տասարդ էր, թանձրադոյն ապան, նեղ եռեւից կախուած անդրավարտիքը, խայ – տարդէտ թաչկինակներով մի քանի ծալ փաթաթած ֆէսը եւ գոյնը գցած կարմիր փոստալները անմիջապէս մատնում էին նրա Զէյթունցի լինելը։ Նա անընդհատ նայում էր Նալբանդեանին թերահաւատ ու ճնշուած, բայց աչքերի մէջ բռնկւում էին երիտասարդական կրակոտ անհնա – զանդութեան, խենթութեան փոքրիկ բո – ցեր, որոնք ընդունակ են ահաբեկելու մարդու ։

— Ալափաչայի է, անունն ալ Ղուխա – նոս,— ծանօթացրեց Սվաճեանը ։

Ղուխանոս··· Անունը սպում է վայրի առնականութիւն ունեցող երիտասարդին, այսպիսի հանդիստ ժամանակ նա ծանրա – չարժ էր, ժայռի նման, կարծես արմատ – ներ էր արձակել հողի մէջ։ Զուգորդու – թեամբ Միքայէլը յիշեց Ուրիշանին, բայց նա աւելի մեղմ էր, աւելի տաշուած եւ տարիքով մեծ։ Ղուխանոսը նստեց ինչպէս քարի վրայ, բայց դդալով բակլաթոռի անյարմար փափկութիւնը, այլեւս մինչեւ վերջը չընտելացաւ։ Նալբանդեանը չօշա – փեց Ղուխանոսի լայն թիկունքը, թուում էր, թէ նրա ուժն է չափում ։

Ինչպէս հաղորդեց Սվաճեանը, Զէյ – թունցիք իրենք կռահելով սպառնական դրութիւնը, քեթխանլիի անցքերի մաս – նակից Ղուխանոսին պատուիրել էին, որ նա Ազդային ժողովի եւ Պաորիարքարա – նի միջոցաւ բարձրադոյն Դռանը տեղե – կացնի քեթխանլիի արիւնալի դէպքի մանրամասնութիւնները։ Ղուխանոսին Սը –

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՍԱՐԱՖՅԱՆԻ

* * *

Մեծ ոճրագործի մը դատավարությունը հսկայական հետաքրքրություն մը կը գրգռէ ամբողջ աշխարհի մամուլին մէջ։ Ամերիկեան մամուլը կը հետեւի այդ դատավարութեան մանրամասնութիւններուն, ինչպէս նաեւ Եւրոպայի մամուլը։

Ինչո՞ւ այդ հետաքրքրութիւնը։ Ինչո՞ւ այդ մեծ ուշադրութիւնը։ Ինչո՞ւ այդ մեծ տարածութիւնը։

Որովհետեւ Սարաֆեանը ոճրագործ մը չէ, որ կը սպանէ, կողոպտելու համար։ Ան ոճրագործ մըն է, որ կը սպանէ, որպէսզի ինքը չսպանուի։ Ան ոճրագործ մըն է, որ կը սպանէ, որպէսզի ինքը չդատապարտուի մահուան։ Ան ոճրագործ մըն է, որ կը սպանէ, որպէսզի ինքը չդատապարտուի մահուան, որովհետեւ ինքը կը հաւատայ, որ ինքը անմեղ է։

Ան ոճրագործ մըն է, որ կը սպանէ, որպէսզի ինքը չդատապարտուի մահուան, որովհետեւ ինքը կը հաւատայ, որ ինքը անմեղ է

սահմանուած են տեւական հիմք մը կազ – մելու ատլանտեան ազգերուն յարաբերու – թեանց ամրապնդման համար : Ես համոզ – ուած եմ թէ նախատեսուած համաձայ – նութիւնները երբ գործադրուին, պարկ պիտի տան արեւմտեան Եւրոպայի միու – թեան եւ պիտի մօտեցնեն անոնք որ պարբերաբար պատերազմի բռնուած են անդեակի անհամաձայնութեանց հետե – ւանքով, ծանրապէս վնասելով Եւրոպայի մարդկային, նիւթական եւ բարոյական հարստութեանց : Փարիզի համաձայնու – թիւնները պիտի վերահաստատեն արեւմտեան Գերմանիոյ դերիչխանութիւնը, պիտի կանխեն զինապաշտութեան վերահաս – տատումը չնորհիւ սպառազինութեանց հսկակշռին : Վերջապէս, անոնց չնորհիւ ռեւմտեան դաշնակցային հանրապետութիւ – նը պիտի կրնայ նպաստել միջազգային խաղաղութեան եւ ապահովութեան :

Մ. Նահանգները ուշադրութեան կը յանձնեն սա պարագան թէ՝ Ատլանտեանը դարձինքն բաժնուելը բոլորովին հակա – ռակ է իրենց ապահովութեան շահերուն համար » :

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Այցելհաուրի նամակը պոհունակու – թիւն պատճառեց Փարիզի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ, իբրեւ հաստատու – մը նախընթաց յանձնառութեանց : Կա – ռավարական շրջանակները պոհ են որ Մ. Նահանգները այսպէս կը ճշդեն իրենց քաղաքական դիրքը Եւրոպայի եւ Ատ – լանտեան դաշինքին հանդէպ, եւ մանա – ւանդ կը խոստանան պահել իրենց զօրքը Եւրոպայի մէջ :

Նամակը խոր պոհունակութեամբ ըն – դունուեցաւ նաեւ Անգլիոյ մէջ, իբրեւ «ամենակարեւոր յայտարարութիւն մը արեւմտեան Եւրոպայի համար» : Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ ալ պոհունակութիւն պատճառեց Մ. Նահանգներուն յանձնա – ռութիւնը, որ կը համապատասխանէ իրենց բաղձանքներուն :

Կառավարական շրջանակներուն մէջ կը նկատեն թէ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումէն վերջ, կարելի պիտի ըլ – լայ խորհրդաժողով մը կազմել մասնակ – ցութեամբ եօթը զինակիցներուն եւ ա – րեւմտեան Գերմանիոյ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.ԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ որոշեց չեղարկել հա – կային օրէնքի բարեփոխման խնդիրը, երբ վարչապետը յայտարարեց թէ մաս – նաւոր իրաւասութիւններ պիտի պահան – ջէ, յառաջիկայ չաբթու : Զօր. ազ կոլի նախկին կուսակիցներէն մին բանաձեւ մը ներկայացուցած էր 50 երեսփոխաններու առարկրութեամբ, պահանջելով առիպա – զարար քննել հարկային խնդիրը : Անոնք մասնաւորապէս կը պահանջեն ջնջել «փոլի – վալան» կոչուած հարկային գործակալ – նները, որոնց դէմ բուռն պայքար կը մղէ դրամաճառ փուժարի կազմակերպած չարժումը :

ՋՐԱՅԻՆ ՌՈՒՄԲԻ հինգերորդ փորձ մը պիտի կատարուէր երէկ, Նեւատայի ա – նապատին մէջ : Պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Բ. օրուան պայթիւնէն զոյա – ցած չողարձակ ամպերը կը սաւառնին Ատլանտեանի վրայ, հազար մղոն երկայ – նութեամբ, եւ թէ կրնան հասնիլ մինչեւ Ափրիկէ եւ Եւրոպա :

ՍՊԱՌՆԱԳԻՐ մը բաժնուած է ծերա – կոյտին անդամներուն, ժաք Տիւքլոյի յատրագրութեամբ, որպէսզի չվաւերա – գնեն Փարիզի համաձայնութիւնները : Համայնավար երեսփոխանը յայտարարեց թէ նամակը կեղծ է եւ պահանջեց Ազգ. ժողովէն քննութիւն բանալ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ 11 խորհրդային խմբագիր – ուսանողներ անցագիր ստացած են, Մ. Նահանգները այցելելու եւ պրպտումներ կատարելու համար :

31 ԵՐԿԻՐՆԵՐԷ հիւլէական պիտութեան 31 ուսանողներ Ուոշինկթըն հասնելով, ընդունուեցան Այզընհաուըրի կողմէ : Ուսումնասիրութիւններ կատարելու պա – գած են :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

Դիւցազնամարտի տօնակատարութիւն

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի, հովանաւորու – թեամբ Մարսէյլի Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմի – տէի, մասնակցութեամբ Մարսէյլի Հայ Աբլիներու եւ Աբլոնուհիներու :

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 14·30–ին : Բաթթօնաժ տէ Կարսօն (Շրմէն տէ ղ'Էյկալատ (վարի վերելմանատան մօտ) :

Պիտի ներկայացուի Վերապ. Աւետիս Տարաքճեանի «ՇՈՒՇԱՆԻԿԸ»

Ողբերգութիւն վեց արար

Շուչանիկի դերը պիտի կատարէ Արե – նուշ Օր. Ալիս Շամիրեան :

Մօսնակ Օր. Ալիս Յարութիւնեան :

ՀԱՆԴԷՍ ՓԵՏՐ. 18Ի ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպութեամբ Ավլինեանի Մու – լատ խումբին, հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի :

Կը նախագահէ Ա. ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Կը խօսի Ց. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Այս Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս, 28, Մօրիէ, Ռըկպի պարի սրահին մէջ :

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Կըլնոպլի Կազ. Մաչի մասնաճիւղի թէ – յասեղանը այս կիրակի, ժամը 15էն, իր պարոցի սրահին մէջ : Սիրով կը հրաւիր – ուին անդամուհիները եւ բարեկամուհի – ները :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէի կողմէ, մասնակցութեամբ քոյր կազմակերպութեանց :

Այս կիրակի, ժամը 3·30էն մինչեւ կէս գիշեր, Խրիմեան դպրոցը, 2 ռիւ տը լա Տէֆաւնս : Հանդիսէն վերջ ինկոյթ :

Կը խօսի ընկեր ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Կը նուագէ Պ. ՍԻՑՐԱՆ :

Մուտքը ազատ է :

ՏԽՐՈՒՆԻ

Լիոնէն յաւուվ կը տեղեկացնեն Խոսրով Արաքճեանի մահը որ տեղի ունեցած է Վիէնի հիւանդանոցին մէջ, Մարտ 9ին : Թաղումը պիտի կատարուի այսօր, չա – բաթ, ժամը 2ին : Այս առթիւ Լճէի Հայր. Մխիթիանը իր յաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալին Ամերիկայի, Սու – րիոյ եւ Կիպրոսի ազգականներուն : Մահ – ուան պարագաներու մասին մանրամաս – նութիւններ ստանալու համար դիմել՝ Պ. Գ. Քիլարճեանի, 100 ռիւ Փիւվիէ, Լիոն :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Արուսեակ Ատոմեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհան – դստեան արարողութիւն պիտի կատարուի այս կիրակի ժամը 15·30ին Կրոլէի գե – բեզմանատունը, իրենց ամուսնոյն և հօր՝

ՍԱՐԱԻԱԶԴ ԱՏՈՄԵԱՆԻ

մահուան 5րդ տարելիցին առթիւ : Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յար – գող ընկերները եւ բարեկամները :

Հաղ. միջոց. — կառ տիւ Նորէն կատա – խումբ 14·30, Անկէնի կայարանէն օթօ – պիւս ժամը 15ին :

×

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 11ին, հո – գեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ի յիշատակ ողբացեալ ՄԻՀՐԱՆ ՊԻԼՊԻԼԵԱՆԻ, Գրիգոր ԴԱԲՐԻԷԼԵԱՆԻ եւ Տիկին ՓԱ – ՓԱՋԵԱՆԻ, իրենց մահուան տարեդարձին առթիւ : Կը հրաւիրուին անոնց յիշատակը յարգողները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Պուլվար Օտտոյի մասնա – ճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է հազար ֆրանք Պ. Ա. Հայրապետեանէ իր զաւկին Պ. Գ. Հայրապետեանի ամուս – նութեան առթիւ : Շնորհաւորութիւններ :

*

ՕՊՆԱ (Արտէշ). — Տէր եւ Տիկին Սիւր – մէնեան իրենց չնորհակալութիւնը կը յայտնեն Վալանսի հայ դաղութին եւ բո – լոր անոնց որոնք մասնակից եղան իրենց սուգին, իրենց հօրեղբօր Պարզեւ Սիւր – մէնեանի մահուան առթիւ :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՒ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մասնակցութեամբ

JACQUES HELIAN ի

եւ իր նուագախումբի ամբողջական կազմին

12 ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ժամը 22էն մինչեւ առաւօտ

VAMPING, Les CATALANS

կազմակերպուած

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Մ·ԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՈՒԾԴՐՈՒԹԻՒՆ՝

Պարտաւորիչ դիչերուան զգեստը :

Նոյն օրը տոմսակ պիտի չծախուի ուստի, կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն որ ժամանակին սեղաններ ապահոված են, չուտով առնել տոմսերը, դիմելով՝

Պր. Արամ Շեխիկեանի Pharmacie Centrale, 1 Bd. d'Athénes, Tél. CO. 33-80

Պ. Սուրիկ Էքսէրճեանի՝ 40 Canebière, Marseille. Tél. CO. 30-88

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Ցայտնի նուագախումբ

ԺԱԳ ՄԱՏԻԼԵԱՆ

Vainqueur de la Coupe de Variétés 1954 et de la Radio Luxembourg.

Ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով :

Մուտք 300 ֆրանք :

Սեղանները ապահովելու համար հե – ռաձայնել ամէն օր ժամը 19էն 21·

ԼԸՖուռա 47 – 45 :

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐԷՆ ԱՄԷՆԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿԸ

կիրակի, 13 Մարտ, ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր :

Նախաձեռնութեամբ Փարիզի մասնաճիւղի վարչութեան :

ՕԹԷԼ ԺՕՐԺ Ե.ի դեղեցիկ սրահներուն մէջ :

Նախագահութեամբ Մ. ՀԱՆՐԻ ԺՈՒԻՒ

(Նախագահ Ազնիւ նահանգային խորհուրդի)

եւ Պ. ՆՈՒՐՀԱՆ ՓՐԻՆԿԵԱՆի :

(Ատենապետ Հ. Բ. Ը. Միութեան Եւրոպայի կեդր. յանձնաժողովի) :

Գեղարուեստական խնամեալ յայտա գիր, առաջնակարգ նուագախումբ :

Ուշադրութիւն — Յանձնարարելի է նախապէս վերապահել սեղանները, հեռա – ձայնելով Պ. Օգսէն Հարբուեանի, փրո·82–38 ե կամ Բարեգործականի դրասեն – եակը, Թրօ· 03–18 :

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

Ի նպաստ Սէն թ'Իլէոի սանաթորիումին

Մարտ 13ին, կիրակի ժամը 14·30ին, Սորպոնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ :

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

JEAN SARRAILHի

(Recteur de l'Académie de Paris)

եւ նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ ՍԱՌԱՑԻ

Մասնակցութեամբ հայկական, ամե – րիկեան, յունական, հունգարական, հնդ – կական, իտալական, ճափոնական, լեհա – նական, լիթուանական, մեքսիքեան, լե – հական, վիէթնամի եւ սենեկալի խումբե – րուն :

Մուտք՝ 300, 200, 150 եւ 100 ֆրանք : Դիմել Սորպոնի դռնապաններուն :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ԳԱՇԼԳՃԵԱՆ, (Ռոմֆնվիլ). — Ո՞ր ձեռ – նարկին համար է ձեր ղրկած դումարը :

ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ, Լիոն. — Նոյնպէս :

ԾԱԽՈՒ Է

Գործածուած մեքենայ մը, կոճակ դը – նելու համար ԱՏԱՄՄՈՆ, չահաւոր դի – նով : Դիմել՝

R. BLOT, 9, Rue Clignancourt

Paris (18)

*
**

Կօշկակարի խանութ մը, կօշիկ նորո – գելու համար ամբողջ կազմով եւ փինի – սաժի մեքենայ «Վիքթորիա» նոր : Ծա – խու է մեկնումի պատճառով : Աժան դի – նով : Դիմել՝

Mme LAMBERT

119, La Canebière, Marseille

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Ց. Դ. Ուս. «Սեւակ» խումբի ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւո – րիչ :

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ :

ՎՌԱՄԵԱՆ ենթ. Շաբաթ ժամը 21ին :

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթ. չաբաթ ժամը 21ին :

ՄՈՒՐԱՏ ենթ. կիրակի ժամը 10ին :

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովո – րական հաւաքատեղիները : Ներկա – կ'ըլլան Կ. Կ.ի եւ Շրջ. Կ.ի ներկայա – ցուցիչները : Կարեւոր օրակարգ : Ընկեր – ներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄԲ. — Հ. Ց. Դ. Արամ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի ընկերները այս երկուշաբթի, ժամը 21ին : Կարեւոր օրակարգ : Պար – տաւորիչ ներկայութիւն :

ԻՍԻ. — Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՊՕՄՈՆ. — Հ. Ց. Դ. Պօմոնի Զաւար – եան ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին իր սրա – հին մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ըն – կերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

ՊԻԼՎԻԼ. — Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ խումբի ժողովը՝ այս չաբաթ պիչեր ժամը 9ին, 4 ռիւ Քոմփան :

ՎԱԼԱՆՍ. — Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր – ները այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին :

Ց. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 16ին, Քաֆէ Ռեժան :

ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆ — ԾԻԾԱՂԻ ՕՐ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ, 22 ՄԱՐՏ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE IENA — 10. Av d'Iéna — Métro : Iéna

Ա. ԿՄԲԷԹԵԱՆ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ-Վ.ԱՀԱՆ

Կը ներկայացնեն հայ երգիծաբանութեան անմահին վարպետին Ց. ՊԱՐՈՆԵԱՆի

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Միծադաշարժ կատակերգութիւն 3 արար

Տոմսերը կը ծախուին Հ. Բալուեան գրատ ունը :

ՄՈՒՏՔԻ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր.կամ10 $, հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 13 ՄԱՐՏ ★ DIMANCHE 13 Mars 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 7621 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 3032

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

●

Երբեմն խելօք վերապահուժիւններ կը կատարուին Երեւանի մամուլին մէջ, զրական, լեզուական եւ ընկերային հարցերու մասին :

Կը հրատարակուի՛ տեսութիւններ, վերլուծումներ եւ ինքնաքննադատութիւններ, որոնք արժանի են ուշադրութեան :

Եթէ արտասահմանի «ուսումնական» կոչուած դասը միայն այդ հրատարակութենէն հետեւէր, շատ մը թիւրիմացութիւններ կը հարթուէին :

Դժբախտաբար մեր զրոյց – բրոցներէն շատ քիչեր ունին պայծառ տեսակէտ՝ հիմնական հարցերու մասին :

Այնպէս որ, ամէնէն տրամաբանական տեսութիւնը պարզած կամ արտունչ մը յայտնած ատեն իսկ, հակասութենէ կը մատնուին :

Կարծէք ուխտած են ճշմարտութեան միայն մէկ մասը խոստովանիլ, մնացեալը ձգելով անորոշութեան մէջ :

Անոնք մէկ աչքով կը դիտեն կացութիւն մը կամ երեւոյթ մը, միշտ խուսափելով ամբողջական վերլուծումէ մը :

Կը վախնան որ հաճոյք պատճառած կ'ըլլան հոսանքի մը, վշտացնելով ուրիշ խմբակցութիւն մը :

Անոնք ճշմարիտ հայրենասիրութեան տարրական կանոններն ալ կ'անտեսեն, իրենց կարծիքները յարմարցնելով օրուան հովերուն կամ քաղաքական եղանակներուն :

Այս երեւոյթը աչքի կը զարնէ նոյնիսկ մշակոյթի, լեզուի եւ ուղղագրութեան հարցերուն մէջ :

Մեր մտահոգած զրոյց – բրոցները ոչ իսկ խորհրդահայ թերթ, դիրք եւ կամ տեղեկագիր կը կարդան, որպէսզի հասկնան թէ «բանը ինչումն է» :

Կարդան ալ, յոգնութիւն չեն կրեր տրամաբանական եզրակացութեան յանգելու :

Երեւանի «Գրական Թերթ»ը, «Օրգան Հայաստանի Սովետական Գրողների Միութեան», ուշադրաւ տեսութիւն մը հրատարակեց 1955 Յունուար 30ին :

Խորագիրը,— «Հայ Տերմինաբանութեան եւ տառադարձութեան մի քանի հարցերի շուրջ» :

Ցօդուածագիրը, Ա. Սուքիասեան, թեկնածու «Փիլոլոգիական (բանասիրական) գիտութիւնների», կը վերլուծէ կարգ մը խնդիրներ որոնք սերտ կապ ունին մեր չօչափած հարցին հետ :

Այս առթիւ, յիշելով Երեւանի մէջ կատարուած «տերմինոլոգիական» (բառադիտական) աշխատանքները, կը տարակուսի երկու խոստովանութիւններ .—

1· «Սովետական շրջանում հայ գիտական տեխնիկական տերմիններ մշակելու համար ուղեցոյց են դարձրել Ռուսաց լեզուն, նրա նմանողութեամբ կազմելով բազմաթիւ նոր տերմիններ, որոնք առաջին հերթին համապատասխան բառերի պատճէնումներն են» :

2· Տերմինաբանական կոմիտէն 1940 թ· Յուլիսի 26ին հաստատել է Հայոց լեզուում կուսակցութիւն, հանրապետութիւն, խորհուրդ, նստաշրջան, յեղափոխութիւն, պատգամաւոր բառերը փոխարինել պարտիա, ռեսպուբլիկա, սովետ, սեսիա, ռեւոլուցիա, դեպուտատ բառերով, երբ վերոյիշեալ բառերին համաձայնական յունարէն բառերը արդէն բաղաձայնութիւն էին ստացել եւ յաջողութեամբ ծառայում էին լեզուին» :

Պիտի թելադրէինք մեր « պրոգրեսիւ » կամ բանդէտ ուսումնականներուն՝ այս երկու ճշմարտութիւնները արձանագրել իրենց յուշատետրերուն մէջ, սպասելով ուրիշ յայտնութեանց :

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԵՆ ՀԻՄՆՈՎԻՆ ՓՈԽԵԼ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

★

ԵՕԹԸ ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՄՍՁԱՅՆ ԵՆ

Նախկին վարչապետ Փոլ Ռէնօ բանաձեւ մը ներկայացուց Ազգ· ժողովին, առաջարկելով արմատական փոփոխութիւններ կատարել Սահմանադրութեան մէջ: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ բանաձեւին համաձայն են եօթը խմբակցութիւններ: Բանաձեւին նպատակն է վերջ տալ նախարարական տաղնապներուն որոնք յաճախադէպ են Ֆրանսայի մէջ :

Բանաձեւը կը տրամադրէ լուծել Ազգ· ժողովը եւ նոր ընտրութիւններ կատարել, երբ վարչապետներ տապալին երկու տարի պաշտօնավարելէ առաջ : Ներկայիս տեսականօրէն կարելի է լուծել Ազգ· ժողովը, եթէ երկու վարչապետներ տապալէ 18 ամսուան ժամանակաշրջանի մը մէջ, բայց յետպատերազմեան օրէնսդիրները բազմաթիւ միջոցներ ձեռք առած են Ազգ· ժողովին պաշտպանութեան համար, այնպէս որ դրեթէ անկարելի է լրացնել բոլոր պայմանները, այս կանոնը գործադրելու համար :

Ազգ· ժողովին պայմանաժամն է հինգ տարի: Ներկայ ժողովին շրջանը կը լրանայ յառաջիկայ գարնան: Սահմանադրութեան համաձայն, ոչ մէկ Ազգ· ժողով լուծուած է ժամանակէն առաջ, բայց շատ քիչ վարչապետներ կրցած են պաշտօնի վրայ մնալ աւելի քան վեց ամիս :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, Ազգ· ժողովին վարիչ դէմքերը 25 առ հարիւր ատորադրած են Պ· Փոլ Ռէնոյի բանաձեւը, իսկ 12 առ հարիւր հաւանած են ուսումնասիրել խնդիրը : Նախկին վարչապետը մասնագիտական պատճառաբանութիւններէ աւելի, կը ծանրանայ սա կէտին վրայ թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ Ֆրանսայի վիճակը, եթէ իր դաշնակից-ները չարունակեն զայն համարիլ «ամէնէն տկար օղակը Ատլանտեան պինակցութեան շղթային»: Այս առթիւ կ'աղդարարէ,— «եթէ կառչած մնանք անկայուն կացութեան համարքին, պատմութեան առջեւ մեր պատասխանատուութիւնը այնքան ծանր պիտի ըլլայ որքան նախկին վարչաձեւին (միապետական) վարիչները որոնք պատճառ եղան իրենց իսկ մահուան, մերժելով որեւէ բարենորոգում կատարել: Ֆրանսայի յետպատերազմեան 20րդ դահլիճին վերջին տապալումը պատճառ եղաւ որ ազգը նախարար չունենայ հարաւ· արեւելեան Ասիոյ խորհրդաժողովին մէջ: Հետեւաբար Ֆրանսա չկրցաւ միջամտել համայնավար Զինաստանի եւ Մ· Նահանգներու վէճին՝ Ծովմոզայի մասին: «Մեր հանրապետական պարտականութիւնը կատարած պիտի չըլլանք եթէ մեր անշարժութեամբ եւ դործելու անկարողութեամբ չպաշտպանենք այն կարգուսարքը որ կրնայ պահպանել մեր ազատութիւնները: Անոնք որ իրենք միակ դարման կ'առաջարկեն ընտրական կանոնադրի փոփոխութիւնը, կը մոռնան թէ Գ· Հանրապետութիւնը տեսաւ այդ բոլորը եւ ունեցաւ 105 կառավարութիւններ »:

Բանաձեւը կը յիշեցնէ թէ քանի մը օր առաջ Սըր Ուինսթըն Չըրչիլ երեսփ· ժողովին մէջ կը խօսէր անգլեւամերիկա-ռուսական խորհրդաժողովի մը մասին, առանց արտասանելու Ֆրանսայի անունը եւ թէ աշխատաւորական կուսակցութիւնը կ'առաջարկէ տեսակցութիւն մը սար-քել մասնակցութեամբ Չըրչիլի, Այզընհաուըրի եւ մառեչալ Բուլկանինի : Այս բոլորը կ'ապացուցանեն թէ Ֆրանսա կը կորանցնէ իր տեղը իբրեւ մեծ պետու-

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

★

ՏԱՍՆԸՄԷԿ ՆՈՐ ՄԱՌԵՇԱԼՆԵՐ, ՄԷԿԸ 7 ՑՈՎԷ· ԲԱՂՐԱՄԵԱՆ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց Մարտ 11ին, մառեչալի աստիճան տալով 11 զօրավարներու: Կը կարծուի թէ այս կարգադրութիւնը նախապատրաստութիւն մըն է, Արեւելեան Եւրոպայի համայնավարական ուժերուն միացեալ հրամանատարութիւնը ապահովելու համար: Իրազեկները կը հաւատան թէ առիթ-ման այս բարձրացումը միեւնոյն ատեն կը կազմէ վարձատրութիւն մը այն զօրավարներուն համար որոնք օգնեցին Բուլկանինի, Մոլոթովի եւ Խրուշչեւի հաշուեյարդարի ենթարկելու համար Բերիան: Նախորդ վարչապետ Մալենկովի դիրքն ալ խախտած կ'երեւայ :

Նոր մառեչալներէն մին Հայ է, զօր· Իւան (Յովհաննէս) Բաղրամեան, որ Պալթեան ճակատին հրամանատարն էր Բ· աշխարհամարտի ընթացքին : Երկրորդը Սեւծովեայ խորհրդային ուժերուն հրամանատարն է, Բիւրուղով, երրորդը՝ արեւելեան Գերմանիոյ խորհրդային ուժերուն հրամանատարը՝ Անդրէյ Կրեչքօ, չորրորդը՝ Ռոստովի շրջանին հրամանատարը՝ Ա· Երեմենկօ, որ վարած է Սթալինկրատի եւ Խրիմի հրամանատարութիւնները, պատերազմի ընթացքին : Հինգերորդը՝ Մոսկուայի շրջանին հրամանատարն է, Կիւրիլ Մոսկալենկօ, նախկին անդամ այն մասնաւոր տեսնանին որ 1953 Դեկտեմբերին մահուան դատապարտեց Բերիան: Վեցերորդը՝ Վասիլի Զուիկով, հրամանատարը Քիեւի շրջանին : Նախապէս եղած է գլխաւոր հրամանատարը Գերմանիոյ խորհրդային ուժերուն: Մնացեալ հինգ զօրավարներէն միայն Թիկարեւ ծանօթ է Արեւմուտքի մէջ, իրեւ անդամ գինուորական բարձրագոյն մարմնի: Այժմ կը դառնայ գլխաւոր մառեչալ օդանաւային ուժերու : Նոր մառեչալներէն Ռուտենկօ փարիզ եկած էր քանի մը տարի առաջ, վկայութիւն տալու համար, Կրաչենկոյի կողմէ բայուած դատին առթիւ :

× Զրոյցի մը համաձայն, արտաքին գործերու նախարար Մոլոթովի գիրքն ալ խախտած է :

× Խ· Միութեան կառավարութիւնը եւ կեդր· կոմիտէն հրամանագիր մը հրատարակեցին, որ խստօրէն կը քննադատէ հոդագործական արտադրութեան ծրագրին թերակատարումները: Հրամանագիրը այս թերութիւնները կը վերագրէ ծայրայեղ կեդրոնացման եւ դիւանակա-

(Շար·ը կաթդալ Դ· էջ)

թիւն, իբրեւ հետեւանք իր վարչական անկայուն կացութեան :

Բանաձեւը մասնաւորապէս կը պարզէ բրիտանական սահմանադրութեան առանձնայատկութիւնները, որոնք զօրաւոր իրաւասութիւններ կուտան գործադիր իշխանութեան : «Մեր հարեւան երկրին մէջ կառավարութիւնը կրնայ երեսփ· ժողովը լուծել երբ որ յարմար դատէ: Մէկուկէս դար է ի վեր միայն 1867ին ընտրուած երեսփ· ժողովը կրցած է լրացնել իր պաշտօնավարութեան շրջանը: Լուծման իրաւունքին չնորհիւ, ժողովուրդը կրնայ կարգադրել օրուան հրատապ խնդիրները. ինչպէս տեսանք 1823ին, 1852ին, 1832ին, 1867ին, 1884ին եւ 1918ին: Երբ կառավարութիւն մը կը տապալի, երեսփ· ժողովին լուծումը կը դառնայ իրաւունք : 1706էն ի վեր բրիտանական երեսփոխան-մը չի կրնար ծախքերու որեւէ յաւելում առաջարկել եւ որեւէ կառավարութիւն չի առաջարկած ջնջել այդ կարգադրութիւնը :

ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Տպագրական արկածի մը հետեւանքով, « *Յառաջ* »ի այսօրուան չորս էջերը թուփած ըլլալով, ստիպուեցանք երկու էջ հրատարակել :

Ցառաջիկային կը լրացնենք պակասը :

ՃԱՇԱԳԻՆ ՁՓԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Աշոտ Ֆրէնկեան եւ զաւակները	10·000
Վահրամ Պարկիրեան	10·000
Փիրայր եւ Վահան Էսմէրեան եւ ընկերութիւն	2·000
Մկրտիչ Գազանճեան	2·000
Պօղոս Սարեան	1·000
Արմենակ Անէմեան	1·000
Փիէր Սագայեան	1·000
Ոստանիկ Անէմեան	1·000
Ժան Մօլփէսի	1·000
Դեղամ Զարփճեան	1·000
Եդուարդ Դանիէլեան	1·000
Խորէն Դերձակեան	1·000
Ժամ Էրէկլէքեան	1·000
Կրօնիկ Փափագեան	1·000
Եդուարդ Փուլճեան	1·000
Ժամ Զարիփեան	1·000
Ստեփան Խաչերեան	1·000
Ժամ Կէվրէկ	1·000
Մատաթ Ղազարոսեան	1·000
Ռօպէր Էսթիւազի	1·000
Վրոյր Զիթունի	1·000
Կարապիս Եամմաեան	500
Սեզար Փուլճեան	500
Հայկ Ղուկասեան	500
Լեւոն Աղուռիկեան	500
Ռօպէր Քէրէսթէճեան	500
Սիլվերթա	500
Թերեզ	500
Կարմիրեան	500
Մարտիկ Պէրպէրեան	500
Սարգիս Տարագճեան	500
Զարեհ Հեճիմեան	500
Ներսէս Ալթունեան	500
Պօսի	500
Վռամ Անդրէասեան	500
Կոպեռնիկ Մալխասեան	500
Փիրայր Աբրահամեան	500
Շարլ Սարաֆեան	500
Տը Պօթօն	500
Վահէ Կիւմիւշ	500
Այզընպէրկ եւ Մարկօ	500
(Այս դումարները ստացանք ձեռամբ Պ· Մկրտիչ Գազան – ճեանի) :	
Ողբացեալ Ռուբէնի չորս քոռնիկները՝ Ռուբէն, Ռուբէն – Միշէլ, Արամ եւ Տանիէլ	5·000
Լեւոն եւ Նշան Մուրատեան (Վիչէն, *իրենց հօր արկածէն ազատելու առթիւ*)	5·000
Փոքրիկներ Յարութիւն եւ Վարսենիկ Պապուեան (*Ալֆորվիլ*)	3·000
Ռուբէն եւ Աւետուր Ագըլեան	2·000
Նուարդ եւ Վերժին Տօճպայեան (*Շարվիէօ*)	2·000
Ոմն (Վիչէնէն իր վաղամեռիկ որդւոյն յիշատակին)	2·000
Վիէնի Հ· Մ· Ը· Մ·	2·000
Ժամբի Գրիգորեան (*Մարսէյլ*)	2·000
Տիկին Մարիամ Կիւլխասեան (*Մարսէյլ*)	1·000
Ցատմիկ Աբելեան	1·000
Մեսրոպ Զօրաբաբելեան	1·000
Ոմն	2·000
Այրի Թիկ· Թեփարին Դաւթեան (*Ալֆորվիլ*)	1·000
Տիկին Սիրանոյշ Մէզպուրեան (*Պոնտիէն, իր յիշատակ փոքրիկին Արտաշէսին*)	500
Ցակոբջան Խարիբեան	1·000
Փոքրիկն Սօնա Տէր Խաչատուրեան (*Ալֆորվիլ*)	1·000
Գումար՝	82·500
Երէկուան դումարը՝	303·750
Ընդհ· դումար	386·250

Երէկուան ցանկին մէջ Ցակոբ Փաշայեան պիտի ըլլայ Միհրան Փաշայեան :

լութեան (բիւրոկրասի) «որ երբեք ան – հրաժեշտ չէ սովխողներուն եւ կոլխոզ – ներուն համար : Ամէն բան վերէն տնօ – րինելու քաղաքականութեան հետեւանքով է որ Ուկրայնայի մէջ գիւղացիները բո – նագատուած են զարնանացան կատարել փոխանակ աշնանացանի , հակառակ իրենց երկարամեայ փորձառութեան » :

Հրամանագիրը օրինակներ կը յիշէ նա– եւ Սիպերիայէն եւ ուրիշ կարգ մը շրջան– ներէ եւ կը բացատրէ թէ այս վերլուծմ – ներուն հետեւանքով անբաւական եղած է մխի , կաթի , հաւկիթի , բուրդի եւն . ար– տադրութիւնը : Եւ իրրեւ զարման կը հր– րամայէ հողագործական նախարարու – թեան եւ պետական ապարակներուն (կոլ– խոզ) մինչեւ Յուլիս 1 վերաքննել կոլ – խոզներու ծրագիրները : Նոր առաջարկ – ները պէտք է կեդր . Կոմիտէին եւ կառա– վարութեան յանձնուին Հոկտ . 15ին :

Հրամանագիրը հրատարակուեցաւ ճիշդ այն պահուն երբ Մոսկուայի մէջ կը բացուէր հողագործական դիտութեանց Ակադեմիայի համագումարը , մասնակ – ցութեամբ 700 դիտուններու եւ մասնա – գէտներու :

× Ա . Միւթիւնը հաւանութիւն յայտ – նեց որ հողագործական պատուիրակու – թիւններ փոխանակուին Մ . Նահանդներ – բուն հետ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԻՈՑ արտաքին գործերու նախա – րարը յայտարարեց թէ Բ . օր Պաղատա պիտի երթայ օդանաւով , բացատրելու համար Իրաքի կառավարութեան թէ ին – չու Սուրիա , Եգիպտոս եւ Արաբիա որո– շած են ապահովութեան նոր դաշինք մը կնքել : Այս առթիւ պիտի տեղեկացնէ թէ դաշինքը ուղղուած չէ արաբական պե – տութեան մը կամ Թուրքիոյ դէմ , այլ ահմանուած է պաշտպանելու Սուրիոյ անկախութիւնը որեւէ վտանգի դէմ : — Իրաղեկ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Անգ – լիա հակառակ է այս դաշինքին եւ իր տե– սակէտը յայտնած է Սուրիոյ եւ Եգիպ – տոսի :

Ա . ՄԻՈՒԹԵԱՆ արտաքին նախարարու– թիւնը զեկոյց մը հրատարակեց , որուն համաձայն Պ . Մոլոթով երկու անգամ տեսակցութիւն ունեցած է Մոսկուայի ա– ւըստրիական դեսպանին հետ , Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագրի մասին : Մոլոթով ըսած է թէ Ա . Միւթիւնը կը հաւանի քաշել իր զօրքը , առանց սպասելու հաշ – տութեան դաշնագրի մը , պայմանաւ որ երաշխիք տրուի թէ Աւստրիա եւ Գերմա– նիա պիտի չձուլուին իրրեւ մէկ պետու – թիւն (Անշլուս) : Յետոյ , Աւստրիա պէտք չէ որ զինուորական խարխլներ տրա – մադրէ օտար պետութեան մը (կ'ակնար– կէ Մ . Նահանդներուն) : Արեւմտեան չը – ջանակներու մէջ կը կարծեն թէ Մոսկուա նոր փորձ մը կը կատարէ , վիժեցնելու համար Գերմանիոյ վերազինումը :

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ եղաւ «փենիսիլինի հնարիչը , Սըր Ալեքսանդր Ֆլեմինկ , որ 73 տարեկան էր : Ուրբաթ օր յանկարծ փլաւ , երբ նախաճաշը կ'առնէր անկողնին մէջ : Իր կինը , յոյն հերոսուհի մը եւ պիանական մը , անարին մօտ էր երբ մե – ռաւ : Աչխատի չորս կողմէն պարզեւներ տեղացին Ֆլեմինկի վրայ , մէկն ըլլալով Նոպէլի մրցանակը , բայց Սկովտացի դիանականը երբեք հետամուտ չեղաւ դը– րամ դիզելու : «Փենիսիլին»ի դիւտէն ա – ռաջ , հականեխական նիւթի մը մասին փորձեր կը կատարէր մարդկային ար – ցունքով եւ չորիքով : Աւելի երկար կը խօսինք իր մասին :

ԱԶԳԱՑՆԱԿԱՆ Ձինաստանի արտաքին գործերու նախարարը յայտարարեց թէ պիտի պաշտպանեն Քուէմոյ եւ Մացու կղզիները , Մ . Նահանդները օգնեն թէ ոչ : Կարմիր Ձինացիները վերսկսած են որմ– բակոծութիւնը :

ԻՏԱԼԻՈՑ ծերակոյտը Մարտ 11ին վա – ւերացուց Փարիզի համաձայնութիւննե – րը , 82ի դէմ 139 ձայնով : Հակառակ քուէարկած էին համաձայնավարները եւ ձախակողմեան ընկերվարականները : Վերջին պահուն գործադուլ մը սարքուած էր որ տեւեց երկու ժամ :

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ խորհրդաժողով մը պի – տի գումարեն Լոնտոնի մէջ , Աւստրեան Խորհուրդին գումարուման առթիւ , քըն– նելու համար Հնդկաչինի խնդիրը որ հետզհետէ կը բարդան . / :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ՏՈՄՍԵՐ

ՎԱՐՁՔԴ ԿԱՏԱՐ

*

Ողբացեալ Լեւոն Շանթէն լսած եմ հե– տեւեալ պատմութիւնը , եօթը տարի ա – ռաջ .

— Հայ Օգնութեան Միութեան գրա – սենեակն էինք : Ճեմարանին համար հա – ւաքուած դումարները կը հաշուէինք ... Հարիւր հազարը անցած էր ... Ներս մը– տաւ՝ համեստ արտաքինով մէկը ... Բա– րեւեց ու քովս եկաւ ... Թեւին տակ ու– նէր լրագրին մէջ փաթթուած ծրար մը , զոր յանձնեց ինծի՝ երկիւղածութեամբ եւ ըսաւ .

— Պարոն Շանթ , ասի մեր ճեմարանին համար է . իմ կողմէ նուէր մը ... Դիտեմ , շատ բան մը չէ , բայց աւելին չեմ կրնար տալ : Երանի հարուստ ըլլայի եւ աւելին տայի ...

— Ծրարը բացի . մէջը ի՞նչ կ'ուզես որ տեսնեմ — հազար տոլար ...

Քանի մը օր առաջ , այս թերթին մէջ կարդացի թէ Խարբերդի Խուլլու գիւղէն , Պետրոս Ասատուրեան , Պարոն Լուքիի Մինասի ձեռամբ , հազար տոլար ղրկած է Պէյրութի ճեմարանին հանգանակիչ յանձ– նախումբին , կարծեմ , «ցաւ յայտնելով » թէ աւելին նուիրելու ի վիճակի չէ ...

Մեր ողբացեալ ընկերոջ հազար տոլար յանձնողն ալ այս հայրենակիցն էր ...

Եօթը տարուան մէջ , երկու հազար տո– լար նուէր՝ Փալանճեան ճեմարանին ...

Ինչո՞ւ :

Ըղձէզի Հայոց ազգին զաւակները հա– յեցի դաստիարակութիւն ստանան , հա – յերէն սորվին , Հայոց պատմութիւնը կարդան , Հայու պէս ապրին ու երբ օրը գայ , իրենց ժողովուրդին ծառայեն :

Ո՞վ է այս առատաձեռն հայրենակիցը :

Անճամբ ծանօթ չեմ իրեն , բայց լսած եմ որ մեր միլիոնատէրը աղաներէն չէ : Ընդհակառակն , շատ համեստ պայման – ներու տէր ՝ քայքայուած առողջու – թեամբ մէկն է : Աչնի նպարեղէնի խանութ մը : Նպարեղէնի խանութին չորս պատե – րուն մէջ միլիոն կը դիզուի՞ :

Ի հարկէ ոչ : Բայց , նպարեղէնի խա – նութին մէջ ալ նստած կրնայ ըլլալ ազ – նուական հոգիով , հայրենասէր եւ ու – սումնասիրող մարդ մը : Ո՞վ ըսաւ որ մարդոց «աղնուականութիւնը» կը սկսի այն օրը , երբ դրամատունը պահ դրուած տոլարներուն դումարը մէկ միլիոնը կ'անցնի : Ընդհանրապէս , հակառակը կը պատահի — միլիոններուն դէզը որքան բարձրանայ , տիրոջը հոգին այնքան կը ցածնայ :

Տարակոյս չունիմ , որ պարոն Պետրոս Ասատուրեան , անդր առ անդր իրարու քով բերած է այս դումարը՝ տարիներու ընթացքին : Եւ , ահա , մէկ չունչով ազ– դին կը նուիրէ զայն , մաքէն՝ ըսելով .

— Ես զղջասուն չդայի ... Էհ , ինչ օ– րեր տեսանք , զղջոցի մասին ո՞վ կը մը– տածէր ... Ես «մարդ» չեղայ , թող մեր զաւկները «մարդ» ըլլան :

Պարոն Ասատուրեան չէ՞ր կրնար այս երկու հազարը , առօք – փառօք , ծախել Մայամիի պեղածիծաղ ծովափը կամ Փա– րիզի Ծուլի Պէռժէռին բոլորտիքը : Չէ՞ր կրնար խաղասուն մը ներս մտնել ու քանի մը վայրկեանէն եղածը չեղածը «նուիրել» քաուիիէին :

Ի հարկէ կրնար , եթէ իր սիրտը բան – կած չըլլար հայրենասիրութեան այն կա– րկինով որ ահաւասիկ , ազգին դանճանա– կը նեռել կուտայ՝ իր ճակտին քրտինքով վաստկած այս զոյգ զումարները :

— Ես «մարդ» չեղայ ...

Հազար անգամ կը սխալիս պարոն Ա – ասատուրեան : Ոչ միայն «մարդ» ես , այլ դլխադիր Մարդ : Ուսումը չէ որ մարդը «մարդ» կ'ընէ , այլ հոգին : Հազար ապ – րիս :

Կը մաղթեմ որ ճեմարանին աշակերտ – ները երբեք , երբեք չմոռնան քեզ եւ զղ– ջոցին Մատեանին մէջ գրեն քու անունդ՝ ոսկի տառերով :

Պռաւօ եւ վարձքդ կատար :

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Վասպուրականի Հայր . Միութիւնը կը պատրաստուի տօնելու 1915 Ապրիլին հերոսամարտի քառասուն ամեակի տարեդարձը , Մայիս 15ին , մեծ պատրաստութեամբ :

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ԱՐԴԱՐ ԳԱՆԳԱՏ ՄԸ

•

Երեւանի «Գրական Թերթ»ը քաց նամակ մը հրատարակած է Յունուար 30ի թիւին մէջ , հետեւեալ ստորագրութիւններով .— Ա . Իսահակեան , Դ . Դեմիրճեան , Ստ . Զօրեան , Էտ . Թոփչեան , Արազի , Ն . Զարեան , Հ . Քոչար , Գ . Սարեան , Գ . Սեւունց , Ս . Կապուտիկեան , Համ . Սիրաս , Սարմէն :

Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը , ա – բեւմտահայ աշխարհաբարով . —

Տարուէ տարի կը մեծնան Հայպետ – հրատի հրատարակչական ծրագիրները եւ կ'աւելնայ լոյս տեսած գիրքերու քանակը :

Հայպետհրատը կը հրատարակէ դասա – գիրքեր , գեղարուեստական , մանկական , դիւղատնտեսական , բժշկական , քաղաքա– կան , երաժշտական , մարզանքի եւ այլ տեսակի գրականութիւն :

Որքան ալ ճաճած ըլլան Պետական Հրա– տարակչականի հնարաւորութիւնները , ան ի վիճակի չէ գոհացնելու հանրապե – տութեան գրասէր հասարակութեան (հա– սարակայնութիւն?) ճաճած պահանջները :

Կարելի է բերել բազմաթիւ փաստեր , ցոյց տալու համար թէ ինչպէս Հայպետ– հրատը չի կրնար ժամանակին իրականա– ցնել նախատեսուած հրատարակչական ծրագիրներու կատարումը : Յ . Պարոն – եանի երկերու 11 հատորի հրատարակու– թիւնը տեւեց մօտաւորապէս 15 տարի , Նար – Դոսի երկերու 7 հատորի հրատա– րակութիւնը 12 տարի , Յ . Թումանեանի երկերու հինգ հատորի պետական հրա – տարակութիւնը սկսաւ 1938ին եւ լրա – ցաւ միայն 1952ին :

Գրեթէ նոյն անմխիթար վիճակին մէջ կը գտնուի ռուս եւ համաշխարհային դա– սական երկերու հրատարակութեան դոր– ծը : Ա . Պուշկինի երկերու առաջին հա– տորի հրատարակութիւնը տեւեց , մօտ երկու տարի , իսկ Վ . Հիւկոյի (Հայուդ – յի?) «Թշուառները»ու առաջին հատորը կարդալէ ետք , հայ ընթերցողը 12 տարի վերջը միայն հնարաւորութիւն ունեցաւ կարդալու այն նոյն աշխատութեան վեր– ջին՝ հինգերորդ հատորը : Նման շատ փաստեր կարելի է բերել ինչպէս խորհր – դային , նոյնպէս համաշխարհային ժա – մանակակից յառաջադէմ գրողներու ըս – տեղծագործութեանց հրատարակութեան փորձէն :

Հայպետհրատին մէջ կը ձգձգեն , մէկ ծրագրէն միւսը կը փոխադրեն նաեւ ա – վետահայ գրողներու գործերը : Միայն 1954 թուականին ծրագրով նախատես – ուած 97 անուն մանկական գրքերէ հրա – տարակուեցան միայն 32 անուն գիրք :

Ինչո՞ւ է այսպէս : Պատճառը այն է որ Հայպետհրատին մէջ ստացուած տարե – կան հազար թուղթին 65 – 70 առ հարիւրը կը ծախսուի միայն գաղրօցական եւ բուհական (բարձրագոյն ուսման) դասագրքերու հրատարակութեան վրայ , իսկ , մնացած չնչին մասը՝ միւս բոլոր տեսակի գրականութիւններու հրատարա– կութեան վրայ : Հետզհետէ աւելի կ'ընդ– լայնուի դասագրքերու հրատարակու – թիւնը : 1947ին լոյս տեսած է 43 անուն դասագիրք , իսկ 1954ին 106 անուն դա – սագիրք եւ մեթոտական ձեռնարկ : Այս տարի պիտի հրատարակուին աւելի շատ դասագրքեր եւ մեթոտական ձեռնարկներ քան անցեալ տարի :

Այս պարագան ինքնին ուրախալի երե – ւոյթ է եւ ցոյց կուտայ հանրապետու – թեան (ռեսպուբլիկայում) ժողովրդական կրթութեան մասին կուսակցութեան (պարտիա) եւ կառավարութեան մեծ հո– գատարութիւնը :

Ուրիշ կերպ չէր կրնար ըլլալ : Տար – ուէ տարի կ'աճին գաղրոցներու ցանցը եւ աշակերտներու թիւը , կը բարձրանայ դի – տելիքներ ձեռք բերելու պահանջը եւ Հայպետհրատը պարտաւոր է ժամանակին դոհացնել զայն :

Սակայն լաւ չէ , այդ ամէնը կը կա – տարուի ի վնաս գեղարուեստական դրա – կանութեան , որու հետեւանքով ալ կը թերակատարուին Պետհրատի հրատարակ– չական ծրագիրները :

Հետզհետէ կ'աճին սովետահայ ընթեր – ցողներու գեղագիտական պահանջները : Ոչ միայն իւրաքանչիւր գիրք , այլ եւ դրեթէ իւրաքանչիւր ընթերցասէր հայ ընտանիք այժմ ունի իր սեփական գրա – դարանը : Մինչդեռ Հայպետհրատը դա – սական եւ ժամանակակից գրողներու ըս – տեղծագործութիւնները լոյս կ'ընծայէ հինգ հազար , լաւագոյն պարագային՝ տասը – տասնըհինգ հազար օրինակ , քանակութիւն մը որ չի կրնար գոհացնել հանրապետութեան ու Միութեան տար – բեր մասերուն մէջ բնակող հայ ընթեր – ցողներու պահանջները : Դեռ չենք խօսիր արտասահմանի հայ գաղութներուն գրա – կանութիւն ճարելու մասին , որ նոյնպէս շատ կարեւոր խնդիր է :

Եզրակացնելով , ստորագրողները ան – հրաժեշտ կը գտնեն . Հայպետհրատէն ան– ջատել դասագիրքերու հրատարակու – թեան գործը եւ ատոր համար ստեղծել առանձին հրատարակչական , որպէսզի Հայպետհրատը կարենայ լրջօրէն զբաղիլ գեղարուեստական գրականութեան ծրա – գիրներու գործադրութեամբ :

Նամակը ուղղուած է «Հայկական ՍՍՌ միւնիստրների սովետին (նախարարական խորհուրդ) եւ Կուլտուրայի միւնիստրու – թեան » (Մշակոյթի նախարարութիւն) :

Ցուսալով թէ գործնական եղբի մը պի– տի յանգի այս դիմումը , պիտի մաղթենք որ բաց նամակ մըն ալ ուղղագրութեան խաթարման եւ օտար բառերու խճողման դէմ ուղղէին , ի շահ գաղրոցական եւ գե– ղարուեստական գրականութեան :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ . Մ . Ը . Մ . Ի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ջատիկի կիրակին Ապրիլ 10ին Վամ – փէնկի մէջ :

Կախարդական մթնոլորտի մէջ :

Հաճելի անակնկալներ եւ առաջնա – կարգ նուագախումբ ՝

ՓՕԼ ՄՕՐԻՍ

Պիտի գուարճանաք մինչ ամանակ օգ – տակար ըլլալով :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Հայ երիտասարդ առանձին կին մը Փը– րանոհպատակ , նպարավաճառի խանու– թի մէջ աշխատելու համար , յառաջիկա – յին ընկեր ըլլալու հաւանականութեամբ :

Գրել Ադամեանի ,

89 Աւընիւ տ'Իթալի , Փարիզ (13) :

MOKY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Մեկ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու , պաշտօնական հաշուեցոյցներով , իսկ գործածուած հայգուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՄԱՐՏ ★ MARDI 15 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7622 31e ANNEE

ԽՄԲագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3033

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԾՈՒՌ ԵՒ ԼՊՐԾՈՒՆ

●

Ինչպէս կը հաստատէ Երեւանի «Գրական Թերթ»ին աշխատակիցը, Հայաստանի «Տերմինաբանական կոմիտէն» 1940 Յուլիս 26ին որոշեր է կուսակցութիւն, հանրապետութիւն, խորհուրդ, նստաշրջան, յեղափոխութիւն, պատգամաւոր բառերը փոխարինել Պարտիա, ռեսպուբլիգա, սովետ, սեսիա, ռեւոլուցիա, դեպուտատ բառերով։

Այս իմաստակութեան հետեւանքով, տարիներու ընթացքին լեզուն «ճոխացա՛ւ»։ Հարիւրաւոր խառնածին վիժուկներ արշաւեցին ամէն ուղղութեամբ։

Եւ այսօր, Հայաստանի դիրքերուն եւ մամուլին մէջ կը դործածեն հայերէն մը որ վերլուծման եւ թարգմանութեան կը կարօտի։

Իրրեւ թէ այս փորձը կատարուած էր որպէս «Հայոց լեզուի բառապաշարի մերձեցում ՍՍՌՄ ազգային լեզուների ընդհանուր բառապաշարի»։ Ուրիշ խօսքով, «սոցիալիստական բառապաշար»։

Բայց գործը կատարուած է ոչ թէ «բնական ճանապարհով», այլ «վարչարարութեամբ, որոշումներով, դեկրէտներով»։

Հետեւա՞նքը,— Յօդուածագիրը Ա. Սուքիասեանն է որ կը բացատրէ։

— « Տերմինաբանական կոմիտէին որոշումն ունեցաւ ճակատագրական նշանակութիւն այն իմաստով, որ Հայոց լեզուի դուռերը լայնօրէն բացուեցան այնպիսի բառերի առաջ, որոնց հանդիպողականութիւնը (հոմանիշ) չափազանց ծառայում էր լեզուին»։

Այսուհետ յօդուածագիրը կը յիշէ չորք մը այլանդակ բառեր,— «բոյսերի կոնսիտուցիա», «ֆիզկուլտովեց» «գիտ-սովետ» եւայլն։

Տարիներէ ընթացքին հարիւրաւոր օրինակներ արձանագրած ենք Յառաջի մէջ, բառ թէ նախադասութիւն։ Այնպէս որ աւելորդ է խճողել նիւթը։

Ուրեմն, ահաւասիկ բանասիրութեան թեկնածու մը ալ, որ կը պարզէ բառապաշարի ասպարէզին մէջ կատարուած այլանդակութիւնները, հոգ չէ թէ ծայրայեղ դիւրութեամբ։

Կարելի՞ էր ուրիշ ելքի մը յանգիլ, երբ ընտրած են ճամբայ մը որ ոչ միայն ծուռ է, այլ եւ լպրծուն։

«Տերմինաշինարարներ»ու (բառ չի նոր) գլխաւոր ուղեցոյցը կազմած է ռուսերէնը, որ արդէն մրցանիշը կտրած է իր աշխատուած փոխառութիւններով եւ օտարաբանութիւններով։

Սովետական իշխանութենէն առաջ ալ անտեղի փոխառութիւնները լայն տեղ գրաւած էին արարատեան աշխարհաբարին մէջ, առաջնորդութեամբ Թիֆլիսի եւ Բագուի։

Բայց, լեռ ու ձոր կայ երէկուան եւ այսօրուան օտարաբանութեանց միջեւ։

Ռուսերը երբեք ալ յաճախ կ'ընդօրինակած չեն կատարուած աղճատումներուն դէմ։

« Գրական Թերթ»ի աշխատակիցը այս առթիւ կը յիշէ Լենինի մէկ յօդուածը, « Ռուսաց լեզուն մաքրելու մասին », գրուած՝ 1919ին։

— «Ռուսաց լեզուն մենք փճացնում ենք։ Օտար բառերը գործ ենք ածում առանց անհրաժեշտութեան։ Այդ բառերը սխալ ենք գործածում»։ (կը յիշէ օրինակներ ալ)։

Եւ մինչ ռուսերէնը իր պակասները լրացուցած է փոխառութեամբ, մեր հայերէնը կը փճացնէն տգիտութեամբ եւ մոլեռանդութեամբ։ Դէպի մայրենի անդաստանը հոսեցնելով օտարին պղտոր եւ ծանծաղ առուները։

Բոլորիս պարտքն է կասեցնել չարա-չուք արշաւը։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊԵՐԸ

ՆՈՐ ԽՄՈՐՈՒՄՆԵՐ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

★

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ՇՈՅԷ ԲԻԹՕՆ

Խ. Միութեան կուսակցական պաշտօնաթերթերը, «Փրաւտա», ուշագրաւ խորհրդածութիւններ հրատարակեց, մաւսչալ Թիթոյի վերջին բանախօսութեան առթիւ, որ քննադատութիւններ կը պարունակէր Մոլոթովի դէմ։ Անցեալ հինգշաբթի օր պաշտօնաթերթը եւ ուրիշ թերթեր արտատպեցին Թիթոյի ճառը։ Ակնարկելով, երբ խորհրդային թերթերը հրատարակէին օտար ականաւոր անձերու բարեկամական խօսքերը, անմիջապէս կը պատասխանէին, հերքելով եղած վերապրումները։ Այս անգամ Թիթոյի ճառը կ'արտատպուէր առանց որ եւ է ժխտական պատասխանի։ Այնպէս որ, քաղաքական շրջանակներու մէջ այն տպաւորութիւնը դոյացաւ թէ կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Խրուշչեւ կ'ուզէ օգտուիլ Թիթոյի դեռաղութիւններէն, պայքար մը բանալու համար Մոլոթովի դէմ։ Մին-չեւ անգամ կարծողներ կան թէ Խրուշչեւ եւ իր ընկերները ինչպէս որ վարչապետութենէ ձգեցին Մալենկովը, կրնան պաշտօնէ արձակել նաեւ արտաքին գործերու նախարարը։ Այդ պարագային կը յուսան լաւագոյն յարաբերութիւնները հաստատել Թիթոյի հետ։ Կ'արժէ յիշել թէ Մոլոթովն էր որ եռակոսալուիծ հետ յարաբերութիւնները խզեց աջակցութեամբ Մալենկովի եւ Սթալինի։

Այդ խզումը տեղի կ'ունենար 1948ին, բուռն արտայայտութիւններով։ Առ այժմ Մոլոթով կը պահէ իր դիրքը եւ կառավարութիւնը ամբողջութեամբ կ'ուզէ վերահաստատել նախկին սերտ յարաբերութիւնները եռակոսալուիծ հետ։ Փրաւտա լրելեայն կը հակադնէ թէ շատ բան փոխուած է 1948էն ի վեր եւ թէ նոր յարաբերութիւնները պէտք է հաստատուին հաւասարութեան հիման վրայ։ Այս առթիւ կ'ըսէ, — « Խ. Միութիւնը կ'ըմբռնէ թէ ամէն պետութիւն իրաւունք ունի որեւէ ուղեգիծ հետեւելու արտաքին քաղաքականութեան մէջ»։

Յօդուածին տարօրինակութիւնն է «Դիտող» որ յաճախ կուսակցութեան առաջնորդը կ'ըլլայ։ Եթէ յօդուածագիրը Խրուշչեւն ալ չէ, դժուար թէ դրութիւնը տպուած ըլլայ առանց իր հաւանութեան։

Յօդուածին մէջ աչքի կը զարնէ հետեւեալ նախադասութիւնը, — « Իրականութեան չի համապատասխաներ նախադիր Թիթոյի այն տեսութիւնը թէ կողմերէն մին իր ժողովուրդէն կը ծածկէ իրողութիւնները»։ Յօդուածագիրը պատասխանելով Մոլոթովի դէմ եղած քննադատութեանց, դիտել կուտայ թէ Թիթօ ինքն ալ յանգանքներ ունի ներկայիս, երբ ջանքեր կ'ըլլան բարելաւելու համար Խ. Միութեան եւ եռակոսալուիծ յարաբերութիւնները։ Կուսակցական պաշտօնաթերթը հաշտարար լեզու մը գործածելով, կը յուսայ թէ

ՊԱՑՔԱՐ «ԱՋ»ԵՐՈՒ ԴԷՄ

●

ԾԱՆՐ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔՆԵՐ

Միւնխէն օրը «Փրաւտա» խիստ խմբագրական մը կը հրատարակէր կուսակցութեան կազմակերպութեանց դէմ, անոնց վերագրելով սխալներ, խեղաթիւրումներ եւ վարդապետական ծայրայեղութիւն։ Ռատիօ — Մոսկուան ալ կրկնեց այս քննադատութիւնները։ Թերթը յիշեցուց մը շրջանային կոմիտէներ, պատասխանատուները կ'ամբաստանէ թէ ստորագնահատած են Մարքս — Լենինեան տեսութիւնը, չեզելով հաստատուած սկզբունքներէն։ «Այն պատրուակով թէ կամաւոր է Մարքս Լենինեան տեսութեան ուսումնասիրութիւնը, շատ մը վարիչներ երեսի վրայ կը ձգեն քարոզչական աշխատանքը, որ էական է»։

Ուրիշ թերթեր ալ հետեւելով կեդրոնի հրահանգին, չատ ծանր ամբաստանու-թիւններ կ'ուղղեն անոնց դէմ որոնք նախընտրութիւն կուտան թիթեւ արդիւնաբերութեան, ստորագնահատելով ծանր ճարտարագործութիւնը։ «Վոլգոսի էկոնոմիկի (Տնտեսական Խնդիրները) հանդէսը իր իսկ մեղայապիրը հրատարակելով, կը խոստովանի թէ չանցեալը է, տպած ըլլալով Ի. Վիսկուսկի « տեսական եւ քաղաքական կոպիտ սխալներ»։ Այս առթիւ կ'ըսէ թէ « Մարքս - Լենինեան տեսութեան վերաքննութիւնը ծանր արդիւնաբերութեան մասին՝ համաձայն է անձնասպանութեան, մեր երկրին անկախութեան կորուստին, ինչ որ պէտք պիտի վերածէ դրամատիրական տնտեսութեան հողագործական կցորդի մը։ Այդ քաղաքականութիւնը պիտի խարխլէ Խ. Միութեան զինուորական ուժը, դէպի մահ առաջնորդելով խորհրդային կարգադրութիւնը »։

Թերթը կը քննադատէ նաեւ Տնտեսական կաճառը, իրրեւ պատասխանատու կատարուած չեղումներուն եւ կը պահանջէ վերջ տալ «գաղափարական սխալներու եւ տնտեսական քաղաքականութեան խեղաթիւրման։ Ծանր արդիւնաբերութիւնը, որ կը զարգանայ անդադար, է եւ կը մնայ հիմքը մեր հայրենիքին զօրութեան »։

× Ինչպէս հաղորդած էինք կիրակի օր, 11 զօրավարներ մառեչալի աստիճան ստացած են, մէկն ըլլալով զօր. Յովհ. Բագրամեանը։ Այս առթիւ իրազեկներ դիտել կուտան թէ բացի երկու նոր մառեչալներէ որոնց մէկը կը պաշտօնավարէ Մոսկուա-յի, իսկ միւսը՝ Աւստրիոյ մէջ, միւսները պատասխանատու են այն շրջաններուն ո-րոնք յառաջիկային կրնան զինուորական դործողութեանց վայր դառնալ Եւրոպայի մէջ։

կարելի պիտի ըլլայ աւելի սերտ յարաբերութիւններ հաստատել Եռակոսալուիծ հետ, քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային զետնի վրայ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ կառավարութիւնը մեծ-ձեց Խ. Միութեան կողմէ եղած կարգ մը առաջարկները։ Մասնաւորապէս մեծձեց ընդունիլ նաւային օդնական կցորդ մը Ա-ԹԷնքի խորհրդային դեսպանատան մէջ, ինչպէս եւ փոխադարձ այցելութիւններ յոյն եւ ռուս նաւաստիներու միջեւ։ Խորհր-դային դեսպանատան կցորդները պարտաւոր են արտօնութիւն խնդրել, ճամբոր-դութիւններ կատարելու համար Ա.Թ.Էնքի շուրջը, 50քիլոմեթր շրջագիծէ մը աւելի։

ՏԱՍԸ ԼՐՏԵՄՆԵՐ ձերբակալուեցան Շուէյտի մէջ։ Պաշտօնական դեկոյցը կ'ըսէ թէ հինգը չուէյտացի են, իսկ մնացեալները օտար ,— մէկ Զեխ, մէկը Գերմանացի են։ Բոլորն ալ կ'ամբաստանուին թէ լրտեսութիւն կը կատարէին ի չահ եւրոպական երկու փոքր պետութեանց, զինուորական գաղտնիքներ կորզելու եւ տարածիրները մոլորեցնելու համար։ Խիստ դաղտնապահութիւն կը տիրէ։

ՃԱՇԱԳԻՆ ԶՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ԶԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՒ, ԱԹԷՆՔ)

Տէր եւ Տիկին Եղիազարեան (Մօնթէկլիմար)	5·000
Միհրան (Րիւգ)	5·000
Տիկին մը (Վառ)	5·000
Դանիէլ Վարուժան որդիք (Քալիֆորնիա)	5·000
Տէր եւ Տիկին Արամ Աչըճկէօզեան	2·000
Ն. Տէլիպօյաճեան (Մարսէյլ)	2·000
Սահակ Բհոյ. Պապիկեան (Վա-լանս)	2·000
Տէրմանեան ընտ. (Լիոն)	2·000
Ղուկաս Յակոբեան	2·000
Պետրոս Ներկարարեան	2·000
Արմենակ Սալմասեան	1·000
Այրի Տիկին Խաչատուրեան (Մէն Շամոն, իր տղուն յիշատակին)	1·000
Յովհաննէս Սարգիսեան	1·000
Նատին Գաբրիէլեան	1·000
Արտաշ Մինոյեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Նասիպ Զաֆարեան (Վիլ տ'Ավրէ)	1·000
Տիկին Քիճիրեանի ձեռամբ (Իսթ, ցանկը առանձին)	17·200
Գումար	55·200
Մարտ 13ի գումար	386·250
Ընդհ. գումար	441·450

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

Այս չաբթու կառավարութիւնը, պիտի դրպղի չաբք մը հրատապ խնդիրներով, որոնց մէջ առաջին տեղը կը բռնեն Փա-րիզի տամաճախութեանց վաւերացումը, հարկային օրէնքի բարենորոգումը եւ մասնաւոր իրաւասութեանց առաջարկը։ Ուրբաթ օր այս վերջին խնդիրը պիտի քննուի Ազգ. ժողովին կողմէ։ Հարկային օրէնքի բարեփոխման ծրագիրը կը նախատեսէ միակ տուրքի մը հաստատումը եւ ուրիշ բարեփոխումներ։

Վարչապետը այս չաբթու լրացուցիչ տեղեկութիւններ պիտի հաղորդէ ծերակոյտին ազգ. պաշտպանութեան եւ արտաքին գործերու յանձնաժողովներուն, չեչտելով Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման անհրաժեշտութիւնը։

Այս առթիւ թերթերը կարգ մը յայտնութիւններ կը հրատարակեն Զըրչիլի նամակի մասին, որ դաշտնի պահուած էր մինչեւ հիմա։ Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, Զըրչիլ պ. Մենդէս Ֆրանսի ուղղած նամակով բացորոշապէս կը հակադնէր թէ «դաշնակիցները տրամադիր չեն ընդունելու որ Ֆրանսայի «յանգանքով» նոր յապաղումներ պատահին Գերմանիոյ զէրիչանութեան վերահաստատման եւ վերազինման գործին մէջ։ Այդ նամակին ոճը այնքան կը հակասէր դիւանագիտական սովորութեանց որ, դաշտնի վաւերագիր մը համարուեցաւ։ Ակնարկ զատ, նամակին կցուած էր դեկոյց մը որ առանց երկդիմութեան կը ճշդէր թէ Անգլիացիները եւ Ամերիկացիները աջակցութիւն խոստացած չեն Սարի մասին կնքուած Ֆրանքեւերմանական համաձայնութեան »։

Բանավէճը կը շարունակուի։

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ Ե. պայթիւնը, որ տեղի ունեցաւ Մ. Նահանգներու Նեւատա անապատին մէջ, այնքան զօրաւոր չէր։ Փորձավայրէն 120 քիլոմեթր անդին, Լաս Վեկասի մէջ, երկինքը լուսաւորուած էր շատ վայրկեան, բայց քիչ ետքը կարմրեցաւ։ Հիւլէական ռումբը տեղաւորուած էր հարիւր մեթր բարձրութեամբ աշտարակի մը վրայ։ Փորձին գլխաւոր նպատակն էր ճշդել թէ ծուխի վարագոյր մը կրնա՞յ զգալապէս մեղմացնել ջրածնին ռումբին արտադրած ջերմութիւնը։

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՂԹԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ... ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Բ.

Սալուստիոս կը սիրէ ատանդութիւննե-րը, զրոյցները եւ երեւակայութեան նը-պաստը: Սիրահար է բանահիւսական ժա-ռանգութեանց, ինչպէս եւ դիւանական վկայութեանց: Կը յիշեցնէ մեր Խորենա-ցին :

Բայց Պրոկոպիոսն է, — յոյն մատենա-դիր, ծնած՝ Պաղեստինի մէջ, մեծցած՝ Բիւզանդիոնի մէջ, մեռած՝ 562ին թուքը , — որ վկայութիւն կուտայ հայկական յաղթերգութեանց ... Աֆրիկէի մէջ, ա-ւելի վաւերական քան Սալուստիոսի վը-կայութիւնները :

Պէտք է խոստովանիլ, թէ Սալլուս-տիոս, իբրեւ խղճամիտ մատենագիր , կ'արձանագրէ ինչ որ Հեմպսալ թագաւո-րը կուտայ՝ քաղելով «փիւնիկեան գիրքե-րէ եւ ափրիկեան դիւանաթուղթերէ », մերժելով որեւէ պատասխանատուութիւն: Ընդհակառակն Պրոկոպիոս քարտուղարի սովորութիւն ունի եւ ճաշակ՝ երբ պատ-մութիւն կը գրէ, կը սիրէ աշխատիլ՝ տե-ղեկագիր պատրաստելու ձեւով: Կը պատ-մէ իբրեւ վկայ, յաճախ իբրեւ ականա-տես :

Արդարեւ Պրոկոպիոս լաւ կը ճանչնայ Աֆրիկէն, — հետեւած է զինուորական դործողութիւններուն, որոնք կը կատար-ուէին զսպելու համար Աֆրիկէի պարբե-րական ապստամբութիւնները :

534 – 535 թուականներուն, Աֆրիկէ կը փշրէ բիւզանդական լուծը: Կայսրը Աֆ-րիկէ կը դրկէ Բելիսարը, որու արշաւա-խումբը, ցամաք եւ ծով կարգեղոնէն քանի մը հարիւր ասպարէզ հեռու, կը յառաջնայ մինչեւ Սիւլիկտա: Այնուհե-տեւ կը դժուարանայ յառաջխաղացութիւ-նը, ուստի Բելիսար պատերազմական ճե-կուտայ իր բանակին: Անկէէն կ'երթայ երկու յառաջապահ դունդեր, — ալ կող-մէն՝ հայկական դունդ մը, զոր կը վարէ Յովհան Հայկազն, «զօրապետ մը, որ համբաւ հանած էր իր ռազմավարու-թեամբ եւ քաջութեամբ» կը դրէ Պրոկո-պիոս, ձախ կողմէն՝ հռնական դունդ մը, դոր կը վարէր Ուլիարիս: Նաւատորմը կը հետեւի այս յառաջապահ դունդերուն չարժումին: Կեդրոնէն կը յառաջնար Բելիսար, ստանձնելով նաեւ յետապահ զօրամասին հրամանատարութիւնը :

Աշխատասիրը Գրաս կը հասնի առանց միջադէպի: Սքանչելի քաղաք մը պալատ-ներով, կարկաչուն աղբիւրներով եւ ան-հատնում մրգատաններով: Բանակը վը-բան կը գարնէ մրգատաններուն մէջ եւ կը դիշերէ ծառերուն տակ,— պատուղները հասեր էին արդէն:

Յաջորդ օր դարձեալ յառաջխաղացու-թիւն դէպի Դեկիմում, միշտ նոյն դուռ-շաւոր ձեւով, Յովհան Հայկազն առջեւէն: Բարբարոսներու թագաւորը, Գելիմէր , կը պատրաստէ պատերազմական սքանչե-լի ծրագիր մը,— իր եղբայրը, Ամմա-տաս, ճակատէն սիրտ յարձակէր Յովհ. Հայկազնի վրայ, մինչ իր զարմիկը, Գի-բամունդ, սիրտ զարնէր թիկունքէն, իսկ ինք, Գելիմէր, սիրտ նետուէր Բելիսարի կռնակը :

Կէս օր էր՝ երբ Ամմատաս հասաւ Դե-կիմում: Բայց Յովհ. Հայկազնի զինուոր-ները ժամանակ չտուին հանդստանալու : Հայկական դունդը նետուեցաւ յառաջ , պատերազմը սկսաւ եւ հակառակ Ամմա-տասի հերոսական ճիգերուն՝ վերջապէս հայկական զէնքերուն յաղթանակով: Ամ-մատաս սպանուեցաւ կռիւի զաշտին մը-րայ, իսկ իր զինուորները սկսան նահան-ջել: Յովհ. Հայկազն թոյլ չտուաւ որ հանդչին ու կազմակերպուին, սուրացաւ ա-նոնց ետեւէն, չարունակ հալածեց, հետա-պնդեց, «զաշտը լեցնելով բարբարոսնե-րու դիակներով» (Պրոկոպիոս) :

Մինչ այդ՝ Բելիսար զգուշութեամբ կը մօտենար Դեկիմումի, խրամներ կը փո-րէր, պետինը կ'ուսումնասիրէր եւ կը պատրաստուէր մեծ ու վճռական ճակա-տամարտի մը: Այդ պահուն իր ձիաւոր-ները լուր բերին թէ Դեկիմումի դռներուն առջեւ կռիւ է տեղի ունեցած եւ զաշտը ծածկուած է դիակներով : Սարսափի մատնուեցան բոլորը՝ անցած – դարձա-ծէն անգիտակ, որովհետեւ Յովհ. Հայ-կազն յառաջ էր սուրացեր, մինչ թշնա-մին հետեւէն, առանց լուր հասցնելու դէ-խաւոր բանակին: Յանկարծ Գելիմէր եւս հասաւ իր բանակով եւ անմիջապէս դիրք դրաւեց մօտակայ բլուրի մը վրայ: Բելի-սար չարժման մէջ դրաւ իր հեծելազօ-քը, բայց ի զո՞ւր: Պարտուեցաւ եւ նա-հանջեց, իր նահանջին մէջ դէպի հա քշե-լով նաեւ Ուլիարիսը՝ որ օդնութեան կը փութար:

Բայց Գելիմէր մեծ սխալ մը գործեց՝ անչարժ մնալով որոշ ժամանակ մը, ա-ռաջին յաղթանակէն եաք, փոխանակ Յովհ. Հայկազնի նման՝ հետապնդելու նահանջողները: Կրնար, նախ, հալածել նահանջողները եւ անդարմանելի ադէտի մը մատնել բիւզանդական բանակը, եւ երկրորդ՝ հալածել նաեւ Յովհ. Հայկազ-նը, որ դլխաւոր բանակէն կտրուած՝ յա-ռաջ կը սուրար չարունակ: Ընդհակա-ռակն, Գելիմէր դանդաղօրէն վար իջ-նելով բլուրէն, դնաց փնտռել իր եղբօր դիակը եւ վրան լալ, կռիւի դաշտին մէջ:

Օդտուելով այդ հանդիստէն, Բելիսար կարգի դրաւ իր բանակը, յետոյ տեղեկա-նալով որ Յովհ. Հայկազն փշրած էր բա-նակին մէկ թեւը եւ սպանած Ամմատա-սը, ոգեւորուեցաւ եւ հրաման տուաւ հա-կայարձակման: Յանկարծակիի եկաւ Գե-լիմէր, որ չէր կարծեր թէ պարտուած բանակ մը կրնար այդքան չուտ դանել իր դլուխը եւ անցնիլ հակայարձակման :

Եւ Գելիմէր պարտուեցաւ չարաչար , նահանջեց դէպի Նումիդիոյ խորերը :

Իրիկունը, երբ խարոյկները սկսեր էին վառիլ, Յովհան Հայկազն վերադարձ-ուց իր յաղթական արշաւէն եւ դիշերեց Դե-կիմումի մէջ :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՍՐՏԱՑՈՑՋ ՓՆԱՐԵՐԳՈՒՆ

*

ՄՄԲ.— Վահան Տէրեանի ծննդեան 70 եւ մահուան 35ամեակին առթիւ, երեւա-նի «Գրական Թերթ»ը ամբողջ էջ մը նուիրած է (9 Փետրուար) :

Ստորեւ՝ գլխաւոր յօդուածը, որով բա-նաստեղծ Գեղամ Սարեան կը պարզէ Վա-հան Տէրեանի ստեղծագործութեան էու-թիւնը .—

*Վահան Տէրեանի յուզաթաթաւ երգերը վաղուց ի վեր թափանցել են ընթերցող-ների սրտերի մէջ, դարձել են նրանց հո-գիների զրուցակիցը, նրանց հոդեկան աշ-խարհի մի մասը: Ով մի անդամ**խմել է Վահան Տէրեանի բանաստեղծական բա-ժակից, նա երբեք ու երբեք չի մոռանայ նրա երգերի մեղմութիւնը, նրա յուզաշ-խարհի չերմութիւնը , նրա բանաստեղ-ծութիւնների համայիչ նուազակցութիւնը:*

Վահան Տէրեան իբրեւ բանաստեղծ հանդէս եկաւ 1905 յունուարի ռեւոլիւ-ցիայի պարտութիւնից անմիջապէս յե-տոյ, երբ մոլեղնում էր սոցիալ-ռեակցիան դաժան ոէակցիան: Մի կողմից իրակա-նութեան մղձաւանջային դրութիւնը , միւս կողմից իր անձնական անառողջ վի-ճակը, բանաստեղծի մէջ լցրել էին մի «անանց տխրութիւն» եւ այդ անանց տխ-րութիւնն էր, որ նա արտայայտեց իր «Մթնշաղի անուրջներ», «Գիշեր եւ Ցու-շեր » ցիկլերի, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ այլ բանաստեղծութիւնների մէջ :

Վահան Տէրեանը սիրոյ երգիչ է: Նրա սէրը վեհ է ու մաքուր, բայց տառապա-լից ու վշտոտ: Սիրոյ այդ տառապանք-ների են նրա հոդուն տուել անանց թախիծ ու արտմութիւն: Եւ բանաստեղծը տեղ-ծել է իր այդ հոդեվիճակին համապա-տասխան իր պոէտական թախծաշունչ , բայց դեղեցիկ աշխարհը: Ընթերցողը նրա առաջին իսկ բանաստեղծութիւնների մէջ իրեն զգում է հիասքանչ երեկոների , լուսնեակ գիշերների, արտօրէն խօսող արծաթաշող ջրերի աշխարհում, տեսնում է աշնանային տերեւաթափերի դեղին տե-րեւներով ծածկուած ծառուղիները, մէ-գը, անձրեւը եւ մշուշը ...

Այս բոլորը ճուլուած բանաստեղծի հո-գու հետ, նրա սիրային անուրջների եւ տենչերի հետ, նրա հոդեկան աշխարհի , տառապանքների ու տրամադրութիւննե-րի հետ, կազմում են Վահան Տէրեանի դեղեցիկը:

Ես սիրում եմ մթնշաղը նրբակերտ ,
Երբ ամէն ինչ երագում է հոգու հետ...

Եւ իսկապէս, բանաստեղծի բոլոր մը-տորումները, հոդեկան բոլոր երազները, սիրային կարօտներն ու չշուկները, մեր-ժումները, զղջումներն ու յուսահատու-թիւնները, բոլորը միահիւսուած են մթն-շաղային պահերին, բոլորը տեղի են ու-նենում կապոյտ մութի աշխարհում , լուսնի շողերով ողողուած երազուն ու-րիների չուքի տակ... Բանաստեղծը զգում է իր հոդու ներդաշնակութիւնը այդ բոլորի հետ, նա աշնան թախծոտ դոյնե-րի եւ իրիկնային խաղաղ պահերի մէջ է զգում բնութեան վհատութիւնը, նրա հէք-եաթային պեղեցկութիւնը, անկախ այն բանից՝ սիրային պահե՞ր է ապրում նա այդ միջոցին, թէ՞ անջատման տխուր յուշ, անցած սիրոյ վերապրումնե՞րն են մորմոքում նրա հոդին, թէ՞ սիրած էակին հանդիպելու ծարաւն է տանջում նրա անյոյս սիրտը: Վահան Տէրեանի «Սարի յետեւում չողերը մեռան», «Էլէգիա», « Աչնան երգ » , «Աչնան Մեղեդի » , «Ինճ Թաղէք», «Սանտիմենտալ երգ» եւ բազ-մաթիւ այլ բանաստեղծութիւններ վկա-յում են այն մասին, որ նա իր բանաս-տեղծի հոգով իւրովի է հասկանում բնու-թեան չշունչների խորհուրդն ու իմաս-տը, մրմնջացող առուների ու ուռւացող հովերի լեզուն: Տէրեան իր հոդեկան աշ-խարհով այնքան սերտ է կապուած այդ բնութեան հետ, որ կարծես նրա անջատ մի մասնիկը լինի: Այդ տեսակէտից չա-փազանց բնորոշ է Տէրեանի հետեւեա-լ բանաստեղծութիւնը .

Սահուն ֆայլերով, աննշմար ,որպէս ֆն-
Ֆուշ մուրի թեւ,
Մի ստուեր անցաւ ծաղիկ ու կանաչ մեղ-
միւ շոյելով
Իրիկնաժամին, թփերն օրորող հովի պէս
թեթեւ
Մի ուրուական անցաւ, մի գունատ աղջիկ ներ-
մակ շորերով ...
Ալւոակ դաշտերի ամայութեան մէջ նա
մեղմ շշնջաց,
կարծես թէ սիրոյ ֆնֆուշ խօսք ասաց
ներհուն դաշտերին ,
Ծաղիկների մէջ այդ անուրջ կոյսի շընշու-
կը մնաց
Եւ ծաղիկները այդ սուրբ շշուկով իմ
սիրտը լցրին ... —

Իր ստեղծագործական կեանքի առաջին չրջանում, երգելով իր հոդու անյուսու-թիւնը, իր սիրոյ տրտմութիւնները ու տառապանքները, իր «Հրաժեշտի կա-պէլը», դրանով իսկ արտայայտելով իր պասսիվ դժգոհութիւնը սիրոյ կարդերի նկատմամբ, նա չմոլորուեց եւ չխճճուեց այդ մղձաւանջային անյուսութեան մէջ: իր ստեղծագործական աշխատանքի յետա-գայ տարիներին բանաստեղծը տեսաւ « մի նոր աշխարհ» ինչպէս ասում է նա ուրս բանաստեղծ Տիւտչեւի խօսքերով : Այդ աշխարհը «քաղցր առաւօտիների» ու «Նոր երազների» աշխարհն էր, երբ բա-նաստեղծը մոռնալով իր անյոյս տրտմու-թիւնները ու անոնց թախիծը, ցանկանում է «նոր կեանքով ապրել, ողջունել սիրով անց ու դարձողին, օրհներդել կեանքը , աշխարհին ժպտալ»: Այդ նոր աշխարհը այն աշխարհն էր, որի վրայ պէտք է արեւ ծագէր, ինչպէս գրել է նա իր յայտնի « Արեւածագ » բանաստեղծութեան մէջ :

Սակայն շուտով կատարներից հեռանիստ
Արեւն այնտեղ հուր կը թափէ եւ ոսկի·
Եւ կր ցնծան դաշտերը լուռ ու հանգիստ.
Երկիրն ան տուն կսքօտ կեանքի ու խօսքի:
Լուրթիւն է, մուրթ է այնտեղ , սակայն իմ
Սրտում արդէն արշալոյս է , յարութիւն,
Ողջոյն ձեզ մուրթ ուղիներում երկրային,
Իմ եղբայրներ, հեռուներում և բանտում:

Այս սքանչելի մարդարէական բանաս-տեղծութեան վերջին տողերը ունին ինչ-պէս ակնարկութիւն դէպի ապագան, դէպի նոր կեանքը, որ պիտի գար Հայաստանի համար, որ պիտի գար նաեւ Վահան Տէրեանի համար: Բայց ինչպէս գիտենք, այդ նոր կեանքը, որ պիտի գար Հայաստանի համար, Վահան Տէրեանի համար, չեկաւ: Ան մեռաւ 1919 թուականի Մայիսին, երբ Հայաստանի համար նոր կեանքի արշալոյսը դեռ չէր ծագել: Ան մեռաւ 1919 թուականի Մայիսին, երբ Հայաստանի համար նոր կեանքի արշալոյսը դեռ չէր ծագել: Ան մեռաւ 1919 թուականի Մայիսին, երբ Հայաստանի համար նոր կեանքի արշալոյսը դեռ չէր ծագել: Ան մեռաւ 1919 թուականի Մայիսին, երբ Հայաստանի համար նոր կեանքի արշալոյսը դեռ չէր ծագել: Ան մեռաւ 1919 թուականի Մայիսին, երբ Հայաստանի համար նոր կեանքի արշալոյսը դեռ չէր ծագել: Ան մեռաւ 1919 թուականի Մայիսին, երբ Հայաստանի համար նոր կեանքի արշալոյսը դեռ չէր ծագել: Ան մեռաւ 1919 թուականի Մայիսին, երբ Հայաստանի համար նոր կեանքի արշալոյսը դեռ չէր ծագել: Ան մեռաւ 1919 թուականի Մայիսին, երբ Հայաստանի համար նոր կեանքի արշալոյսը դեռ չէր ծագել:

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԱՓՍՈՐԱԿԱՆ»

●

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻՑ ԼՈՒՐԵՐ ԼԵՌՆԵՐԻՑ

Ղափանոսը պատմեց հետեւեալը .

Քեթմանլի թիւրքական դիւղում ներքին երկպառակութիւն է յառաջանում. խա-դաղութիւնը վերահաստատելու նպատա-կով միջամտում են հարեւան պեչենկինե-րը — նոյնպէս թիւրքեր: Բայց ընդհա-կառակն է ստացւում, կռուողներն ու հաշտեցնողները ընդհարւում են, մարդիկ են սպանւում, որոնց թւում երկու պեչէն-ցի : Ջանը կացութեան մէջ ընկած եւ մա-նաւանդ իրենց հարեւանի անչնորհակալ վերաբերմունքից վրդովուած պեչենցինե-րը օդնութեան են կանչում իրենց հարեւան հայարնակ Ալափաշից: Տասը ձիաւոր ա-լափաշցի, որոնց թւում Ղափանոսը , դարձեալ հաշտեցնելու բարի ցանկու-թեամբ դալիս են Քեթմանլի: Բայց Քեթ-մանլիցիները ոչ միայն չեն ընդունում հաշտութեան առաջարկը, այլեւ տեղն ու տեղը սպանում են երկու հոդի: Սրա վը-րայ Ալափաշցիք տաքանում են եւ հատու-ցում պահանջում: Գալիս են օդնական ու-ժեր: Սկսւում է մարտը: Կռիւն ասար-տում է Քեթմանլիցիների կատարեալ պարտութեամբ :

Այս էր ճշմարտութիւնը: Բայց այս ճշմարտութիւնը Նալբանդեանին չէր մը-խիթարում: Նա տխուր էր :

— Ինչդ քո ձեռքով քանիսի՞ն ես սպա-նել, — հարցրեց Նալբանդեանը կարճ լռութիւնից յետոյ, որի ընթացքում լսւում էր Ղափանոսի ծանր շնչառութիւնը — կրծքի մէջ կարծես ինչ որ բան էր ե-ռում :

— Տասը ... հարիւրը կը ջնջէի ... միամիտ պարծենկոտութեամբ պատաս-խանեց լեռնցին :

— Հիմա ինձ հասկանալի է, թէ ինչու Անգլիացիները չտապել են երկու ժողո-վուրդների այդ մասնաւոր ընդհարումը ուսցնել, — թախիծով վրայ բերեց Նալ-բանդեանը :

— Իսկ լրտես միսիոներներն անդօր ջանքեր կը գործադրեն լեռնաբնակ Հայէ-րան բռնութեամբ կաթոլիկ դարձնելու... Կ'երեւի թէ Ալափաշցիք չեն արդարա-դրել անոնց յոյսերը...

Միքայէլը դլխի չարժումով հաստատեց Սվաճեանի ենթադրութիւնը: Նորութիւն չէր, որ միսիոներների հետապնդած դա-ւանափոխութեան նպատակն էր Հայերին հեռացնել Ռուսաստանի ազդեցութիւնից:

— Ի՞նձ կայ զարմանալու, եթէ հայ կաթոլիկութիւնն ապրում է Հռոմի պապի հովանու ներքոյ եւ մի Այվազովսկի չի խորշում կրկնակի դաւանափոխութիւնից, — հեղնեց Նալբանդեանը, ապա դիմե-լով Ղափանոսին . —Երիտասարդ , այսօր-ուանից իմացիր, որ ատրուճն ու խեղճը ամենայն ազդի մէջ նոյնն են, ինչպէս եւ նոյնն են բոլոր հարուստներն ու իշխան-ները: Կռիւը սրանց դէմ է ...

— Վա՜հ, — զարմացաւ Ղափանոսը :

— Այո, Ղափանոս, իշխանների դէմ ... Կարծեմ նրանց ձեռքին է Զէյթունի հոդե-րի մեծ մասը եւ քանհինդ հազար մարդ ձեր իշխանների ձեռքին է նայում :

— Միքայէլ, քեզի պիտի յայտնի ըլլայ, որ Զէյթունի բոլոր չարժումներուն առա-ջնորդները իշխաններն եղած են, — ասաց Սվաճեանը :

— Նրանք իրենց ունեցուածքը չկորցնե-լու մասին են մտածել եւ ոչ թէ ժողո-վրդի , — պատասխանեց Նալբանդեանը՝ ղգալով, թէ որքան անհրաժեշտ է վերա-ցնել Զէյթունի իշխանների ժողովրդա-սիրութեան պատրանքը: Նա հասկանում էր, որ լեռնահայերի ինքնապաշտպանու-թեան առիթներն այնքան անմիջական է-ին, որ ներքին հակասութիւնները համար-եայ չէին սրւում: Ժողովրդին թւում էր, որ առանց իշխանների անկարելի է դի-մադրել թիւրքական ոտնձգութիւններին: Նալբանդեանը քանի բացատրում, այնքան Սվաճեանն սկսում էր ըմբռնել իրերի դրութիւնը: Իսկ Ղափանոսը սրտնեղում էր· ինքը օր ու դիշեր սլացել է լեռներում մոլեգնող բքի ու սառնամանիքի միջից , եկել է, որ Ազգային ժողովը եւ պատ-րիարքարանը բողոքեն, իսկ այստեղ մի մարդ ոտնահարում է իշխանների պատիւն ու իրաւունքը :

— Նորէն արիւն է թափուելու, դաղա-նների ու անգղներէն առատ կեր... Զէյ-թունը սուլթաններու համար դարձած է ակռայի ցաւ, — ասաց Ղափանոսը :

Նալբանդեանը սրատաց ծիծաղեց, մի քանի անդամ կրկնելով Ղափանոսի սրա-խօսութիւնը, որը երեւի լսել էր մեծերից :

— Չի ծնուած ու չի ծնուի փաչա մը , որ մեր Զէյթունը դերի դառնայ անոր ,— պարծեցաւ Ղափանոսը, հաւատացած , որ ամէն ինչ հերոսաբար պաշտպանուելուց էր կախուած : — Մենակ թէ աշխարհք լ-մանայ որ մենք արդար ենք ...

— Աշխարհը կ'իմանայ ...

Ա. ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՎԱՂՈՒԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ասոր համար ալ ամէն մարդ կ՚ուզէ գիտնալ անոր պատմութիւնը, որ ինքնին ալ շատ հետաքրքրական է։

Ահա Յունաստանի վաղուան պատմութեան առաջին գլուխը։

Ա

Ամէն ինչ սկսաւ 1912 թուականին, երբ Յունաստանի թագաւորը Գէորգ Ա. հրամայեց Վենիզելոսին կազմել նոր կառավարութիւն։

Վենիզելոս ծնած էր Քրետէ կղզին, որ այդ ատեն Թուրքիոյ տիրապետութեան տակ էր։ Ան ուսանած էր Աթէնքի համալսարանին մէջ, ապա դարձած էր փաստաբան։ Ան ընդունակ անձ մըն էր, ուստի շուտով ընտրուած էր Քրետէի խորհրդարանի անդամ։ Ան ատեն ան ընդդիմադիր կուսակցութեան մը ղեկավարն էր։

Վենիզելոս ուզած էր, որ Քրետէ կղզին միանայ Յունաստանի հետ։ Ան ատեն Քրետէի մեծ մասը բնակեցուած էր յոյներով, որոնք կ՚ուզէին, որ իրենց կղզին ալ ըլլայ Յունաստանի մաս։ Ասոր համար ալ Վենիզելոս ստիպուած էր հեռանալ Քրետէէն։

Ան գնաց Աթէնք, ուր ծանօթացաւ Գէորգ Ա.-ի հետ։ Թագաւորը հաւնեցաւ Վենիզելոսէն, որովհետեւ ան ալ կ՚ուզէր, որ Քրետէ կղզին միանայ Յունաստանի հետ։

Վենիզելոս ստանձնեց կառավարութեան ղեկավարութիւնը։ Ան ատեն Յունաստանի մէջ կային երկու կուսակցութիւններ։ Մէկը կը կոչուէր Ժողովրդական կուսակցութիւն, իսկ միւսը՝ Ազատական կուսակցութիւն։ Վենիզելոս Ազատական կուսակցութեան անդամ էր։

Ժողովրդական կուսակցութիւնը կ՚ուզէր, որ Յունաստան չմիանայ Եւրոպայի պատերազմներուն։ Ան կ՚ուզէր, որ Յունաստան չեզոք մնայ։ Ասոր համար ալ Ժողովրդական կուսակցութիւնը կ՚ընդդիմանար Վենիզելոսի կառավարութեան։

Վենիզելոս կ՚ուզէր, որ Յունաստան մասնակցի Եւրոպայի պատերազմներուն։ Ան կ՚ուզէր, որ Յունաստան միանայ Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ հետ։ Ան կ՚ուզէր, որ Յունաստան պատերազմի մէջ մտնէ Գերմանիոյ դէմ։

Վենիզելոս կ՚ուզէր, որ Յունաստան պատերազմի մէջ մտնէ Գերմանիոյ դէմ։

Ասոր համար ալ Վենիզելոս ստիպուած էր հեռանալ Աթէնքէն։ Ան գնաց Քրետէ։ Հոն ան հաստատեց ժամանակաւոր կառավարութիւն մը։

Ժողովրդական կուսակցութիւնը կ՚ուզէր, որ Յունաստան չեզոք մնայ։ Ասոր համար ալ Ժողովրդական կուսակցութիւնը կ՚ընդդիմանար Վենիզելոսի կառավարութեան

ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆ _ ԾԻԾԱՂԻ ՕՐ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ 22 ՄԱՐՏ 1955 ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE IENA — 10 Av. d'Iéna — Métro: Iéna

Ա. ԳՄԲԼԷԹԵԱՆ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ - ՎԱՀԱՆ

Կը ներկայացնեն հայ երգիծաբանութեան անմահ վարպետին Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆի

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն 3 արար

Տոմսերը կը ծախուին Հ. Բալուեան գրատունը :

ՄՈՒՏՔԻ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԱԼԹԱՅԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ հրատարակելու առաջարկ մը ներքայացուցած էին Ամերիկացիները : Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը գեկոյց մը հրատարակեց, որով անպատեհ կը համարի այդ համաձայնութեանց հրատարակումը, ներկայ պարագաներուն մէջ :

ՓԱՐԻԶԻ ՓԱՊՈՒՂԻՆ (Մեթրօ) հականեխելու համար փորձ մը կատարուած էր տեսակ մը քլոռնիական ջուրով : Այս անգամ նոր փորձ մը պիտի կատարուի թիւ մէկ գիծին վրայ, չահոքրամի անուշա՛ոտութեամբ :

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ համայնավար ուժերը կը բազմապատկեն իրենց պատրաստութիւնները, զրաւելու համար Ծովեզերեայ կղզիները : Հեռագրի մը համաձայն 250·000 կարմիր զինուորներ պատրաստ են արշաւելու, առաջին պատեհութեամբ :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վերազինումը փութացնելու համար 700 միլիոն տոլարի արդիւնքան դէնքեր պատրաստած են Մ. Նահանգները, զինչպէս կը հաղորդեն Ուաշինկթընէն : Այս զինամթերքին մէկ մասը կը պտնուի Ամերիկա, մնացեալը՝ Ֆրանսա եւ Գերմանիա :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ երկիրներու վարչապետները Գահիրէ հրաւիրուած են, խորհրդաժողով մը դումարելու համար, մարտ 20–25 : Լիբանան մերժեց մասնակցիլ, առարկելով թէ արաբական բոլոր պետութիւնները հրաւիրուած չեն : Միւս կողմէ, նախագահ Շամուն Իտալիա պիտի այցելէ այդ օրերուն :

25·000 *ՀԱՑՐԵՐ ԵՒ ՄԱՑՐԵՐ* թափօր մը կազմեցին կիրակի օր, Շան զ'Էլիզէի վրայ, ընտանեկան ընկերակցութեանց կազմութեան տասնամեակին առթիւ : Ցետոյ ժողով մը դումարուեցաւ Զմեռնային մարզարանին մէջ, կարգ մը իրաւունքներ պահանջելու համար :

Պ. Թորոս Գալֆայեան, Տէր եւ Տիկին Պաղտիկ եւ Սաթենիկ Տէմիրճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Յաչիկ եւ Զարուհի Յաչիկեան եւ զաւակները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց կնոջ, մօր եւ մեծ մօր՝

ՅՈՒԼԻԱՆԷ ԳԱԼՖԱՑԵԱՆԻ

(Ծանօթ Գրիգորեան, քնիկ Ֆիլիպեցի)

մահը որ տեղի ունեցաւ Մարտ 12ին :

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, երեքշաբթի, ժամը 15·30ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Վասպուրականի Հայր· Միութիւնը կը պատրաստուի տօնելու 1915 Ապրիլեան հերոսամարտին քառասնամեակը Մայիս 15ին, մեծ պատրաստութեամբ :

ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբին պարահանդէսը, Ապրիլ 3ին :

Նոր Սերունդի Անիէռի մասնաճիւղին հանդէսը, Մայիս 15ին, կիրակի :

ՎԱՆԱՆՑ.— Ֆ· Կ· Յաչի հանդէսը Ապրիլ 2ին : Օ Ֆուայէ տը լա Սալ տէ Ֆէթի սրահին մէջ :

ԼԻՈՆ.— Կապոյտ Յաչի տարեկան պահանդէսը Ապրիլ 16ին, Պէրրի Միլիէ սրահներուն մէջ :

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՃԵՄԱՐԱՆԻ 25ԱՄԵԱԿԸ

(1929 – 1954)

Ամբողջական գաղափար մը կազմելու համար կատարուած աշխատանքին վրայ :

ԴԵՌ ԿՐՆԱՔ ՃԱՐԵԼ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1955

(Բ. ՏԱՐԻ)

Կազմեց՝ ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

Ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ, պատկերազարդ :

Գրական էջեր.— Հայկ· կեանք, Արուեստի աշխարհ, Հայաստան, կէս – բժշկական, զաղութներ (Լիբանան եւ Սուրիա), երգիծանք, մարզաշխարհ, անցքեր, մահագրութիւն, օրացոյց եւն· :

ԳԻՆ 1200 ՖՐԱՆՔ

Թղթատարի ծախքով 1300 : Դիմել՝ «Ցառաջ»ի սրատուն Հրանտ Սամուէլի : ԻՄԱՐՍԷՅԼԻ համար Յ· ՄԱԼԱՔԵԱՆ՝

3, Bd. Théodore Turner, Marseille

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Յունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, ե· Թաղամասի սրահը :

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ – ԽՆՋՈՑԿ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սիամանթօ խումբին :

Կիրակի, 20 Մարտ, ժամը 16էն մինչեւ 24, Սալ տը լ'Էքուալ 1 Քուր Կամպէթա (անցքէ Փլաս Ռասփայ) :

ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ :

Կը հրաւիրենք Լիոնի եւ չրջանի երիտասարդութիւնը եւ ծնողները :

Մուտքը ազատ է :

Դիմակները կը պտնուին տեղւոյն վրայ :

ԵՐԵԿՈՅԹ—ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սէնթ Անի «Քեռի» խումբին :

Հովանաւորութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ· վարչութեան եւ Հ· Ց· Դ· Սէնթ Անի «Թաթուլ» խումբին :

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9·30էն մինչեւ լոյս, Պար տէ Կրան Փէճ, 430 Շրմէճ տը Մազարկ, Սէնթ Անճ :

Մասնակցութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սէն Լուի «Սիամանթօ» խումբի նուագախումբին :

Սիրով կը հրաւիրուին Մարսէյլի չրջանի Նոր Սերունդի բոլոր ընկերուհիները եւ ընկերները ինչպէս նաեւ ծնողները եւ համակրութիւնը :

Մուտքը ազատ է :

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ· ՄԱՐՄՆՈՑ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԾՊՏԵԱԼ ՀԱՆԴԷՍԸ

Հինգշաբթի ,Մարտ 17ին, ժամը 15էն 20, Սալ տէ Սաթթրօ, 8 ռիւ ժան Կուժօն :

Տարազներու մրցում, վիճակահանութիւն եւ հայկ· պարեր փոքրիկներու կողմէ :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի :

Մէզօն տը լա Շիմի

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին, Մխիթարեանց մեծ սրահին մէջ :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբին կողմէ, այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 23, Ազգ Տան մէջ :

Հաճելի ու երիտասարդական մթնոլորտ : Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերունդականները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները : Ձոխ պիւֆէ

ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ

Մուրատ – Ռափայէլեան Նախկին Աշակերտաց Միութիւնը, Փարիզ, չնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց որոնք իրենց ներկայութեամբ պատուեցին իր Մարտ վեցի պարահանդէսը, եւ ուրախութեամբ կ'արձանագրէ ներկաներու ցոյց տուած անվերապահ համակրանքը միութեան հանդէպ : — Դիւան Մ·Ռ·Ն·Ա·Մ·

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի գիշեր Քառէ սրճարանի վերնայարկը : Կը խօսի Պ· ՎԱԶԳԻՆ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ :

Նիւթ՝ Օգտաւէտ տեսակներ եւ թռչիւնի կերպերը : Մուտքը ազատ է : Կը խնդրուի ներկայ ըլլալ ժամը 9ին :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

ՇԱՒԻԼ.— Այրի Տիկին Թագուհի Աբէլեան իր թոռնիկին՝ Սարգիսի առաջին տարեկիցին առթիւ 500 ֆրանք կը նուիրէ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդին մասնաճիւղին :

× Այրի Տիկին Շուշանիկ Զազալեանկ մահուան տարին փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն Տէր եւ Տիկին Սիսակ Տոլրամաճեան հազար ֆր· Շաւիլի զպրոցին, Քլամարէն Տէր եւ Տիկին Սամուրգաչեան հազար ֆր· Կապ· Յաչի կալանի չէնքին :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ

ՔՍԱՆՀԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Դ· ՑԱՆԿ

Պուլանճեան, Ոսկիան Քալայճեան, եւ Տիկին Պաղիկեան 5000ական ֆրանք :

Սողոմոնեան երեք հազար ֆրանք :

Ս· Տէօքմէճեան երկու հազար ֆրանք :

Ցուվ· Փափազեան, Հայկազուն Վարժապետեան, Արշակ Մկրեան, Մխիթարեան, Պետրոսեան, Գրիգոր Թորոսեան, Ոմն, Պաստրգեան, Զորպաճեան, Զոզարեան, Հիսայեան, Փամպուկճեան, Բժ· Նորա Տամլամեան, Տիկին Պօղոսեան, Գըլըճեան, Տիկին Ֆ· Ֆէչտի, Աչըզկէօզեան, Պօյաճեան, Վարպետեան, Գարեգին Վարդանեան, Տիկին Զմիլեան, Մարանկէօզեան, Սկիֆէրեան, Ցակոբեան, Հազարապեան ֆրանք :

Ամէմեան, Աբրահամեան, Ցովսէփեան, Տիրատուրեան 500ական ֆրանք :

Աչըզկէօզեան, Օր· Զիլէլեան, Մինասեան 300ական :

Տիկին Պետրոսեան, Պարթիզպանեան, Պետրոսեան, Զիլոլեճեան, Աչճեան 200ական ֆրանք :

Տօնիկեան, Ցարութիւնեան, Եղիազարեան հարիւրական ֆրանք :

Գումար 47·200

Նախորդ գումարը՝ 152·000

Փետրուար 13ի ցանկին 65·000ը 74·000 Է·

տարբերութիւնը՝ 9000

Ընդհ· գումար՝ 208·200

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԷՆ

Նչան Փալանճեան ճեմարանի մատենադարանին համար, Համազգայինը չնորհակալութեամբ ստացած է, Այրի Տիկին Մարիամ Ոսկի Բարսեղեանէն (իր անմոռանալի ամուսնոյն, Վէնեւիկի Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանի նախկին աշակերտ, բժիշկ Բարսեղ Ոսկի Բարսեղեանի յիշատակին համար), հետեւեալ 16 հատորները .—

Հոմերի Իլիականը, Բանիճ խրատուց նախնի իմաստասիրաց, եղիշէ: Միլտոնի կորուստ դրախտին, Նարեկ, Դժոխք, ճաշակէ հին եւ նոր ողբերգութեանց, Եգինիկ, Վալերի Բրիւսովի տարեգրութիւն հայ ժողովուրդին, եղիշէ պատրիարք Դուրեանի կենսագրութիւնը, Նարեկ (Աչխարհաբար), Աւետարանի ճամբէն, Վկայաբանութիւն Յովհաննու Պարտիզակցւոց, Հոգեբանութիւն, պատմութիւն հայ մատենագրութիւն եւ նուագի Հ· Պ· Ալիշանի :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻԼԱՑԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Փարիզի եկեղեցւոյ Լիլայի զպրոցին Սանուց Միութեան կողմէ : Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԻՆ

Մարտ 27, կիրակի ժամը 16էն կէս գիշեր, Քէս տ'Էփառնէը, 32–34 Ավընիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլա :

Գեղարուեստական բաժին, մասնակցութեամբ փարիզահայ արուեստագէտ – ներու : Մուտք 250 ֆր·

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Լիոն.— Համախարճի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հայրենակիցները Պ· Ղուկասեանի եւ բոլոր անոնց, որոնք իրենց չատ սիրելի կնոջ եւ աղջկան Տիկին Ռոզայ Ղուկասեանի դառնակսկիծ մահուան առթիւ :

LUCIEN DURAND

ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ

23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2) GUT. 36-71

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Ազբիւր Սերոբեան Օթիներզբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ : Սոյն ժողովին ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի սիրելի աշակերտները սիրայօժար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 16ին, Իսիի Խրիմեան զպրոցը : Մասնաւոր հրաւիրագիր պիտի չղրկուի :

(Վարչութիւն)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Լէ գ'Օլիվ – Մարթիկոյի հայկ· զպրոցին խնամակալութիւնը խորին չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները·—

Պ· Ա· Թէրզիպաչեան եւ Վասպուրական Հայր· Միութիւն երեք հազար ֆր·: Պ· Պ· Պ· Մէսճեան, Վ· Տէյիրմէնճեան, Բ· Շաքարեան, Հէքնազեան եղբ·, Բագ· Շաքարեան, Մկրտիչեան եղբ· Տէր կապաճեան եղբ·, Գ· Զարուհեան երկու հազարական, Ց· Հայգազործեան, Գ· Պաղտասարեան, Շիմշիրեան, Համալեան, Տիրատուրեան, Բէքմէզեան, Ոսկիանեան, Ա.ր· Հիւսեան, Միրաքեան, Թուրիկեան, Նէվչէհիրլեան, Փանոսեան, Եաղմուրեան, Աչճիպաչեան, Բարսեղեան, Ն· Հայգազործեան, Մինասեան – Թոզատեան, Լ– լոյեան, Մարտիկեան, Զ· Մելտոնեան, Լուսիկեան, Ծերիկեան, Ալտըրեան հազարական, Գ· Եղիայան 1200, Քաջուն– եան 800, Դաքէսեան, Թէքնէկեան, Պաս– մաճեան, Մելտոնեան, Մենճոյեան, Թումայեան, Ցովհաննէսեան, Գարագեան, Զինիեան, Մոմճեան, Ղազարեան, Սուլթանեան, Պէզպէրեան, Կարապետեան, Բ· Հայգազործեան, Եղիշէեան, Գարագեան, Պէյլէրեան, Տոլպաչեան, Մ· Թէքէեան, Գանճանակեան, Պէթայեան, Մաղնիսալեան, Բէնիամին, Ձդնաւորեան, Պալեան, Նիկողոսեան, Սահաթճեան, Վ· Պանոիկեան, 500ական: Մ· Պօղոսեան 300: Թարգմանեան, Կիւրեղեան, Քէչիչեան, Գարեգին, Կարապետ երկու հարիւրական: Կ· Մուլթանեան 400 ֆրանք :

Գ· Ցովհաննէսեան

×

Ֆ· Կ· ՅԱՋԻ Կրընոպլի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է ընկերուհի Անտոնեանէ հազար ֆրանք, ի նպաստ իր զպրոցին, Օր· Արզարեանի եւ Պ·Սէթեանի նշանախօսութեան առթիւ :

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԵՒ ՋՈՒԹԱԿԻ ԴԱՍԵՐ

Զարգացած Հայուհի մը կը ստանձնէ հայերէնի, ջութակի, ֆրանսերէն լեզուով մաթեմաթիքի եւ ուրիշ դասեր՝ նպաստաւոր պայմաններով :

A. H. c/o Khedechian, 18bis Allée Velléda, Villemomble (Seine)

Հեռաձայն կը Ռէնսի 36–94 :

ԾԱԽՈՒ Է

Կօշկակարի խանութ մը, կօշիկ նորոգելու համար ամբողջ կազմով եւ փիճի – սաժի մեքենայ «Վիքթորիա» նոր : Ծախու է մեկնումի պատճառով : Աժան գին – նով : Դիմել՝

Mme LAMBERT

119, La Canebière, Marseille

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կօշիկի երես կարող (սայաճի) աշխատասէր աշկերտ մը, աղջիկ կամ տղայ, 14 – 15 տարեկան: Դիմել՝

Mr. ARTINIAN

23, Rue Jouye-Rouve, Paris (20)

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 16 ՄԱՐՏ ★ MERCREDI 16 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7623 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3034

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԱՆԻ ԹԷ ՍԹԱՓԷԻՆ

•

— « Արդեօք ժամանակը չէ՞ որ մենք պատեհագմ յայտարարենք օտար բառերի առանց անհրաժեշտութեան գործածու – թեան դէմ» :

Երեւանի « Գրական Թերթ»ին աչքա – տակիցը յատկապէս զեր եւ արտատպեր է Լենինի այս խօսքը, պաշտպանելու հա – մար իր տեսակէտը՝ հայերէնի զարգաց – ման եւ միջին ակութեան մասին :

Լենին իր այդ յայտարարութեան մէջ կ'ըսէ, զատապարտելով օտար բառերու անտեղի գործածութիւնը ռուսերէնի մէջ·

— « Ինչի՞ համար ասել «դեֆեկտ»ներ, երբ կարելի է ասել *թերութիւնները* կամ *պակասները*, երբ կարելի է ասել *բացեր* :

Նոյն հարցումը կրնաք ուղղել մեր էր – դլուխ իմաստակներուն, որոնք «բացեր»ը մէկդի դնելով, կը գրեն «դեֆիցիտ»ներ :

Եւ զեռ ի՛նչ այլանդակութիւններ, պարզապէս իրրեւ հետեւանք անյաոակ տգիտութեան եւ տարրամատութեան :

Մենք տարիներով պայքար մղած ենք այս ճակատին վրայ, եւ մինչա կը յիշե – ցնենք սա տարրական դիտելիքը ·

— Ո՛չ բրածոյ հայկարանութիւն, ոչ ալ մուրացածոյ օտարաբանութիւն : Ունինք լեզու մը ինքնուրոյն, ճոխ եւ ճկուն :

Հաւատարմօրէն գործածենք անոր հա – սուն եւ հոսուն բառապաշարը· իսկ եթէ պակասներ կան — եւ կա՛ն — աշխատինք լրացնել, իւրացնելով կամ փոխ առնելով :

Երեւանի չաբաթաթերթին աչխատա – կից ալ մօտաւորապէս նոյն բանը կ'ըսէ·

— « Ամէն կերպ օգտագործել ժողովր – դին անհասկնալի տերմինի հայերէն յա – ջող համաձուածակը, բացակայութեան դէպքում կազմել նորերը՝ օգտագործելով Հայոց լեզուի սեփական հնարաւորու – թիւնները եւ բառակազմութեան կարո – ղութիւնները » (30 Յունուար 1955) :

Երկու պարապանեորուն մէջ ալ, «ուժեղ պայքար ծաւալել ինչպէս լեզուական մաքրամոլութեան, այնպէս էլ՝ լեզուա – կան օտարամոլութեան դէմ, հաշուի առ – նելով Հայոց լեզուի զարգացման ոգին, նրա օրինաչափութիւնները, առանձնա – յատկութիւններն ու հեռանկարները » :

Ցօդուածագիրը այս առթիւ կը յիչէ յատկանչական օրինակ մը·

— « Տերմինաբանական կոմիտէն ըն – դունեց «էկոնոմիկա» բառը, որն իրեն չարդարացնելով, այժմ լուրթեամբ զիջել է հայերէն նախկին համաձայնակներին» :

Միջանկեալ ըսենք որ նախապէս կը դործածէին տնտեսութիւն, տնտեսական եւն· բառերը : Առաու մը յայտարարեցին թէ այդ բառերը չեն համապատասխաներ էկոնոմիկա, էկոնոմիկ բառերուն : Եւ հրամայեցին իւրացնել այս վերջին բա – ռերը :

Կը թուի թէ այժմ դարձի եկեր են :

Ո՛ւր էր որ ընդհանուր դարձ մը կա – տարէին, յանուն լեզուի հարստաու – թեան եւ բնական զարգացման :

«Սովետական Հայաստան » օրաթերթի Փետրուար 18ի թիւին մէջ, Պետական Հրատարակչականի աւագ խմբագիր Վ· Պողոսեան բաց նամակ մը ուղղելով «Տեր – մինաբանական կոմիտէ»ին, կը գանգատի թէ «մի ամբողջ շարք բառերի գործածութեան մէջ չկայ միջոինակութիւն»:

Եւ իր կարդին կը յիչէ քանի մը օրի – նակներ·— «Տասնեակ տարիներով գործուել է «ճապոնիա»· բայց ահա թերթերի խմբագիրները մօտ երկու տարի առաջ սկսեցին գրել Ցապոնիա եւն· :

Այս քանի մը օրինակները ամբողջական գաղափար չեն տար համատարած անոր – մութեան մասին որ կը սպառնայ ռուս – թաթարական ազգանի մը վերածել արա – բատեան աշխարհաբարը :

Երանի՛ թէ չուտ վերադառնային «դէպի աղբիւրը լոյսին»···

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

« ԹՈՒՐՔԵՒԻՐԱՔԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ ՋԱԽՈՂԱՆՔ ՄԸՆ Է»

•

ՍՈՒՐԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սուրիոյ արտաքին գործերու եւ Ազգ· պաշտպանութեան նախարարը, Խալիտ Էլ Ազմ, որ նախապէս վարչապետ ալ եղած էր, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է «Լը Մոնտ»ի Դամասկոսի թղթակիցին·

— Թուրքեւիրաքեան դաշինքը կատար – եալ ձախողանք մըն է (ֆիասքօ) : Պատ – ճառը չատ պարզ է : Դաշինքին հեղի – նակները ուզած են զինուորական ցանց մը ստեղծել Միջերկրականի նաւահանգիստ – ներէն մինչեւ ռուսական տահմանագլու – խը : Այդ, առանց Սուրիոյ մասնակցու – թեան կարելի չէ որեւէ ցամաքային հա – ղորդակցութիւն թրքական նաւահան – գիստներէն եւ մուտքի ճամբաներէն դուրս : Եթէ այդ նաւահանգիստները եւ ճամբաները բաւարար երեւցած էին Արեւ – մուտքի համար, ինչո՞ւ փորձեցին դաշինք մը կնքել : Արաբական երկիրները կը մեր – ժեն մասնակցիլ, վասն զի իրենց խնդիր – ները կը տարբերին : Իրաք դրացի է Ի· Միութեան : Իր հիմնական հոգն է պաշտ – պանուիլ ռուսական հաւանական վտանգի մը դէմ : Իրաքցիները բաղդատաբար հե – ռու են խորհրդային վտանգէն, որ ուղղա – կի կը սպառնայ Սուրիոյ եւ Լիբանանի : Այդ վտանգը դիմագրաւելու համար է որ Սուրիա – եղիպտական դաշինք մը կազ – մեցինք : Մենք կը պահանջինք երկք մեծ պետութեանց եւ անոնց զինակիցներուն՝ Փաքիստանի եւ Թուրքիոյ արեւմտեան կոմը : Այդ պետութիւնները չարունակ կամ թշնամի եղած են Արաբներուն, եւ կամ ընդհարած՝ Հիւս· Ափրիկէի Արաբ – ներուն հետ, մինչ Ռուսիան բազդատա – բար չէզոք մնաց արաբեւիսրայէլեան վէ – ճին մէջ· բայց անհաւանական չէ որ յա – ռաջիկային գործակցութիւն մը հաստատ – ուի Թուրքեւիրաքեան եւ միջարաբական գանցին միջեւ : Իրաք չի կրնար մասնակ – ցիլ միջարաբական զինուորական կազմա – կերպութեան երկու պատճառներով : Նախ որ Պաղտատ դաշինքով մը կապուած է Թուրքիոյ հետ, հետեւաբար այլեւս չունի գործելու ազատութիւն : Երկրորդ՝ միջ – արաբական գանգը կազմուած է ի նախա – տեսութիւն իսրայէլեան յարձակումի մը մինչդեռ Թուրքեւիրաքեան դաշինքը յո – րինուած է ռուսական վտանգին դէմ : Եթէ նոյնիսկ Իրաք զօրք տրամադրէ հա – արակաց պաշտպանութեան համար, ի՞նչպէս պիտի օգտագործուի : Մեր տրա – մադրութեան տա՞կ պիտի մնայ այդ զօր – քը, բաժնուելով Թուրքեւիրաքեան հրա – մանատարութենէն, որ ամբողջովին ուղ – ղուած է ռուսական վտանգին դէմ : Որով – հետեւ յարմար պիտի չըլլայ այստեղ փո – խադրել զանոնք » :

Թղթակիցը մասնաւոր կարեւորութիւն կ'ընծայէ վերջին խօսքերուն, դիտել տա – լով թէ Սուրիա ամէն դնով կ'ուզէ խու – սափիլ Իրաքի զինուորական ներկայութե – նէն որ պիտի խափանէ իր անկախու – թիւնը :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ երկիրներու վարչապետնե – րը ժողովի հրաւիրուած են Գահիրէի մէջ, ինչպէս հաղորդած էինք երէկ : Վերջին լուրերու համաձայն, Ցորդանան կը պահանջէ օգնել իրեն, եթէ պատերազմը դադրեցնելու համար, եթէ կ'ուզեն որ մի – նայ նոր դաշինքի մը եւ խզէ Անգլիոյ հետ կնքած դաշնագիրը : Մեծն Բրիտանիա 20 միլիոն տոլար կը վճարէ Ցորդանանի բա – նակին ծախքերը հոգալու եւ եզմատոյ – ցին բացը զոցելու համար :— Սուրիոյ պատուիրակութիւնը պաղատած հասնելով, սկսաւ բանակցիլ Իրաքի կառավարու – թեան հետ :

ԴՈԿՏ. ԱՐՏԱՇԷՍ ԱԲԵՂԵԱՆ

Վերջին պահուն հասած հեռագրէ մը ցաւով կ'իմանանք ընկեր Արտաչէս Աբեղ – եանի մահը, Միւնիխի մէջ, ուր կը բնակէր պատերազմի դադարումէն ի վեր :

Մահը տեղի ունեցած է կիրակի օր : Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, հինգչաբթի :

× Արտաչէս Աբեղեան ծնած էր 1878 Յունուարին, Աստապատ : Տարրական կր – թութիւնը ստացած էր նախ՝ մինչեւ 1887՝ իր ծննդավայրի ծխական դպրոցին, յե – տոյ՝ 1887 – 1890 Շուշիի թեմական դպր – րոցին մէջ : 1890 – 95 յաճախած է Թիֆ – լիզի Ներսիսեան վարժարանը, որմէ վերջ մտած է Էջմիածնի Գէորգեան ճեմարանը (1895) : Շրջանը աւարտած է 1899ին :

1899 – 1900 Շուշիի թեմական դպրոցին մէջ ուսուցչական պաշտօն վարելէ վերջ՝ բարձրագոյն ուսմանց հետեւելու համար անցած է Գերմանիա (Մարպուրկ, Լայփ – ցիկ եւ Պերլին) : 1904ին աւարտած էՄար – պուրկի համալսարանը, Փիլիսոփայու – թեան Դոկտորի տիտղոսով :

1905 Յունուարէն մինչեւ Օգոստոս աչ – խատած է Ս· Պետերսբուրգ՝ պրոֆ· Նի – կոլա Մառի մօտ :

Այնուհետեւ ուիրուած է ուսուցչական ասպարէզին (1905 – 1919) : Թիֆլիզի Ներ – սիսեան վարժարանին փոխ – տեսուչ է ·· դած է 1913 – 1915 : Իրրեւ ուսուցիչ եւ հոգեբարձութեան փոխ – նախագահ պաշ – տօնավարած է նաեւ Թիֆլիզի Յովհաննեան օրիորդաց վարժարանին մէջ : Անդամակ – ցած է կովկասահայ չարք մը հանրային կազմակերպութեանց եւ ընկերութեանց վարչական մարմիններուն :

Աչխատակցած է բազմաթիւ թերթերու : 1908 – 1913 *խմբագրութեան անդամ եղած է Թիֆլիզի Նոր Դպրոց մանկավարժական ամսագրին : Կանոնաւորապէս աչխատակ – ցած է Թիֆլիզի «Յառաջ» թերթին եւ ա – նոր յաջորդող թերթերուն* (1905–1909), «Հորիզոն»ի (1909 – 1918) եւ այլ թեր – թերու :

Անկախութեան հռչակումէն վերջ երես – փոխան ընտրուած է Հայաստանի Հորհր – դարանին (1919–1920) : Այդ շրջանին աչ – խատակցած է երեւանի «Յառաջ»ին :

Խորհրդայնացումէն ետք անցած է Պո – լիս, ուր Էստեան աղջկանց վարժարանին մէջ ուսուցչութիւն ըրած է 1921 – 22 : Աչխատակցած է Պոլսոյ Ձակատամարտ – ին, որուն համար իրրեւ թերթօն թարգ – մանած էր նաեւ Ա· Կուպրինի «Սուլա – միթ»ը : 1922ին անցած էր Պերլին, ուր մնաց մինչեւ 1945 :

1926ին իր դիմումին վրայ Փրուսիոյ կրթական նախարարը հայագիտական ճիւղ մը բացաւ Պերլինի համալսարանին կից Արեւելեան Լեզուներու ճեմարանին մէջ եւ դասախօս նչանակեց զինքը : Այս պաշտօնին վրայ մնաց մինչեւ 1945, Բ· աչխարհամարտի վերջը :

Պերլինի զրաման օրերուն ինք եւս տե – ղափոխուեցաւ եւ պահ մը Թուրինգիոյ եւ այլ քաղաքներ մնալէ վերջ հաստատուե – ցաւ Պամբերոյ մայրաքաղաքին՝ Միւնի – խի մէջ, որու համալսարանին հայագի – տական բաժնին դասախօսի պաչտօնը վա – րեց մինչեւ իր մահը :

Երկար տարիներէ ի վեր կ'աչխատակ – ցէր օճառաջ»ի, «Յուսարեր»ի, «Հայրե – նիք»ի (ամսագիր եւ օրաթերթ), «Վէմ»ի եւայլն :

Հրատարակած է Աչխարհագրութեան դասագրքեր, Հայաստանի Քարտէս, « Ուղղագրական բառարան», զեմանեերէն ընդարձակ քերականութիւնմը արեւե – եան հայերէնի մասին ,եւայլն : Վերջին անտիպ «Յուսարեր»ի տպարանէն լոյս տեսաւ Գէօթէի մասին ուսումնասիրու· – թիւն մը եւ զերման մեծ փիլիսոփային ամբողջական երկերուն թարգմանութիւնը (Ա· հատոր, չարունակելի) :

1952ին աչքի զործազրութեան ենթար – կուեցաւ : Անկէ ի վեր հակատակ իր հի – անդկան վիճակին կը չարունակէր իր զրական աչխատանքները, յօդուածներ հասցնելով Դաշնակցական թերթերուն : Մինչեւ վերջին չունչը ձեռքէն չգգնց զրիչը :

Մեր ցաւակցութիւնները իր ընտանե – կան պարագաներուն :

ՁՐՐՁԻԼ ՆՈՐ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ ԿԸ ՅԱՅՏՆԷ

Անգլիոյ երեսփ· ժողովին Բչ· օրուան նիստին մէջ, պատասխանելով զանազան հարցումներու, Ձըրչիլ կարդ մը զաղտ – նիքներ եւս յայտնեց : Ըսաւ թէ անցեալ տարի հրաւէր ուղղած էր Ի· Միութեան վարչապետ Մալենկովի եւ Պ· Մոլոթովի, դլուխ դլխի խորհրդակցութիւն մը կա – տարելու համար, բայց յետոյ ետ կեցաւ : Տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենար Ո – զոստոսին կամ Սեպտեմբերի կիսուն, Պերնի, Սթոքհոլմի կամ Վիէննայի մէջ : «Տեսակցութեան նպատակները մէկն էր ճամբան հարթել երկք, նոյնիսկ չորս կամ հինգ մեծ պետութեանց խորհրդաժողովի մը համար» : Երրորդ եւ չորրորդ պետու – թիւնները պիտի ըլլային Մ· Նահանգները եւ Ֆրանսա, իսկ հինգերորդը՝ ապահո – վարար կարմիր Չինաստանը :

Ինչո՞ւ ետ առին հրաւէրը : Ձըրչիլ այս հարցումին ալ պատասխանելով, ըսաւ թէ Ի· Միութիւնը սկսած էր պահանջել որ Ձորսերու խորհրդաժողով մը դումարուի, մասնակցութեամբ արեւելքի նախարար – ներու, վերսկսելու համար խօսակցութիւն – ները Գերմանիոյ մասին : Յետոյ կ'ուտա – ջարկէը նոր ծրագիր մը՝ Եւրոպայի հա – ւաքական պաշտպանութեան համար : Ձըր – չիլի կարծիքով այս երկու առաջարկները կը ձգտէին խափանել Փարիզի համաձայ – նութեանց վաւերացումը : Հետեւաբար ետ առաւ իր հրաւէրը : «Պ· Մոլոթով անպա – տեհութիւն մը չէր տեսներ երկու խորհր – դաժողովներու դումարման մէջ : Բայց մենք անկարելի կը նկատէինք այդ, վասն

ՃԱՇԱԳԻՆ ՁԻՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՁԱԻԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԻՆՔ)

Տալաբաշեան (*Բաքի Տիւզ, Մարսէյլ*)	5·000
Տիկին Ե· Մանուկեան (*Սեւրան*)	5·000
Տիգրան Պագալեան (*Փարիզ*)	1·000
Լօզմակէօզեան Գրիգոր	2·000
Շահնազար Գարունի	1·000
Յարութիւն Փիլիպեան	1·100
(Այս վերջին երեք դումարով Պ· Աբրահամ Շահպազեանի մէջո – ցաւ ատացած կ'ըլլանք 32·100, միւսները յայտարարուած են արդէն)	
Տէր եւ Տիկ· Գէորգ Նիկողոսեան	500
Գումար	15·600
Երկուան գումար	441·450
Ընդհ· գումար	457·050

զի մէկը պիտի չլսէր միւսը : Այսպէս առկախ մնաց խնդիրը » :

Վիճաբանութեանց ընթացքին ընդդի – մադիրները առաջարկեցին խորհրդաժո – ղով մը գումարել զինաթափութեան եւ չրաժին ռումբի մասին, մասնակցու – թեամբ Մեծն Բրիտանիոյ, Մ· Նահանգ – ներուն եւ Ի· Միութեան : Ժողովը 268ի դէմ 298 ձայնով մերժեց այս առաջարկը, անօգուտ համարելով զայն, ներկայ պա – րագաներուն մէջ, համաձայն Ձըրչիլի բա – ցատրութեանց :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՏԵՍԱԿ ՄԸ ՀՐԱՇՔ

●

Լիոն Ֆրանսայի երրորդ կեդրոն քաղաքն է, օժտուած՝ ամէն առաւելութիւն – ներով, տնտեսական թէ մշակութային :

Լիոնցին լուրջ, աշխատասէր, երեւոյթով հպարտ է, ոչ – դիւրահաղորդ եւ մանաւանդ կասկածոտ : Դժուար է չհիլ Լիոնցիի մը բարեկամութիւնը եւ վստահութիւնը , բայց երբ յաջողցար երեսն հետ մտերմանալ, կրնաս վստահ ըլլալ թէ բարեկամութիւնը տեւական է :

Լիոնահայ գաղութը մասամբ տառապած է, եւ 25 – 30 տարի առաջ, մասի վերջայ կը համրուին անոնք որ մտերմութիւն հաստատած են տեղացիներու հետ :

Վերը յիշուած պարագաները ազդեցած են տոհրադասութեան զգացումը Լիոնի հայութեան մէջ :

Բայց ով հրաշք, օր մը Լիոնի հայ գաղութը կ'ուզէ ունենալ իր դիրքին համապատասխան եկեղեցի մը, ցոյց տալու համար թէ բարձր մշակոյթով օժտուած ժողովուրդ մըն է :

Այդ օրը կը զուգադիպի հանրածանօթ Պ. Օհաննէսեանի թաղման, երբ հայ թէ օտար հոծ բազմութիւն մը ներկայ կ'ըլլայ Լիոնի հայկական մատուռը : Վերջապէս իսկ, Այրի Տիկին Օհաննէսեան կը տրամադրէ մէկ միլիոն Ֆրանք, վայելուչ եկեղեցի մը չինելու համար : Եղբայրը՝ Պ. Կ. Ճնկարեան կ'աւելցնէ երկրորդ միլիոն մը : Եւ այսպէս կը ստեղծուի շարժումը, Ազգ. Մխիթարեանը անմիջապէս կը ձեռնարկէ հանգանակութեան եւ 4 – 5 միլիոն ճարելով կը գնեն հողը :

Ազգ. Մխիթեան վարչութիւնը նկատի առնելով գործին ծանրութիւնը եւ բազմակողմանի հանգամանքը, կ'ընտրէ մասնաւոր եկեղեցաշէն գործադիր մարմին մը, որ իր կարգին կը կազմակերպէ Տիկնանց եւ Երիտասարդաց օժանդակ մարմիններ :

Մեքենան կազմ եւ պատրաստ, պէտք էր խօսքէն գործի անցնիլ : Ոգեւորութիւն ամէն տեղ եւ ընդհանուր համերաշխութիւն :

Հետապնդումը, սպաննելով հրամանատարը : Ի՞նչ գործ ունի ձախ թեւի յառաջապահ դունդին հրամանատարը այ թեւի յառաջապահ դունդին մէջ, որու հրամանատարն է Ցովհ Հայկազն : Տար – բե՞ր էին արդեօք ձախ թեւի յառաջապահ դունդին հրամանատարը, Ուլիարիս, եւ Ցովհ. Հայկազնի դունդին զինուորը, Ուլիարիս, — անունի զուգադիպութի՞ւն :

Պրոկոպիոս լուռ է մահուան պարագաներուն կապուած այս կասկածին մասին, միայն կ'ողբայ հայ քաջ զօրապետին կորուստը : Ցովհ. Հայկազն, Աւրիկէի այս յաղթականը, կրնար օր մըն ալ կայսր դառնալ ու բազմիլ Բիւզանդիոնի գահին վրայ :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՂԹԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ... ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

●

(Գ. եւ վերջին մաս)

Տարի մը եւաքը :

Գելիմէր կը դաշնակցի Սարաենիոյ թագաւորին հետ, որ իր բանակով կ'անցնի Աւրիկէ : Երկուստեք կը պատրաստուին վճռական ու մեծ ճակատամարտի մը :

Բելիսար կը զօրացնէ Ցովհ. Հայկազնի դունդը բանակին լաւագոյն տարրերով , կը յանձնէ նաեւ բանակին դրօշը, ու կը հրամայէ չնահանջել երբեք : Ցովհ. Հայկազն ճամբայ կ'ելլէ իրրեւ յառաջապահ, իսկ Բելիսար՝ յաջորդ օրը : Տրիկամարտի մէջ դէմ առ դէմ կուգան Ցովհ. Հայկազն եւ Գելիմէրի բանակները :

Երկու բանակներուն մէջեւ կը հոսէր գետակ մը : Ցովհ. Հայկազն խրամներ կը փորէ եւ պիչերը կ'անցընէ՝ լրտեսելով թշնամին, որ նոյնպէս խրամներ կը չինէր եւ կը սպասէր գետակին միւս կողմը : Ցաջորդ առաւօտ կը հասնի Բելիսար, պատերազմական ձեւ կուտայ հսկայ բանակին : Այս անգամ Ցովհ. Հայկազն կը դրաւէ կեդրոնը : Գետակին հանդիպակաց եզերքը, բարբարոսներու թագաւորը կը չորչէր բանակին մէջ, հրամաններ կու – տար, քաջութեան հրաւէր կը կարդար եւ կը յանճնարարէր երբեք չհոսիլ նետով , այլ միայն սուրով :

Այսպէս կազմ եւ պատրաստ՝ երկու բանակները իրար դիտելէ ետք, յանկարծ կը տեսնուի որ Ցովհ. Հայկազն կ'անցնի գետակը իր այրուձիով : Հայ քաջ զօրապետը պետը հազիւ անցած էր ջուրը եւ կը պատրաստուէր կռիւի, երբ թշնամի բանակէն դուրս եկաւ Սարաենիոյ թագաւորը իր դինուորներով : Սկսաւ կատաղի սուինամարտ մը, բայց Ցովհ. Հայկազն չկրցաւ դիմադրել երկար ու նահանջեց : Բարբարոսները չհամարձակեցան հետապնդել զանոնք եւ անցնիլ գետակը : Ցովհ. Հայկազն, քիչ ետքը, նոր ուժեր առած, երկրորդ անգամ անցաւ գետակէն, բայց եւ այնպէս ստիպուեցաւ դարձեալ նահանջել : Երրորդ փորձ մը եւս կատարելով , Ցովհ. Հայկազն երդում ըրաւ չնահանջել այս անգամ : Գետակը անցաւ աւելի մեծ ուժերով, դրօշն ալ միասին : Եւ բարձրաղաղակներ արձակելով՝ քալեց բարբարոսներու բանակին վրայ : Սկսաւ կատաղի սուինամարտը : Սուրերը որ անուտ կատմած՝ կը փայլէին արեւին տակ, չուտով ներկուեցան արիւնով : Նահանջ չկար այլեւս,— ա՛յս էր Ցովհ. Հայկազնի հրամանը : Անխնայ, անողոք, անդութ , վայրագ կռիւ մըն էր, յօշոտում ու խողխողում, որ կը չարունակուէր ժամերով, — ինկան ամէնէն ընտիր զինուորները երկու բանակէն : Բայց Թշնամին կը դիմադրէր անսասան : Հակառակ Թշնամի բանակին կատաղի դիմադրութեան՝ Ցովհ. Հայկազն կը զարնէր չարունակ, կը հրամայէր զարնել եւ ձիերու ոտքերուն տակ կոխկրտել Թշնամին : Ճիշդ այդ պահուն՝ ինկաւ նաեւ Սարաենիոյ թագաւորը, որու մահը բախտորոշ դեր կատարեց, որով – հետեւ բանակին մէջ չփոթութիւն տեղծուեցաւ : Ճակատագրական այդ վայրկեանին՝ Բելիսար հրամայեցուեցաւ անցընել ամբողջ բանակը : Եւ ահա սկսաւ խեղկորոյս նահանջը եւիմէրի բանակին մէջ : Գելիմէր եւս, զլուխը կորնցուցած , կը նսեմ ձին եւ կը փախչի դէպի Նումիդիոյ խորերը, բանակէն զատանի պահելով փախուստի ճամբան : Ու մինչ Բելիսարի բանակը կը յարձակի չփոթահար բարբարոսներուն վրայ, չարունակելով անդթօրէն ջարդել՝ բարբարոսներու բանակին ընկերացած կիներու եւ աղջիկներու ապրողրմ ճիչերուն մէջ, առանց դադար տալու նոյնիսկ դիչերը, անդին՝ Ցովհ. Հայկազն, միայն երկու հարիւր ձիաւոր առնելով, սրարշաւ կը հետապնդէ Գելիմէրը :

Ցովհ. Հայկազն որոշած էր կանգ չառնել ոչ դիչերը, ոչ ցերեկը : Անընդհատ կը հետապնդէր փախստականները : Բելիսար եւս, իր կարգին, ճամբայ ելաւ Ցովհ. Հայկազնի ետեւէն, չկրելու համար կապը եւ օժանդակելու համար հայ քաջ զօրապետին, որ ուխտ ըրած էր ձեռք ձգել Գելիմէրը՝ ողջ կամ մեռած :

Հինգ օր եւ հինգ դիչեր, Ցովհ. Հայկազն աչառնակեց իր ձին, սրարշաւ ան – գաւ Նումիդիայէն, հասաւ անապատին եզերքը : Այլեւս ժամերու խնդիր էր Գելիմէրի ձերբակալութիւնը :

Ցովհ. Հայկազնի կ'ընկերանար նաեւ Ուլիարիս : Քաջ սպայ մը, բայց սիրա – հար... դինիի : Վեցերորդ օրը լուսցած դիչերը, օգտուելով ձիերուն քիչ մը հանդիստ տալու համար եղած կարգադրութենէն, Ուլիարիս կը խմէ այնքան, որ արշալոյսին չէր կրնար այլեւս չիտակ կանգնիլ ոտքի վրայ :

Առաւօտ էր :

Երբ կը դանդաչէր ձիերուն մօտ, թռչուն մը տեսաւ ծառին վրայ : Նչան առաւ՝ որսալու համար : Սակայն դինով, չկրցաւ նչան առնել եւ նետը զնաց զարնուեցաւ Ցովհ. Հայկազնի դլխուն :

Զինուորները վազեցին օդնութեան : Հայ քաջ զօրապետը վիրաւորուած էր մահացու կերպով : Զո՛ւր անցան բոլոր ճիչերը՝ փրկելու համար անվեհեր հրամանատարին կեանքը : Լացի՛ բոլորը, ո – րովհետեւ Ցովհ. Հայկազն սիրուած էր ոչ միայն իրրեւ քաջարի եւ հերոս զինուորական մը, այլ եւ հրամանատար մը որ եղբօր պէս կը վարուէր զինուորներուն հետ :

Իր զինուորները այլեւս չհամարձակեցան հետապնդել Գելիմէրը : Վազեցին Ուլիարիսի եաեւէն, սպաննելու համար զայն , բայց ոճրագործը, սարսափած այն վախճանէն՝ որ կը սպասէր իրեն, փախաւ ու մտաւ մօտակայ եկեղեցի մը :

Ուրիչ խումբ մը զինուորներ ճամբայ ելան, լուր տալու համար Բելիսարի, որ բանակը ճամբան ձգելով՝ սրարշաւ հասաւ Ցովհ. Հայկազնի մարմնին մօտ : Երբ տեսաւ որ քաջերուն քաջը կը պառկի անկենդան, չկրցաւ զսպել արցունքները եւ սկսաւ լալ : Իր հետ լացին նաեւ բոլոր զինուորները : Պրոկոպիոս կը պատմէ թէ Բիւզանդիոնի կայսրն իսկ խոր ցաւ զգաց՝ երբ լսեց այս քաջ Հայուն մահը :

Բելիսար հրամայեց սպաննել Ուլիարիսը, բայց Ցովհ. Հայկազնի զինուորները – ըն ետին թէ քաջ զօրապետը, իր մահէն առաջ, խնդրած էր վրէժ չլուծել Ուլիարիսէն, որովհետեւ զինով էր եւ չէր զիտեր ըրածը : Ու Բելիսար, որ երբեք նեղրել չէր զիտեր, յարգելու համար մեծ զինուորին յիչատակը, ազատ թողուց ոճրագործը : Բայց հրամայեց փառաւոր դամբարան մը չինել Ցովհ. Հայկազնի վրայ, որ թաղուած է այժմեան Թունուզի եւ Ալճերիոյ հարաւային սահմաններուն վրայ, անապատին եզերքը :

Ցովհ. Հայկազնի մահուան պարագան կասկած մը կ'արթնցնէ իմ մէջս : Այն առաւօտ, երբ Ցովհ. Հայկազն կ'անցնէր գետակը եւ կը յարձակէր բարբարոսներու բանակին վրայ, Հոները՝ որոնք, Հայոց հետ, մաս կը կազմէին բիւզանդական բանակին, կասկածելի դիրք մը բռնած էին : Պրոկոպիոս կը պատմէ թէ Հոները նը – պատակն էր սպասել կռիւի ելքին , մի – չամտելու համար ի նպաստ այն կողմին , որու յաղթանակը ապահով կը թուէր այլ եւս : Ահա թէ ինչո՛ւ, իրրեւ պահեստի ուժ, ուղեցին մնալ թիկունքի վրայ : Եւ սակայն Հոները, չափազանց հպարտ , կ'առարկէին թէ չեն ուզեր վայելել ուրիչին յաղթանակը, ոչ ալ կ'ուզէին ուրիչին տալ իրենց զէնքերուն փառքը : Արդարեւ միչտ առանձին կը ճակատէին,— նոյնիսկ սո – վորութիւն ունէին, ճակատամարտէն ա – ռաջ, մենամարտով կատարել ... բայց ո – մը, ճիշդ ինչպէս Գողիաթ : Իրենց բանակէն կը զատուէր յաղթանդամ սպայ մը, յառաջ կը խաղար եւ կը պոռար թշնամիին՝ մենամարտի հրաւիրելով «ով որ քաջ էր» : Այսպէս ըլլալով հանդերձ, բարբարոսները քանիցս յարաբերութեան մէջ մտան Հոներուն հետ, նոյնիսկ դաշնադրութեան ծրագիր մըն ալ կազմուեցաւ, բայց Ցովհ. Հայկազնի յաղթանակը ջուրը ձգեց դաշնադրութիւնը : Եւ երբ հայ զօրապետը սկսաւ հետապնդել Թշնամին՝ առանց հանդիստ տալու ընկերացող զին – ուորներուն եւ սպաներուն, որպէսզի վայելեն յաղթանակը, Ուլիարիս նետահար կը սպաննէ զինք, իբր թէ արկածով : Եթէ Ուլիարիս զինով էր՝ ազեղն անգամ չի – տակ չկարենալ բռնելու ատիճան, ի՞նչպէս փախաւ եւ խելք ըրաւ սպաստանիլ եկեղեցիի մը մէջ : Հետապնդուող Թշնամին չկաշառե՞ց արդեօք այս սպան, որ « պարտութիւն » մըն ալ կրած էր բարբարոսներէն՝ կարքեդոնի առջեւ, նահանջող բանակին մէջ նետելով իր թարմ ուժերը : Կամ դիչեր ցերեկ Թշնամին հալածելէ յոգնած՝ չուզե՞ց արդեօք կասեցնել, լուր տալ Ցովհ. Հայկազնի, որ բանակը ճամբան ձգելով՝ սրարշաւ հասաւ Ցովհ. Հայկազնի մարմնին մօտ : Երբ տեսաւ որ քաջերուն քաջը կը պառկի անկենդան, չկրցաւ զսպել արցունքները եւ սկսաւ լալ : Իր հետ լացին նաեւ բոլոր զինուորները : Պրոկոպիոս կը պատմէ թէ Բիւզանդիոնի կայսրն իսկ խոր ցաւ զգաց՝ երբ լսեց այս քաջ Հայուն մահը :

Բելիսար հրամայեց սպաննել Ուլիարիսը, բայց Ցովհ. Հայկազնի զինուորները – ըն ետին թէ քաջ զօրապետը, իր մահէն առաջ, խնդրած էր վրէժ չլուծել Ուլիարիսէն, որովհետեւ զինով էր եւ չէր զիտեր ըրածը : Ու Բելիսար, որ երբեք նետ – րել չէր զիտեր, յարգելու համար մեծ զինուորին յիչատակը, ազատ թողուց ոճրագործը : Բայց հրամայեց փառաւոր դամբարան մը չինել Ցովհ. Հայկազնի վրայ, որ թաղուած է այժմեան Թունուզի եւ Ալճերիոյ հարաւային սահմաններուն վրայ, անապատին եզերքը :

Ցովհ. Հայկազնի մահուան պարագան կասկած մը կ'արթնցնէ իմ մէջս : Այն առաւօտ, երբ Ցովհ. Հայկազն կ'անցնէր գետակը եւ կը յարձակէր բարբարոսներու բանակին վրայ, Հոները՝ որոնք, Հայոց հետ, մաս կը կազմէին բիւզանդական բանակին, կասկածելի դիրք մը բռնած էին : Պրոկոպիոս կը պատմէ թէ Հոները նը – պատակն էր սպասել կռիւի ելքին , մի – չամտելու համար ի նպաստ այն կողմին , որու յաղթանակը ապահով կը թուէր այլ եւս : Ահա թէ ինչո՛ւ, իրրեւ պահեստի ուժ, ուղեցին մնալ թիկունքի վրայ : Եւ սակայն Հոները, չափազանց հպարտ , կ'առարկէին թէ չեն ուզեր վայելել ուրիչին յաղթանակը, ոչ ալ կ'ուզէին ուրիչին տալ իրենց զէնքերուն փառքը : Արդարեւ միչտ առանձին կը ճակատէին,— նոյնիսկ սո – վորութիւն ունէին, ճակատամարտէն ա – ռաջ, մենամարտով կատարել ... բայց ո – մը, ճիշդ ինչպէս Գողիաթ : Իրենց բանակէն կը զատուէր յաղթանդամ սպայ մը, յառաջ կը խաղար եւ կը պոռար թշնամիին՝ մենամարտի հրաւիրելով «ով որ քաջ էր» : Այսպէս ըլլալով հանդերձ, բարբարոսները քանիցս յարաբերութեան մէջ մտան Հոներուն հետ, նոյնիսկ դաշնադրութեան ծրագիր մըն ալ կազմուեցաւ, բայց Ցովհ. Հայկազնի յաղթանակը ջուրը ձգեց դաշնադրութիւնը : Եւ երբ հայ զօրապետը սկսաւ հետապնդել Թշնամին՝ առանց հանդիստ տալու ընկերացող զին – ուորներուն եւ սպաներուն, որպէսզի վայելեն յաղթանակը, Ուլիարիս նետահար կը սպաննէ զինք, իբր թէ արկածով : Եթէ Ուլիարիս զինով էր՝ ազեղն անգամ չի – տակ չկարենալ բռնելու ատիճան, ի՞նչպէս փախաւ եւ խելք ըրաւ սպաստանիլ եկեղեցիի մը մէջ : Հետապնդուող Թշնամին չկաշառե՞ց արդեօք այս սպան, որ « պարտութիւն » մըն ալ կրած էր բարբարոսներէն՝ կարքեդոնի առջեւ, նահանջող բանակին մէջ նետելով իր թարմ ուժերը : Կամ դիչեր ցերեկ Թշնամին հալածելէ յոգնած՝ չուզե՞ց արդեօք կասեցնել, լուր տալ Ցովհ. Հայկազնի, որ արաբական դաշոյնի նման կեռ պէտեր ունէր, մէջ էր ընկում, անիծում հայ եւ Թիւրք կալուածատէրերին, «որոնք վի – չապ զարճած՝ զավթել են հող, ջուր, ծառ ու թուխ» : Երեւում էր, որ սա ա – ւելի համարձակ էր, չէր հաշտւում իր վիճակի հետ : Երրորդ մշակը, որի խօսքը լաճեալը մատնում էր նրա հարաւցի լինելը, խոստովանեց, որ ինքն սպանել է Աբրահամ աղային ու փախել :

Որքան խաբեպսիկ էր այս չարքաշ մարդկանց հնազանդ ու խեղճ արտաքինը : Թւում էր, թէ այս թշուառները վճռել են մինչեւ կեանքի վերջը քաշ տալ պանդխտութեան ու ստրկութեան լուծը : Ոչ կը – րակ, ոչ արժանապատուութեան զգա – յում, չորացել, անսիրտ են դարձել , չկայ նրանց համար նուիրական բան, նը – րանց ամբողջ ուրախութիւնը բեռ տանելու, օրական մի քանիղուռուչվաստակելու մէջ է : Թւում էր :Բայց բաւական էր Նալբանդեանի նման չհադրդռուած մի մարդ չօչափէր նրանց անտես վէրքերը, իր ջերմ ընչով ցրիւ տար հոդիների վրայ նստած մոխիրը, որպէսզի թաքնուած կայծերը բոցկլտային ու երեւան դար մի աչխարհ՝ յուզումներով եւ տառապանքներով, անհնազանդ ոգով ու պայքարի տենչի նե – րուժ կուտակումներով : Առ երեւոյթ բո – լորը միանման, կարծես անուն չունեցող մշակներ էին : Բայց ահա մէկը՝ Փլոսն է, միւսը՝ Կարապետը, երրորդը՝ Սաքօն, չորրորդը՝ Պօղոսը, հինգերորդը՝ Զար – մանդը ... Սա հետաքրքիր ու խորհրդաւոր կերպարանափոխութիւնն էր, որ հոգեկան բաւականութիւն պատճառեց Նալբանդեանին : Նա այնպէս էր յափշտակուել մարդկային աչխարհների այս ուրոյն յայտնաղործութեամբ, որ առաջին պահուն չլսեց Թաղուրեանի կանչը :

Մշակների հրաժեչտ տալուց եւ հին կամուրջի մօտից հեռանալուց յետոյ , Նալբանդեանը Թաղուրեանին ասաց .

— Հող, ահա այն դորդեան հանդոյցը , որ պիտի լուծել, ահա այն ճանապարհը , որով կարող է որեւէ ազգ հարստանալ ու երջանկանալ : Քանի կեանքը ճանաչո՛ մ եմ , այնքան համոզւում եմ, որ դրանից ճչմարիտ ուղի չկայ ... չկայ ...

— Դժուարին ու մեծագոյն զոհեր պահանջող ճանապարհ մը ...

— Այո, բարեկամս ... Ազատութիւնն աքսորական է, նրան պիտի ազատել կապանքներից, դրա համար հարկաւոր են անձնազոհութեան պատրաստ առաջնորդներ ... Իսկ ո՞ւր է Սվաճեանը, — յանկարծ հարցրեց Միքայէլը :

— Ատոր համար ձեզի կը փնտռէի : Ցարութիւնը զլուխը կորնցուցեր է ...:

Ա. ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՂԹԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ... ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

●

(Գ. եւ վերջին մաս)

Տարի մը եւաքը :

Գելիմէր կը դաշնակցի Սարաենիոյ թագաւորին հետ, որ իր բանակով կ'անցնի Աւրիկէ : Երկուստեք կը պատրաստուին վճռական ու մեծ ճակատամարտի մը :

Բելիսար կը զօրացնէ Ցովհ. Հայկազնի դունդը բանակին լաւագոյն տարրերով , կը յանձնէ նաեւ բանակին դրօշը, ու կը հրամայէ չնահանջել երբեք : Ցովհ. Հայկազն ճամբայ կ'ելլէ իրրեւ յառաջապահ, իսկ Բելիսար՝ յաջորդ օրը : Տրիկամարտի մէջ դէմ առ դէմ կուգան Ցովհ. Հայկազն եւ Գելիմէրի բանակները :

Երկու բանակներուն մէջեւ կը հոսէր գետակ մը : Ցովհ. Հայկազն խրամներ կը փորէ եւ պիչերը կ'անցընէ՝ լրտեսելով թշնամին, որ նոյնպէս խրամներ կը չինէր եւ կը սպասէր գետակին միւս կողմը : Ցաջորդ առաւօտ կը հասնի Բելիսար, պատերազմական ձեւ կուտայ հսկայ բանակին : Այս անգամ Ցովհ. Հայկազն կը դրաւէ կեդրոնը : Գետակին հանդիպակաց եզերքը, բարբարոսներու թագաւորը կը չորչէր բանակին մէջ, հրամաններ կու – տար, քաջութեան հրաւէր կը կարդար եւ կը յանճնարարէր երբեք չհոսիլ նետով , այլ միայն սուրով :

Այսպէս կազմ եւ պատրաստ՝ երկու բանակները իրար դիտելէ ետք, յանկարծ կը տեսնուի որ Ցովհ. Հայկազն կ'անցնի գետակը իր ձին : Հայ քաջ զօրապետը պետը հազիւ անցած էր ջուրը եւ կը պատրաստուէր կռիւի, երբ թշնամի բանակէն դուրս եկաւ Սարաենիոյ թագաւորը իր դինուորներով : Սկսաւ կատաղի սուինամարտ մը, բայց Ցովհ. Հայկազն չկրցաւ դիմադրել երկար ու նահանջեց : Բարբարոսները չհամարձակեցան հետապնդել զանոնք եւ անցնիլ գետակը : Ցովհ. Հայկազն, քիչ ետքը, նոր ուժեր առած, երկրորդ անգամ անցաւ գետակէն, բայց եւ այնպէս ստիպուեցաւ դարձեալ նահանջել : Երրորդ փորձ մը եւս կատարելով , Ցովհ. Հայկազն երդում ըրաւ չնահանջել այս անգամ : Գետակը անցաւ աւելի մեծ ուժերով, դրօշն ալ միասին : Եւ բարձրաղաղակներ արձակելով՝ քալեց բարբարոսներու բանակին վրայ : Սկսաւ կատաղի սուինամարտը : Սուրերը որ անուտ կատմած՝ կը փայլէին արեւին տակ, չուտով ներկուեցան արիւնով : Նահանջ չկար այլեւս,— ա՛յս էր Ցովհ. Հայկազնի հրամանը : Անխնայ, անողոք, անդութ , վայրագ կռիւ մըն էր, յօշոտում ու խողխողում, որ կը չարունակուէր ժամերով, — ինկան ամէնէն ընտիր զինուորները երկու բանակէն : Բայց Թշնամին կը դիմադրէր անսասան : Հակառակ Թշնամի բանակին կատաղի դիմադրութեան՝ Ցովհ. Հայկազն կը զարնէր չարունակ, կը հրամայէր զարնել եւ ձիերու ոտքերուն տակ կոխկրտել Թշնամին : Ճիշդ այդ պահուն՝ ինկաւ նաեւ Սարաենիոյ թագաւորը, որու մահը բախտորոշ դեր կատարեց, որով – հետեւ բանակին մէջ չփոթութիւն տեղծուեցաւ : Ճակատագրական այդ վայրկեանին՝ Բելիսար հրամայեցուեցաւ անցընել ամբողջ բանակը : Եւ ահա սկսաւ խեղկորոյս նահանջը եւիմէրի բանակին մէջ : Գելիմէր եւս, զլուխը կորնցուցած , կը նսեմ ձին եւ կը փախչի դէպի Նումիդիոյ խորերը, բանակէն զատանի պահելով փախուստի ճամբան : Ու մինչ Բելիսարի բանակը կը յարձակի չփոթահար բարբարոսներուն վրայ, չարունակելով անդթօրէն ջարդել՝ բարբարոսներու բանակին ընկերացած կիներու եւ աղջիկներու ապրողրմ ճիչերուն մէջ, առանց դադար տալու նոյնիսկ դիչերը, անդին՝ Ցովհ. Հայկազն, միայն երկու հարիւր ձիաւոր առնելով, սրարշաւ կը հետապնդէ Գելիմէրը :

Ցովհ. Հայկազն որոշած էր կանգ չառնել ոչ դիչերը, ոչ ցերեկը : Անընդհատ կը հետապնդէր փախստականները : Բելիսար եւս, իր կարգին, ճամբայ ելաւ Ցովհ. Հայկազնի ետեւէն, չկրելու համար կապը եւ օժանդակելու համար հայ քաջ զօրապետին, որ ուխտ ըրած էր ձեռք ձգել Գելիմէրը՝ ողջ կամ մեռած :

Հինգ օր եւ հինգ դիչեր, Ցովհ. Հայկազն աչառնակեց իր ձին, սրարշաւ անցաւ Նումիդիայէն, հասաւ անապատին եզերքը : Այլեւս ժամերու խնդիր էր Գելիմէրի ձերբակալութիւնը :

Ցովհ. Հայկազնի կ'ընկերանար նաեւ Ուլիարիս : Քաջ սպայ մը, բայց սիրա – հար... դինիի : Վեցերորդ օրը լուսցած դիչերը, օգտուելով ձիերուն քիչ մը հանդիստ տալու համար եղած կարգադրութենէն, Ուլիարիս կը խմէ այնքան, որ արշալոյսին չէր կրնար այլեւս չիտակ կանգնիլ ոտքի վրայ :

Առաւօտ էր :

Երբ կը դանդաչէր ձիերուն մօտ, թռչուն մը տեսաւ ծառին վրայ : Նչան առաւ՝ որսալու համար : Սակայն դինով, չկրցաւ նչան առնել եւ նետը զնաց զարնուեցաւ Ցովհ. Հայկազնի դլխուն :

Զինուորները վազեցին օդնութեան : Հայ քաջ զօրապետը վիրաւորուած էր մահացու կերպով : Զո՛ւր անցան բոլոր ճիչերը՝ փրկելու համար անվեհեր հրամանատարին կեանքը : Լացի՛ բոլորը, ո – րովհետեւ Ցովհ. Հայկազն սիրուած էր ոչ միայն իրրեւ քաջարի եւ հերոս զինուորական մը, այլ եւ հրամանատար մը որ եղբօր պէս կը վարուէր զինուորներուն հետ :

Իր զինուորները այլեւս չհամարձակեցան հետապնդել Գելիմէրը : Վազեցին Ուլիարիսի եաեւէն, սպաննելու համար զայն , բայց ոճրագործը, սարսափած այն վախճանէն՝ որ կը սպասէր իրեն, փախաւ ու մտաւ մօտակայ եկեղեցի մը :

Ուրիչ խումբ մը զինուորներ ճամբայ

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ»

●

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻՑ ԼՈՒՐԵՐ ԼԵՌՆԵՐԻՑ

Պարոն Սվաճեանը Քեթմանլիի պատմութիւնը կը պատմէ այնպէս, ինչպէս է – ղելութիւն է : Ե՞րբ ես ետ դառնալու :

— Արդարութիւնն իմանան, այլեւս դործ չունեմ,— պատասխանեց երիտասարդն այնպիսի եղանակով, որ թւում էր, թէ նրան անհամբեր կանչում են Տաւրոս – ը, Ջահանի լեռնահովիտը, Տղրուկի վիճը, Բերիա լեռը, հարազատ Ալափաչը ... Եւ այստեղ, չքեղ Պոլսում, ոչ մի դրաւիչ բան չկայ :

— Գնալուց առաջ ինձ կը տեսնես , — պատուիրեց Նալբանդեանը :

Հետաքրքիր Սվաճեանը բազմանչանակ սեղմեց Նալբանդեանի ձեռքը եւ ասաց .

— Օր մը, եթէ հարկ ըլլայ, նետենք պիտի մեր դրիչը եւ զէնքով փոխարինենք ...

Նալբանդեանը միայն ժպտաց : Պոլսահայ իր բարեկամները դեռ ամէն ինչ չզիտէին : Հարցը հասունացել էր, արդէն կար դեռ ամէն ինչ չզիտէին : Հարցը հասունացել էր, արդէն կարելի էր պարզ ու որոշ յայտնել, թէ ինչ է ուզում ինքը, ինչ է պահանջում ժողովուրդի վիճակը ...

ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՀԵԼԻ ԿՌՈՒԱՆԸ

Թաղուրեանը Նալբանդեանին հիւրանոցում չգտաւ. դա առաջին դէպքն էր, որ Միքայէլը հեռացել էր առանց նախապէս պայմանաւորուելու :

Հանդիպման վայր հանդիսացող «Պալ Բրիստոլ» սրճարանում էլ Թաղուրեանը չգտաւ նրան, ոչ էլ հայկական թատրոնի փորձատեղում, որտեղ պատրաստում էին Սրապ – Մանասի « Ջալացպանին աղ – ջիկը» :

Թաղուրեանը չատ յուզուած լինելուց կառք անգամ չնստեց, բոլորովին յոգնած քայլերն ուղղեց ՝ աւահանդիստ , յիչեց , որ Նալբանդեանը ցանկութիւն ունէր զրուցել հայ մշակների հետ : Այդ ենթադրութիւնը ճիշդ դուրս եկաւ : Նալբանդեանը Ղալաթիայի հին կամուրջի մօտ էր, մշակների հետ : Թաղուրեանը նկատեց , որ Նալբանդեանին հետուից հետեւողներ կան : Մի հայեացքով որոշելով նրա անբարենպաստ դրութիւնը՝ Թաղուրեանն ապաց մօտեցաւ մշակների խմբին :

Այդ պահին Վանի վիլայեթից եկած մշակներից մէկը կցկտուր, հատուկենտ բառերով ջանում էր նկարագրել իրենց ծանր, սարկական վիճակը :Մչեցի մշակը, որ արաբական դաշոյնի նման կեռ պէտեր ունէր, մէջ էր ընկում, անիծում հայ եւ Թիւրք կալուածատէրերին, «որոնք վի – չապ զարճած՝ զավթել են հող, ջուր, ծառ ու թուխ» : Երեւում էր, որ սա ա – ւելի համարձակ էր, չէր հաշտւում իր վիճակի հետ : Երրորդ մշակը, որի խօսքը լաճեալը մատնում էր նրա հարաւցի լինելը, խոստովանեց, որ ինքն սպանել է Աբրահամ աղային ու փախել :

Որքան խաբեպսիկ էր այս չարքաշ մարդկանց հնազանդ ու խեղճ արտաքինը : Թւում էր, թէ այս թշուառները վճռել են մինչեւ կեանքի վերջը քաշ տալ պանդխտութեան ու ստրկութեան լուծը : Ոչ կը – րակ, ոչ արժանապատուութեան զգա – յում, չորացել, անսիրտ են դարձել , չկայ նրանց համար նուիրական բան, նը – րանց ամբողջ ուրախութիւնը բեռ տանելու, օրական մի քանիղուռուչվաստակելու մէջ է : Թւում էր :Բայց բաւական էր Նալբանդեանի նման չհադրդռուած մի մարդ չօչափէր նրանց անտես վէրքերը, իր ջերմ ընչով ցրիւ տար հոդիների վրայ նստած մոխիրը, որպէսզի թաքնուած կայծերը բոցկլտային ու երեւան դար մի աչխարհ՝ յուզումներով եւ տառապանքներով, անհնազանդ ոգով ու պայքարի տենչի նե – րուժ կուտակումներով : Առ երեւոյթ բո – լորը միանման, կարծես անուն չունեցող մշակներ էին : Բայց ահա մէկը՝ Փլոսն է, միւսը՝ Կարապետը, երրորդը՝ Սաքօն, չորրորդը՝ Պօղոսը, հինգերորդը՝ Զար – մանդը ... Սա հետաքրքիր ու խորհրդաւոր կերպարանափոխութիւնն էր, որ հոգեկան բաւականութիւն պատճառեց Նալբանդեանին : Նա այնպէս էր յափշտակուել մարդկային աչխարհների այս ուրոյն յայտնաղործութեամբ, որ առաջին պահուն չլսեց Թաղուրեանի կանչը :

Մշակների հրաժեչտ տալուց եւ հին կամուրջի մօտից հեռանալուց յետոյ , Նալբանդեանը Թաղուրեանին ասաց .

— Հող, ահա այն դորդեան հանդոյցը , որ պիտի լուծել, ահա այն ճանապարհը , որով կարող է որեւէ ազգ հարստանալ ու երջանկանալ : Քանի կեանքը ճանաչո՛ մ եմ , այնքան համոզւում եմ, որ դրանից ճչմարիտ ուղի չկայ ... չկայ ...

— Դժուարին ու մեծագոյն զոհեր պահանջող ճանապարհ մը ...

— Այո, բարեկամս ... Ազատութիւնն աքսորական է, նրան պիտի ազատել կապանքներից, դրա համար հարկաւոր են անձնազոհութեան պատրաստ առաջնորդներ ... Իսկ ո՞ւր է Սվաճեանը, — յանկարծ հարցրեց Միքայէլը :

— Ատոր համար ձեզի կը փնտռէի : Ցարութիւնը զլուխը կորնցուցեր է ...:

Ա. ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

Զանազան հոսանքներ ձեռք ձեռքի տա – լով, իւրաքանչիւրը իր տարեկան ձեռ – նարկներէն բաժին կը հանէ եկեղեցւոյ եւ Ազգ· Տան շինութեան հիմնադրամին :

Տիկնանց Միութիւնը կը կազմակերպէ թէյասեղան, բերմէս , եւն., իսկ երիտա – սարդութիւնը պարահանդէս, թատրոն : Անշուշտ բոլորն ալ կը ջանան կարելի ե – ղածին չափ հասոյթ ապահովել :

Եւ պատմական օր մը Լիոնի քաղաքա – պետը եւ Ազգ· ժողովի պատուակալ նա – խագահը Պ· Էոիս յանձն կ'առնէ անձամբ նախագահել հիմնարկէքթարարողութեան :

Լիոնի գաղութը հպարտ էր այդ օրը , իր մէջ տեսնելով Ֆրանսայի եւ օտար բարձրաստիճան անձնաւորութիւնները , կրօնական , թէ քաղաքական, թէ դիւնա – բական, որոնք փորձով կը տեսնէին թէ երէկուան գաղթականը որքան կը դուր – դուրայ իր մշակոյթին վրայ :

Կաթող· պատուիրակ Սերովբէ Ծ· Վ· Մանուկեան կը նախագահէր եկեղեցական արարողութեանց, շրջապատուած քահա – նաներէ : Տեղական մամուլը լայն տեղ տը – ւած էր արարողութեան, տպելով նաեւ քանի մը լուսանկարներ : Ծերունազարդ քաղաքապետը կեցաւ մինչեւ վերջ, եւ խօսք առնելով յայտնեց իր գոհունակու – թիւնը, քաջալերեց կազմակերպիչները , եւ խոստացաւ, ամէն կերպով աատարել գործադիր մարմնի աշխատանքներուն :

Շատ չանցած, կառավարութիւնը ար – ժանեց կազմակերպել մեծ վիճակահանու – թիւն մը : 5·000·000 ֆր· որուն միակ պարգեւն էր Ֆրեկաթ մը 850·000 ֆրանք արժէքով :

Ամիսներէ ի վեր թերթերը կը ծանու – ցանէին թէ ծախու է 50·000 տոմսակ, եւ – յաքանչիւրը հարիւր ֆրանքի : Վերջապէս որոշուեցաւ Մարտ վեցին կատարել վի – ճակահանութիւնը, ի ներկայութեան պե – տական պաշտօնեաներու :

Գործադիր մարմինը յարմար գտած էր սոյն արարողութիւնը կատարել պա – րահանդէսով մը : Աւելի քան 1200 հոգի հաւաքուած էին Փալէ տիւԹէսքիլիմֆ : Մեծ խանդավառութիւն : Տիկնանց եւ ե – րիտասարդաց օժանդակ մարմիններու անդամները կ'աշխատէին գոհացում տալ բոլորին :

Հանդէսին կը նախագահէին ճարտարա – պետներ Պ· Պ· Միւղէ, եւ Ս· Ձէվահիր – ճեան : Ներկայ էին նահանգապետութեան ընդհ· քարտուղարը, Պ· Ժանէն, քաղա – քապետին Ա· օգնականը, Պ· Ֆոքոնէ, քա – ղաքապետական խորհրդի անդամ Պ· Ռի – կալ, երեսփոխան Պ· Շոռէ :

Ընդհանուր ողեւորութեան մէջ ժամը 23ին Ֆրեկաթը նոր հարսի մը նման ա – ղաւորեցին սրահին ճիշդ մէջտեղը, եւ օրուան խօսնակը , Էմ· Մէլեան, յայտա – րարեց թէ վիճակահանութիւնը տեղի պի – տի ունենայ, եւ դեռ կան քանի մը արր – ցակներ, ուրեմն աւելի քան քանի երի – տասարդներ եւ երիտասարդուհիներ սկը – սան ծախել մնացածը, նախապէս հաստ, յետոյ տասնական , վերջը 50ական, իսկ ամէնէն վերջը չնորհիւ Պ·Մէլեանի տաղ – ծած ոգեւորութեան՝ հարիւրով :

Ժամը 23·45ին պետական պաշտօնեան կանչեց հինգ պզտիկներ եւ երեք քննիչ – ներ :

Ընդհանուր ոգեւորութեան մէջ վիճակա – հանութեան արդիւնքը յայտարարուեցաւ թիւ 09509 : Ներկաներէն ոչ մէկը չհաած էր :

Շնորհաւորելի են բոլոր կազմակերպիչ – ները, ըլլան գործադիր մարմնի անդամ , կամ Տիկնանց եւ երիտասարդաց օժան – դակ մարմիններ, իրենց կատարած աշ – խատանքը անգնահատելի է անոնք տեղ – ծեցին մեծ ոգեւորութիւն մը : Նա – խագէս հազիւ քանի մը երիտասարդներ կը զբաղէին հայկական ձեռնարկներով, այսօր հարիւրներով գով գովի կուգան եւ կ'աշխատին :

- Քանի մը ամիս առաջ կազմակերպած էին դասախօսութիւն մը հայ գրականու – թեան մասին, հրաւիրելով փրօֆ· Ֆր· Ֆէյտին : Ներկաներու մէջ կային տեղացի ծանօթ փրօֆէսօրներ, ուսուցիչներ , մտաւորականներ , խմբագիրներ եւն., բայց ամէնէն հաճելին էր տեսնել 5–600 հայ երիտասարդներ որոնք մեկնեցան հը – պարտ :

Եթէ Փարիզ չունենար իր Մանթաշեանը եւ Մարսէյլ իր Թորոսեանճեանը՝ անշուշտ երկու այս կեդրոններու հայութիւնը պի – տի փորձէր հանդանակութեամբ կատարել այն ինչ որ մէկ հոգի ըրած էր :

Դժբախտաբար Լիոն չարժանացաւ մե – ծահարուստ բարերարի մը : Լիոնի գաղու – թը հազիւ 7–8000 անդամ կը հաշուէ : Մեծ մասով համեստ աշխատաւորներ են եւ իւրաքանչիւրը բերած է եւ կը շարունակէ բերել իր բաժինը : Կը մնայ որ ամբողջ Ֆրանսահայ գաղութը ցոյց տայ իր ա – ջակցութիւնը, մասնաւորապէս Փարիզ եւ Մարսէյլ, աջակցելով Լիոնի հայութեան այս մեծ ձեռնարկին յաջողութեան :

Ո՞վ աւելի յարմար է սոյն գործի նա – խաձեռնութիւնը ստանձնելու եթէ ոչ կա – թող· պատուիրակը Սերովբէ Ծ· Վ· Մա – նուկեան :

Կը մաղթեմ ամէն յաջողութիւն իր ջան – քերուն եւ կը յուսամ թէ պիտի կրնայ օծման պատարագը մատուցանել 1956ի Ծնունդ կամ Զատիկին :

ՆՈՒՊԱՐ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

★

ՀԱՅԵՐԷՆ ՊԻՏԻ ԽՕՍԷՐ, ԲԱՅՑ…

ՄՄԲ.— Մարտ 6ի պարահանդէսին առ – թիւ, Լիոնի մեր թղթակիցը զարմանք յայտնած էր որ հայ ճարտարապետը , Պ· Ս· Ձէվահիր ալ ֆրանսերէն խօսած է ճառը :

Մեր հաղած տեղեկութեանց համաձայն, Պ· Ձէվահիր կարճ բանախօսութիւն մը պատրաստա ծէր, հայերէն·սակայն եկե – ղեցաշէն յանձնաժողովին անդամներէն ո – մանց առարկութեան վրայ, ստիպուեր է ֆրանսերէնի վերածելով կարդալ :

Ահաւասիկ այդ ճառը ·—

Այսօր ինձ համար երջանիկ օր մըն է, որովհետեւ հոս ձեզի հետ մասնակից կ'ըլլամ, Լիոնի հայութեան այս պարս – հանդէսին որ հանդրուան մը կազմէ ձեռնարկուած մեծ շինութեան մը իրա – գործումի ճամբուն վրայ :

Անշուշտ ամէնքդ ալ նկատած էք թէ այս կանչուած հիւրերուն մէջ ներկայ են ոչ միայն հայեր, այլ նաեւ ֆրանսացի պաշտօնեաներ, որոնք ներկայ կը գտնուին հոս ոչ միայն իրենց պարտականութեան համար, այլ նաեւ որովհետեւ կը հետաքրքրուին մեր գործերով եւ կ'ուզեն մեզի հետ ըլլալ մեր ուրախութեան եւ մեր տխրութեան օրերուն :

Ես ալ ուզեցի ներկայ ըլլալ այս հան – դիսին, որովհետեւ ինծի համար ալ ուրախ օր մըն է, ինծի համար ալ հպարտութեան առիթ մըն է տեսնել որ հայ գաղութը այսքան զարգացած է, այսքան ուժեղ է, որ կրնայ ինքզինքին վստահ ըլլալ եւ ինքզինքին վրայ յենիլ

Հարցումները եղան նաեւ Պ. Մենտէս Ֆրանսի ուղղուած դաղանինամակիմասին: Ծերունի վարչապետը պատասխանեց թէ ժամանակն է հրատարակելու այդ նամակը, քանի որ, Պ. Փինէ յիշեց պայն. բայց հարկ է նախ հաւանութիւն առնել Ֆրանսայի նախորդ վարչապետէն:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

Թունուզի ներքին ինքնավարութեան բանակցութիւնները վերսկսան երէկ: Բաւական ճամբայ կտրուած է արդէն եւ կը յուսան վերջնական եզքի մը յանգիլ մօտերս:

× *Մարոքի մարզպանը որոշեց քանի մը օր փակել Քազապլանքայի խալամական դպրոցները, ապահովութեան համար: Ահաբեկումները կը շարունակուին քաղաքին մէջ: Առջի օր երեք հոգի սպան - նուեցան, երեք հոգի ալ վիրաւորուեցան:*

× *Ուսուցիչներու դաշնակցութիւնը որոշեց ընդհ. գործադուլ մը սարքել Մարտ 24ին, բողոքելու համար նոր օրէնքի մը դէմ, որով պետական դպրոցները ենթակայ պիտի ըլլան երկրագործական նախարարութեան, փոխանակ կրթականին: Կազմակերպութեան անդամ են տարբեր - կան դպրոցներու 170·000 ուսուցիչներէն 150·000ը:*

× *Հարկային բարեփոխման օրէնքը պատրաստ պիտի ըլլայ Մարտ 31ին: Մանրը առեւտրականներու և արհեստաւոր - ներու նոր միութեան վարիչը, դրամագլուխ փուժատ, նամակ մը ուղղեց վարչապետին եւ երեսփոխաններու, դանդատելով կառավարութեան ձգձգումներուն դէմ: Այս առթիւ կարգ մը նոր պահանջներ կը դնեն:*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Շոիէյտի կառավարութիւնը վտարեց Չեխական դեսպանատան պաշտօնեաներէն երեք հոգի, եւ արգիլեց ռումանական դեսպանատան մէկ պաշտօնեային վերադարձը: Թերթերը կը դրեն թէ 11րդ լըրտես մը եւս ձերբակալուած է: Չեխական եւ ռումանական կառավարութիւնները բողոքեցին:

Ռուս մը Մոսկուայի անգլիական դեսպանատունը մտաւ Բ. օր, դէն ի ձեռին, ծանրապէս վիրաւորելով խորհրդային պահակ մը որ կը փորձէր արգիլել մուտքը: Երկու պաշտօնեաներ յաջողեցան կաշկանդել դինքը, երբ բարձրացած էր այն յարկը ուր կը գտնուի դեսպանին բնակարանը: Դեսպանը եւ կինը բացակայ էին եւ վերադարձան երբ անծանօթը ոստիկանութեան կը յանձնուէր: Կը կարծուի թէ խելագար մըն է:

Մարսէյլի կեսթափոյին հօթը անդամներուն Բ. դատավարութիւնը սկսաւ Լիոնի մէջ: Առաջին դատավարութիւնը չեղեալ համարուած էր, ձեւական թերութեանց պատճառով: Հօթը Գերմանները կ'ամբաստանուին թէ ահուսարսափ կը տարածէին հարաւային Ֆրանսայի մէջ, որ ունի երեք միլիոն բնակիչ: Իրենց դէմ խաւար գործը եղած է երեւան հանել եւ բնաջնջել դիմադրական երեք խումբեր որոնք ունէին 316 անդամ: Ամբաստանեալները կ'ըսէ թէ 191 կալանաւորներ գըն - դակահարուած կամ չարչարանքներէն մեռած էին:

Լիոնի քաղաքապետ կը մնայ Պ. Էռէօ, իբրեւ օղնական ունենալով անկախ անդամ մը:

Իշխանուհի Մարկարիթի եւ գնդ. Թաունսէնտի ամուսնութիւնը վնասակար կը նկատէ անկլիքան եկեղեցւոյ եպիսկոպոսներէն մին, ազգային միութեան տեսակէտով: Թերթերն ալ թեր ու դէմ պայքար մը բացած են, աւելի պղտորելով մթնոլորտը:

Աթէնքին կը հեռագրեն թէ հինգ հարիւր մայնավարներ ձերբակալուեցան, իբրեւ լրտես: Հինգն ալ Յունաստան մտած էին Պուլկարիայէն, անթելի գործիքներով:

Արժեթուղթերու անկումը կը շարունակուի Նիւ Եորքի սակարանին մէջ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարսէյլի Հայ Աբեղաչներու եւ Աբեղներու Միութեանց տարեկան հանդէս - ցերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 22ին, կիրակի կէսօրէն վերջ, Թէատրը տիւ Ժիմնազի մեծ սրահին մէջ:

Վաւանս — Ֆ. Կ. Խաչի հանդէսը Ապրիլ 2ին: Ո Ֆուայէ սը լա Սալ ոէ Ֆէթի սրահին մէջ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻ

ՔՍԱՆՀԻՆԴԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Ե· ՑԱՆԿ

Նուրհան Ֆրէնկեան	10·000
Տէր եւ Տիկին Արապեան	10·000
Բժ· Լ· Գրիգորեան	5·000
Արմենակ Թորիկեան	4·000
Հիսայեան	1·000
Ոմն	1·000
Ոմն	1·000
Դարբինեան	1·000
Օհանեան	1·000
Ագօղլանեան	1·000
Պետրոսեան	1·000
Գուրգէն Քէշիշեան	1·000
Օննիկ Կարապետեան	1·000
Կոստանեան	1·000
Սարգիսեան	1·000
Քաջանեան	1·000
Ոմն	1·000
Պետրոսեան	1·000
Սմսարեան	700
Մրզոյեան, Ճօլօլեան, Եսայի քհնյ· Ալթունեան, Խոչդարեան, Ա· Տօնէլեան, Ա· Մարտիրոսեան, Բժ· Գէորգեան 500ական	3·500
Մանուռեան	200
Գ· Կիւլեան	100
Գումար	47·500
Նախորդ գումարը՝	208·200
Ընդհ· գումար (Շար·)	255·700

ԵՐԵԿՈՅԹ—ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սէնթ Անի «Քեռի» խումբին:

Հովանաւորութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ· վարչութեան եւ Հ· Ց· Դ· Սէնթ Անի «Թաթուլ» խումբին:

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9·30ին մինչեւ լոյս, Պար տէ Կրան Փէն, 430 Շրմէն տը Մազարկ, Սէնթ Անը:

Մասնակցութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սէն Լուի «Սիամանթօ» խումբի նուագախումբին:

Սիրով կը հրաւիրուին Մարսէյլի շրջանի Նոր Սերունդի բոլոր ընկերուհիները եւ ընկերները ինչպէս նաեւ ծնողները եւ համակրաւորները:

Մուտքը ազատ է:

ԽՆԶՈՅՔ ՓԵՏՐ· 18Ի ԱՌԹԻԻ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ· վարչութիւնը կազմակերպած է խնջոյք մը, Մարտ 26ին շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, Ահարոնեան ակումբի մէջ, (26 Ռիւ տէ Ռոնվալէաան):

Կը հրաւիրուին բոլոր շրջաններու ընկերները, ընկերուհիները եւ համակիրները:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբին կողմէ, այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 23, Ազգ Տան մէջ:

Հաճելի ու երիտասարդական մթնոլորտ: Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերունդականները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները: Ձոխ պիւֆէ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ — ԽՆԶՈՅՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սիամանթօ խումբին:

Կիրակի, 20 Մարտ, ժամը 16էն մինչեւ 24, Սալ տը լ'Էքթուալ 1 Քուր Կամպէքթա (անցքէ Փլաս Ռասփայ):

Անակնկալներ:

Կը հրաւիրենք Լիոնի եւ շրջանի երիտասարդութիւնը եւ ծնողները:

Մուտքը ազատ է:

Դիմակները կը պահուին տեղւոյն վրայ:

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ

Սիփան — Կոմիտաս երգչախումբը կը պատրաստէ իր համերգը:

Կը հրաւիրենք երկսեռ երիտասարդութիւնը մեր ՆՈՐ ԵՐԳԵՐՈՒ փորձերուն, որոնք տեղի կ'ունենան ամէն երեքշաբթի պիչեր ժամը 8էն 10, Ազգ· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, մէթրօ Քաատ:

Արձանագրուեցէք Սիփան Կոմիտաս երգչախումբին:

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Յունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, ե· Թաղամասի սրահը:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի:
Մէզօն տը լա Շիմի

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին, Մխիթարեան մեծ սրահին մէջ:

ՈՐԲԵՐԻՒ ՕԳՆ· ՄԱՐՄՆՈՅ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԾՊՏԵԱԼ ՀԱՆԴԷՍԸ

Հինգշաբթի ,Մարտ 17ին, ժամը 15էն 20, Սալ տէ Սաինթ-բօ, 8 ռիւ ժան Կուժօն:

Տարազներու մրցում, վիճակահանութիւն եւ հայկ· պարեր փոքրիկներու կողմէ:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Աղբիւր Սերոբ — Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պար - տաւորիչ: Սոյն ժողովին ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Ռուս· « Սեւակ » խումբի ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ Մուրատ Ռուս· պատանեկալ եւ գործօն անդամները սոսկողարար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 16ին, Իսիի Խրիմեան զպրոցը: Մասնաւոր հրաւիրագիր պիտի չղրկուի:

ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆ _ ԾԻԾԱՂԻ ՕՐ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ 22 ՄԱՐՏ 1955 ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE IENA — 10 Av. d'Iéna — Métro: Iéna

Ա· ԳՄԲԷԹԵԱՆ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ - ՎԱՀԱՆ

Կը ներկայացնեն հայ երգիծաբանութեան անմահ վարպետին Յ· ՊԱՐՈՆԵԱՆի

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն 3 արար

Տոմսերը կը ծախուին Հ· Բալուեան գրատունը:

ՄՈՒՏՔԻ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ· Միհրան Հրաչեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պատ - մօն պիտ իկատարուի այս կիրակի 20 Մարտ, Մարսէյլի Փրատոյի եկեղեցիին մէջ, ուղբացեալ

ՏԻԿԻՆ ԵՐՄՈՆԻԱ ՀՐԱՉԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Իր յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի դիչեր Քատէ սրճարանի վերնայարկը: Կը խօսի Պ· ՎԱՉԳԻՆ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ:

Նիւթ՝ Օգանալի տեսակները եւ թռիչքի կերպերը: Մուտքը ազատ է: Կը խնդրուի ներկայ ըլլալ ժամը 9ին:

ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ Միութեան անդամներէն Պ· Յակոբ Պօղոսեան, դրօ - չակիր 18րդ Թաղամասի, «Շըվալիէ, փրօմօսիօն տիւ մերիք սօսիալ»ի ասոր - ճանին բարձրացած է:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՓԱՐԻԶԻ եկեղեցւոյ կրթ· Խորհուրդը ողբացեալ Տիկին Հայկանոյշ Նասիպեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի, չնորհակալութեամբ ստացած է Պ· Պ· Մանուկեան Գազազեանէ երկու հազար ֆր·, Յարութիւն Յովհաննէսեանէ եւ Գէորգ Մանուչակեանէ հազարական ֆրանք:

ԶԱՒԱՐԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻՆ ՀԱՄԱՐ

Պ· ԳՐԻԳՈՐ ԱԴԱՄԵԱՆի միջոցաւ հաւաքուած դրամարին մանրամասնութիւնները.— Օտէթ Հարությեան տասը հազար ֆրանք, Օհանեան (Շաւիւլիներու կողմէ) 5200, Աւետիս Գույումճեան 5000, Ա· Թոմասեանեան ընտանիքէն չորս հազար, Տէր եւ Տիկին Արամ Տարօնեան երեք հազար, Տոքթ· Ս· Ճինճեան, Կիրակոս Կարապետեան, Տիկին Սրբ· Տէր Գալուստեան երկու հազարական, Օհանեան 1200, Տիմիթրի 1100, Օննիկ Դաւթեան, Թոփաքեան, Մինասեան, Մելիքեան, Պ· Հարոս, Պրոսար, Ժամկոչեան հազարական, Եազըճեան, Փօլթոյեան, Մանուկեան, Գարայեան, եւ Ոմն հինգ հարիւրական, ոմն երեք հարիւր, Գէորգեան, Խտուար, Յանէտանեան, Ժօզէֆ, Նազարեան, Գարիկեան երկու հարիւրական: Ընդհ· գումար 46·500, յայտարարուած Մարտ 5–9 և 19ի ցանկերուն մէջ:

MODELES - PATRONS

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԶԳԵՍՏԻ ՀԱՄԱՐ

ԿԱՆԱՑԻ— վերարկու, թայեօր, հագուստ, անսամպլ, շմիզիէ:

ԱՅՐ ՄԱՐԴՈՒ.— Սփօր, կապար - տին, էլասիֆ, կաշի:

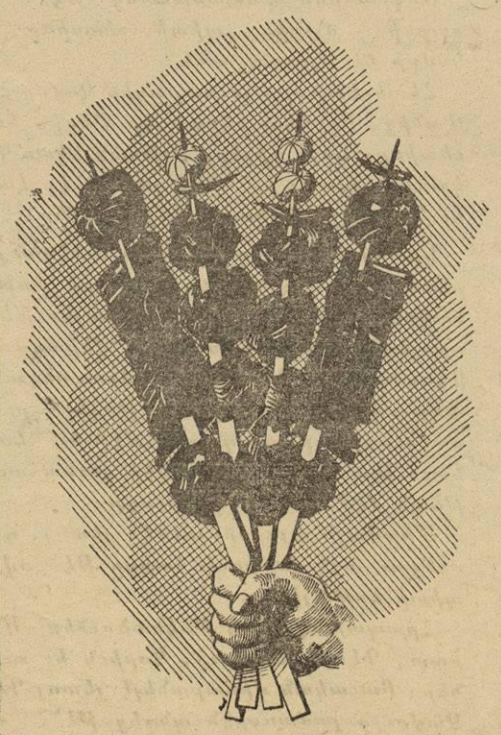
ՊԱՏԻԿՆԵՐՈՒ.—Մանչու եւ աղջկան

ARMAND DOGRA

10, Rue de Lancry, Paris (10)

Tél. BOT. 18 - 10

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԻՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷի ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված - ներ, «շաշլիք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise. Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 17 ՄԱՐՏ ★ JEUDI 17 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7624 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3035

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԿՆՃԻՒՐԸ

●

Վերջին տեղեկութիւնները որեւէ բար – ւոքում չեն ցուցներ Մ՛Ջին Արեւելքի կա – ցութեան մէջ :

Զինադադարական մեքենան կը բանի յոռեգնդիլ : Երթեւեկ եւ բանակցութիւն – ներ մայրաքաղաք մայրաքաղաք :

Եւ, իբրեւ վերադոյն փորձ, վարչա – պետներու նոր խորհրդակցութիւն մը Գա – հիրէի մէջ, Մարտ 20 – 25 : Առանց Իրա – քի մասնակցութեան :

Շարժումը կը վարեն երկու հակամարտ ուժեր, Եգիպտոս եւ Թուրքիա :

Առաջինը, միշտ կուսակից չէզոք եւ բաղդատաբար անկախ քաղաքականու – թիւն մը վարելու, ամուր կառչած է հա – մարաբական ճակատի ծրագրին :

Երկրորդը, որ փոխադարձ օգնութեան դաշնագիրը մը կնքեց Իրաքի հետ, ամէն միջոց կը փորձէ, միւս արաբական եր – կիրներն ալ նոյն ցանցին մէջ առնելու համար : Անշուշտ իր կռնակն ունենալով Մեծն Բրիտանիան եւ Մ. Նահանգները :

Փետրուար 24ի Թուրքեւիրաքեան դա – շինքին առարգրութեան յաջորդեց հա – մաձայնութեան մը կնքումը Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միջեւ :

Հակասական լուրեր չըլլեցան այս հա – մաձայնութեան մասին : Բայց եւ այնպէս, իրողութիւնը չհերքուեցաւ, թէեւ մա – րամասնութիւնները ցարդ դաղտնի կը պահուին :

Փաստը այն է որ Եգիպտոսի ներկայ – ցուցիչը միեւնոյն աաեն Յորդանան գնաց, իսկ Սուրիոյ արդ. պաշտպանութեան եւ արտաքին գործերու նախարարը, Խալիտ էլ Ազմ, դեռ երէկ Իրաք մեկնեցաւ, նոյն առաքելութեամբ :

Այս ամբողջ անցուդարձին մէջ, ամէնէն ուշադրաւ պարագան կը կազմէ արաբա – կան իւրաքանչիւր պետութեան առանձ – նայատուկ դիրքը :

Բոլորն ալ զանազան չափերով կապուած են արեւմտեան պետութեանց հետ, եւ պէտք ունին անոնց աջակցութեան, — քաղաքական, տնտեսական թէ զինուորա – կան :

Միւս կողմէ, ամէն մէկը կ՛ուզէ պահել իր անկախութիւնը, որուն համար այնքան զոհողութիւններ կրած է :

Այս տեսակէտէն մասնաւորապէս վճռա – կան դիրք բռնած են Եգիպտոս, Լիբանան եւ Սուրիա :

Առաջինը առաջնորդողի դեր մըն ալ ստանձնած է, հակազդելով Թուրքիոյ յա – ւակնութեանց :

Անցարայի մէջ չատ լաւ կ՛ըմբռնեն այս պարագան, որ աւելի չեչտուեցաւ Թուրք – եւիրաքեան դաշինքին առարգրութեան առթիւ :

Երբ Սուրիան երես դարձնելով Անգա – րա – Պաղտատ ճակատին, կապուեցաւ Գահիրէի, Թուրքիոյ վարչապետն անդամ չկրցաւ պահել իր պաղարիւնը :

Արդարեւ, Ատնան Մենտերէս փութաց յանել հրապարակաւ, Անատոլուի դոր – ծակալութեան միջոցաւ, թէ Եգիպտոս ճնշում կը բանեցնէ իր դրացիներուն վրայ : Մինչեւ անդամ «կրօտա եւ ցաս – կոտ» անուանեց Եգիպտոսի վարիչներուն դիրքը :

Միեւնոյն աաեն, Ազգ. ժողովին Թրքա – կան պատուիրակութիւնը պարագ սեպեց հասկցնել թէ ի հարկին պիտի միջամտեն, պահպանելու համար Միջին Արեւելքի ա – պահովութիւնը եւ անդորրութիւնը :

Անհրաժեշտ չէ բացատրել թէ ի՛նչ ըսել կ՛ուզեն :

Ո՛ւր որ ալ պատահի, թրքական որեւէ միջամտութիւն պիտի յանգի անախոհ – ժութեանց, եթէ ոչ բացորոշ չարիքներու :

Անգարան միշտ պատրաստ է չհաղոր – ծելու ամէն պատրուակ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

●

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԿԸ ԹԵԼԱԴՐԷ ՎԱՀԵՐԱ – ՅՆԵԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵ – ՐԸ.— ՆՈՐ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹՈՒ – ՆՈՒԶԻ ՆԵՐՔԻՆ ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ.— ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԸ ՄԵՐԺԵՑ ՄԱՍՆԱԻՈՐ ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏԱԼ ԿԱՌԱ – ՎԱՐՈՒԹԵԱՆ :

Պ. Խակառ Ֆոր առջի օր մանրամասն դեկուցում տուաւ ծերակոյտին ազգ. պաշտպանութեան եւ արտաքին գործերու յանձնախումբերուն առջեւ, Փարիզի հա – մաձայնութեանց մասին, առաջարկելով անյապաղ վաւերացնել զանոնք : Մասնա – ւորապէս յիշեցուց թէ Մ. Նահանգները եւ Մեծն Բրիտանիա վճռած են գործա – դրել այդ համաձայնութիւնները, Ֆրան – սան հաւանի թէ ոչ : Բացատրեց նաեւ թէ կարելի չէ Զորսերու խորհրդաժողով մը դումարել, առանց վաւերացման : Ցետոյ պարզեց իր տեսակէտները միացեալ Եւ – րոպայի կազմութեան մասին, եւ ըսաւ թէ անհրաժեշտ է ընդլայնել, աչխուժացնել Ատլանտեան դաշինքը, որ այժմ կը կազմէ համաչխարհային ռազմավիասութիւն մը : Անոր անդամները պիտի գործակցին կա – զադրելու համար վէճերը Ափոյ թէ Եւ – րոպայի մէջ : « Հետեւեցէք կառավարու – թեան որ ձեզմէ կը խնդրէ վաւերացնել Փարիզի համաձայնութիւնները : Եթէ մերժենք Գերմանիոյ վերազինումը , մեր անդլիացի եւ ամերիկացի ընկերակիցները պիտի անտեսեն մեզ եւ պիտի գանուինք երբեակ դինակցութեան մը առջեւ : Մեր դաշնակիցները միշտ կը յիշեցնեն — կա – րելի չէ դուրս ձդել Գերմանիան» :

Պատասխանելով 15 ունկնդիրներու հարցումներուն, վարչապետը կրկնեց թէ Ֆրանսան ստիպուած է զրահեայ պատաս – խան մը տալու, այլապէս պիտի կորսնցնէ իր ձայնը միջազգային ժողովներու մէջ :

× Գ. օր վերսկսան Թունուզի ներքին ինքնավարութեան բանակցութիւնները , որոնք ընդհատուած էին Փետրուար 5ին : Ժողովը տեղի կ՛ունենայ արտաքին գոր – ծերու պաշտօնատան մէջ : Վարչապետը բացակայ ըլլալով, կը նախագահէր Թու – նուզի եւ Մարոքի գործերու նախարարը , Պ. Ժիւլի : Թունուզի կողմէ ներկայ էր վարչապետը, Թահար Պէն Ամմար, ընկե – րակցութեամբ երեք նախարարներու : Ժողովը նախ գրաւեցաւ օրակարգին պատրաստութեամբ : Այսօր պիտի չա – բունակուին բանակցութիւնները, կար – գադրելու համար կարգ մը վիճելի խնդիր – ներ : Կառավարութիւնը կ՛ուզէ օր առաջ վերջացնել բանակցութիւնները : Մարոքի մէջ ալ բարենորոգումներ պիտի կատար – ուին անյապաղ :

× Ազգ. ժողովին եւմատական յանձնա – խումբը մերժեց մասնաւոր՝ իրաւասու – թիւններ տալ կառավարութեան : Այս առ – թիւ պարզուեցաւ թէ նոր տարեշրջանին եւմատացոյցի բացն է 636 միլիառ ֆրանք : Հարկային օրէնքին բարեփոխման առ – թիւ, առաջարկուեցաւ ջնջել այն պա – տիժները որ տրուած են տուրքի տուող – ման առթիւ : Նախկին նախարար Կա – պիէ (ընկերվարական) առաջարկեց քուէ – արկել օրինագիծ մը, որուն համաձայն պարտաւորիչ պիտի ըլլան աշխատաւորնե – րու հանդիստը եւ վճարումը՝ տօնական օրերու առթիւ : Կառավարութիւնը ընդ – դիմացած ըլլալով այս առաջարկին, օրի – նագիծը մերժուած կը համարուի : Պ. Կապիէ դիտել տուաւ թէ ցարդ միայն Մա – յիս 1ի արձակուրդը պարտաւորիչ կը հա – մարուի եւ աշխատաւորները կը ստանան իրենց օրավարձը : Ելմտական նախարա – րին փոխանորդը պատասխանեց թէ հար – կատուները պիտի տեխպուին տասը մի – լիառ ֆրանք աւելի վճարել, եթէ տարե – կան 7 – 10 օր պարտաւորիչ եւ վճարովի հանդիստ հաստատուի :

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

★

Ե՞ՐԲ ԿԸ ՅԱՄՔԻ ԱՌՈՒՆ

Լիոնի մեր թղթակիցը նկարագրելով Ազգ. եկեղեցաշէն յանձնաժողովին պա – րահանդէսը, ամէն բան լաւ կը գտնէր. բայց «հայկական շունչի պակաս» կը տեսնէր.

— « Ոչ երգ, ոչ արտասանութիւն մը , ոչ իսկ երկու խօսք հայերէն» (*Յառաջ*, 11 Մարտ) :

Խմբագրութիւնը իր հաղած տեղեկու – թեանց վրայ հիմնուելով, երէկ բացատ – րած էր թէ ինչո՛ւ հայ ճարտարապետն ալ ֆրանսերէն խօսած էր :

Եւ ահաւասիկ երիտասարդ մը որ աե – ղուդարձը կը բացատրէ իր հասկացողու – թեամբ .

— Այդ օրուան ձեռնարկին նպատակը հայկական շունչ եւ խօսք տարածել չէր , այլ նիւթական չօշափելի դումար մը ա – պահովել : Ամէն բան իր տեղը» :

Ցետոյ աւելի մանրելով իր միտքը.

— « Խորութիւն թող չդրուի նիւթական միջոցներ ապահովելու ձեւին եւ հարցին մէջ. արդեօք մի՛ հանդիսանաք այն առ – ուտկին որ սկսած է յամբարար ընթանալ, ուղղելու համար այն հիմը որ դրուեցաւ : Մի կտրէք այն եռանդը որ սկսած է թիւ առնել ու թռչիլ, մօտ օրէն թառելու հա – մար այն դմբէքին վրայ որ պիտի ծառա – յէ «Հայը հայ պահելու, երիտասարդու – թիւնը փրկելու » : (Մ. Զօն) :

Ուրեմն , եթէ երկու հայերէն խօսք ար – տասանուէր, առուն կը ցամքէ՞ր : Կամ ե – րիտասարդութեան թուիչքը յանկարծ կը կասէ՞ր ...

Հապա ինչո՞ւ չէք մտածեր այն բազմու – թեան վրայ որ դժգոհ մնաց. կամ անոնց վրայ որ բնաւ ներկայ չեղան :

Ես ալ համաձայն չեմ որ մոլեռանդ հայկականութիւն մը ցուցադրուի ամէն առիթով, տեղի – անտեղի :

Պատշաճ չէ որ երկարապատում ճառեր եւ արտասանութիւններ թխուին պա – րահանդէսի մը մէջ :

Բայց, նոյնքան անպատշաճ է եւ վնա – սակար՝ սալոնական բարբերը ցուցադրել հայկական եւ մանաւանդ ազգօգուտ ձեռ – նարկի մը մէջ, նկելով, կլորնալով եւ պարտկուելով :

Կ՛ապրինք երկրի մը մէջ ուր իւրաքան – չիւր հասարակութիւն կը գնահատուի համաձայն իր ինքնուրոյն գիծերուն եւ ազգային գիտակցութեան :

Շատ ուրախ եմ որ ստուարաթիւ երի – տասարդութիւն մը ասպարէզ նետուած է Լիոնի մէջ ալ եւ կը գործէ յարաճուն ե – ռանդով :

Բայց, զգո՛յշ : Առուն կը ցամքի այն ա – տեն երբ այդ երիտասարդութիւնը կոր – սընցնէ իր ազգային հպարտութիւնը. դառնալով գերի՝ ստորադասութեան զգա – ցումին : Եթէ տեսնէ որ աւելորդ բաներ են մայրենի լեզու, երգ եւ մշակոյթ :

Երբ թեւերն ու ոտքերը կը շարժին, ա – կանջներն ու լեզուները եւ աչքերն ալ պէտք է բանին :

Այլապէս, միտքն ու սիրտը ոչ թէ կը թառին հայկական գմբէթին վրայ, փա – ռաբաճելով «եկեղեցին Հայկական» , այլ կը թռի՛ն, անծանօթ ուղղութեամբ ...

ՎԱՀԷ

ՃԱՇԱԳԻՆ

ՁԳՈՒՈՐԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՋԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԷՆՔ)

Վերջնական գումարը կը յայտարարեմ շաբթու վերջ, 2 – 3 ուրիշ գումարներով զոր պիտի ստանամ այս օրերս .—

Ֆ. Կ. Խաչի Պուլվար Օտտոյի Մ. Ցակոբ մատրան աշակերտ – ներէն (*ցանկը առանձին վաղը Դ. էջ*)	12·000
Ն. Արզումանով	5·000
Ոմն (*Պարտոյէն, Ազամ Հայ – բաղեհեանի յիշատակին*)	5·000
Մատէոս Քիպէլեան (*Ալֆորվիլ իր պանճանակէն*)	1·000
Ապամիկ (*փոքրիկն Ֆէպիւս, Քան*)	2·000
Շուշան եւ Ալեքս Պետրոսեան	2·000
Յովհաննէս Դարբինեան (*Իսիի քեռին*)	1·000
Ոմն	2·500
Գումար՝	30·500
Երէկուան դումար՝	457·050
Ընդհ. գումար	487·550

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՋԷՆՔԵՐ

ՊԻՏԻ ԳՈՐԾԱԾԵՆ, ԵԹԷ...

Մ. Նահանդներու արտաքին նախարա – րը, Ֆ. Տըլլըս հետեւեալ յայտարարու – թիւններն ըրաւ լրագրական ասուլիսի մը մէջ .—

Եթէ հաստատուի որ համայնավար Չի – նաստանը բաց պատերազմ պիտի մղէ իր հպատակներուն հասնելու համար, Մ. Նահանդները պատճառ պիտի չունենան արդիլելու որ հարաւ. Քորէան եւ ազգա – յնական Չինաստանը վերստանան իրենց դործելու ազատութիւնը : Անորոշ է Մ. Նահանդներուն դիրքը Քուէմոյ եւ Մացու կղզիներու դէմ կատարուած յարձակում – ներու առթիւ, մինչեւ որ չգիտնանք թէ այդ արշաւանքին նշանակէտներն են Ֆոր – մոզան եւ Փեսքադորեան կղզեխումբը : Ա՛ւ այժմ երեքներու որեւէ խորհրդաժո – ղով չի նախատեսուիր Հնդկաչինի վերա – բերեալ հարցերու քննութեան համար : Արդէն իսկ խօսակցութիւններ տեղի ու – նեցած են Մ. Նահանդներուն եւ Ֆրանսա – յի միջեւ, երբեմն մասնակցութեամբ Մեծն Բրիտանիոյ : Եթէ Մ. Նահանդները հարկադրուին միջամտել պինուորական

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՔՍԱՆՉԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Զ. ՑԱՆԿ

Մ. Ճիլէրեեան	50·000
Գ. Կիւլպէնկեանի կողմէ Եսայեան	10·000
Տիկին Սէրճանեան	10·000
Ն. Արզումանով	5·000
Յ. Տապաղեան	2·000
Յ. Նիկողոսեան	2·000
Տիկին Սէրվիչէն	1·000
Յ. Յարութիւնեան	1·000
Ե. Յ.	1·000
Գումար	82·000
Նախորդ գումար՝	255·700
Ընդհ. գումար	337·700

Ն. ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

«Հայրենիք»ի վերջին թիւերէն կը ֆա – դեիք հետեւեալ տեղեկութիւնները , ամ – րիկահայ գաղութին մէջ կատարուած հանգանակութեանց մասին .—

Լոս Անճելըսի յորելենական ճաշէն դո – յացած է 11·688 տոլար : Հանդանակու – թիւնը կը շարունակուի :

Բիչմընտ ափ մը Հայերը հաւաքած են 523 տոլար :

× Բանտարկեալ ընկերը Լէյլէկեան քսան տոլար ղրկած է «Հայրենիք»ի, 15ը ճե – մարանին, հինգ տոլարը Պէյրութի «Պնակ մը կերակուր»ին :

ՓՈՐԹԼԷՆՏ.— Հաւաքուեցաւ հազար տոլար, որուն 500ը նուիրուած է Բղիի Հոպայ գիւղի Ուսումնասիրացը :

ՀԸՎԸՐՀԻԼ.— Առաջին առթիւ հանգա – նակուեցաւ հազար տոլար : Հանգանակու – թիւնը կը շարունակուին ամէն տեղ :

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

Ռ Ո Ւ Ս Ա Ց Ո Ւ Մ

(ՌՈՒՍԻՖԻԿԱՑԻԱ)

●

— « Պեսսիմիզմը յատուկ է ռեակցիոն բուրժուազիային, իսկ օպտիմիզմը՝ ռեվոլուցիոն պրոլետարիատին եւ ինտելլիգենցիային »...

Ա՛ի՞նչ լեզու է, ինչերո՞ւն է, պիտի հարց տայ ընթերցողը. ասիկա հայերէն է, սիբելի ընթերցող «Ասպարէզ»ի, հայերէն՝ արդի Սովետական Հայաստանի վարիչներու բերնին մէջ, հայերէն՝ անոնց արտասահմանեան «ուղեկիցներու» եւ լրտեսներու բերնին մէջ. երեսուն եւ չորս տարի ներու «սոցիալիստական նուաճումներու» արդիւնքն է այս լեզուն, որով կը խօսի այսօր սովետահայ մտաւորականը, կուսակցականը, գրողն ու արուեստագէտը. այս լեզուն է որ այսօր կ'ուզեն պարտադրել արտասահմանի մեր հայութեան, ինչ որ ռումանացի «վրոֆէսէօր» Պոնը ցինաու գարգանդեցուցիչ անունը կրող մէկու մը միջոցով :

Վերոյիշեալ պարբերութիւնն ամբողջովին ռուսերէն է՝ հայերէն վերջաւորութեամբ, միայն «յատուկ» բառն է հայերէն. պարբերութեան թարգմանութիւնը հետեւեալն է .

« Ցոռեռեսութիւնը յատուկ է յետադէմ քաղքենի դասուն, իսկ լաւատեսութիւնը՝ յեղափոխական ընչազուրկներուն եւ մտաւորականութեան» :

Ոչ մէկ դժուարութիւն՝ ռուսերէն եւ օտար բառերու հայերէն թարգմանութեան մէջ. բոլոր այդ բառերու դիմաց Հայոց լեզուն ունի գեղեցիկ, քաղցրահնչուն եւ իմաստալից ռուսերէն բառեր հետեւաբար պէտք չունինք եւ պատճառ չունինք ռուսերէն բառեր գործածելու, պէտք չունինք եւ պատճառ չունինք մեր մտածողութիւնը ծանրաբեռնելու, խճողելու եւ խաթարելու ռուսերէն բառակոյտերով, աւելին, վերոյիշեալ պարբերութեան բոլոր բառերու դիմաց մենք հայերէն բառեր ունինք, մինչդեռ վերոյիշեալ բառերը «ռուսերէն » ըլլալով՝ փոխառնուած են լատիներէն եւ ֆրանսերէն լեզուներէն, Ռուսերը համապատասխան ռուսերէն բառեր չունին փոխարինելու զանոնք :

Աւելի պարզ արտայայտութիւնք, «պեսսիմիզմ», «ռեակցիոն», «բուրժուազիան », «օպտիմիզմ», «ռեվոլիւցիոն», « պրոլետարիատ» եւ «ինտելլիգենցիա» բառերը լիովին ֆրանսերէն են, որմէ փոխ առած են Ռուսերը, վերջաւորութիւնները միայն ռուսերէնի դարձնելով, այսպէս, օրինակ, փոխանակ ըսելու «ռեակսիոն», կ'ըսեն «ռեակցիոն», փոխանակ ըսելու «ռեւոլիւսիոն», կ'ըսեն՝ «ռեվոլիւցիոն» եւն. :

Ճիշդ այնպէս ինչպէս վերոյիշեալ պարբերութեան մէջ բոլոր բառերը (բացի «յատուկ» եւ «իսկ» բառերէն) ռուսերէն են, սակայն հայկական վերջաւորութիւն կրցուած է, նոյնպէս եւ այդ բոլոր բառերը ֆրանսերէնէ վերցուցած են Ռուսերը եւ ռուսերէն վերջաւորութիւններ փակցուցած :

Հետեւաբար, Հայոց լեզուն աւելի հարուստ է բառապաշարով, աւելի ճկուն է եւ աւելի անկախ, քան ռուսերէն լեզուն որ լեցուն է օտար բառերու փոխառութեամբ :

Դարձեալ քանի մը բառերու օրինակներ բերենք, պարզ կացուցանելու համար մեր առաջադրութիւնը : Այսպէս, օրինակ, Հայոց լեզուն ունի առնուազն երեք բառ՝ « այերոպլան» եւրոպական բառին դիմաց՝ սաւառնակ, օդանաւ եւ ինքնաթիռ, Ռուսերը մէկ բառ միայն ունին՝ սամալեօտ այերոպլան եւրոպական բառը :

Զարմանալի օրինակներ կը բերէ փարիզ գտնուղ մեր անուանի հայրենակիցը՝ իննսունամեայ Ա. Վաչեանցը, ըսելով .—

« Ինչո՞ւ մենք դարերի ընթացքում չբռնապատուած լինելով շատ աւելի մեծ ժողովուրդներով եւ յաճախ գտնուած լինենք լաւ նրանց ազդեցութեան տակ, նրանցից փոխ ենք առել չուրջ 4000 բառեր միայն, որոնց մի մասը մենք ստացել ենք միւս նախնի լեզուից : Սակայն ի՞նչ է այս չորս հազարը, երբ ռուս ժողովուրդը, դարեր շարունակ անկախ ապրելով հանդերձ, դեռ 1876 թուականին ունէր օտար լեզուներից իր փոխ առած բառերի բառարանը՝ « հարիւր հազար օտար բառեր» խորագրով, որին ես ամէն օր տեսնում էի հանդուցեալ Ստեփան Բէգ Իւզբաշեանի Շուշիի տան գրասենեակում » :

Արդ, Ա. Վաչեանց եւս կը հաստատէ որ ռուս լեզուն լեցուն է փոխառութիւններով որ Հայոց լեզուն չատ աւելի նուազ փոխառութիւններ ունի, հետեւաբար աւելի անկախ, ինքնուրոյն եւ ճկուն լեզու է . միթէ՞ միեւնոյն իրողութիւնը չհաստատեց նաեւ Ֆրանսացի լեզուաբան – հայագէտ Ֆր. Ֆէյտի , որուն յօդուածաշարքը հրատարակեցինք «Ասպարէզ»ի մէջ (Յունուար 14 եւ 18) :

Արդի «Սովետական Հայաստան»ի հայերէնը ռուսերէնի կերպարանք է ստացած այն օրէն, երբ առաջին անգամ , 1937 թուին, Անաստաս Միկոյեան Հայաստան եկաւ եւ Երեւանի մէջ ճառ խօսեցաւ՝ պահանջից ուժ տալ ռուսերէն լեզուին :

Այնուհետեւ սկսաւ ռուս լեզուին արշաւը Հայաստանի, յատկապէս Երեւանի մէջ. բոլոր կուսակցական քաղաքական ղեկավարներու զաւակները սկսան յաճախել Երեւանի մէջ բացուած ռուսական դպրոցը. առաւելութիւն կը սեպուէր ռուսերէն դիտալն ու խօսիլը : Այս քաղաքականութիւնը աւելի խստացաւ Ստալինի եւ Բերիայի « լիկուիտացիայէ» եաք, (այսինքն՝ լուծարքէն եաքը) երբ ռուս ուսուցիչներով ողողուեցաւ Սովետական Հայաստանը, երբ օրացոյցներն անգամ ոչ մէկ յիշատակութիւն կ'ընեն հայկական սրբազան, ազգային տօներու մասին՝ ոչ Վարդանանցի, ոչ Զատկի եւ Ջրօրհնէքի, ոչ Ապրիլեան եղեռնի, ոչ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ՄՏԱՀՈԳ

●

Դէպքեր կան, որոնք երբեմն կ'անցնին աննշմար :

Եւ այս՝ ոչ թէ թատերաբեմին հեռաւորութեան պատճառաւ — պիտենք թէ արագութեան ներկայ դարուն չատ բարակ է տարածքը — այլ որովհետեւ պէտք եղածին չափ ուշադրութեան չեն արժանանար, եւ կամ ուրիշ դէպքեր « կը խեղդեն » զանոնք :

Կ'ակնարկեմ նախ Փետրուար 24ին Փեքինի մէջ տեղի ունեցած պաշտօնական ընդունելութեան մը : Հիւրը՝ Թիպէթի Տալայի Լաման : Տանուտէրը՝ Մաօ Ձէ Թունկ, անձամբ :

Ընդունելութիւն կ'ըսեմ , գործածելով պաշտօնական դեկոյդին լեզուն, անուանելու համար առաւելաբար քաղաքական եւ լրյթ մը՝ որուն տրուեցաւ հրապարակային հանդիսաւոր հանդամանք : Իրական նին մէջ «ընդունելութիւն» մը չէր, այլ հոգեւոր առաջնորդի մը ցուցադրութիւնը հանրութեան, մասնաւորապէս պատասխանական Հնդկաստանին : Որովհետեւ Տալայի Լաման Ջինասատան չհրաւիրուեցաւ : Արդէն հոն կը գտնուէր ամիսներէ ի վեր , իբրեւ էկս – բանտարկեալ, առանց պաշտօնական երեւումի :

1954 Յուլիսին էր որ Լամաներու , տաճինամեայ հոգեւոր պետը, չինացի դօրավարի մը հսկողութեան տակ Լհասայէն փոխադրուեցաւ Փեքին :

Կ'երեւայ թէ համաձնավար կաթսային մէջ բաւական «եփած» է եօթը ամիսներու ընթացքին, քանի որ Մաօ Ձէ Թունկ ի վերջոյ կ'որոշէ բոնի մեկուսացումէն դուրս հանել զայն, եւ դարձնել իր դերապատիւ հիւրը :

«Ընդունելութեան» ընթացքին յատկանշական եղան բաժակաճառերն ու կեցուածները : Չին եւ թիպեթական բարեկամութիւն, եւ մանաւանդ՝ Միութիւն ...

Նեհրու մատհոդ է : Այս ելոյթները կը նշանակեն թէ Լամաներու իսկական տիրապետութիւնը Թիպէթի վրայ իր վախճանին չատ մօտ է : Այսինքն՝ թէ կարմիր Չինաստանը կը պատրաստուի իր թաթը դնել պուտտայական այդ աստուածպետութեան վրայ, բարեկամութեան քողին

Մշակոյթի օրուան մասին, բայց Լենինի եւ Ստալինի, Զապայեւի, Միչուրինի եւ այլ նման անուններու յիշատակութեամբ ողողուած է ամբողջ օրացոյցը , անուն – ներ որ ոչինչ կ'ըսեն հայ մարդու սիրտին եւ մտքին :

Դեռ ըսելիքներ ունինք ռուսացման (ռուսիֆիկացիա(անարդ քաղաքականութեան մասին :

ԱՍՊԱՐԷԶ

տակ : Կնճռոտ պարագայ , որովհետեւ , Հնդկաստանի հարիւրաւոր միլիոն Պուտտայականները հոգեկան սերտ կապեր ունին «Աչխարհի Տանիք»ին իրենց կրօնա – կիցներուն հետ :

Ու հիմա, Նոր Տելհիի վարիչ տարրերը կը մտածեն հնդիկ հաւատացեալներու դիրքի մասին համաչխարհութեան հանդիպ, քանի որ Մաօ Ձէ Թունկ յաջողած է «սերաչահիլ» Պուտտան... Բայ դուռ մը՝ — նոր —, կարմիր թափանցումին առջեւ :

Վերջին չաբաթներուն ընթացքին, Նեհրուի առաջին յուսախաբութիւնը չեղաւ այս : Դեռ կայ Թուրքեւիրաքեան դաշնադիրը : Չէզոքութեան իր առաքեալը Միջին Արեւելքի մէջ, Սարտար Փանիքար, որ կը յորդորէր Արաբական պետութիւններ – ը հեռու մնալու պինուորական որեւէ ուխտէ, ձախողեցաւ Պաղտատի մէջ : Դեռ անորոշ է արաբական միւս պետութիւն – ներուն դիրքը : Արաբիա — Եգիպտոս — Սուրիա համաձայնութիւնն անգամ , այլ դաշինքին դէմ, պայմանաւորեալ է եւ տակաւին յստակ դիմագիծ մը չունի :

Ասած էինք Թուրքեւիրաքիստանեան ուխտին մասին այստեղ, եւ ըսած՝ թէ Միացեալ Նահանգներու միակողմանի իկ յաջողութիւնն էր, ձեռք ձգուած մասամբ Անգլոյ կռնակին : Ենթադրած էինք թէ Անգլիա պիտի դիմադարձէ, յաջողցնելով Թուրքեւիրաքեան դաշնադիր մը, որպէս զի ուղղակի հեղինակութիւն ունենայ Միջին արեւելեան պաշտպանութեան ցանցին մէջ : Այսօր իրականութիւն է Անգարա – Պաղտատ կապը, ինչ որ կրկին Անգլոյ կը մօտեցնէ իր ազդեցութենէն հեռացած ա – նառակ որդին Փաքիստանը, Անգարա – Պաղտատ – Քարաչի առանցքով : Եւ այսպէս, երկու հակառակորդ եղբայրները , — Անգլիա եւ Ամերիկա — մէկ մէկ յաղթանակէ եաք կարծէք աւելի' համերաչխ դարձած են եւ կ'ուզեն նոյն առանցքին կապել արաբական միւս երկիրներն ալ : Անգլիա կը ճգնի նոյնիսկ քանդել Արաբական Դաշնակցութիւնը – իր ձեռակերտը 1944էն սկսեալ, — յաջողցնելու համար Արաբական ազգական չղթային յարմար Անգարա – Քարաչի առանցքին, ճակատ մը՝ որուն կեդրոնական հիմնաքարը ա – րեւմտեան մեծ պետութիւններուն հաւանութեամբ պէտք է դառնայ Անգարա :

Այս պարագան անախորժ է Գահիրէի համար, որ չուզեր հրաժարիլ ղեկավարի դերէն : Եգիպտոս չի կրնար հանդուրժել որ թէեւ Մահմետական, բայց ոչ – արաբ պետութեան մը, այսինքն Թուրքիոյ ձեռքն անցնի այդ ղեկավարի դիրքը :

Այս պատճառով է որ հաւանաբար սիբալիր եղած է Նեհրու–Նասըր կիսապատուհասական տեսակցութիւնը Գահիրէի մէջ , վերջին չաբաթներու ընթացքին : Դժգոհութիւններ ունէին երկու վարչապետներն ալ, ու իրենց երկիրներուն չահերը կը համապատասխանէին իրարու :

Դէպք մը եւս, որ նորէն անցաւ դրեթէ աննշմար : Բայց անկասկած, կը մատ-

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ»

●

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՀԵԼԻ ԿՈՒՄԱՆԸ

4

Կ'երեւակայէք, երէկ իրիկուն օրիորդ Ազատին Արուսեակ Փափազեանի տունը գուբս ելեր է եւ այլեւս վերադարձած չէ ... Ամբողջ քաղաքը տակն ու վրայ է – րինք — պինքը չգտանք: Կ'աղաչեմ, Ցաբուխիւնին խօսք հասկցուցէք: Այդքան արհասիրտ այր մը լալկան սիրահարի մը պէս ինքզինքը մոռացութեան տուեր է .. տեսնաք նէ, չպիտի ճանչնաք :

— Եթէ մարդ այդքան զօրեղ սիրել գիտէ, այդ միայն նրա արժանիքների եւ մեծ հոգու վկայութիւնն է,— Նկատեց Միքայէլը : — Սակայն, իրաւ, ո՞ւր է օրիորդ Ազատին: Մի քանի օր առաջ հանդիպեցի նրան յուսահատ վիճակի մէջ ... Բայց որչափ նկատեցի՝ հեռացաւ քիչ թէ չատ զօտեպնդուած ...

Միքայէլը պաշարուեց մի ծանր նախազգացմամբ :

Թաւուրեանը չէր չափազանցրել, երօք Սվաճեանը ծանր հոգեվիճակի մէջ էր : Տեսնելով Նալբանդեանին՝ նա ի տարի է իսկոյն իրեն հաւաքեց, նոյնիսկ փորձեց դործից խօսել, բայց սաստուեց բռնադբօս եւ սիրտուած խոստովանեց .

— Միքայէլ, անիկա կեանքիս մէջ լուսոյ չող մըն է ... Ցողնութեան տունէն կամ ծանր հոգսերուս կարճատեւ դադարի պահին դինքը մտաբերելով կը թեթեւնամ կոր, կ'ամօքուիմ ...

— Բայց նա այդ բոլորի մասին բնաւ դաղափար չունի, — նկատեց Միքայէլը :

— Սվաճեանը դլուխն առաւ ձեռքերի մէջ. հենց այդ միտքն էր նրան տանջում :

— Եւ միթէ՞ երկչոտութեանս համար Թանկ վճարելու եմ ...

Նրան եւս պաշարել էր վատ նախազդացումը :

Շատ չանցած եկաւ օրիորդ Փափազեանը, այլայլուած, սարսափից սառած աչքերով ու ցցուած թարթիչներով: Նա դռների մօտ աղաղակեց «ման »եւ ուժասպառ կ'ընկնէր, եթէ Միքայէլը ու Թաւուրեանը վրայ չհասնէին: Ոչ ոք, մանաւանդ Սվաճեանը, չէր համարձակւում հարցնել, թէ ինչ է պատահել, թէեւ ամէնն մէկը համոզուած էր, որ սարսափելի , անուղղելի բան է կատարուել օրիորդ Ա – զատնու հետ :

Օրիորդ Փափազեանը ձեռքերը տանելով ժպտոյն դէմքի վրայով, կարծես ջնում էր սթափուել մի ծանր մղձաւանջից : Նա յանկարծ հեկեկաց եւ ընչակտուր արտասանեց .

— Ինքզինքը նետեր է ծովը ... Դիակը տուն բերին ... դեղեցկուհու նշոյլն լսկ չէ մնացեր ...

. . . . . .

Անառակ Վանցի Պօղոսին չպատժուիլ կրօնական ժողովը խստագոյն վճիռ հանեց— արդիլել ինքնասպանին որպէս քրիստոնեայ եկեղեցական ծիսակատարութեամբ թաղել :

Այդպէս էլ դաղտնիք մնաց, թէ մի քանի օրում ի՞նչ պատահեց օրիորդ Կիւրտճեանի հետ, որ նա, բացի ինքնասպանութիւնից, ուրիշ ելք չգտաւ :

×

Մի քանի օր յետոյ «Մեղուի» խմբագրատան փոքրիկ սենեակներից մէկում հաւաքուել էին Նալբանդեանը, Սվաճեանը, Թաւուրեանը, օրագրի գործօն աչխատակից Մատթէոս Այվատեանը եւ դրաչար Զէյթունցի Եաղուպը :

Նա Տաւրոսի լեռներում հերոսացած Յակոբ Եաղուպեան Թոռն էր : Մօտ յիսուն տարի առաջ Յակոբը ոչխարի մորթու մէջ թափանցել էր Զէյթունը պաչտպած Ալի փաչայի բանակատեղին , մտել փաչայի վրանը եւ նրան սրախողոխ արել : Դա էլ վճռել էր կռուի ելքը : Եաղուբն այժմ որը էր եւ երկար ժամանակ, որպէս դրաչար աչխատել էր նախ Զմիւռնիայում, այժմ էլ՝ Կոնստանդնուպոլսում :

Հաւաքոյթի չարժառիթը Զէյթունցի – ների սպառնացող նոր արիւնալի հարուածարշաւն էր, յամառ լուրեր էին պըտըտում, որ Մարաչի կառավարիչ Խուրշիդ փաչան կանոնաւորզօրքով արշաւանքի է պատրաստւում : Թաւուրեանն ու Այվատեանը նոյնիսկ հաչւումներ էին կատարել, թէ Բերիթ լեռան հանքերը նպատակայարմար օգտագործելու դէպքում , Զէյթունցիները որքան հրացան, արճանակ, սուր կարող էին պատրաստել :

Նալբանդեանը լուռ սպասում էր, որ իր նոր բարեկամները խօսին, ոգեւորուին , արտայայտեն իրենց խոհերը, իղձերը : Այդ մարդկանց անկեղծութիւնը նրան դուր էր գալիս. «Նչանակում է ինձ հաւատում են, այդ կարեւոր է»— մտածում էր Միքայէլը :

Երեքն ալ, յատկապէս Թաւուրեանն ու Այվատեանը եռանդուն առաջարկներ էին անում. Սվաճեանը ,որ դեկավարում էր հաւաքոյթը, աւելի զուսպ էր : Այվատեանը, որը մինչ այդ հաւաքոյթը Նալբանդեանի վրայ որոչակի տպաւորութիւն չէր թողել, այժմ ըմբռնուում էր, սէրը ա – ռաքելութիւնը, վրէժի զգացումը եւ կրքերը ոգորում էին նրա մէջ :

Ա. ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար.)

ՅԱՌԱՋԻՆ ԹԵՐԹԻ-Ի ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԻՆ

Գրական հաջող ելույթներ ունեցած երիտասարդ գրողների մի խումբ, որոնք իրենց ստեղծագործական առաջին քայլերն են կատարում «Յառաջին թերթի» էջերում, որոշեց հանդես գալ իր ընթերցողների առաջ, ինչպես ասում են, «ամենայն բաց սրտով»։ Ինչպես ասում են, «ամենայն բաց սրտով»։ Ինչպես ասում են, «ամենայն բաց սրտով»։

Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ։

Ինչո՞ւ է ստեղծագործող մարդը ձգտում դեպի ընթերցողը։ Ինչո՞ւ է նա ուզում, որ իր գրվածքները կարդան, քննարկեն, գնահատեն։ Ինչո՞ւ է նա ուզում, որ իր գրվածքները կարդան, քննարկեն, գնահատեն։ Ինչո՞ւ է նա ուզում, որ իր գրվածքները կարդան, քննարկեն, գնահատեն

մեծ ընդհարումի մը , որեւէ անկիւնի մէջ, հիւլէական զէնքերը պիտի գործածուին, վասն զի հետզհետէ հասարակաց կը դառնան եւ դասական կռչուած զէնքերուն տեղը կը բռնեն: Մ. Նահանգները սիրա – յօժար պիտի ընդունին զինադադար մը Ֆորմոզայի նեղուցին մէջ. բայց ապա – գայց չկայ թէ Զինագիներն ալ պիտի ըն – դունին: Որեւէ տարակարծութիւն չկայ ամերիկեան դիրքին եւ անդլիական տե – սակէտին միջեւ :

Հարցումի մը առթիւ, նախարարը յայտարարեց թէ Մ. Նահանգները պատրաստ են արմատիք ճարելու Թունուզի, որ մեծ դժուարութեանց մատնուած է պարենա – ւորման տեսակէտով :

Ո՞Վ ԵՏ ՄՆԱՑԱԾ Է

Ատլանտեան ճակատին սպարապետը, զօր. Կրունթըը, լրագրական ասուլիս մը սարքած էր Փարիզի պաշտօնատան մէջ, իր հրամանատարութեան չորրորդ տա – րեդարձին առթիւ: Զօրավարը հակառակ է պինուորական վարկերու կրճատման , պրս կ'ուզեն կատարել կարգ մը պետու – թիւններ, այն պատճառաբանութեամբ թէ նոր զէնքերը այլեւս անպէտ կը դարձնեն հիները:

Ցետոյ բացատրեց թէ յոռետեսութեան պատճառ չունին, Մոլոթովի այն յայտա – րարութեան վրայ թէ Մ. Նահանգները Ռ. Միութենէն եւս մնացած են հիւլէական զէնքերու տեսակէտով: «Խնդիրը պարզ ոսմբ ունենալը չէ, այլ զայն արտադրե – լու կարողութիւնը: Եթէ նոյն իսկ Ռ. Միութիւնը վերջերս կարդ մը հեռաձիգ օդանաւեր ցուցադրած է, Մ. Նահանգ – ները լայնօրէն կը տիրապետեն եւ ի վի – ճակի են ահարկու պատասխան մը տա – լու: Մ. Նահանգները, Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա վերջերս իրենց տեսակէտները փոխանակեցին հիւլէական զէնքերու յա – ռաջ բերելիք փոփոխութեանց մասին : Տարակոյս չկայ թէ ռազմապատրաստութիւնը եւ ռազմավարութիւնը արմատապէս պի – տի փոխուին , բայց պէտք է սպասել մին – չեւ տարեվերջ , ճշդրիտ եզրակացութեան մը յանգելու համար: Պատճառ չկայ հա – ւատալու թէ աւելի քիչ դինուորներու եւ նուազ զրահի պէտք պիտի ունենանք , նոյն իսկ եթէ դինուորները վերակազ – մուին սակաւաթիւ զօրամասերով, յար – մարելու համար հիւլէական ռազմազաշ – տի պայմաններուն: Հետեւանքը ազեատի պիտի ըլլայ, եթէ այժմէն թուլցնենք մեր ճիղերը »:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Անգլիոյ արտաքին նախարարը, ի – տլն, որ Անգարա պիտի երթար երէկ , յետաձգեց իր մեկնումը: Բժիշկները բա – ցարձակ հանգիստ պատուիրած են այս չաբթու :

ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ ԼՐՏԵՄՆԵՐՈՒ ցանկ մը անցած է Շուէյտ ապահովութեան տեսչութեան ձեռքը, վերջին ձերբակա – լութեանց առթիւ: Հրատարակուած տե – ղեկութեանց համաձայն, լրտեսական ցանցը կը տարածուի ամբողջ ականի – նաւեան երկիրներուն մէջ: Լրտեսները կարմիր զործակալներ են եւ կը փորձէին զտնել տեղեկութիւններ հաղորդել Ռ. Միութեան եւ արբանեակ երկիրներուն , Ատլանտեան կազմակերպութեան մասին : Շուէյտ ոստիկանութիւնը իր տեղեկու – թիւնները հաղորդած է նաեւ Նորվեկիոյ եւ Տանըմարքայի պաշտօնակիցներուն :

ԵԱԼԹԱՑԻ համաձայնութեանց հրատա – րակութեան մասին բանավէճը կը չարու – նակուի զաշնակից երկիրներու մէջ: Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւ – նը որոշեց յետաձգել առեւնգրութեանց պաշտօնական հրատարակութիւնը: Այդ առեւնգրութիւնները կը պարունակեն սղագիր պատճէնները Սթալինի , Զըրչիլի եւ Րոզվելթի խօսակցութեանց 1945 փե – արուար 4էն 11 , Ղրիմի մէջ: Կը պարու – նակեն նաեւ Մալթայի մէջ կատարուած խօսակցութիւնները: Պ. Տլլըս եւ իր խորհրդականները երկարօրէն քննած են բնագիրները, որոնք պատրաստ են հրա – տարակութեան համար: Անգլիոյ վարչա – պետը եւ կառավարութիւնը պաշտօնապէս յայտնած են թէ անպատեհ կը գտնեն ա – ռեւնգրութեանց հրատարակումը, որ կր – նայ մեծ դժուարութիւններ պատճառել:

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԱՏԵԱՆԸ հինգ տարի ազ – գային լրատուդրկութեան դատապարտեց Պ. Ռընէ Պոնֆուան, որ տեղեկատու նա – խարար եղած էր Վիշիի կառավարութեան մէջ: Դատավարութեան ատեն կարդացին իր գրչէն ելած հրատարակութիւններ ,

ԵՐԵԿՈՅԹ—ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – *րունդի Սկաուտ Ակռ «Քեռի» խումբին :*

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – *րունդի Մարսէյլի Շրջ. վարչութեան եւ Հ. Ց. Դ. Սկաուտ Ակռ «Թաթուլ» խումբին :*

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9·30էն մին – *չեւ լոյս*, Պար տէ Կրան Փէճ, 430 Շրմէճ տը Մազարկ, Սէնթ Ակռ :

Մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – *րունդի Սկաուտ Լուի «Սիամանթօ» խումբի նուագախումբին :*

Սիրով կը հրաւիրուին Մարսէյլի չրջանի Նոր Սերունդի բոլոր ընկերուհիները եւ ընկերները ինչպէս նաեւ ծնողները եւ հա – *սարակութիւնը :*

Մուտքը ազատ է :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – *րունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբին կողմէ, այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ* 23, Ազգ Տան մէջ:

Հաճելի ու երիտասարդական մթնո – *լորտ: Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերունդականները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները :* Ձոխ պիւֆէ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ – ԽՆԶՈՑՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Սիամանթօ խումբին:

Կիրակի, 20 *Մարտ*, *ժամը* 16էն *մինչեւ* 24, Սալ տը լ'Էքթուալ 1 Քուր Կամպէ – քա (աւթրէ Փլաս Ռասփայ) :

ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ :

Կը հրաւիրենք Լիոնի եւ չրջանի երի – *տասարդութիւնը եւ ծնողները :*

Մուտքը ազատ է :

Դիմակները կը գտնուին տեղւոյն վրայ:

«ՄՈՒՐԱՏ» ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սեբ. Մուրատ Ուսումնա – *սիրացի վարչութիւնը իր սրտագին շնոր* – *հակալութիւնները կը յայտնէ բոլոր ա* – *նոնց, որոնք պատուեցին փետրուար 12ի երեկոյթը, ինչպէս եւ գեղարուեստական բաժնին սիրայօժար մասնակցողներուն եւ վիճակահանութենէն չահած են հետեւեալ թիւերը.— 217 391 52 336 207 479 269 231 142 263 480 373 45 406 255 87 237 492 28 40 104 9 254 : Դիմել ամէնէն ուշը մին* – *չեւ 31 Մարտ Պ. Հայկազուն Մարտիրոս* – *եանին*, 13 ռիւ Թիւպանօ, Օթէլ Ռաֆֆի, *Մարսէյլ :*

ՔԱՐՈԶ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ հոգա – *բարձութիւնը կը ծանուցանէ Առնուվիլի , Սարսէլի եւ Կուսէնվիլի հաւատացեալ ժո* – *ղովուրդին, թէ այս կիրակի, Փարիզի ա* – *ռաջնորդ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան պիտի քարոզէ Ս. եկեղեցւոյս մէջ :*

Կը հրաւիրենք այս առթիւ բոլորը :

ԹԻՑԱՍԵՂԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը թէյասեղան մը կազմակերպած է, ի պատիւ ընկերուհի Տիկին Նաճարեանի Ամերիկայէն վերա – *դարձին առթիւ այս չաբաթ երեկոյ, Ճոյներուն սրահը 5 ռիւ Պօնփուա :*

Կը հրաւիրուին անդամուհիները եւ բա – *րեկամուհիները :*

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԵՒ ՋՈՒԹԱԿԻ ԴԱՍԵՐ

Զարդացած Հայուհի մը կը ստանձնէ հայերէնի, չութակի, ֆրանսերէն լեզուով մաթէմաթիքի եւ ուրիշ դասեր՝ նպաս – *տաւոր պայմաններով :*

A. H. c/o Khedechian, 18bis Allée Velléda, Villemomble (Seine)

Հեռաձայն կը Ռէնսի 36–94:

բայց ամբաստանեալը յայտնեց թէ ինք պարզապէս Լավալի հրահանգներուն կը հետեւի :

90·000 ՀՈԳԻ ԿԸ ՄԵՌՆԻ խլիրդէն (քանակը), *ամէն տարի, Ֆրանսայի մէջ, համաձայն Տոքթ. Թիւպլիանայի տեղե* – *գրին: Մարտ 13էն սկսեալ հանդանակու* – *թիւն կը կատարուի Փարիզի մէջ, ի նը* – *պաստ խլիրդի դէմ կատարուած հետա* – *զօտութեանց: Պիտի տեւէ մինչեւ կիրա* – *կի :*

ՄԱՅԻՍ 28ԸՆ

Կը տօնուի Յունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, *ե. թաղամասի սրահը :*

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի:

Մէզօն տը լա Շիմի

ՈՐԲԵՐՈՒԻ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆՈՑ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԾՊՏԵԱԼ ՀԱՆԴԷՍԸ

Հինգշաբթի ,Մարտ 17ին, ժամը 15էն 20, Սալ տէ Սաթթրօ, 8 ռիւ ժան Կուժօն:

Տարաղներու մրցում, վիճակահանու – *թիւն եւ հայկ. պարեր փոքրիկներու կող* – *մէ :*

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Էֆս ան Փռովանսի մէջ հանգանակուած.

Ատաուր Աղբէասեան տասը հազար , Յարութիւն Պօղոսեան հազար, Ա. Տօնա – *պետեան հազար, Յակոբ Մկրտիչեան 500, Արտաչէս Նազարէթեան 500, Գրիգոր Մինթաճեան 500 ֆր.: Դուռմար 13·500 ֆրանք :*

Լասխթայէն .— Մարիամ Թորոսեան երկու հազար, Յակոբ Ածէմեան երեք հա – *զար, Լեւոն Թաշճեան հազար :*

Ձէդում.— Կարապետ – Պիվէռի ցանկին մէջ Թոմասեանը կարդալ Տիգրան Թո – *մասեան, իսկ Սեդրակեանը՝ Սեդրակ Աբ* – *րահամեան :*

Այրի Տիկին Անիկ Սարաֆեան (Պո – *լիս), Տէր եւ Տիկին Շարա Սարաֆեան եւ զաւակը (Պոլիս), ինչպէս նաեւ Մազաք* – *եան, Վրոյր, Կիւմիւշեան , Գովանճեան եւ Գափամաճեան ընտանիքները յաւուղ կը ծանուցանեն մահը*

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՍԵՐԻՆԱԶ ՊԱԼԵՆՑԻ

(Ծնեալ Սարաֆեան)

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Ուրբաթ, 18 Մարտ, ժամը 14·30ին, Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին : 15 Ռիւ ժան Կուժոն :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Մխէրեան Հրաչեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պա – *ատն պիտ լիկատարուի այս կիրակի 20 Մարտ, Մարսէյլի Փրատոյի եկեղեցիին մէջ, ողբացեալ*

ՏԻԿԻՆ ԵՐՄՈՆԻԱ ՀՐԱՉԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ :

Իր յիշատակը յարգողներէն կը խնդ – *րուի ներկայ գտնուիլ :*

×

Տէր եւ Տիկին Միքայէլ Պետրոսեան, Տէր եւ Տիկին Թագուր Պետրոսեան եւ իրենց զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց մօր Սուլթան Պետրոսեանի (Զէնկի – *էրցի) մահուան քառասունքին առթիւ , և եղբօր Կարապետի (1914ի նահատակ) և համայն Պետրոսեան ընտանիքին համար հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այս կի* – *րակի Ալֆորվիլի Ս .Պօղոս Պետրոս եկե* – *ղեցին: Կը խնդրուի բոլոր ազգականներէն եւ ազգացեալներուն յիշատակը յարգող* – *ներէն ներկայ գտնուիլ*

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Վիչիի Հ. Մ. Ը. Մ.ը ցաւակցութիւն կը յայտնէ Օննիկ Ալպէրեանի իր մօր՝ Մայրիկ Մարիցայի մահուան առթիւ , երկու հազար ֆրանք նուիրելով Զաւար – *եան վարժարանի աշակերտներուն: (Տես Մարտ 13ի ցանկը, Ա. էջ):*

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ազբիւր Սերոբ – *եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պար* – *տաւորիչ : Սոյն ժողովին ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը :*

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան եղբայակոմիտէին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կարեւոր օրակարգ :

ՍԵՐՈՒՍՏԻՈՑ Մուրատ Ուս. պատուա – *կալ եւ գործօն անդամները ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրա* – *կի ժամը 16ին, Իսիի Խրիմեան դպրոցը: Մասնաւոր հրաւիրագիր պիտի չղրկուի :*

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՎԵՍՏԱՅԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԵԱՑ ԱՐՎԵՍՏԻ ԱՆՈՒՇԱՀ ԱՍԼԱՆԵԱՆԻ

ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆ – ԾԻԾԱՂԻ ՕՐ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ 22 ՄԱՐՏ 1955 ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE IÉNA — 10 Av. d'Iéna — Métro: Iéna

Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ - ՎԱՀԱՆ

Կը ներկայացնեն հայ երգիծաբանութեան անմահ վարպետին Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն 3 արար

Տոմսերը կը ծախուին Հ. Բալուեան գրատունը :

ՄՈՒՏՔԻ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՏԷՍԻՆԻ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէսինի Կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ մօտերս տեղի պիտի ու – *նենայ ժողովրդային ընդհ. քուէարկու թիւն, Կրօն. Ընկ. վարչութեան ընտրու* – *թեան համար: Արձանագրութեան պայ* – *մանաժամ որոշուած է մինչեւ 26 Մարտ :*

Մրագիր կանոնադրի տրամադրութեան համաձայն, քուէարկութեան մասնակցե – *լու համար պէտք է լրացնել հետեւեալ պայմանները.— ա) Քուէարկութեան կը* – *նան մասնակցիլ այն այբերը՝ որոնք 21 տարիքը լրացուցած են: բ) Կը պատկանի Հայ Առաքելական ուղղափառ եկեղեցւոյ: գ) Մէկ տարիէ ի վեր Տէսին կը բնակին: դ) Վճարած են հարիւր ֆր. իրրեւ ար* – *ձանագրութեան տուրք :*

Վստահ ենք թէ զաղութը անխտիր պի – *տի մասնակցի այս քուէարկութեան՝ ընտրելու համար Կրօն. ընկերակցութեան օրինաւոր վարչութիւնը :*

Քուէարկութեան արձանագրող յանձ – *նախումբ՝ Վահան Յակոբեան , Սարգիս Քէօլէեան, Խորէն Գարակէօզեան :*

Յ. Գ.— Արձանագրութեան համար դի – *մել , ամէն չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3էն վեց, եկեղեցին:*

Ծանօթ.— Քուէարկութեան օրը եւ ու – *րիշ մանրամասնութիւններ պիտի հաղոր* – *դուին առանձնապէս :*

ՍՏԱՅՈՂ

ԵՂԻՐ ՔՕ ԲԺԻՇԿԸ (խելքով բժշկիր եւ ոչ զեղով): Երկերի ժողովածու Ե. հա – *տոր: Գրեց Բժ. Խոսհակէտէրեան, 1954 Թեհրան: 600 մեծադիր էջ: Գին 3 տոլար: Հասցէ՝ Զարըրահ Իւսէֆթարատ, Թեհրան:*

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐ

կարիւ ժամանակէն իմիճաշարժ վա – *րել սորվելուհամար դիմեցէք միակ հայ հաստատութեան*

AUTO - ECOLE BEAUMONT

— BERBERIAN —

24,Bd.Vincent Ortusi Marseille(12)

Tél. GA. 72 - 61

Գրեցէք եւ «դպրոց իմիճաշարժը» Ձեր ժամադրութեան ներկայ պիտի ըլլայ: (Դիւրաւոյց մեթոտ).

ԾԱԽՈՒ Է

Տուն մը , սափրիչի փոն տը ֆօմէրսով մը եւ ուրիշ խանութ մը: Երեք կառա – *տուն, 14 սենեակ: Շատ յարմար գիներ եւ վճարման դիւրութիւն: Դիմել՝ ՄԱՆՈՒԿ* – *ԵԱՆ, 8, Av. de Livry, Sevran*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կօշիկի երես կարող (սպասի) *աշխա* – *տասէր աշկերտ մը, աղջիկ կամ տղայ , 14 – 15 տարեկան: Դիմել՝*

Mr. ARTINIAN

23, Rue Jouye-Rouve, Paris (20).

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise. Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 18 ՄԱՐՏ ★ VENDREDI 18 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7625 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3036

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« ՎԻՏՈՇԻ ԲԱԶԷՆ »

●

Այսպէս կոչուեցաւ Քրիստափոր Մի-քայէլեան, երբ հերոսաբար կ'իյնար Սո-ֆիայի Վիտոշ լերան լանջերուն վրայ, այլապէս խիզախ Դաշնակցականի մը, Վռամ Չապուհ Քէնթիրեանի հետ :

Երկար պրպտումներէ հետք, 1905 Մարտ 5/18ին — ուրեմն ճիշդ յիսուն տարի ա-ռաջ — որոշած էին փոխել նոր ձեռնարկ մը :

Կ'ուզէին չափել անոր ուժն ու տարո-ղութիւնը : Քրիստափոր ինք զայն պիտի եռէր Եըլտըզի պալատին մէջ, ուղղակի Աւլեթան Համիտի դէմ :

Այս առթիւ, ուսումնասիրուած էին բո-լոր անհրաժեշտ մանրամասնութիւնները, — մանաւանդ ուրբաթի աղօթքին (Սե-լամլըք) արարողութիւնը :

Գիտէին թէ Պաղանը երբ դուրս կ'ելլէր յոյնունիքէն, որքան կը հեռեւէր աղօթքին եւ ո՛ր ժամուն կը վերադառնար :

Երբ ձեռնարկին փորձը եղերական վախճանի մը յանգեցաւ, ոչնչացնելով Քրիստափորը եւ Վռամը, նախապէս կա-տարուած ուսումնասիրութիւնները օգ-տակար եղան ահաբեկման երկրորդ ձեռ-նարկին համար, — մահափորձ յատակա-պէս պատրաստուած կառքի մը միջոցաւ (1905 Յուլիս) :

Այս փորձն ալ նպատակին չհասաւ պարզապէս անոր համար որ Սուլթանը այդ օրը քանի մը վայրկեան ուշ դուրս եկած էր պղպեղէն :

Հ. Յ. Դաշնակցութեան հիմնադիրնե-րուն մէջ բացառիկ դէմք մը կը մնայ Քրիստափոր Միքայէլեան :

Բացառիկ էին միւս երկուքն ալ, Զա-ւարեան եւ Ռոստոմ : Անոնք իրենց ինք-նուրոյն արժանիքներով եւ ուժեղ անհա-տականութեամբ կերտեցին Դաշնակցու-թեան յեղափոխական դիմագիծը :

Երեքն ալ իրենց հանրային գործունէո-թիւնը սկսած էին միջազգային գետնի վր-րայ, բայց յետոյ տեսան որ կարելի չէր դատ չահիլ, առանց ներքին ուժեղ կազ-մակերպութեան :

Քրիստափոր այդ համոզման յանգեցաւ ուժգնօրէն, երբ ցարական իշխանութիւնը կը փակէր հայկական զպրոցները, փոխա-նակեալով հազարաւոր աշակերտներ (1885) :

Միեւնոյն տեսն անձամբ ուսումնասի-րած էր ժողովուրդին ընկերային եւ տնտե-սական կացութիւնը, որ նոյնքան ողբալի էր, իրրեւ հետեւանք միեւնոյն բռնակա-լութեան :

Միւս կողմէ, արիւնազանգ հալածանք-ներու եւ անլուր բարբարոսութեանց ար-ձագանգներ կը հասնէին արեւմտեան Հա-յաստանէն, ալեկոծելով Կովկասը :

Եւ արդէն դատ էին ճամբան,— միա-ցնել բոլոր հայրենասիրական, յեղափո-խական հոսանքները, վարելու համար ա-զատագրութեան դատը :

— « Ոչ մի ժողովուրդ չի կարող իր անվերջ հեծեծանքներով իրական օգնու-թիւն սպասել արտաքին աշխարհից » :

Քրիստափոր եւ Վռամ չընկրկեցան որ եւ է զոհողութեան առջեւ, իրենց անձին օրինակով ապացուցանելու համար այս ճշմարտութիւնը :

Օժտուած՝ սուր խտացականութեամբ եւ աննկուն կամեցողութեամբ, Քրիստա-փոր ամբողջ սերունդներ խանդավառեց ոչ միայն իր միտքով, այլեւ գործքով :

Ի ծնէ առաջնորդն էր :

Իր տրամաբանելու եւ գործելու եղա-նակները իրար կը լրացնէին :

Մինչեւ այսօր ալ, իրենց ուժը մեծ մա-սով կը պահեն իր «Ամբոխային տրամա-բանութիւնը» եւ «Ցեղափոխականի միտ-քերը » :

Որքան պիտանի ուժեր ասպարէզ նե-ուած են, չնորհիւ իր ներշնչումներուն եւ անդիմադրելի հմայքին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ Կ'ՈՒԶԷ ՄԵԾ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՄՆԱԼ

*

ՆԱԵԻ ԶՐԱՇԻՆ ՌՈՒՄԲ ՈՒՆԵՆԱԼ

Վարչապետը լրագրական ասուլիս մը սարքած էր առջի օր, լուսաբանութիւններ տալու համար Ֆրանսայի ներքին եւ արտաքին խնդիրներու մասին : Այս առթիւ մասնաւորապէս չեշտեց թէ կառավարու-թիւնը կ'ուզէ ջրածին ռումբ ունենալ եւ պիտի պահանջէ ամէն սերտ գործակցու-թիւն արեւմտեան դաշնակիցներուն հետ, երբ վերջնապէս վաւերացուին Փարիզի համաձայնութիւնները : Ջրածին ռումբի մասին խօսած ատեն ըսաւ .

— « Եթէ այսպէս չարունակուի, անջըլ-պետ մը պիտի բացուի մեծ եւ հզօր ազ-գերու —անոնք որ ջրածին ռումբ ունին — եւ սառըպատս ազգերու միջեւ, սառըպա-տաս ոչ թէ բարոյական իմաստով, այլ ի-րենց չունեցած սպառազինութեամբ : Ինչ-քան ինձ հարց կուտամ թէ Ֆրանսան պէ՞տք է հրաժարի միշտ առաջին գծին վրայ գտնուելու իրաւունքէն : Մօտերս պիտի ղրկվի այս հարցով եւ պիտի մերժեմ ժխտական ելքը, մեր դիրքէն հրաժարելու ելքը : Ֆրանսան չի կրնար տեղ ղրաւել երկրորդ կարգի մեծ պետութեանց շար-քին մէջ, իրրեւ հետեւանք նոր չափա-նիշին» :

Է. Ֆոր յետոյ բացատրեց թէ Ֆրան-սա կրնայ յառաջ երթալ իր հիւլէական ներկայ փոքր ծրագրով կամ գործակցիլ ուրիշ երկրներու հետ : Գալով Մ. Նահանգներէն և Անգլիայէն սպասուած օգնութեան, վարչապետը յայտարարեց .

— Անմիջապէս որ լրանայ արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման դաշինքը, կա-ռավարութիւնը ամէն միջոց պիտի փոր-ձէ, աւելցնելու համար չփումները եւ գործակցութիւնը երեք մեծ դաշնակիցնե-րուն միջեւ : Այդ գործակցութեան ձեւե-րը պիտի ճշդուին յառաջիկայ : Անհրա-ժեշտ է կատարեալ համերաշխութիւն հաստատել դաշնակիցներուն միջեւ, գործնական ձեւ մը տալով : Դաշնակիցնե-րուն ռազմավարութիւնը միայն պինուա-րական պէտք չէ ըլլայ, այլ պէտք է ընդ-գրկէ ընդհանուր քաղաքականութիւնը ամբողջ աշխարհի մէջ : Այս պարագան մասնաւորապէս ճիշդ է կարգ մը խնդիր-ներու համար որոնք սերտ կապ ունին Ֆրանսայի հետ » :

Վարչապետը մանրամասնութիւններ չհաղորդեց այս մասին, բայց, իրպէսզի ներու կարծիքով, Ֆրանսա կը սպասէ որ Մ. Նահանգները աւելի ուժ տան իրեն՝ Հիւս. Ատլանտեան խնդիրներուն կարգա-դրութեան համար : Պ. Է. Ֆոր իր ասու-լիսին մէջ պարզեց նաեւ կառավարու-թեան քաղաքականութիւնը՝ Թունուզի եւ Մարոքի մասին : Ցետոյ բացատրեց թէ ինչու մասնաւոր իրաւասութիւններ կը պահանջէ Ազգ. Ժողովէն, եւմսական եւ հարկային խնդիրներ կարգադրելու հա-մար :

× Վարչապետին յայտարարութիւննե-րը մեծ զոհունակութիւն պատճառեցին Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն մէջ :

× Հաւանական է որ կառավարութիւնը վստահութեան քուէ պահանջէ այսօր, կամ վաղը, չարաթ, մասնաւոր իրաւա-սութեանց հարցին առթիւ :

× Ծերակոյտին արտաքին գործերու յանձնախումբը վաւերացուց Փարիզի հա-մաձայնութիւնները եւ Սարի մասին կըն-քուած պայմանագիրը :

ԹՈՒՐՔԻԱ. *բողոքագիր մը ուղղեց Սու-րիոյ, իր վարիչներուն դէմ եղած մե-ղադրանքներու առթիւ : Միեւնոյն ատեն դիտել կուտայ թէ իրաւունք չունէր հա-մաձայնութիւն կնքելու Եղիպտոսի հետ :*

ՔՐԻՍԱՓՈՐ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

որ յիսուն տարի առաջ այ-սօր, 1905 Մարտ 5/18ին, զոհ կ'երթար Վռամ Քէն-թիրեանի հետ, Սոֆիայի մէջ, ռումբ մը փորձած ա-տեն :

Քրիստափոր շատոնց յղացած էր յան-դուգն ծրագիր մը.— Պազանը ոչնչացնել իր որջին մէջ : Եւ պատրաստութիւններ կը տեսնէր, համաձայն Հ. Յ. Դ. 1901ի Ընդհ. ժողովի որոշման : Քանիցս Պոլիս գացած եկած էր, զանազան կեղծանուն-ներով : Նախ ուզեց ռումբ մը փորձել վի-տոշ լերան վրայ, միասին առնելով նուիր-եալ մը, Վռամշապուհ Քէնթիրեան :

Փորձը պիտի կատարուէր 1905 Մարտ 5/18ին, ճորիճ մէջ : Վռամ ռումբը ձեռին առած կը սպասարաստուէր պայթեցնելու : Տասը ներկաներ, մեծ մասով Մակեդոնա-ցի, կը հեռանան գգուշութեամբ, իր տեղը կը մնայ միայն Քրիստափոր : Յանկարծ ռումբը կը պայթի, սարսելով լեռ ու ձոր : Ականատեսները վար իջնելով իրենց դիր-քերէն, կը գտնեն Քրիստափորը գետին փռուած : Հազիւ կը շնչէր, երեք մահացու վէրքեր ստացած ըլլալով : Կը փորձէ բա-նալ աչքերը, բայց ի զուր : Ամէն բան վերջացած էր : Իսկ Վռամի դէմքը, կուրծ-քը եւ ոտքերը բզիկ բզիկ եղած էին :

Երկու զոհերուն յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Սոֆիայի մէջ, անհնախըն-թաց հանդիսաւորութեամբ եւ անհամար բազմութեամբ :

Քրիստափոր ծնած էր 1859ին , եւ զոհ ուեցաւ երբ 46 տարեկան էր :

Պալքանի կեդր. կոմիտէն 1924ին Քրիստափորի եւ Վռամի յուշարձանը կանգնած էր Սոֆիայի գերեզմանատան մէջ : Յայտնի չէ թէ կը մնա՞յ տակաւին :

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ԶԷՆՔ ՊԻՏԻ ԳՈՐԾԱԾԷՆ ԵԹԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԾԱԳԻ ԱՍԻՈՅ ՄԷՋ

ԱՁԳԸՆՀԱՒՈՒԼԻՒՆ ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մ. Նահանգներու նախագահը Մարտ 16ի լրագրական ասուլիսին մէջ յայտա-րարեց թէ ամերիկեան ուժերը հիւլէական զէնքեր պիտի գործածեն, եթէ պատերազմ ծագի Ծայր Արեւելքի մէջ : Պատասխա-նելով զանազան հարցումներու, ըսաւ թէ չի կրնար ընդհանուր խօսքերէ աւելի բան ըսել եւ թէ ընդհարման հնարաւորու-թիւնները չա տաւելի բազմաթիւ են այ-սօր քան անցեալին մէջ, ինչ որ աւելի արթնութիւն եւ մեծ ճիւղեր կը պահանջէ համապատասխան պինեալ ուժեր պատ-րաստելու համար :

Նախագահը յատկապէս բացատրեց թէ պատերազմի պարագային Մ. Նահանգ-ները հիւլէական զէնքեր պիտի գործածեն միայն պինուորական նշանակէտներու դէմ, ճիշդ այնպէս ինչպէս պիտի ուրիշ դասական զէնքեր պիտի գործած-ուէին : Բանի մը օր առաջ ալ, արտաքին նախարարը, Ֆ. Տըլըս ալ կ'ըսէր թէ Մ. Նահանգներուն օդանաւային եւ ծովային ուժերը հաւանարար հիւլէական ռումբեր պիտի գործածեն, եթէ ընդհանուր պատե-րազմ ծագի Ծայր Արեւելքի մէջ : Ուրեմն Այզընհաուըր կը ձայնակցի արտաքին նախարարին, միեւնոյն առեն ճշդելով թէ պիտի գործածուին հիւլէական այն զէն-քերը որ դիպուկ են, ճիշդ նպատակին կը հասնին, առանց վտանգաւոր չորաքա-կումներ պատճառելու : Ցետոյ բացատրեց թէ պատերազմի պարագային, երբ հիւ-լէական զէնքեր գործածուին, ընդհ. հրա-մանատարին կ'իյնայ հող տանիլ որ քա-ղաքային կեդրոնները չվտանգուին :

Ուրիշ կարգ մը հարցումներու ալ պա-տասխանելով, նախագահը յայտարարեց

ԵԱԼԹԱՅԻ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՆ

*

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարա-րութիւնը Մարտ 16ին հրատարակեց Եալ-թայի խորհրդակցութեանց տեղեկագրու-թիւնները, ահռելի իրարանցում պատ-ճառելով : Տեղեկագրութիւնները կը բաղ-կանան երկու հատորներէ, իւրաքանչիւրը աւելի քան 500 էջ, համազումար 250·000 բառ, պարզելով 1945 Փետրուարին կա-տարուած խորհրդակցութիւնները՝ նա-խագահ Ռուզվելթի, Սթալինի եւ Զըրչիլի միջեւ :

Հետագիրները կ'ըսեն թէ հրատարակու-թիւնը որեւէ գրաքննութեան չէ ենթար-կուած : Միեւնոյն ատեն տպագրութեան յանձնուած են Մալթայի մէջ կատարուած խորհրդակցութիւնները :

Աւելորդ է ըսել թէ չանդալից զգացում-ներ կը պարունակեն հրատարակուած տե-ղեկագրութիւնները : Այսպէս, 1944 Դեկ-տեմբեր 2 թուակիր նամակով Մոսկուայի ամերիկեան դիւանագործական առաքելու-թեան պետը՝ գօր. Ճոն Տին անվստահա-թիւն կը յայտնէ խորհրդային պաշտօնա-տարներու մասին, ըսելով թէ՝ «կը զգայ» հանդիսաւոր ճաշերու առթիւ տրուած բարեկամութեան հաւաստիքներէն :

Ուրիշ վաւերագիր մը կը յայտնէ թէ Սթալին ծայրայեղ դիմումներ պահանջած էր Ծայր Արեւելքի մէջ :

Հրատարակուած տեղեկագրութիւնները խիստ ակնարկներ կը պարունակեն Ֆրան-

(Շար.ր կարդալ Դ. Էջ)

թէ Մ. Նահանգները միայն չունին օդանաւ-ներ կը պարունակեն Ֆրան-

13 միլիոն անդրծովեան Զինուորներուն որ վերադարձան հինական ցամաքամասը :

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԸ

●

Զանազան առիթներով, արտունչներ կը լսուին, թէ Ամերիկահայութիւնը իր ազգական կարիքները ձգած, զբաղէ մոռացած, կը մտածէ միայն ու միայն արտասահմանի մասին :

Թողունք անցեալը, ուր քան քառասուն տարիէ ի վեր, Ամերիկահայութիւնը, իր բազմազան կազմակերպութիւններով, իր Հ· Օգ· Միութեամբ, Հայրենակցական Միութիւններով, Բարեգործական Միութիւններով, բազմաթիւ Ուսումնական Ընկերութիւններով նիւթական օգնութիւն ղրկած է արտասահմանի հայութեան : Այս օգնութիւնը ղրկուած է՝ հոգալու համար գաղթական բազմութիւններու ապրուստի ու տեղաւորման պէտքերը, օժանդակելու համար որբանոցներու, հիւանդանոցներու, դարմանատուններու, արհեստանոցներու հաստատման ու մատակարարման գործին : Բոլոր կազմակերպութիւնները, կրնանք ըսել, մասնակցած են ազգային օգնութեան այս նուիրական գործին, փրկելու համար մեր ցիրուցան ու զժբախտ բեկորները : Զուգընթաց բար այս անընդհատ օգնութեան, սա կայն, պարբերաբար ալ, Ամերիկահայութիւնը ընդհանուր հանգանակութիւններ ալ կատարած է, ուր խոշոր գումարներ դոյացնելու եւ որոշեալ նպատակներ իրականացնելու համար :

Բարիքը՝ զոր առատօրէն սփռած է Ամերիկահայութիւնը, զուր անցած չէ : Պղտոբերած է : Արտասահմանի հայութիւնը, չնորհիւ եղած աջակցութեան, ինչպէս նաեւ իր յամառ ջանքերուն, վերականգնած է· այսօր, ոչ որբանոցներ ունինք, ոչ գաղթականականներ, ոչ ալ սով կամ համատարած թշուառութիւն :

Կրնանք ըսել, թէ մինչեւ վերջին տարիները, Ամերիկահայութեան ղրկած օժանդակութիւնը գործնականի կը յատկացուէր, հին վէրքերը բուժելու, անմիջական կարիքները հոգալու եւ ցաւերը մեղմելու :

Սակայն, վերջին տարիները, գործնականի ու բուժումի տեսակետը նուազած է· սկսած է նոր շրջան մը, որ կրնանք կոչել հայ կեանքի բարձրացման, բարգաւաճումի, ծաղկումի շրջան· վերականգնումի ու վերանորոգման շրջան : Կատարուած մէկէ աւելի հանգանակութիւնները, Հ· Օ· Միութեան կարեւոր յատկացումները, Քալիֆորնիոյ Կրթական Հիմնարկութեան ուշագրաւ բաշխումները, բարեգործականի եւ զանազան Հայրենակցականի Միութեանց ղրկած գումարները, այլեւս «նպատակներ» չեն : Ղրկուած այդ գումարները, նոր բովանդակութիւն մը ստացած են· անոնք օգնութիւն են, մեծ մասով, զանազան գաղութներու մէջ հայ կեանքը զարգացնելու համար· հայ դպրոցներու վիճակը բարւոքելու, հայ մարզական կեանքը տարածելու, եւ, վերջապէս, հայ գիրն ու մշակոյթը ծաղկեցնելու եւ հայ մշակոյթի ու մտքի վառարանները աւելի լուսաւոր պահելու համար :

Այս օրերուն կատարուած հանգանակութիւնը՝ Համազգայինի եւ Փալանճեան Ճեմարանի յոբելեաններուն առիթիւ, նոյն նպատակին կը ձգտի : Նպատակ մը չէ որ պիտի տրուի, այլ դնահատական օժանդակութիւն մը, որպէսզի Ճեմարանը աւելի ապահով ըլլայ, աւելի դեր կատարէ, աւելի մեծ թիւով աշակերտութիւն ունենայ, նոր մտաւորականութիւն պատրաստէ :

Որպէսզի հայ կրթութեան, մտքի ու մշակոյթի մշտավառ վառարան մը դառնայ ան, տաքցնելու համար ոչ միայն իր անմիջական չրջանակը, այլեւ բովանդակ հայ կեանքը :

Հ· Օգ· Միութեան, Հայր· Միութիւններու նիւթական օգնութիւններուն մեծ ծաղոյն մասը, այսօր, կը ձգտի նոյն նպատակին, ուժ տալու համար տեղական աշխատանքներուն եւ վերականգնումի ու զարգացման չանքերուն :

Ամերիկահայութեան նոր զոհաբերութիւնը համազգային դործի մը յաջողութեան համար է եւ, նաեւ, ազգապահպանման հզօր ազդակ մը, թէ արտասահմանի եւ թէ Ամերիկայի հայութեան համար :

Հանգանակութիւնները եւ նիւթական այլ կարգի օժանդակութիւնները, սակայն, նիւթականին հետ հոգեկան բովանդակութիւն ունին : Կարեւոր այդ կապը, զգաստանանք այդ օժանդակութիւնը եւ Ամերիկահայութիւնը կը մեկուսանայ ու աւելի արագութեամբ կը դիմէ դէպի այն վախճանը ,զոր կը նախատեսեն յառաջեաները : Տարակոյս չկայ որ, Ամերիկահայութիւնը, վերջին քանի մը տասնամեակներուն, իր նիւթական օգնութեամբ, պահած է ոչ միայն արտասահմանի հայութիւնը, այլեւ ինքզինքը : Հայր· Միութիւնները ի՞նչպէս եւ ինչո՞ւ պիտի պահէին իրենց գոյութիւնը, եթէ այլեւս օգնութիւն հասցնելու պէտք չունենային : Հայ Օգ· Միութիւնը պիտի չլուծուէ՞ր, եթէ զուտ « տեղական » բը նոյթ ունենար :

Ամերիկահայութեան կեանքը, կեդրոն մը մաս կը կազմէ Ամերիկեան ժողովուրդի կեանքին : Ամերիկեան զանազան շրջանակներու մէջ ալ կան դժուոհ տարրեր, որոնք «աւելորդ» կը նկատեն արտասահմանի զանազան երկիրներուն համար եղած օգնութիւնները : Բաւական կը նկատեն մինչեւ այսօր եղած «մախում»ները, հրաւիրելով ամերիկեան կառավարութիւնը՝ որ մտածէ միայն Ամերիկայի մասին· Ամերիկան զօրացնելու եւ զարգացնելու մասին :

Սակայն, Ամերիկայի իմաստուն ղեկավարութիւնը կը չարունակէ իր գործը, ոեւէվհետէ լաւ գիտէ թէ, առանց արտասահմանի, Ամերիկան պիտի կղզիանար եւ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԴԱՍԻՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ԱՃԻ Խ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

●

Սթալինի մահէն ի վեր զգալի բարելաւում մը կը նշմարուի զինուորական իշխանութեան եւ համայնավար կուսակցութեան յարաբերութեանց մէջեւ, կը գրէ « Լը Մոնտ»ի ռուսագէտ աշխատակիցը , Անտրէ Փիէռ :

1953 Մարտին երբ Բուլկանին պատերազմական նախարարի պաշտօնին կանչուեցաւ Մալենկովի դահլիճին մէջ, իր մօտ կանչուեց ոչ միայն մարաջախտ Վասիլեւսքին, որ այս նախարարութեան գլուխը կը դառնար 1949էն ի վեր, այլեւ Մարաջախտ Ժուկովը, Խ· Միութեան պատերազմի ամէնէն ականաւոր վարիչներէն մէկը : Այս ձեռնարկը Պերլինի յաղթականին վարկին վերջնական վերաստատումն էր : Սթալին միշտ կը վախնար եւ կը նախանձէր յաղթական մարշալներէն : Պէտք էր որ իրեն եւ համայնավար կուսակցութեան վերագրէին հիմնական յաղթականութեան չախչախումը, ըստ պաշտօնական քարոզութեան : Բռնակալը երբեք չէր մոռցած իրեն դէմ սարքուած դաւադրութիւնը 1937 – 38 Թուխաչեւսկիի եւ իր մեղսակիցներուն կողմէ : Թէեւ իր վրէժը լուծեց գլխատելով բարձր հրամանատարութիւնը, չէկիստ եժովի օգնութեամբ : Ան կ'ուզէր իր դիրքը պահել յաղթութենէն ետք, զինուորական պետերուն

օր մըն ալ պիտի ցամքէր ու չքանար : Ամերիկեան միլիոնները ,միլիառները կը ղրկէ Եւրոպայի, Ասիոյ եւ Ափրիկէի ժողովուրդներուն, աջակցելու համար անոնց վերականգնումին ու ինքնապաշտպանութեան չանքերուն : Պիտի կրնա՞ր ոտքի մնալ Ամերիկան, նիւթապէս թէ բարոյապէս, ընկերային ու քաղաքական իր կազմակերպութեամբ ու հասկացողութիւններով, եթէ արտասահմանը, Ազատ աշխարհի բոլոր երկիրները, վերականգնած չըլլան ու զուրկ մնան զարգացումի միջոցներէն :

Նոյնն է պարագան հայութեան : Առանց արտասահմանի հայութեան, զարգացման ու վերականգնումի չանքերուն, Ամերիկահայութիւնը երկար չի կրնար դիմանալ : Լաւ է որ զոհաբերութեան մեր չանքերուն մէջ, այս մասին ալ մտածենք :

Մտածենք մեր մասին ալ, չմոռնանք մեր կարիքները, բայց գիտակցութիւնը ունենանք մեր գործերուն ու քայլերուն : Ամբողջութիւն մըն է հայութիւնը, զոր կոչուած ենք պաշտպանելու, մենք մեզ ալ պաշտպանելու համար :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ղէմ, որոնք երկրին մէջ մեծ ժողովրդականութիւն չունէին :

Երբ Սթալին մեռաւ, կուսակցութեան եւ զինուորական իշխանութեան միջեւ գործակցութիւնը աւելի դիւրացաւ, եւ ամրապնդուեցաւ, յանգելով Բերիայի ձերբակալման եւ ամենազօր ոստիկանութեան խորտակման : Շնորհիւ զինուորական ուժին էր որ բարեկարգութիւնը պահպանուեցաւ Մոսկուայի մէջ 1953 Յունիսի եղերական օրերուն : Եւ բարձր հրամանատարութիւնը առիթէն օգտուեցաւ հանդիսաւորապէս հաստատելու իր օրինապահութիւնը : Հաւաքուելով պատերազմական նախարարութիւնը Ժուկովի, Սոքոլովսքի (սպայակոյտին պետը) եւ բազմաթիւ ուրիշ բարձր սպաները բանակ ձեւ մը քուէարկեցին, ուր կը յայտարարէին թէ՝ «Կեդր· Կոմիտէի հաւաստարիմ եւ ապահով նեցուկը կրնայ ապահովին համար : Այս ցոյցէն ետք մարաջախտ Կոնեւեւ նշանակուեցաւ նախագահ այնատեանին, որ մահուան պիտի դատապարտէր Բերիան, իբրեւ հայրենադաւ :

1954ի ընթացքին աւելի կ'ամրանար Ժուկովի հեղինակութիւնը եւ ազդեցութիւնը : «Փրաւտա»ն երկու անգամ բացատրեց իր սխալները անոր առջեւ : Նախ Մայիս 9ին Դաշնակիցներու 1945ի յաղթանակին առիթով, յետոյ Դեկտեմբեր 16ին, երբ Ուինսթըն Չըրչիլ ճախաւեր յայտարարութիւն մը կ'ընէր, ընդհանուր յաղթութենէն ետք, գերման զօրքին կատարելիք դերի մասին՝ Խ· Միութեան դէմ : Երբ Մալենկով սոխալուեցաւ հրաժարիլ անոյեալ Փետր·ին ,ոչ ոք զարմացաւ որ նոր վարչապետը՝ Բուլկանին՝ Ժուկովին յանձնեց Ազգ· պաշտպանութեան նախարարութիւնը : Այսպէս, ան անձամբ կը պատուէր ամբողջ բանակը, ինչպէս եւ Ժուկովի վրէժը կը լուծէր, անոր կրած անարդար նուաստացումներուն առիթ :

Նախարարութեան կոչուելէ մէկ ամիս ետք, Ժուկովի յաջողեցաւ մտերչալութեան բարձրացնել, իր ասանձնական ընկերները, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ կուսակցութիւնը եւ կառավարութիւնը կատարեալ վստահութիւն ունին նոր վրայ եւ կը նկատեն բանակը իրեւ ամէնէն ապահով սիւներէն մէկը վարչաձեւին : Վեց զօրավարները որոնք մարաջախտի աստիճանին բարձրացան (զինուորական ամէնէն բարձր աստիճանը) միմիայն հերոսները չեն վերջին պատերազմին : Անոնք լաւ համայնավարներ են եւ երեքը Ցուվ· Բաղրամեան, Կրեչքօ եւ Զուիքով կուսակցութեան Ժթ· համագումարէն (1952 Հոկտեմբեր) ի վեր Կեդր· Կոմիտէի մէջ փոխանդամ են : Անոնք ներկայացուցիչ են Գերագոյն Խորհուրդին : Բազրամեան որ հրամանատարն է Պալթիկի զինուորական շրջանին, ներկայացուցիչը Լեթոնիոյ Միութեան Սովետին : Միւսներն ալ կը վարեն չատ բարձր պաշտօններ :

Որոշ է, որ այս վերջին աստիճանի բարձրացումները ի նպաստ օդանաւային բանակին էին, որովհետեւ երկու «օդանաւային

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ »

●

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՀԵԼԻ ԿՌՒԻԱՆԸ

Երեւում էր, որ նա խիստ համակրում էր Նալբանդեանին, յատկապէս ոգեւորուած էր Զամուռճեանի դէմ գրուած ծրագրով եւ Պոլսահայ չատ արմատականներից տարբերւում էր նրանով, որ փայփայում էր բռնի ճանապարհով ազատագրութեան հասնելու գաղափարը :

Շուտ ոգեւորուող, էքսպանսիվ Թադեոսեանը առաջարկեց օգտագործել լաւ առած իրադրութիւնը եւ ապստամբել : Այստեղ էր, որ Նալբանդեանն անհրաժեշտ գտաւ միջամտել եւ սանձել անժամանակ խռովութեան վտանգաւոր գայթակղութիւնը :

— Ոգեւորութիւնը կրակի պէս մի բան է· եւ տաքացնում, եւ հրդեհ է դառնում : Իմ կարծիքով սառնութեամբ պիտի գտել եւ ոգեւորութեամբ գործել, — ասաց Նալբանդեանը· — Զէյթունցիներով վճռել մի ամբողջ ժողովրդի ճակատագիրը՝ անհեռատես քայլ է· առատ արիւն կը թափուի եւ դաժան բռնութիւնն աւելի կը մոլեգնի : Բաց ծով դուրս գալուց առաջ նախ որոշեցէք ուղղութիւնը, որ ձեր նաւը չզարնուի ստորջրեայ խութերին ... Ո՞րոշեցէք, թէ ո՞րն է ձեր վստահելի կըռւանը : Ձեր համայնքում պատուելի մարտաւորականներ կան, որ խոստանում են Հայերին եւրոպական տէրութիւնների հովանաւորութիւնը... ինքներդ էլ գիտէք, որ այդ հովանաւորութեան առաջին քայլը հայ լուսաւորչականներին դաւանափոխ անելն է ... Կեսարիայում երեք հարիւր ընտանիք պատրաստւում է կաթոլիկութիւն ընդունել : Զէյթունում եռանդով գործում են ամերիկեան միսիոնարները· Այդ հովանաւորութիւնը դաւադրութիւն է մի հալածուած, փոքր ժողովրդի դէմ : Թիւրքական իշխանութեան ուղածն էլ այդ է : Ուզեցէք ձեր հայեացքը դէպի Ռուսաստան ... Պարսկական լծից ո՞վ ազատեց Հայերին՝ Ռուսաստանը, ո՞վ իր կեանքը գոհեց հայ գաղթականներին փրկելու համար՝ Գրիբոեդովը...

Լսե՞լ էք այդ նահատակի անունը ... Ռուս ժողովուրդը հսկայ ժողովուրդ է , ազատասէր, ազնիւ, երիտասարդ· Անձէն փոքր ազգ իւր բախտը կապելով նրա հետ, նման է այն մարդուն, որը գետում խեղդուելու պահին, իրեն մեկնած է տեսնում մի առնական բազուկ : Ամուր բռնեցէք այդ բազուկը :

Այնուհետեւ Նալբանդեանը բացատրեց իր ծրագիրը :

Պէտք է համբերութեամբ պատրաստուել· զէնքէ, տքնաջան, այնպէս, որ զէնք գործածելուց առաջ համոզուած լի նենք՝ յաջողութիւնն աւելի հաւանական է, քան անյաջողութիւնը : Ռուսաստանի քառասուն միլիոն ճօռա գիւղացիները ապստամբելու են ինքնակալութեան դէմ : Դա է հայ ժողովրդի ազատագրման ազդանշանը : Պէտք է մարտնչել արեւմուտքի ազդեցութեան դէմ, մերկացնել միսիոներներին՝ այդ լրտեսներին : Ազատամարտութեան ժամանակ խուսափել թիւրք խաղաղ բնակչութեան հետ ընդհարուելուց , չգրգռել նրան :

Այս խօսքերի վրայ Այվազեանը կրկին բղաւակեց :

— Անկարելի բան մը կը պահանջէք, պարոն Նալբանդեան... Քրիստոս եւ Մուհամմէդ յաւիտենական անհաչտութիւն մըն են, — ասաց նա հակաճառութիւն չվերցնող եղանակով :

—Մոլութիւն... Վերջնական յաղթանակը բարեկամութիւնն է, եւ վայ այն ազգայինին, որ ազգը ազգի դէմ հանելով կը ձգտի յաղթութեան հունձ անել :

Նալբանդեան այս միտքը հաստատելու համար յիշեցրեց Պեչենցիներին, որոնք իրենց նեղ պահին դիմել են Հայերի օգնութեանը եւ Ալաշկերտցիք չեն մերժել :

Այնուամենայնիւ Այվազեանը չէր յանձնւում եւ դա առանձնապէս Սվաճեանին դուր չէր գալիս : Նա հիացմունքով էր լսում իր զաղափարակցին· երեւում էր , որ նոյն խնդիրների մասին ինքը եւս չատ անգամ խօսել էր, բայց չըջապատի քաղաքական հանգամանքները մնացել էին անդրդուելի :

Թադեոսեանը չէր վիճում : Նա խոհեմութեամբ կշռադատում էր լսածը, ներքուստ ամրանում : Նրան թւում էր, որ հեռաւոր ու մշուշապատ երազանքներն արդէն չօշափւում են որպէս իրականութիւն : Նալբանդեանը նրանց ցոյց էր տալիս նոր ճանապարհ, որ հրապուրիչ էր իր պազութեամբ, չօշափելիութեամբ , իրականութեանը մօտիկ լինելով :

— Այսպէս ուրեմն, բարեկամներս, ձեր ապագայ գոյութեան ու ճակատագրի միակ կռուանը Ռուսաստանն է, ռուս ժողովուրդը, ով այս ճշմարտութիւնը չհասկացաւ, իր ազգի, ժողովրդի թշնամի է , — վերջացրեց իր խօսքը Նալբանդեանը :

Ահա այստեղ էր, որ մինչեւ հիմա խորհրդաւոր լռութիւն պահպանող Եաղուբը վեր կացաւ տեղից, գրկեց Միքայէլին եւ կոշտ ձեռքերով սրբելով աչքերից առատութեամբ հոսող արցունքները՝ ասաց·

— Տասը տարի աչքերիս արցունք եկած չէր... Դու գիտար սրտիս լարերուն... Ցոյս կտրած էի, հիմա արեւ կը տեսնեմ, պայծառ երկինք կը տեսնեմ... օրհնուի՛ գալուստդ ...

Ա· ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար·)

ՅՈՒՆԱՁՎՈՒՆ ՎԱՂՈՒԿՈՒՊԻՆ

•

ՈՎՀՀՈՍ, ՍՈՒՐՀՆ ԵՎ ԲԿ ԳՅՈՒՂՏՈՒ

Թուրքիոյ Հանրապետութեան Հիմնադիր Նախագահ Մուսթաֆա Քեմալ Աթաթուրքի Մահուան Տարելիցին Առթիւ Ընդհանուր Ժողովը Կը Գումարուի Ապրիլ 15 – 20, 20 Կիրակի Եւ Աբթաթ Օրերուն

Ընդհանուր Ժողովի Օրակարգին Մէջ Պիտի Գտնուին Նաեւ Կարգ մը Կանոնադրական Փոփոխութիւններ

Ընդհանուր Ժողովի Նախագահութեան Ընտրութիւնը Պիտի Կատարուի Ապրիլ 18-ի Նիստին

ապի դէմ : Թէեւ յապաւումները կատարուած են, բայց չատ բան կը հասկցուի : Վաւերագրի մը համաձայն, Րոզվէլթ եւ Սթալին կ'ուզէին հօթը անջատ պետութեանց վերածել Գերմանիան :

Ուրիշ ատենագրութեան մը համաձայն, Սթալին չէ կրցած ստանալ իր պահանջած բոլոր զիջումները : Րոզվէլթ եւ Ճըրչիլ մերժած են որեւէ զիջում Թուրքիոյ եւ Իրանի մասին, մերժած են նաեւ իր ուզածին չափ հատուցում ստանալ Գերմանիայէն : Բոլոր խօսակցութիւնները կը պարունակեն չատ խիստ ակնարկները Գերմաններու դէմ : Րոզվէլթ կ'ուզէր անոնց ապրուստի մակարդակը իջեցնել Ռուսիոյ մակարդակին :

Րոզվէլթ եւ Ճըրչիլ այդ օրերուն կատածներ ունէին Ս. Միութեան մասին, բայց կը մտածէին թէ դինակցութեան պահպանումը միակ միջոցն էր յաղթանակը չահելու համար : Ցետոյ կը հաշուէին թէ 18 ամիս պէտք է, ճափոնի յաղթելու համար եւ թէ անհրաժեշտ էր Ռուսիոյ աջակցութիւնը : Սթալին լսած էր առիթով մը թէ Ճըրչիլ աչխարհի ամենամեծ մարդն է :

Դեռ կը խօսինք աւելի կարեւոր յայտնութեանց մասին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը հեռագրեն թէ Սուրիոյ պատուիրակութեան հետ կատարուած բանակցութիւնները յաջողութեան յոյսեր կը ներչնչեն : Կ'ըսուի թէ երկու պետութեանց տեսակէտները մօտեցած են :

ԿԻՊՐՈՍԻ Պաֆոս քաղաքին մէջ ցոյցեր կատարուեցան ոստիկանութեան դէմ : Ամբոխը վախցուց 13 ամբաստանեալներէ մէկը, քարկոծելով ոստիկանութիւնը, որ յաջողեցաւ ձերբակալել փախստականը :

Ս. ՄԻՒՒԹԻՒՆԸ պաշտօնապէս ցաւ յայտնեց Մոսկուայի անգլիական դեսպանին, Ռուսի մը կողմէ կատարուած յարձակման առթիւ եւ հատուցում թէ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնուած են :

ԻՍՐԱՑԼԻ վիճաւորական իշխանութիւնը կը ծանուցանէ թէ կազմի եղիպտական չրջանէն Արաբները Իսրայէլի հոգը մտնելով, ձեռնառումբեր նետած են : Զինադադարի յանձնախումբին անդամները դէպքին վայրը գացին, քննութիւն կատարելու համար :

ԱՆԳԼԻՈՑ աչխատաւորական կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութիւնը վարեց ձախ թեւին առաջնորդը, Պեւին, որ անսասան էր տրուած որոշումներուն, մասնաւորապէս դիրք բռնելով նախորդ վարչապետին՝ Էթլիի դէմ : Ամբաստանեալը 1939ին ալ վտարուած էր :

ՏՈՒՐՔԵՐՈՒՄ ծանրութեան դէմ կազմակերպուած չարժումին կուսակիցները արտակարգ նիստ մը դումարեցին Փարիզի մէջ եւ որոչեցին Ազգ. ժողովի սրահը մտնել ուրբաթ օր (այսօր), ճնշում բանեցնելու համար երեսփոխաններուն վրայ :

ԵՐԵՔ ՏԱՐի բանտարկութեան դատապարտեցաւ Մ. Նահանգներու համայնավար կուսակցութեան նախկին անդամներէն Մաթիւսով, որ հրապարակ նախատովանած էր թէ սուտ վկայութիւններ տուած էր, իբրեւ համայնավար ամբաստանելով աւելի քան 200 քաղաքացիներ :

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՊԱՐԱՒՈՒՄԲԸ իր առաջին ներկայացումը կուտար Շայոյի հանդիսասրահին մէջ, երբ տարագիր Պուլկարներ թչնամական ցոյց մը կատարեցին : Ոստիկանութիւնը միջամտելով ապահովեց բարեկարգութիւնը :

ՆԱՓՈԼԻՈՆի կողմէ գրուած սիրավէպի մը ձեռագիրը ծախուեցաւ Լոնտոնի մէջ, 2.300.000 Ֆռանքի . Գնողն է անհատ մը :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԼԻՈՆ — Կաթոլիկ Ֆաչի տարեկան արարահանդէսը Ապրիլ 16ին, Պէրրի Միլիէ սրահներուն մէջ :

FOURRURES

ROGER YOPIAN
84, Boul. de Stalingrad, 84
CHOISY-LE-ROI (Seine)

FOURRURES

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՍԱՐԱՆԻ

ՔՍԱՆՀԻՆԴԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Է· ՑԱՆԿ

Հայկ Զրուանդեան	10·000
Ոմն	2·000
Բժ. Ա. Պօղոսեան	2·000
Տիկին Մաթոսեան	1·500
Աբէլեան	1·000
Գուլումճեան	1·000
Խաչատուրեան	1·000
Թադէոսեան	1·000
Ոմն	1·000
Ա. Պապայեան	1·000
Գ. Քէչիչեան	1·000
Օ. Կարապետեան	1·000
Ցարութիւնեան, Թորոսեան, Գասպարեան, Պետրոսեան, Ա. Մարութիրոսեան, ոմն 500ական	3·000
Եփրեմեան եւ Տալեան, Օննիկ երկու հարիւրական	600
Խաչատուրեան եւ Պօյաճեան հարիւրական	200
Գումար	27·300
Նախորդ գումարը՝	337·700
Ընդհ· գումար (չար·)	365·000

ԵՐԵԿՈՅԹ—ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սէնթ Անի «Քեռի» խումբին :

Հովանաւորութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ· վարչութեան եւ Հ· Ց· Դ· Սէնթ Անի «Թաթուլ» խումբին :

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9·30էն մինչեւ լոյս, Պար տէ Կրան Փէն, 430 Շըմէն տը Մազարկ, Սէնթ Ան :

Մասնակցութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սէն Լուի «Սիամանթօ» խումբի նուագախումբին :

Սիրով կը հրաւիրուին Մարսէյլի չրջանի Նոր Սերունդի բոլոր ընկերուհիները եւ ընկերները ինչպէս նաեւ ծնողները եւ համակրութիւնը :

Մուտքը ազատ է :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբին կողմէ, այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 23, Ազգ Տան մէջ :

Հաճելի ու երիտասարդական մթնոլորտ : Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերունդականները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները : Ձոխ պիւֆէ

ԽՆՋՈՅՔ ՓԵՏՐ· 18Ի ԱՌԹԻԻ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ· վարչութիւնը կազմակերպած է խնջոյք մը, Մարտ 26ին չաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, Ահարոնեան ակումբի մէջ, (26 Ռիւ տէ Ռոնվալէսան) :

Կը հրաւիրուին բոլոր չրջաններու ընկերները, ընկերուհիները եւ համակիրները :

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ — ԽՆՋՈՅՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սիամանթօ խումբին :

Կիրակի, 20 Մարտ, ժամը 16էն մինչեւ 24, Սալ տը լ'Էքոլ 1 Քուր Կամպէթա (անթրէ Փլաս Ռաափայ) :

ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ :

Կը հրաւիրենք Լիոնի եւ չրջանի երիտասարդութիւնը եւ ծնողները :

Մուտքը ազատ է :

Դիմակները կը պտուին տեղւոյն վրայ :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի :

Մէզօն տը լա Շիմի

«ՓԵՏՐ· 18Ը» ՍԼՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· «Վարուժան» կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Վարդէս» խումբի :

Այս չաբաթ երեկոյ, ժամը 20·30ին, մինչեւ առտուան ժամը մէկ, Օթէլ Ֆը բանսի մէջ (նախկին ճերմակ սրճարան) :

Կը նախագահէ ընկեր Ս. ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր ԱՐ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ Գեղարուեստական բաժին՝ երգ, արտասանութիւն : Ձոխ պիւֆէ :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Յունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, Ե· Թաղամասի սրահը :

ՈՐԲԵՐՈՒԻ ՕԳՆ· ՄԱՐՄՆՈՑ

Տարեկան պարահանդէսը
20 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻՆ
GRAND HOTEL

ՔԱՐՈՋ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Վարագայ Ս· Խաչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ Առնուվիլի, Սարսէլի եւ Կուսէնվիլի հաւատացեալ ժողովուրդին, թէ այս կիրակի, Փարիզի առաջնորդ Սերովբէ Ծ· Վ· Մանուկեան պիտի քարոզէ Ս· եկեղեցւոյ մէջ :

Կը հրաւիրենք այս առթիւ բոլորը :

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Աղբիւր Սերոբ — Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ : Սոյն ժողովին ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Կարեւոր օրակարգ :

ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ռէս· պատուհասկալ եւ զործօն անդամները ստիպողաբար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 16ին, Իսիի Մուլմեան զպրոցը : Մասնաւոր հրաւիրագիր պիտի չղրկուի :

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ _ ԾԻԾԱՂԻ ՕՐ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ 22 ՄԱՐՏ 1955 ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE IENA — 10 Av. d'Iéna — Métro: Iéna

Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ - ՎԱՀԱՆ

կը ներկայացնեն հայ երգիծաբանութեան անմահ վարպետին Ց· ՊԱՐՈՆԵԱՆի

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Միծաղաշարժ կատակերգութիւն 3 արար

Տոմսերը կը ծախուին Հ· Բալուեան գրատունը :

ՄՈՒՏՔԻ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

MARIGNAN — LE FRANÇAIS

Շարժանկարի սրահները կը ներկայացնեն՝

ԱՇՈՏ ՄԱԼԱՔԵԱՆի

վերջին շարժանկարը՝

LES AMANTS DU TAGE

« Թագոյի սիրահարները », հետեւանքով Ժոզէֆ Քեսէլի վէպին եւ խաղարկութեամբ Ֆրանսուազ Արնուի եւ Տանիէլ Ժըլէնի

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին, Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ :

ՋԱՒԱՐԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանդանակուած Պուլվար Օտոյի ղպրոցին աշակերտներէն) :

Ուսուցչ· Տիկին Ս· Թորոսեան, Տիկին Սիրվարդ Գըլճեան, Աչակերտուհի Զ· Քէնթրեան, Պ· Միչէլ Սարեան, Անդրանիկ Քէօսէեան հազարական, Ֆրանք, Տիկին Թուրֆանտա Կիւլեան 300 Ֆրանք :

Տիկին Սաթենիկ Յակոբեան 500 Ֆր· :

Աչակերտներ՝ Անահիտ Մկրտիչ Քէն — ութեան, Սարգիսեան քոյրեր, Հմայեակ Կիւլեան, Ա. Մարութրոսեան, Մար· Գասզանճեան, Սաթ· Թէճիրեան, Հրանդ Պալիկեան 500ական, Անահիտ Դաւիթեան 300 Ֆրանք :

Գեղանուշ Թորոսեան, Անուշ Մարաթ — րոսեան, Թագուհի Ճիլճիլեան, Ազատուհի Յակոբեան, Հայկանուշ Ծառուկեան, Թագուհի Մուրատեան, Մարիամ Արմա — զանեան, Պերճուհի Մինասեան, Էլիան Ատատուրեան, Մարզար Թէճիրեան, Գրիգոր Կիրակոսեան 200ական : Արաքսի Էօքսիւզեան եւ Վարդեվան Աբրահամեան հարիւրական Ֆրանք :

Ընդհ· գումար 12·000 Ֆրանք (տես Յառաջ 17 Մարտ) :

Վիէնի «Անի» կոմիտէն չնորհակալութեամբ ստացած է, Պ· Ահարոն Գալայճեանէ իր երկուորեակ զաւակներուն ծնունդեան առթիւ, ի յիշատակ իր հօր, բնակեալ Ցովհաննէս Գալայճեանի հազար Ֆր :

ԴԵՌ ԿՐՆԱՔ ՁԱՐԵԼ

ԱՄԷՐԻԿԵԱՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1955

(Բ· ՏԱՐԻ)

ազմիզ՝ ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

Ան եւ աչխատան բովանդակութեամբ, պատկերազարդ :

Գրական էջեր·— Հայկ· Կեանք, Արուեստի աչխարհ, Հայաստան, կէս — բժշկական, պատմութիւններ (Լիբանան եւ Սուրիա), երգիծանք, մարզաչխարհ, անցքեր, մահագրութիւն, օրացոյց եւն· :

ԳԻՆ 1200 ՖՐԱՆՔ

Թղթատարի ծախքով 1300 : Դիմել՝ «Ցառաջ»ի գրատուն Հրանտ Սամուէլի :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ համար Ց· ՄԱԼԱՔԵԱՆ՝

3, Bd Théodore Turner, Marseille

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Մայր — Եկեղեցիի կրօն· Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ Քառասուն Մանկանց արարողութիւնը պիտի կատարուի այս կիրակի օր : Արեւագալի հոգեհանգստի յաջորդող երեսունմեկ երգչախումբի մասնակցութեամբ կը կատարուին կիրակի օրերը :

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ց· Կ· Խաչի մասնաճիւղը թէյասեղան մը կազմակերպած է, ի պահիւ ընկերուհի Տիկին Նաճարեանի Ամերիկայէն վերադարձին առթիւ այս չաբաթ երեկոյ, Ցոյներուն սրահը 5 ռիւ Պօնփուա :

Կը հրաւիրուին անդամուհիները եւ բարեկամուհիները :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ· Միհրան Հրաչեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պատարագ մը պիտի կատարուի այս կիրակի 20 Մարտ, Մարսէյլի Փրատոյի եկեղեցիին մէջ, ողբացեալ

ՏԻԿԻՆ ԵՐՄՈՆԻԱ ՀՐԱՉԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ :

Իր յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ :

×

Տէր եւ Տիկին Միքայէլ Պետրոսեան, Տէր եւ Տիկին Թադէոս Պետրոսեան եւ իրենց զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց մօր Սուլթան Պետրոսեանի (Զէնկիլէրցի) մահուան քառասունքին առթիւ, և եղբօր կարապետի (1914ի նահատակ) և համայն Պետրոսեան ընտանիքին համար հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այս կիրակի Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղեցին : Կը խնդրուի բոլոր ազգականներէն եւ ողբացեալներուն յիշատակը յարգող — ներէն ներկայ գտնուիլ

×

Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Տէր Աբրահամեան եւ Տէր եւ Տիկին Միհրան Պախթիարեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի Փարիզի Ս· Ցովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին մէջ հոգեհանգիստ կը կատարուի իրենց քեռայրին ԵՍԱՅԻ ՓԻՒԶԻԿԵԱՆին մահուան քառասունքին առթիւ (մեռած պոլիս) : Կը խնդրուի ողբացեալին յիշատակը յարգողներէն ներկայ ըլլալ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 19 ՄԱՐՏ

SAMEDI 19 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7626 — 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3037

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ... »

•

Կ'ապրինք ժամանակաշրջանի մը մէջ ուր գաղտնիքներ թագնելը դարձած է սովորական երեւոյթ :

Երկրորդ աշխարհամարտին գաղարուելէն ի վեր, հիւլէական մասնագէտները իրար կը զերազանցեն, այս ճակատին վրայ :

Շատեր ձերբակալուեցան եւ դատապարտուեցան, երբ ապշեցնող պատճառներ կամ գաղտնիքները կը հաղորդէին հարաւսարակ լրտեսներու կամ զինադադիտական գործակալութեանց :

Ուրիշներ թշնամի երկիր մը ապաստանեցան, միասին տանելով ինչ որ գիտէին : Եւ այժմ կը զործեն ի հաշիւ հակառակորդին, իբրեւ թէ յանուն խաղաղութեան եւ մարդկային բարօրութեան :

Պետական գաղտնիքներու յայտնութիւնը կամ յափշտակումը չատ աւելի յաճախ կը դիւանագիտական ճակատին վրայ :

Ո՛րքան չնգալից «փախուստները» ազդ ճանապրուեցան, վերջին տասը տարիներու ընթացքին :

Մինչեւ այսօր ալ, առածի կարգ անցած է «Թայմզ»ի թղթակցին՝ աշխարհահռչակ Պլովիցի ճարպիկութիւնը, որով յաջողած էր կորզել Պերլինի վհատոդովին դաղտնիքները (1878) :

Այդ քաջագործութիւնը կը նմանայ, բազդատելով մեր օրերուն կատարուած չհատակութեանց հետ :

Ահաւասիկ վերջին օրինակը :

Մարտ 15ին, հեռագրական գործակալութիւնները կը ծանուցանէին թէ Մ. Նահանգներուն արտաքին գործերու նախարարութիւնը որոշած է յետաձգել Եալթայի խորհրդաժողովին առնչուող Գերմանց հրատարակութիւնը :

Այս որոշումը արուած էր նկատի առնելով ոչ միայն երկրին ընդդիմադիրը հանքը, այլեւ Մեծն Բրիտանիոյ տեսակէտը, որ լրջօրէն անպատեհ, նոյնիսկ վնասակար կը համարէր հրատարակումը :

Մէկ օր եռքը, Մարտ 16ին, ամբողջ դիւանագիտական աշխարհը կը սարսէր, տեսնելով որ առնչուողները լոյս տեսած են արդէն,— երկու հատոր, իւրաքանչիւրը մօտաւորապէս 300 էջ :

Ի՞նչ էր պատահած : Ինչո՞ւ եւ ովքե՞ր յետաձգման որոշումը :

— Որովհետեւ հաստատուած էր թէ մէկ – երկու դրագրողները յաջողած են ձեռք անցընել խորհրդաժողովին բոլոր առնչագրութիւնները ...

Եւ հիմա պաշտօնապէս կը հրատարակեն, իբրեւ թէ թիւրիմացութիւնները կանխելու համար : Մինչդեռ, ընդհանուր կարծիքն այն է թէ չատ աւելի ծանր թիւրիմացութիւններ պիտի ծագին :

Ամերիկեան կառավարութիւնը ինքն ալ նախատեսելով այս պարագան, կարգ մը յապաւումներ կամ դրաքննութիւններ կատարած, տողեր սրբած կամ սեւցուցած է :

Բայց, ինչպէս կը յայտնեն իրազեկները, այդ ծուռ գործողութիւնն ալ չի կրնար պարակել ճշմարտութիւնը : Ճիւ աւելի հետաքրքրութիւն կամ կասկած կը նկրչէ :

Գալով բուն գաղտնիքներուն, կը բաւէ կարդալ առաջին առթիւ Փարիզ հասած ամփոփումները, հասկնալու համար թէ աշխարհը ինչո՛ւ երկու մասի բաժնուեցաւ, պատերազմէն ետք :

Այս վաւերագիրները միեւնոյն ատեն կը պարզեն դիւանագիտական բարքեր որոնք իրագիտական դասեր են փոքր ազգերուն համար :

Ահա թէ ինչպէս կը տնօրինուի ժողովուրդներու ճակատագիրը՝ տաղնապալի պարագաներու մէջ :

Մինչ ի վնաս անճարին եւ պարտեալին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵԱԼԹԱՅԻ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

•

ՓՈԹՈՒՐԻԿ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

*

ՉԸՐՋԻԼ ԿԸ ՉԱՅՐԱՆԱՅ

Ռումբի մը ապատորութիւնը դործնոյ Եալթայի խորհրդաժողովին առնչագրութեանց հրատարակութիւնը ամերիկեան կառավարութեան կողմէ : Զարմանք, սրտնեղութիւն եւ բողոք իրար խառնուած են պետուր մայրաքաղաքներուն մէջ : Առաջին հարցումը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, եւ Չըրչիլ չկրցաւ ծածկել իր վրդովմունքը, դիտել տալով թէ յատկապէս խնդրած էին չհրատարակել դաղտնի վաւերաթուղթերը, թէեւ չատ մը յայտնութիւններ տեղի ունեցած էին տարիներու ընթացքին :

Միջազգային մամուլը սիւնակներով արտատպումներ կը կատարէ, որոնք լրջօրէն կը պղտորեն մթնոլորտը : Ցուռեւ տեսներ կը կարծեն թէ այս առնչագրութեանց հրատարակութեան հետեւանքով այսուհետեւ պիտի դժուարանայ միջազդային ժողովներու սովորական գործունէութիւնը :

Լոնտոնի քաղաքական եւ դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ խոշոր սխալ մը կը նկատեն առնչագրութեանց հրատարակութիւնը : Փարիզի պաշտօնական շրջանակները առ այժմ վերապահ դիրք մը բռնած են, մանաւանդ որ առնչագրութիւնները չատ մը անհաճոյ պարագաներ կը պարունակեն Ֆրանսայի համար : Ա. Բեւմանեան Գերմանիոյ մէջ դիտել կուտան թէ Եալթային խորհրդաժողովին առթիւ ծագած վէճերուն հետեւանքով չարաչար տուժեցին պարտեալները եւ փոքր ազգերը : Թերթ մը, «Տէր Ապենա», հետեւեալ խորագիրները տպած էր. — «Գերմաններուն վայրենիներ են : Ֆրանսայի պարզա-պէս կը հանդուրժեն.— Բաժակաճառներ վոտկայով» :

Կ'ըսուի թէ նախագահ Այզընհաուըր լուր չէ ունեցած դաղտնիքներուն հրատարակութենէն : Իսկ արտաքին նախարարը, Ֆ. Տըլլըս, որ պատասխանատու կը համարուի հրատարակութեան համար, պայմանաւորով առաւ քալեց, երբ թղթակից մը կը հարցնէր թէ ինչո՛ւ այս մէկդիքին մամուլին յանձնեց Եալթայի առնչագրութիւնները :

Ծանրակչիռ յայտնութեանց հետ, զուարճալի հատուածներ ալ կ'երեւան առնչագրութեանց մէջ : Դիւերային նիստի մը ընթացքին, Սթալին կ'ըսէ թէ հրէական խնդիրը չատ կնճռոտ է, թէ փորձեցին ազգ. տուն մը հաստատել Հրեաներու համար, Բիրոբիճանի մէջ (Սիպերիա), բայց գաղղիները հաղիւ երկու երեք տարի մնացին, յետոյ ցիրուցան եղան քաղաքներու մէջ : Բողվէլթ կը խոստովանի թէ ինք սիոնական է եւ կը հարցնէ Սթալինի թէ ինքն ալ սիոնական չէ՞ : Սթալին կը պատասխանէ — Այո, սկզբունքով :

ԽԱԻԵԱՐ, ՎՈՏԿԱ ԵՒ ԳԻՆԻ

Առաջին առնչագրութեան համաձայն, խորհրդաժողովին բացումը տեղի կ'ունենար Նայ բարեկամական մթնոլորտի մը մէջ : Նուագախումբը անդլիական եւ ամերիկեան քայլերգները կը հնչեցնէ, ինչպէս եւ «Երրորդ Միջազգայինը» : Ռուսերը առատ վոտկա, խաւեար եւ գինի պատրաստած էին եւ օդին դեղեցկութիւնը կը վերադրէին նախագահ Բողվէլթի : Ամերիկացի թարգմանին՝ Պոհլընի առնչագրութեան համաձայն, նախագահ Բողվէլթ Սթալինի հետ զրուցի մասին .— Ամերիկացիները Մանիլա (Փիլիպեան կղզիներ) պիտի հասնին Ո՞ր Ռուսերուն Պերլին ժամանումէն առաջ : Սթալին կը պատասխանէ թէ ապահովաբար Ամերիկացիները աւելի չուտ պիտի հասնին Մանիլա, վասնզի այս մայրաքաղաքին կատաղի կռիւներ կը մղուին Օգոստոսի վրայ (Գերմանիա) :

Յետոյ խօսեցաւ անձրեւին եւ օդին դեղեցկութեան վրայ : Քանի մը վայրկեան եաք, Բողվէլթ ըսաւ թէ խորապէս զղուած է Գերմաններու կողմէ Խրիմի մէջ այժմ գործուած քանդումներէն եւ թէ աւելի անողորմ զգացումներ ունի անոնց հանդէպ քան անցեալ տարի : Եւ յայտնեց թէ մտադիր է Սթալին «նոր բան ժամադրել մը պիտի առաջարկէ գերմանական 50·000 սպաներու դնդակահարման համար» : Քիչ վերջ Բողվէլթ հարցուց Սթալինի թէ ինչ կը մտածէ զօրավար Քոյի մասին : Մտադիրը պատասխանեց. — « Շատ բարդ անձնաւորութիւն մըն է . զուրկ՝ իրատեսութենէ » :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԲԱԺԻՆԸ — « ՊԻՍՔԻԻ »

•

Ցաջորդ նիստերու ընթացքին, 1945 փետրուար 5ին, երբ Զըրչիլ կ'ատաջարկէ պրաւեալ Գերմանիոյ մէջ չորս մը յատկացնել Ֆրանսայի, Սթալին կ'ընդդիմանայ, պնդելով թէ ուրիշ ազդեր ալ բան մը պիտի պահանջեն : Ինք մտքին ունի հանդերձ որ Ֆրանսան մեծ պետութիւն մը դառնայ, «չի կրնար ծածկել սա ճըշմարտութիւնը թէ Ֆրանսան չատ քիչ նը պատեց այս պատերազմին մէջ եւ դուրը բացաւ թշնամիին առջեւ » :

Չըրչիլ եւ Բողվէլթ կը պաշտպանեն իրենց առաջարկը, ոչ միայն անոր համար որ կը պահէին իրենց վստահութիւնը Ֆրանսայի ճակատագրի մասին, այլ եւ կ'ուզէին որ Ֆրանսա պահակի եւ պատուար – պետութեան դեր մը կատարէ : Նոյն ատեն Բողվէլթ կը մտածէր թէ ամերիկեան զօրքը երկու տարիէն աւելի պիտի չմնայ Եւրոպայի մէջ : Սթալին հակառակ էր, նաեւ, հաստատում տալու Ֆրանսայի « յարգելով » հանդերձ զայն, դիտել տալով թէ, Ֆրանսան ութ զօրաբաժին ունի ռազմադաշտին վրայ, մինչ Լեհերը երեք տան զօրաբաժին տրամադրած են, իսկ Եուկոսլաւները՝ տասներկու :

Չըրչիլ Ֆրանսայի տեսակէտը պաշտպանելով հանդերձ, կարգ մը կէտ նահրկներ ուղղած է փետրուար 7ի նիստին մէջ : Ամերիկեան կառավարութիւնը դիմէ խոստացած է արտասանուած խօսքերուն վրայ, բայց չէ կրցած անհետացնել Ա. Տալլըսի Չըրչիլը բօսքերը :

— « Կը կարծեմ որ եթէ այս փոքր «պիւսքիւի»ն տանք Ֆրանսացիներուն (մանաւանդ Գերմանիոյ դաշնակից վերատուիչ յանձնաժողովին) պահ մը պիտի հանգստացնենք զանոնք, վասն զի եւ հատատապէս կը մտածեմ թէ անոնք պէտք չէ տեղ ունենան այս սեղանին շուրջը : (Յետոյ՝ ժպտելով).— Մենք տարաձերժ խումբ մըն ենք այս սենեակին մէջ որուն մուտքի դինը կը բարձրանայ տարեկան մօտաւորապէս տասներկու միլիոն դինուորի :

Ասոր վրայ Սթալին կ'ընդմիջէ. — Այո, նուագն երեք միլիոն» : Բողվէլթ ալ իր կարգին կ'ըսէ Սթալինի, դլուխ դլխի խօսակցութեան մը առեն, թէ դէշ դաղափար չէ դրաւման շրջան մը յատկացնել Ֆրանսայի, եւ պէտք է յատկացնել ամերիկացիներուն :

Չըրչիլ Գերմաններուն հանդէպ ալ կծու բառեր կը գործածէ : Բնակչութեանց տարաբաղձութեան առթիւ, կ'ըսէ թէ Գերմանները 6 – 7 միլիոն դինուոր կորնչցուցած ըլլալով, խնդիրը կը դիւրանայ. մանաւանդ որ տակաւին մէկ միլիոն ալ պիտի կորնչցնեն :

Սթալին.— Մէկ եւ թերեւս երկու միլիոն եւս ...

Պ. Պոհլէն վար դոյներով կը նկարագրէ սարքուած ճաշերը : Կ'ըսէ թէ 45 բաժակ պարպուեցաւ Փետրուար 8ի երեկոյթին, փոխադարձ մաղթանքներով եւ մտերիմ զրոյցներով :

Ծայր. Աբեւելքի խնդիրները քննած աեն, Սթալին կը պնդէ որ Զանկ Քայ Շէք — ազգայնական Զինաստանի նախագահը — վարէ Զինացիներու միացեալ հրամատարութիւնը : Զօր. տը Կոլ առաջարկած էր դինուոր ղրկել Հնդկաչին : «Ուրկէ՞ պիտի ճարէ այդ դինուորները» , կը հարցնէ Սթալին : Բողվէլթ կը պատասխանէ.— Տը Կոլ ինծի ըսաւ թէ դինուորները պիտի դտնէ երբ ես փոխադրանաւերը դտնեմ ...

ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ԱԶԳԵՐԸ

Փետրուար 4ի առնչագրութեան համաձայն, Չըրչիլ կը պաշտպանէ Ֆ. Միութեան տեսակէտը՝ վերջոյ իրաւունքի մասին, ըսելով թէ ամէն բան կախում ունի ազատ պետութեանց միութենէն, թէ առանց այդ միութեան աշխարհը անհաչ – ուելի փլուզման մը պիտի մատնուի : Իսկն կ'ընդդիմանայ Չըրչիլի տեսակէտին, դիտել տալով թէ փոքր ազդերը որեւէ պատճառ պիտի չունենան յարելու կազմակերպութեան մը (Միացեալ Ազգեր) որ հիմնուած է այդ սկզբունքին վրայ : Չըրչիլ նորէն կը հակաճառէ : Այն ատեն Սթալին խօսք առնելով կ'ըսէ .

— « Ծիծաղելի է կարծել թէ Ալպանիան կրնայ հաւասար ձայն ունենալ այն երեք պետութեանց հետ որոնք չահեցան պատերազմը եւ ներկայ են այս ճաշին : Ես

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

ՃԱՇԱԳԻՆ ԶՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՉԱԽԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱՔԼՆԴ)

ԱՄՔ. — Միշտ նոր գումարներ կը ստանանք , ջերմ շնորհակալութեամբ : Ուրեմն այսօր ալ չենք կրնար յայտարարել վերջնական գումարը.—

Տիկ. Սօնիա Եսայեան (Վէրսայ)	10·000
Տիկին Ա. Սէյրատաբեան (իր թոռնիկին Ան–Մարի ժօֆրէյի կողմէ)	10·000
Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդ Անիէռի մասնաճիւղին անդամներէն եւ անդամուհիներէն	10·000
Գրիգոր Գազանճեան	1·000
Սարգիս Մօզեան (Մէհէօն, երկու դումարն ալ ձեռամբ Պ. Աբր. Շահպազեանի)	1·000
Աստուածատուր Վաչեանց	500
Իտուար Ժախեան (Պրիւաէլ)	1·500
Փոբրիկներ Մարտիրոս եւ Աբր. Շահինեան	1·000
Արամ եւ Վահագ Հայրապետեան	1·000
Բարթող Սարխոշեան (Իսթ)	1·000
Խաչիկ Քէօշկէրեան (Իսթ)	1·000
Տիկին Սիրանուշ Սարգիսեան (իր նահատակներու յիշատակին)	1·000
Այրի Տիկ. Գայիանէ Գարագլըճեան (իր ամուսնոյն մահուան քառասունքին առթիւ)	1·000
Ռոստոմ եւ Համազասպ Փիլիկեան (իրենց պանձանակէն)	1·000
Այրի Տիկ. Վարագուհեան (Կափ, իր ամուսնոյն մահուան տարելիցին առթիւ)	3·000
Փոբրիկն Արա Խերոյեան (Քրմար, իր մեծաձաղէս)	1·000
Յովհ. Գրիգորեան	1·000
Գէորգ, Պերճուհի եւ Յասմիկ Կօշկակարեան	3·000
Փոբրիկն Անահիտ Խրիմեան	2·000
Յակոբիկ Գէորգեան	1·000
Արաքսի Տրէգեան	1·000
Վռամ Փոլատեան	1·000
Գումար	54·000
Մարտ 17ի դումար	487·550
Ընդհ. գումար	541·550

Հ· Ն· ԱԿԻՆԵԱՆԻ ՈՒՂԵՐՁԸ ԻՐ ՅՈԲԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻԻ

•

ՄՄԲ.— Մարտ 3ին մեծ հանդիսաւո– րութեամբ տօնուեցաւ Հ· Ներսէս Վ· Ա– կինեանի գրական յիսնամեայ գործու – նէութեան յոբելեանը, Գահիրէի ամերիկ– եան համալսարանին մէջ: Ճառեր խօսե – ցան Պ· Եր· Տրեճց – Մարգարեան, ընկեր Բ· Թաշեան, Պ· Ա· Սարուխան եւ հայ կաթողիկէ պատր· փոխանորդ Սահակ եպիսկ· Կոգեան, որ յատկապէս հրաւիր– ուած էր Պէյրութէն: Այս առթիւ յոբել – եարը հեռաւեալ երիզագրեալ ուղերձը դր– կած էր· —

Թարմ են յիշողութեանս մէջ այն երջա– նիկ ապրումները, զորոնք ապրեցայ ամ – ոքեայ ժամանակ մը, Եգիպտոսի այս մեծաշուք մայրաքաղաքի մէջ: Շրջա – պատուած էի ոսկի սիրտերէ: Մեծ ու փոքր անհուն ոգեւորութեամբ կը ցանկա– յին լսել դիս, լսել լուրեր Հայաստանի մասին, նորութիւններ Հայոց պատմու – թեան եւ գրականութեան շուրջ: Կը հե – տաքրքրուէին հայ Մշակոյթի անցեալէն եւ ներկայէն:

Զարմանալի չէր այս խանդավառու – թիւնը հայ սիրտերուն մէջ, եթէ նկատի առնենք, թէ հայ իրականութեան մէջ մի– այն Գահիրէն է, որ ունի «Հայ Մշակոյթի Բարեկամներու Մարմին»:

Այդ ոսկի սրտերը եւ այսօր կը տեւեմ չուրջս հաւաքուած:

Ողջոյն ձեզ, եգիպտահայ մեծարոյ հայրենակիցներ: Հաւաքուած էք այս ան– դամ արտայայտելու ձեր զգացումներն ու մտածումները, լսելի ընելու ձեր գո – հումներն ու գնահատութիւնները ի մա– սին իմ գրական գործունէութեանս:

Բայց թոյլ տուէք ինձ առ այս խոնարհ դիտողութիւնս, ես գործած եմ ոչ գովու– թիւն հնձելու, այլ միայն հաւատացնելու իմ երախտագիտական պարտքս իմ երա – նաշնորհ նախնիքներուս, անոնց ստեղծա– գործութիւնները յայտնաբերելու, անոնց վաստակներու արժէքը կշռելու· իմ ծա – թին յօդուտ եւ ի պարծանս սիրելի ազ – գիս: Սպասարկութիւն մատուցած ա – մենայն միամտութեամբ:

Բայց թէ գիտէք Դուք հայ Մշակոյթին պայծառութեան համար նուիրաբերուած աղքատիկ լումաները իսկ գնահատել թանկարժէք, այս հաւաստիքն է ձեր ազ – նուամտութեան, որ յարգելի է բարձրա – գոյն չափով, եւ պարտաւորիչ ինձ հա – մար, յայտնելու ձեզ հրապարակաւ ե – րախտագէտ շնորհակալութիւնս:

Կը յիշեցնէք ինձ տօնախմբութեամբս անցեալ յիսուն տարիները: Թէ ինչ – պէս սահեցան անցան այդ տա– րիները, չգիտեմ· գիտեմ միայն, որ ծրագիրներս, գծուած 50 տարի առաջ, հետամուտ եղած եմ հանել ի գլուխ նոյն խանդով եւ եռանդով մինչեւ այսօր եւ նոյնը պիտի հետապնդեմ եւ ապագային– թէ Աստուած ուզէ, նոյն երիտասարդա – կան ոգեւորութեամբ: Կը հաւատամ չորս– բոստանան կամ գործադուլներուն մէս– նալով պիտի յարձակին հայադործներուն խանութներուն վրայ, ինչպէս գիտեմ կա– տայ «Փառի – Փռէս»: Շատեր կը նախ – ընտրեն ձերբակալուիլ, որպէսզի կերակ – րուին:

Սակայն ամէնէն եղերական վիճակը կը պարզուի ճամբաններուն վրայ եւ դէպի հարաւ: Եթէ ուտելիք տրուի փոքր մշակ– ներուն, անոնք պիտի կրնան դիմանալ եւ գալ տարի վերսկսիլ հողագործութիւնը: Ի՞նչ պիտի ըլլան հարիւրաւոր ոչխարնե – րու հօտերը որոնք դէպի վեր կ'ելլեն հա – րաւէն:

Երկրորդ չրջանին բնակիչները, պե – տերները ունին ոչխարի հօտեր կամ ուղ– տի երամակներ, որ իրենց միակ հարս – տութիւնը կը կազմէ, իբրեւ սնունդ եւ իբրեւ փոխադրութեան միջոց: Մարախ – ներու պատճառաւ, անոնք չեն կրնար սը– նունդ հասցնել կենդանիներուն: Որով պե– տերները կը ծալլեն իրենց վրանները եւ դէպի հիւսիս կը չուեն, ի խնդիր արօտա– վայրի: Սուսի, Քէյրուանի, Քէֆի ճամ– բաներուն վրայ կը տեսնուի կարաւաննե– րու երկար չարքը: Իրենց բազմերանգ ղեւտաններով և մեծ օղերով կիները կըբա– նան ճամբան, մէկ երկու երախայ կախած իրենց կռնակէն: Այրերը կ'ընկերանան անոնց եւ ոչխարներու հօտերու քովէն կ'երթան, որոնք մինչեւ մէկ քիլոմեթրի վրայ կը տարածուին: Բոլորն ալ բոպիկ են, կը քալեն փոչիներու մէջէն, կիզիչ ա– րեւին տակ: Իրիկունը կը բանան իրենց վրանները: Եթէ արօտավայր մը գտնէն ճամբուն վրայ, քանի մը օր կը մնան հոն, կը կերակրեն հօտը, մինչեւ որ վտա – ուին:

Անոնք կը քալեն յուսահատ՝ առանց ո – րոշապէս գիտնալու թէ մինչեւ երբ պիտի քալեն:

— Եթէ անակնկալ փոփոխութիւն մը չպատահի, մէկ ամիսէն կը մեռնին բոլոր կենդանիները, կ'ըսեն անոնք: Արդէն կը կայքս, թէ սպիտակացած են հերքս, բայց կը վկայեն սիրտս եւ ոգիս միաձայն, թէ անչէջ է հուրը, որ կենդանութիւն կը բաշխէ արիւնին եւ աւիւնին: Պէտք է լը– սել եւ ուրախ եւլէն ծոպտիոններս· պէտք է հրապարակ գրուին Հայոց գրականու – թեան ֆինական պատմութեանս հատոր ·· ները:

50 տարիներ: Երբ երիտասարդական կորովով իջած էի գրական ասպարէզ, գը– ուած էի հոն հողը անմշակ, զոր հարկ էր արօրադիր ընել, լայնատարած էր մար – գը, որուն պէտք էր տիրանալ: Փոքր առ փոքր նուաճեցի հայ հին գրականութեան 13 դարերը: Աշխատանքը պահանջած էր քրտինք, զրկանք, զոհողութիւն: Բայց սուրբ նպատակը վերածած էր քրտինքի կայլակները մարգարտի· հունձքը մոռնալ տուած էր տուայտանքը· զոհը հայ մշա – կոյթի բազնին վրայ գտած էր գիտունե– րու հաճութիւնը:

Ցաւէս երախտապարտ եմ վիեննական Մխիթարեան Միաբանութեանս, որ իրբեւ մայր ջամբեց ինձ գիտութեան կաթը, բացաւ առջեւս իր ճոխ Մատենադարանը, խրախուսեց դիս պարապիլ ուսումնասի – րութիւններով, դրաւ տրամադրութեանս տակ իր ուսումնասիրութիւնները:

Շնորհակալութեան առատ ունիմ եւ այն բարեացակամ բարեկամներու, որոնք քաջալերեցին եւ նիւթապէս նպաստեցին ինձ կատարելու հետազօտական ուղեւո – րութիւնները, բացին առջեւս իրենց ձեռա– գրատուները եւ պատսպարեցին զիս ի – րենց յարկերու տակ:

Իմ շնորհակալիքս Հայ Մշակոյթի Բա– րեկամներու մեծարոյ Մարմնին եւ պատ– ուոյ կարգադիր Յանձնախումբերու յար – դելի անդամներուն, որոնք ձեռն ի ձեռն Մխիթարեան Մեծարոյ Հայրերուն հետ կազմակերպեցին ինձ ի պատիւ այս հոյա– կապ հանդէսը:

Շնորհակալութիւնս նաեւ մեծապատիւ հանդիսականներու, որոնք իրենց յօժա – րամիտ ներկայութեամբ պատուեցին հանդէսը:

Կը մաղթեմ որ հայ ոգին անչէջ եւ յա – ւէտ գործունեայ մնայ եւ բարգաւաճի ե – գիպտահայ գաղութին մէջ:

Հ· ՆԵՐՍԷՍ ԱԿԻՆԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՍՈՎԻՆ ԱԻԵՐՆԵՐԸ ԹՈՒՆՈՒԶԻ ՄԷՋ

•

Ինչպէս կը բացատրէ տեղական թերթ մը, երբ երաշտը անբնակելի կը դարձնէ Սահարան, մարախները դէպի հիւսիս կը դաղթեն, ուր չատ աւելի արագօրէն կը բազմանան, որովհետեւ կլիման նպաստա– ւոր է անոնց համար: Անոնք կը լափեն ա– մէն բան իրենց ճամբուն վրայ եւ երբեմն ալ ծովը կը նետուին իրենց կոյր արշա – ւին ընթացքին:

Ինչ որ կրնար ապէտ մը ըլլալ Թունուզի համար, ընդհակառակն բարիք մը եղաւ այս տարի, որովհետեւ երաշտին հետե – ւանքով հունձքը հողին տակ մնաց եւ մա– րախները ուտելիք չգտնելով մեռան ան.օ– թութենէ հիւսիսային չրջաններէն չհա – ասած: Մարախները Ալճերներուն սիրելի ուտելիք մը ըլլալով, չատեր մեծ դործեր տեսան անոնց չնորհիւ: Քիլօն մինչեւ 120 ֆրանք ծախուեցաւ: Հոն ուր երաշտ չէր ազդուած, մարախները կերան լրացու – ցին:

Այս տարուան սկիզբը պատրաստուած էր Թունուզի համար:

Քէյրուանի չրջանին մէջ հարիւրաւոր հեկտարներու վրայ ցանքը երբեք ար – դիւնք չտուաւ: Զակուանի չրջանին մէջ հունձքը դուրս ելաւ հողէն, սակայն տեղն ու տեղը չորցաւ, ջուրի պակասի հետե – ւանքով:

Մեծ կալուածատէրերը կրնան դուրսէն ցորեն բերել տալ, սակայն ի՞նչ կրնան ը– նել միլիոնաւոր ֆելլահները, որոնք մի – այն իրենց հունձքով կ'ապրին: Եթէ ի – րենց ցանած ցորենը միայն վերստանան, չատ բախտաւոր են: Պէտք է որ կառավա– րութիւնը օգնութեան հասնի անոնց, այ – լապէս սովամահ պիտի ըլլան, պիտի ըմ –

պանեն ամէնէն տարբեր եւ ամէնէս վատառոդջ կենդանիները: Եւ այս դըժ – բախտները չեն գիտեր թէ աւետեաց երկ – րին մէջ ուր կը դիմեն, խոտը կրնայ այ– րած ըլլալ: Եւ արդէն հիւսիսը չի կրնար ընդունիլ հարիւրաւոր հօտեր, որոնք ցանուած հոդերու վրայ կը հաստատուին:

Եթէ ոչխարները մեռնին, ի՞նչ պիտի ըլլան Պէտեւինները: Անոնք վարժուած չեն ուրիչ աշխատանքի, մինչեւ իսկ եթէ մի – ւրիչ աշխատանքի, իրենց ջոջերու տրամադրութեան:

Անձրեւը Թունուզի մէջ չատ ուշ եկաւ: 1955ի հունձքը կորսուած է 90 առ հա – րիւր: Ներկայ հեղեղատարափ անձրեւնե– րը չեն կրնար վերակենդանացնել արօտա– տեղները: Ասիկա մասնաւոր եղանակի ֆ– րեւոյթ է, Թունուզի ժողովուրդին յիսուն առ հարիւրը դժբախտութեան մատնուած է:

1990ին երկիրը ութ միլիոն բնակիչ պի– տի ունենայ: Ժողովուրդը դէպի քաղաք – ները կը դիմէ: Շրջուն վաճառորդներուն հետ, թերթավաճառները եւ կօշիկ նե – կողները իրենց մէջ կը բաժնեն չնչին դու– մար մը: Ասիկ գատ կայ թշուառութիւնը անոնց որ հող ունին եւ չեն կրնար չա – հագործել:

Հարիւր հազարաւոր հեկտար հողեր կան ուր միայն ուղտի ուտելիք խոտ կը բուսնի, ցորեն՝ եթէ բաւարար չափով անձրեւէ, այսինքն ամէն երկու երեք տա– րին: Այս հողերը կը պատկանին Պետեւի– ներուն որոնք երբեք չեն գիտցած չահա – գործել: Կեմի (ալֆա) եղանակին, կը լա– րեն իրենց վրանները, կը քաղեն կեմը եւ կը ծախեն: Ցետոյ կը վերսկսին իրենց թափառական կեանքը, արօտատեղիէ ա – րօտատեղի:

Քանի մը սերմի հատիկ կը ցանեն բա – րեբեր անկիւն մը եւ Ալլահին կամքին կը ձգեն բուսցնելու հոգը:

Ջողովուրդի խառնիճաղը — երկու քա – ռակուսի քիլոմեթրի վրայ 3 – 4 հոգի կ'ապրայ, էլ ձէրբիսի մէջ: Այս հողաչերտը ունեցաւ բարգաւաճման չրջան մը: Աւազը քերելով, տակէն կակուղ եւ բարեբեր հող մը կ'ելլէ: Հողմէական քաղաքակրթու – թեան հետքերը կը նչմարուին տակաւին: Չիթենիներ կան որոնք կը մնան հռով – մէական չրջանէն, ինչպէս եւ ձիթապտու– ղի ճնշիչ մեքենան:

Սֆաքսի ձիթենիներու անտառները ա– բարական են, Քայրուանի — Սպայթլայի Քասերեների հարաւը:

Գործազրկութիւնը անդարմանելի է Թունուզի մէջ: Հիւսիսի մէջ որ աւելի բազմամարդ է, յուսահատական վիճակ մը կը ներկայացնէ: Գործազրկութիւնը թիւ մէկ թշնամին է Թունուզեան սէնոէ– քային: Թունուզի մէջ երկու հարիւր հա– զար ամբողջական գործազուրկներ կան, եւ երեք հարիւր հազար մանուկի, 1·200– 000 ժողովուրդի մը վրայ: Առնց մէկ մի– լիոնը 30 տարեկան չկան:

ՄԵՐ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

Ընկեր Նշան Ալճեան (Տիգրանակերտ – ցի), Նիւ Ճըրսիէն, իր խմբագրատուն այ– ցելութեանը առթիւ տասը տոլար կը նը – ւիրէ «Ցառաջ»ի բարգաւաճման համար:

« ԱՋԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ»

•

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆԸ

Քանի օր էր անցել այն օրից, երբ Լո– բանով – Ռոստովսկին խոստացաւ Նալ – բանդեանին ու անգլիական դեսպանին հանդիպեցնել:

Այդ քանի օրը անցաւ քանի րոպէի նը – ման: Նալբանդեանն ուրախ էր, որ անգ– լիական դեսպանի մօտ ունկնդրութիւնը ձգձգուելու պատճառով իր նպատակների մեծ մասը կարողացաւ իրագործել: Եւ երբ արդէն սկսում էր անհանգստանալ, սուացաւ անգլիական դեսպան Լորդ Բոյլ– վերի հետ հանդիպելու հրաւէրը:

Մինչեւ դեսպանատուն հասնելը, որը գտնուում էր Բոսֆորի ափին, Թերաբիա – յում, Նալբանդեանն օգնութեան էր կան – չում դիւանագիտական բոլոր հնարքները:

Դեսպանատան տանիքի վրայ ծածան – ւում էր Միացեալ Թագաւորութեան ազ – գային դրօշը: Շքամուտքի մօտ, սուինով հրացանը ուղղահայեաց բռնած, կանգնած էր ժամապահը՝ մի առնական Շոտլան – դացի:

Լորդ Բոլվերի ընդունարանում իրենց հանդիսազդեստներով նստած էին երկու Թիւրք կուսակալ, որոնց խոնարհ սպա – սողականութիւնն այս պահին բոլորովին չէր յիշեցնում ժողովրդի վրայ ահ ու սարսափ տարածող փաշաներին:

Հաշտուելով ամբողջ օրը այս ճնշող ըն– դունարանում կորցնելու մտքի հետ՝ Նալ– բանդեանը նստեց փաշաների դէմ դիմաց: Քար լռութեան մէջ լսում էր նրանց ծա– նրը, տհաճ շնչառութիւնը:

Դեսպանի առանձնասենեակի փայտա – քանդակ դրան մօտ կանգնած ոսկեբիչ, կարմիր նշանազդեստով, խոժոռ հայեաց– քը այցելուներին յատած ծառայասէրը, լսելով արծաթեայ զանգակի հնչուն ձայ– նը, ներս էր գնում ու վերադառնալով կրկին ընդունում իր նախկին դիրքը:

Երկար ժամանակ ոչ մէկը չէր կանչւում: Նալբանդեանն սկսեց կարդալ «Մեղու» վերջին համարը:

Վերջապէս առանձնասենեակի դուռը բացուեց ու դուրս եկաւ բարձրահասակ, ճաղատ գլխով, մաքուր սափրուած, ջղուտ, անգլօ – սաքսի արտաքինով մի մարդ եւ երկու ձեռքը փորին ծալած՝ դանդաղ քայլեց դէպի ելքը: Նրա սեւ ու նեղ, սքեմ յիշեցնող վերարկուն եւ ամ – բողջ արտաքինը ճչում էր, որ նա կաթո– լիկ քահանայ է: Նալբանդեանի մօտով անցնելիս, նրա վրայ նետեց թռուցիկ, բայց խուզարկու հայեացք: Միքայէլին այդ դէմքը ծանօթ թուաց, ինչ — որ տեղ տեսել էր, բայց որտեղ, այդ վայրկեանին չկարողացաւ մտաբերել:

— Օմար փաշա, Մուրչիտ փաշա ... հանդիսաւորութեամբ յայտարարեց ծա – ռայապետը:

Փաշաները զսպանակների նման վեր թռան, սղալեցին մեծ բեղերը, հարթեցին խայտաճամուկ զգեստները, ապա ճար պտոյտ փորերը բռնած, փոքր ինչ եռացած՝ իրար ետեւից ներս գնացին:

— Փաշաներն ինչ որ ոճիր են ուզում համաձայնեցնել, — անցաւ Նալբանդեանի մտքով եւ սիրտը ճմլուեց, կարծես փակ դրան ետեւից լսում էր դաւադիր չչուկ – ներ: Երկար սպասեց: Այդ ժամանակա – միջոցում սպասարանը լցուեց նոր այցե – լուներով· վառ դեղնագոյն վերարկուով մի բարձրահասակ անգլուհի, որ ընծուղ– տի նման էր, զանազան թիւրք պաշտօն – եաներ եւ աստիճանաւորներ, որոնք այն– պէս զգոյշ էին քայլում ողորկ ու փայլուն յատակի վրայով, ասես վախենում էին սայթաքելուց· «Երեւի այսօր հերթը ինձ չի հասնի» — սրտնեղեց Միքայէլը:

Մօտ երկու ժամ յետոյ փաշաները դես– պանի առանձնասենեակից դուրս եկան խեցգետինի նման կաս – կարմիր եւ դո – հունակ ժպիտներով: Նրանք նորից փըչ– ուեցին, չփեցին կլորիկ փորերը եւ հան– դիսաւոր քայլերով հեռացան:

Դարձեալ կանչուեցին մի երկու հոգի: Վերջապէս ծառայապետը պակաս հանդի– սաւորութեամբ յայտարարեց·

— Միքել, Ղազար, Նալբանդով ...

Վերջապէ՞ս ...

Դեսպանի առանձնասենեակը չքեղ, մի– փիր ոճով զեղազարդուած սիւնազարդ դահլիճ էր, յատակին արեւելեան գո – գեր, առաստաղից կախուած բիւրեղա – պակեայ երկու ջահ:

Ա· ԱՐԱՔՍՄԱՆԵԱՆ

(Շար·)

ՁԱՐԱՎԱՊԱՏԿԵՐ
ՕՐԱԿԱՆ

— Ֆախր, ի՞նչ ես մնդեռս ոչինչս ասում – Նասրէդդին Մոխայ – Էֆէնդի, խոհատաեր Մոխայի։

— Ես ես մեղադրում, որ ամեն իսկ – դառը ծիծաղ ես տալիս, երբ քո հարցերին ես լսում։

Մոխայ Նասրէդդին Էֆէնդի։

— Ինչ ես ուզում, որ անեմ։

— Ոչինչ, միայն ասա ինձ, թե ինչ է նշանակում «Ամեն ինչ ունի իր ժամանակը»։

Մոխայ Նասրէդդին Էֆէնդի։

— Ես ուզում եմ, որ ինձ ասես

պատրաստ եմ, համախորհուրդ Մեծն Բրիտանիոյ եւ Մ. Նահանգներուն հետ, պաշտպանելու փոքր պետութեանց իրաւունքները. բայց երբեք պիտի չընդունիմ որ այս երեք մեծ պետութեանց արարքները ենթարկուին փոքր ազգերու դատաստանին:

Րոզվելթ.— Համաձայն եմ որ մեծ պետութիւնները տանձնեն գլխաւոր պատասխանատուութիւնները եւ խաղաղութեան գաչինքը խմբագրուի այս ճաշասեղանին մասնակցող պետութեանց կողմէ:

Ջըրչիլ.— Ես չեմ առաջարկեր որ փոքր պետութիւնները հրամային մեծ պետութեանց, որոնք պէտք է կատարեն իրենց բարոյական պարտաւորութիւնները եւ չափաւորութեամբ ու յարգանքով դոր-ծադրեն իրենց իրաւունքները, փոքր ազգերու իրաւունքներուն համար: Բայց, արծիւը պէտք է թռյլ տայ որ փոքր թռչունները երգեն եւ պէտք չէ իրար անցնի հասկնալու համար թէ ինչո՛ւ կ'երգեն:

× Յաջորդաբար պիտի հրատարակենք ուրիշ պատկերազարդ յայտնութիւններ:

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

Հ. Ց. Դ. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ ԽՈՒՄԲԻ ՊԱ-ՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ, ԲՈԼՈՐ ՍՐԱՀՆԵՐԸ ԲՈՒՆՈՒԱԾ ԸԼԼԱԼՈՎ:

ԵՐԵԿՈՅԹ—ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Սէնթ Անի «Քեռի» խումբին:

Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ. վարչութեան եւ Հ. Ց. Դ. Սէնթ Անի «Թաթուլ» խումբին:

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9·30էն մինչեւ լոյս, Պար տէ Կրան Փէն, 430 Շըմէն տը Մազարկ, Սէնթ Ան:

Մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Սէն Լուի «Սիամանթօ» խումբի նուագախումբին:

Սիրով կը հրաւիրուին Մարսէյլի չրջանի Նոր Սերունդի բոլոր ընկերուհիները եւ ընկերները ինչպէս նաեւ ծնողները եւ համակրակիցները:

Մուտքը ազատ է:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի:
Մէզօն տը լա Շիմի

«ՓԵՏՐ· 18Ը» ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Վարուժան» կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Վարդգէս» խումբի:

Այս շաբաթ երեկոյ, ժամը 20·30էն, մինչեւ առաւօտեան ժամը 4ին, Սթէլ Քըրնոի մէջ (նախկին ճերմակ սրճարան):

Կը նախագահէ ընկեր Ս. ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Ա.Ր. ԳՈՒՑՈՒՄՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինն՝ երգ, արտասանութիւն: Ճոխ պիւֆէ:

Մուտքը ազատ է:

ԽՆԶՈՅՔ ՓԵՏՐ· 18Ի ԱՌԹԻԻ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը կազմակերպած է խնջոյք մը, Մարտ 26ին շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, Ակարոնեան ակումբի մէջ, (26 Ռիւ տէ Քոնվալէսան):

Կը հրաւիրուին բոլոր չրջաններու ընկերները, ընկերուհիները եւ համակիրները:

ԴԵՐ. ԹՐԱԳՕՇԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Այս երկուշաբթի գիշեր ժամը 9ին, Սէնէմա Փաքսի մէջ (ռիւ Պուալօ):

ՀԱՄԼԷԹ

Ողբերգ· 8 արար, Շէյքսփիրի:

Համլէթի դերը կը կատարէ ԹՐԱԳՕՇ:

ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի Սէրթլը կաթոլիքի սրահին մէջ, ժամը 3ին:

Երկու ներկայացումները կը վերջանան զուարթ աւանկնկալով մը:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Թուխպոլի Միջազգային հանդիպում. Ներու կարգին անակնկալ յաղթանակ մը տարաւ Ֆրանսական խումբը հինգշաբթի օր, Մատրիտի մէջ, պարտութեան մատնելով սպանիական խումբը 1–2ով: Աւելի քան 125·000 հոգի խռնուած էին մայրաքաղաքին մէջ որ աչքարէի ամէնէն դեղեցիկներէն մէկն է: Բոլորը վստահ էին Սպանիոյ յաղթանակին մասին, բայց Ֆրանսայի լաւագոյն խաղացողներէն Քոփա, Մաժուպ եւ Վէնան ապահովեցին իրենց յաղթանակը:

Մարսիլիոյ մէջ Բ. Ֆրանսան յաղթեց Ծունսաանի 1–0ով, ինչ որ ժժգոյն յաղթանակ մը կը նկատուի մարզական չրջանակներու մէջ: Ազգային բաժակի հանդիպումներու չարքին, Սըտան պարտուեցաւ Լիոնի կողմէ 1–2ով, Լիոնի խումբին կը մասնակցի Հայ մը՝ Ֆէրմանեան: Քսան հազար հոգի խռնուած էին Փարք տը Փրէնսի մէջ: Հոս ալ անակնկալ մը եղաւ արդիւնքը:

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Յունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, ե· թաղամասի սրահը:

ՈՐԲԵՐԻՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆՈՑ

Տարեկան պարահանդէսը
20 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻՆ
GRAND HOTEL

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Փարիզի մէջ կը տօնուի՝
ՄԱՅԻՍ 22ԻՆ
ժամը 14·30ին, Միւթիւալիթէի մէջ:

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ազբիւր Սէրոբ— եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պար— տաւորիչ: Սոյն ժողովին ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Քրիստափոր խումբի ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Քաֆէ Րէժանի վերնայարկը:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ռւս· պատուա— կալ եւ զործօն անդամները ստիպողաբար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրա— կի ժամը 16ին, Իսիի Մըլիմեան զպրոցը: Մասնաւոր հրաւիրագիր պիտի չզրկուի:

ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆ _ ԾԻԾԱՂԻ ՕՐ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ 22 ՄԱՐՏ 1955 ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE IENA — 10 Av. d'Iéna — Métro: Iéna

Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ - ՎԱՀԱՆ

Կը ներկայացնեն հայ երգիծաբանութեան անմահին վարպետին Ց· ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն 3 արար

Տոմսերը կը ծախուին Հ· Բալուեան գրատունը:

ՄՈՒՏՔԻ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Մայր — Եկեղեցի կրօն· Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ Քառասուն Մանկանց արարողութիւնը պիտի կատարուի այս կիրակի օր: Առեւտրական հոգեզմայլ երգեցողութիւնները երկսեռ երգչախումբի մասնակցութեամբ կը կատարուին կիրակի օրերը:

ՔԱՐՈՋ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Վարդապետ Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ Առնուվիլի, Մարսէյլի եւ Կուսէնվիլի հաւատացեալ ժողովուրդին, թէ այս կիրակի, Փարիզի առաջնորդ Սերովբէ Ծ· Վ· Մանուկեան պիտի քարոզէ Ս· Եկեղեցւոյ մէջ:

Կը հրաւիրենք այս առթիւ բոլորը:

ԹԼՒՃԱՍԵՂԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ց· Կ· Խաչի մասնաճիւղը թէյասեղան մը կազմակերպած է, ի պատիւ ընկերուհի Տիկին Նամարեանի Ամերիկայէն վերադարձին առթիւ այս չաբաթ երեկոյ, Քայներուն սրահը 5 ռիւ Պօնփուա:

Կը հրաւիրուին անդամուհիները եւ բարեկամուհիները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Թորոս Գալֆայեան, Տէր եւ Տիկին Պաղտասար Տէմիրճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Խաչիկեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով կամ զրաւոր յաւակցութիւն յայտնեցին իրենց կնոջ, մօր եւ մեծ մօր՝ ՅՈՒԼԻԱՆԷ ԴԱԼՖԱՅԵԱՆԻ մահուան առթիւ:

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ

Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբը կը պատրաստէ իր համերգը:

Կը հրաւիրենք երկսեռ երիտասարդութիւնը մեր ՆՈՐ ԵՐԳԵՐՈՒ փորձերուն, որոնք տեղի կ'ունենան ամէն երեքշաբթի դիշեր ժամը 8էն 10, Ապ· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրեվիզ, մէթրօ Քաաէ:

Արձանագրուեցէք Սիփան Կոմիտաս երգչախումբին:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Հայ երիտասարդ առանձին կին մը Քրանսահպատակ, նպարավաճառի խանութի մէջ աշխատելու համար, յառաջիկային ընկեր ըլլալու հաւանականութեամբ:

Գրել Ազամեանի,
89 Ավընիւ տ'Իթալի, Փարիզ (13):

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մասնագէտ մեքենագէտ
Մեքենաներու նորոգութիւն
ԳՆՈՒՄ, ՎԱՃԱՌՈՒՄ և ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ
Surjeteuses, raseuses
R. BLOT, 9, Rue Clignancourt,
Paris (18), Tél. MON. 80 - 72
Métro Barbès

ՏԷՐՈՒՆԻ.— Բարձր Հայքի Հայր· Մի— ութեան վարչութիւնը ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանէ զառնադէպ մահը նախկին վարչութեան անդամ հայրենակից ԳՐԻ— ԳՈՐ ՍԵՐՈԲԵԱՆի եւ իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընտանեկան պարագաներուն եւ հեռաւոր կամ մօտաւոր ազգականներուն:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Միհրան Հրաչեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պատարագ պիտ իկատարուի այս կիրակի 20 Մարտ, Մարսէյլի Փրատոյ եկեղեցին մէջ, ողբացեալ

ՏԻԿԻՆ ԵՐՄՈՆԻԻ ՀՐԱՉԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ:

Իր յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

×

Տէր եւ Տիկին Միքայէլ Պետրոսեան, Տէր եւ Տիկին Թագուր Պետրոսեան եւ իրենց զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց մօր Սուլթան Պետրոսեանի (Զէնկիլէրցի) մահուան քառասունքին առթիւ, և եղբօր կարապետի (1914ի նահատակ) և համայն Պետրոսեան ընտանիքին համար հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այս կիրակի Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին: Կը խնդրուի բոլոր ազգականներէն եւ ազգացեալներուն յիշատակը յարգող ներկայ գտնուիլ

ՃԱՇԱԳԻՆ ԱԹԷՆՔԻ ԶՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Հանգանակուած Տիկին Ե· Գիճիրեանի միջոցաւ Իսիէն եւ չրջանէն:—

Ե· Գիճիրեան, Ե· Ատանալեան, Խ· Կարապետեան հայրական Ֆրանք:

Բիէրօ Թօփալեան, Ս· Գիճիրեան, փոքրիկ Յ· Տօնաքանեան, փոքրիկ Ֆ· Գալուստեան, Ց· Շիրվանեան, Հ· Հան— տալեան, Ե· Ըմպատեան, Ց· Ղազարեան, Ց· Զատրճեան, Հ· Քէլէչօղլուեան, Ոմն 500ական Ֆրանք:

Տէր եւ Տիկին Վարդիվարեան 600:

Կ· Թոփալեան, Հ· Մանուկեան 400ական Ֆրանք:

Ս· Փանոսեան, Ց· Պալեան, Հ· Մա— նուկեան, Տ· Փէհլիվանեան, Կ· Հաճի— տանիէլեան, Տիկին Ա· Թոմասեան, Ս· Գիճիրեան, Ս· Գիճիրեան 300ական Ֆր:

Տիկին Թորոսեան, Տիկին Պօղոսեան, Խ· Փափազեան, Ն· Շամոեան, Տ· Գա— լուստեան, Օ· Տէրտէրեան, Հայարեան, Կ· Կարապետեան, Կիւլպէնկեան, Գ· Տէրտէրեան, Փիլիկեան, Տէլլէլեան, Պէյ— լէրեան, Պալապանեան, Արթինեան, Էսպէրեան, Մանուէլ Անթապլեան, Գա— պայեան, Գալուստեան հարիւրական Ֆր·:

Գէորգ Եապճեան, Հրիփսիմէ Պողուր— եան, Փոքրիկ Նէլլի Թօփալեան, Տիկին Քէչիչեան, Քայֆէճեան, Ս· Պապիկեան, Քասարեան, Տ· Գրիգորեան, Ս· Զոփուր— եան, Մ· Արսլանեան, Պ· Սահակեան, Միխիլեան, Ս· Շէրպէթճեան, Ա· Միքա— յէլեան, Գ· Մանուէլեան 200ական Ֆր·:

Ընդհ· գումար 17·200 Ֆր· (Տէս Յա— ռաջ, 15 Մարտ):

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 · R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս· 1600

Արտասահման տարեկ· 3500 ֆր· կամ $ 10 հատը 12 ֆր·

ԿԻՐԱԿԻ 20 ՄԱՐՏ · DIMANCHE 20 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7627 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3038

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՐՏԱՇԷՍ ԱԲԵՂԵԱՆ

•

« Վաստակեալ եւ բեռնաւոր » սերունդի մը սակաւաթիւ մնացորդներէն մէկն ալ անհետացաւ, օտարութեան մէջ :

Արդէն իսկ պատկառելի բազմութիւն մը թաղուած է այդ սերունդէն, վերջին 30 – 35 տարիներու ընթացքին :

Ինչ որ կը մնայ ու կը գործէ տակաւին, աննշան համբանք մը կը կազմէ : Ցիրուցան՝ աշխարհի բոլոր ցամաքներուն վրայ :

Հայրենիքին մէջ ալ, նոյն սերունդին բազմավաստակ ղէմքեր պատմութեան անցան, բնական կամ անբնական մահով :

Անշուշտ ածուն անտէր չէ եւ միշտ նոր ուժեր կը հասնին ամէն տեղ, վերանորոգելով երկունքը եւ վաստակը :

Մխիթոյն տաճն վառ կը մնայ հաւատացեալ՝ լաւագոյն օրերու հոմար :

Կազդուրիչ է դիտել որ, մասնաւորա – պէս վերջին տարիներու ընթացքին, հետզհետէ աւելի բարձր կը հնչէ փրկարար նշանախօսքը, — Մշակոյթը ամէն բանէ վեր :

Արտաշէս Աբեղեան, որուն մահը տեղի ունեցած է անցեալ կիրակի օր, Մխիթիչ մէջ, Ռ· Պէրպէրեանի նկարագիր ած դաստիարակի տիպարն էր : Վարժապետը՝ բառին հնագոյն եւ ազնուագոյն իմաստով :

Ուսումը հագիւ աւարտած, կը մտնէ ուսուցչական ասպարէզը :

Եւ միշտ ալ մնաց հաւատարիմ՝ իր կո – չումին, բոլոր ուժերը սրամտորելով սե – րունդներու դաստիարակութեան, կով – կասէն մինչեւ Պոլիս եւ արտասահման :

Միայն դասախօս չէր, այլեւ հեղինակ :

Ցարատեւօրէն կը հետեւէր ասպարէզին զարգացման պահանջներուն : Մանաւանդ որ քալ ուսերէն եւ գերմաներէն դիտէր եւ փիլիսոփայութեան դոկտորի տիտղոս ունէր գերմանական համալսարանէ մը :

Մեծապէս գնահատած էին իր Աչ – խարհագրութեան դասագիրքերը եւ Հա – յաստանի մեծագիրը քարտէսը, որուն նոր տպագրութիւնը հրատարակուեցաւ քանի մը տարի առաջ, Գերմանիոյ մէջ :

Էր նաեւ բանասէր, ինչպէս իր հան – գուցեալ հօրեղբայրը, Մանուկ Աբեղեան, որուն յօդուածաշարք մը նուիրած էր անցեալ տարի, պատճէնները ղրկելով յա – ւոր Դաշնակցական թերթերուն :

Արդիւնաւոր եղած է իր դերը Գերմա – նիոյ մէջ, հայկական մշակոյթի ծանօ – թացման տեսակէտով :

Նախապատերազմեան չրջանին հիմնա – դիրներէն եւ գործօն անդամներէն մին էր Պերլինի Հայագէտներու Միութեան, որ ունէր իր պարբերաթերթը, հայերէն եւ գերմաներէն :

Այդ միութեան միջոցաւ եւ Աբեղ – եանի ուսումնասիրութեանց չնորհիւ էր որ կարելի եղաւ ապացուցանել Հայերու ա – զգիականութիւնը, ճակատագրական պա – հու մը :

Իր մասին ալ թիւրիմացութիւններ ծա – գեցան պատերազմի դադարումէն ետք, անտեղի վերագրումներով :

Քաղաքական կեանքի մարդը չէր ինք եւ պատմութեան կը մնայ դասել ծուռն ու չիտակը :

Բոլոր վկայութիւնները կը հաստատեն թէ իսկապէս արդիւնաւոր եղաւ իր դերը՝ Փարիզի Նաւարեան Մատենադարանին փրկութեան համար :

Անկախ գիտնական մը, Պ· Մանասէ Սե – ֆակ, վերջերս այս պարագան կը լուսա – բանէր «Հայրենիք»ի մէջ, հինգ փաստացի յօդուածներով :

Իր միջամտութեան չնորհիւ էր որ գեր – մանական իշխանութիւնները տեղափոխե – ցին միայն տասը տնտուկ դիրք, փոխանակ նախապէս պատրաստուած 165–170 սըն – տուկներուն, ինչպէս կը հաստատէր Պ· Զօպանեան ալ :

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՀԼԻՃԸ ՏԱԳՆԱՊ ՄԸ ԱՆՑՈՒՑ

•

ԲՈՒՌՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Կառավարութիւնը ծանր տագնապ մը անցուց առջի օր եւ հազիւ կարելի եղաւ փրկել կացութիւնը : Տուրքերու ծանրու – թեան դէմ բացուած պայքարը հասած էր մինչեւ Ազգ· Ժողովին դուռը : Գրավաճառ Փուժաւի կուսակիցները կը սպառնան դադրեցնել տուրքերու վճարումը, այսինքն՝ հարկադրել յայտարարել : Ուրբաթ օրուան վիճաբանութեանց ներկայ էր Փուժաւ, իբրեւ ունկնդիր : Օրակարգի դիմաւոր խնդիրն էր մասնաւոր իրաւա – սութեանց առաջարկը : Այս առթիւ յուզ – ուեցաւ հարկային օրէնքի գործադրու – թեան առթիւ նախատեսուած պատիժնե – րու ջնջումը : Համայնավարները եւ ու – րիշներ կը պահանջէին ջնջել օրէնքին այդ հատուածը (1954 Օգոստոս 14 յօդ· 33) , որ եւ է վիճարանութենէ առաջ : Այս առ – թիւ մեղադրեցին վարչապետը թէ չէր յա – բերական մը ուղղած է նահանգապետին, ի հարկին բռնի ուժ գործածելու եւ տուրքերու ստուգումը ապահովելու հա – մար : Պ· Լակոա Ֆոր բացատրեց .

— Համայնավար կուսակցութիւնը ինչ – պէ՞ս կը յուսայ հարուստներուն վճարել տալ տուրքը, եթէ հակակշիռ չգործա – դրուի : (Ծիծաղներ) :

Ընկերվարական ներկայացուցիչը , Պ· Քրխթեան Փինօ ըսաւ թէ համաձայն են ջնջելու 33րդ յօդուածը, բայց խորհր – դանը պէտք չէ տեղի տայ արտաքին ճնշ – ումի առջեւ : Անհրաժեշտ է բարեփոխել հարկային օրէնքը : Բայց իրողութիւն է որ զեղծումները կը կատարուին առեւտրա – կաններու, թերեւս ալ աշխատաւորներու կողմէ :

Համայնավարներուն բանաձեւը մեր – ժուեցաւ 110ի դէմ 492 ձայնով :

Զօր· ալ Կոլի նախկին կուսակիցներէն երեսփոխան մը բացատրեց թէ հարկա – տուները իրաւունք ունին բողոքելու : « Ներելի չէ թոյլ տալ որ հարստահարու – թեանց ենթարկուին արհեստաւորները , հողագործները, առեւտրականները եւ միջին դասակարգերը : Պէտք է ջնջել 33րդ յօդուածը, մինչեւ որ կատարուի հարկա – յին բարենորոգումը : Պէտք է պարզ ձե – ւի մը վերածել մեքենայ մը որ կը ճնշէ անտանելի ծանրութեամբ » :

Վարչապետը·— Համաձայն եմ որ մեղ – մացումները առաջարկուին խորհրդարա – նէն : Բայցպէտք չէ այս հարցը պատճառ դնել եմտական օրէնքին քննութեան հա – մար :

Ցետոյ չարք մը բանաձեւեր առաջար – կուեցան· եւ վիճաբանութիւնները աստա – կացան : Եմտական նախարարը, Պ· Ֆլիմ – լէն պահանջեց անմիջապէս ձեռնարկել եմ – տական օրէնքին քննութեան, բացատրե – լով թէ միջոցները ձեռք պիտի առնեն , սեղմելու համար տուրքերու ստուգման ահմանը : «Եթէ կառավարութիւնը մաս – նաւոր իրաւունքներ կը պահանջէ, իր նը – պատակն է մեղմացում յառաջ բերել եւ հարկային օրէնքը յարմարցնել հարկա – տուներու կարողութեան : Կառավարու – թիւնը կ'ուզէ գործել համաձայն Ազգ· Ժողովի խորհուրդներուն » :

Թերթերը կը գրեն թէ նախարարը հա – մոզեր լեզու մը գործածեց, բայց ժողո – վը վերջնական եղրակացութեան մը չյան – գեցաւ : Դադարէ մը ետք, խօսք առաւ Պ· Լա· Ֆոր, պարզելով կացութեան ծան – րութիւնը : Նախապէս հասկցուցած էր հարկադուլի կուսակիցներուն թէ « կրնան վաղն իսկ նոր կառավարութիւն մը կազ – մել, եթէ չընդդիմանան կարգ մը պա – հանջներու» : Կէս գիշեր էր արդէն եւ

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

•

«ՅԵՂԻՆ ՁԱՅՆԸ»

Արամ Հայկազի համանուն գրքին երկ – րորդ հատորն է այս, տպուած՝ Լիբա – նանի մէջ :

Ինչպէս իմիզ ալ կը բացատրէ կարճ յառաջաբանով մը, իր պատրաստ նիւթե – րը կը բաժնուին երեք գլխաւոր դասերու·

1· Գաւառի յիշատակներ եւ տիպար – ներ·— 2· Տարագրութեան օրերէն առ – նուած նիւթեր·— 3· «Պոլսէն եւ Նիւ Եոր – քի մեր դրացիներէն ներշնչուած նիւ – թեր» :

Չեռնարկելով զանոնք «փրկելու» աշ – խատանքին, երիտասարդ գրագէտը այս հատորին մէջ ալ առած է «կտոր մը Գա – ւառէն, խոշոր շերտ մը՝ Քիւրտիստանի Լեռներէն ու բիչ մըն ալ՝ «Մեր դրացի – ներէն» :

Հեղինակը, որ տարիներէ ի վեր կ'աշ – խատակցի զանազան պարբերաթերթերու եւ մասնաւորապէս *Հայրենիք* ամսագրին, անձկութեամբ կը հարցնէ .

— « *Մնացածը Գ· հատորի մը կողքին տակ մտնելու բախտը պիտի ունենա՞ »* :

Բոլոր հեղինակներու մղձաւանջը ···

Ծողովել, մշակել ,գումար մը ճարել եւ տպել :

Ցետո՞յ : Գոնէ տպագրութեան ծախքե – րը պիտի գոցուի՞ն :

Եւ, իրրեւ բարոյական գոհունակու – թիւն, գնողները պիտի կարդա՞ն : «Պիտի ըմբռշխնե՞ն, ինչպէս կ'ըսեն վսեմ ոմն վարպետները ···

Արամ Հայկազ Շ· Գարահիսարցի է, հրաշքով փրկուած՝ 1915ի ջախջիրէն, ա – պաստանելով Քիւրտիստանի Լեռներուն , բուն բառով՝ Քիւրտերու մէջ :

Հրաշալի են այս գլուխին տակ ամփոփ – ուած նիւթերը :

Պատկերները իրարու կը յաջորդեն վառ գոյներով , հոսուն, հարազատ եւ ներդաշ – նակ, առանց գրագիտական նիւգերու :

Ամբողջ ժողովուրդ մը ջարդուփշուր : Անտէր տղայ մը եւ ուրիշ բախտակիցներ՝ Քիւրտիստանի Լեռներուն մէջ որ ա – նանձին աշխարհ մը կը կազմէ իր բնական տեսարաններով, բնակիչներով, անոնց վարքուբարքով եւ ամենօրեայ սարսափ – ներով :

Պիտի կարդաք մէկ շունչով :

Արամ Հայկազ վարպետ է, նաեւ, երբ տիպարներ կը գծէ, նոյն հարազատու – թեամբ :

Այս Բ· հատորը կը բացուի «Մանուկ Բէիգ»ով ,—իր խաղաթի սպանդանոցիսկ – տը, ինքնատիպ եւ վայրագ, որ մինչեւ մարդ մորթելու կը ձեռնարկէ, խստութեան գաղտնիք մը իմանալով :

Հատորը (315 էջ) կը պարունակէ նաեւ այլազան պատկերներ՝ «դրացիներու» կեանքէն :

Եթէ միայն տարեկիցները եւ բախտա – կիցները հետաքրքրուին , պատճառ չկայ որ Գ· հատորը ուշանայ :

ՎԱՀԷ

ՄՈՍԿՈՒԱ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ ԽԶԵԼ ՖՐԱՆՔԵԽԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

Ա· Միութեան արտաքին գործերու նա – խարարը, Պ· Մոլոթով նոր ծանուցագիր մը յանձնեց Մոսկուայի Ֆրանսական դես – պանին, պղտարարելով թէ չեղեալ պիտի նկատէ 1944ի Ֆրանքեւխորհրդային դաշ – նագիրը, եթէ վաւերացնեն Փարիզի հա – մաձայնութիւնները :

Ինչպէս կը յիշուի, անցեալ Դեկտ· 16– ին ալ Ա· Միութիւնը նոյնիմաստ պղտա – րարութիւն մը ուղղած էր Ֆրանսայի : Այն ատեն Ազգ· Ժողովը անտեսեց այս պղտարարութիւնը, վաւերացնելով Փարի – զի մէջ սաորագրուած դաշնագիրները : Այժմ կը սպասուի ծերակոյտին վաւե – րացման :

Նոր ծանուցագիրը կ'ըսէ թէ Ֆրանսա – կան կառավարութիւնը վաւերացնելով Փարիզի համաձայնութիւնները ատով իսկ ընդունած կ'ըլլայ արեւմտեան Գերմա – նիոյ վերազինումը եւ մասնակցութիւնը կարգ մը արեւմտեան պետութեանց պին – ուորական իմբակցութիւններուն, որոնք

ՁԱՇԱԳԻՆ ՁՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ԶԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԷՆՔ)

Ֆրանսիս եւ Լէյլա Թէրզեան (*Պօնաի*)	5·000
Ա· Համալեան (*Մարսէյլ*)	3·000
Բժշկուհի Նորա Տամլամեան	3·000
Արմենուհի Պագքենեան	1·000
Փոբրիկն Այտա Ղազարեան (*Պրիւսէլ*)	1·000
Գումար	13·000
Երէկուան գումար	541·550
Ընդհ· գումար	554·550

ուղղուած են Ա· Միութեան եւ ուրիշ խա – ղաղասէր պետութեանց դէմ : Ցետոյ դի – տել կուտայ թէ Փարիզի համաձայնու – թեանց մէջ նախատեսուած սահմանափա – կումները եւ երաշխիքները հիմնաւոր չեն : «Գերմանական պինպաշտութեան են – թարկուած երեւէ երկիր չի կրնար վստա – հիլ թուղթի վրայ արուած այդ երաշ – խիքներուն : «Արեւմտեան կառավարու – թիւնը չի կրնար ընդունիլ Ֆրանսական կառավարութեան այն յայտարարութիւն – ները թէ Փարիզի համաձայնութիւնները կրնան ամրապնդել Եւրոպայի ապահո – վութիւնը : Եթէ Ֆրանսական կառավա – րութիւնը իրապէս մտահոգուած ըլլար Եւրոպայի ապահովութեան հաստատու – մով, պիտի ընդունէր Ա· Միութեան ա – ռաջարկները հաւաքական ապահովու – թեան մասին : Ֆրանսական կառավարու – թեան քաղաքականութիւնը հիմնովին կը հակասէ Ֆրանքեւխորհրդային դաշնա – գրին ոգիին եւ տառին » :

Եզրակացնելով, Մոսկուայի ծանուցա – գիրը անդամ մը եւս կը յիշեցնէ թէ Փա – րիզի համաձայնութեանց վաւերացումը անխուսափելի կերպով պիտի ծանրացնէ Եւրոպայի ամբողջ կացութիւնը եւ մեծա – պէս պիտի աւելցնէ նոր պատերազմի մը վտանգը Եւրոպայի մէջ :

ԲԱՅԱՌԻԿ ՎԻՃԱԿ պիտի յայտարարուի Ալժերիոյ մէջ, մասնաւոր օրէնքով մը , դադրելու համար ապստամբական չար – ժումները :

(Շար·ը կաթդ. Դ· էջ)

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՑԱՂԹԵՐԳՈՒԹԻՒՆ
... ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Գ.

Ցավ. Հայկազնէն եաքը, ոչ իսկ տարի մը անց, Ափրիկէի մէջ կ'երեւի հայ մեծ զօրավար մը, Սողոմոն, որու իշխանութեան սահմանները կ'երկարէին Ափրի-կէէն ալ դուրս՝ մինչեւ Սարտենիա : Պրո-կոպիոս , որ երկար կը պատմէ Սողոմոնի պատերազմները, լուռ կը մնայ զօրավա-րին ազգութեան մասին, բայց Շարլ Տիլ (Լ'Աֆրիֆ Պիզանթին, էջ 48), կը հաս-տատէ թէ Հայ է, նոյնիսկ ծննդավայրն ալ ցոյց կուտայ, եւ իր վկայութիւնները կը քաղէ Բիւզանդացի մատենագիրներէ : Իր կարծիքին, Եանոսկի եւս կը դրէ թէ Բիւզանդիոնէն ղրկուած հրամանատար-ներուն մէջ ամէնէն տաղանդաւոր ,ամէնէն աւելի հռչակ հանած զօրավարներէն մէկն էր Սողոմոն : Կ'աւելցնեմ՝ թերեւս ալ ա-մէնէն դժբախտը : Յաստաբարոյ պինուորա-կան, երբեք չէ փորձած սիրաշահիլ պին-ուորները՝ զանազան առանձնաշնորհներ տալով, առատօրէն վարձատրելով, կամ անտարբեր ձեւանալով անոնց չահատա-կութեանց : Խստիւ կը պատժէր ամէն պինուոր կամ սպայ, որ կ'աշխատէր հարստանալ ի վնաս կայսերական դան-ձին :

Բայց հետեւինք իր գործունէութեան.—

Բելիսար Ափրիկեան յաղթանակները նախանձ պատճառած էին չատերուն, այնպէս որ զանազան ամբաստանութիւն-ներ կը հասցնէին Բիւզանդիոնի կայսեր ականջին Յուստինիանոս եան կանչեց Բելիսարը եւ Ափրիկէ ղրկեց Զօր. Սո-ղոմոնը :

Բելիսար ճամբայ ելաւ դէպի՝ Բիւզան-դիոն, Սիկիլիոյ վրայով :

Ամբողջ Ափրիկէն յանձնուած էր Զօր. Սողոմոնի : Հայ հրամանատարը չատ քիչ պինուոր ունէր իր տրամադրութեան տակ, ու թէեւ ժամանակ մը եաքը օգնա-կան ուժ ստացաւ Բիւզանդիոնէն, բայց արդէն ապստամբած էին Մաւրիտանացի-ները եւ իրենց իշխանութիւնը հաստատած Բիւզափինէի մէջ :

536 թուականին էր :

Սողոմոն բանակն առաւ ու քալեց դէպի Բիւզափինէ, ճակատեցաւ Մամմայի զաշ-տին մէջ : Մաւրիտանացիները 50·000նոց բանակով մը դիմաւորեցին՝ բայց չա-չախուեցան : Կարքեդոն ցնծութեան մէջ ինկաւ լսելով այս յաղթանակը : Սողոմոն վերադարձաւ Կարքեդոն, բայց դեռ յաղ-թութեան կանչերը չէին մարած՝ երբ լուր հասաւ թէ Մաւրիտանացիները, փոխա-նակ ընկճուելու իրենց կրած ծանր պար-տութենէն, աւելի կատղած, հսկայ բա-նակ մը կազմած՝ սկսեր էին յառաջ խա-ղալ դէպի Բիւզափինէ : Զօր. Սողոմոն զարձեալ զնաց գատ թշնամին : Բուրգա-ւան լերան ստորոտը դէմ առ դէմ ճակա-տեցան երկու բանակները : Սողոմոն յարձակեալ յաղթանակեց եւ այնպիսի ջարդ մը տուաւ Մաւրիտանացիներուն, որ, ե-թէ հաւատանք պատմիչին, 50·000 հոգի փռեց ռազմադաշտին վրայ, մնացեալը փախաւ Աւրասիոս լեռը (հոն ուր, վեր-ջերս, Ֆրանսացիները ծանր ընդհարում մը ունեցան ըմբոստներուն հետ), ապաս-տանելու Յարգաս թագաւորին մօտ :

Այս թագաւորը, իր անառիկ լեռներուն ապաւինած, երբեմն կ'իջնէր Նումիդիոյ դաշտերը եւ կը թալանէր բնակչութիւնը : Սողոմոն հրամայեց Ալֆիսի, որ Հոնե-րու զօրաբաժինը առած՝ զսպէ ապստամ-բող թշնամին : Ալֆիս կրցաւ փախուս-տի մատնել Յարգասը, բայց ի՞նչ օգուտ, քանի որ բարբարոսները կը բարձրանա-յին Աւրասիոս լեռը՝ պատեհ առիթով մը դարձեալ վար իջնելու եւ սարսափ ձգելու համար քաղաքներու մէջ :

Սողոմոն որոշեց քանդել այդ բոյնը : Աշխատասիրի մը գլուխն անցած՝ բարձրացաւ ապստամբ լեռն ի վեր : Որեւէ դրական արդիւնք չունեցաւ, թէեւ զին-ուորական պատմութեան տեսակէտով մինչեւ այսօր ուսումնասիրութեան նիւթ կը կազմէ Զօր. Սողոմոնի լեռնային այդ արշաւը, երբեւ ռազմավարութեան յան-դուգն ձեռնարկ մը :

Սողոմոն վերադարձաւ Կարքեդոն , բայց լուր առած ըլլալով որ խռովութիւն ծագած է Սարտենիոյ մէջ, մինչեւ ուր կը հասնէր իր իշխանութիւնը, չարժման մէջ դրաւ արշաւախումբը՝ երթալ զսպելու

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆԻ
ՄԵՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ

Ա.

Երջանիկ անցեալի մը վրայ, ամէն ան-գամ որ ակնարկ մը կը նետենք, մեր աչ-քին ամէնէն առաջ կը պատկերանան եկե-ղեցին եւ դպրոցը : Հայ կեանքին մէջ , մասնաւորաբար այդ երկուքը այնպէս ու-ժեղ չաղկապուած են, որ անկարելի է լ-րիմէ բաժնել :

Պոլսոյ ազգային կեդր. վարժարանը, որ այնքան մեծանուն դէմքեր տուած է լը-րեւ դաստիարակ, կենդանի եւ բարեխուն օրինակ մըն է :

Տարօրինակ էր մեր յարաբերութիւնը անոնց հետ, որովհետեւ երկու կողմերն ալ տեսակ մը խառնուրդ էին քաղաքին ու դաւառին, իրար կը չգոքացնէին կամ կը հակակշռէին փոխադարձաբար : Օրի-նակի համար, դասընկերներէս Անդրանիկ Քէօթճենէճեանը, ախոյեան որբերու Ո-գիմպիականին ,Շապին Գարահիսարցի էր. նկարիչ Լեւոն Թիւթիւնճեանը՝ Տրապի-զոնցի, ճարտարապետ Նուպար Ցովհան-նէսեանը՝ Էսկիչէհիրցի : Գալով ինծի , մօքով՝ Հէյկէն, ծնունդով՝ Սամաթիացի, իսկ կամքով եւ ազգային չիզով՝ Վաս-պուրականցի էի ...

Մեր դասընկեր որբերը կը դիչերէին Է-սայեան վարժարանին մէջ : Արդար պիտի ըլլար խոստովանիլ ,որ այդ բախտա-

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ »

●

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ Վէպի ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆԸ

Խարոյկները սկսեցին կրկին վառուիլ ոտքերը՝ պղնձաձոյլ, երախաբաց առիւծ-ները, պատին՝ Վիկտորիա թագուհու ոսկի չրջանակ լուսանկարի նկարը : Նալբանդեա-նը դրասեղանից բաւական հեռու բազկա-թոռի մէջ նստելուն պէս , իրեն կաշկան-դուած զգաց :

Այդտեղ ամէն ինչ նախատեսուած էր գործնական գրոյցի համար :

— Ցարգոյ ռուսական դեսպանը ձեր մասին ինձ յայտնել է , սը՛ր ,— փոխա-դարձ զգաստ վիճակով իրար ողջունելուց յետոյ ասաց Լորա Բոյլվերը, ապա հար-ցրեց . — Դուք կարծեմ անգլերէն հաս-կանում էք :

— Բայց յարմար եմ գտնում խօսել ռու-սերէն, — պատասխանեց Նալբանդեանը :

— Ռուսերէնը ձեր մայրենի լեզուն չէ :

— Եւ չնայած դրան, հարազատ է , միլորդ :

— Այո , այո , դա բնական է ... ինչպէս

սեր գերիչխանութիւնը, վերադարձաւ Կարքեդոն :

Զօրս տարիէ ի վեր խաղաղութիւն կը տիրէր Ափրիկէի մէջ, երբ Սողոմոնի ազ-գականները, իրենց նենգ եւ անխոհեմ վարմունքով պատճառ դարձան ընդհա-նուր եւ նոր ապստամբութեան մը : Սող-մոնի ազգականներէն մէկը կ'իշխէր Տրի-պոլիի վրայ,— պատուոյ խօսք տալով՝ իր մօտ հրաւիրեց 80 մաւր ըմբոստներ : Եւ երբ Մաւրերը անձնատուր եղան, չյարգեց իր խօսքը եւ սպանեց բոլորն ալ : Կատ-ղեցան Մաւրերը, զէնք առին դարձեալ եւ ապստամբութիւնը ծաւալեցաւ արագ-օրէն : Սողոմոնի ազգականները, Սերկիոս եւ Կիւրոս, ապստամբեցան Կարքեդոն :

Սողոմոն բանակով մը քալեց Մաւրի-տանացիներուն դէմ : Կատաղի ճակատա-մարտ մը սկսաւ Թեւեստայի մէջ : Բանա-կը սակայն բոլորովին հաշտուած չէր Սո-ղոմոնի հետ, այնպէս որ Սողոմոն սպան-նուեցաւ կռիւին մէջ :

Բիւզանդիոն ընդհ. հրամանատարու-թիւնը յանձնեց Սողոմոնի ազգականին, Սերկիոսի (Սարգիս), որ թէեւ քաջ եւ ճարտար զինուորական մըն էր, բայց նենգ էր եւ չետոյ ինք էր որ պատճառ դարձած էր ընդհ. ապստամբութեան : Բանակը մերժեց ճանչնալ զայն : Կայսրը կանչեց Բիւզանդիոն :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

զուրկները լաւ կ'աշխատէին դպրոցին մէջ, թերեւս անոր համար որ իրենց ա-պագան կախուած էր անընդհատ ճիգե-րէն :

Զուարճալի պատմութիւն մը պիտի ըլլար, անցեալի մշուշին մէջէն ոգեկոչել մեր չրջանի ուսուցիչները, իրենց զիմատա-ուերով, նկարագրով եւ առաքինութիւննե-րով : Ահաւասիկ այդ է որ պիտի ընեմ այ-սօր, յիշողութիւնս խթանելով :

ՀԱՅՐ ԱՐՍԷՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆ, հայկաբան եւ վարպետ մեկնաբան դասական գրա-կանութեան, 1919ին մեզի կը դասաւան-դէր քերականութիւն : Լաւ ուսուցիչ էր· իւրաքանչիւր աշակերտի հետ կը զբաղէր առանձին : Սիրտը կը դնէր դասին մէջ : Ողմպոսէն իջած այս Մխիթարեանը , — որովհետեւ այս աչխարհին մարդը չէր կարծես , — Նոյն աաեն չէր կրնար «ժան-տարմ»ի դեր կատարել : Երեւակայեցէք որ, դասարանը կը կործանէր աղոց ղալ-մաղալէն, բայց հողը չէր բնաւ : Պատա-հական կառավարիչի մը յանձնելով կար-գապահութիւնը, խելօք մը կը չարունա-կէր իր դասը, ամպերուն մէջէն քալելով :

Մոայլ եւ միշտ խոհուն, պատուական Մխիթարեանին հանդիպեցայ Քարթիէ - Լաթէնի մէջ, աւելի քան քսան տարի ա-ռաջ, երբ կ'ընկերակցէր դաչնակահարու-հի Օր. Մառի Պոտուրեանի : Գոհ էր ան-շուշտ, որ իր քեռաղջիկը այստեղ ալ մեծ յաջողութիւն կը գտնէր, «Սիփան»ի Մի-թիւլեթէէն սրահին մէջ սարքած երգա-հանդէսին : Հաղիւ քանի մը տարի ան-ցած, երբ կը հանդիպէր Փատովայի մէջ , չիտակը չատ ցաւեցայ իր կորուստին հա-մար :

Թէեւ ՕՇԱԿԱՆի մասին խօսած եմ այս սիւնակներուն մէջ, բայց կը խորհիմ թէ դժդոհութիւն պիտի չպատճառեմ ընթեր-ցողներուս, վերստին ընդգծելով իր նկա-րագրին գլխաւոր յատկանիշները :

Միջահասակ, կարմրաթուշ, սեւ, խա-չոր ու արտայայտիչ աչքերով եւ յորդա-ռատ մազերով, չատ համակրելի տիպար մըն էր :

Օշական այն զրպէտներէն էր, որոնց համբաւը կը կանխէր գիրենք եւ տեսակ մը հետաքրքրութիւն կը ստեղծէր ամէն կողմ : Դասագիրքի մը մէջ, արդէն հան-դիպած էի իր մէկ դաւառական պատ-մուածքին, իսկ «Ճակատամարտ»ի մէջ ա-մէն կիրակի զբեթէ քրթմնջելով կը կար-դայի իր չոր եւ մանուածապատ զրուած-ները :

« Հաւատոյ հանգանակ» մը չինած էր , — ըլլալ չոր, ժուժկալ, կարուկ, «սիւա ... լիւ» բառեր չգործածել, անցեալ անորո-չէն խուսափիլ, միայն մեր տեսածի մա-սին գրել : Վերջապէս նիւթի մը մասին խօսելէ առաջ յատակագիծ պատրաստել :

Դժդոհ, նեղսրտած, մեզի սահմանուած այս երկաթէ կաղապարէն, — որ մեր Մուսային թեւերը կը խորտակէր ,— տե-սակ մը թերահաւատութեամբ ընդունե-ցինք զինք : Սակայն, տրամաբանութեան

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ ՄԹՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

★

Ծանօթ քննադատ Մարսէլ Պուխոն որ շահեկան ուսումնասիրութիւններ ունի դրեթէ ամէն շաբաթ «Ռոմպա»յի մէջ, այս անգամ կը ներկայացնէ մուքին եւ դիշերին ազդեցութիւնը ֆրանսական բանաստեղծութեան մէջ, Մարսէլ Շնայդըր» Դիշերուան դոյներուն» գրքին առթիւ :

« Հազուագիւտ են ֆրանսացի այն բանաստեղծները որ պիտցած են խօսիլ գիշերուան մասին: Նկատի առնելով ֆրանսական գրականութիւնը իր ամբողջութեան մէջ, կը թուի թէ Լուդովիկոսժ Դ.ի հանդէպ ժողովուրդին տածած պաշտամունքը տարածուեցաւ ամբողջ երկրին մէջ, իբրեւ բացարձակապէս արեգակնային գերիշխանութիւն մը :

Ցստակութեան, լոյսի ճաշակը, որով կը պարծենան Ֆրանսացիները, այնքան ալ լոյսի սէրը չէ, որքան անոնց անկարողութիւնը տեսնելու եւ դնահատելու մուքին հրաշքները: Եւ երբ որոշ չրջաններու մէջ (երբեմն Վերսածնունդի առեն) եւ կամ կարգ մը անհատներ՝ Ներվալ, Լոթրէամոն եւ գերերապաշտները) կը թափանցին գիշերային չքեղութեանց , եւ կը տօնախմբեն զայն, կը կարծուի թէ կը դաւաճանեն «ազգային ոգիին» դէմ :

Ֆրանսական ոգին ինքզինք զրկած է անթիւ ներշնչումներէ, նուիրուելով բացարձակ լոյսին եւ յստակութեան : Գեր -

---

դանքով ոաքի կ'ելլէինք ըստ սովորութեան, Թաշճեան կը փութար մեզ նստեցնել: Ցուշիկ մը կը մօտենար ամպիոնին, ակնոցները քթին կ'անցընէր և կարճ ակնարկ մը կը նետէր Ֆրանսերէնն դրքին վրայ: Ցետոյ, հանդարտաքայլ կը ճեմէր դասարանին մէջ, ներշնչակ չարժուձեւ ուերով կը բացատրէր օրուան դասը : Պատմական անցքերուն վրայ ծանրանալէ առեղի, երկար կը խօսէր ժամանակամիջոցի ոգիին եւ դէպիերու անդրադարձում – ներուն վրայ, տաք եւ յստակ առոգանութեամբ մը, որ մեր սիրտը կը թրթռացնէր : Ճեմարանական այս աքանչելի մեթոտը, — որ կուգայ մեզի Հելլէն փիլիսոփայ Արիստոտէլէն, — կամովին որդեգրած են հիւսիսային երկիրները եւ նոյնիսկ Ֆ. Մուրիէին, գաշտային պը – տոյտներով :

Գաղթի տարիներուն, Լեւոն Թաշճեան անցաւ Եգիպտոս եւ հոն բազմամեայ ու – սուցչական վաստակովը լուսապսակուած՝ խաղաղօրէն կնքեց իր մահկանացուն: Իր յիշատակը ընդմիշտ վառ պիտի մնայ մեր հոգիներուն մէջ :

ԱՐԱՄ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

մանացիները, ընդհակառակն, որ միշտ փնտռած են Գիշերը եւ կը սիրեն մինչ – ճուիլ անոր խաւար հոսանքին մէջ, գտնելու հոն իրենք զիրենք, երեւան հանած են իրենց բանաստեղծութեան ամէնէն թանկագին գանձերը :

Նովալիս ոեւէ մէկէն աւելի փառաբանած է «յաւիտենական գիշերը»: Գերմանական վիպապաշտ բանաստեղծութեան եւ երաժշտութեան թռիչքը գիշերային ներշնչում կը կրեն: Իսկ երբ Ֆրանսացի գրագէտներէն մէկը, «անհաւատարիմ լոյսին», ուղէ տարուիլ գիշերուան հմայքով, յայտնի կ'ըլլայ թէ գերմանական վիպապաշտութեան ակօսէնանցած է .

Դիւրաւ կարելի է գտնել հոգեկան կամ նիւթական գետնի վրայ, որոշ յարաբերութիւն Ֆրանսացի գրագէտին եւ գերման գրագէտին միջեւ: Հաւանօրէն Ալգաւի անտառներն են ,որ պատրաստեցին Մարսէլ Շնայդըրը խորապէս ճանչնալու խաւարին յայտնութիւնները եւ իր կարգին գրելու «Գիշերուան դոյներուն» գիրքը :

Գիրքը նոր հրապարակ եկաւ եւ ներչնչումները, երեւակայական պատմուածքները, կատարեալապէս վաւերական են :

Գիշերները ամբոխին համար չեն, կը գրէ Ռիլքէ: Գիշերը կը նշանակէ առանձնութիւն, ինքնալքում, հրաժարում ցե – ղէկուան եւ առօրեայ մտածումներէն եւ զգացումներէն :

Ֆրանսացի ընթերցողին համար, որ ի – րականութիւնը կը զուգորդէ լոյսին հետ, երազին գաղափարը, իրեն համար անի – րականն է, երեւակայական հէքեաթը , որ դուրս կուգայ խաւարէն ,առասպել մըն մըն է, երեւակայութեան խաղ մը, տգեղ զուարճացնող բան մը եւ մտքին «քմայքը»: Եւ թերեւս այս է պատճառը որ հե – դինակը իր յառաջաբանին մէջ կը զգուշացնէ ընթերցողը թէ իր պատմութիւնները « ապրուած » փորձառութիւններէ կը բըխին, երազներէ, ցանկութիւններէ որոնք ամէն մարդու ալ կը պատկանին: Ինչ – պէս հին միքերը, նմանապէս երեւակա – յական հէքեաթները տիեզերական են , այսինքն բոլորովին անհատական արկա – ծախնդրութեան մէջ կը տեսնուի ընդ – հանուրի իմաստը ,խորհրդանիշը մարդկային ճակատագրին ամէն մէկ երեւոյթին :

Մարսէլ Շնայդըրի հէքեաթները մեզ կը ցնցեն անմիջապէս իրենց իրականութեամբ, որ մերն ալ է: Այս հէքեաթները դուրս կուգան իրենց նեղ չրջանակէն, կը ջնջեն սահմանները, եւ երեւակայութեան լայն հորիզոններ կը բանան: Թէեւ հեղի – նակը կ'ուզէ ցոյց տալ թէ այս հէքեաթները ներկայ ճաշակին դէմ են, սակայն Մարսէլ Պուխոնի կարծիքով Իտալիոյ , Գերմանիոյ եւ Մ. Նահանգներուն մէջ բարձրարժէք երեւակայական գրականութիւն մը գոյութիւն ունի եւ մինչեւնոգամ Ֆրանսայի մէջ կը նշմարուի նոր – վիպականութիւն մը, որ որեւէ հասարակաց կապ չունի հինին հետ, եւ որու ճամբան բացած է գերիրապաշտութիւնը :

Մեզ սիրով ընդունեցին եւ հիւրասիրեցին՝ ասելով թէ՝ կրնայինք հանգիստ անել այդ սրբավայրի մէջ:

Զմոռնամ ասել, որ նաւի ղեկը հանեցինք, պահեցինք եւ մի պահակ էլ կանգնեցրինք նաւի մօտ :

Յերեկը մնացինք վանքը: Տղաների մի մասն էլ եկաւ ներս :

Մի կարճ ժողով արինք: Որոշեցինք, որ խումբը հետեւեալ գիշերն իսկ անցնի ցամաք եւ գնայ Ալիւր գիւղը, իսկ Կոմսը մի քանի տղաներով անցնի Վան՝ թէ մեզ տեղ պատրաստելու եւ թէ վաստնեը դրկելու համար, որպէսզի մենք էլ ապահով մտնէինք Վան :

Երեկոյեան նա պիտի մեկնէր: Պատրաստ էր այն յատակագիծը, որի վրայ նշանակուած ճանապարհներով պիտի մտնէինք Վան :

Կոմսը նամակներ դրեց գիւղերի իշխանութիւններին եւ կարգադրութիւններ տրեց, որ նրանք աչալուրջ հսկէին մեր անցնելիք ճանապարհներին : Նամակները ուղարկելէն յետոյ, նա ընկերներով անցաւ ծովը, ուր դրաւ ցամաք եւ բռնեց Լէզքի ճամբան :

Կասկածելով, որ կարող է մի բան պատահել, պահապանները դուրս հանեցինք: Մի տասնեակ մինչեւ արեւածագ մնաց Կոստպաշտանոցի քարերի մէջ:

Եւ թէ թուրքերը համախմբուած էին Ապթամարի շուրջը:

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

Ինարոյկները սկսեցին կրկին վառուիլ Վանի ծովի ափերին: Բայց այս գիշեր , այդ խարոյկները թիւով աւելի չատ էին, մինչեւ Արտամէտ եւ Մոխրաբերդ մի կրակէ ալեղ էր երկարել :

Ի հարկէ, չգիտէինք թէ՝ ի՞նչ կը մտածէր թշնամին: Բայց մենք արդէն մեր ո – րոշումը տուել էինք երկուքնէ ի վեր :

Երբ ժամը գիշերուան տասը եղաւ , վանականները բանտարկեցինք եւ ազդա – րարեցինք . «Մինչեւ որ վաղը արեւը ծագի, եթէ ձեզանից մէկը համարձակի դուրս ելլել, պահապանների կողմից անմիջապէս հրացանազարկ պիտի լինի »:

Մեր ունեցած ռազմամթերքը եւ պաշարը մեզ հետ առինք եւ լեցուցինք նաւին մէջ: Թուրք նաւաստիներն էլ բանտար – կեցինք եւ նրանց նաւի ղեկն էլ պահեցինք մի քարայրի մէջ: Նրանց էլ ազդարարեցինք թէ՝ եթէ լուսնալէն առաջ, իբենցմէ ոեւէ մէկը դուրս գայ, հրացանազարկ պիտի լինի: Եթէ բանակից դուրս էլ գայ, իրենց նաւի ղեկը փնտռելու համար ստիպուած պիտի լինէին սպասելու արե – ւածագին :

Լեցուցինք նաւին մէջ եւ յատաջացանք դէպի Կոտւց – Անապատ :

Մեր բախտէն, քամին նպաստաւոր է – ղաւ եւ մի քանի ժամէն հասանք Կոտւց – Անապատի մօտերը :

Կը խորհէինք թէ՝ արդեօք Կոտւց Անապատի մէջ օտարներ կայի՞ն: Արդեօք թուրք կառավարութիւնը չէր խորհած նախապէս այդ տեղը զրաւել :

Մինչ այդ՝ Կոմսը, Դանիէլ վարդապետին հետ երկար խօսելէն յետոյ, զարձաւ Անդրանիկին եւ ասաց .

— Աւելի լաւ պիտի լինի, եթէ, նախ , մի քանի զինուորներ ափ հանենք, թող այդ ժայռերին տէր դառնան: Ցետոյ կը – նանք մտնել վանքը :

Նաւէն, նախ, դուրս ելան Մուրատը, Կայծակը, Աւօն, Սմբատը, Սէյտօ, Պօ – ղոսը ու մի քանի ուրիշներ եւ յարմարա – դոյն դիրքերը բռնեցին: Երբ տեսանք , որ Կոստպաշտնոցում թշնամի չկայ, հա – մոզուեցինք, որ վանքի մէջ էլ թշնամի չկայ :

Մեր նաւը մօտեցաւ Կոտւց Անապատի Արեւմտեան ափին եւ խարիսխ ձգեց : Մի քանի հոգի գնացին վանքը, գտան Սահակ վարդապետը եւ բերին մեզ մօտ : Կոմսը հարց ու փորձ արաւ նրան, եւ նա մեզ հաղորդեց, թէ մեր տեղը ապահով է , թէ թշնամին այս կողմերը դեռ չէ կատկածած

Կ Ե Ա Ն Ք Ը

Տարիներն անցան.
Կըրակներ էին.
Մոխիրը մընաց :

Ծաղիկներ էին,
Թեթեւ հովին հետ
Բոյրը ցնդեցաւ :

Ակօսներ էին
Հասկերով ծըփուն .
Հունձքը վերջացաւ :

Համբոյրներ էին՝
Որոնցմով հոգիս
Արբեցաւ գաղտնի :

Ու ոսկեհնչուն
Ծրնծղաներ էին.
Լըռեցին վաղուց :

Ցնծերգներ էին.
Մընացեր է սոսկ
Լար մը հեծեծուն :

Մատեաններ էին.
Էջերը դարձան
Մահուան ձեռքին տակ :

Ձըրագներ էին .
Իւղն ըսպառեցաւ.
Խաւար է հիմա ...

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

ՀԱՑԱՍՏԱՆԵԱՑ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲ.— Երեւանի «Գրական Թերթ»էն կ'արտատպենք հետեւեալ երկու ոտանաւորները: Գրողը 18 տարեկան պատանի մըն է, որ մանկութեան օրերուն իր ան – սողութիւնը կորնչուցած ըլլալով հան – դերձ, դպրոց կը յաճախէ եւ գրականու – թիւն կը փորձէ : Այժմ կ'ուսանի 8րդ դա – սարանը .—

ԴԵՂՁԵՐՈՒ ԱՑԳԻՆ

Նա վաղուց է հեռացել ,
Կեանքը թողած թոռնիկին ,
Սակայն ո՞վ է մոռացել
Ծեր այգեպան Սահակին :

Մինչ օրս էլ աւանում '
Ապրած վայրում ծերուկու ,
Մրգի ծով են անուանում
Նրա այգին դեղձենու :

Ծաղկանոց է հովասուն
Ամառուայ շոգ օրերին ,
Աշնանը թարմ ու հասուն
Միրգ է տալիս բոլորին :

Ամէն մի մայր իր որդուն
Խօսք է ասում բարութեան ,
— Ձմոռանաս այն մարդուն ,
Որ ծնողն է բաղցրութեան :

★

ԻՆՁ ԷԼ ՄՈՒՐՃ ՏՈՒԷՔ

Ինձ էլ մուրճ տըւէք, մուրճ հրաշածին ,
Դժուար է միայն փառքի երգ ձօնել ,
Ուզում եմ կերտող ձորոգ ամրոցին
Արդար ճնտիճով ես էլ բար դնել :

Դաժան մարտերում սրով չեմ ջարդել
Լուծը բռնութեան ու ստրապանքի ,
Ուզում եմ գոնէ իմ մուրճով հարթել
Մի բարը մեր մեծ, վեհ ապարանքի :

Ինձ էլ մուրճ տըւէք, մուրճ հրաշքների,
Ձեմ ուզում միայն երգել ու դիտել ,
Ուզում եմ գալիք բիւր սերունդների
Եւ իմ ապագան իմ ձեռքով կերտել :

ՌՈՒԲԻԿ ՀՈՎՈՒՆԻ

Գիշերը խաղաղ անցաւ: Ընկերներս, վանքի նաւակով եկան վանք: Մեզ պատմեցին, որ Գէորգ Զաւուշը, ալեկոծութեան պատճառով, ստիպուած է եղել Կոտւց Անապատը ապաստանիլ երկու օր եւ ծովը խաղաղելէ յետոյ միայն, նորէն ճանապարհ պիտի ընկնի :

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՑ

Արեւմտեան Գերմանիոյ գաշնակցային պետութեանց ժողովը, Պունտսթաթ, որ ծերակոյտի դեր կը կատարէ, Մարտ 18ին վաւերացուց Փարիզի համաձայնութիւն – ները։ Ուրեմն, երկու ժողովնե – րը վերջնապէս վաւերացուցած կ'ըլ – լան Փարիզի դաշնագիրները եւ կը մնայ միայն հանրապետութեան նա – խագահին առորագրութիւնը։ Միեւնոյն առեն հաստատուեցաւ Սարի մասին կըն – քուած պայմանագիրը, 17ի դէմ 21 ձայ – նով։ Երեսփ. ժողովը վաւերացումը կա – տարած էր Փետր. 27ին։

Ընկերվարականները, որոնք պայքար կը մղեն Փարիզի համաձայնութեանց դէմ, այժմ կը փորձեն վերջին միջոցը, — դի – մել Քարլսրուհէի սահմանադրական ատ – եանին, հակօրինական գտնելով Սարի մասին կնքուած պայմանագիրը։ Այս առ – թիւ տեղեկութիւն տրուած էնախագահին, որպէսզի չստորագրէ վաւերացումը, պատ – սեւով Սահմանադրական ատեանին որոշ – ման։

× *Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Գ. Փինէ յայտարարեց թէ նամակ մը ստա – ցած է արեւմտեան Գերմանիոյ վարչա – պետէն, որ կը պարզէ Սարի քաղաքական կացութիւնը։ Տոքթ. Ատընաուըր կ'ըն – դունի թէ մինչեւ Գերմանիոյ հաշտու – թեան դաշնագրին կնքումը պիտի զգու – չանան որեւէ քաղաքական գործունէու – թենէ որ կրնայ խախտել Սարի չբջանին եւրոպականացման սկզբունքը, ուղղակի կամ անուղղակի։*

ՓՈՑՏԱՄԻ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐՆ ԱԼ ՊԻՏԻ ՏՊՈՒԻՆ

Եալթայի խորհրդաժողովին գաղտնիք – ները տակաւին կը զբաղեցնեն ամբողջ դիւանագիտական աշխարհը։ Կը կարծուի թէ կարզը եկած է հրատարակելու նաեւ Փոցտամի ժողովին գաղտնիքները։ Այս հաւանականութիւնը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ Անգլիոյ, որ հակառակ է հրատարակութեան։

× *Մ. Նահանգներու արտաքին նախա – րարը, Ճ. Տըլըս, որ ճանապա գացած է քանի մը օրուան համար, լրագրական ա – սուլիս մը սարքելով բացատրեց թէ եալ – թայի առենագրութեանց էական մասերը արդէն հրատարակուած էին Զըրչիլի յո – չերուն եւ երկու ամերիկացի նախկին նա – խարարներու զրքերուն մէջ, թէ արտ – քին նախարարութիւնը պարբերաբար կը հրատարակէ անցեալ խորհրդաժողովնե – րու առենագրութիւնները, մանաւանդ պատմագրի մը խմբագրութեամբ եւն.։*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

500 ԿԱԹՈԼԻԿ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ զբաւեցին Պելժիոյ Լուվէն քաղաքին քաղաքապե – տարանի աշտարակը, բողոքելու համար զգրոցական օրէնքի մը դէմ։ Ոստիկանու – թիւնը պաշարեց չէնքը, ձերբակալելով 30 ուսանողներ։

ՊՈԼՍՈՑ Թուրքերէն թերթերէն կ'իմա – նանք թէ Մարտ 7ին Անգարայի մէջ մե – ռած է Մէհմէտ Էմին Բասուլղատէ, Ա – զգրէջանի «Մուսավվաթ» կուսակցու – թեան եւ տարագիր Ազերիներու առաջ – նորդը, նախկին անդամ նոյն երկրի խոր – հրդարանին։ Աւտտահմատ կ'ապրէր 1920էն ի վեր, եւ կը գործէր իբրեւ թունդ ազգեան մը համաթրքական շար – ժումին։

ՅԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ

Հեղձամահ եղած է Լիոնի մէջ Յարու – թիւն Վարդանեան, կը զրէ Լիոնի «Լը Փրոկրէ»ն իր Մարտ 18 թիւին մէջ։ Դեր – ձակ էր, 64 տարեկան, 201, ռիւ Տիւկէք – լէն)։ Իր քովն էր նաեւ քենին, Տիկ. Շա – քարեան ուշաթափ վիճակի մէջ։ Առաւօ – տուն բանուորուհին, որ գանգը այդ վիճակին մէջ գտած էր, իսկոյն լմացուց ոստիկանութեան։

Վարդանեանի դիակը դիպցնարան փո – խադրուեցաւ, իսկ Տիկին Շաքարեան հի – ւանդանոց, բաւական ծանր վիճակի մէջ։

Համաձայն ոստիկանական քննութեան ջրամանը որ կապի մէքենային վրայ էր, ծակ ըլլալով, կրակը մարած եւ կազը տա – րածուած էր սենեակին մէջ։

ԹՈՒՆՈՒԶԻ ՍՈՎԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Թունուզի ֆրանսական իշխանութիւն – ները պարզելով սովեալներուն կացութիւ – նը, համերաշխութեան կոչ մը կ'ուղղեն։ Թունուզեան եւ մարոքեան գործերու նա – խարարը, Պ. Ժիւլի եւ հրամանատարը՝ գօր. տը լա Թուռ դիմած են փարիզեան մամուլի սենեակային, խնդրելով որ թեր – թերն ալ ազակցին։ Նախարարը մօտերս անթելով ալ պիտի պարզէ կացութիւնը եւ լրագրական ասուլիս մը պիտի սարքէ, տեղեկութիւններ հաղորդելու համար։

Երէկ տպած էինք նկարագրութիւն մը համատարած թշուառութեան մասին (Բ. էջ)։

ԽՆԴՈՑՔ ՓԵՏՐ. 18Ի ԱՌԹԻՒ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը կազմակերպած է խն – ջոյք մը, Ապրիլ 3ին կիրակի ժամը 15ին, Ահարոնեան ակումբի մէջ, 26 Ռիւ տէ Քոնվալէսան)։

Կը հրաւիրուին բոլոր շրջաններու ըն – կերները, ընկերուհիները եւ համակիր – ները։

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Նուպարեան Մա – տենադարանին 11 Սեռւար Ալպօնի, սը – րահներուն մէջ պիտի դասախօսէ մարդա – բանութեան փրօֆէսէօր Ռ. ԼԵՐՈՒԻ – ԵԱՆ հետաքրքրական նիւթ մը ունենալով. «Կրուպ Սանկէն է լը Փրոպլէմ տը լա՛ բաս շէ լէ գ'Արմէնիէն»։

Այս Շաբաթ կէսօրէ եաք ժամը վեցին։ Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը։ Մուտքը ազատ է։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի երեկոյ Քատէ սրճա – րանի վերնայարկը ժամը 9ին։ Կը շարու – նակուին մտքերու փոխանակութիւնը՝ 1921 Փետրուար 18ի դէպքին պարզա – բանութեան մասին։ Պիտի խօսին Պ. Գ. Վահան Զէյթունցեան, Աշոտ Խահակ – եան, Արշաւիր Խանէսանեան, Վ. Մելիք – եան եւ Ստ. Քոչարեան։

Մուտքը ազատ է։

ԴԵՐ. ԹՐԱԴՕՇԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս երկուշաբթի դիշեր ժամը 9ին, Սէ – նէմա Փաքսի մէջ (ռիւ Պուալօ)։

ՀԱՄԼԷԹ

Ողբերգ. 8 արար, Շէյքսփիրի։

Համլէթի դերը կը կատարէ ԹՐԱԴՕՇ։

ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Այս ներկայացումը կը վերջանայ զուարթ ասկնկալով մը։

ՀԱՑԿ. ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆ.— Եկեղեցաշէն Տիկնանց Յանձ – նախումբը կը ծանուցանէ թէ իրենց տա – րեկան տօնավաճառը տեղի պիտի ունե – նայ Մայիս ութին Պօննըթէրի սրահնե – րուն մէջ զեղեցիկ անակնկալներով եւ պարահանդէսով, որ պիտի սկսի ժամը 15ին։ Կը խնդրուի բոլոր հայ առեւտրա – կաններէ եւ ընտանիքներէ քաջալերել ներկայացող տիկինները։

ՀԱՒԿԹԱՒՕՂ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Համաչարանճադի Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը, Զատկի առթիւ հաւ – կէթախաղ մը սարքած է, Ապրիլ 11ին, երկուշաբթի ժամը 14ին, Ցոյներու սրա – հը, 5 ռիւ Պօնֆուա։

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թը – ւականը։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՂՔԱՏԱՆՆԱՄԷՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Աղքատախնամ Որբախը – նամ Միութեան վարչութիւնը չնորհակա – լութեամբ ստացած է Պ. Միհակ Ափրիկ – եանէ հազար ֆրանք, փոխան ծաղկեպատ – կի, ողբացեալ Տիկին Հրաչեանի դառնա – զէտ մահուան առթիւ։

× *Աղքատախնամի կազմակերպած վի – ճակահանութիւնը, որ տեղի ունեցաւ Մուրատ Ռաֆայէլեան Նախկին Սանուց Միութեան պարահանդէսի առթիւ, վամ – փինկի մէջ, չահած են հետեւեալ թիւերը. 5 7 43 86 93 162 216 236 340 640 736 754 823։ Դիմել Պ. Ց. Փափազեանի վաճառա – տունը 3 Ռիւ Լաֆայէթ, ստանալու հա – մար պարգեւները։*

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԱՐԱՔՍ, մանկական պատանեկան մա – տաթերթ։ Գ. տարի, թիւ 3 (1975 Մարտ)։ Հասցէ. — 14 Ռիւ տիւ Սօլէյլ, Փարիզ։

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Յունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, ե. Թաղամասի սրահը։

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի։
Մէզօն տը լա Շիմի

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՕԳԱՓՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մեքսիկոյէն Տիկին Նէլլի Առաքէլեան իր եղբայրը՝ Ժիրայր Փէրճէմեանը դուն – լուն առթիւ Տիկ. Ագնիս Գազազեանի Ջ. – ջոցաւ 25 տոլար կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչի Տան Ֆոնտին։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Քրիստափոր խումբի ժողովը այս երեքշաբթի իրիկան ժամը 9ին Քաֆէ Րէժանի վերնայարկը։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻԼԱՑԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Փարիզի եկեղեցւոյ Լիլլայի դպրոցին Սանուց Միութեան կող – մէ։ Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԻՆ

Մարտ 27, կիրակի ժամը 16էն կէս պ – չեր, Քէս տ'Էփառնէը, 32–34 Ավընիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլա։

Գեղարուեստական բաժին, մասնակ – ցութեամբ փարիզահայ արուեստագէտ – ներու։ Մուտք 250 ֆր.

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ — ԾԻԾԱՂԻ ՕՐ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ 22 ՄԱՐՏ 1955 ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE IENA — 10 Av. d'Iéna — Métro: Iéna

Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ - ՎԱՀԱՆ

Կը ներկայացնեն հայ երգիծաբանութեան անմահ վարպետին Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն 3 արար

Տոմսերը կը ծախուին Հ. Բալուեան գրատունը։

ՄՈՒՏՔԻ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Զատիկի կիրակին Ապրիլ 10ին վամ – փինկի մէջ։

Կախարդական մթնոլորտի մէջ։

Հաճելի անակնկալներ եւ առաջնա – կարգ նուագախումբ։

ՓՕՂ ՄՕՐԻՍ

Պիտի գուարճանաք միաժամանակ օգ – տակար ըլլալով։

Այրլ Տիկին Ազատի Ազլաղանեան, Պ. Տիրան Ազլաղանեան, Պ. Յակոբ Ազլա – ղանեան, Տէր եւ Տիկին Պալիկեան (Կրը – նոզը) յաւով կը ծանուցանեն իրենց ա – մուսնոյն, հօր, եղբօր,

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԱՂԼԱՂԱՆԵԱՆԻ

մահը յետ երկարատեւ հիւանդութեան։

*Յուղարկաւորութիւնը, վաղը երկու – շաբթի, Մարտ 21, ժամը 13·3*ին։ Յա – ւաքուիլ իր բնակարանը, 33 ռիւ Մատամ Քիւրի, Պանեէօ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Քօմիւնալի գերեզմանատու – նը։*

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, *Boulevard de Stalingrad*, 84
— *CHOISY-LE-ROI* (Seine) —

FOURRURES FOURRURES FOURRURES FOURRURES

MARIGNAN — LE FRANÇAIS

Շարժանկարի սրահները կը ներկայացնեն՝
ԱՇՈՏ ՄԱԼԱՔԵԱՆԻ
Վերջին շարժանկարը՝
LES AMANTS DU TAGE
« Թագոյի սիրահարները», հետեւո – դութեամբ Ժոզէֆ Քեսէլի վէպին եւ խա – ղարկութեամբ Ժքաննսուազ Արնուի եւ Տանիէլ Ժըլէնի

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԵՒ ՋՈՒԹԱԿԻ ԴԱՍԵՐ

Զարգացած Հայուհի մը կը ստանձնէ հայերէնի, ջութակի, ֆրանսերէն լեզուով մաթէմաթիքի եւ ուրիշ դասեր՝ նպաս – տաւոր պայմաններով։

A. H. c/o Khedechian, 18bis Allée Velléda, Villemomble (Seine)
Հեռաձայն կը Ռէնսի 36–94։

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՅՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հայգուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ։

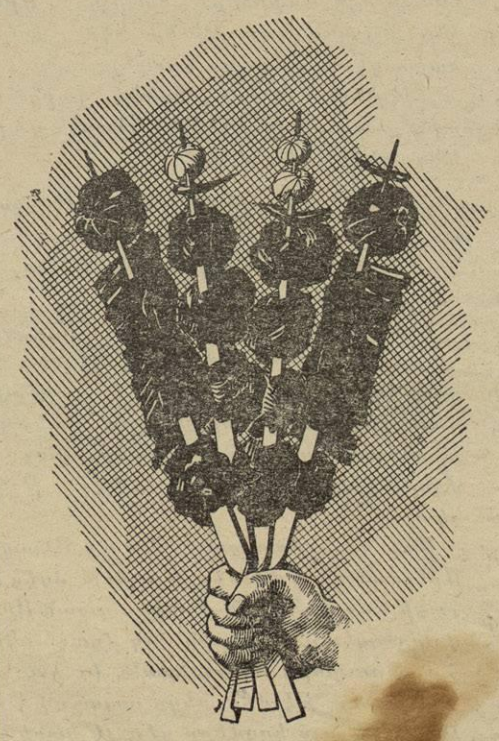
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

LUCIEN DURAND

ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ

23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2) GUT. 36-71

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ–ՏՆՕՐԷՆ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր կերակուրներ

ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «շաշլիք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ՄԱՐՏ ★ MARDI 22 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7628 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3039

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՎԱՍՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ

●

Վաղը՝ 23 Մարտ, Հանրապետութեան Տարեդարձը (Մեքսիկոյ) կը սկսի քննել Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման խնդիրը :

Միտքերը պատրաստուած են արդէն եւ չի կարծուիր որ մեծ դժուարութեանց հանդիպի վաւերացումը :

Վարչապետը եւ արտաքին գործերու նախարարը անհրաժեշտ բացատրութիւն – ները տուած են իրաւասու յանձնաժողով – ներուն, որոնք մեծ մասով համաձայն են վաւերացման :

Լրացուցիչ լուսաբանութիւններ պիտի տրուին ժողովին առջեւ, որ լայնօրէն պի – տի քննէ բոլոր կէտերը, լման երեք օր :

Ելքը ապահով կը համարուի նաեւ անոր համար որ, արեւմտեան Գերմանիոյ խոր – հրդարանը արդէն վաւերացուցած է հա – մաձայնութիւնները, մէկն ըլլով Սարի պայմանագիրը :

Միւս կողմէ, կառավարութիւնը հա – կադրուած է նկատի առնել Դաշնակիցնե – րուն տրամադրութիւնները :

Արտաքին գործերու նախարարը, Պ. Փինէ, յանձնաժողովներուն առջեւ զեկու – ցում տուած ատեն, հարկ զգաց կարդալ Զըրչիլի մէկ նամակը, որ ուղղուած էր Պ. Մենէս Ֆրանսի եւ որ կը յիշեցնէր վաւերացման տիպողութիւնը :

Պահպանողական վարչապետը պարզա – պէս կ'ըսէր .

— Եթէ Ֆրանսայի աթոռը թափուր մնայ միջազգային խորհրդաժողովներու մէջ, ուրիշ ազգեր պիտի փութան գրա – ւել զայն :

Կը հասկնաք թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզէ, այս դիւանագիտական բացատրութեամբ :

Վաւերացման համար նպաստաւոր պա – րագայ մը կը համարուի, վերջապէս, Այ – զընհաուերի վերջին հաւաստիքը :

Մ. Նահանգներու նախագահը Մարտ 10ին նամակ մը ուղղելով եօթը պետութեանց վարչապետներուն, կը յայ – տարարէր .

— « Մ. Նահանգները յանձն կ'առնէ պահել Եւրոպայի մէջ, միասին հաշուելով Գերմանիան, անհրաժեշտ համարուած ուժերը, մասնակցելու համար Հիւս. Ատ – լանտեանի հաւաքական պաշտպանու – թեան, ցորչափ վտանգ մը կը տեսնուի այդ շրջանին մէջ : Այս յանձնառութիւնը ի զօրու է, երբ վաւերացուած ըլլան Փա – րիզի համաձայնութիւնները :

Կը յիշուի թէ Մեծն Բրիտանիան ալ անցեալ տարի յանձն առաւ ցամաքային եւ օդանաւային ուժերը պահել Եւրոպական ցամաքին վրայ, առանց ժամկէտ որո – շելու :

Վաւերացումը խափանելու համար դե – րադոյն ճիգերը կը թափէ Մ. Մխութիւնը :

Վերջին փորձը տեղի ունեցաւ Մարտ 18ին, երբ Մոլոթով նոր ծանուցագիր մը կը յանձնէր Մոսկուայի Ֆրանսական դես – պանին, ազդարարելով թէ պիտի խզեն 1944ի փոխադարձ օգնութեան դաշինքը, եթէ Ֆրանսա վաւերացնէ Փարիզի համա – ձայնութիւնները :

Անցեալ Դեկտ. 16ին ալ նոյնիմաստ ազդարարութիւն մը ուղղած էր, եւ սա – կայն Ազգ. ժողովը կատարեց վաւերա – ցումը :

Ճիշդ է որ ընդդիմադիր հոսանքները կը չարունակեն դրդռել հանրային կարծիքը, առաջնորդութեամբ համաձնաւոր կու – սակցութեան :

Եւ սակայն, դեռևս հարթուած է ար – դէն եւ միայն կառավարութեան տապա – լումը կրնայ նոր յետաձգում յառաջ բե – րել :

Բոլոր պատասխանատու դէմքերը կ'ըմ – բռնեն թէ ուրիչ ելք չունին :

Ինքնապաշտպանութեան պայքար մըն է որ կը մղուի :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՈՒՐԻՇ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ ԱԼ ՊԻՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻՆ

●

ԻՆՉ Կ'ԸՍԷ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԲԸ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարա – րը, Պ. Ֆ. Տըլլըս, Քանատայէն Ուշինկ – թըն վերադառնալով յայտարարեց թէ կարզ մը խորհրդաժողովներու վերաբեր – եալ վաւերագիրներ ալ կը պատրաս – տուին, բայց չի պիտի թէ ե՛րբ պիտի հր – րատարակուին : Օդանաւէն վար իջած ա – տեն, թղթակիցները հարցուցին թէ Փոց – տամի խորհրդաժողովին դիւանաթուղ – թերն ալ պիտի հրատարակո՞ւի : Նախա – րարը պատասխանեց .

— Այդ մասին բան մը չեմ գիտեր : Շատ մը վաւերաթուղթեր կը պատրաստուին : Ես անձնապէս չեմ զբաղիր : Պատմագիր – ներու գործն է այդ :

Փոցտամի խորհրդաժողովը տեղի ունե – ցաւ 1945 Յուլիսին, իբրեւ լրացուցիչ մա – սը Եալթայի համաձայնութեան : Ներկայ էին նախորդ նախագահ Թրումըն, Զըրչիլ եւ Սթալին, որուն յետոյ յաջորդեց Էթլի, վարչապետ ընտրուած ըլլալով : Ժողով – ը դաժողովը զբաղեցաւ Գերմանիոյ վերա – բերեալ գործերու կարգադրութեամբ, պարտեալ պետութեանց դաշնագիրներով եւայլն : Բրիտանական կառավարութիւնը հակառակ է պատերազմական շրջանի վա – ւերաթուղթերու, ինչպէս եւ Թէհրանի եւ Գահիրէի ժողովներուն առնչագրու – թեանց հրատարակութեան : Կարծուած – կան թէ այդ վաւերաթուղթերուն տպա – գրութիւնը չի կրնար պատրաստ ըլլալ Յունիս 30էն առաջ :

× Մոսկուայի հեռագրական գործակա – լութիւնը եւ խորհրդային մամուլը Մարտ 19ին միայն հաղորդեցին Եալթայի գագաններքներուն հրատարակութիւնը : Կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, «Փը – րաւտա» կ'ըսէ թէ «Եալթայի խորհրդա – ժողովը վարկաբեկելու փորձերը իրակա – նին մէջ յանդիցան Մ. Նահանգները վար – կաբեկելու : Ամերիկայի վարիչ շրջանակ – ները անդամ մը եւս դիմակաթափ եղան, իբրեւ թշնամի խաղաղութեան եւ միջազ – գային գործակցութեան : Իրենց արարք – ները նոր կասկածներ ներշնչեցին Ատլան – տեան համակցութեան իրենց ընկերակից – ներուն, չեչտելով ներքին անհամաձայ – նութիւնները : Պարապ տեղը չէ որ ամե – րիկեան ինչպէս եւ արեւմտեան Եւրոպայի թերթերը կը հաստատեն թէ արտաքին գործերու նախարարութեան արարքը ա – մէն բանէ առաջ Մ. Նահանգներուն դէմ ղարձաւ » :

Պաշտօնաթերթը յետոյ կը մեղադրէ թէ արեւմտեան պետութիւնները բռնաբարե – ցին ոչ միայն Եալթայի, այլեւ Փոցտամի համաձայնութիւնները : « Մ. Նահանգնե – րը Ազգ. ժողովը վերածեցին իրենց ար – տաքին գործերու նախարարութեան մէկ մասնաճիւղին » :

Մոսկուայի դիւանագիտական շրջա – նակները հաւանական կը դանեն որ Մ. Մխութիւնը իր կարգին հրատարակէ Եալ – թայի խորհրդակցութիւնները, համաձայն խորհրդային առնչագրութեան : Կրնայ ըլլալ որ սպասեն անգլիական պատճէնին հրատարակութեան :

ԱՏԱՆԱ. ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԽԱՐԻՍԽ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ ափրիկեան Տրիպոլիսէն Ատանա փոխադրուած է ամե – րիկեան օդանաւային ռազմատիեզերական հրամանատարութիւնը : Խորհրդային յար – ձակման պարագային, ռազմատիեզերա – կան օդաւարմիջը «զանգուածային մի – ջոցներ ձեռք պիտի առնէ փոխադարձա – բար», ինչպէս կը հաւաստեն նոյն աղբիւ – րէն : Այսպէս Ատանան պիտի կազմէ ա – մէնէն յառաջացեալ խարիսխը Մ. Միու – թեան դէմ :

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

★

ԾՈՒՒՆ ՈՒ ՇԻՏԱԿԸ

Ամէն անգամ որ խորհրդային հրատա – րակութիւն մը ձեռս անցնի, ուշադրու – թեամբ կը փնտռեմ նորակերտ հայերէն բառեր :

Դժբախտաբար մեծ թիւ մը չեն կազմեր յաջողած գիւտերը,— ժամկէտ, շինա – նիւթ, դիպուկ, եւն.

Որեան կրցած եմ հետեւիլ, բանի մը տասնեակը չանցնիր համբաւիը. մինչդեռ հարիւրներով կրնամ համրել անմոռանի, թխածոյ փոխառութիւնները, որոնք ոչ մէկ արդարացում ունին :

Երբեմն ամբողջ նախադասութիւններ կը կարկտեն, իբարու կցելով օտար բառեր, այն ալ ադճատուած հնչումով :

Ահաւասիկ հատ մը, հաղուած՝ Թիֆլի – սի «Սովետական Վրաստան» օրաթերթէն (8 Մարտ).

—ՍՍՌՄ Գիտութիւնների Ակադեմիայի կարելա — ֆիննական Ֆիլիալի բիւրո – դիայի ինստիտուտի իսթիոլոգիական հիսպեդիցիան ...

« Բիոլոգիա »ն կենսաբանութիւնն է : Գիտեմ եւ բառարան ալ ունիմ :

« Ֆիլիալ»ը՝ մասնաճիւղ կամ պարզա – պէս ճիւղ :

«Ինստիտուտ»ը՝ կաճառ, «իխտիոլո – գիա»ն ձկնաբանութիւն : «Էկսպեդիցիա »ն (էքսփետիսիոն) արշաւախումբ կամ ուղի – բառ մը, համաձայն իմաստին :

Միւս կողմէ, երբեմն տիրացուական եւ ձախաւեր հայկաբանութիւններ ալ կը փորձեն :

« Սովետական Հայաստան » օրաթեր – թին մէջ հանդիպեցայ հետեւեալ բառին. — հեռուստատեսական *կեդրոն* : (3 Մարտ 1955) :

Լուրին կցուած *տելեվիզոր* բառէն հաս – կըցայ թէ *թելեվիզիոն* ըսել կ'ուզեն :

Կարծեմ ժամանակն է որ սորվինք եւ տարածենք այս բառին համապատասխան հայերէնը :

Մանաւանդ որ, գործիքը հայկական տուներու մէջ ալ կը փայլի, Եւրոպայէն մինչեւ Ամերիկա, եւ դարձած է անբաժան մէկ մասը ամենօրեայ կեանքին, ինչպէս անթելը (ռատիօ) :

Ես ատեն մը կը գործածէի *հեռատեսիլ* բառը, հետեւելով բառին կազմութեան.— *հեռու եւ տեսիլ* : Այս վերջին բառը յա – ճախ կը գործածուի մեր թատերական կեանքին մէջ :

Կարելի է գրել նաեւ *հեռատպատկեր*, բառին միւս՝ վերացական իմաստին վե – րապահելով *հեռանկարը* :

Ամերիկայի մէջ եւ այլուր կը գործա – ծեն *պատկերատիւբ*, որ շինծու է եւ ա – նիմաստ :

Եթէ «հեռատեսիլ»ը կամ «հեռապատ – կեր»ը նուիրագործենք, տակաւին կը մնայ գտնել դիտողներուն (թելեվիզեօր), բա – յին (թելեվիզէ) եւ ածականին հայերէնը (թելեվիզէ գեկուցում կամ նման) :

Եւ այսպէս բազմաթիւ բառեր որոնց մասին պիտի խօսիմ յաջորդաբար :

× Պոլսական թերթ մը կը գրէ.— Նա – խագահ Ճէլալ Պայարի *պատգամը* Իրաքի թագաւորին :

«Մեսաճ»ը պատգամ է կամ պատ – գամագիր, տառական իմաստով : Բայց կը նշանակէ նաեւ *դիր*, նամակ, հեռա – գիր եւն. :

Վեհապետ մը պատգամ չի դրկեր ուրիշ վեհապետի մը : Վ.Ա.Հ.

ՊԱՅՔԱՐ ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ԾԱՆՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

ԽԱՆՈՒԹՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՓԱԿՈՒԻ՞Ն ՄԱՐՏ 28ԻՆ

Ուրբաթ օրուան բուռն վիճաբանու – թիւններէն հաք, որոնք տեւեցին մինչեւ առաւօտեան ժամը 3, Ազգ. ժողովը հաւա – նեցաւ եմտեական օրէնքին քննութիւնը յետաձգել Մարտ 28ին :

Կառավարութիւնը դժուարաւ չահեցաւ այս յաջողութիւնը, վասն զի զօրա որ հոսանք մը կազմուած էր, անմիջապէս ջնջելու համար հարկային օրէնքին 33 յօդուածը եւ հարկախոյզները (Փոլի – վալան) :

Վիճաբանութեանց ընթացքին ակնարկ – ներ եղան գրավաճառ Փուժատի կազմա – կերպած չարժումի մասին, որ կրնայ վը – ասնգաւոր համեմատութիւններ ստանալ, չատերու կարծիքով : Այդ օրը Փուժատ ինք ալ յաջողած էր մուտքի տոմսակ մը ճարել եւ մնաց մինչեւ առտու, իր կու – սակիցներուն հետ :

Ժողովէն հաք, Փուժատեան չարժումին պատասխանատուներէն հարիւր հոգի հաւաք – ուեցան մասնաւոր պանդոկի մը մէջ որ ի – րենց կեդրոնատեղին է, կարզ մը հրա – հանգներ ստանալու եւ պատառ մեկնելու համար : Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ժողովը տեղի ունեցաւ ջղագրգիռ մթնո – լորտի մը մէջ : Մէկը միւսէն կծու բառեր կը գործածուէին, ճաղկելու համար այն երեսփոխանները որոնք «դաւաճանեցին », կառավարութեան կողմը բռնելով : Ամէն – քէն ալ կը կրկնէին թէ այլեւս միամտու – թիւն է բան սպասել խորհրդարանէն եւ թէ այս անգամ պէտք է կարուկ միջոց – ներու դիմել, իրենց դասը չահելու հա – մար :

Փուժատ ինքն ալ խօսք առնելով յայ – տարարեց .

— Այլ եւս ամէն բան վերջացած է. կարելի չէ բան սպասել այս տեսակ ներ – կայացուցիչներէ : Կը պահանջեմ պայքար բանալ բոլոր անոնց դէմ որոնք դրժեցին իրենց խօսքը, մինչեւ այստեղ գալէ եւ ունկնդրութիւն խնդրելէ հաք : Պէտք է լուալ բոլորն ալ ... Անոնք դաւաճաններ են : Պոյքոթ հռչակեցէք անոնց դէմ ի – րենց գաւառներուն մէջ, անխնայ ըսէք ինչ որ կը մտածէք իրենց մասին ...

Ցետոյ խնդրավաճառութեամբ քուէարկել տուաւ բանաձեւ մը որուն համաձայն բո – լոր խանութները պիտի փակուին Մարտ 28ին, երբ Ազգ. ժողովը կը սկսի քննել հարկային խնդիրները : «Այս անգամ փակ – ման հրամանը ետ պիտի չառնուի : Ցոյ – սեր սարքեցէք ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, նահանգապետութեանց եւ կառավարչու – թեանց առջեւ : Տեսնենք ինչպէս պիտի արձագանգեն մեր դժգոհութեան արտայայտու – թիւնը » :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՃԱՇԱԳԻՆ ՁՓԱԽՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

(ՋԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԷՆՔ)

Մարսէյլի Հայ Արեւնոյշներ եւ Արիներ	10·000
Դ. Թեւանեան (*Ճաշարան Եար*)	5·000
Վալանսի եկեղեցւոյ «Արաքս» *երդչախումբը*	1·000
Տիկ. Լիւսի Կարապետեան (*Նախկին որբուհի, Մարսէյլ*)	1·000
Տիկ. Ֆ. Ֆրէնկեան (*նախկին որ – բուհի, Մարսէյլ*)	1·000
Վ. Պապոլեան (*Մարսէյլ*)	1·000
Տէր Տիկին Արամ Արմաղանեան (*Փարիզ*)	1·000
Տիկին Ալոյեան (*աղջկան Վարսե – նիկի տարեդարձին առթիւ*)	500
Տիկ. Հայկուհի Տատուրեան (*իր պատկին յիշատակին*)	2·000
Գումար՝	22·500
Մարտ 20ի գումարը	554·550
Ընդհ. գումար	577·050

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէն 8400 ֆր. կը տրամադրէ Ահարոնեան դամբարանին համար :

Սպասել «Ցառաջ»ի վարչութենէն :

ՆՅՈՒԹԵՐ ՄԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՎԱՂՎԱ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

(ՁԱՓՅՈՒ ՆԱՅԱԽԶ ՎՃՌՆ ՀՅՈՂՈՒՎԱՏՈՒՅՆ)

ՆՈՂՈՒՄՆՈՑ ՂՈՒԿՈՎԵՂՈՒ

Մ.

Ղեղմյենի, որ մոտ էին Ղուկասի գյուղերը, Ղուկասը ուղարկեց Նոյեմ Պոռնացի մոտ՝ հրավիրելու նրան գալ Ղուկաս, որ նրանք միասին գնան Տիգրան Մեծի մոտ՝ նրան հնազանդվելու համար։ Նոյեմ Պոռնացին, որ Ղուկասի հետ էր եղել Տիգրան Մեծի մոտ, երբ նա գնում էր Ասորիքի վրա, ասաց Ղուկասի դեսպանին. «Ես ինքս գնալու էի Ղուկասի մոտ, որ նրան հրավիրեմ Տիգրան Մեծի մոտ, բայց ես հիվանդ եմ, ուստի չեմ կարող գնալ։ Ես իմ որդուս կուղարկեմ Ղուկասի մոտ, որ նա գնա Տիգրան Մեծի մոտ»։ Նոյեմ Պոռնացին իր որդուն՝ Ասորուն, ուղարկեց Ղուկասի մոտ։ Ասորը գնաց Ղուկասի մոտ և նրան ասաց. «Հայրս ինձ ուղարկեց քո մոտ, որ ես գնամ Տիգրան Մեծի մոտ, բայց ես հիվանդ եմ, ուստի չեմ կարող գնալ։ Ես իմ որդուս ուղարկեցի քո մոտ, որ նա գնա Տիգրան Մեծի մոտ»։ Ղուկասը պատասխանեց նրան. «Ես ինքս էլ գնալու էի Տիգրան Մեծի մոտ, բայց հիվանդ եմ, ուստի չեմ կարող գնալ։ Ես իմ որդուս ուղարկեցի քո մոտ, որ նա գնա Տիգրան Մեծի մոտ»։ Ասորը պատասխանեց Ղուկասին. «Ես ինքս էլ գնալու էի Տիգրան Մեծի մոտ, բայց հիվանդ եմ, ուստի չեմ կարող գնալ։ Ես իմ որդուս ուղարկեցի քո մոտ, որ նա գնա Տիգրան Մեծի մոտ»։ Ղուկասը պատասխանեց նրան. «Ես ինքս էլ գնալու էի Տիգրան Մեծի մոտ, բայց հիվանդ եմ, ուստի չեմ կարող գնալ։ Ես իմ որդուս ուղարկեցի քո մոտ, որ նա գնա Տիգրան Մեծի մոտ»։ Ասորը պատասխանեց նրան

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՕՐԱԹԵՐԹ

•

Ամառային ժամանակ ես ամեն առավոտ ժամը 6-ին ոտքի էի կենում, ինքս ինձ համար ջեզվե սուրճ էի եփում, ծխում էի մի հատ սիգարետ և նստում էի գրասեղանիս առջև։ Ես ամեն առավոտ գրում էի, ինչպես ասում են, ինչ գլուխս եկավ։ Ես ոչ մի ժամանակ չեմ ունեցել ինձ համար որևէ կանոն կամ սահմանափակում դնել։ Ես գրում էի այնքան, որքան ինձ հաճելի էր։ Ես ոչ մի անգամ չեմ ստիպել ինձ գրել, ոչ մի անգամ չեմ ասել ինձ, որ ես պարտավոր եմ գրել այսքան էջ։ Ես գրում էի միայն այն ժամանակ, երբ ինձ հաճելի էր։ Ես ոչ մի անգամ չեմ ստիպել ինձ գրել, որովհետև գիտեի, որ ստիպելով ինձ գրել, ես կարող եմ ամեն ինչ փչացնել։ Ես գրում էի միայն այն ժամանակ, երբ ինձ համար հաճելի էր գրել

Յոյցի նախօրեակին ձրի պիտի բաշխո՛ն հինգ հարիւր հատոր օրինակ «Ֆրանսա – կան Եղբայրութիւն» թերթէն :

Հարկատուներուն համակրանքը չահե – լու համար Փուժատ ուրիշ միջոց մըն ալ մտածեր է, բայց առ այժմ կը յետաձգէ, առարկութիւնները լսած ըլլալով : Այդ մի– ջոցն է — ինչպէս կը բացատրէ « Լը Մոնտ» — պատուիրել առեւտրականնե – րուն որ տուրքերը չվճարեն, ոչ ալ հաւա– քեն եւ պահեն, այլ ծախսած ապրանք – ներու դիմերէն զեղչեն անուղղակի տուր– քերը, ուրիչ խօսքով՝ աւելի աժան ծա – խեն :

× Կարդ մը թերթեր կը գրեն թէ պա – ռակտում ծագած է Փուժատի բնակած քաղաքին մէջ (Սէն Սէոէ) եւ թէ իր ըն – կերներէն 14 հոգի 200 էջնոց գիրք մը պիտի հրատարակեն քանի մը օրէն, կարդ մը մեղադրանքներ ուղղելով կազմակեր – պութեան վարիչին դէմ :

ՍՈՒՐԻԱ ԵՒ ԻՐԱՔ
ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑԱՆ

ԵԳԻՊՏՈՍ ՆՈՐ ԴԱՇԻՆՔ ՄԸ ԿՈՒԱԶԱՐԿԷ

Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ Իրաքի վարչապետը եւ Սուրիոյ արտաքին գոր – ծերու նախարարը կատարեալ համաձայ – նութեան մը յանդեցան վերջին օրերս քըն– նուած բոլոր խնդիրներու մասին : Պաղ – տոնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ Սուրիա լրիւ ապահովութիւններ ստացաւ Իրաքի տեսա – կէտներու մասին : Իրաք եւ Սուրիա կը յուսան թէ արաբական երկիրներու միաց– ման ջանքերը պիտի շարունակուին, զօ – րացնելով արաբ ազգերուն հաւաքական դիրքը : Սուրիոյ արտաքին նախարարը հաւաստիք ստացած է թէ Իրաք փոխա – դարձ օգնութեան դաշինք մը կնքելէ Թուր– քիոյ հետ՝ պարզապէս ապահովելու հա – մար Միջին Արեւելքի պաշտպանութիւնը :

Պաղտատի բանակցութիւնները չորս օր տեւեցին : Գոյացած համաձայնութեան հետեւանքով էր որ յետաձգուեցաւ արաբ վարչապետներու նոր խորհրդաժողովի մը դումարումը Գահիրէի մէջ :

× Գահիրէի սուրիական նոր դեսպանը, Ահմէտ Շուքայրի յայտարարեց լրագրա – կան ասուլիսի մը առթիւ.— Քննեցինք Եգիպտոսի առաջարկած դաշինքին մանրամասնութիւնները : Տեսնելինք նաեւ արաբական բանակներու միացեալ հրա – մանատարութեան խնդիրը, ինչպէս եւ ապագայ քաղաքական եւ տնտեսական դործակցութիւնը Եգիպտոսի, Սուրիոյ եւ Արաբիոյ միջեւ » :

Դեսպանը յետոյ ըսաւ թէ Դամասկոս պիտի վերադառնայ քանի մը օրէն, խոր – հրդակցելու համար կառավարութեան հետ, Եգիպտոսի հետ կատարուած բա – նակցութեանց մասին : Վարչապետներու խորհրդաժողովը պիտի դումարուի երբ վերջնական Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միջեւ կատարուած բանակցութիւնները :

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ ծրագրուած դաշինքը հետեւեալ տրա– մադրութիւնները կը պարունակէ . —

1· Մնայուն խորհուրդ մը ստեղծել Ե – գիպտոսի, Սուրիոյ եւ Արաբիոյ ազգ· պաշտպանութեան նախարարներէն . — 2· Ստեղծել անտեսական խորհուրդ մը, նոյն երկիրներու անտեսական նախարարներէն . 3·— Արաբական դրամատուն մը հաստա– տել արաբական դրամադլուխով եւ արա – բական դրամ մը չրջաբերութեան հանել . 4·— Միացեալ հրամանատարութիւն մը հաստատել, արաբական զօրքը կազմա – կերպելու եւ մարզելու համար :

× Թուրքիա մերժեց ընդունիլ Սուրիոյ կառավարութեան մէկ յանձնախումբը՝ արա – բական երկիրներու յարաբերութեանց մա– սին : Վարչապետը իր մօտ հրաւիրելով Անգարայի սուրիական դեսպանը, յա – յտարերց թէ Թուրքիա-սուրիական յարաբ– րութիւնները ծանրակչիռ ստուգման մը հասած են : Ցուչադիրը վերագարձնելով , Ատնան Մենտերէս ըսաւ թէ անոր պարա– նոյած տեղեկութիւնները եւ Սուրիոյ ու Եգիպտոսի ծրագրած դաշինքը ճշմարտու– թեան չեն համապատասխաներ :

× Եգիպտոսի ազգ· առաջնորդութեան նախարարը, Սալեհ Սալեմ, յայտարարեց թէ արաբական պետութիւնները պէտք է նրբանցք մը ունենան Իսրայէլի մէջ, նե– ճիպի անապատային չրջանին վրայ, յա – մաքէն կապուելու համար Յորդանանի հետ :

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ նչա – նակուեցաւ Ազգընհատչըի կողմէ, Հ. Սթեսըն, — աննախընթաց դէպք մը ազ – գերու պատմութեան մէջ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ

Դասախօսութիւն նուիրուած Հայկ· մշակոյթին :

Այս Շաբաթ իրիկուն Մարսէյլի համա – լսարանի Ամփիթատրոնին մէջ (40, Ալէ Լէօն Կամպէթա) ժամը ճիշդ 21ին :

Կը խօսի գրագէտ

ԿՈՍՏԱՆ ԶԱՐԵԱՆ

Նիւթը՝ ՀԱՅԿ· ՄՇԱԿՈՑԹԻՆ ԻՆՔՆԱ – ՏՊՈՒԹԻՒՆԸ :

Դասախօսն ու իր գրական գործը կը ներկայացնէ՝ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Յունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, ե· թաղամասի սրահը :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Կը տօնուի՝ Մարտ 27ին, կիրակի :
Մէզօն տը լա Շիմի

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ
ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Հ· Բ· Ը· Միութեան Նուպարեան Մա – տենադարանին 11 Սեռւար Ալպօճի, սը – րահներուն մէջ պիտի դասախօսէ մարդա– բանութեան փրօֆէսէօր ՌԸՆԷ ԽԵՐՈՒՄ – ԵԱՆհետաքրքրական նիւթ մը ունենալով· «Կրուփ Սանկէն է լը Փրօպլէմ տը լա բաս շէ լէ զ'Արմէնիէն » :

Այս Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը վեցին :

Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը :

Մուտքը ազատ է :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի երեկոյ Քատէ սրճա – րանի վերնայարկը ժամը 9ին : Կը չարու – նակուի մաքերու փոխանակութիւնը՝ 1921 Փետրուար 18ի դէպքին պարզա – բանութեան մասին :

ՀԱՅՕՑ ՕՏԱՆԱՒՈՐԱՑ ՀԻՒԱՆԴ ՄԸՆԴ

ԼԻՈՆ·— Եկեղեցիէն Տիկնանց Յանձ – նախումբը կը ծանուցանէ թէ իրենց տա – րեկան տօնավաճառը տեղի պիտի ունե – նայ Մայիս ութին Պօննըթէլի սրահնե – րուն մէջ դեղեցիկ անակնկալներով եւ պարահանդէսով, որ պիտի սկսի ժամը 15ին : Կը խնդրուի բոլոր հայ առեւտրա – կաններէ եւ ընտանիքներէ քաջալերել ներկայացող տիկիններուն :

ՀԱՒԿԹԱՒՕՂ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Համաչարսանճագէտ Հայր· Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը, Զատկի առթիւ հա– կիճախաղ մը սարքած է, Ապրիլ 11ին, երկուշաբթի ժամը 14ին, Յոյներու սրա– հը, 5 ռիւ Պօնֆուա :

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թը – ւականը :

ԴԵՌ ԿՐՆԱՔ ՁԱՐԵԼ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1955

(Բ· ՏԱՐԻ)

կազմեց՝ ԿԱՐՕ ԴԷՈՐԳԵԱՆ

Ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ , պատկերազարդ :

Գրական էջեր·— Հայկ· կեանք, Ար – ուեստի աշխարհ, Հայաստան, կէս – դժբ– կական, գաղութներ (Լիբանան եւ Սու– րիա), երգիծանք, մարզաշխարհ, անց– քեր, մահագրութիւն, օրացոյց եւն· :

ԳԻՆ 1200 ՖՐԱՆՔ

Թղթատարի ծախքով 1300 : Դիմել՝ «Յառաջ»ի գրատուն Հրանտ Սամուէլի :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ համար Ց· ՄԱԼԱՔԵԱՆԻ՝

3, Bd. Théodore Turner, Marseille

ԿԱՐԴԱՅԻՔ ԱՆՊԱՏՃԱՌ

«ԽԱՉԻՆ ՃԱՄԲԱՆ»

Նոր հրատարակուած հատոր մը, որ կը պարունակէ յուզիչ ու արտակրաւ դէպ – ուաններ մեր տարագրութեան կեանքէն :

Գին 400 ֆռանք :

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառներուն մօտ եւ կամ դիմել հեղինակին՝ Ծ· ՊԻՐ – ՊԻՐԵԱՆԻ, 104, Ավընիւ տ'Իթալի , Փա – րիզ :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻԼԱՅԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Փարիզի եկեղեցւոյ Լիլլայի զգրոցին Սանուց Միութեան կող– մէ : Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԻՆ

Մարտ 27, կիրակի ժամը 16էն կէս գի– շեր, Քէս տ'Էփառնէը, 32–34 Ավընիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլա :

Գեղարուեստական բաժին , մասնակ – ցութեամբ փարիզահայ արուեստագէտ – ներու : Մուտք 250 ֆր·

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Քրիստափոր խումբի ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Քաֆէ Րէժանի վերնայարկը :

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Ա– հարոնեան խումբի ընդհ· ժողովը այս հինգշաբթի ժամը ճիշդ 21ին, Ապդ· Տան մէջ : Օրակարգ·— «Նոր Սերունդ»ի Օրը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ — ԾԻԾԱՂԻ ՕՐ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ 22 ՄԱՐՏ 1955 ԺԱՄԸ 9ԻՆ

SALLE IENA — 10 Av. d'Iéna — Métro: Iéna

Ա· ԳՄԲԷԹԵԱՆ ԵՒ ԳՐԻԳՈՐ - ՎԱՀԱՆ

Կը ներկայացնեն հայ երգիծաբանութեան անմահ վարպետին Յ· ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն 3 արար

Տոմսերը կը ծախուին Հ· Բալուեան գրատունը :

ՄՈՒՏՔԻ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՍԵՒԱՍՏԻՈՅ ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻ – ՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ՝

ԹԱՏԵՐԱ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ապրիլ 3ին, կիրակի ժամը 15էն կէս գիշեր :

Խսիի բաղաբապետարանին մեծ սրահը : Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

MARIGNAN — LE FRANÇAIS

Շարժանկարի սրահները կը ներկայացնեն՝

ԱՇՈՏ ՄԱԼԱՔԵԱՆԻ

վերջին շարժանկարը՝

LES AMANTS DU TAGE

« Թաժոյի սիրահարները», հետեւո – դութեամբ ժոզէֆ Քեսէլի վէպին եւ խա – դարկութեամբ Ֆրանսուազ Արնուի եւ Տանիէլ Ժըլէնի

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին , Միութիւններէն մեծ սրահին մէջ :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲԻ

Ընկերական հաւաքոյթը այս կիրակի , ժամը 16էն 23 : Գեղարուեստական բաժին, պար եւ պիւֆէ :

Կը հրաւիրուին անդամներն ու համա – կիրները , Ապդ· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թը– րէվիզ :

Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՑԵՂԻՆ ՁԱՑՆԸ Բ· հատոր : Պատկերներ երեսմնի զաւառէն, Քիւրտիստանի լեռ – ներէն եւ ամերիկեան դրացիներէն : Գրեց՝ Արամ Հայկազ, 315 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ : Դիմել Պարսամեան դը– րատուն : Գին 750 ֆրանք :

ՈՐԴԻՔ ՅԱՄՄԱՆ, գրեց Շաւարշ Նար– դունի : Տպ· Արաքս : 1955 : Գին 100 ֆր· :

ԱՅՍՊԻՍ ՄԵՆՅԱՆ ԱՆՈՆՔ··· (Թա – ւերախաղ 4 արար) : Գրեց՝ Ասրինէ Տա– տրեան, Իսթանպուլ 1954 : Գին 250 ղրչ· :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ· Կ· Խաչի Իթալիի մասնաճիւղը տա– րեկան ցերեկոյթ պարահանդէսը Մա – յիս ութին :

Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ

1955 Տարուոյ տօնական օրերու առթիւ, Դպրոցասէրի խնամակալութիւնը հետե· – ևալ նուէրները ստացած է եւ բոլոր նուի– րատուներուն կը յայտնէ իր սրտագին չը– նորհակալութիւնը · —

Պ· Պ· Զէքէմեան (Արտէշ) հինգ հազար Ֆրանք, Սահճեան (Քոլմար) հինգ հա – րիւր, Գալըպճեան (Փարիզ) հինգ հա – րիւր, Երուանդ Սրմաքէշեան հինգ հա – զար, Թէհանեան Ճաչարան (Եար) երկու հազար, Ուշաքլեան 1500, Պերճ Զաքը – ճեան երեք հազար, Շողիկեան երկու հա– զար, Մոսկոֆեան (Վէզինէ) հինգ հա – րիւր, Պապիկեան (Սէվրան) երկու հա – րիւր, Զ· Սապահան (Ռոնի) հինգ հա – րիւր, Ց· Տաղտճեան հազար, Ադամալ – եան (Փարիզ) հինգ հարիւր , Պաքըր – ճեան տասը հազար, Եէսիլքարահճեան հինգ հարիւր, Կ· Ցակոբեան (Փարիզ) 5 հազար, Տիկին Քէօլեան հազար, Պ· Պ· Սանոյեան հազար, Խորհէլեան, Տէր եւ Տիկին Վ· Պետրոսեան, Պ· Հ· Տէօվլէթ – եան հազարական, Պ· Լեւոն Մուրատեան (Փարիզ) երկու հազար, Պ· Պօղոս Ֆր – ըէնկեան հինգ հազար, Պ· Ձիլէրճեան 25 հազար Ֆրանք, Ֆ· Աւետեան տասը հազար Ֆրանք :

Գումար 84·700 Ֆրանք :

Պ· Պ· Թէրզեան ութ ժիւք, Պօյաճեան չորս պոյտ գուլպայ, Տիկին Զրբաչեան մէկ քէս արմաւ եւ մէկ քէս թուղ , Պ· Ա– դամ ճանճիկեան մէկ անուշ նարինջ , Մարզարեան երկու քիլօ պօնպօն, Լեւոն Յովհաննէսեան մէկ անուշ նարինջ, Հր – րաչեան չորս պատուղներ, Թապիպեան երե– սունը հինգ քիլօ չոր ծիրան, Տէր եւ Տիկ· Մատանկէօղեան ռասիօ մը :

(ԿՆԻՔ)

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Վիէն, կէմէրէկցի·— Ինչո՞ւ կը գրա – գիք այդ բանաստեղծութիւններով եւ իրենց գրա– բանութիւններով :

ԾԱԽՈՒ Է

Տուն մը , սափրիչի փոն տը fօմէրսով մը եւ ուրիչ խանութ մը : Երեք կառա – տուն, 14 սենեակ : Շատ յարմար դիներ եւ վճարման դիւրութիւն : Դիմել՝ ՄԱՆՈՒԿ– ԵԱՆ, 80, Av. de Livry, Sevran

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԱՐԴԵՐԸ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵՆԷՆ
Ets. THOMLAC
16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4)
52, Rue de Chalon, Paris (12)
4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
10, Ave. de Gennevilliers, Villeneuve-la-Garenne
ՊԱՏԻ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԻՐԱՆԵՐԿ՝ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
THOMLAC
Ձեր բնակարաններուն կուտայ գեղարուեստական հաճելի և ջերմ մթնոլորտ, իսկ ձեր պիւտճէին վրայ կը կատարէ խիստ կարեւոր խնայողութիւններ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
23
ՄԱՐՏ
MERCREDI
23 MARS
1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7629 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3040

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ն. Վ. ՍՈՒՏԸ

•

Փարիզեան ամսագրի մը խմբագրութիւնը կը հարցնէ զրպէչա Անառէ Մալրոյէ :

— Ձեր կարծիքով, ո՞րն է մեր դարաշրջանին յատկանիշը, Ազատագրութենէն ետք :

= Սուտը, կը պատասխանէ Մալրօ .

Ի՛նչ մտքով ալ արտասանուած ըլլայ այս հատու բառը, կը համապատասխանէ անողոք իրականութեան մը : Մանաւանդ քաղաքական եւ ընկերային տեսակէտով :

Նորութիւն մը չէ Նորին Վեհափառութիւն Սուտը, քաղաքականութեան մէջ :

Բայց, երբե՛ք այսքան լայն բացած չէր իր թեւերը, կազմելով առանձին աշխարհակալութիւն մը :

Վարակումը սաստկացաւ Բ. աշխարհամարտէն ետք, երբ յաջորդաբար պայթեցան զարմանազան զաղանիքներ, ապշութեան մատնելով դիւրահաւան բազմութիւնները :

Հսկայական ուժեր ասպարէզ նետուած էին, չոլչղուն եւ չռնդալից նշանախօսքերով, ինչպէս առաջին Մեծ պատերազմին (1914 – 1918) :

Ցաղթանակներ չահուեցան, կերպարանափոխելով Եւրոպան եւ ուրիշ աշխարհամասեր :

Նշանախօսքերուն ամէնէն սրատուէշը , փոքր ազգերու ինքնորոշման իրաւունքը , դարձաւ աչնան տերեւ : Եւ կամ երախայ մը մեռելածին :

Սառնաշունչ խորշակ մը, Ն. Վ. Սուտը ցամքեցուցած էր կենդանութեան բոլոր աղբիւրները :

Եւ, — ո՛վ հեգնութիւն — դասալքութեան ճամբուն վրայ իրար կը դիմաւորէին աչն ու ձմեռը : Դեղինը եւ կարմիրը : Քաղքենին ու յեղափոխականը :

Անշուշտ չատ աւելի մեղաւոր էր — եւ է՛ — ան որ չեփորը կը հնչեցնէր յեղափոխական ուժգնութեամբ : Նոր, արդար եւ ազատ աշխարհ մը կերտելու յաւակնութեամբ :

Այս պարագան աւելի չեշտուեցաւ Բ. աշխարհամարտէն ետք, երբ յաղթական նները ի վիճակի էին արդարութիւն բաշխելու տիրաբար, քանի որ խորտակած էին ամէն խոչընդոտ :

Ն. Վ. Սուտը անգամ մը եւս խուճապի մատնեց բարեմիտ բազմութիւնները, չարախինդ քրքիջներ արձակելով :

Պատմութիւնը անգամ մը եւս կրկնուեցաւ, — նորազատ ազգեր նորէն ինկան լուծի տակ, չինծու պիտակներով :

Իսկ անոնք որ ազատ են առ այժմ, անձկութեամբ կը սպասեն գալիքին :

Ո՛րքան պերճախօս վկայութիւններ Եալթայի խորհրդաժողովին առենապետութեանց մէջ, Սուտի եւ կեղծիքի տիրապետութեան մասին...

Եւ դեռ կայ Փոցտամը : Կատարեալ աուտծախ :

Մեր փոքր ածուն ալ ազատ չմնաց Սուտին հրապոյրներէն եւ աւերներէն :

Մինչեւ այսօր, թերթեր կան որոնք անսպառ դրամապլուխի մը վերածեր են Սուտը :

Անոնք թուղթ կը մրոտեն խեղաթիւրելով, կեղծելով, ժխտելով կամ վերիվայր չրջելով անվիճելի, պատմականօրէն ապացուցուած իրողութիւններ :

Ամէն տեղ ալ, գլխու վրայ տեղ ունի ո՛վ որ կրնայ ամէնէն հրէշային սուտերը յղանալ եւ «ասեղնագործել» :

Ամէնէն բացորոշ դէպքը դարձած է կրօնական ոճրագործ, բուռ մը գաղթեր արձակելու համար նոյնիսկ նահատակներուն դէմ, քառասուն տարի առքը :

Պարզ բանավէճ մը կը վերածուի խուժանամարտական մարզանքներու, տարինէր տեւելով :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ՓՈՒԺԱՏԵԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ԴԷՄ

•

Դատակնռ իշխանութիւնը քննութիւն բացաւ, օրինազանցութիւններ դռնելով դրաւաճառ Փուժատի կազմակերպած հակահարկային շարժումին մէջ : Նախ պիտի ճշդուի թէ ո՛վ հրատարակեց անանուն թռուցիկը մը որ կը թելադրէ հաւաքաբար մերժել տուրքերու վճարումը : Միեւնոյն ատեն քննութիւններ պիտի կատարուին Փարիզի եւ զաւառի մէջ սարքուած կարգ մը ցոյցերու մասին, որոնց նպատակն էր ընդդիմանալ հարկային քննիչներու հետազօտութեանց : Այս հետապնդումները պիտի կատարուին «Ֆ.»ի դէմ, համաձայն 1939ին հրատարակուած օրէնքի մը, որ տուգանք եւ բանտարկութիւն կը նախատեսէ, եթէ ոեւէ մէկը փորձէ հարկադրել հրամայել բռնութեամբ, սպառնալիքներով կամ դաւադրութեամբ : Ինչպէս կը գրեն տեղական թերթերը, անանուն թռուցիկը մօտաւորապէս կը ներկայացնէ Փուժատի տեսակէտները : Սէն Սեւէի դրաւճառը, որ կը պարծենայ թէ 800 հազար մարդ եւ միջին առեւտրականներ կազմակերպած է, զանազան հրահանգներ ուղղած էր, տուրքերու ճշդումը եւ վճարումը խափանելու համար : Վերոյիշեալ օրէնքը կը նախատեսէ երկու տարի բանտարկութիւն եւ 240·000էն մինչեւ 2·400·000 ֆրանք տուգանք :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, կարգ մը հարկատուներ, մասնաւորապէս վարձու աշխատաւորները , — որոնց վաստակը դործատէրերուն կողմէ կը հաշորդուի կանոնաւորապէս , դոհ չեն Փուժատի չարժումէն : Հարկատուներու ընդհ. դաշնակցութիւնը, որ կը ներկայացնէ Փարիզի խանութպանները եւ արհեստաւորները, իր պատուիրակին միջոցաւ յայտարարեց թէ ցոյցերու ընթացքին Փուժատ վարձու աշխատաւորները մանր առեւտրականներուն դէմ կը հանէ : Այս առթիւ կ'ըսէ թէ՝ անոր ձեռք առած միջոցները տհաճութեամբ ընդունուած են հարկատուներու եւ սպառողներու մեծամասնութեան կողմէ :

Արհեստակցական Միութիւն մըն ալ , Բանուորական Ուժը, կը ձաղկէ Փուժատի չարժումին «Ֆաշական հանդամանքը» եւ կարգ մը առեւտրականներու ծրագրած հրապարակային ցոյցերուն հակընկերացին նկարագիրը : Կազմակերպութիւնը միեւնոյն ատեն կը պարսաւէ այն երես փոխանները որոնք մեղսակից կը դառնան դիտակցօրէն կամ խուճապի մատնուելով :

× Պ. Փուժատ առջի օր լրագրական ասուլիս մը սարքած էր գարնէլատան մը վերնայարկը, ի ներկայութեան 250 քաղաքացիներու որոնց մէջ կը գտնուէին հարկային քննիչներ եւ պետական պաշտօնեաներ : Այս առթիւ ըսաւ թէ վարչապետը երբ հարկային օրէնքի բարենորոգում առաջարկէ յառաջիկայ երկուշաբթի, պէտք չէ որ սրբագրէ հին օրէնքը եւ մանրակրկիտ պրպտումները, այլ պարզապէս ջնջէ զանոնք, ինչպէս եւ ընդհ. ներում չնորհէ սահմանուած պատիժներուն համար :

Ուսկնդիր մը հարցուց թէ ի՛նչ պիտի ընէ, եթէ իր պահանջները զործադրուին : Փուժատ պատասխանեց .

— Վար պիտի իջնենք մեր ապօրինութեան սանդուղներէն ուր բարձրացած ենք այժմ :

Ուրիշ մը հարցուց թէ անդամ եղա՞ծ է ժաք Տորիոյի Ֆաշական կազմակերպութեան : Փուժատ պատասխանեց .

— Ես չատ երիտասարդ էի այն ատեն (այժմ 34 տարեկան է), քաղաքական կազմակերպութեան մը մասնակցելու համար. սակայն չեմ ծածկեր թէ կապեր ունէի Տորիոյի երիտասարդական չարժումին հետ : Ցետոյ, զերմանական զրաւման ատեն, աքսորուեցայ ուրիշներու հետ եւ , աւելի վերջը, միացայ Ազատ Ֆրանսայի ուժերուն :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

•

« ԻՄ ՅՈՒՇԵՐԻՑ »

Նոր հրատարակութիւն մը եւս Լիբա – նանէ, Ա. Իսահակեանի Յուշերը,—Տպ. Էտվան, 1955 :

Պէյրութի այս համեստ հրատարակչա – կանը կը շարունակէ հին եւ նոր հեղինակներու գործերը լոյս ընծայել, ընտիր տպագրութեամբ եւ մատչելի գիներով :

Արդէն իսկ հրատարակած է 18 սիրուն հատորներ :

Լաւ կ'ըլլար որ անուն մը նշանակէր կողքին վրայ, իբրեւ Մատենաշար, դի – մացն ալ՝ թիւը :

« Իմ Յուշերից »ը առաջին անգամ տպուած է 1946ին, Երեւան :

Հատորը կը պարունակէ մէկը միւսէն հետաքրքրական յուշեր՝ հետեւեալ ակնարկներու մասին.— Ղ. Աղայեան , Պերճ Պռոշեան, Ց. Յովհաննիսեան, Յ. Թումանեան, Վ. Տէրեան, Նար – Դոս, Ց. Յակոբեան, Թ. Թորամանեան, Գ. Բա – չինջաղեան, Ա. Թամանեան, Ա. Սպեն – դիարեան, Մրմիեան Հայրիկ :

Ուրեմն, տասներկու անուն :

Անոնք որ գաղափար չունին այս դէմ – քերու մասին, մէկ անգամէն պիտի ճանչ – նան զանոնք, երբ կարդան այս Յուշերը :

Եւ մանաւանդ, պիտի ըմբռնեն իւրա – քանչիւրին հոգին, տառապանքը եւ տեն – չերը, որոնք նկարագրուած են այնքան պարզ, այլ վառ գոյներով :

Հատորը կը պարունակէ նաեւ իւրա – քանչիւրին լուսանկարը :

Դժբախտաբար կարգ մը վրիպակներ սպրդած են նոր տպագրութեան մէջ , բոլշեւիկեան սխալագրութիւնը դասական ուղղագրութեան վերածուած ատեն. — *հարկ (յարկ), հեղհեղուկ (յեղյեղուկ), մեզ (մէզ), Ամօ (Աւօ), բերեք (բերէք), յետադօտել (հետազօտել)* :

Ուրիշ նշանակելի պարագայ մը .— Հեղինակը բազդատաբար ազատ մնացած է անտեղի օտարաբանութիւններէ , երբ արտասահման կը գտնուէր :

Խառնիճաղանճը կ'սկսի ,երբ կը գրէ Ե– րեւանի մէջ (իւրաքանչիւր յուշի տակ նշանակուած է ֆաղաքը եւ թուականը) :

Այսպէս, Ղ. Աղայեանի վերաբերեալ յուշերը, որոնք խմբագրուած են 1941ին, Երեւան, կը պարունակեն հետեւեալ այ – լանդակութիւնները .

— Քարվանսարա, կատեդորիա, կոլո – րիա, սոցիալիզմ, կոմմսոլիստիզմ, ռեւ – լուցիոն չարժումներ, ուտոպիա, ռեակ – ցիա, օպտիմիստ, օպտիմիզմ եւն. :

Յովհ. Յովհաննիսեանի բաժնին մէջ .

— Հալյուցինացիա, ռոմանտիկական , ինտելեկտ, իմպերիալիստական :

Յակոբ Յակոբեան .— *Տեմպերամենտ , ռեւոլուցիա, լիրիկա եւն.* :

Թորամանեան — Մոնումենտ — Թա – մանեան — Սիմբոլ, սիմվոլ :

Սպենդիարեան. — *Կոմպոզիտոր , սֆե– րա, լիրիկա, օրկեստր, արխիտեկտուրա, կոնցեպցիա, միֆական, կատաստրոֆ , կուլտուրա եւն.* :

Եւ տակաւին երանելիներ կան որ չեն ըմբռներ թէ «քանր ինչո՛ւմն է » :

Մօտ ուրբանութեամբ Ա. Իսահակեա՞նն ալ վարակուած է «գոյնզգոյն ոլոռներով պենսազարդուելու չտեսի պէրամո – լութեամբ» :

Վ.Ա.Հ.

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Այրի Տիկին Ռուբէն Զարդարեան 5000 ֆրանք կը նուիրէ Ա. Ահարոնեանի դամբարանի չինութեան : (Նաեւ 5000 ֆրանք Նշան Փալանճեան ճեմարանին համար) :

Տառնալ «Յառաջ»էն :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՕՐԷՆՔ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Նախարարական խորհուրդը վաւերացուց Ալժերիոյ համար մշակած բացառիկ օրէնքը, որ Ազգ. ժողովին պիտի ներկայացուի այսօր, չորեքշաբթի , որպէսզի անմիջապէս քննէ : Այս բացառիկ օրէնքին չնորհիւ, որ պաշարման վիճակ չէ, կառավարութիւնը կ'ուզէ աւելի ազդու մի – ջոցներով ապահովել բարեկարգութիւնը Ալժերիոյ կարգ մը չրջաններուն մէջ, մասնաւորապէս Օրէսի (Աւրես) եւ Քա – պիլի մէջ :

Բացառիկ վիճակը առժամեայ կացու – թիւն մըն է բնական վիճակին եւ պաշտպան վիճակին միջեւ : Անոր չնորհիւ կա – րելի է ռազմական միջոցներ ձեռք առնել եւ զինուորական առեանի յանձնել կարգ մը յանցագործութիւններ : Օրէնքին զործադրութեան չրջանները պիտի որոչուին ազգ. պաշտպանութեան պերագոյն կոմիտէին կողմէ : Այս մարմինը առջի օր լսեց պատերազմական նախարարը , զօր. Քէօնիկ, բանակին կազմակերպութեան մասին :

× Կառավարութիւնը կը չարունակէ իր խորհրդակցութիւնները օրուան հրատապ

(Շար.ր կաթդալ Դ. Էջ)

ՃԱՇԱԳԻՆ ՁՓԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՋԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԼԻՆՔ)

Մեսրոպ Թորոսեան (*Թօան*)	5·000
Այրի Տիկին Իսկուհի Մարաշեան (*իր նահատակներու յիշատակին*)	1·000
Վիէննի հայկ. երգչախումբ	3·000
Ծատուրեան (*Սալէն տը Ժիռօ*)	500
Լազեան ընտանիք	1·000
Գումար՝	10·500
Երկկուան գումարը՝	577·070
Ընդհ. գումար՝	587·550

ԵՐԵՒԱՆԷՆ ՍԻՊԵՐԻԱ

(Դէպի խամ եւ խոպան հողերը)

Մոսկուայի ռատիօն կը տեղեկացնէ թէ Մարտ 18ին, Հայաստանի երկաթ երթ – ուղութենէն կազմուած կարաւան մը մասնաւոր կառախումբով Երեւանէն մեկնեցաւ դէպի Արեւմտ. Սիպերիա , խամ ու խոպան հողերը մշակող երիտասարդները միանալու համար :

Ռատիօն չհաղորդեց մեկնողներուն թիւը, սակայն կարելի է գաղափար մը կազմել, քանի որ մասնաւոր կառախումբ ուրամադրած են :

Ռատիօն չհաղորդեց նաեւ, թէ՝ Հայաստանէն մեկնողներու քանի՞երորդ կարաւանն էր այդ :

Կը սպասենք լրացուցիչ տեղեկութեանց :

ՎԱՂԸ՝ ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

Անգլիացի հռչակաւոր վիպասան Ակա– թա Քրիսթիի ամէնէն հետաքրքրական վէպերէն մէկը, որուն հիացողներէն եղած է արտաքին գործերու նախարարը՝ Սըր Էնթրընի Իտըն :

Թարգմանուած է անգլերէն բնագրէն :

Դուք ալ պիտի կարդաք լարուած ուշադրութեամբ, ինչպէս իր միւս գործերուն թարգմանութիւնը :

ԴԵՌ ԵՐԿԱՐ ՊԻՏԻ ՏԵՒԷ ԱՑՍ ԱՆԵԼԸ

●

ՊՔՑՐՈՒԹ, (Յատ.)։— Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանը, մէկ անդամէն եւ անսպասելի կերպով փրկուեցաւ անկոչ հիւրէ մը որ եկած տուն – տեղ եւ զած էր այնտեղ, մօտաւորապէս երեք ամիսէ ի վեր ։

Պրոֆէսըրը Աշոտ Աբրահամեան անունով այդ անկոչ հիւրը եկած էր Պէյրութէն ցայգ Դեկտեմբերի 22ին եւ տակէ ի վեր կը բնակէր Անթիլիասի վանքը։ Եկած էր էջմիածնի կողմէ կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցելու համար։ Եկած էր ու չէր վերադարձած, հակառակ, այն իրողութեան, որ իր ժամանումէն առաջ խակ, անորոշ ժամանակով յետաձգուած էր ընտրութիւնը։ Ուրիշներ ալ եկան այդ օրերուն, եւ երբ ընտրութեան յետաձգումը լրացաւ, վերադարձան իրենց գործերուն վրայ։ Այս մէկը սակայն մնաց յամառօրէն։ Անշուշտ մասնաւոր առաքելութեամբ։ Ու մնաց մինչեւ այն օրը, երբ իր կրտսեր զաւկին մահը դուժող հեռագիրը մը երեւան կանչեց դինք, քանի մը օր առաջ, անկանխալօրէն ։

Կաթողիկոս չունէինք Մեծի Տանն Կիլիկիոյ գահին վրայ եւ »Պրոֆէսըր»ը, այս երեք ամիսներու ընթացքին, փաստօրէն գարձաւ այդ գահին անվեղար «գահակալը»։ Կաթող. Տեղապահը գարձաւ իր գործակատարը։ Իր չուրջը հաւաքեց մարդիկ իր մանկլաւիկներէն եւ խորհրդակցեցաւ անոնց հետ։ Զեւեր ու ծրագիրներ որոճաց, որպէսզի կարենայ լուծել կաթողիկոսական տագնապը իր հայեցողութեամբ։ Փորձեց բանակցիլ երրորդ անձերու միջոցով։ Բայց երբ ձախողման գաստա – պարտուեցան իր բոլոր ծրագիրները ու մեքենայութիւնները, երբ տեսաւ որ Երեւանէն բերած կանդունով կարելի չէ չափել կառոյց Պէյրութի մէջ, հրահանգեց շարունակել խափանարարութիւնը, — այսինքն որեւէ պարագայի տակ չհրաւիրել Ընդհանուր եւ Պատգամաւորական Ժողովներու գումարումը։

Այս բոլորը կատարուեցան անշուշտ ձեռքի տակէ։ «Պրոֆէսըր»ը երբեք չէ երեւցաւ բեմին վրայ։ Իր հրահանգները գործադրուեցան չուրջը հաւաքած խորհրդականներուն եւ մասնաւորաբար Տէ – զապահ Խադ արք.ի կողմէ։ Իրաւաւոր կամ գործադիր խափանարարը արդէն այս վերջինն է, Տեղապահի իր հանգամանքով։ Ան է որ պիտի հրահանգէ Ժողովներու գումարումը։ Ասկէ առաջ երկու անգամ հրաւիրեց այդ ժողովները եւ երկու անգամին ալ, այլանդակ պատրուակներով չեղեալ նկատեց հրաւէրները։ Զեղեալ նկատեց, երբ տեսաւ որ իր ցանկութիւնները պիտի չիրականանան։ Այսինքն, ոչ իր նախասիրած մարդոցմով Ագգ. Կեդր. Վարչութիւն պիտի կազմուի, ոչ ալ ինք պիտի ընտրուի կաթողիկոս։ Այս անգամ եւ «պրոֆէսըր»ի հրահանգներէն եաք պիտի չուզէ կամ չկրնայ ապահովա – բար գործել երրորդ ձախաւերութիւն մըն ալ։ Մանաւանդ որ գինք խափանարարու – թեան դրդողները չորս աչքով կը հսկեն իր վրայ եւ հետեւաբար թոյլ պիտի չտան նման բան մը ։

Ուրեմն, ժամանակի մը համար գէթ, եւ ցորչափ տեղապահը տեղի տալու հար – կաղրանքին տակ չդանուի, պիտի չկա – տարուի կաթող. ընտրութիւն Անթիլիասի մէջ։ Մինչեւ քանի մը ամիս առաջ, ընտ – րութեան յետաձգման մեղքերկը փաթթէին Դաշնակցութեան վիզը։ Իսկ հիմա արդէն ամէն ինչ պարզ է եւ որոշ։ Եւ ամէն մարդ կը տեսնէ, թէ ով է մեղաւորը ։

Դաշնակցութիւնը միշտ պատրաստ է – զած է եւ այսօր ալ պատրաստ է բերելու իր նպաստը — իր կարեւոր նպաստը — Կիլիկեան Աթոռի գործերուն կարգաւոր – ման համար։ Ինք կ'ուզէ բոլորէն առաջ վերջացած տեսնել կաթողիկոսարանէն ներս տիրող անկերպարան եւ անպատաս – խանատու վիճակը։ Եթէ տիրող կացու – թիւնը, Անթիլիասի Միաբանութիւնը մի – այն չհաղորդող հարց մը եղած ըլլար, կենսական նշանակութիւն մը պիտի չու – նենար իրերու ներկայ ընթացքը։ Կաթո – ղիկոսական այս տագնապը, սակայն, ունի համահայկական նշանակութիւն։ Լի – բանանի, Սուրիոյ եւ Կիպրոսի մեր գա – ղութներուն համար։ Համահայկական նը – շանակութիւն՝ ոչ միայն կաթողիկոս մը ունենալու տեսակէտով — Աթոռը թա – փուր կ'մնայ մօտ երեք տարիէ ի վեր — այլ մանաւանդ, իր դիրքին արժանի եւ ե – րեք գաղութներու չհերուան համապա – տասխան եկեղեցականի մը ընտրութիւնը ապահովելու անհրաժեշտութեամբ ։

Ժողովուրդին եւ անոր պաշտօնական ներկայացուցիչներուն պահանջն է ընտրել այնպիսի կաթողիկոս մը, որ դեռ չընտ – րուած իսկ յանձնառու ըլլայ ընդ առաջ երթալու երկու հիմնական պայմաններու իրագործման ։—

1) Ընտրելիք կաթողիկոսը ամէն բա – ցէ առաջ պիտի յարգէ եւ կիրարկէ Ազգ. Սահմանադրութիւնը իր ամբողջութեան մէջ եւ

2) Պիտի ըլլար բացարձակապէս անկախ արտաքին ազդեցութիւններէ ։

Դաւադիրները կ'ուզեն որ Անթիլիասի մէջ ալ նոսի խորհրդային իշխանութիւնն հաստատուի – հնազանդ Կաթողիկոս մը, մանա – ւանդ որ թեկնածու եպիսկոպոսներ չեն պակսիր, դժբախտաբար ։

Ահա այս բանին պիտի չհանդուրժեն մեր երեք գաղութները։ Այս բանին պիտի չհանդուրժեն՝ գումարուելիք Պատգամա – ւորական Ժողովին անդամները։ Ու պիտի ընտրեն կաթողիկոս մը, որ ամէն բանէ առաջ վճռաբար պիտի ընդդիմանայ ար – տաքին դաւերու ։

Կաթողիկոսական ընտրութեան պայքա – րը կը մղուի ահաւասիկ այս հիմնական կէտին չուրջ։ Եւ պիտի մղուի առանց ընդ – կրկումի, եթէ նոյնիսկ դեռ ժամանակ մըն ալ թափուր մնայ Մեծի Տանն Կիլի – կիոյ Աթոռը։ Զարաչար կը սխալէին ե – րեւանցիները, եթէ կը կարծեն, որ այս ուղղութեամբ եւ խափանարարութեան չարունակութեամբ, պիտի կրնան զիջում – ներ կորզել հայ ժողովուրդի ներկայա – ցուցիչներէն։

Պիտի գայ անշուշտ օրը, երբ վերջ պի – տի դնէ այս խափանարարութիւնը։ Պի – տի գայ օրը, երբ կաթողիկոսական ընտ – րութիւն պահանջող ժողովուրդը պիտի ունենայ իր ուզածը։ Կաթող. Տեղապահը իր բոլոր յանցանքները մոռցնել պիտի տար, եթէ վերջին պահուն լրջօրէն դառնի գալով, նիստի հրաւիրէր Ընդհանուր եւ Պատգամաւորական Ժողովները։ Որեւէ պարագայի տակ, սակայն, Տեղապահի իր հանգամանքը իրաւունք չի տար չարունա – կելու իր ներկայ ընթացքը, որ կը հակա – ակ ժողովուրդին չհերուան եւ կամքին ։ Ցամառիլը, մնալը խոհեմ մարդու գործ չէ ,ոչ ալ վայել բարձրաստիճան հոգեւո – րականի դիրքին։

Եթէ չուզեր կամ չի կրնար դադաոու – թեան ապացոյցը տալ նիստի հրաւիրելով երկու ժողովները, կրնայ սակայն ընել ուրիշ բան մը, հետագայ ամէն պատաս – խանատուութիւն թօթափելու համար ։ Կրնայ քաշուիլ տեղապահական պաշտօ – նէն, որպէսզի իր յաջորդը ստանձնէ՝ կա – թողիկոսարանի գործերը կարգի դնելու եւ այս անկերպարան վիճակին վերջ մը տալու պատասխանատուութիւնը ։

Լաւագոյն ելքը պիտի ըլլար ասիկա, ա – նենգի մատնուած Խադ արք.ի համար ։

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆԻ ՄԵՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ

Գ.

ՀԱՑՐ ԳԱՎԱՖԵԱՆ, մեր թուաբանու – թեան եւ դրահաշիւի ուսուցիչը, զորովա – լի մարդ մըն էր։ Միջահասակ, քիչ մը լեցուն, գլխուն մէջտեղէն հերթաբաժ, միշտ բարի ժպիտով ։

Մեծ վարկ կը վայելէր ամէն կողմ, իր ուսուղութեան հեղինակութիւններով, ո – րոնք իրրեւ դասագիրք մուտք ունէին Պոլսէն մինչեւ հեռաւոր Արեւելքի դըպ – րոցները ։

Թուաբանական դիտելիքները կ'ուսու – ցանէր ժողովրդական պարզ եւ գործնա – կան լեզուով մը, ոչ միայն կեդրոնակա – նի, այլ Պոլսոյ հայկական չատ մը վար – ժարաններուն մէջ։ Շատոնց ծերութեան տարիքը թեւակոխած՝ երբեմն կը պա – տահէր որ հիւանդ իյնար, որով անդրա – նիկ տղան տեղը կ'անցնէր ։

Հաշուական դիտութիւններուն մօտիկ էէի, մինչեւ եաքն ալ անոնք իմ խոցելի կէտս եղած են, բայց ալեւոր վարժապետը դիս չէ նեղած բնաւ։ Պոլսէն մեկնելէս օր մը առաջ, երբ կեդրոնական գացած էի հրաժեշտի, բախտս այնպէս բերաւ որ վերջին անգամ ներկայ ըլլամ իր դասին ։

Երկրաչափութեան մեր համակրելի ու – սուցիչը՝ Յարութիւն Սարաֆեան, զոր փարիզի հայութիւնը լաւ կը ճանչնայ իր հանրային գործունէութեամբ, — եւրո – պա անցած ըլլալով, հայր Գավաֆեան գինքը կը փոխարինէր երիտասարդի մը աշխոյժով ։ Յուզիչ եղաւ մեր բաժանու – մը։ Յարգանքով ձեռքը համբուրեցի պատուական ծերունին, զոր ալ պիտի չտեսնէի երբեք ։

Ընտանեկան տեսակ մը աւանդու – թեամբ, լուսահոգին նախապատրաստած էր իր որդին ԳԵՂԱՄ ԳԱՎԱՖԵԱՆը, ու – սողական բարձրագոյն դիտելիքներու ։

Վայելչահասակ, սրամտոյր մօրուքով եւ միշտ ժպտուն աչքերով, կեդրոնականի մեր անօրէնը այն չանկուցիչ դէմքերէն էր, որ գիտէր համակրանք ներշնչել իր չուրջ։ Կանուխէն լրացուցած Փարիզի հանրօգուտ չինութեանց վարժարանը, եր – կար ժամանակ եղած էր գործակիցը քա – ղաքապետ Ձէմիլ փաշայի եւ իրրեւ անոր ղեկտուար ճարտարապետը, հոգ տարած ղինուոր ճարտարապետը, հոգ տարած էր Պոլսոյ բարեզարդութեան ։

Գեղամ Գավաֆեան մեզի դաս չէ տուած երբեք։— այդ պատիւը վերապահուած էր բարձրագոյն կարգերուն։

Ժամանակ մը հրատարակած է «Բարձրա – վանք» հանդէսը, Թէքէեանի եւ Կոստան Զարեանի ընկերակցութեամբ։ Որքան կը յիշեմ երկար կեանք մը չունեցաւ այս պարբերաթերթը, որ կը ճախրէր գրական եւ դիտական բարձրագոյն ոլորտներուն մէջ։

Գավաֆեան սովորութիւն ունէր վիճա – կացոյցի բաշխման հանդէսին չնորհաւո – րելու յաջողակները, իսկ յուսադրիչ խօս – քեր կ'ընէր ձախողած աշակերտներուն, կոտրած սիրտերուն դարմանութիւնը մեզմե – լու համար։ Դպրոցին մէջ յաջողակ ա – շակերտի համբաւ ունէր դասընկերներէս Նազարէթ Վաճառականեանը, որ կարճ ժամանակէն մէկ կարգէն միւսը ցատկեց ։ Ներկայիս իրրեւ երկրաչափ փայլուն դիրք ունի Պելժիոյ մէջ։ Գալով Զաւէն Սիւրմէլեանի, անդամ մը առաջնութեան դափնին խլեց ամբողջ վարժարանին մէջ։

Գպրոցի տարիներուն՝ կեդրոնականի խնամակալութիւնը Թէքէեանը բերաւ Գավաֆեանի տեղ, յետոյ երիտասարդ անօրէնը նորէն վերադարձաւ իր պաշտօ – նին գլուխը։ Վերջապէս, ժամանակ մը եաք հրաժարեցաւ վարժարանէն ու ամ – բողջովին նուիրուեցաւ իր ասպարէզին ։ Զեռք ձեռքի տուած սրտցաւ ազգայիննե – րուն, Գեղամ Գավաֆեան այս վերջին տարիներուն նախախնամական դեր մը կատարեց Պոլսոյ հանրային խնդիրներուն մէջ։ Քանի մը անդամ Անդարա գնաց եւ – կաւ, յաջողեցաւ ի վերջոյ պատրիարքա – կան ընտրութեան վճիռը ձեռք բերել եւ դառնալ առենապետ առաջին վարչական ժողովին ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ, երբ պաշտօնի կը կոչուէր մեր վարժարան, արդէն կը վայելէր վարկը հին լրագրողի

« ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ »

●

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՎԷՊԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԻՑ)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆԸ

— Մեր ներկայութիւնն իսկ սանձահա – րում է սուլթանի ախորժակները։ Հայերի Սահմանադրութեան փաստը ինքնին վկա – յում է, որ մեր ազդեցութիւնը զօրեղ է ։ Բայց քրիստոնեաներն էլ պարտաւոր են յարգել այն երկրի կարգ ու կանոնը, որ – տեղ ծնուել եւ որտեղ անշուշտ պէտք է աւարտեն իրենց կեանքը։ Դուք երեւի կարդացել էք Քեթմանլիի արիւնոտ դէպ – քի նկարագիրը... օ՛, մարդու արիւնը սառչում է երակներում ։

Դեսպանը բարեպաշտութեամբ մշուշոտ աչքերը վեր յառելով եւ երկար ձեռքերն իրար միացնելով՝ ինչ որ բան մրմնջաց, ըստ որում գծի նման բարակ շուրթերը հազիւ էին իրարից հեռանում ։

— Դուք, միլորդ, հաւատացա՞ծ էք, որ այդ տեղեկութիւնները իրականութիւն է, — հարցրեց Նալբանդեանը ։

— Դեսպանն ամբողջ զրոյցի ընթաց – քում առաջին անգամ ծիծաղեց ։

— Իսկ դուք միթէ՞ այնքան սկեպտիկ էք, որ կարծում էք, թէ «Լեւընթ Հե – րոլդը» ընդունակ է լուրերն աղաւաղել ։

— Ընդունակ չէ՞ ։

— Մեր էքսպերտները եղել են արիւնա – հեղ դէպքի վայրում ։

— Միխոներները ...

— Անչահախնդիր ու բարեպաշտ մար – դիկ ...

— Իսկ չէ՞ք կարծում, միլորդ, որ ընդ – հակառակը՝ չահախնդրութիւնը կամ ո – խակալութիւնը նրանց կարող էր դրդել դէպքը այնպէս դատնազարդել եւ ազատա – գել, որ դրանից վնասուի մի անմեղ ժո – ղովուրդ ...

Թարգմանը կմկմաց

— Պարոն, — դիմեց նրան Նալբանդ – եանը, թարգմանեցէք նոյնութեամբ, իսկ եթէ ձեր լեզուական դիտելիքները չեն բաւարարում, նոյնը ես կարող եմ ասել անգլերէն ։

— Ի՞նչ օրակալութեան մասին է ձեր խօսքը, սը՛ր, — հարցրեց լոյտ Բոյլվերը՝ վստահ, որ այս Հայը չի համարձակուի լիովին բացայայտել իր միտքը ։

— Ոխակալութիւն, որ յառաջացել է Տաճկահայերի մեծ մասին կողմից դաւա – նափոխութիւնից հրաժարուելուց ... — ուղղակի ասաց Նալբանդեանը եւ անմի – ջապէս մտածեց. «Ոչ, դիւանագիտութիւ – նը իր բանը չէ ...»։

— Եթէ դուք սիրում էք ձեր աղգը, իսկ դուք միթէ՞ այնքան սկեպտիկ էք, որ կարծում էք, թէ «Լեւընթ Հե – րոլդը» ընդունակ է լուրերն աղաւաղել ։

— Ընդունակ չէ՞ ։

— Մեր էքսպերտները եղել են արիւնա – հեղ դէպքի վայրում ։

— Միխոներները ...

— Անչահախնդիր ու բարեպաշտ մար – դիկ ...

— Իսկ չէ՞ք կարծում, միլորդ, որ ընդ – հակառակը՝ չահախնդրութիւնը կամ ո – խակալութիւնը նրանց կարող էր դրդել դէպքը այնպէս դատնազարդել եւ ազատա – գել, որ դրանից վնասուի մի անմեղ ժո – ղովուրդ ...

Թարգմանը կմկմաց

— Պարոն, — դիմեց նրան Նալբանդ – եանը, թարգմանեցէք նոյնութեամբ, իսկ եթէ ձեր լեզուական դիտելիքները չեն բաւարարում, նոյնը ես կարող եմ ասել անգլերէն ։

— Ի՞նչ օրակալութեան մասին է ձեր խօսքը, սը՛ր, — հարցրեց լոյտ Բոյլվերը՝ վստահ, որ այս Հայը չի համարձակուի լիովին բացայայտել իր միտքը ։

— Ոխակալութիւն, որ յառաջացել է Տաճկահայերի մեծ մասին կողմից դաւա – նափոխութիւնից հրաժարուելուց ... — նախախնամական դեր մը կատարեց Պոլսոյ հանրային խնդիրներուն մէջ։ Քանի մը անդամ Անդարա գնաց եւ – կաւ, յաջողեցաւ ի վերջոյ պատրիարքա – կան ընտրութեան վճիռը ձեռք բերել եւ դառնալ առենապետ առաջին վարչական ժողովին ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ, երբ պաշտօնի կը կոչուէր մեր վարժարան, արդէն կը վայելէր վարկը հին լրագրողի

Արտագրուած է «Սով. Գրականութիւն եւ Արուեստ» հանդէսի 1954 համար 12էն ։

ԱՆԴԱՐԱՑԻ ոսոխականութիւնը ձերբա – կալեց Ֆրանսական հեռագրական գործա – կալութեան խմբագիրը, էրոլ Կիւնէյ. Թերթերը կը գրեն թէ պիտի վտարուի Թրքական հպատակութենէ եւ պիտի ար – տաքսուի երկրէն, իրրեւ խռովարար ։

ՅԵՐՈՒՍԱԼԷՄԻ ՎԱՂՎԱԾ ՅՈՒՂԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

•

Թէեւ մեզի պէտք չէ ուրիշ ազգերու մասնաւորապէս Եւրոպացիներու վերի կարգի հասարակաց – ներուն ներկայացուցած ուղղութիւնները, սակայն ինչպէս ամէն տարի, նոյնպէս այս տարի ալ Երուսաղէմի մէջ հաւաքուած էին Եւրոպայի տարբեր կողմերէն ներկայացուցիչներ, որոնք իրենց ներկայութեամբ կ՚ուզէին ցոյց տալ, թէ Եւրոպան ինչ մեծ հետաքրքրութիւն կը տածէ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին նկատմամբ։ Ասոնք ներկայացուցին նաեւ իրենց ազգերուն մամուլը, որ ամէն տարի կը հրատարակէ յատուկ համարներ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին մասին։

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ Երուսաղէմի մէջ հաւաքուած էին Եւրոպայի տարբեր կողմերէն ներկայացուցիչներ, որոնք իրենց ներկայութեամբ կ՚ուզէին ցոյց տալ, թէ Եւրոպան ինչ մեծ հետաքրքրութիւն կը տածէ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին նկատմամբ։ Ասոնք ներկայացուցին նաեւ իրենց ազգերուն մամուլը, որ ամէն տարի կը հրատարակէ յատուկ համարներ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին մասին։

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ Երուսաղէմի մէջ հաւաքուած էին Եւրոպայի տարբեր կողմերէն ներկայացուցիչներ, որոնք իրենց ներկայութեամբ կ՚ուզէին ցոյց տալ, թէ Եւրոպան ինչ մեծ հետաքրքրութիւն կը տածէ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին նկատմամբ։ Ասոնք ներկայացուցին նաեւ իրենց ազգերուն մամուլը, որ ամէն տարի կը հրատարակէ յատուկ համարներ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին մասին։

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ Երուսաղէմի մէջ հաւաքուած էին Եւրոպայի տարբեր կողմերէն ներկայացուցիչներ, որոնք իրենց ներկայութեամբ կ՚ուզէին ցոյց տալ, թէ Եւրոպան ինչ մեծ հետաքրքրութիւն կը տածէ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին նկատմամբ։ Ասոնք ներկայացուցին նաեւ իրենց ազգերուն մամուլը, որ ամէն տարի կը հրատարակէ յատուկ համարներ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին մասին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿԱՐԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ Երուսաղէմի մէջ հաւաքուած էին Եւրոպայի տարբեր կողմերէն ներկայացուցիչներ, որոնք իրենց ներկայութեամբ կ՚ուզէին ցոյց տալ, թէ Եւրոպան ինչ մեծ հետաքրքրութիւն կը տածէ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին նկատմամբ։ Ասոնք ներկայացուցին նաեւ իրենց ազգերուն մամուլը, որ ամէն տարի կը հրատարակէ յատուկ համարներ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին մասին։

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ Երուսաղէմի մէջ հաւաքուած էին Եւրոպայի տարբեր կողմերէն ներկայացուցիչներ, որոնք իրենց ներկայութեամբ կ՚ուզէին ցոյց տալ, թէ Եւրոպան ինչ մեծ հետաքրքրութիւն կը տածէ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին նկատմամբ։ Ասոնք ներկայացուցին նաեւ իրենց ազգերուն մամուլը, որ ամէն տարի կը հրատարակէ յատուկ համարներ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին մասին։

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ Երուսաղէմի մէջ հաւաքուած էին Եւրոպայի տարբեր կողմերէն ներկայացուցիչներ, որոնք իրենց ներկայութեամբ կ՚ուզէին ցոյց տալ, թէ Եւրոպան ինչ մեծ հետաքրքրութիւն կը տածէ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին նկատմամբ։ Ասոնք ներկայացուցին նաեւ իրենց ազգերուն մամուլը, որ ամէն տարի կը հրատարակէ յատուկ համարներ Հայ Ազգին եւ անոր ներկայ վիճակին մասին։

հարցերու մասին : Այսօր դարձեալ նիստի հրաւիրուած է նախարարական խորհուրդը, քննելու համար, մասնաւոր իրաւասութեանց խնդիրը, հարկային բարեփոխման օրէնքը եւն. : Այս վերջինը Ազգ. ժողովին պիտի յանձնուի վաղը, հինգշաբթի, որպէս զի եւ մտական յանձնախումբը ժամանակ ունենայ ուսումնասիրելու, ընդհանուր վիճաբանութիւններէն առաջ որոնք պիտի սկսին Բ. (28 Մարտ) : Օրինագիծ մըն ալ մշակուած է հողագործութեան զարգացման համար, չուկաներ կազմակերպելու, արտաքին շահատան – ներ գոնելու, կաթի, գետնախնձորի, ճակնդեղի եւն. սպառման գործ տալու համար :

ՉԻՆԱՍՏԱՆ ԱԻԵԼԻ ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ ՔԱՆ Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Ֆ. Տըլըս, որ վերջերս պատյա մը կատարած էր Ծայր. Արեւելքի մէջ, ճառ մը խօսելով Նիւ Եորքի մէջ, յայտարարեց թէ Չինացի համայնավարներուն «հիթլերեան յարձակողական մոլեռանդութիւնը» կրնայ աւելի չուտ պատերազմ յարուցանել, քան Խ. Միութեան աւելի պարիւն հաչիւներով ծրագրած նախայարձակումը : Այս առթիւ Թուեց կարմիր Չինացիներուն յաջողութիւնները, — 1949ին լրացուցին չինական ցամաքամասին նուաճումը, իրենց տիրապետութեան տակ առնելով վեց հարիւր միլիոն ժողովուրդ : 1950ին երբ Ազգ. ժողովին ուժերը Եալու հասած էին, խառնուեցան Քորէայի պատերազմին եւ չահեցան յաղթանակ մը, տիրապետելով Հիւս. Քորէայի : 1951ին իրենց բանակները գրաւեցին Թիպէթը, որպէս զի եւ մտական յանձնախումբը ժամանակ ունենայ ուսումնասիրելու, ընդհանուր վիճաբանութիւններէն առաջ որոնք պիտի սկսին Բ. (28 Մարտ) : Օրինագիծ մըն ալ մշակուած է հողագործութեան զարգացման համար, չուկաներ կազմակերպելու, արտաքին շահատան – ներ գոնելու, կաթի, գետնախնձորի, ճակնդեղի եւն. սպառման գործ տալու համար :

Ուրիշ կարգ մը իրողութիւններ եւս պարզելէ ետք, նախարարը եզրակացուց թէ «Չինացի համայնավարներու մեթոտները կրնան աւելի վտանգաւոր ըլլալ, տեղի տալով պատերազմի մը : Անշուշտ իրենց յաջողութիւնները կը պարտին կարգ մը նպաստաւոր պարագաներու, ի միջի այլոց ազատ ազգերու համբերութեան եւ խաղաղասիրութեան » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԶԸՐՋԻԼԻ ԵՒ ՄԵՆՏԷՍ ՖՐԱՆՍԻ միջեւ փոխանակուած նամակներուն պատճէնները հրատարակուեցան երէկ, նախորդ վարչապետին նախաձեռնութեամբ : Նամակները անձնական են, գրուած՝ 1954 Յունիս 12ին : Ինչպէս գրած ենք արդէն, Զըրժիլ իր պատասխանով կ'աղաչարկէ թէ արեւմտեան պետութիւնները կրնան զանց առնել Ֆրանսան, եթէ անյապաղ չվաւերացուի Եւրոպական պաշտպանական համագործակցութիւնը : Միեւնոյն առեն կը մերժէ Քորսերու ժողովի մը, առանց վաւերացնելու արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինումը :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՆ կը հետագրեն թէ վարչապետը, մտնելով Բուլկանին մարտ 21ին պաշտօնական ըրաւ մշակոյթի նախարարը, Գէորգի Ալեքսանդրով : Իրեն յաջորդեց Վարշաւայի խորհրդային դեսպանը, Պ. Միխայլով : Զեկոյցը կ'ըսէ թէ Ալեքսանդրով, որ հրաժարեալ վարչապետ Մալենկովի բարկեամն էր, «չէ կրցած ապահովել մշակոյթի նախարարութեան ղեկավարութիւնը » :

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ եւ արբանեակ պետութիւնները որոշեցին միացեալ հրամանատարութիւն մը կազմել, Փարիզի համաձայնութեամբ արուած է Խ. Միութեան, Լեհաստանի, Չեխոսլովաքիոյ, արեւելեան Գերմանիոյ, Հունգարիոյ, Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ եւ Ալպանիոյ կողմէ : Համայնավար Չինաստանն ալ իր կատարեալ հաւանութիւնը յայտնած է :

ԼԻԲԱՆԱՆի հանրապետութեան նախագահը, Ք. Շամուն Հոմ հասաւ Մարտ 21ին : Պիտի մնայ հինգ օր :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան

Այս կիրակի ժամը 15ին

MAISON DE LA CHIMIE, 28bis, Rue St. Dominique, (Métro Solférino)

Կը նախագահէ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Խօսք կ'առնեն՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ եւ ԿԵԴՐ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻԶԸ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին

Օր. ԱՍՏՂԻԿ ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ Պ. ԱԼԵՏԻՍ ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ (երգ), Օր. ՅԱՒԵԹ – ՆԱԳՈՎԵԱՆ. Օր. ՔԷՇԻՇԵԱՆ, ՍԻՄՕՆ ՔԱՇԵԱՆ (արտասանութիւն) :

Հ. Յ. Դ. Պանեէօ – Քաշանի Նոր Սերունդի պարախումբը եւ Օր. ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ (հայկ. պար) :

Կը նուագէ ՋԱՒԷՆ ՄԵԼԻՔՔԵԱՆ (ջութակ)

Անիէդի եւ Իսիի երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. ԳԱՅԻՇԵԱՆի

Կը ներկայացուի՝ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆի մէկ անտիպ գործը

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԿԱՆԹԵՂԸ

Ղեկավարութեամբ հեղինակին : Մուտքը ազատ է

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼ

Դասախօսութիւն նուիրուած Հայկ. մշակոյթին :

Այս Շաբաթ իրիկուն Մարսէյլի համալսարանի Ամփիթատրոնին մէջ (40, Allée Léon Campagne) ժամը ճիշդ 21ին :

Կը խօսի դրաղէտ

ԿՈՍՏԱՆ ԶԱՐԵԱՆ

Նիւթը՝ ՀԱՅԿ. ՄՇԱԿՈՑԹԻՆ ԻՆՔՆԱՏՊՈՒԹԻՒՆԸ :

Դասախօսն ու իր գրական գործը կը ներկայացնէ՝ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Յունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, Ե. Թաղամասի սրահը :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐ – ՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ՝

ԹԱՏԵՐԱ-ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

Ապրիլ 3ին, կիրակի ժամը 15էն կէս գիշեր :

Իսիի բաղաբապետարանին մեծ սրահը :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի երեկոյ Քաոէ սրճարանի վերնայարկը ժամը 9ին : Կը շարունակուի նկարի մատերու փոխանակութիւնը՝ 1921 Փետրուար 18ի դէպքին պարզաբանութեան մասին :

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին, Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՍՕՆԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆ. — Ինչպէս ամէն տարի Ազգ. Միութեան նախաձեռնութեամբ, համազգային սգասօնը պիտի կատարուի միասնականութեամբ, յառաջիկայ Ապրիլ 24ին, վեցերորդ թաղապետարանի սրահին մէջ, ուր որ Սէզ, ժամը երեքին, իրրեւ 40րդ տարելարձ պեղարուեստական պատշաճ վայելչութեամբ :

Կը յանձնարարուի հայ սրճարանապետներու փակել սրճարանները նոյն օրը : ժամը երեքէն վեց :

Ամէն Հայ իրրեւ նուիրական պարտականութիւն, պէտք է փութայ, ճիշդ ներկայ ըլլալ յարգանքի սոյն արարողութեան : (Դիւան)

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Մատրան մէջ տեղի կ'ունենայ Ս. Պատարագ, Գալատեան սօնին առթիւ : Արարողութեան կը նախագահէ եւ կը քարոզէ կաթող. պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. ՎԱՐԴ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ցաւարտ պատարագի Արեւագալի ա – րարողութիւն : Կը հրաւիրուի հաւատաց – եալ ժողովուրդը : Սկիզբ ժամերգութեան 9, Ս. պատարագ 10, Արեւագալ 11 :

ՎԻՇՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԱՀԱՒՈՒՄԲ

Ղեկավարութեամբ՝

ՅՈՎՍԷՓ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԼԵՒՈՆԵԱՆի

Երգահանդէս Գ. տարի

ՏԷՄԻՆի ՄԷՋ

Մարտ 26, Շաբաթ ժամը 20·30ին, բաղաբապետարանի սրահը :

ՎԻՇՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 3ին, ժամը 16ին, բաղաբապետարանի թատրոնին մէջ :

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Մայիս 8, ժամը 16ին, Սալ Սէն Լուի (Ռիւ ժէ) :

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Փարիզի մէջ կը տօնուի՝

ՄԱՅԻՍ 22ԻՆ

ժամը 14·30ին, Միւթիւալիթէի մէջ :

ԴԵՌ ԿՐՆԱՔ ՃԱՐԵԼ

ԱՄԷՐԻՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1955

(Բ. ՏԱՐԻ)

Կազմեց՝ ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

Ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ, պատկերազարդ :

Գրական էջեր. — Հայկ. կեանք, Արուեստի աշխարհ, Հայաստան, կէս – թժշկական, զաղութներ (Լիբանան եւ Սուրիա), երգիծանք, մարզաշխարհ, անցքեր, մահադրութիւն, օրացոյց եւն. :

Գին 1200 ՖՐԱՆՔ

Թղթատարի ծախքով 1300 : Դիմել՝ «Յառաջ»ի գրատուն Հրանտ Սամուէլի :

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅի համար Ց. ՄԱԼԱՔԵԱՆի՝

3, Bd. Théodore Turner, Marseille

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Հայ փորձառու հաշուակալ մը որ կատրոզ է ֆրանսերէն եւ անգլերէն սահուն թղթակցութիւն ալ ստանձնել, կէսօրէ ետք : Գրել Պ. Փանոսեանի՝

3, Rue Bourdaloue, Paris (9)

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, Boul. de Stalingrad, 84

CHOISY-LE-ROI (Seine)

FOURRURES

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Հարմնեան խումբն ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի ժամը ճիշդ 21ին, Ազգ. Տան մէջ : Օրակարգ. — «Նոր Սերունդ»ի Օրը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՊՈՒԻ ՔՈԼՈՄԲ. — Հ. Յ. Դ. Արամ Նթաքամիեան ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծանօթ հասցէին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Հ. Յ. Դ. ԵԳԻՊՏԱՅԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի եւ արուարձաններու քոյր կոմիտէներու բոլոր ընկերները անխտիր այս շաբաթ իրիկուն, ժամը 20·30ին, Լա Պատոթի սրճարանի վերնայարկը (կառ. տիւ Եօռի դիմացը) : Ներկայանալ անդամատետրերով :

ԻՄԻ. — Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ժողովը այս կիրակի ժամը 5ին, Խրիմեան դպրոցը :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Իթալիի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ օր կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Ժանթիլիի հայկ. դպրոցին սրահը : Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՕԳԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք Պ. Գրիգոր Կորգանեանէ տասը հազար Ֆր. :

ԿՈՒԶՈՒԻ

Խոհարար կամ խոհարարուհի մը օգտակարութեան կայանին համար : Պայմաններուն եւ մանրամասնութեանց համար դիմել Տիկին Թադէոսեանի, 5, Rue Mayran, Paris (9)

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐ

կարեւ ժամանակէն իւիճաշարժ վարել սորվելուհամար դիմեցէք միակ հայ հաստատութեան

AUTO - ECOLE BEAUMONT — BERBERIAN —

24,Bd.Vincent Ortusi Marseille(12)

Tél. GA. 72 - 61

Գրեցէք եւ «դպրոց իւիճաշարժը» Ձեր ժամադրութեան ներկայ պիտի ըլլայ : (Դիւրաւոյց մեթոտ) :

ԿՐ ՓՆՏՌԻՒՆ եղբարք, Մխաք եւ Իսկենտէր Քէօչկէրեան, հօր անունը Արմէն, մօր անունը Գոհար, Եօզղաթի պիւղերէն, Գարաեաղուպ գիւղացի :

Փնտռողն է հօրեղբօր տղան Պ. Աւետիս Քէօչկէրեան, հօր անունը Յարութիւն, մօր անունը Տիլպար : Կը խնդրուի հաղորդել հետեւեալ հասցէին. —

16,Rue Cuvière, Vienne (Isère,France)

Կը կարծուի թէ Երուսաղէմ կամ Եգիպտոս կը գտնուի :

Կը խնդրուի «Յուսաբեր»էն արտատպել :

ԾԱԽՈՒԻ Է

Տուն մը, սափրիչի փոն տը Քօմէրսով մը եւ ուրիշ խանութ մը : Երեք կառատուն, 14 սենեակ : Շատ յարմար գիներ եւ վճարման դիւրութիւն : Դիմել՝ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, 80, Av. de Livry, Sevran

*

Կօշկակարի կազմածք մը նորագութեան համար եւ փիւիսաժի մեքենայ մը, «Վիքթորիա», նոր : Ծախու է մեկնումի պատճառաւ, ժամն դինով : Դիմել՝

Mme LAMBERT

119, La Caneblère, Marseille.

ՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՄՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կապինով պատրաստուած տեսակներ :

Թէյշկեներու նոր կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (fluor)

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 24 ՄԱՐՏ

JEUDI 24 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 7630 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 3041

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱԶԴՈՒՐԻԶ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ

•

Երբ զանազան առիթներով կ'արձանա – գրենք ժժդոյն կամ տխուր իրողութիւն – ներ, չենք մոռնար կազդուրիչ երեւոյթ – ներն ալ :

Ամէն պարագայի մէջ, կ'աշխատինք ու– շադրութեամբ հետեւիլ հանրային կեանքի ելեւէջներուն :

Ի վերջոյ ամէն ինչ սեւ չէ հայկական հորիզոնին վրայ :

Ամենօրեայ մամուլը յաճախ կ'արձա – նագրէ բարենշան իրողութիւններ որոնք աննշմար կ'անցնին :

Մարդիկ ղղրդալին, «ղպայացունց» ղէպքերու կը սպասեն :

Կը մոռնան որ Մեծերը իրենք չուարճան մատնուած են, եւ հաղիւ կը բաբեհաճին փոքրերուն վրայ ակնարկ մը նետել, իր– րեւ ժամանց :

Իրարմով զբաղած ատեն ալ, անոնք յաճախ քար մը կը ղլորեն, փոխանակ սրտանց մասնակցելու միջազգային չինա – բար ձեռնարկի մը :

Դառնալով մեր կղզիացեալ անդաստա– նը, ի՞նչ կը տեսնենք, իրրեւ կազդուրիչ երեւոյթ :

— Հանրօգուտ հանդանակութիւններ , ամէն ուղղութեամբ :

Եւ հաւաքակութիւնը կը հասնի ամէ – նուն ալ : Ամէն մէկը բաժին մը կը տրա – մադրէ, համաձայն իր հայեցողութեան եւ կարողութեան :

Առնենք միայն մեր զաղութը :

Աւելի քան երկու տարիէ ի վեր, ծանր բեռի մը տակ մնած է Լիբանի հայ զաղու– թը, եկեղեցի եւ ազգ. տուն կառուցանե– լու համար, նախաձեռնութեամբ Ազգ. Մխութեան :

Միջոց չմնաց որ չփորձեն, զրամ ճա – րելու համար, սկսելով պարզ հանդանա – կութենէն :

Եկեղեցի չինելու ձեռնարկած է, նաեւ, Փարիզի բանուորական արուարձանը, Իսի լէ Մուլինօ : Յանկերը կը հրատարակուին պարբերաբար :

Իր կազդուրման կայանի չէնքին նորոգ– ման համար հանդանակութիւն կը կատա– րէ Ֆ. Կ. Խաչը :

Համազգային ընկերութիւնը ձեռնար – կած է հանդանակութեան, իր եւ Փալան– ճեան ձեմարանին 25ամեայ յոբելեանին առիթիւ :

Ամէն առիթով զրամ կը հաւաքէ Դպրո– ցասէրը : (Վերջին ցանկը հրատարակուե– ցաւ Մարտ 22ին) :

Պարբերաբար զումարներ կը տրամա – դրուին Հայ Մշակոյթի Տան կամ Ակա – դեմիայի Լիբանանի զամբարանին չինութեան, Տիկ– նանց Մխութեան, ծերանոցներու եւն. :

Միջանկեալ՝ «Յառաջ»ի բացած հանգա– նակութիւնը, ապահովելու համար Աթէն– քի Զաւարեան վարժարանին չքաւոր ա – շակերտներուն ճաշազինը :

Երկու շաբթուան մէջ զոյացաւ կէս միլիոն ֆրանք : Եւ ամէն օր նոր զումար– ներ կը հասնին :

Միեւնոյն ատեն կը սառնանք բողոքի նամակներ .

— Իրաւունք չունիք ցանկը փակելու . Ինչո՞ւ կը կտրէք եղբայրական պարտա – կանութեան մը թափը : Զգեցէք որ ուզո– ղը իր բաժինը բերէ ...

Նոյն կազդուրիչ պատկերը՝ ամերիկա– հայ զաղութին մէջ, որ չատոնց կտրած է մրցանիշը, իրրեւ մշտահոս աղբիւր , հազարումէկ հանրօգուտ հաստատու – թեանց եւ նոր ձեռնարկներու մատակա – րարութիւնը ապահովելու համար :

Այսպէս, ժողովուրդը բնազդաբար կը բանայ ձեռքերը, երբ կենդանի զործ մը կամ իրական թշուառութիւն մը կըտեսնէ :

Տակաւին չենք խօսիր մեծագումար ան– հատական վարկերու կամ կտակներու մասին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ ՍԿՍԱՒ ՔԱՆԵԼ ՓԱՐԻԶԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ

★

ԶԱՆԱԶԱՆ ԶԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ՎԱՒԵՐԱՑՄԱՆ ԴԷՄ

Հանրապետութեան խորհուրդը (ծեր– կոյտ) երէկ սկսաւ քննել Փարիզի համա – ձայնութիւնները, որոնց վաւերացումը պահանջած է կառավարութիւնը : Վիճա – բանութիւնները պիտի տեւեն երկու օր :

Սահմանադրութեան համաձայն, Հան– րապետութեան Խորհուրդը կընայ Ազգ. Ժողովին վերադարձնել համաձայնու – թիւնները, որպէս զի նորէն քննեն : Բայց այդպիսի նախանշան չի տեսնուիր : Երբ ծերակոյտն ալ վաւերացնէ համաձայնու – թիւնները, Ֆրանսան ընդունած պիտի ըլ– լայ արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինու – մը, զոր Մ. Նահանգները եւ Մեծն Բրի – տանիա կը պահանջեն 1950էն ի վեր : Վարչապետը նկատի առնելով զանազան պարագաները, առջի օր իր մօտ հրաւիրեց Փարիզի բրիտանական դեսպանը եւ ամե – րիկեան գործակատարը, պարզելու հա – մար կառավարութեան տրամադրութիւն– ները : Իրավիճակը կը հաւատան թէ Գ. Իա. Ֆոր այս առթիւ ալ հակկշռած է որ Ֆրանսան արեւմտեան մեծ պետու – թիւններէն մէկը համարուի, վաւերացու– մէն առաջ :

Փարիզի պաշտօնական շրջանակները չեն ծածկեր իրենց տհաճութիւնը, տես – նելով որ Մ. Նահանգները եւ Մեծն Բրի – տանիա տեսակ մը վերապահութիւն ցոյց կուտան Ֆրանսայի հանդէպ : Վարչապե – տը հաւաստած է ծերակոյտին թէ կարե – լին պիտի փորձէ, որպէսզի Ֆրանսա վե – րադարձի իր դիրքը արեւմտեան Եւրոպա– յի քաղաքականութեան մէջ :

Վերջին պահուն ծերակոյտին ելմտա – կան յանձնաժողովն ալ (հինդերորդը) համաձայնութիւն յայտնեց վաւերացման համար, անդամ մը եւս յիշեցնելով թէ անհրաժեշտ է արեւմտեան Եւրոպայի դաշնակիր մը կնքել ապառազինութեանց արտադրութեան մասին : Վերջնական ո – րոշումը ձգուած է ծերակոյտին եւ հաւա– նական է որ բուռն վիճաբանութիւններ ծագին : Եթէ ժողովը փոփոխութիւն ա – ռաջարկէ, խնդիրը կրնայ ամիսներով ձգձգուիլ, ինչ որ ընդունելի չէ կառա – վարութեան համար : Իսկ եթէ պարզ բա– նաձեւ մը առաջարկուի, կրնայ անմիջա – պէս քուէարկուիլ : Զորս յանձնաժողով – ներ բացորոշապէս հաւանութիւն յայտ – նած են վաւերացման համար :

Հանրապետութեան խորհուրդին դիրքը այնքան ալ զօրաւոր չէ երբեւ օրէնսդրա– կան մարմին : Սահմանադրութիւնը անոր կուտայ խորհրդակցական հանդամանք : Ազգ. Ժողովը կրնայ անտեսել անոր տե – սակէտը, առանց երկար – բարակ վիճա – բանելու : Բայց ներկայ պարագային խա – կապէս կարեւոր դեր մը կ'իյնայ իրեն : Զըրչելի այն տպաւորութիւնը թէ Մեծն Բրիտանիա եւ Մ. Նահանգները Գերմա – նիոյ վերազինումը դլուխ պիտի հանեն առանց Ֆրանսայի, եթէ այս վերջինը նո– րէն ձգձգէ վաւերացումը, ծանր տպաւո – րութիւն դործած է :

Շատ մը հոսանքներ եւ մամուլին մեծ մասը կը թելադրեն դգուշանալ Ֆրանսայի կղզիացումէն, որ կրնայ անխուսափելի դառնալ, եթէ վաւերացումը ուշանայ կամ ջուրը իյնայ : Միւս կողմէ կան հոսանք – ներ որոնք առիթը կը փնտռեն, ներկայ դահլիճը տապալելու համար :

Հանրապետութեան Խորհուրդին մէջ կան 16 համաձայնավարներ, իսկ Ազգ. Ժո – ղովին մէջ՝ մօտ հարիւր, ուղեկիցներու հետ միասին : Այս պարագան ալ բարենո – չան կը համարուի, վաւերացման համար :

Մինչ այս մինչ այն, համաձայնավարները

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

★

Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ ԵԻ ԻՐ «ԵՐԿԵՐԸ»

Ինք անօթի մեռաւ, բայց իր գործը կ'ապրի ու կ'ապրեցնէ :

Ծօթանասուն – ութսուն տարի ետքն ալ, թէ կը կարդան եւ թէ կը խաղան :

Երեքշաբթի գիշեր նորէն լեցուն էր ենայի սրահը, տեսնելու համար «Պաղ – տասար Աղբար»ը :

Ձեռնարկը կազմակերպած էին Արտա – շէս Գմբէթեան եւ Գրիգոր Վահան, եւ ներկայացումը անցաւ գոհացուցիչ :

Նոյն խաղը երեւանի մէջ ալ կը ներկա– յացնեն երկար ատենէ ի վեր, իսկ վեր – ջերս մինչեւ Բագու փոխադրած էին, շըր– ջուն թատերախումբի մը միջոցաւ :

Միեւնոյն ատեն, Հայաստանի Պետա – կան Հրատարակչականը (*Պետհրատ*) ձեռ– նարկած է Պարոնեանի ամբողջական եր– կերուն հրատարակութեան :

Առաջին հատորը լոյս տեսած է արդէն, ընտիր թուղթով, խնամեալ տպագրու – թեամբ եւ շատ մատչելի գնով :

Կը գտնուի Փարիզի գրավաճառներուն մով ալ :

Դժբախտաբար, տպուած է բոլշեւիկ – եան սխալագրութեամբ, սկսելով հեղի – նակին անունէն,— *Հակոբ Պարոնյան...*

Այս առթիւ, հարց մը կը ճանկռտէ միտքս :

— Ո եւ է հրատարակչական, պետական ըլլայ թէ անհատական, իրաւունք ունի՞ փոխելու դասական ստեղծագործութեանց ուղղագրութիւնը :

Երբ լեզուն չեն կրնար փոխել, երբ չեն փորձեր արեւելեան հայերէնի վերածել « Պաղտասար Աղբար»ը, «Մեծապատիւ Մուրացկանութիւններ»ը կամ «Ազգային Զոյե – րը», որո՞վ իրաւամբ կը փոխեն հեղինա– կին գրելու ձեւը :

Որպէսզի մատչելի՞ ըլլայ Հայաստանի ժողովուրդին, որ մինչեւ այսօր կարօտով կը փնտռէ դասական ուղղագրութիւնը :

Եւ կամ, կ'ուզեն ազատ արտասահմանի ընթերցողնե՞րն ալ վարժեցնել պար – տադրուած չետադիմական, հակագիտա – կան ուղղագրութեան :

Գիտեմ որ անօգուտ են այս հարցում – ները :

Եւ սակայն, ֆանի որ ձեռնարկած են ա– րեւմտահայ գրագէտներու երկերուն հր – րատարակութեան, կը կարծեմ թէ ոչ Լե– նինի, ոչ ալ Մարքս Էնգելսի աւետարան– ներէն թուղթ մը կը պատռի, եթէ երկ – րորդ վերաբեռնութեան մը ենթարկեն բոլ– շեւիկեան այլանդակ ուղղագրութիւնը, որ յարմարցուած է ռուսական կաղապա– րին, իր «յուր»երով, «յուդ»երով, «հե– տո»ներով, «հաջող»ներով, , «կիլիկիո»– ներով եւ ... «հատաջդիմական»ներով :

Եթէ իրենց ուզածը «կուլտուրական» կապ է, ազդու բայլ մը առած կ'ըլլան, վերահաստատելով հարազատ ուղղագրու– թիւնը :

ՎԱՀԷ

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆ ՆՈՐ ՊԱՇՏՕՆ ԿԸ ՍՏԱՆԱՅ

•

Ինչպէս տաղորդած էինք երէկ, Մ. Մի– ութիւնը եւ արբանեակ պետութիւնները միաձայնութեամբ արոչած են միացեալ հրամանատարութիւն հաստատել, Փարի– զի համաձայնութեանց վաւերացումէն անմիջապէս ետք : Միացեալ ուժերուն սպարապետութիւնը պիտի յանձնուի, կ'ըսեն, մարեչալ Ռոկոսովսկիի :

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, որոշ – ուած է նաեւ համակարդել ութ խորհր – դային երկիրներուն տնտեսական յարա – բերութիւնները : Կը կարծուի թէ այդ պաշտօնը պիտի յանձնուի Պ. Անաստաս Միկոյեանի, որ վերջերս հրաժարեցաւ ներքին առեւտուրի նախարարութենէն, մնալով միայն փոխ – վարչապետ : Նոյն աղբիւրին համաձայն, յատկապէս խոր – հրդային ամէն պաշտօնէ ազատ ձգուած է Միկոյեան, որպէսզի կարենայ ամբող – ջովին անհատական գործերու նուիրուիլ : Կ'ըսուի թէ հայազգի փոխ – վարչապետը այս հարցով ալ զբաղած է, երբ Լայփցի– կի ցուցահանդէսին գացած էր :

× Մ. Միութեան վարչապետը, մաո – չալ Բուլկանին, երեք նոր օդնականներ նշանակեց արտաքին գործերու նախարա – րութեան համար : Այդ երեք փոխ – նա – խարարներն են, — Վ. Կուզնեցով (առա – ջինը), Վ. Սեմենով եւ Ն. Ֆեոերենկօ : Առաջինը անգամ է կեդր. կոմիտէին եւ նախապէս դեսպանութեան պաշտօն վա – րած է Զինաստանի մէջ : Եղած է նաեւ խորհրդային պատուիրակութեան անդամ Սան Ֆրանչիսկոյի խորհրդաժողովին եւ ՄԱԿի ընդհ. ժողովին (Լոնտոն, 1946) : Ուրիշ կարդ մը պաշտօններ եւս վարելէ ետք, 1946–1950ին ընտրուեցաւ նախագահ Ազգութեանց խորհուրդին : Ֆեոերենկօ

ամէն միջոց կը փորձէն, վաւերացումը խափանելու համար : Կոչեր կ'ուղղուին, հանրագրութիւններ կը հաւաքուին, հրա– պարակային ժողովներ կը սարքուին, պարզելու համար Գերմանիոյ վերազին – ման չարիքները :

× Տեղական թերթերը կը զրեն թէ 35 անդամներ խօսք ուղած են ծերակոյտին մէջ :

ՃԱՇԱԳԻՆ ԶՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ՝ ՀԱՄԱՐ

(ԶԱԻԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԷՆՔ)

Տէր եւ Տիկին Լուսինեան (*Մոն– թելիմար*)	5·000
Գատանեան (*Լա Սիոթա*)	500
Սէն էթիէնի Ազգ. դպրոցէն	1·000
Արսինէ եւ Ժիզել Տիւզեան	2·000
Փոբրիկներ Ռիշար եւ Էլիզա	
Մուշկամպարեան (*Մարսէյլ*)	4·000
Գումար՝	12·500
Երկու անդամ՝	587·550
Ընդհ. գումար՝	600·050

ԱՅՍՕՐ ԿԸ ՍԿՍԻՆՔ ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՂԸ

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

Շատ հետաքրքրական վէպ մը միջազ – գային կեանքէ, խորհրդաւոր գաղտնիք – ներով :

Եւս Զինաստան պտնուած է եւ մասնագէտ մը կը համարուի Ծայր. Արեւելքի գոր – ծերու : Մոլոթովի խորհրդականն էր 1954ին, երբ Ժընեւու խորհրդաժողովը դադարեցուցած Պերլինի մէջ, գերմանա – կան հարցը քննելու համար : Սեմենով ա– րեւելեան Գերմանիոյ սովետական նախ – կին ներկայացուցիչն է , մասնագէտ գեր– մանական գործերու : Կարեւոր դիրք մը կը գրաւէ կուսակցութեան մէջ :

× Մոսկուայի կուսակցական պաշտօ – նաթերթը, «Փրաւտա», խստօրէն կը քն – նադատէ վեց նախարարներ որոնց պա, – տօնը սերտ կապ ունի ծանր ճարտարա – գործութեան, փոխադրութեանց, հողա – գործական արտադրութեանց եւ մեքենա – ներու շինութեան հետ : Բացատրելէ ետք թէ նոր մեքենաներու փորձերը կատար – ուած են «անթոյլատրելի դանդաղու – թեամբ», թերթը դիտել կուտայ թէ «տա– րիներէ ի վեր գործարանները կ'արտա – դրեն բեռնակառքեր եւ չրջապայութեան կառքեր որոնք չեն համապատասխաներ արդիական պահանջներուն» : Ցետոյ կ'ըսէ թէ գործարանները չունին դարբնոցներ եւ ուրիշ կարգ մը մեքենաներ : Ի վերջոյ կը պահանջէ պայքարիլ «սովորամոլութեան եւ լճացման դէմ » :

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

•

Թ.— ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Հայերը Ամերիկայի բնակչութեան մէկ հարիւրերորդը կը կազմեն: Ամերիկահայութիւնը իր չուրջ 160·000 հայութեամբ, մեր Սփիւռքին մէջ, Մերձաւոր Արեւելքի հայ գաղութէն վերջը կուգայ, երկրորդ դիր վրայ, իր թիւով:

Գաղթած 1895էն 1915ի ազէտներէն վերջ, մանաւանդ հայկական դաւառներէն՝ Ամերիկահայութիւնը նիւթական բարգաւաճ դիրք մը ունի այսօր, եւ այս տեսակէտով մեր աւագ գաղութն է: Տասը ընտանիքի վրայ՝ մինը՝ իր սեփական տունը ունի, եւ տունին մարդը, չատ անգամ ալ ընտանիքին միւս ապամները, լաւ գործ ունին: Հայերը ճանչցուած են Ամերիկայի մէջ իբրեւ բանիմաց, արտադրող եւ պարկեշտ տարր մը: Անոնց մէջ կան վաճառականներ, գործատէրեր, արհեստաւորներ, բանուորներ եւ ազատ մասնագէտի հետեւողներ:

Ամերիկահայութեան մէջ այսօր ապրող չորս սերունդներէն առաջին երկուքը, 1915ի ծնողքները եւ անոնց զաւակները, առ հասարակ Ամերիկացին դուրս ծնած են, բնագաւառին մէջ իսկ երբորդ եւ չորրորդ սերունդները՝ ամերիկեան հողին վրայ: Առաջին երկու սերունդները հայերէն կը խօսին կամ թուրքերէն՝ ըստ բնագաւառին մէջ խօսուած լեզուին: Երրորդ սերունդը, որ կազմուած է 20էն 35 տարեկաններէն, անգլիերէն կը խօսի: Բայց ի տարկին կը փորձէ նաեւ կատարած հայերէն մը խօսիլ, ամերիկեան արտասանութեամբ, կամ թուրքերէն՝ եթէ իր ծնողքը թրքախօս է: Չորրորդ սերունդը որ կը բաղկանայ մինչեւ տասը տարեկան տղաքներէն միայն անգլիերէն կը խօսի: Առաջին երկու սերունդները կը կազմեն հին սերունդը, իսկ վերջին երկուքը՝ նորը:

Քանակն երեսուն տարեկան երբորդ սերունդի երիտասարդները չնորհալի օր – խրդներ եւ բարեկազմ պատանիներ են, որոնք կը հետաքրքրուին հայկական կեանքով, հայաչատ քաղաքներու մէջ կամ – տէներ կազմած՝ եւ ժրաջան գործունէութիւն մը ունին եկեղեցական եւ մշակու – թային նպատակներու չուրջ:

Ամերիկահայերը դրեթէ ամբողջու – թեամբ ամերիկեան քաղաքացի են: Իրա – ւունք ունին ընտրելու եւ մասնակցելու երկրին ընտրական պայքարին: Ներկայ եղայ հայկ. հաւաքոյթի մը, ուր փաստաբան հայ տիկին մը, Նիւ Եորքի քաղաքապետի պաշտօնին թեկնածու, դեմոկրատ վակնէրի ընտրութիւնը կը պաշտպանէր: Երկրին մէջ ծնած Հայերը ընտրելի ալ են կառավարական որեւէ պաշտօնի:

Մեզի համար բարեբախտութիւն մըն է որ մեր հայ սփիւռքին մէկ կարեւոր դաւառը, աշխարհի քաղաքակրթուած ա – մէնէն մեծ երկրին՝ Միացեալ Նահանգներուն քաղաքացին է, ինչ որ Հայութեան ապագային համար կրնայ երաշխաւորութիւն մը դառնալ:

Թէեւ տուներուն մէջ խօսուածը անո – րոշ, ժողովրդական հայերէն մըն է չատ անգամ, բայց մեր արեւմտահայ ոսկեղենիկ եւ մեծասքանչ բարբառը կը մնայ միշտ կենսունակ, չնորհիւ մեր մտաւո – րականներուն որոնք կը ղրկեն ամերիկա – հայ օրաթերթերուն եւ պարբերաթերթերուն մէջ, կամ կը խօսին լսարաններու բեմերէն, կամ կ'արտայայտուին դիրքերով: Հայ դրպէտներուն մեծ թիւը, բայ ի քանի մը անգլիագիրներէ, մեր մայրենի լեզուն կը գործածէ: Երրորդ սերունդը արդէն չի կրնար հասկնալ մայրենի լեզուն եւ իրեն համար, մեր թերթերուն հետ համընթաց, կը հրատարակուին անգլիերէն հայանուն պարբերաթերթեր: Մեր դրպէտները կը մշակեն դրեթէ բոլոր դրական սեռերը, — բանաստեղծութիւն, վէպ, պատմուածք, յուշագրութիւն, փորձեր, դրական եւ գեղարուեստական քննադատութիւն, ուսումնասիրութիւն – ներ, քրոնիկ, եւն., եւն.: Իրենց մէջ չեն պակսիր դրական ժամանակակից չարժումներուն նուաճումներուն իրագեկները եւ տեսաբանները:

Ամերիկահայ հասարակութեան ստուար մեծամասնութիւնը, չարդելով բացառութիւնները, կը ճաշակէ մեր ժողովրդական երգին զոհարները. առաւելապէս, ինչպէս նաեւ պաթուրֆան, որուն երգասիրները կը գտնուին դրեթէ ամէն հայկ. տունի մէջ, եւ կը նուագուին ամէն հայկ. հաւաքոյթի մէջ: Ժողովրդականութիւն կը վայլէ նաեւ տեսակ մը կեղծ հայ ժողովրդական երգ մը, որ խառնուրդն է հայ հարազատ ժողովրդական երգին եւ պաթուրֆային:

Ամերիկահայ երգչուհիները արեւային պայծառութեամբ լուսաւորուած եւ թո – վիչ «թէմպո»ով, հաղուագիւտ ձայներ ունին:

Իմ սէնֆոնիք երաժշտութիւնս, որուն ունկնդրութեան հայ խուռներամ բազմութիւն մը փութացած էր դալ, լեցնելով Քարնէկի Հօլի ընդարձակ սրահը, անոր պատեալ նորութիւն մը եղաւ ընդհանրա – պէս ամերիկահայ հասարակութեան հա – մար, որուն ընտանի էին ուրեմն միայն հայ երաժշտութեան ժողովրդական ձե – ւերը: Հայ սէնֆոնիք այս երաժշտութիւնը խորապէս ցնցեց ամերիկահայ հասա – րակութիւնը: Աւիկա կը բացատրուի ա – նով որ՝ երաժշտական հայկ. մեծ ձեւերը կ'արտայայտեն, հայրենական իրենց չքջանակին մէջ, սիրոյ, յոյսի եւ քաջու – թեան հասարակաց զգացումներ եւ ասով հզօրապէս եւ առ հասարակ կը խօսին ի – րենց ընդգաւառէն արմատախիլ բոլոր հայ սրտերուն, եւ իրականութեան մէջ, աւելի ժողովրդական են քան սովորաբար «ժողովրդական» կոչուած երգերը:

Ամերիկայի մէջ Հայ. եկեղեցին լաւ կազմակերպուած է այսօր: Զանազան հայկական կեդրոններու մէջ եկեղեցիներ չինուած են արդէն կամ չինուելու վրայ են: Ամերիկեան հայ ծուխերու հովանաւորութիւնը յանձնուած է Երուսաղէմի ժառանգաւոր – բայրը կամ Անթիլիասի գպրեվանքը ա – ւարտած կղերականներու, որոնք իրենց ուսումը կատարելագործած են ամերիկեան համալսարաններու աստուածաբանական բաժիններուն մէջ: Հոգաբարձու – թիւնները ստանձնած են եկեղեցիներու վարչական հոգը: Զանազան համայնքնե – րէ նշանակուած երեսփոխանները չորս տարին անգամ մը թեմական ժողով գու – մարելով կ'ընտրեն առաջնորդ մը, որ կը վարէ թեմին գործերը կեդր. վարչական ժողովի մը աջակցութեամբ, լայն իրաւասութիւններ վայելելով եկեղեցական բո – լոր խնդիրներուն կարգադրութեան մէջ: Քահանէ աւելի հովիւներ ունի Հիւսիսային Ամերիկայի Հայկ. Թեմը (Քալիֆորնիան կազմելով անջատ Հայ Թեմ մը) որոնք սբեղաններ, քահանաներ, վարդապետներ են:

Ամերիկահայ քահանան չատ բարեչքը – ղուած տիպար մը կը ներկայացնէ այսօր: Հեռու ենք դաւառի մէկ անկիւնին կամ Պոլսոյ մէկ արուարձանին մէջ մեր ճանչ – ցած տրուպ քահանայքն որ, ձմեռնային եղանակին, ցեխոտ կօշիկներով, տափա – ռին անձրեւէն խոնաւցած ծայրերը վեր դարձուցած, կամարաձեւ անձրեւանոց մը դլխուն վրայ բռնած, չալ մը վրին, ծա – ծանուտ մօրուքը հովին ու բուքին, կ'ներ – թար անօրհնէքի, թաղէ թաղ: Այս աւան – դական պատկերը անհետացած է այսօր: Ամերիկահայ քահանան ածիլուած է ամէն առաւօտ եւ լոգանք մը առած, իր հա – գուստը, որ գոց օձիքով սեւ բաճկոն մըն է մաքուր է, չատ անգամ դլխարկ չունի եւ իր բոլոր տեղափոխութիւնները կը կատարէ իր անձնական կառքով: Այլա – պէս հայ կղերականին այս արտաքինը հասարակաց է Ամերիկայի բոլոր հոգե – որականներուն: Քահանայական մօրուքը ժամանակավրէպ զարդարանք մըն է այլեւս:

Միսկան խորհուրդներ կամ հոգա – բարձութիւններ, տարեցներու եւ երիտա – սարդներու յանձնախումբերու աջակցու – թեամբ կը կազմակերպեն չաքեր, «պազար»ներ, «փիքնիք»ներ եւ ուրիչ հա – ւաքոյթներ որոնց նպատակն է անշէջ պա – հել պապենական եկեղեցիին սէրը հայ սրտերու մէջ:

ՕՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԵԼՈՑԹԻ ՄԸ ԾԱԼԿԵՐԸ

•

Եալթայի գլուխ գլխի տեսակցութեանց հրապարակումով, միաք ու սիրտ պղտո – րեցան ամէն տեղ: Բուական մեկնա – պատեցաւ: Աւելորդ պիտի ըլլար ծանրա – նալ այդ մասին, եթէ դէպքը աննախընթաց չհամարուէր դիւանագիտութեան մէջ:

Այսպէս, Եալթայի չանդուլից յայտնու – թեանց հետեւանքով, հանրային կարծիքը ունեցաւ այլազան հակազդեցութիւններ, ըստ անհատին խառնուածքին:

Աւելի՛ յուզուած են դիւանագիտական շրջանակները: Մարդիկ մտահոգ են, եւ նեղը մնացած: Գաղտնիքներ, տեսարան – ներ կը պարզուին մերկապարանոց, տապ – նապի մատնելով այս կողմն ալ, այն կող – մըն ալ:

Նախ որովհետեւ կը սեղծուին միջազ – գային նոր բարդութիւններ:

Երկրորդ՝ աննախատեսելի է թէ երբ կծիկը անդամ մը քակուած է, տակաւին ի՞նչ նոր յայտնութիւններ կրնան հրա – պարակ նետուիլ, ի նպաստ մէկուն կամ միւսին չահուն, քանդելով դիւանագէտ – ներու ներքին համերաչխութիւնը: Ինդի – րը պիտի չծաւալի՞ ձիւնագնդակի մը պէս եւ պիտի չխորտակէ՞ դաշնի համաձայ – նութեանց դրութեան կլոր սեղանը, վար – կաբեկելով «բարձր» քաղաքականութեան ասպետները:

Զբրչելի յարուցած դայթակղութիւնը (իր հեռապիսը Մոսկուայի՝ 1944ին Գերմանիոյ վերապինելու հաւանականութեան առթիւ) հազիւ մոռցուած, ահա ուրիշ մը, աւելի՛ ծանրակչիռ:

Եւ վերջապէս, լեռներու եւ ձորերու տարբերութիւնը պաշտօնական յայտա – րարութեանց ... եւ գոնէիկ իրականու – թեան միջեւ: Ի՞նչ պիտի մտածէ Տուպ – րիչը իր սուրբ Ստալինին մասին, եւ ի՞նչ՝ Եանքին կամ Թոմին, ժողովրդապետա – կան սկզբունքներուն մասին: Ազատու – թիւն, իրաւունք, արդարութիւն, փոքր ժողովուրդներու դատ, ապրուստի մա – կարդակի բարւոքում, խաղաղութիւն ... Օդ ու հով:

Կարելի չէ ուրիշ տպաւորութիւն կրել, կարդալով 834 էջնոց հրատարակութեան ամփոփումները:

Բայց ինչո՞ւ դիւանագիտական ակնո – յով՝ այն ձախորդ դէպքերը:

Պաշտօնապէս հրապարակուած չարժա – րութիւ՝ — թէ լրագրողներու կողմէ ձեռք ձգուած էին սպագրութիւնները, — համո – զիչ չի թուիր:

Ասուածքայ արդէն Մ. Նահանգներու կուսակցական պայքարներուն ներքին պատճառին մասին: Անչուչտ: Փորձ մը՝ ընտրական պայքարներու նախօրեակին հարուած մը հասցնելու ընդդիմադիր կու – սակցութեան: Թէեւ արտաքսահանքի մէջ անդրադարձումները երեւութապէս վնա – սակար կը թուին երկուքին համար ալ:

Եւ կամ Եալթայի յանձնառութեանց վարկաբեկումը հրապարակաւ, որպէսզի կարելի ըլլայ ապացուցանել, մինչ միւս հրացանակիր – ները աչալուրջ կերպով կը հսկէին: Ցա – ռաջապահ նաւը կը հասնի կղզիի ափը: Զինուորները վախվխալով դուրս կ'ելլեն եւ հարաւային մասի մէջ, ժայռերի մօտ դիրք կը բռնեն: Երբ կը տեսնեն, որ ոչ մարդ կայ եւ ոչ էլ նաւ, կը տեղեկացնեն հրամանատարին կղզիի «պարպուած» լի – նելու մասին:

«Ցաղթական հերոսը» քաջալաւ կը հր – րամայէ, որ նաւերը մօտենան կղզիին, թնդանօթները դետեղեն արեւմտեան մա – սին մէջ, եւ, բոլոր կանխազգուշութիւն – ները առնելէ յետոյ, մտնեն Վանք՝ խու – զարկելու համար ներսը: Կը կողոպտեն վանքին խաչերն ու խաչվառները: Կողո – պուտից յետոյ, կը նկատեն մի գոցուած դուռ, կը բանան անմիջապէս, կը տես – նեն կեավուռ վարդապետները, որ պահ – ուել էին խուցերի մէջ: Նախ լուտանքներ կը թափեն, ապա կը դանակոծեն առանց խղճահարելու:

«Դուք, կեավուրներ, կ'ըսեն, փոխանակ մեզ օգնելու, ֆետայիները ճամբու կը դնէք եւ ապա կը քաշուիք ներս: Մեզ այնքան չարչարեցիք, զրպեցրիք, որ նրանք պատերազմութիւն ունեցան հեռանա – լու»:

(Շար.) ՅԵՂՈՒՀ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

Կէս գիշերը անց էր, երբ հասանք Լէզք գիւղի եզերքը:

Մեզ հետ ընկերացած Ալիւրցի ընկեր – ները մտան գիւղը եւ բերին գիւղին խմ – բապետը Մուրատի մօտ:

Նա հարց ու փորձ արաւ թէ՝ ովքե՞ր կային գիւղին մէջ, թէ գինուորներ կամ Քիւրտեր կա՞յին եւ կամ ցերեկին ան – ցա՞ծ էին այս տեղերէն եւն. եւն.:

Այս խմբապետին անունը Սարգիս էր: Նա հաղորդեց թէ՝ գիւղում ոչ մէկ օտար կար, եւ թէ Լէզքը աւելի ապահով էր քան միւս շրջակայ գիւղերը, նոյնիսկ Այգես – տանէն էլ ապահով:

Այդպէս էր. որովհետեւ եթէ մի բան պատահէր, կարելի էր բարձրանալ «Ցա – րալէզ»ներու քարերը, որոնք բնութիւնից պարզեւուած էին ֆետայիներուն կռիւի յարմարութեան համար:

1896ին մի անդամ ապաստանել էինք այդ քարերուն մէջ: Այն ժամանակ թուրք գինուորը չկարողացաւ մօտենալ մեզ, թէեւ միայն «կայծքարով հրացան»ներ ու – նէինք:

Նատանք խմբապետ Սարգիսի կողքին, կարկաչող առուի եզերքը: Մուրատը չա – րունակեց իր հարցումները, մինչ տղա – ները կը ծխէին ու կը չաղակրատէին:

Վտանգ չկար: Մեզ համար տեղ պատ – րաստեցին, որպէսզի հանգստանայինք:

Վանի այդ երկու գիւղերը (Ալիւր եւ Լէզք) մեզ ուղղակի ապչեցուցին: Մենք սկիզբէն յոռետես էինք, կը տեսնէինք, որ հայ ժողովուրդը ամէն տեղ բաւականա – չափ գիտակցութիւն ունէր եւ Դաշնակ – ցութեան տարիների պրոպագանդն ու տը – ւած դասախարակութիւնը պատրաստել է – լին առողջ մտքով խիզախ մարդիկ:

Երբ մեզ հիւրասիրողներին ասում էինք թէ՝ «մեր պատճառով մեծ վտանգի կ'են – թարկուն իրենց», նրանք կը պատասխա – նէին. «փոխանակ թշնամու անարդ լու – ծը ամէն օր կրելու, ամէն օր մեռնելու, աւելի լաւ է տղամարդու նման դուրս գալ եւ ցոյց տալ մեր զարերի ոսոխին, որ Հայն էլ մարդ է եւ գիտէ զէնքով իր պատիւը պաշպանել»:

Նատանք գիւղացիներին հետ: Պատմե – ցին մեզ օրուան նորութիւնները ու անց ու դարձերը: Զարմացանք թէ՝ ի՞նչպէս լուրերը այդպէս արագօրէն կը տարած – ուէին:

Նրանք պատմեցին թէ ֆետայիների մօ – սինները այնպիսի սարսափ էին ձգել թշ – նամու չարքերի վրայ որ նրանք երկիւղով փսփսում էին իրարու: Քանիներ վիրա – ւորուել եւ սպաննուել էին նաւերի վրայ: Եւ այդ ժամանակ հրամանատարը հրա – մայել էր թրքական նաւերին չուել դէպի ծովափը: Կարելի չէր եղած խաղ անել ֆետայիների հետ ցամաքի վրայ, էլ ո՞ւր կը մնար ծովի վրայ, մանաւանդ որ թուր – քերը վախեցել էին որ նաւերը եւ թնդա – նօթները կրնային ջրասոյզ լինել: Թուրք զօրքի հրամանատարութիւնը, այդ ան – յայողութիւնից յետոյ, որոճացել էր մի նոր ծրագիր, այն է՝ պարկերը լեցնել ա – ւազով եւ նրանցով պատնէշաւորել նաւե – րը, թիւով 15, որպէսզի գինուորները կա – րողանային պաշտպանուել ֆետայիների անողորմ գնդակներից: Նաւերը պատրաստ էին եւ ամէն մէկի մէջ տեղա – ւորուել էին քառասուն գինուորներ, ա – ռատ ռազմամթերքով միասին»:

Նրանք պատմեցին նաեւ թէ՝ թուրք հրամանատարը անմիջապէս գործի էր անցել, եւ թնդանօթի կրակի պաշտպա – նութեամբ նաւերը յառաջացել էին դէպի ղաթամար կղզին: Թնդանօթները անընդ – հատ որոտում էին: Երբ կղզիից ոչ մի պատասխան չէն ստանում, թուրք հրա – մանատարը մի պահ չփոթութեան է մատ – նւում: Կասկածում է եւ արդելում աւելի մօտենալը: Գինուորները երբ կրկին կրակ են բաց անում, գնդակներից ոմանք հաս – նում են վանքի գմբէթին: Նորից ոչ մի պատասխան:

Ահա, այդ ատեն կը հրամայուի մի նա –

ՆԱՅՈՒ ԽՍՏՈՎԵՇ ՁԱՅԿ

ՊՈՒՊՈՒՂ

Մուտ սուրհանդակ, ով տարօրինակ – ծանր ոտքերով, գլուխը կախ, կարծես ինչ որ մեծ ցավ կրող մարդ էր։ Նա ինձ ոչինչ չասաց, միայն ձեռքով ինձ հրավիրեց իր հետևից գալ։ Ես հասկացա, որ նա ինձ տանում է իր տիրոջ մոտ, որը ինձ կանչել է տվել։ Ես ոտքի թռա, հագա վերարկուս և գնացի նրա հետևից։

Մենք մտանք մի մեծ տուն, որի դռները բաց էին։ Ոչ ոք չհանդիպեցինք ճանապարհին։ Տունը լիքն էր մարդկանցով, որոնք ամենքն էլ ինձ ծանոթ էին։ Ես տեսնում էի նրանց ամեն օր, երբ գնում էի իմ գործի։ Նրանք ինձ ամենքն էլ ճանաչում էին, ես էլ նրանց ամենքին ճանաչում էի։ Ես ինձ ոչ մի տեղ օտար չէի զգում։ Ես ինձ տանը պես էի զգում։

Ես մտա մի մեծ սրահ, որտեղ հավաքված էին մեծ թվով մարդիկ։ Ես ինձ ոչ մի տեղ այնքան ազատ չէի զգացել, որքան այդ սրահում։ Ես ինձ զգում էի ինչպես ձուկը ջրի մեջ։ Ես ինձ զգում էի ինչպես ձուկը ջրի մեջ։

ՏԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ յարաբերութիւնները յանկարծ լարուեցան Սուրիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ, ճիշդ այն պահուն երբ բարւոքման նշանները կը ցուցնեն Սուրիոյ եւ Իրաքի յարաբերութիւնները :

Կացութիւնը ծանրացաւ երբ Թուրքիոյ վարչապետը մեկնեց Անգարայի սուրիական դեսպանին ծանուցագիրը, «անընդունելի» համարելով զայն :

Թուրքահայաքեան դաշինքին սառը պրպտենէն եաթ Թուրքիա անհրաժեշտ կը համարէր Սուրիոյ անդամակցութիւնը եւ փորձեց համոզել զայն : Բայց Սուրիա նախընտրեց միանալ Եգիպտոսի առջարկած համարաբական դինակցութեան, ինչ որ Թուրքիոյ դէմ ուղղուած արարք մը համարուեցաւ Անգարայի մէջ : Այն ատեն կարգ մը ճնշումներ գործադրուեցան Սուրիոյ վրայ, որպէսզի եան կենայ իր որոշումէն : Փետրուար 2ին Դամասկոսի ամերիկեան դեսպանը յուշագիր մը կը յանձնէր Սուրիոյ արտաքին նախարարին, թելադրելով չանդամակցիլ նոր դինաթափութեան : Այս առթիւ կ'ըսէր նաեւ Մ. Նահանգները երբեք տրամադիր չեն դէնք ճարելու որեւէ նոր կազմակերպութեան որ կը ստեղծուի Թուրքիոյ եւ Իրաքեան դաշինքէն դուրս : Թուրքիան այս յուշագիրը մը յանձնեց, ոչ – բարեկամական կարծիք մը վերագրելով Սուրիոյ : Քանի մը օր եաք, Դամասկոսի Թուրք դեսպանը նոտան գործակատարը նոր յուշագիր մը կը յանձնէր, նոյն բովանդակութեամբ : Եւ վերջապէս Մարտ 14ին Թրքական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը կ'ուղղէր Սուրիոյ, բացատրութիւններ պահանջելով արտաքին նախարարութեան մէկ յայտարարութեան մասին ուր կ'ըսէր թէ «միայն սահմանավէճի խնդիրներ ունինք Թուրքիոյ հետ» : Անգարայի մէջ կը կարծեն թէ Սուրիա հողի կը պահանջէ Թուրքիայէն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԻԻԼԷԱԿԱՆ ՌՈՒՄԲԻ նոր փորձ մը (6րդ) կատարուեցաւ Լաս Վեկասի մէջ (Մ. Նահանգները) : Մինչեւ 120 քիլոմեթր հեռուէն ճերմակ լոյս մը կը նշմարուէր որ տեսնուեցաւ նաեւ Լոս Անճելըսի մէջ : Երկու հազար դինուորներ ալ կը մասնակցին, ռազմափորձերով : — Քիմիագէտ մը, Լինուս Փոլինկ, որ Նոպէլեան մրցանակ ստացած է, յայտարարեց թէ պատերազմը պիտի խափանուի չնորհիւ ջրածին ռումբին, որ կրնայ քանդել ամբողջ մարդկային քաղաքակրթութիւնը :

66 ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐ (դինուորական) գտնգային օդանաւային արկածի մը, Հաւայեան կղզիներուն մէջ :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը յայտարարեց թէ առ այժմ անօգուտ է որեւէ խորհրդակցութիւն Մ. Միութեան հետ : Նախագահը կ'ուզէ ճշդրիտ փաստ մը ունենալ Մոսկուայի ուղղամտութեան մասին, մասնաւորապէս Բուլկանինի հանդիպելէ առաջ : Ցետոյ, պայման կը դնէ որ վաւերացուին Փարիզի համաձայնութիւնները :

ՎԻԵՆՆԱՑԻ ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան դեսպանները իրենց երկիրները կանչուեցան, խորհրդակցելու համար վերջին անցքերու մասին (հաւանաբար դաշնագիրը եղաւ.) :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ վարչապետը Մարտ 22ին երկրին դրօշը պարզեց Սուէզի անդլիական զօրանոցներէն մէկուն վրայ : Ներկայ էին օտար դինուորական կցորդները եւ ահագին բազմութիւն : — Հինգ սիոնական կանայք եւս թիապարտութեան դատապարտուեցան Գահիրէի մէջ, իրրեւ լրտես : Բոլորն ալ ֆրանսական հպատակները են :

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐը ընդհ. գործադուլ մը սարքեցին երէկ, 24 ժամուան համար : Աշակերտները մեծ մասով տունը մնացին :

ԿԱՄԱՒՈՐ ՆԱՒԱԲԵԿՈՒՄ ՄԸ սարքած են վեց նաւակները, Պրէսթի մէջ : Վեց օր միայն ծովու ջուր պիտի խմեն եւ ձուկերով պիտի սնանին, գիտական տեսութիւն մը փորձելու համար :

ԳԱՀԻՐԷի իրաքեան դեսպանը յայտարարեց թէ յարաբերութիւնները զգալապէս բարւոքած են Եգիպտոսի եւ Իրաքի միջեւ :

ԶՐՈՅԻ պիտի հրաժարի մօտերս, վարչապետութեան պաշտօնը յանձնելով Իմրէի :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան

Այս կիրակի ժամը 15ին

MAISON DE LA CHIMIE, 28bis Rue St. Dominique, (Métro Solférino)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՇԱՀԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Ասօք կ'առնեն՝ **ԿՈՊԵՌՆԻԿ ԹԱՆՏՃԵԱՆ (ԱՄԵՐԻԿԱՑԷՆ)**

եւ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉԸ

Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակցին

Օր. ԱՍՏՂԻԿ ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ Պ. ԱԼԵՏԻՍ ՓԻՓՓԷԼԵԱՆ (երգ), Օր. ՅԱՐԷԹ – ՆԱՓՈՎԵԱՆ. Օր. ՔԷՇԻՇԵԱՆ, ՍԻՄՕՆ ՔԱԵԱՆ (արտասանութիւն) :

Հ. Յ. Դ. Պանէէօ – Քաչանի Նոր Սերունդի պարախումբը եւ Օր. ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ (հայկ. պար) :

Կը նուագէ ԶԱՒԷՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ (ջութակ)

Անիէդի եւ Իսլի երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. ԳԱՅԻՇԵԱՆի

Կը ներկայացուի՝ ԴՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ մէկ անախիլ գործը

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԿԱՆԹԵՂԸ

Ղեկավարութեամբ հեղինակին : Մուտքը ազատ է

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼ

Դասախօսութիւն նուիրուած Հայկ. մշակոյթին :

Այս Շաբաթ իրիկուն Մարսէյլի համալսարանի Ամփիթատրոնին մէջ (40, Allée Léon Gambetta) *ժամը ճիշդ 21ին :*

Կը խօսի դրագէտ

ԿՈՍՏԱՆ ԶԱՐԵԱՆ

Նիւթը՝ ՀԱՅԿ. ՄՇԱԿՈՑԹԻՆ ԻՆՔՆԱՏՊՈՒԹԻՒՆԸ :

Դասախօսն ու իր գրական գործը կը ներկայացնէ՝ Կ. ՓՕԼԱՅԵԱՆ :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Ճունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, Ե. Թաղամասի սրահը :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻ – ՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ՝

ԹԱՏԵՐԱ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ապրիլ 3ին, կիրակի ժամը 15էն կէս գիշեր :

Իսիի բաղաբապետարանին մեծ սրահը :

Մանրամասնութիւնները յայտնուելով :

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին, Միութիւալիթէի մեծ սրահին մէջ :

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Մաննիկ Պէրպէրեանի բանաստեղծու – թիւններուն ֆրանսերէն հատորը — Mon Chemin Ensoleillé - հրատարակիչ Փիէռ Սէկէրսի, մամուլի տակ է, եւ լոյս կը տեսնէ մօտերս : Ամէն անոնք որ արձագանգրուած են արդէն, պիտի ստանան հատորը : Իսկ անոնք որ դեռ չեն ղրկած իրենց արձանագրութեան տոմսերը, հաճին փութացնել :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Անահիտ Յ. Ուզունեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի առաւօտ մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, (15 rue Jean Goujon), իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՅՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ :

Հոգեհանգստեան պաշտօնէն վերջ այց վերեզմանատունը : Կը հրաւիրուին յիշատակը յարգողները :

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Նուպարեան Մատենադարանին 11 Սխուար Ալպօնի, սրբատհներուն մէջ պիտի դասախօսէ մարդաբանութեան փրօֆէսէօր Ռ. ԼԵՆԷ ԼԵՐՈՒԱ-ԳՈՒՐԱՆ հետաքրքրական նիւթ մը ունենալով. «Կրուպ Սանկէն է լը Փրոպլէմ տը լա բան շէ լէ գ'Արմենիէն » :

Այս Շաբաթ կէսօրէ եաք ժամը վեցին : Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը : Մուտքը ազատ է :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Մատրան մէջ տեղի կ'ունենայ Ս. Պատարագ, Գալատեան տօնին առթիւ : Արարողութեան կը նախագահէ եւ կը քարոզէ կաթող. պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. ՎԱՐԴ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ցաւարտ պատարագի Արեւագալի ա – րարողութիւն : Կը հրաւիրուի հաւատաց – եալ ժողովուրդը : Սկիզբ ժամերգութեան 9, Ս. պատարագ 10, Արեւագալ 11 :

ՎԻԵՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավարութեամբ՝

ՅՈՎՍԷՓ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԼԵՒՈՆԵԱՆի

Երգահանդէս Գ. տարի

ՏԷՍԻՆի ՄԷՋ

Մարտ 26, Շաբաթ ժամը 20·30ին, բաղաբապետարանի սրահը :

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 3ին, ժամը 16ին, բաղաբապետարանի թատրոնին մէջ :

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Մայիս 8, ժամը 16ին, Սալ Սէն Լուի (Ռիւ ժէ) :

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Փարիզի մէջ կը տօնուի՝

ՄԱՅԻՍ 22ԻՆ

ժամը 14·30ին, Միւթիւալիթէի մէջ :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻԼԱՅԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Փարիզի եկեղեցւոյ Լիլայի զպրոցին Սանուց Միութեան կողմէ : Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԻՆ

Մարտ 27, կիրակի ժամը 16էն կէս գիշեր, Քէս տ'Էֆառները, 32–34 Ավընիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլա :

Գեղարուեստական բաժին, մասնակցութեամբ փարիզահայ արուեստագէտներու : Մուտք 250 ֆր.

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Պանէէօ Քաչանի «Աբծիւ» են – թակոմիտէն խաչատուր Աղլաղաճեանի մահուան առթիւ, իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ իր եղբօր՝ ընկեր Յակոբ Ազլաղանեանի եւ ընտանեկան պարագանե – րուն :

Գրիգոր Յարութիւնեանի մահուան առթիւ, իր սգակիր կինը՝ Տիկին Արմինէ Յարութիւնեան հազար ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ»ի բարգաւաճման :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ — Այրի Տիկին Սօֆի Ճան – կէօզեան փոխան ծաղկեպսակի հազար ֆր. կը նուիրէ Լիոնի եկեղեցւոյ չինութեան, Այրի Տիկին Վէրգին Թիրեաֆեանի մահուան առթիւ : Ստանալ «Ցառաջ»էն :

ԼԻՈՆ — Թիրեաքեան եւ Գէորգեան ընտանիքները իրենց սիրեցեալ մօր եւ զոքանչին՝ Այրի Տիկին Վերգին Թիրեաֆեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն — երկու հազար ֆր. Համազգային ընկերութեան (Փարիզ), «Ցառաջ»ի միջոցաւ, երկու հազար ֆր. Լիոնի Կարմիր Խաչին, երկու հազար ֆր. Լիոնի Կապոյտ Խաչին, հազար ֆրանք Լիոնի Աղքատախնամին, երեք հազար ֆր. Լիոնի Ազգ. Միութեան :

Ստանալ Ազգ. Միութենէն (Լիոն) փոխան ստացագրի :

ԿՈՒԶՈՒԻ

Խոհարար կամ խոհարարուհի մը օգտակարութեան կայանին համար : Պայմանները եւ մանրամասնութեանց համար դիմել Տիկին Թադէոսեանի,

5, Rue Mayran, Paris (9)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ԵԳԻՊՏԱՑԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու քոյր կոմիտէներու բոլոր ընկերները անխտիր այս չաբաթ իրիկուն, ժամը 20·30ին, Լա Պատոպոթ սրճարանի վերնայարկը (Կառ ու Նօսի դիմացը) : Ներկայանալ անդամատեարերով :

Կը գեկուցանէ ընկ. ԿՈՊԵՌՆԻԿ ԹԱՆՏՃԵԱՆ :

ՓԱՐԻԶ — Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Ա–հարոնեան խումբի ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի ժամը ճիշդ 21ին, Ապգ. Տան մէջ : Օրակարգ — «Նոր Սերունդ»ի Օրը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄԲ — Հ. Յ. Դ. Ազատ Վահակեանէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԱՒՌՆՈՒՎԻԼ — Հ. Յ. Դ. Վարդան Եահակեանէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս կիրակի ժամը 3ին Առնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Ներկայ պիտի ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը :

ԻՄԻ — Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ժողովը այս կիրակի ժամը 5ին, Իրիմեան դպրոցը :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Իթալիի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ օր կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Ֆանթիլիի հայկ. դպրոցին սրահը : Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ կեդր. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի մասնաճիւղի անդամուհիները այս երկուշաբթի ժամը 16ին Քափէ Ռէժան :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ – ԿԱՆՆԵՐՈՒ Միութեան հերթական հրապարակային դասախօսութիւնը այս ուրբաթ, ժամը 21ին, Ապգ. Տան մէջ : Պիտի խօսի Պ. ԱՐԹԻՆ ԱՄԱԼԱՆԵԱՆ, ԺԸ. դարու Օսմանեան ամիրաներու գործունէութեան մասին : Մուտքը ազատ է :

ՀԱՒԿԹԱՒՈՒՂ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Համաչարաձաղ Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը, Զատիկ առթիւ հաւկիթախաղ մը սարքած է, Ապրիլ 11ին, երկուշաբթի ժամը 14ին, Յոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօնֆուա :

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ եղբարք, Միսաք եւ Իսկէնտէր Քէօչկէրեան, հօր անունը Արմէն, մօր անունը Գոհար, Եօզղաթի պիւղերէն, Գարաեաղուպ գիւղացի :

Փնտռողն է հօրեղբօր տղան Պ. Աւետիս Քէօչկէրեան, հօր անունը Յարութիւն, մօր անունը Տիլպար : Կը խնդրուի հաղորդել հետեւեալ հասցէին :—

16,Rue Cuvière, Vienne (Isère,France)

Կը կարծուի թէ Երուսաղէմ կամ Եգիպտոս կը գտնուի :

Կը խնդրուի «Ցուսաբեր»էն արտատպել :

ԾԱԽՈՒ Է

Տուն մը, սափրիչի փոն տը fօմէբսով մը եւ ուրիշ խանութ մը : Երեք կառատուն, 14 սենեակ : Շատ յարմար գիներ եւ վճարման դիւրութիւն : Դիմել՝ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, 80, Av. de Livry, Sevran

*

Կօշկակարի կազմածք մը նորոգութեան համար եւ փինիսաժի մեքենայ մը, «Վիքթորիա», նոր : Ծախու է մեկնումի պատճառաւ, աժան գինով : Դիմել՝

Mme LAMBERT

119, La Caneblère, Marseille.

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ԱՆՊԱՏՃԱՌ

«ԽԱՉԻՆ ՃԱՄԲԱՆ»

Նոր հրատարակուած հատոր մը, որ կը պարունակէ յուզիչ ու սքանչելի դէպքեր ուղեղներ մեր տարագրութեան կեանքէն :

Գինն 400 ֆռանք :

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառներուն մօտ եւ կամ դիմել հեղինակին՝ Ծ. ՊԼՐ – ՊԼՐԵԱՆԻ, 104, Ավընիւ տ'Իթալի, Փարիզ :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 հատը 12 փր.

ՈՒՐԲԱԹ 25 ՄԱՐՏ ★ 25 MARS VENDREDI 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7631 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3042

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԾՓՈՒՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

●

Մարտ 21ին հեռագիրը կը ծանուցանէր թէ խաղաղութեան կամ պինտ-ֆոլութեան նախաբարութիւն մը հաստատուած է Մ. Նահանգներու նախագահին կողմէ :

Նշանակուած է նախարարն ալ, Հերոլա Սթեսըն :

Անհամբերութեամբ մը սպասուած պատմութեան մէջ :

Մանրամասնութիւնները կը պակսին նոր նախարարին իրաւասութեանց մասին :

Բայց, կը հաւատանք թէ Այզընհաուըր այդ պաշտօնին հրաւիրով իր մտերիմ խորհրդականներէն մին, անգամ մը եւս կը հաստատէ թէ լուրջ եւ յարատեւ աշխատանքի կը կարօտի խաղաղութեան գաղափարը :

Նախագահը անցեալ տարի ալ ձեռնարկ մը փորձեց :

Հանդիսաւոր ճառ մը խօսելով Ազգային ժողովին առջեւ, օրագիր մը կ'առաջարկէր, որպէսզի մէկ միջազգային համաձայնութիւն մը կնքուի եւ հիւլէական ուժը օգտագործուի չինարար նպատակներու համար :

Ամէնքն ալ սկզբունքով ընդունած են առաջարկը եւ կարգ մը խորհրդակցութիւններ ալ կատարուեցան :

Բայց, առաջին խօսակցութիւններէն իսկ երեւան եկաւ որ ահագին դժուարութիւններ կը ներկայացնէ ծրագրին գործադրութիւնը :

Ա. Միւթիւնը այս առթիւ ալ առաջարկեց «ռեւոլուշիոն» բանաձեւ մը, քայլ դիանալով հանդերձ որ պիտի չընդունուի :

Կը պահանջէր սրտիլել հիւլէական զէնքերու գործածութիւնը եւ ոչնչացնել պատրաստի մթերքը :

Բոլշեւիկները միշտ հետեւողական են, այսպիսի պարագաներու մէջ :

Տարիներ առաջ ալ, երբ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ծրագիրներ կ'որոճար զէնաթափութեան համար, Լիթվինով կ'առաջարկէր գրուել բոլոր բանակները, ինչպէս եւ ծովային ու օդանաւային ուժերը :

Այն առեն տակաւին փորձուած չէր հիւլէական զէնքը, իր ահռելի հետեւանքներով :

Միւսները կ'ըմբռնեն թէ ինչ հետաւոր եւ երկդիմի նպատակներ կը հետապնդէ Ա. Միւթիւնը, այսքան յանդուգն ծրագիրներ առաջարկելով :

Այսպէս, խաղաղութեան խարխուլ նաւը միշտ կը ծփայ պղտոր ջուրերու վրայ :

Եւ զինարշաւը կը շարունակուի ամէն ուղղութեամբ :

Հիմա որ Գերմանիոյ վերազինումն ալ պիտի սկսի Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումով, Մոսկուան արդէն ձեռնարկ է ուրիշ նորութեան մը :

Ինչպէս հաղորդեց պաշտօնական զեկոյցը, Ա. Միւթիւնը եւ եօթը արբան եակ երկիրները որոշած են կազմել ընդհանուր հրամանատարութիւն մը, միացնելով իրենց զինեալ ուժերը :

Տարակոյս չկայ թէ այս կարգադրութեան պիտի յաջորդեն ուրիշ «միջոցառումներ» (անօրինութիւն), աւելի վտանգաւոր կարմիր աշխարհակալութեան ախորժակները հարեւան երկիրներուն վրայ :

Միւս կողմէ, Հիւս. Ամերիկայի մէջ հաստատուած «խաղաղութեան նախարարութիւնը» ամէն բանէ առաջ պիտի փորձէ ուժերու հաւասարակշռութիւն հաստատել :

Զէ՞ որ իրրեւ սկզբունք ընդունուած է հետեւեալ բանաձեւը, — ուժի դէմ ուժ, հաւասարէ հաւասար բանակցելու համար :

Իսկ անդին բնապէշները եւ հիւլէադէմները կը շարունակեն կատարելագործել ամենաքանդ զէնքերը, պարբերաբար հաղորդելով անոնց մահաբեր ուժին տարածութիւնը եւ տեւողութիւնը ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ ԾԵՐԱԿՈՑՏԻՆ ԱՌՋԵԻ

*

ՄԵԾ ՄԱՍԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆ Է ՎԱՒԵՐԱՑՄԱՆ

Ազգ. ժողովը երէկ ալ չարունակեց Փարիզի համաձայնութեանց քննութիւնը, որ պիտի վերջանայ այսօր, ուրբաթ :

Զորեքշաբթի օրուան վիճաբանութեանց ներկայ էին 250 անդամներ : Նիստը բացուած առեն վարչապետը յայտարարեց թէ պիտի պաշտպանէ համաձայնութիւնները յանուն կառավարութեան որ ամբողջովին համերաշխ է այս հարցին մէջ : Այս յայտարարութեան վրայ իր բանաճեւը ետ առաւ անդամներէն Մարիլասի որ կ'ուզէր վաւերացումը յետաձգել նախավճիռով մը : Ինչպէս կը հաւաստեն տեղական թերթերը, ծերակոյտը (Հանրապետութեան Խորհուրդ) համակերպած է վաւերացման, հաւանելով արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման : Ամէնքն ալ կ'ընդունին թէ Ֆրանսա չի կրնար երկրորդ անգամ ժխտական դիրք բռնել, առանց անախորժ կացութեան մը մատնուելու : Արտաքին գործերու յանձնաժողովին տեղեկաբերը, Միշել Տեպրէ, մանրամասնօրէն պարզեց Գերմանիոյ վերազինման վտանգները, յայտարարեց թէ վարչապետին եւ արտաքին գործերու նախարարին խոստումները համոզեցին զինքը թէ իմաստութիւնը կը պահանջէ վաւերացնել կնքուած համաձայնութիւնները : Այս առթիւ Թուեց յաջորդական դահլիճներու գործած սխալները Ազատագրութենէն ի վեր, բացատրելով թէ անոնք զանց առնելով Ֆրանսայի ներքին վերակազմութիւնը, թոյլ չտուին որ Ֆրանսան արտաքին քաղաքականութիւն մը վարէ տիրաբար : Տեղեկաբերը չյայտնեց վարչապետին եւ արտաքին նախարարին տասը խոստումները, բայց կը հաւատան թէ նոր փորձ մը պիտի կատարուի, խորհրդաժողով մը գումարելու համար Ա. Միւթեան հետ, ինչպէս կը պահանջեն ինք եւ ուրիշներ : Վարչապետը որեւէ տեղեկութիւն չէ աղբեց Փարիզի անգլիական դեսպանին եւ ամերիկեան գործակատարին հետ ուղեցած տեսակցութեանց մասին, բայց կ'ըսուի թէ յատկապէս խնդրած է Զորսեբրու խորհրդաժողով մը գումարել, համաձայնութեանց վաւերացումէն վերջ :

Այդ պահուն ժողովը կ'իմանար թէ նախագահ Այզընհաուըր տրամադիր է Զորսեբրու խորհրդաժողով մը գումարելու, երբ Ֆրանսա վաւերացնէ Փարիզի համաձայնութիւնները, հետեւաբար եւ Գերմանիոյ վերազինումը (տես յաջորդ լուրը) :

Իրաղեկներու կարծիքով, համաձայնութիւնները պիտի վաւերացուին 160–170 ձայնով, իսկ վաւերացման պիտի ընդդիմանան մօտ 50 անդամներ, մէջն ըլլալով 16 համայնավարները : (Հանրապետութեան Խորհուրդը կը բաղկանայ 320 անդամներէ) : Նոյն աղբիւրին համաձայն, 57 ընկերվարական անդամներուն մեծ մասը տրամադիր է թեր քուէարկելու, իսկ մօտ 49 հետեւորդները մեծ մասով հակառակ են : Միւս հոսանքները վարանոտ ընթացք մը բռնած են :

Տեղեկաբերը իր զեկուցման առեն հետեւեալ պայմանները կ'առաջարկէր . —

1· Հիւս. Ատլանտեանի Կազմակերպութիւնը (Նաթօ = Հակ) պէտք է դառնայ որքան կրնուորական նոյնքան քաղաքական միութիւն մը, պարտադրելով որ անդամները քաղաքականօրէն գործակցին Եւրոպայի մէջ թէ դուրսը .— 2· Ֆրանսա պէտք է գոհացուցիչ կարգադրութիւն մը առնայ Սարի մասին .— 3· Անհրա-

(Շար.ր կաթդ. Դ. Էջ)

ԿԱՐԵԼԻ՞ Է ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ԳՈՒՄԱՐԵԼ

★

ԵԱԼԹԱՅԻ ԴԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Նախագահ Այզընհաուըր կարեւոր յայտարարութիւնները ըրաւ իր լրագրական ասուլիսին մէջ, մասնաւորապէս ծանրանալով Զորսեբրու խորհրդաժողովի մը գումարման վրայ : Բաւ թէ Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումէն վերջը միայն կարելի է խօսակցութեան մը ձեռնարկել Ա. Միւթեան հետ, այն ալ ոչ թէ դաշնակից երկիրներու վարչապետներուն, այլ ուրիշ ներկայացուցիչներու միջոցաւ : Եթէ արդիւնքը նպաստաւոր ըլլայ եւ նախնական համաձայնութիւն մը գոյանայ, այն առեն կարելի է բանակցութիւնները վարել վարչապետներու միջոցաւ : «Ես պատրաստ եմ երթալու որեւէ տեղ» : Ան այժմ ծրագրուած չէ երկրորդ առիճանի խօսակցութիւն մը Ա. Միւթեան նոր վարիչներուն հետ, բայց ինք պատրաստ է կարդ մը դիմումներ կատարելու, այդ կարգի տեսակցութեան մը համար որ կրնայ չատ օգտակար ըլլալ : Նախագահը տրամադիր չէ դիմումներ կատարելու Մ. Նահանգներուն կենսական չահերուն մէջ, բայց ակնարկեաց նախապայմաններ պիտի չառաջարկէ : «Մէկայ գային ժողովները կարգ մը նպատակներ կը հետապնդեն, որոնց մէկին է հասարակ պրոպագանդը : Մ. Նահանգները այն տեսակէտն ունին թէ գորչափ Փարիզի համաձայնութիւնները վաւերացուած չեն կարգ մը երկիրներու մէջ, նոյնչափ դժուար է նոր ժամուռ ջուրերէ» :

Պատասխանելով կարգ մը հարցումներու, Այզընհաուըր ըսաւ թէ միշտ չէր ապահովն որ Ա. Միւթիւնը ապացուցանէ իր ուղղամտութիւնը՝ իրական համաձայնութեան մը յանգելու համար Արեւմուտքի հետ : Այս առթիւ ճշդեց թէ երբ կը խօսի ուղղամտութեան մասին, անպատճառ ըսել չուզեր թէ հարկ է համաձայնութիւն մը կնքել Գերմանիոյ կամ Աւստրիոյ մասին : «Ա. Միւթիւնը ուրիշ պատճառներ ունի ապացուցանելու իր ուղղամտութիւնը, օրինակ՝ նպաստաւոր դիրք մը բռնել ամերիկեան այն ծրագրին հանդէպ որ կը թելադրէ միջազգայնացնել հիւլէական ուժը, Ազգաժողովին հովանաւորութեամբ :

Նախագահը առ այժմ յարմար չի դատեր արեւմտեան Գերմանիան ալ հրաւիրել ծրագրուած խորհրդաժողովի մը, իսկ բոլորովին կը մերժէ համայնավար Չինաստանի մասնակցութիւնը :

Եալթայի դաշնագիրներուն հրատարակութեան մասին ալ խօսելով, Այզընհաուըր ուրը բացատրեց թէ որեւէ օգուտ կարելի չէ քաղել տասը տարի ետ երթալով, ապացուցանելու համար թէ այսինչ մարդը ծուռ գործած է կամ չիտակ : Կարելի չէ որոշ պահու մը ըսել թէ պատմութիւնը արդար կամ անարդար պիտի նկատէ այս կամ այն վճիռը : Դժուար է վերակազմել պատերազմի չրջանին մթնոլորտը եւ վճիռներ արձակել այդ պահուն տրուած որոշումներու մասին : Պէտք չէ արտատպել յիշատակը անոնց որ չհանգած են ծառայել իրենց հայրենիքին, այլ օգտուիլ անցեալի սխալներէն, անոնցմէ դուրս նալով ապագային :

ԲՈՂՈՔԻ ՅՈՑՅԵՐ ՊԵԼԺԻՈՑ ՄԷՋ

Ծանր դէպքեր պատահեցան Պելժիոյ մէջ, դպրոցական օրէնքի մը առթիւ որ կռուախնճոյր դարձած է : Ընդհարումներ տեղի ունեցան Պրիւսէլի ոստիկանութեան եւ քանի մը հարիւր կաթոլիկ ուսանողներու միջեւ, որոնք բողոքի ցոյց մը սարքած էին : Քանի մը ուսանողներ վիրաւորուեցան եւ մօտ քսան ցուցարարներ ձերբակալուեցան : Ուսանողները համախմբուելով մայրաքաղաքին կեդրոնը, «անկիւ կրթական նախարարը» կ'աղաղակէին եւ կը խափանէին երթեւեկը : Ոստիկանութիւնը գրուեց բռնութիւնը, սակայն

ՃԱՇԱԳԻՆ ԶՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՋԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԼՆԻԿ)

Այս վերջին ցանկով փակուած կը համարիմ հանգանակութիւնը որուն գումարը մեր նախատեսածէն շատ աւելի եղաւ : Շնորհակալութիւն բոլորին :

Այս առթիւ նամակներ ալ ստացած ենք Աթէնքէն շնորհաւորութեան եւ երախտագիտութեան արտայայտութիւններով :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :	
Կարպիս Մահմուգեան (*Մարսէյլ*)	2·000
Խումբ մը Հայեր Պորտոյէն (*ցանկը առանձին Դ. էջ, վաղը*)	10·500
Կառտաս – Պիվէրէն (*ցանկը առանձին*)	16·640
Երուանդ Գույումճեան	1·500
Տիկ. Ե. Պիւլպիւլեան	1·000
Սարգիս Յովհաննէսեան	2000
Ոմն	2000
Ըր. Արփիկ Միսաճեան	4·310
Գումար՝	39·950
Երէկուան գումար՝	600·050
Ընդհանուր գումար	640·000

Ա. ԱԲԵՂԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Միւնիխի Ազատագրութեան ռատիօն հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդեց Դոկտ. Արտաշէս Աբեղեանի յուղարկաւորութեան մասին. —

Անցեալ հինգշաբթի օր, 17 Մարտ, Միւնիխի Նորաֆրիսհօֆ գերեզմանատան մէջ տեղի ունեցաւ Դոկտ. Արտաշէս Ա. Բեղեանի յուղարկաւորութիւնը : Ներկայ էին չատ մը քաղաքացիներ : Գերեզմանին վրայ դրուած էին բազմաթիւ ծաղկեպսակներ յանուն Հ. Յ. Դ. Բիւրոյի, Ազատագրութեան ռատիոկայանի հայկական խմբագրութեան, հանդուցեալին զործակիցներուն, բարեկամներուն եւ հարազատներուն :

Կրօնական արարողութենէն ետք դոկտ. Վիէննայի հոգեւոր հովիւը, Եղիշէ Ծ. Վ. Իւթիւճեան, գամբանականներ խօսեցան զանազան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները, հանդուցեալին գործակիցները եւ բարեկամները, պանծացնելով Աբեղեանի կրթական, գրական եւ հայրենասիրական ծառայութիւնները : «Հայկ· Մշակոյթը ի դէմս դոկտ. Աբեղեանի կորցրեց իր լաւագոյն ներկայացուցիչներից մէկին» :

× Նոյն ռատիօն Մարտ 16ին կը հաղորդէր Արտաշէս Աբեղեանի մահը, ներկայացնելով կենսագրութիւնը եւ մանրամասնութիւններ հաղորդելով անոր կրթական եւ մշակութային գործունէութեան մասին :

ցուցարարները նորէն համախմբուեցան եւ ընդհարումը սաստկացաւ : Կաթոլիկ ուսանողները լուսվէնի մէջ ալ ցոյցեր սարքեցին, բողոքելով կառավարութեան այն որոշման դէմ որ կը ջնջէ կաթոլիկ ըզբոյցներու նպաստը : Հարիւր հազար կաթոլիկ ուսանողներ, ուսուցիչներ եւ ծնողներ հրապարակային ցոյց մը գործած են չարաթ օրուան համար : Պրիւսէլի քաղաքապետը արգիլեց այս ցոյցը, բայց կազմակերպիչները կ'ըսեն թէ պիտի չհամակերպին արգելքին : Կը վախցուի որ կրկնուին 1950ի տեսարանները, երբ դպրոցական ցոյցեր կատարուեցան Լէոփոլտ Թագաւորին հրաժարման առթիւ : Այն առեն չարժման գլուխն անցած էին ընկերվարականները : Հրացաններով եւ արտասուաբեր ռումբերով զինուած ոստիկան – զինուորներ փոխադրուած են մայրաքաղաք, խափանելու համար չարաթ օրուան ցոյցը : Ծնողներուն յանձնարարուած է իրենց զաւակներուն չկերթալ, դպրոց գացած առեն :

Ուսանողները կրթական նախարարին փայտէ կերպարանքը չինելով կրակի տուին :

ՉԵՆՔ ՁԱՐՄԱՆԱՐ

•

Ինչո՞ւ ծածկել,— պատերազմի չըլլա – նին զոհարուած ժողովներուն, արեւմա – եան խօսակիցներու անպիտակցութիւնն եւ ապիկարութիւնը՝ պէտք է նկատել սկիզ – բը ներկայ Թնճուկին, ու Թերեւս նաեւ սաղմը ապագայ հաւանական պատերազմի մը :

Հանրապետական ծերակուտական Նո – ւէնտ բացաւ յայտնութեանց չարանը, ա – ռաւելաբար մղուած ներքին նկատումնե – րէ : Կ'ըսեն թէ կ'ուզէ յաջողցնել Թեհրա – նի հանդիպումին ներքին ծալքերուն հրա – պարակումն ալ, նկատելով որ 1943ի այդ Նոյեմբեր – Դեկեմբեր ամիսներն եղան նախապատրաստականը Եալթայի : Ար – դարեւ, հո՛ն էր որ Բոզվելթ հանդիպեցաւ առաջին անգամ Սթալինի, եւ հո՛ն «սի – րեց » սատանորդի կարմիր բռնապետը : Չէ՞ որ դայն կը կոչէր «հօրեղբայր Եոզէ – ֆիկ»... Ծիծաղելի պիտի թուէր այս բո – լորը եթէ արդիւնքը չըլլար աղբերգա – կան : Նոյնպէս դէպք մը՝ որ ունեցած է իր ազդեցութիւնը Թեհրանի մէջ : Կը պատ – մեն թէ կեսթափօ ծրագրած էր Զըրչիլի սպանութիւնը : Այս նպատակով Թեհրան ղրկած էր Գերմանիա ուսանած քանի մը պարսիկ երիտասարդներ : Բայց «Ինթելի – ճէնս Սըրվիսը» տեղեկացած է ժամանա – կին, եւ տղաքը օդանաւէն վար իջած ա – տեն իսկ ձերբակալել տուած՝ իրենց մեղ – սակիցներով : Բոզվելթ աւելի ազդուած եւ վախցած է պատահարէն, քան թէ Զըր – չիլ : Եւ երբ Սթալին հրաւիրած է դայն քերդի մը պէս ամրացած խորհրդային դեսպանատան մէջ, ապահովութեան հա – մար, չատ լաւ տպաւորութիւն գործած է Բոզվելթի վրայ : Իրազեկները կ'ըսեն թէ այս ժէսքին վրայ է որ ամրապնդուեցաւ Բոզվելթի վստահութիւնը Սթալինի հան – դէպ :

Կը մտածեմ թէ ինքը Բոզվելթ ինչ պի – տի ըսէր այս բոլորի մասին եթէ ողջ ըլ – լար :

Իսկ Զըրչի՞լ... որ ողջ է : Ի՞նչ պիտի ըսէ Ֆրանսային՝ ուր ընդունուած է միշտ մեծ չուքով եւ հուրռաններով, իբ – րեւ Ֆրանսայի մեծ բարեկամ եւ դաշնա – կից :

Մանաւանդ նեղ կացութեան մը մատնուած է Փարիզի առջեւ : Որովհետեւ չատ ծանր են Եալթայի յայտնութիւննե – րը Ֆրանսայի մասին :

Ի զուր չէ որ «Լը Մոնտ»ն անգամ խո – րին դատնութեամբ արձանագրեց «պիս – քիւ»ի պատմութիւնը, եւ սա յայտնու – թիւնը.— « Ազանձնաշնորհհալներու գոց էլիւպ մըն է այս, որուն կարելի է անդա – մակցիլ հինգ միլիոն պինուորի անդամա – վճարով» :

Զըրչիլ չի՞ պիտեր թէ ի՞նչ ունէր նոյն չրջանին (1939 – 40) Անգլիան : Ոչ մէկ կազմակերպուած բանակ : Տալատիէն ի զուր կը պահանջէր կէս միլիոն անգլիա – կան պինուոր ցամաքային Եւրոպայի հա – մար : Լոնտոնի պատասխանը «ոչ» էր : Եւ պատերազմական նախարարութիւնը կը խոստովանէր թէ չորս տարի պէտք էր անգլիական զօրաւոր բանակ մը մէկտեղ բերելու համար :

ՏԷՆՏԻԼԻ ՔԱՋԵՐՈՒՆ ԳՈՅԱՄԱՐՏԸ (1915)

•

Տէնտիլ կը պատկանի Սեբաստիոյ նա – հանգին կէմէրկէն, քան քիլոմեթր հե – ռաւորութեամբ : Ալիս պետին հիւսիսային կողմը : Գիւղը զուտ հայաբնակ էր, մօտ չորս հազար բնակիչներով : Տէնտիլի ղերքը շատ անառիկ է, հիւսիսէն եւ հա – րաւէն պաշտպանուած լեռնաշղթաներով որոնք կը հասնին մինչեւ Ալիս պետը : Տէնտիլ անուանի է իր բարեբերութեամբ, ինչպէս սեպաձեւ լեռներով եւ վիթխարի քարանձաւով մը, որ ունի 8 – 900 մեթր տարածութիւն :

Երբ Յարդի սպառնալիքը բացորոշ է – լեցաւ , երիտասարդութիւնը մէկ մար – դու պէս ամփոփեց իր ուժերը եւ որոշեց կուրծք տալ մօտալուտ վտանգին : Արդէն լսեր էինք թէ տեղահան ըրած են, Զեպնի, Գարակէօլ, Պուրհան, Թոփաճ, եւն. դիւ – ղերը եւ կացութիւնը օրէ օր կը ծանրա – նար :

Տէնտիլցիք այս անել կացութեան մէջ որոշեցին լքել գիւղը եւ ապաստանիլ մօ – տակայ ապահով վայրերը, ի հարկին ինք – նապաշտպանութեան դիմելու համար :

Տէնտիլի չորս հազարէ աւելի բնակչու – թիւնը կը հետեւէր ղեկավարութեան , միասին տանելով անօգտա պաշար : Իրրեւ անառիկ վայր ընտրուեցաւ վիթխարի քարանձաւը : Նախ մարտիկներու խում – բերը ղրաւեցին իրենց դիրքերը քարայրին մօտ, գուլալ աղբիւրի մը չուրջը, իսկ ոչ – ռազմիկները տեղաւորուեցան քարայրին անցքին բոլորտիքը :

Քանի մը խօսքով նկարագրեմ քարայ – րը :

Երեւակայեցէք չարք մը հսկայ ժայռեր որոնց մէկուն ճիշդ կէսին վրայ, հարիւր մեթր բարձրութեամբ բացուած է երիք չորս մեթր լայնքով դուռ մը : Եթէ այս ղրան առջեւ կանգ առնենք եւ վար նայինք պիտի նչմարենք մեծազանգուած ժայռեր, յիսուն մեթր բարձրութեամբ : Եթէ ան – պահ մը եւս վեր նայինք, մեր աչքերը պիտի տեսնեն միայն սեպ եւ ահարկու ժայռեր : Զափազանցած չեմ ըլլար եթէ ը – սեմ թէ ձեր գլխարկը վայրկենապէս կը թափ ժայռերուն ստորոտը, բայց երբէք մեր աչքերը պիտի չտեսնեն անոնց կա – տարները որոնք խորասուզուած են եր – կրնքի անհունին մէջ : Նոյնպէս այդ կա – տարէն վար նայողը բնաւ պիտի չկրնայ նշմարել քարայրին դուռը, որ ամբապէս պաշտպանուած է բնութեան հանճարեղ ճարտարապետութեամբ :

Դուռնէն ներս մտնողը կը յառաջանայ նեղ ու մութ ուղիները եւ բաւական եր – կար քալելէ ետք կը մտնէ բուն քարայրը, որուն ամէն կողմերէն իրար կը խաչաձե – ւուն նեղ անցքեր, առաստղեղական մոտյլ – պատ լաբիւրինթոսներու նման ուր կը վիտան տամուկ սողուններ, չղջիկներ եւ ուրիչ կենդանիներ :

Ահաւասիկ այս պատմական քարայրին մէջ էր որ տեղաւորուեցաւ մօտաւորա – պէս չորս հազարէ աւելի բազմութիւն մը որուն եօթը հարիւրը զէնք բռնող երիտա – սարդներ էին : Այս կտրիճներէն միայն երկու հարիւրը զէնք ունէր : Կային նաեւ ռումբ չինող երկու վարպետներ : Ամբար – ուած էր մեծաքանակ պնդեղէն : Միայն ջուրն էր որ պիտի պակսէր :

Անակնկալ մը չեղաւ Տէնտիլցիներուն համար երբ առաու մը իմացան որ գիւղը պաշարուած էր հարիւր ոստիկաններով : Երբ տեսան որ գիւղը մարդ չկար, սկսան վրէժ լուծել ծերունիներէն, կառղած դա – դաններու նման : Գիտէին թէ ուր էին Տէնտիլցիները, սակայն չէին համարձա – կեր ըմբոստներուն կողմը երթալ :

Երբ համախմբուեցան 1300 պինուորներ եւ հինգ հարիւր «պաշպոզուքներ» յար – ձակեցան քարայրին վրայ, բայց տեսան որ երէկուան հայ գիւղացին չէր իրենց դիմացինը : Սկսան դանազան միջոցներու դիմել, ըմբոստները թակարդը ձգելու համար :

Գիւղին մեծաւորներու խորհուրդը Տէն – տիլ Թողած էր երկու կիներ, Տիկին Կիւ – լիւզար Գուլումեան եւ եղբօրը կինը՝ Ան – նա, որոնք իրրեւ «Թրքացածներ» քարայր կուպային Թուրքերու կողմէ, անձնատուր – թիւն առաջարկելու համար : Կիւլիւզար եւ Աննա իրենց տրուած պաշտօնը օգտագոր – ծելով, վառօդ եւ կապար կը հասցնէին ըմբոստներուն, միեւնոյն ժամանակ կը թելադրէին որ չխաբուին չինծու խոս – տումներէն : Վերադարձին Թուրք հրամա – նատարութեան կը յանձնէին պատասխա – նը :

Ըմբոստներու մեծ ժումին վրայ, Թուր – քերը կատաղօրէն յարձակեցան, դրաւելու համար յառաջապահ դիրքերը : Բայց կա – րելի չեղաւ ընկճել մարտիկներու կորո – վը : Օսմ. բանակը ճարահատ, հսկայ Թն – դանօթներ բերաւ չարեց քարայրին դի – մացը եւ ահեղ ռմբակոծութեան մը են – թարկեց Հայոց դիրքերը : Ռազմիկները կը պատասխանէին հրացաններով : Ի վերջոյ Թնդանօթներու օդնութեամբ Թուրքերը յաջողեցան չգթայի տակ առնել Աղբիւրը որ ամէնէն կենսականն էր ժողովուրդին համար :

Անկարելի եղաւ ջուր ստանալ : Ծարաւը դերազոյն աստիճանին հասած էր : Անը – րաժեշտ էր ջուր ճարել կեանքի գնով, ե – թէ ոչ չորս հազար հոգի ծարաւէն պիտի մեռնէին :

Ոստիկանները հապճեպով պատրաս – տուած խրամներու մէջ դիրք բռնելով սի – խնայ եւ անընդհատ կրակ կը տեղային աղբիւրին բոլորտիքը : Հասու հասար դիւրերը : Միակ առիթն էր կրակի կաթ – սայէն ջուր առնելու : Մարտիկները հոգին Թնդաց : Ամէնէն տկարն անգամ համոզուեցաւ որ փրկութիւնը կախում ունի օրհասական պայքարէ մը : Զահերով ու մոմերով լուսաւորուած քարայրին մէջ ողբակոծի եւ հեծկլտուքներու խորէն յանկարծ զոռաց աննման ղեկավար Կա – րապետ Փէհլիվանեան .

— Տղաք այսպիսի մահը պիտի անպատ – ուէ մեզ պատմութեան մէջ : Երթանք կռ – ուելով, նոյն իսկ զոհուելով ջուր բերելու այս ձգտումներուն :

Իսկոյն աւելի քան հարիւր կտրիճներ յառաջ անցան զինուած՝ ռումբերով զոր չինած էին քարայրին մէջ : Ահաւասիկ այդ օրուան կամաւորներու ցանկը.— Կարա – պետ Փէհլիվանեան խմբապետ, Սարգիս Տէմէ Գուլումճեան (ռումբ չինող), Գրի – գոր Համբարձումեան, Յարութիւն Մու – րատեան, Տոնիկ Յովսէփեան, Սահակ , Սարգիս, Վարդեվառ Փէհլիվանեան, Ե – ղիա Քէաթիպեան, Գրիգոր Փէհլիվան – եան, Կարապետ Յովսէփեան, Օհաննէս Տէմիրճեան, Սարգիս Գարաճեան, Տէմէ Թէնճէրլեան, Աւետիս Արսլանեան (բոլո – րըն ալ նահատակուած) :

Իսկ ողջ մնացած էին.— Հայրապետ Վահանեան, Մանուկ Պաչատուրեան Սեդրակ Օհաննեան, Աւետիս Պաչատուր – եան, Ասլան Տօնիկ, Գրիգոր Տօնիկեան, Յարութիւն Պաչատուրեան , Համբար – ձում Պաչատուրեան, Վարդեվառ Գէորգ – եան, Տիգրան Պնտոյեան (անյայտ), Կա – րապետ Օհաննեան :

Այս կտրիճներուն կ'ընկերանար կինե – րու խումբ մը :

Ժումբին քարայրէն ելքը տեղի ունե – ցաւ ծայր ատիճան աղեխարշ տեսարան – ներով : Կարելի չէ նկարագրել, մայրեր իրենց զաւակներուն վրին փաթթուած խո –

Ի՞նչ եղրակացնել այս բոլորէն, երբ դա – րուն «արկածախնդրութիւնը» կը ճնշէ բո – լորին վրայ :

Տասնեակ տարիներէ ի վեր, սերունդ – ներ որ տեսած են մէկէ աւելի պատե – րազմներ, իրաւամբ կրնան այլեւս ոչինչ յուսալ : «Հասարակ մահկանացուն» ընդ – հանրապէս չունի այլեւս, ոչ վարդապե – տներ, ոչ մեծ ակնկալութիւններ, եւ ուրեմն ոչ ալ յուսաբեկութիւն՝ յայտնու – թեանց առջեւ : Երբեմն ոչ իսկ զարմանք՝ «զգայացունցի»ն առջեւ : Կարծէք զար – մանքի զգայարանքը կոշտուկ կապած ըլ – լար զէպքերու օղակումովն եւ բարդու – մով, տարիներու ընթացքին : Կարծէք «ուրիչ բան կարելի՞ էր սպասել»ը կար – պախօս զարձած ըլլար :

Աւիկա մենք, Հայե՛րս մանաւանդ, չատ լաւ գիտենք : Հրատարակեն մեր մասին ալ յայտնութիւնները, կամ ոչ, նոյնն է : Թափած ենք արիւն, տեսած ենք չատ բան, տրամաբանած դեռ ուրիչ բաններ : Ըսեն կամ ոչ, թէ այսինչը կամ այնինչը, —երբ մեր գիտակները կը դիզուէին, — « ծածուկ դիւանագիտութեամբ» մեր գը – լուխը գրած է զանազան նժարներու մէջ, դէմն ալ անչուշտ ուրիչ գլուխներ, նորէն նոյնն է : Նոյնիսկ եթէ ըսեն՝ — ձգեցինք որ քիչ մը «գայլայլէք» :

Ո՛չ. մանաւանդ Հայուն համար ոչ մէկ նորութիւն այս վերջին «զգայացունց»ին մէջ : Զենք զարմանար :

Հինգ միլիոն գինուորի անդամավճարն ալ նորութիւն չէ մեզի համար : Գիւղացի մեր Հայրիկը, որ դիւանագիտական դըպ – րոց ալ չէր տեսած, չէ՞ր երթած արդէն երկաթէ եւ թուղթէ չերեփին պատմու – թիւնը տարինե՛ր ու տարիներ առաջ :

Եալթա՞ն նորութիւն պիտի ըլլար մեզի համար : Կամ անցեալի ժողովներուն հրա – տարակութի՞ւնը ... Կը կարդանք հետա – քրքրութեամբ, մեր առած գործնական դասերուն վրայ դաս մը եւս կ'աւելցնենք, եւ այդքան : Ցետոյ կը դառնանք մեր ա – ւետարանին՝ Տոկալու, Տեւելու մեր կամքին :

Ա. Վ–ԱՋԱՏ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

Ներանք երդւում են, որ ոչինչ դիտեն Ֆետայիների հեռանալու մասին, որով – հետեւ արդէն երկու օրերէ ի վեր , ա – նօթի եւ ծարաւ բանտարկուած են :

« Ինչպէս տեսաք, կ'ըսեն վարդապետ – ները, դուռը ղրսից կղպուած էր Ֆետա – յիների ձեռքով : Այլեւս մենք ի՞նչ բանով մեղաւոր ենք : Աստուած ունեցէք, խնա – յեցէք մեր ծերութեան» : Կ'աղաչէ ութ – սունամեայ ծերունի Յովսէփ եպիսկոպո – սը :

Թշուառ ծերունին այնքան կը չարչա – րուի, որ նա չդիմանալով այդ տանջանք – ներուն, ուշաթափ կը լինի : Ահա այդ ա – տեն կ'այրուի նրա մօրուքը :

« Եթէ Պօղոս վարդապետը չլինէր, — կ'ըսէին գիւղացիները , սուրբը բոլորո – վին պիտի այրուէր եւ մոխիր դառնար :

Հրամանատարը , ամօթահար՝ իր պար – տութիւնից , կը հեռագրէ վան, որ անմի – ջապէս պահապաններ դրուին բոլոր ծո – վերքները, Վանի ծովը չդթայի տակ առնուի, մի նաւային խումբ ղրկուի Լիմ, կտուց – Անապատը, խուզարկութեան հա – մար :

Ահա այդ լուրերն էին, որ մեզ հաղոր – դեցին խմբապետ Սարգիսն ու գիւղացի – ները :

Ժամանակը բաւական յառաջացած էր : Կէս գիշերը չատոնց անցել էր, կ'ուզէինք պառկիլ ու հանգստանալ :

Այդ ատեն Անդրանիկը, խօսքն ուղղե – լով Սարգիսին , ասաց.

— Պարոն Սարգիս, անշուշտ պահա – պաններ նշանակած ես :

Սարգիսը քահ, քահ ծիծաղեց :

— Ինչո՞ւ կը ծիծաղիս, Սարգիս, հար –ցուց Մուրատը :

— Օհ, անմահացայ, գոչեց ան :

— Թէ ինչպէս :

— Անդրանիկ փաչան ինձ «պարոն» ա – սաց :

— Է, ի՞նչ կայ անմահանալու :

— Չէ՞ որ դիւղի երիտասարդութիւնը լսեց այդ : Երբ դուք հեռանաք, ես այլ – եւս Սարգիս չեմ, «պարոն եմ» :

— Աւելի լաւ, թող լինիս «պարոն» :

— Եթէ Թուրքերը լսեն «պարոն» բառը, կասիս ուղղակի կը քերթեն : Որովհետեւ Աղբիւր Սէրոբի անունն էլ «պարոն» էր :

Մեզ հիւրընկալողները տակաւին կ'ու – զէին երկար խօսել : Ննդրեցինք իրենցմէ , որ «մեզ ազատ թողնեն, որպէսզի մի քիչ հանգստանանք » :

Առաւօտ արշալոյսին էր : Սարգիսն է – կաւ ու յայտնեց, թէ Վանից երկու սուր – հանդակներ եկած են եւ կ'ուզեն ներկայա – նալ խմբապետին : Ներկայացան Անդրա – նիկին եւ յանձնեցին մի փոքրիկ թղթի կտոր, որի վրայ գրուած էր հետեւեալը.

— « Սուրհանդակները անձամբ եւ բե – րանացի կը պատմեն ձեզ օրուան նորու – թիւնները : Վաղը երեկոյեան ձեզի չը – պասենք Շահ Բաղի գիւղում : Մեր փա – ռօղն է «ՎԱՐԱԴ» : ԿՈՄՍ» :

Ահա մեր սպասած նամակի ամբողջ բո – վանդակութիւնը :

Անդրանիկը այդ օրը մի քիչ տկար էր, երկարած էր կակուղ բուրդէ մի թաղիքի վրայ : Ներա փոխարէն Մուրատ հարցա – փորձեց Սուրհանդակները : Ներանք պատ – մեցին եւ հաստատեցին այն բոլորը, ինչ որ լսած էինք Սարգիսից, եւ աւելացու – ցին հետեւեալը.

— « Այժմ Կտուց Անապատը լեցուած է Թուրք զինուորներով : Այնտեղ ահագին չարչարանքներ են տուել միաբաններին : Միաբանները պատասխանել են թէ՝ «ի – րենք ոեւէ մէկը չեն տեսած : Միայն՝ այդ նաւաստիները եկած ասած են, որ նաւի մէջ տղաներ կան եւ ցամաք հանել են Սիփանի ստորոտը եւ իրենք վերադարձել ու չունէրներին հոս առել » :

Նաւավար Պետրոսը եւ քիւրտ նաւա – վարներ էլ բանտարկուել էին : Բան – տարկեալ նաւավարները նոյն բանը ասել էին թէ՝ «հայ ֆետայիները դուրս եկան Սիփանի մօտերը » :

Այժմ բոլոր ծովեզերքը բռնուած էր Իշխանը իր խումբով մի օր ուշացել էր դալու : Իր մեկնած օրին հետեւեալ օրն իսկ նա եկել էր Մոխրաբերդ, որպէսզի նաւ առնէ եւ Ախթամար դայ : Ընդհարում էր ունեցել ծովեզերքի Թուրք ոստիկան – ների հետ եւ նորից ստիպուել բարձրանալ հայ գիւղերի մօտակայ լեռները :

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

ՆՎԱՐԻ ԽՍՏՈՎԵՑ ՁՅՍ

ՊՂՈՊՈՒՆ

Յուշեր հեղինակ չի՞, որ կ՚ապրեցնէ Ֆրանսիոյ հարաւը, Պուրկունտիան եւ Ալզասը՝ 1870ի պատերազմի տարիներուն։ Ինչպէ՞ս կրնայ ան ամէն մանրամասնութիւն այսքան ճշդութեամբ յիշել

ժեչտ է համաձայնութիւն մը կնքել արեւմտեան Գերմանիոյ եւ կարգ մը եւրոպական երկիրներու սպառազինութեանց արտադրութեան մասին :

Բանգէմները կը կարծեն թէ այս պայմանները մասին խօսուած է, վարչապետին հետ կատարուած բանակցութեանց առեն :

Տեղեկաբերը իր դէկուցման մէջ բացատրեց թէ վաւերացում առաջարկած առեն չի մոռնար որ «գերման ժողովուրդը ծունկի գալով Հիթլէրի առջեւ՝ դատապարտեց քաղաքակրթութեան» : Ցետոյ յիշեց Փարիզի մէջ կատարուած խոշտանգում – ները՝ գրաւման առեն, Հրեաներու բնաջնջումը եւ ուրիշ բարբարոսութիւններ զոր կարելի չէ մոռնալ :ի վերջոյ հաստատեց թէ չատեր կը կարծեն որ վերապին – եալ Գերմանիա մը պիտի խանդարէ խաղաղութիւնը, քանի որ պիտի ուզէ ամէն բանէ առաջ եւ առնել արեւելեան Գերմանիոյ կորսուած հողերը : Ուրիշներ ալ կը կարծեն թէ Գերմանիա պիտի փորձէ եւ առնել Սարի շրջանը եւ թէ « մեր անպլեւսաքսոն դաշնակիցները իրենց ջանքերը պիտի կեդրոնացնեն Գերմանիոյ վերազինման վրայ եւ պիտի լքեն Ֆրանսան» : Հակառակ այս բոլոր ժխտական երեւոյթներուն, դեկուցաբերը համաձայն է վաւերացման, վասն զի Ֆրանսան իր դիմացն ունի զօրաւոր եւ կենսունակ դերբացի մը, Գերմանիան եւ արեւմտեան աշխարհը հարկադրուած է ապահովել իր ինքնապաշտպանութիւնը սովետական ուժին դէմ :

Վիճաբանութիւնները չարունակուեցան մինչեւ ուշ առեն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԻՈՑ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՑ յարաբերութիւնները բարւոքելու համար Լիբանան պատրաստ է միջնորդելու, ինչպէս կը հեռագրին Պէյրութէն : Այս առթիւ Լիբանանի վարչապետը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Թրքական դեսպանին հետ : Իրաքի հետ համախորհուրդ, Լիբանան պիտի միջամտէ որպէսզի Թուրքիա դադրեցնէ լրագրական պայքարը Սուրիոյ դէմ : Այս խնդիրը պիտի քննուի նաեւ Իրաքի եւ Լիբանանի ներկայացուցիչ Շարլ Մալիքի կողմէ, որ Պաղտատ մեկնեցաւ երէկ, Իրաքի վարչապետին հրաւէրով :

ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ԲԱՐԵՓՈՒՄԱՆ օրինագիծը յանձնուեցաւ Ազգ. ժողովի ելմտական յանձնախումբին : Կառավարութիւնը ջնջած է 33րդ յօդուածը, որ քար դայթակղութեան դարձած է :

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ արտաքին գործերու նախարարին Ա. օշնականը, Կրոմիքօ, Շուէյտ երթալով տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ կառավարութեան հետ : Ինչպէս կը յիշուի, վերջերս խորհրդային լրտեսներ ձերբակալուեցան Շուէյտի մէջ :

ԱԿԱԴԵՄԱԿԱՆ Լիւսիէն Լաքազ, որ 94 տարեկան ծովակալ մըն է, մեռաւ առջի օր : Անցեալ Փետրուարին մէկ արուեսքը կտրած էր, անկումի մը հետեւանքով : Հանգուցեալը երկու անգամ ծովային նախարար եղած է եւ գործօն դեր կատարած՝ առաջին մեծ պատերազմին առեն, իբրեւ հրամանատար Միջերկրականի Քրտնական նաւատորմիղին, ինչպէս եւ Մարսէյլի եւ Թուլոնի նաւահանգիստներուն : Ասպարէզէն քաշուած էր 1922ին : Ակադեմիային անդամ ընտրուեցաւ 1936ին :

ԻՐԱՆԻ Շահին եղբայրը Փարիզ հասաւ երէկ, փնտռելու համար հանգուցեալ եղբօրը հօթնամեայ զաւակը, իշխան Ալի Պահրիկ, որ Զուիցերիայէն անհետացած է իր Ֆրանսացի մօրը հետ : Ֆրանսական ոստիկանութիւնը կ'ըսէ թէ որեւէ լուր չունին տղուն եւ մօրը Ֆրանսա հասած ըլլալու մասին :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ կառավարական պաշտօնաթերթը, «Իզվեսթիա» խմբագրականով մը՝ կ'ապդրարէ թէ Ֆրանսայի ծերպագոյը չատ ծանր պատասխանատուութիւն մը պիտի առանձնէ, վաւերացնելով Փարիզի համաձայնութիւնները : « Այդ վաւերացման հետեւանքը պիտի ըլլայ Ֆրանսայի ժողովուրդը զրկել իր ամէնէն հզօր նեցուկէն եւ յանձնել արեւմտեան Գերմանիոյ վրէժխնդիրներուն » :

ՅԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ

Ալֆորվիլի իրենց բնակարանին մէջ հնձամահ պանուած են Տէր եւ Տիկին Յակոբ Մանուկեան (54 տարեկան, Շուրէն Գարահիսարցի) : Զոհերէն երեքը ուռւօտ կանուխ հրշէջները գտած են, սակայն անօգուտ, երկուքն ալ արդէն մեռած էին : Կը կարծուի թէ վարարանին խոշտանգիչ գոց ըլլալով, թունաւորուած են ածխային թթուէն :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան
Այս կիրակի ժամը 15ին
MAISON DE LA CHIMIE, 28bis, Rue St. Dominique, (Métro Solférino)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Խօսք կ'առնեն՝ **ԿՈՊԵՌՆԻԿ ԹԱՆԵՐՃԵԱՆ (ԱՄԵՐԻԿԱՑԷՆ)**
եւ **ԿԵԴՐ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉԸ**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին
Օր. ԱՍՏՂԻԿ ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ Պ. ԱԼԵՏԻՍ ՓԻՓՓԷԼԵԱՆ (*երգ*), Օր. ՅԱՐԷԹ – ՆԱԳՈՎԵԱՆ. Օր. ՔԷՇԻՇԵԱՆ, ՍԻՄՕՆ ՔԱՏԵԱՆ (*արտասանութիւն*) :
Հ. Ց. Դ. *Պանէօ – Քաչանի Նոր Սերունդի պարախումբը եւ Օր.* ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ (*հայկ. պար*) :
Կը նուագէ ԶԱՒԷՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ (*լութահար*)
Ազնիւ եւ Իսիլ երդչախումբը վեկավարութեամբ Պ. ԳԱՅԻՇԵԱՆԻ
Կը ներկայացուի՝ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ *մէկ անթափ գործը*
ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԿԱՆԹԵՂԸ
Վեկավարութեամբ հեղինակին :

Մուտքը ազատ է

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱՌԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻ

ՔՍԱՆՀԻՆԴԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Ը. ՑԱՆԿ

Ա. Տապաղեան	10·000
Գ. Կորկանեան (*«Ցառաջ»ի մէջոցաւ*)	10·000
Ա. Տ. Կ.	5·000
Ե. Ատանալեան	5·000
Այրի Տիկ. Ռուբէն Զարդարեան (*«Ցառաջ»ի մէջոցաւ*)	5·000
Սարգիս Միհնասեան ենթկ.	2·000
Եփրեմ Թեւանեան	1·000
Վահրիճ Եսայեան	1·000
Յ. Պալեան	1·000
Պապիկեան Բհնյ.	1·000
Հ. Պաակեան	500
Ոմն	100
Գումար	41·600
Նախորդ գումարը	365·000
Ընդհ. գումար	406·600

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ՄՒՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼ

Դասախօսութիւն նուիրուած Հայկ. մշակոյթին :

Այս Շաբաթ իրիկուն Մարսէյլի համալսարանի Ամփիթատրոնին մէջ (40, Ալէ Լէօն կամպէքթա) *ժամը ճիշդ 21ին* :

Կը խօսի դրագէտ

ԿՈՍՏԱՆ ԶԱՐԵԱՆ

Նիւթը՝ ՀԱՅԿ. ՄՇԱԿՈՒՅԹԻՆ ԻՆՔՆԱՏՊՈՒԹԻՒՆԸ :

Դասախօսն ու իր գրական գործը կը ներկայացնէ՝ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Ցունիս 5, կիրակի ժամը 14ն 24, Ե. Թաղմասի սրահը :

ԿՐՔՆՈՎԼԸ.— Ֆ. Կ. *Խաչի մասնաճիւղի վարչութիւնը Մարտ 13ի թէյասեղանին առթիւ չնորհակալութեամբ առացած է հետեւեալ նուէրները, ի նպաստ իր գործին.*— Մ. Աճառնեան, Ա. Սիսլեան, Օրիորդներ Թէրզիեաններ եւ քանի մը ընկերներ հազարական Ֆրանք :

Մ. Սալմանեան, Մ. Ալիքեան, Վ. Մարուքեան, Մ. Մկրտչեան, Ա. Մութաֆեան, Ա. Կիմիւշլեան, Վ. Օնպաշեան, Թորոսեան Ովսաննա, Ճերմակեան, Մանուկեան, Պ. Օհանեան, Ս. Ճէլալեան, Ս. Կիւրինեան, Ա. Երանոսեան, Ի. Քիւրքճեան, Օր. Ուղղուրլեան 500ական Ֆր : Ս. Աբոպեան 750, Տիկ. Աննիկ եւ Ե. Կիւմիւշեան 200ական Ֆրանք :

Օգափոխութեան կայանի համար ալ եղան հետեւեալ նուէրները.— Տիկիններ Հռիփսիմէ Մխքճեան հազար Ֆրանք, Մանուկեան 500 Ֆր., Ճերմակեան 500 Ֆրանք :

ՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին, Մխիթարեանց մեծ սրահին մէջ :

կայն անօգուտ, երկուքն ալ արդէն մեռած էին : Կը կարծուի թէ վարարանին խոշտանգիչ գոց ըլլալով, թունաւորուած են ածխային թթուէն :

ՅՈՒՆԻՍ 12ԻՆ

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՕՐԸ

ԽՆՋՈՅՔ ՓԵՏՐ. 18ի ԱՌԹԻԻ ԿՐՔՆՈՎԼԸ.— Հ. Ց. Դ. *Եօթնեղբայր – եան ենթակոմիտէին ընկերակամակրա – կան խնջոյք մը սարքած է Փետրուար 18ի տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի ժամը 3·30ին, ղպրոցի սրահին մէջ : Սիրով կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրները* :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Մատրան մէջ տեղի կ'ունենայ Ս. Պատարագ, Գալստեան առնին առթիւ : Արարողութեան կը նախագահէ եւ կը քարոզէ կաթող. պատուիրակ՝
ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. ՎԱՐԴ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Ցաւարտ պատարագի Արեւագալի ա – րարողութիւն : Կը հրաւիրուի հաւատաց – եալ ժողովուրդը : Սկիզբ ժամերգութեան 9, Ս. պատարագ 10, Արեւագալ 11 :

ՎԻՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԱԽՕՒՄԲ
Վեկավարութեամբ՝
ՅՈՎՍԷՓ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԼԵՒՈՆԵԱՆԻ
Երգահանդէս Գ. տարի
ՏՒՍԻՆԻ ՄԷՋ
Մարտ 26, Շաբաթ ժամը 20·30ին, *Հաղաբապետարանի սրահը* :
ՎԻՆԻ ՄԷՋ
Ապրիլ 3ին, ժամը 16ին, *Հաղաբապետ – սարանի թատրոնին մէջ* :
ԿՐՔՆՈՎԼԻ ՄԷՋ
Մայիս 8, ժամը 16ին, Սալ Սէն Լուի (Ռիւ ժէ) :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻԼԱՑԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Փարիզի Հկեղեցւոյ Լիլայի ղպրոցին Սանուց Միութեան կողմէ : Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԻՆ
Մարտ 27, կիրակի ժամը 16էն կէս դիշեր, Բէս տ'Էլիսաննէ, 32-34 Ավընիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլա :
Գեղարուեստական բաժին, մասնակցութեամբ փարիզահայ արուեստագէտ – ներու : Մուտք 250 Ֆր.

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պ. Ճրճրեան եւ զաւակները՝ Գառնիկ եւ Տիգրան՝ *կը յանձնեն թէ այս կիրակի Փրատոյի Մայր եկեղեցւոյ մէջ, տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգստեան պաշտօն եւ պատարագ, հանգուցեալ* Տիկին Յոլիճէ Ճրճրեանի (Ծնեալ Աչըգեան)
յիշատակին : Ի դիտութիւն իր բոլոր ազգականներուն եւ բարեկամներուն :

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. *Վարանդեան կոմիտէն եւ ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկեր Սահակ Թիրեաքեանի (Ալֆորվիլ) եւ ընտանեկան պարագաներուն իրենց մօրը մահուան առթիւ եւ երկու հազար Ֆր. կը նուիրեն Մշակոյթի Տան Ֆոնտին :*

Ստանալ «Ցառաջ»էն :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. *Ռոստոմ խումբը ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկեր Յակոբ Ազլազանեանի իր եղբօր Խաչատուր Ազ – լազանեանի մահուան առթիւ եւ 2500 Ֆր. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան Ֆոնտին* :

ԿՈՒԶՈՒԻ

Յոհաբար կամ խոհարարուհի մը օ – գտակոխութեան կայանին համար : Պայ .. մաններուն եւ մանրամասնութեանց համար դիմել Տիկին Թադէոսեանի,
5, Rue Mayran, Paris (9)

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ ԵՒ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Հ. Ց. Դ. ԵԳԻՊՏԱՑԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու քոյր կոմիտէներու բոլոր ընկերները անխտիր այս չաբաթ իրիկուն, ժամը 20·30ին, Լա Պատպոթ սրճարանի վերնայարկը (Կառ ալը Նօտի դիմացը) : Ներկայանալ անդամատետրերով :

Կը զեկուցանէ ընկ. ԿՈՊԵՌՆԻԿ ԹԱՆԵՐՃԵԱՆ :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄԲ.— Հ. Ց. Դ. *Ազատ Հայթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :*

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. *Վարդան Հայթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս կիրակի ժամը 3ին Առնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Ներկայ պիտի ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը :*

ԻՍԻ.— Ֆ. Կ. *Խաչի մասնաճիւղին ժողովը այս կիրակի ժամը 5ին, Խրիմեան ղպրոցը :*

Ֆ. Կ. *ԽԱՉԻ Իթալիի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ օր կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Ժանթիլիի հայկ. ղպրոցին սրահը : Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ :*

Ֆ. Կ. *ԽԱՉԻ Կեդր. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի մասնաճիւղի անդամուհիները այս երկուչաբթի ժամը 16ին Քաֆէ Ռէժան :*

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅՑ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱՅ – ԿԱՆՆԵՐՈՒ Միութեան հերթական հրա – պարակային դասախօսութիւնը այս ուրբաթ, ժամը 21ին, Ազգ. Տան մէջ : Պիտի խօսի Պ. ԱՐԹԻՆ ԱՍԼԱՆԵԱՆ, ԺԸ. դարու Օսմանեան ամիրաներու գործունէութեան մասին : Մուտքը ազատ է :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՁԱՑՆԱՍՓԻՒՌԻՆ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Վա – ւիկանէն պատարագ : Ձայնասփիւռէն, կարճ ալիք 31·41, 25·55, 19·84 :

× *Հայածէս պատարագ իսի լէ Մուլինոյի մէջ, այս կիրակի երեկոյ ժամը 6ին, հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Սէն Պրիւնոյի մատրան մէջ : (148 ռիւ սը լ'Էկալիբէ) :* Ս. Խաչի ժողովրդական պաշտպանութիւն

DU 16 AU 25 AVRIL 1955
IMPORTANTES FACILITES
DE VOYAGE
Demandez le Catalogue des Exposants:
470 fr. contre remboursement.
Renseignement: LYON,
Rue Menestrier, (BU 55 - 05)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ եղբարք, *Միսաք եւ Իսկէնտէր Քէօչկէրեան, հօր անունը Ապմէն, մօր անունը Գոհար, Եօզղաթի գիւղէն, Գարահասպուպ գիւղացի :*

Փնտռողն է հօրեղբօր տղան Պ. Աւետիս Քէօչկէրեան, հօր անունը Յարութիւն, մօր անունը Տիլպար : Կը խնդրուի հաղորդել հետեւեալ հասցէին :—
16,Rue Cuvière, Vienne (Isère,France)
Կը կարծուի թէ երեսփոխան կամ եգիպտոս կը գտնուի :
Կը խնդրուի «Ցուսարեր»էն արտատպել :

ԾԱԽՈՒ Է

Տուն մը, ապրելի փոս տը Քօմէրսով մը եւ ուրիշ խանութ մը : Երեք կառատուն, 14 սենեակ : Շատ յարմար դիներ եւ վճարման դիւրութիւն : Դիմել՝ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, 80, Av. de Livry, Sevran

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ցրաւնսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 26 ՄԱՐՏ ★ SAMEDI 26 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7632 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3043

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԳԱՐՈՒՆ Է, ՏՂԱ՛Ք

●

Գարուն՝ է բնութեամբ :

Դուք ալ մեր գարունը՝ տարիքով եւ ձեր կազմակերպութեամբ,— Նոր Սե – րունդ :

Վաղը, կիրակի պիտի տօնէք ձեր Օրը , պատմելու համար կատարուած նուա – ճումները :

Ունկնդիրները պիտի ուզեն իմանալ թէ ի՛նչ աշխատանքներ կատարած էք, ըն – դարձակելու համար ձե՛ր իսկ փրկութեան ցանցերը :

Մեր գիւղացի մշակները զարնանացան կը կատարէին, առանձին հոգալով աշնան բաժինը :

Անոնք որ իրենց կեանքին աշունը կը բոլորեն, անձկութեամբ կը սպասեն ձեր զարնանացանին .— երիտասարդութեան ցանքին :

Գիտէք որ մեր ընկերային եւ հանրային կեանքն ալ զարնանացանի մը կը կարօտի :

Ձեր կոչումն է կատարել այդ պարտա – կանութիւնը : Նախ՝ ձեր ինքնապաշպա – նութեան, յետոյ ընդհանրական բարիքին համար :

Ի՞նչ կ'արժէ երիտասարդութիւն մը ա – ռանց զարնանային չունչի : Առանց խան – դավառութեան, հաւատքի եւ յարատեւ գործունէութեան :

Մի՛ջավայրի փոփոխութիւնը պէտք չէ պատրուակ ծառայէ, ընկրկելու, թար – թափելու կամ կէս ճամբան մնալու հա – մար :

Ունիք ուղեկից եւ ապագրէզ : Աջակից – ներ եւ ուղեկիցներ :

Կը վայելէք լայն ազատութեան ինք – նագործունէութեան :

Երէկ ուրիշ երիտասարդութիւն մը ե – րազներ կը հիւսէր եւ կը մաքառէր ան – վեհեր, գժոխային պայմաններու մէջ :

Եթէ ան հոգ ունէր ոտքին տակ, մինե – նոյն ատեն կը տեսնէր գամոկլեան սուր մը՝ գլխուն վերեւ :

Աբիւնագանգ թաթը պարբերաբար փոսեր կը լեցնէր իր առջեւ, իր իսկ ջար – դուփշուր ոսկորներով

Եւ ամէն անգամ նոր կայծեր կը չողա – յին, ջահը վառ պահելու եւ յաջորդ սե – րունդին փոխանցելու համար :

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդը ունի ներչնչա – րան մը անպատ — պատմութիւն Հայոց, հին դարերէն մինչեւ մեր ժամանակները :

Ունի մշակոյթ մը բազմակողմանի, ո – րուն գարգացումն ու թարմացումը ձեզմէ ալ ճիգեր կը պահանջեն :

Անցեալ երեսուն տարիները անգամ մը եւս հաստատեցին թէ երբեք պատճառ չունինք նկուն երեւալու օտարութեան մէջ :

Եթէ երէկ բռնութեան լուծը գլխիկոր երեսուն մը կուտար մեզի, այսօր ամէն իրաւունք ունինք միշտ քարձր բռնելու մեր ճակատը, իրական արժանիքներու արտայայտութեամբ :

Աթդկային գործունէութեան ո՞ր մէկ ասպարէզին մէջ ետ մնացինք :

Ո՞ր մէկ դասընթացքին մէջ կարգ չիս – խեցինք :

Մտքի ճախրանքներու ո՞ր մէկ բար – ձունքը ահուդողի մատնեց մեզ :

Այս լուռատպայծառ իրականութիւնը մղիչ ուժ մը կը կազմէ տարագիր երիտա – սարդութեան համար :

Արտաքին ճակատին վրայ արձանա – գրուած նուաճումները կը պահանջեն քա – ջարի ճիգեր՝ ներքին ճակատի վրայ :

Այդ աշխատանքն է որ կը սպասենք ձեր գարունքէն, ընկերներ եւ քաղաքացիներ :

Դուք պիտի անօրինէք ձեր ճակատա – գիրը, օգտուելով ազատ ափերու բոլոր պատեհութիւններէն :

Ձեր կրակոտ աչքերը եւ ուշիմութիւնը կոչուած են փարատելու յոռետեսութեան ամպերը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՀԻՒՃԸ ՊԻՏԻ ՀՐԱԺԱՐԻ ԵԹԷ ՉՎԱՒԵՐԱՑՆԵՆ

●

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄԵՐԱԿՈՅՏԻՆ ՄԷՋ

Երկրորդ օրուան վիճաբանութեանց ըն – թացքին, վարչապետը տեղեկութիւն խնդ – րեց Հանրապետութեան Նորհուրդին ան – դամներուն : Այս առթիւ մանրամասնօրէն յիշեցուց .

— « Ձենք կրնար յաւիտենապէս ըսել մեր դաշնակիցներուն թէ Ֆրանսա նորէն փոխած է միտքը : Եթէ այդպէս պատահի այս ժողովին մէջ ալ, ես չեմ որ այդ պա – րագան պիտի տեղեկացնեմ անոնց » :

Այս յայտարարութենէն կը հետեւի թէ Պ. Էմ. Ֆոր պիտի հրաժարի, եթէ ծերա – կոյտը չվաւերացնէ Փարիզի համաձայ – նութիւնները : Սահմանադրութեան տրա – մադրութեամբ, դահլիճը կրնայ վստա – հութիւն պահանջել միայն Ազգ. ժողովին մէջ. բայց եւ այնպէս վարչապետին յայ – տարարութիւնը համազօր էր վստահու – թեան քուէ պահանջելու : Պ. Ֆորի սպառ – նալիքը եզական պարագայ մը կը կազմէ : Նախընթաց դահլիճներէն ոչ մէկը տապա – լած է Հանրապետութեան Նորհուրդին միջոցաւ :

Ահաւասիկ վարչապետին յայտարարու – թեանց ամփոփումը .

— Կը պահանջէք որոշում չառնել ճնշումի եւ սպառնալիքի տակ : Բայց մեր դաշնա – կիցները այդպիսի բան ըրած չեն : Ճիշդ է որ Ֆրանսայի դիրքին զանազան փոփո – խութիւնները զարմանք պատճառած են մեր բարեկամներուն : Մենք չատագովե – ցինք Ատլանտեան դաշինքը : Ուզեցինք որ Ամերիկան չմեկուսանայ : Այն ատեն մեր դաշնակիցները խնդրեցին լեցնել ուժի պարապը Եւրոպայի սրտին վրայ : Մենք « այո » ըսինք : Նոյն իսկ չատագովեցինք միացեալ Եւրոպայի ծրագիրը : Ստորա – գրեցինք դաշնագիրը որ, եզերական պա – րագաներու մէջ, պէտք է միջոցէր : Ին – դիրը այն չէ թէ Գերմանիոյ վրայ վստա – հութիւն ունի՞նք թէ ոչ, այլ այն թէ վըս – տահութիւն ունի՞նք մենք մեր վրայ : Ինչ որ ալ ընէ Ֆրանսան, արեւմտեան Գեր – մանիան պիտի վերստանայ իր անկախու – թիւնը : Բուն խնդիրը Ֆրանքեւզերման յարաբերութեանց հարցն է : Ես անդամ էի Նիւրընպէրգի դատական ատեանին, բայց երբեք այն կարծիքը ունեցած չեմ թէ Գերմանիան ոճրագործ երկիր մըն է : Մենք սրէ չանցուցինք անոր բնակչութիւ – նը : Անհրաժեշտ է որ կարելի դառնայ Ֆրանքեւզերման գործակցութիւնը : Այժմ ուրիշ տուեր մը կը տեւառնի մեր վրայ : Օգտուինք Գերմանիոյ նոր կարգուսարքէն եւ ժողովրդապետական-կլիմայէն զոր կը հաստատենք ամէն օր : Ես պիտի նախընտ – րէի որ Գերմանիան առաջին վիճաթափ պետութիւնն ըլլար, փոխանակ դառնալու վերջին վերազինեալ պետութիւնը : Բայց, արդ՞էն է յանցանքը . Ֆրանսա միշտ պաշտպանած է զինաթափութիւնը եւ հա – կակշիռը : Ֆրանսայի քաղաքականութիւ – նը պէտք է ըլլայ պայծառ, ուղղափիծ , առանց երկդիմութեան, յառելով դէպի ապագան » :

Երէկ ալ արտաքին գործերու նախա – րարը խօսեցաւ :

× Վիճաբանութեանց ընթացքին ըն – դիմադիրներէն մին խօսքէն քննադատեց նախորդ կառավարութիւնը, Եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագրին խորտակման պատասխանատու համարելով Մենդէս Ֆրանսը : Ուրիշ մը, Շափալէն, որ Տա – խաու աքսորուած էր, պարզեց վերմանա – կան արդելարաններու սարսափները եւ ա –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

★

ԾՈՒՒՆ ՈՒ ՇԻՏԱԿԸ

Շինում են հա՛, շինում ...

Էկսբորխատական պարտիա : Այսպէս կը կոչեն Անգլիոյ աշխատաւորական կու – սակցութիւնը : Էկսբըը՝ աշխատանք , «խտ»ը՝ ական, իսկ խտակա՞նը :

Միլիտարացում, ռեմիլիտարացում .— Ամէնուդ գիտցած «վերազինում»ն է, այնքան հասուն եւ բովանդակալից :

Ժոնգլոռիստ (ժոնկլէօր) : — Զեռնա – ծու :

Ամորալ = Ապաբարոյ :

Պրես – կոնֆերանս = լրագրական ա – սուլիս :

Պակտ = Դաշինք : Ռեզիոնալ (շրջանա – յին) .— Կոնսորուկտոր — կառուցանող : Պրովինցիա = գաւառ :

— Ատոմային էներգիան պէտք է նպաս – տի մարդկութեան պրոպլեմին :

Եթէ տրամադրութիւն ունիք , նաշակե – ցէք, արտասանութեան փորձ մըն ալ կա – տարելով .—

Միլիոնացնիլ (միլ ան սէն) = բեմա – դրութիւն : Սցենարիօ (սէն) = բեմական տեսարան :

Բոլորն ալ հաւաքուած՝ «Սովետական Հայաստան» օրաթերթի վերջին թիւերէն, պատահաբար :

Կը թուի թէ Երեւանի Տերմինոլոգիա – կան ինստիտուտը եւ մամուլը մրցումի

ելած են, երկու բայլ յառաջ, տասը բայլ ետ երթալու համար :

Անցնինք արտասահման :

Ամերիկայէն Փարիզ եկած այցելու մը — օրիորդ — իր տպաւորութիւնները հրատարակելով կրթական հաստատու – թեան մը մասին, կը գրէ .

— « Ասոր մօտ (կը գտնուի) հանդիսա – սրահը, եթէ չեմ սխալիր՝ 500 հոգի մա – տակարարելու յարմարութիւններով» (Պայքար, 26 Յունուար) :

Գիտէք թէ ինչ ըսել կ'ուզէ եւ թէ ինչ կը նշանակէ մատակարարել :

Պոլսոյ Ժամանակը կը շարունակէ ինք – նուրոյն հայերէնի գոհարներ ցանել ան – սասան յարատեւութեամբ :

Անցեալ Փետր. 26ի թիւէն կը խաղեմ հետեւեալ նախադասութիւնը , խորագիրն ալ միասին .

— Աթաթիւրքի կեանքը փրկած ժամա – կոյցը .— « Մուսթաֆա Քէմալ ընկերակ – ցութիւնը նամակ մը պիտի ղրկէ արեւ – մտեան Գերմանիոյ վարչապետին եւ պի – տի խնդրէ որ ներկայիս գերման զօր. Ցոն Զանտերսի մօտ գտնուող Աթաթիւրքի ժամացոյցը քաղաքիս Աթաթիւրքի թան – գարանը ուղարկուի » :

Կ'առաջարկեմ Փարիզի շաբաթական դասընթացքներու աշակերտներուն լուծել հանելուկը ,—

Աթաթիւրքն է որ զօր. Զանտերսի հով կը գտնուիք թէ ասոր ժամացոյցը :

Տակաւին կայ — «Եզակացութեան յան – դուեցաւ (յանգեցաւ) եւն. :

Աչքերդ գոց ժողվէ : Վ.Ա.Հէ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՎԵՐՋՆԱՊԷՍ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԻ

Գերմանիոյ Հանրապետութեան նախա – գահը, Թէոտոր Հէօս, Մարտ 24ին սատ – րագրեց այն օրէնքները որ կը վաւերա – ցնեն Փարիզի համաձայնութիւնները : Այսպէս արեւմտեան Գերմանիան վերջ – նապէս վաւերացուցած կ'ըլլայ զանոնք : Ուշագրաւ է որ նախագահը չէ սպասած Քարլսրուհէի սահմանադրական ատեանին որոշման : Ինչպէս յայտնի է, ընկերվա – րական կուսակցութիւնը այդ ատեանին դիմած է, ապօրէն համարելով կնքուած համաձայնութիւնները : Գերման նախագա – հին ստորագրութիւնը մեծապաւորութիւն դործեց , փարատելով ամէն կասկած Գերմանիոյ մասդրութեանց մասին : Կը կարծուի թէ այս պարագան ալ պիտի ազդէ Ֆրանսայի հանրապետութեան Նոր – հուրդին վրայ :

Ներկայ պարագաներուն մէջ նախագա – հին ստորագրութիւնը սովորական ձեւա – կերպութենէ աւելի բան մըն է, քանի որ կ'ապացուցանէ թէ վարչապետը՝ Տօքթ. Ատենաուըը սահմանադրութեան համա – ձայն պատ է դաշնագիրներ վաւերա – ցնելու :

Քարլսրուհէի ատեանին որոշման կը սպասուի Բ. օր :

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԶՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻ ՄԸ ՄԱՍԻՆ

Փարիզ, Լոնտոն եւ Ուշինկթըն այժմ կը խորհրդակցին, Զորսերու խորհրդա – ժողով մը առաջարկելու համար Մ. Մի – ութեան, անմիջապէս որ վաւերացուին Փարիզի համաձայնութիւնները :

Հրատարակուած տեղեկութեանց հա – մաձայն, Ֆրանսական կառավարութիւնը նախաձեռնութիւն ստանձնած է այս ուղ – ղութեամբ : Արտաքին գործերու նախա – րարը, Պ. Փինէ, բացորոշապէս պարզած է Ֆրանսայի դիրքը, անգլիական դեսպա – նին եւ ամերիկ. գործակատարին հետ ու – նեցած տեսակցութեանց առթիւ : Մինչեւ անդամ կ'ըսուի թէ յուշագիր մը յանձ – նուած է երկու դաշնակիցներուն :

Փարիզի եւ թէ Լոնտոնի մէջ մեծ պո – հունակութիւն պատճառեց նախագահ Այ – զընհաուըրի վերջին յայտարարութիւնը , որով արդամադիր կ'երեւայ կարծիքի փո –

խանակութիւն մը կատարելու Մ. Միու – թեան հետ : Կը թուի թէ Մ. Նահանգները հրաժարած են նախապայմաններ առա – ջարկելէ :

Ուշինկթընի դիւանագիտական շրջա – նակներուն մէջ կը կարծեն թէ մօտերս խորհրդակցութիւններ պիտի կատարուին յառաջիկայ Մայիսին, Զորսերու խորհր – դաժողով մը հրաւիրելու համար :

× Մոսկուայի կուսակցական պաշտօ – նաթերթը, «Փրաւտա», կը գրէ թէ « նոր եւ ծայր աստիճան կարեւոր» առաջարկ մը պիտի ներկայացուի յառաջիկայ շաբ – թու, զինաթափութեան մասին : Այս նոր ծրագիրը հիմնուած է 1954 Յունիս 11ի անգլեւֆրանսական առաջարկներուն վը – րայ եւ միջազգային պայմանագիր մը կը նախատեսէ, սպառազինութեանց կրճատ – ման եւ հիւլէական զէնքերու խափանման մասին : Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, պիտի առաջարկուի բոլոր պետութեանց պայմանագիր մը կնքել , յանձն առնելով հետեւեալ պարտականու – թիւնները. —

Ա.— 50 առ հարիւր կրճատել զօսական զէնքերը եւ ոչնչացնել բոլոր հիւլէական զէնքերը , պայմանագրին ստորագրութե – նէն վեց ամիս ետք. Բ.— Երկրորդ կըր – ճատում մը կատարել յաջորդ վեցամսեա – կին : Միեւնոյն ատեն, յանձն պիտի առ – նեն չարտադրել այնպիսի զէնքեր, որոնք զանգուածային քանդումներ յառաջ կը բերեն :

Մ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ արտաքին նախարարը , Մոլոթով, Մոսկուա հրաւիրեց Աւստրիոյ վարչապետը, խորհրդակցելու համար հաշտութեան դաշնագրի մասին : Կ'ըսուի թէ Մոսկուա տրամադիր է պարպելու իր զօրքը, կարգ մը պայմաններով :

ԻՏԱԼԻՈՅ վարչապետը եւ արտաքին նախարարը Մ. Նահանգները մեկնեցան : Պիտի այցելեն նաեւ Քանատա, քազաքա – կան եւ տնտեսական չահեր ապահովելու համար :

ԼՈՆՏՈՆԷն մեզի կը գրեն թէ իրանա – հայ նկարիչ Պ. Ց. Մինասեանի ցուցա – հանդէսը բացուած է հովանաւորութեամբ Իրանեան դեսպանին : Անդլ. թերթերը մեծ գովեստով կը խօսին նկարահանդէսի մասին :

ՎԱՂԿՈՊՈՒՓՈՆԳԻ ՅԱՐԿԱՅԻՆ ՄՐՑՈՒՅԹՆԵՐԸ

ՕԴԱՅԻՆ ՆԱՎԱՇՈՒՄԸ ՀԵՏ

Ա.ՇԵՔՍՊԻՐԻ «ՀԱՄԼԵՏ»

Ամենից առաջ, ինչպես ասում են, ես ուզում եմ ասել, որ ես ոչ մի կերպ չեմ հավակնում ինձ համարել Շեքսպիրի մեկնիչ։ Ես ուզում եմ միայն ասել, թե ինչպես ես հասկանում եմ Շեքսպիրի «Համլետ» ողբերգությունը։ Ես ուզում եմ ասել, թե ինչպես ես տեսնում եմ այդ ողբերգության բեմադրությունը։ Ես ուզում եմ ասել, թե ինչպես ես պատկերաց

ՆՎԱԾՈՒ ԽՍՏՈԳԵՇ ՁԱՅԵ

ՂՈՒՊՈՒՂՈՒ

Ան, ու ըհչ ալ ըլլար։ Փախչելէն ետք, ան ալ ամբողջութեամբ ինքզինքը կորսնցուցած էր։ Ես ոչինչ գիտէի անոր մասին։ Ինչո՞ւ ան ինծի հետ եկաւ, ինչո՞ւ ինծի հետ մնաց։ Ինչո՞ւ ինծի հետ ամուսնացաւ։ Ես ոչինչ գիտէի։ Ան ալ ոչինչ գիտէր։ Ան ալ ոչինչ գիտէր։ Ան ալ ոչինչ գիտէր

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Շրջ· վարչութեան

Այս կիրակի ժամը 15ին

MAISON DE LA CHIMIE, 28bis Rue St. Dominique, (Métro Solférino)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Ասօք կ'առնեն՝ **ԿՈՊԵՌՆԻԿ ԹԱՆՏՐՃԵԱՆ (ԱՄԵՐԻԿԱՑԷՆ)**

եւ ԿԵԴՐ· ՎԱՐԶՈՒԻԹԵԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉԸ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին

Օր· ԱՍՏՂԻԿ ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ Պ· ԱԼԵՏԻՍ ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ (երգ), Օր· ՅԱՐԷԹ – ՆԱԳՈՎԵԱՆ. Օր· ՔԷՇԻՇԵԱՆ, ՍԻՄՕՆ ՔԱՖԵԱՆ (արտասանութիւն) ։

Հ· Յ· Դ· Պանէէօ – Քաշանի Նոր Սերունդի պարախումբը եւ Օր· ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ (հայկ· պար)։

Կը նուագէ ԶԱՒԻՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ (ջութակ)

Անիէդի եւ Իսիի երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ· ԳԱՅԻՇԵԱՆԻ

Կը ներկայացուի՝ ԴՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ մէկ անտիպ դործը

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԿԱՆԹԵՂԸ

Ղեկավարութեամբ հեղինակին ։ Մուտքը ազատ է

ԳԱՍՊԱՐ ԻՓԷԿԵԱՆԻ

մահուան Գ· տարելիցին առթիւ, այրի Տիկին Հ· Գ· Իփէքեան եւ զաւակները հետեւեալ նուէրները կ'ընեն.—

Համազգային ընկերութեան հազար ֆր։
Ֆ· Կ· Խաչի կայանի չէնքին հազար ֆր։
Մշակութային Տան Փոնտին հազար ֆր։
Հայ – Բոյժի հազար ֆրանք ։
«Ցառաջ»ի հազար ֆրանք ։
Ստանալ Տիկին Իփէկեանէ ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷԼ

Դասախօսութիւն նուիրուած Հայկ· մշակոյթին ։

Այս Շաբաթ իրիկուն Մարսէյլի համա – լսարանի Ամփիթատրոնին մէջ (40, Allé Լէօճ կամպէթա) ժամը ճիշդ 21ին։

Կը խօսի գրագէտ

ԿՈՍՏԱՆ ԶԱՐԵԱՆ

Նիւթը՝ ՀԱՅԿ· ՄՇԱԿՈՑԹԻՒՆ ԻՆՔՆԱ – ՏՊՈՒԹԻՒՆԸ ։

Դասախօսն ու իր գրական գործը կը ներկայացնէ՝ Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ ։

Մուտքը ազատ է ։

Հ· Յ· Դ· ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Լիոնի մասնաճիւղէն 2000 ֆրանք ։ Վարչութիւն

ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Մատրան մէջ տեղի կ'ունենայ Ս· Պատարագ, Գալատեան տօնին առթիւ։ Արարողութեան կը նախագահէ եւ կը քարոզէ կաթող· պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ· ՎԱՐԴ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ցաւարտ պատարագի Արեւագալի ա – րարողութիւն։ Կը հրաւիրուի հաւատաց – եալ ժողովուրդը ։ Սկիզբ ժամերգութեան 9, Ս· պատարագ 10, Արեւագալ 11։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՒԻԼ.— Տէր եւ Տիկին Գ· Կիւլեան ցաւակցութիւն կը յայտնեն ընկեր Սահ – ման Թիւրեաքեանին եւ իր պարագաներուն իրենց մօր՝ Այրի Տիկին Վերգինէ Թիր – եաբեանի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար ֆր· կը նուի – րեն Փարիզի Մշակոյթի Տան Փոնտին ։

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ֆ· Կ· Խաչի վարչու – թիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Ս· եւ Գ· Թիւրեաք – եանի եւ պարագաներուն իրենց մօր մահ – ուան առթիւ ։

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Հայ փորձառու հաշուակալ մը որ կա – րող է ֆրանսերէն եւ անգլերէն սահուն թղթակցութիւն ալ ստանձնել, կէսօրէ ետք։ Գրել Պ· Փանոսեանի՝

3, Rue Bourdaloue, Paris (9)

ՅՈՒՆԻՍ 12ԻՆ

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՕՐԸ

ԽՆԶՈՑՔ ՓԵՏՐ· 18ի ԱՌԹԻԻ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ· Յ· Դ· Եօթնեղբայր – եան ենթակոմիտէին ընկերահամակրա – կան խնջոյք մը սարքած է Փետրուար 18ի տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի ժամը 3·30ին, ղպրոցի սրահին մէջ։ Սիրով կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրները։

ՎԻԷՆԻ ՀԱՅԿ· ԵՐԳԱՀՈՒՄԲ

Ղեկավարութեամբ՝
ՅՈՎՍԷՓ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԼԵՒՈՆԵԱՆԻ
Երգահանդէս Գ· տարբ

ՏԻՍԻՆԻ ՄԷՋ

Մարտ 26, Շաբաթ ժամը 20·30ին, ֆա – զաէլապետարանի սրահը ։

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 3ին, ժամը 16ին, ֆազաէլապե – սարանի թատրոնին մէջ։

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Մայիս 8, ժամը 16ին, Սալ Սէն Լուի (Ռիւ ժէ)։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻԼԱՑԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Փարիզի եկեղեցւոյ Լիլայի ղպրոցին Սանուց Մխիթեան կող – մէ ։ Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԻՆ

Մարտ 27, կիրակի ժամը 16էն կէս գի – շեր, Քէս տ'Էփառնը, 32–34 Ավընիւ տը լա Փօրթ տէ Լիլա ։

Գեղարուեստական բաժին, մասնակ – ցութեամբ փարիզահայ արուեստագէտ – ներու ։ Մուտք 250 ֆր·

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎ ԵՒ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Հ· Յ· Դ· ԵԳԻՊՏԱՑԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ընդհ· ժողովէ կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուար – ձաններու քոյր կոմիտէներու բոլոր ըն – կերները անխտիր այս շաբաթ իրիկուն, ժամը 20·30ին, Լա Պառպոթ սրճարանի վերնայարկը (Կառ ալ Նօրի դիմացը) ։ Ներկայանալ անդամատետրերով ։

Կը ղեկուցանէ ընկ· ԿՈՊԵՌՆԻԿ ԹԱՆ – ՏՐՃԵԱՆ ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ.— Հ· Յ· Դ· Վարդան են – թակոմիտէն ընդհ· ժողովէ կը հրաւիրէ ընկերները այս կիրակի ժամը 3ին Առնու – վիլի ճաշօթ հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայ պիտի ըլլայ Կ· Կ·ի ներկայացուցիչը ։

ԻՍԻ.— Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղին ժո – ղովը այս կիրակի ժամը 5ին, Խրիմեան դպրոցը ։

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Իթալիէ մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս շաբաթ օր կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Ժանթիլիի հայկ· դպրոցին սրահը։ Բոլորին ներկայութիւնը պարտա – ւորիչ ։

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Կեղր· վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի մասնաճիւղի անդամուհիները այս երկուշաբթի ժամը 16ին Քաֆէ Ռէժան։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲԻ

Ընկերական հաւաքոյթը այս կիրակի, ժամը 16էն 23։ Գեղարուեստական բաժին, պար եւ պիւֆէ ։

Կը հրաւիրուին անդամներն ու համա – կիրները, Ազգ· Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թր – ըէվիզ ։

Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է։

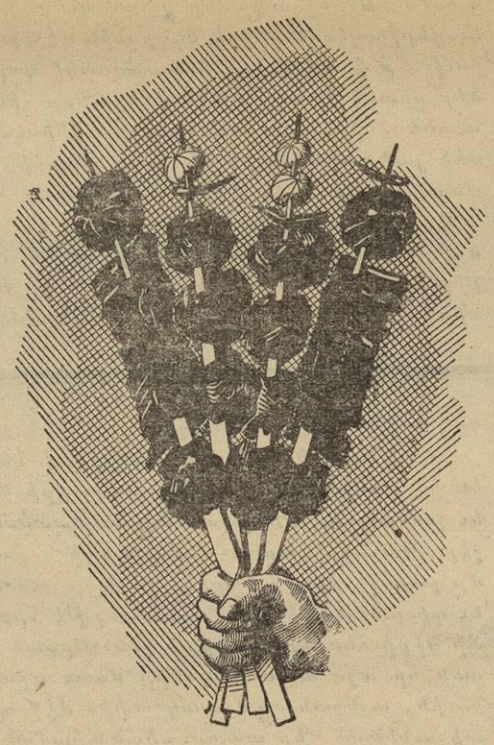
ՊԱՏԱՐԱԳ ՁԱՅՆԱՓԻՒՌԻՆ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին վա – ռիկանէն պատարագ։ Ձայնափիւռէն, կարճ ալիք 31·41, 25·55, 19·84։

× Հայածէս պատարագ Իսի լէ Մուլի – նոյի մէջ, այս կիրակի երեկոյ ժամը 6ին, հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուց – ուի Աչն Պրիւնոյի մատրան մէջ։ (148 ռիւ տը լ'Էկալիբէ)։ Ս· Խաչի ժողովր – դապետութիւն

Կ'ՈՒԶՈՒՄ

Խոհարար կամ խոհարարուհի մը օ – դափոխութեան կայանին համար։ Պայ – մաններուն եւ մանրամասնութեանց հա – մար դիմել Տիկին Թադէոսեանի,
5, Rue Mayran, Paris (9e)

ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր էբերակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաշլիք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

ՇԱՒԻԼ.— Այրի Տիկին Սաթենիկ Կիւլ – եան հազար ֆր· կը նուիրէ Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղին, իր բարեկամուհիին՝ Այրի Տիկին Շահանիկ Ջազպեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի ։

ԹՈՒՐՔԻՈՑ արտաքին գործերու նա – խարարութիւնը բուռն ծանուցագիր մը ուղղեց Սուրիոյ կառավարութեան, բո – ղոքելով անոր վերջին զեկոյցին դէմ։ Դա – մասկոսի թերթերը կը դրեն թէ Թուրքիա զինուորական համախմբումներ կը կա – տարէ սահմանագլուխին վրայ։ Իրաք ո – րոշեց միջամտել, յարաբերութիւնները բարւոքելու համար ։

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ զինուորական պաշտօնա – թերթը, «Կարմիր Աստղ», խիստ խմբա – գրական մը հրատարակեց Շուէտի դէմ, ամբաստանելով թէ «յետադիմական չըր – ջանակնելը» կ'ուզեն խախտել Շուէտի աւանդական չէզոքութիւնը եւ երկիրը կցել Ատլանտեան դաշինքին։ Թերթը կ'աղդարարէ թէ ջրածին ռումբեր կրնան կործանել Շուէտ, նոր պատերազմի մը պարագային ։

ԻՍՐԱՑԷԼ խնդրեց Ազգ·ժողովին Ապա – հովութեան Խորհուրդէն պատապարեալ Եգիպտոսը, կարգ մը մեղադրանքներ ուղ – ղելով ։

ԽՄԲԱԳԻՐ ՄԱՐՍԷԼ ՏԷԱ, որ է բացա – կայութեան մահուան դատապարտուած էր, իրրեւ գերմանական գործակալ, անցեալ Յունուարին մեռած է Իտալիոյ մէջ, գրոյցի մը համաձայն ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ արտաքին գործերու նա – խարարութիւնը բուռն ծանուցագիր մը ուղղեց Սուրիոյ կառավարութեան, բո – ղոքելով անոր վերջին զեկոյցին դէմ։ Դա – մասկոսի թերթերը կը դրեն թէ Թուրքիա զինուորական համախմբումներ կը կա – տարէ սահմանագլուխին վրայ։ Իրաք ո – րոշեց միջամտել, յարաբերութիւնները բարւոքելու համար ։

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ զինուորական պաշտօնա – թերթը, «Կարմիր Աստղ», խիստ խմբա – գրական մը հրատարակեց Շուէտի դէմ, ամբաստանելով թէ «յետադիմական չըր – ջանակնելը» կ'ուզեն խախտել Շուէտի աւանդական չէզոքութիւնը եւ երկիրը կցել Ատլանտեան դաշինքին։ Թերթը կ'աղդարարէ թէ ջրածին ռումբեր կրնան կործանել Շուէտ, նոր պատերազմի մը պարագային ։

ԻՍՐԱՑԷԼ խնդրեց Ազգ·ժողովին Ապա – հովութեան Խորհուրդէն պատապարեալ Եգիպտոսը, կարգ մը մեղադրանքներ ուղ – ղելով ։

ԽՄԲԱԳԻՐ ՄԱՐՍԷԼ ՏԷԱ, որ է բացա – կայութեան մահուան դատապարտուած էր, իրրեւ գերմանական գործակալ, անցեալ Յունուարին մեռած է Իտալիոյ մէջ, գրոյցի մը համաձայն ։

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼԻՒՕՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ ։

Թէթիշկներու նոր կարծիքով ԼՈՒՕՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (fluor)

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 27 ՄԱՐՏ ★ DIMANCHE 27 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7633 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3044

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԵՆՔ ԱԼ ՁԱՅՆ ՈՒՆԻՆՔ

●

Տարագիր բազմութեանց ինքնապաշտպանութեան պայքարը կը պահանջէ հաստատակամ եւ յարատեւ ճիգ՝ ամէն ճակատի վրայ :

Եւ, ամէնէն առաջ կը պահանջէ հաւատարմութիւն, պաշտպանութիւն ազգային մշակոյթի :

Ամէն գնով պիտի պաշտպաննենք մեր բոլոր իրական արժէքները : Հին թէ նոր : Արեւելեան թէ արեւմտեան : Հայրենիքին մէջ ծագած ըլլան թէ օտար ափերու վրայ :

Տեսակ մը զոյարարք ալ այս, ներկայ պարագաններուն մէջ :

Ուրեմն, ո՛վ որ ճեղքեր կը բանայ այս ճակատին վրայ, դիտակցաբար կամ ապիտութեամբ, քէչական յանցանք մը գոր – ծած կ'ըլլայ :

Բուն բառով՝ կը դաւէ ինքնապաշտպանութեան պայքարին դէմ :

Կարելի չէ թէ հայրենասէր ձեւանալ, եւ թէ հանդուրժել որ անհատներ կամ պաշտօնական հաստատութիւնները մաք – ղաշէմի մը վերածեն ազգային մշակոյթը, սկսելով լեզուէն եւ բառերէն :

Մենք ալ ձայն ունինք սովորական կամ պետական լեզուի կազմութեան մէջ :

Պէտք չէ թոյլ տանք որ մարի, կեղծուի կամ խափանուի այդ ձայնը :

Մենք ալ ունինք վաստակ եւ անսպառ կարողութիւն՝ խմբովին ստեղծելու, սեր – տելու, պաշար հաւաքելու եւ արտադրելու :

Ունինք ամէն յարմարութիւն՝ հետեւե – լու մտաւորական, պատմական եւ բա – նասիրական ուսումնասիրութեանց :

Ունինք ամէն յարմարութիւն՝ հետեւե – լու՝ որ գոց գիրք է գարձեր չտեսնուն համար :

Ոչ միայն Երեւանի, այլեւ արտասահ – մանի մէջ :

Ինչ որ դիւած են Թիֆլիսն ու Պոլիսը՝ տարիներու ընթացքին, կրնայ իբրեւ ոս – կեհանք ծառայել Երեւանի Տերմինոլո – գիական Ինստիտուտին :

Ո եւ է ազատ ուսումնական, ինչ դաս – նանքի ալ պատկանի, պարտաւոր է միշտ յիշեցնել թէ՝ ի գոյ «ռեւոլուցիոն տեն – գնց»ները կը փորձեն, այլափոխելով, աղճատելով, աղքատացնելով մայրենի լեզուն :

Կը լսե՞ն թէ ոչ, — երկրորդական խըն – դիր է : Հիմնականը այն է որ իմանան թէ իրենք ամէն բան չեն :

Ժողովուրդին կէսը դուրսն է, իր ազ – գային գլխակոթով եւ անոր թանկագին գանձերով :

Այդ աշխարհացրիւ բազմութեան ու – սումնական դասը ողնայր եւ ջիղ պիտի ունենայ, պաշտպանելու համար հարա – գատ ժառանգութիւնը :

Որքան միակամ եւ միաձայն երեւայ այս նուիրական պայքարին մէջ, այնքան կը բարձրանայ իր վարկը :

Գոնէ կը տեսնեն որ անղաստանը անտէր չէ, եւ պահակները արթուն կը հսկեն, բոլոր պատնէշներուն վրայ :

Կերպարանք պիտի ունենանք եւ դիմա – դիմ : Տեսակէտ եւ դիրք :

Այլապէս, ամէնէն խմաստունը եւ գի – տունն ալ կը գառնայ արգահատելի : Ա – ժանի գիւութեան կամ արհամարհանքի :

Մէկ ձայն պիտի լսուի գուրսէն — Հայ – կական Արտասահմանէն — երբ մայրենի ածուն կը կոխկրտեն ռուս – թաթարական «ճիղմէ»ներով :

Մէկ ձայն — բողոք մը՝ եղբայրական և ուժգին, երբ կը փորձեն օտար հունտեր ցանել սանձարձակ, «խամ եւ խոպան» անապատի մը տեղ դնելով մայրենի ան – գաստանը :

Հայրենիքին չահն ալ կը պահանջէ որ կարելի եղածին չափ յստակ եւ բարձր հնչէ այդ ձայնը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ ՊԻՏԻ ՔՈՒԷԱՐԿԷ ԱՅՍՕՐ, ԿԻՐԱԿԻ

●

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆ ԱԼ ՊԱՀԱՆՋԵՑ ՎԱԻԵՐԱՑՆԵԼ

Հանրապետութեան Մորմուրզի Գ. օր – ուան նիստին մէջ, կարեւոր ճառ մը խո – սեցաւ արտաքին գործերու նախարարը, Պ. Անթուան Փինէ, յանձնարարելով ան – յապաղ վաւերացնել Փարիզի համաձայ – նութիւնները : Այս առթիւ ազդարարեց թէ հետեւանքը պիտի ըլլայ «սովետական Եւրոպա», եթէ ֆաշոզի արեւմտեան միացեալ Եւրոպա մը կազմելու ծրագիրը : Ահաւասիկ իր ճառին հիմնական մասերը.

— Ուժ տարիէ ի վեր Ֆրանսա միշտ նախաձեռնութիւնն ստանձնեց, կամք – կերպելու համար արեւմտեան աշխարհը : Դիտէք կատարուած աշխատանքին գա – նազան հանդրուանները, — Տէօնքէրքի դաշնագիրը (Անգլիոյ հետ), Պրիւսէլի դա – շինք, Ատլանտեան կազմակերպութիւն, հանքածուխի եւ պողպատի միացեալ ար – տադրութիւն եւն. Ուրեմն, այս վիճա – բանութեան դլխաւոր նիւթն է մեր դիւա – նագիտական գործունէութեան չարունա – կութիւնը : Պիտի ապացուցանենք Ֆր – բանսայի առորդգրութեան արժէքը : Ա – ռաջին դաշնագիրը մը (միացեալ բանակ) մերժուեցաւ Ազգ. ժողովին կողմէ : Անց – եալը չքերթենք : Այն առեն ծանր տագ – նապ մը ծագեցաւ դաշնակիցներուն մէ – ջեւ : Կարեւորը այն է որ տագնապին ա – ռաջքը առնուեցաւ : Եւ ահաւասիկ երկ – րորդ մը : Լսելով տեղեկաբերները եւ գա – նազան առենախօսներ, հաստատեցի թէ ամէնքն ալ կ'ընդունին որ անհրաժեշտ է Արեւմուտքի միացնել գրաման կաշ – կանդումներէն ազատուած արեւմտեան Գերմանիա մը : Բացորոշ է վիճաբանու – թեան իմաստը. երեւութապէս կապ ունի Գերմանիոյ վերագինման հետ, բայց իրա – կանին մէջ վիճելի կը գարձնէ Ատլան – տեան դինակցութիւնը :

ՄԻԱՑՆ 30 ՋՕՐԱԲԱԺԻՆ 250Ի ԴԷՄ

Ֆ. Միւթէթիւնը ստեղծած է արեւել – եան խմբակցութիւնը որ այսօր ունի 250 գօրաբաժին, 23.000 օդանաւ եւ սուպ – նաւերու ամէնէն հզօր տորմիղը աշխարհի մէջ : Արեւմտեան Եւրոպան հազիւ այս ուժին մէկ հինգերորդն ունի : Դաշնակից – ներուն նպատակը չէ գինարշաւի մը ձեռ – նարկել, երեսուն եւ 250 գօրաբաժիններ – ուն միջեւ եղած անջրպետը գոցելու համար, այլ ամէնէն աղդու պաշտպանու – թիւնն ապահովել նուազագոյն միջոցնե – րով, համաձայն արդիական ռազմագի – տութեան : Հարկ է պաշտպանութեան գի – ծը կազմակերպել կարելի եղածին չափ դէպի արեւելք, փոխանակ պահելու Հեռ – նոսի վրայ : Ի՞նչ հեռանկար պիտի ունե – նանք, եթէ Փարիզի դաշնագիրը չվաւե – րացուի : Իմ պատասխանս յստակ է : Ա – րեւմտեան Գերմանիան պիտի վերագինուի միակողմանի, այս կամ այն ձեւով : Իրա – ւագիտօրէն ինչ որ ալ մտածէք մեր ժո – տական դիրքի մասին (վեթօ), կարելի՞ է լրջօրէն հաւատալ թէ գործնական արժէք մը պիտի ունենայ : Կրնա՞նք նոյն իսկ վե – թոյի մասին խօսիլ, երբ ամէնքն ալ ան – հրաժեշտ կը դանեն վերջ տալ Գերմանիոյ գրաման : Ամէն պարագայի մէջ, ճակա – տագիրը մեզի պիտի վերապահէ անյոյս գերութիւն մը կամ ազատագրում՝ աւե – րակներու մէջ : Անհրաժեշտ է որ Ատ – լանտեան դաշինքը լիովին գառնայ այն ինչ որ արժանի է ըլլալու, — ազդու գոր – ծիքը ամբողջ աշխարհի մէջ՝ քաղաքական համերաշխութեան մը, բառին ամենախոր եւ ամէնէն ազնիւ իմաստով, այսինքն քա – ղաքակրթութեան համերաշխութիւն մը :

(Շար. կարդալ Դ. էջ)

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

★

« ԲԱՄԲԻՌ »

Նոր ստացայ Հալէպի «Քարէն Եփփէ» ճեմարանի պարբերաթերքին աշնան եւ ձմրան միացեալ թիւը (6 – 7, Յունուար) :

« *Բամբիռ* » նախապէս կը հրատարակուէր բազմագրութեամբ, իսկ այժմ տպագիր, ընտիր թուղթով եւ ներկայանալի :

Թերեւս կը յիշէք թէ պարբերաթերքը կը խմբագրուի ճեմարանին ուսանողներ – րուն կողմէ : «Կը ձգտի ուսանողութեան փորձերը ներկայացնել հանրութեան » :

Առ այժմ կը գոհանան հրապարակ հանելով տարեկան չորս թիւ,— Գարնան, Ամրան, Աշնան եւ Ձմրան :

Ինչպէս նախորդ համարները, այս թիւն ալ ունի բազմակողմանի բովանդակութիւն :

Եւ, ամէն բանէ առաջ, աչքի կը զարնէ թիւրերը մշակելու եղանակը :

Թղթատելով էջերը, կը տեսնէք որ ամէնէն անվարժ ալ աշխատանք թափած է, յղկելով, ներդաշնակելով նախադասութիւնները :

Ո՛ւր էր որ նոյնիսկ խնամք տանէին շատ մը բազմամեայ թերթերու ամենագէ՞տ խմբագիրները :

Պարբերաթերքին խմբագրականը ներկայացուած է հայ լրագրութեան 160ամեայ կեանքին :

Բաղձանք մը, այս առթիւ.

— « Պէտք է, մանաւանդ, անհատական եւ հաւաքական մեր ճիգը խտանենք հի – ներու աշխատանքին, հայ մամուլը իր արժանաւոր բարձրութեան վրայ տեսնելու համար » :

Յօդուածներ եւ ուսումնասիրութիւններ ունին բոլոր դասարաններու աշակերտները :

Պատահաբար կ'արձանագրեմ քանի մը ճիւրեր .—

« Խե՞նդ թէ հանճար»,— վերլուծական փորձ մը՝ Եղիա Տէմիրճիպաշեանի մասին (Արմէն Տոնոյեան, հայագիտական ԺԱ. կարգ) :

« Եկեղեցին Հայկական » (շարադրական փորձ, Զաւէն Այանեան, նոյն կարգէն) :

«Բանաստեղծուիւի » (Ռուբէն Պարսումեան, Թ. կարգ) :

« Փակ գիրքեր» (Սերոբ Արապեան, նոյն կարգէն) :

« Մեծ Ազգեր մեծ կիրքերէ կը ծնին » (Էօժէնի Նաճարեան, նոյն կարգէն) :

Հողագործը իր արտին մէջ (Տիրան Եբէդեան, Է. կարգ) :

«Ակօսներուն առջեւ» (Մանուշակ Սրդտճեան, Ը. կարգ) :

Ուսանող մը՝ Ա. Տ. կը շարունակէ եզնիկի ընծայուած խրատներու թարգմանութիւնը՝ գրաբարէ աշխարհաբար :

Եւ վերջապէս «Արձագանգ ճեմարանէն» — մանրամասն տեղեկութիւններ՝ հատուածեան ներքին կեանքի մասին :

Այս առթիւ ալ նուէրներու ցանկ մը՝ ի նպաստ ճեմարանին :

Ո՞վ սրտագին եւ բարձրածայն կեցցէ մը չարտասանեց, իմանալով որ հայր եւ որդի Տիգրանեան — հեռաւոր Քալիֆոր – նիայէն — յանձն առած են հոսկարկ շէնք մը կառուցանել ճեմարանին համար, իրենց ողբացեալ կնոջ եւ մօր յիշատակին :

Վ.Ա.Հէ

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՉԻՆԱՓՓՈՒԹԻՒՆ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ

Ֆ. Միւթէթիւնը մարտ 25ին պաշտօնապէս հաղորդեց թէ պատրաստ է կրճատելու զօրական ապառազինութիւնները, հիւլէական զէնքերը արգիլելէ առաջ, ինչպէս կ'առաջարկեն արեւմտեան պետութիւնները :

Այս յայտարարութիւնն եղաւ փոխ – վարչապետ Կրոմիքօյի կողմէ, Մոսկուայի հեռագրական գործակալութեան հետ կատարուած տեսակցութեան մը առթիւ : Պ. Կրոմիքօ, որ Ֆ. Միւթեան պատուի – րակն է Ազգաժողովին յատուկ յանձնախումբին, խախտած էր գաղտնապահութիւնը, այս տեսակցութեան առթիւ, ինչպէս մեծ վրդովում պատճառեց Փարիզի, Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի մէջ : Այս առթիւ ալ տեղեկութիւններ յայտնած էր յատուկ յանձնախումբին աշխատանքնե – րու մասին :

Պ. Կրոմիքօ կրկնեց թէ Ֆ. Միւթիւնը կ'ուզէ հիւլէական զէնքերը «արգիլել անմիջապէս եւ առանց որեւէ պայմանի, բայց, նկատի առնելով արեւմտեան պետութեանց ընդդիմութիւնը, պատրաստ է դիմումներ կատարելու, որպէս զի ճամբան հարթուի համաձայնութեան մը համար» :

Կրոմիքօյի ծրագիրը կը տրամադրէ մինչեւ վեց ամիս կամ մէկ տարի 50 առհարիւր կրճատել ապառազինութիւնները, իբրեւ հիմք առնելով 1955 Յունուար 1ի վիճակը : Խորհրդաժողով մը հրաւիրել, ընդհանուր կրճատում կատարելու եւ հիւլէական զէնքերը արգիլելու համար : Վերատուիչ կազմակերպութիւն մը հաստատել : Նոր կրճատում մը կատարել յաջորդ վեց ամիսներու կամ մէկ տարուան ընթացքին եւն. :

× Լոնտոնի մէջ անընդունելի կը գտնեն Ֆ. Միւթեան պատուիրակին օրինազանցութիւնները, մեւնոյն առեն իրողութեանց խեղաթիւրում վերագրելով : Փարիզի մէջ դիտել կուտան թէ Ֆ. Միւթիւնը նորէն քարոզչական մարզանքներ կը կատարէ : Իսկ Ուաշինկթընի մէջ բացէ ի բաց կ'ըսեն թէ Ֆ. Միւթիւնը զրժած է իր խոստումը՝ գաղտնապահութեան մասին :

× Պ. Կրոմիքօ շարք մը բանակցութիւններ կը կատարէ Սթոքհոլմի մէջ (Շուէտ) : Առջի օր ունկնդրութեան կոչուած էր թագաւորին կողմէ :

ՊՐԻՒՍԷԼ ՊԱՇԱՐՈՒԱԾ

Ամբողջ Պելճիան անձկութեան մատնուած էր երէկ, չաբաթ, կաթոլիկներու կողմէ սարքուած բողոքի ցոյցին առթիւ : Պրիւսէլն ալ պաշարուած էր, նկատելով որ երեք հարիւր հազար ցուցարարներ արշաւ մը սարքած էին դէպի մայրաքաղաք : Ամէն կողմէ օդնական ուժ փութացուցած Պրիւսէլ : Քաղաքը պաշարուած էր փշաթելերով եւ պահապան կառքերով, հինգ եւ երեք մղոն հեռաւորութեամբ : Կառավարութեան կուսակիցներն ալ ցոյց մը կազմակերպած էին : Ոստիկանութիւնը արգիլած էր անհատական կառքերու մուտքը Պրիւսէլ : Արգիլած էր նաեւ բանեցնել 130 մասնաւոր կառախումբեր որոնք վարձուած էին կաթոլիկներու կողմէ :

Ա. ԱԲԵՂԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ

Նոր ստացուած նամակէ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք ընկեր Ա. Աբեղեանի մահուան պարագաներու մասին .—

Մահէն տասը օր առաջ սրտի տագնապ մը ունեցած էր, բայց անվտանգ : Մարտ 13ի կիրակի օրը առաւօն կ'ուզէ հանել փիժաման եւ կ'ըսէ կնոջը.— Այսօր կիրակի է, նոր հագուստս բեր, կարգին հագուսիմ » :

Տիկին Աբեղեան կ'երթայ յարակից սենեակը եւ զգեստը բերելով, կը տեսնէ որ դժբախտ Արտաշէսը աթոռին վրայ փըռուած է անշունչ : Ուրեմն յանկարծամահ եղած էր :

Յուղարկաւորութեան առթիւ կարճ դամբանական մը ըրած էր ընկեր Ս. Թոքոսեան, բայց հիւանդ ըլլալով գերեզմանատան մէջ կարդացած է Պ. Վ. Գալուստեան : Խօսած են նաեւ Կովկասի հարեւան երկիրներու ներկայացուցիչները : Այդ օրը բուռն փոթորիկ մը կը տիրէր քաղաքին մէջ :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՑԱՂԹԱՐԳՈՒԹԻՒՆ
... ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ
Դ.

545 թուականին է :

(Միչա Պրոկոպիոան է աղբիւրը) : Դարձեալ ապստամբած են Մաւրիտանիա – ցիները : Բիւզանդիոն վախ կայ որ կոր – սընդնէ Ափրիկէն : Կայսրը Ափրիկէ կը զրկէ ծերակուտական Արիոբինդոսը, զըս – պելու համար ապստամբութիւնը : Բայց պէտք կը տպաւնէ կայսեր ներկայա – ցուցիչը, կը համաձայնի Մաւրիտանացի – ներուն հետ եւ տէր ու տիրական կը դառ – նայ երկրին : Եւ ահա, դարձեալ, հայ զօրապետ մը, Արտաւան, Արշակունեաց ցեղէն, իր զինուորներով կը քալէ Գոն – թարիսի բանակին վրայ, կը ջախջախէ եւ կը պատնէ ապստամբութեան այս նոր պետը : Կայսրը իրրեւ վարձատրութիւն , Արտաւանը կը կարգէ ընդհ . հրամանա – տար Ափրիկէի բիւզանդական բանակնե – րուն : Եւ սակայն Արտաւան կը խնդրէ վերադառնալ Բիւզանդիոն, ուր կը կան – չէր ... իր տէրը : Կայսեր զարմուհին զե – զանին Պրեյեկտա, ամուսնացած էր Ա – րիոբինդոսի հետ, — կ'ըսեն թէ Գոնթա – րիս սպաննել Արիոբինդոսը՝ տիրանալու համար Պրեյեկտային : Հայն ալ սիրահա – րած էր զեղուհիին, եւ սպաննեց Գոնթա – րիսը՝ մինակ մնալու համար իրրեւ զար – պատող : Ուստի խնդրեց վերադառնալ Բիւզանդիոն, ուր ամուսնացաւ Պրեյեկ – տային հետ ու նշանակուեցաւ հրամանա – տար կայսեր անձնապահ գունդին .

*

603 թուականին է :

Ամբողջ Ափրիկէի վրայ կ'իշխէ Հայ մը, Հերակլիոս : Իրրեւ տեսակ մը փոխ – ար – քայ : Բնիկ Եգեսացի :

Հերակլիոսի կեանքը նորութիւն չէ, ծանօթ է պատմութեան բոլոր մեծ դէր – քերուն, բոլոր պատմաբաններուն ու բիւ – զանդագէտներուն, — Պրոկոպիոսէն մին – չեւ Շարլ Տիլ :

Այն շրջանն է, երբ Բիւզանդիոնի գահին վրայ կը գտնուէր բռնակալ Փոկասը : Ա – նարժէք արարած մը, վատուէրը եւ անո – ղորմ, որ այնքան քալ էր բանակին մէջ, որքան զբայամոլ դարձաւ պալատին մէջ, — երբեք չհետացաւ իր գահէն, երբ Պար – սիկները անցան Եփրատը, զբաւեցին Ե – գեսիան եւ հասան մինչեւ Վոսփորի ափե – րը : Ընդհակառակն ամէն տեսակ խենթ – չութիւն եւ անգթութիւն գործեց իր շուրջը, սպաննեց Մօրիկ կայսրը՝ ծա – գումով Հայ, Ներսէս զօրավարը՝ ծագում Հայ, փորեց պալատականներուն աչ – քերը, արեան մէջ խեղդեց ամէն դժգոհ :

Ափրիկէէն հայ փոխ – արքան, իր եղ – բօր՝ Գրիգորիոսի հետ համախորհուրդ , կը ծրագրէ տապալել կայսրը : Զօրաւոր նաւատորմ մը կը յանձնէ իր տղուն, որ նոյն իր անունը կը կրէր : Եւ երիտասարդ Հերակլիոս յառաջ կը խաղայ դէպի Բիւ – զանդիոն՝ ծովու ճամբով, մինչ հօրեղ – բօրորդին կ'արշաւէր ցամաքի ճամբով (Եգիպտոս, Սուրիա, Կիլիկիա) : Հերակ – լիոս մայրաքաղաքին չուրերը հասան 610 տարւոյն Հոկտեմբեր 4ին : Տեղի կ'ունե – նայ նաւամարտ մը, որ կը տեւէ հազիւ 24 ժամ : Ժողովուրդը եւս միացած է ա – պստամբներուն : Կրնայոս պալատականն ալ, իր կարգին, դիւրացուց ապստամբնե – րուն գործը : Հերակլիոս կուգար «ցորեն – նի երկրէն», ու ոչ միայն հաց կը խոստա – նար ժողովուրդին, որ սովէ մահնուած էր, այլ եւ ազատութիւն : Կայսրը, Փո – կաս, յաջորդ օրը, կալանաւոր, կը բար – ձրացնեն այն նաւը, որու վրայէն Հերակ – լիոս կը վարէր կռիւը : Երբ կայսրը բերին Հերակլիոսի առջեւ, երիտասարդ հայ հը – րամանատարը, 36 տարեկան, յանդիմա – նեց բռնակալը, պախարակեց եւ անար – գեց՝ իր կատարած բռնութեանց եւ ան – գթութեանց համար : Փոկաս մրմռաց . «Լա՛ւ, դուն աւելի ազնկ կառավարէ» : Հերակլիոս հրամայեց դլխատել անարժան կայսրը : Եւ նաւին վրայ, ցամաքին մօտ , ի տես ժողովուրդին՝ որ խռնուած էր ծո – վեզերքը, կտրեցին Փոկասի գլուխը : Ընո – ղաց՝ գտնողաց : Փոկաս իր կարգին գլխա – տած էր Մօրիկ կայսրը : Հայը Հայուն վրէժը կը լուծէր կարծես :

Այս յաղթանակէն ետք, Հերակլիոս ու – զեց վերադառնալ հօրը մօտ, բայց Բիւ – զանդացիները արգելք հանդիսացան եւ կայսր հռչակեցին զինք :

Զարմանալի է որ Հ. Կարապետ Տէր Սահակեան, Բիւզանդիոնի հայ կայսրե – րուն պատմութեան նուիրած իր աշխա – տութեան մէջ (2 հատոր), չի յիշատակեր Հերակլիոսը ,որու աղգութիւնը ոչ մէկ պատմագիր կ'ուրանայ կամ կը ծածկէ :

Հետաքրքրական դէմք մըն է Հերակ – լիոս : Վերջերս, պատկերազարդելու հա – մար իմ ուղեկրութիւնս դէպի արեւելք՝ երբ կ'ուսումնասիրէի Պարսից պատմու – թիւնը, ինծի հիացում կը պատճառէին այն պատերազմները, զորս Հերակլիոս կը մղէր մերթ դէպի Գանձակ, մերթ դէպի Միջագետք, ու մինչեւ Երուսաղէմ, ջախ – ջախելով պարսկական հզօր բանակները , որոնց հրամանատարներուն մէջ նշանա – ւոր է Սարբարը կամ Շարբարազը, թարգ – մանի պահպանելէն՝ վարազ, նոյն կենդա – դանիին նման անողորմ եւ անգութ :

Հերակլիոսի զինուորական տաղանդը ի յայտ կուգայ ռազմավարական իր առա – ջին փորձով .— Արքայից արքային բա – նակները, Սարբարի հրամանին տակ, կը բարձրանային դէպի Բիւզանդիոն՝ Փոքր Ասիոյ վրայով : Բիւզանդական բանակը վրան զարկած էր Քաղկեդոնի բլուրնե – րուն վրայ : Հերակլիոս գիտէր թէ ահար – կու ուժ մըն էր պարսկական այրուձին , որ կրնար վճռական դեր մը կատարել դաշտային ճակատամարտներու մէջ, — հարկ էր այդ ուժը նետել ու ծեծել լեռ – նաշխարհի մէջ : Ուստի հրաժեշտ առաւ Պոլսոյ, բանակը նաւատորմով փոխադրեց Կիլիկիա, անցաւ Թշնամիին կռնակը, լեռ – ներու եւ հեղեղատներու մէջ մտաւ, այն – պէս որ Սարբար երբեք չկրցաւ կասեցնել Հերակլիոսի յառաջխաղացութիւնը, ընդ – հակառակն պարտուեցաւ ամէն բախումի մէջ : Հերակլիոս, միշտ յաղթական , հա – սաւ մինչեւ Գանձակ : Զափազանց հետա – քրքրական են այս պատերազմներու նկա – րագրութիւնները իրրեւ ռազմավարական յաջող փորձեր, — Հերակլիոսի բանակը, Գանձակի յաղթութենէն ետքը, կ'իջնէ Հայաստանի լեռներն ի վար մինչեւ Եփ – րատ հովիտը, փառաւոր ճակատամարտ մը կը մղէ Տիգրիսի եզերքը 627 տարւոյն Դեկտեմբեր 12ին, Շաբաթ, կը խորտակէ Սարբարի բանակը, կը քալէ Տիգրոնի վրայ, փախուստի կը մատնէ արքայից արքան՝ Խոսրով : Նման յաղթանակներէ ետք, խաղաղութիւն կնքելով կը վերա – դառնայ Բիւզանդիոն եւ կը զբաղի ... ատտուածաբանական մարզանքներով : Այս անգամ Արաբներն են որ կը յարձա – կին : Կը պարտուին բիւզանդական բա – նակները : Հերակլիոս զարձեալ կը ձգէ ատտուածաբանութիւնը եւ կը բանայ ... ռազմավարութեան դիրքը : Կը հասնի Ե – րուսաղէմ , Քրիստոսի խաչին նշխարքը կ'առնէ , կը փոխադրէ Բիւզանդիոն, բայց երբ կը հասնի Վոսփորի ափը, իր հետեւո – դութիւնը, որ կը կոչուի սիճլոթիմի , ո – րովհետեւ պարբերաբար եւ փոխնիփոխ դինք կը նետէր ոչնչութեան եւ ոչ – սպատութեան մէջ, տարբեր ձեւ կը ստա – նայ այս անգամ ,— կը վախնայ անցնիլ Ջուրին վրայէն : Ուստի ամբողջ Վոսփորին վրայ, մէկ ափէն միւսը, նաւերով կա – մուրջ մը կը շինեն, ու նաւային այս կա – մուրջին եզերքը ծառեր ու թումիներ կը անկեն՝ ծովը ծածկելու համար Հերակ – լիոսի աչքերէն, որպէսզի կայսրը անցնի Վոսփորը, ցամաքի վրայ քալելու պատ – րանքով :

Նման խանդավառութեան եւ յուսահա – տութեան պարբերական նոպաներէ , փոխն ի փոխ յաղթանակէ եւ պարտութեան պատմութիւններէ ետք՝ Հերակլիոս մե – ռաւ զահակալելով աւելի քան 30 տարի : Թաղուած է Սրբոց Առաքելոց եկեղեցիին մէջ : Իր հսկայ արձանը կը մնար մինչեւ ԺԵ. դար :

Զուզեցի ծանրանալ իր պատմական ար – ժէքին վրայ, չուզեցի նաեւ նկարագրել իր հրաշալի պատերազմները, որովհետեւ տեղի ունեցած են Ափրիկէէն հեռու, — մեր նիւթէն դուրս :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ
ԵՒ ԻՐ ՓՈՔՐ ԱԾՈՒԻՆ

ՆՄՐ.— Ինչպէս հաղորդած էինք ար – դէն, Մարտ 2ին ընդունելութիւն մը սարքուած էր Գահիրէ, Ցուսարեր Տաճ հիւրասրահին մէջ, ի պատիւ Արսէն Ներ – կաթի : Այս առթիւ մեր բանաստեղծ աշ – խատակիցը հետեւեալ ուղերձը կարդաց .

Երբ պատանի էի, եւ արշէն սկսած ո – ստանաւոր գրել, հայրս հպարտութեամբ կը ներկայացնէր զիս իր ծանօթներուն՝ ըսելով .

— Բանաստեղծ տղաս :

Մինչեւ ականջներս կը կարմրէի , յան – ցաւորի նման : Ցետոյ, երբ Գալուստեան վարժարան կը յաճախէի , ընկերներս զիս իրարու ցոյց կուտային ծաղրանքով .

— Բանաստեղծը :

Այն ատեն ալ ամօթահար կ'ըլլայի , փո – խանակ զայրանալու : Այսօր, երբ տարի – ները աղոցեր են երազի պէս եւ անոնց մի – այն չուքն է մնացեր վրաս, ինծի տարօ – րինակ չի թուիր, որ տակաւին ամչնամ՝ լսելով իմ մասիս եղած գովասանքները :

Ասոր գաղտնիքը այն է , որ ես հոգիով մանուկ մնացած եմ եւ աշխարհը, հակա – ռակ բոլոր վիշտերուն եւ զրկանքներուն, անայլայլ պահած է միչտ ինծի համար իր առաջին կախարդանքը :

Եւ արշէն կարելի չէ բանաստեղծ ըլլալ առանց մանուկ ըլլալու :

Եւ հիմա , այսքան գովասանք լսելով , նորէն կը կարմրիմ ամօթէս : Ինծի կը թուի լսել հօրս անմոռանալի ձայնը .

— Բանաստեղծ տղաս :

Երբեք չեմ կրցած անջատել բանաս – տեղծութիւնը կեանքէն : Ես աշխարհ չեմ կրնար գալ տարբեր հոգիով . այնպէս ալ չեմ կրնար ընդել մթնոլորտի մը մէջ, որ բանաստեղծական չէ : Փառք աստուածնե – րուն, որ տիեզերքի ամէնէն մեծ եւ ան – հուն այս խորհուրդը ծաղկեցուցած են ամենուրեք : Բանաստեղծութիւն կայ մին – չեւ իսկ աննշան եւ աննկատելի ամէն բա – նի մէջ : Կը բաւէ հաղորդուիլ դիտնալ եւ ժպիտ մը, արցունք մը, դեղեցկու – թեամբ սարսուռն դիպչ մը, զրոյմի մը , ձայնի մը չեչտէն քաղել հոգին համայող այն երկնային չնորհը, զոր մենք մեղի հետ կը բերենք եւ մեղմէ քիչերը կը զդան յարատեւօրէն անոր անպատում ներկա – յութիւնը իրենց էութեան մէջ :

Գովասանքները թէ օգտակար կրնան ըլ – լալ եւ թէ վնասակար : Վնասակար չեն , երբ զանոնք ընդունողը ի բնէ համեստ մէկն է : Անոնք վարձատրութիւն կ'ըլլան, մանաւանդ երբ կ'ուղղուին հայ զրպէտ – ին կամ բանաստեղծին , որ տարբեր բան չի սպասեր իր ժողովուրդէն :

Ես զրեթէ յիսուն տարիէ ի վեր կը մը – չակեմ իմ փոքրիկ ածուս հայ զրականու – թեան չքեղ պարտէզին մէջ : Կը ջանամ , որ անցնող աշունները բոլորովին չթա – ռամեցնեն հոն բացուած ծաղիկները : Կը նկատեմ, որ երբեմն երբեմն անցորդնե – րուն բարեացակամ ուշադրութեան ար – ժանի սեռարան մը կը պարզէ անիկա : Հոս հոն քանի մը վայրի կապուտակ ծաղիկներ կը յայտնուին : Երբեմն ալ ամառնային ոսկեհուր եղանակին՝ հպարտ վարդենի մը կը պարզարէ անոր մթաստուեր մէկ անկիւնը :

Չեմ մոռցած նաեւ զեղուշէչ սօսի մը տնկել անոր մէկ եզերքը, հայրենական աստուածներու սրբազան պատգամը լսե – լու համար : Եթէ կարենամ այսպէս , մին – չեւ կեանքիս վախճանը, մշակել իմ խո – նարհ ածուս, կը կարծեմ թէ ինձմէ ետ – քը, գոնէ ժամանակ մը, թարմ կը մնան անոր ծաղիկները եւ անունս չի մոռցուիր :

Ասիկա մեծ վարձատրութիւն մը պիտի ըլլայ հայ բանաստեղծին համար : Որով – հետեւ ինչ որ մենք կը ստեղծենք, ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ մեր սրտին եւ մտքին տուրքը տալ այն լեզուին, որուն բիւրեղ – ները կը չոզան անչէջ արեւի մը բոցավառ կրակներովը :

Իշխանական լեզուի մը պահապան քուրմն է ամէն հայ զրագէտ, որուն պե – տքադրն է հսկել, որ չկորսուի կամ չթմրի անոր ոսկեշող պայծառու – թենէն, չինայի փշուր մը իսկ անոր յա – ւերժապէղ զարուոր քանդակներէն, ո – րոնց մէջ սուրբի մը սիրտը կը բաբախէ հրայրքոտ ատտակութեամբ :

Ինծի համար անպատում հաճոյք մը ե – դած է միչտ զրական աշխատանքը : Անի – կա փրկած է զիս յաճախ ամենասեւ յու – սահատութիւններէ : Նիւթական անձկու – թիւններն իսկ հոգիս չեն ջլատած, երբ ես դիրին հրապոյրին տակ դած եմ ինք – զինքս : Քերթուածի մը մէկ ներդաշնակ տողը հարստութիւն համարած եմ, եւ ա – նոր կշռոյթը երկար տաեն օրօրած է միտքս՝ հեռացնելով զայն առօրեայ ծանր հոգերէ :

Եւ ահա, կեանքի այս հանդրուանին վրայ, երբ տակաւին չատ բան կայ ընե – լիք, հետապատիչ դատաթափ մը կ'ին – դէմ արդէն : Որքան ալ արագ ըլլայ հ.ջքը , կը յուսամ՝ յամառօրէն կառ – չելով ապառնացող անդունդին եզերքէ՝ բան մը թողուլ ինծմէ, որպէսզի, ինչպէս կ'ըսեն, աչքերս բաց չմտնեմ գերեզման :

Կը կարծեմ թէ կարելի պիտի ըլլայ ի – րականացնել այս իղձը, որովհետեւ, ինչ – պէս ըսի, անհուն է ունեցած սէրս մեր լեզուին հանդէպ : Անոր վրայ կը դուր – դամ, ինչպէս սրատահաւորի մը : Անոր լուսաճաճանչ բիւրեղներուն հնչիւնը կը հասնի ականջիս, ամէն անգամ որ աղօթ – քի մը մրմունջը կը բարձրանայ մթամած կամարներու տակ, կամ չարականի մը յորդաղեղ դեռը կը հոսի եւ քանդակուած քարերը կ'ողողէ անապատ աղամանդնե – րով :

Պէտք չէ սարսափիլ երբեք, երբ ճամ – բուն վախճանը իր սպիտակ տեսիլքը ցոյց կուտայ մռայլ հորիզոնին տակ : Ինծի հա – մար մեծ ափսոսանք մըն է, նաեւ սրտգին բերկրանք մը, չրջապատուած ըլլալ հա – մակիր բազմութենէ մը, որ իմ մէջս կը տեսնէ, ամէն բանէ առաջ, հայ զրագէ – տը, հայ բանաստեղծը :

Շնորհակալ եմ, որ կը պատուէք զիս , ապացուցանելով որ հին ժամանակներու լքուած եւ անտեսուած հայ զրականու – թեան ծառաները այսօր կը բազմեցնէք իշխանական աթոռներու վրայ :

Հիմա տարաժամ են օրերն ու գիշերնե – րը եւ մեղի կը մնայ չթողուլ, որ վայր – կնաններն իսկ ապարդիւն սահին : Ասոր համար է, որ ես վերազարձած եմ ման – կութեանս աշխարհը եւ կեանք կուտամ յուշերուս : Կը խառնեմ մոխիրը՝ անոր մէջ վաղնջական կրակներէն մնացած կայծերը փնտռելու համար : Կ'ոգեկոչեմ ամէն ինչ որ անցելանոյշ հմայք մը ունի եւ կրնայ դեռ հոգեզինել զիս : Կը զգես – տաւորեմ սարսռազին մերկութիւնը այն օրերուն, երբ ձիւնին եւ անձրեւայոյզ հոդմին մէջէն ինծի կը հասնէր վընջիւնը առասպելական երիվարներու : Մեռած հարսները կը կանչեմ, որպէսզի երազա – զեղ հարսանիք ըլլայ չուրջս : Կը պագա – տիմ հրաթեւ վիշապներուն, որպէսզի ա – նոնք դիս տանին բարձունքը լերան :

Փորձած եմ նաեւ ֆրանսերէն գրել : Ա – նիմ տասնէ աւելի հատորներ, որոնք ար – ժանացած են օտար քննադատներու ու – շադրութեան : Բայց ասիկա ոչ մէկ չա – փով զիս կը բարձրացնէ : Իմ հայրենի տանս հացն ու պանիրը չեմ փոխեր ամե – նափարթամ սեղանին հետ, որուն չուրջը հիւրընկալած են զիս օտար իշխաններ : Տէր Եփրեմին տան, ուր մանկութիւնս ապրեցայ, փոքրիկ աղբիւրին ջուրը քազ – գրապոյն յագուրդով կը կարէ ծարաւս, քան ոսկեվառ գինիով լեցուն բաժակնե – րը, զորս ինծի կը հրամցնեն օտարները : Ոչ մէկ առեն հպարտութեան եւ փառքի բաժին մը հանած եմ ինծի համար այն չերմապին համակրանքէն, որով չրջապա – տած են զիս Ֆրանսացի, պելճիքացի եւ իտալացի զրագէտներ : Ամէն բանէ առաջ՝ ես հայ բանաստեղծ եմ, եւ ինչ որ հայ – կականութիւն կը բուրէ, ինծի կ'ընծայէ յատկութեան մը զգլխանքը : Որովհետեւ իրապէս բացառիկ զեղեցկու – թեամբ եւ անսահման խորհուրդով պսակ – ուած է մեր երկիրը· արիւն արցունքով ոռոգուած այն սրբազան հողը, որուն մէջ նահատակի եւ սուրբի աճիւնները անչէջ կրակով մը կը վառին միչտ : Եւ երբ կը մտածեմ մեր նահատակուած մեծ բանաս – տեղծներուն մասին, սիրտս զառն կսկի – ծով կը ճմլուի այս պահուս : Ի՞նչ կ'ար – ժեմ ես անոնց քով : Եւ խորհիլ, թէ ոչ իսկ բաժակ մը գինի կը պարպենք անոնց փառքին համար, եւ միայն սպասանդէս – ներու մէջ կ'ոգեկոչենք անոնց ողբերգա – կան յիշատակը :

Ժամանակ մը եւս, եւ յիսուն տարի պի – տի ըլլայ որ ես հայ զրերին կը ծառայեմ : Բոլորանուէր եղած է իմ ծառայութիւ – նըս : Օր մը չէ անցած, որ ես տող մը զրած չըլլամ այն լուսեղէն լեզուով, որ յաւիտենական ներդաշնակութեան խոր – հուրդը կը պահէ իր մէջ· որ ես կարդա – ցած չըլլամ էջ մը այն մատեաններէն ո – րոնք մեր պապերուն չունչը կը փոխանցեն մեր հոգիին :

Ցարատեւ հաղորդութեան մէջ եղած եմ հզօր բարախոսներուն հետ այն վիրա – զեղ, բայց անմահ սրտին, որ մեր ցեղին անայլայլ պատկերը կը ցոլացնէ :

Շնորհակալ եմ զարձեալ, որ պատուէ – ցիք զիս :

Փոխադարձաբար, ես ալ պարզեցի ձեր աչքին առջեւ իմ հոգիիս պատկերը՝ հա –

ՍԱԹԵՆԻԿ ՕՀԱՆՋԱՆԵԱՆ

*

Գրագիտուհի Պերճուհիին «Յանճնուած Օրերը»ը չարքին մէջ, ամէնէն լաւ տըը – ուած տիպարներէն մէկը՝ հերոսուհի Զա – րօն էր :

Թերեւս անոր հերոսութիւնը չափա – զանցուած նկատուի : Բայց ես ճանչցայ այդպիսիները, եւ մէկը մանաւանդ, որ Զարօյին մասին կարդացած ատենս, կը ցցուէր աչքիս առջեւ :

Այդ տիպարը, Սաթենիկ Օհանջանեանն է, զոր ճանչցայ Օսմ. Սահմանադրու – թեան առաջին ձմեռուան ընթացքին, 1909ին, Բեթալի խանդավառ շրջանակնե – րուն մէջ :

Այնքան բարի էր Սաթենիկը, այնքան լուրջ եւ այնքան կիրքով նուիրուած մեր ազգային դատին, ինքզինքը, իր սիրտը, եւ մարմինը մոռնալու աստիճան, որ քա – նի հետը ըլլայի, եւ տեսնէի անոր տխուր, եւ սահայն յամառ եւ վճռական սեւ խո – չոր աչքերը, ինքզինքս անպէտ բան մը կը զգայի այս աշխարհին վրայ ...

Ես կը խորհէի թէ, Սաթենիկը ինչպէ՞ս կը յաղողէր, ըլլալ, վերջ ի վերջոյ, այն – քան քիչ անձնասէր, եւ այնքան չատ մարդասէր ...

Ոչ թէ կը «յաջողէր» այդպէս ըլլալ, այլ այդպէս ծնած էր, այդպէս եկած էր աշխարհ :

Անիկա չառավիղէն էր, մեր մեծ հերո – սուհի հին Հայուհիներուն, որոնք մեր պատմութեան սկիզբէն իսկ, կռուած են հայ կրօնքին, հայ ազատագրութեան հա – մար, այրերուն կողքին :

Երբ տեսնէիր Սաթենիկին յանդուգն սեւեռեալ աչքերը, կը հասկնայիր որ ան, իր առանձնած առաքելութեան մէջ, որ – քան յառաջ, դէպի ապագան կը նայէր, նոյնքան ալ ետ կ'երթար, իր ուժը քա – զելու համար մեր պատմութեան մէջէն :

Եւ կամ կը մղուէր դէպի յառաջ, հին դա – րերէն, հին փորձութիւններէն, հին սուր – բերէն առաջնորդուած, դէպի մեր այս տաժանագին դարը :

Ան, Զարօյին պէս, Սահմանադրու – թեան այն սքանչելի շրջանին, մեր մէջ յայտնուեցաւ յանկարծ : Կազմակերպեց, օգնեց, բուժեց : Ցետոյ, Ատանայի ջար – դին, պնաց Կիլիկիա, Զապէլ Եսայեանին հետ, միշտ օգնելու, դարմանելու եւ վերստին ոտքի հանելու, խեղճ խար – ուած Հայութիւնը :

Ես իր հետքը կորնդուցի, Փարիզ ու – սանողութեանս շրջանին, իսկ վերադար – ձիս Սաթենիկը մեկնած էր Կովկաս :

Ցետոյ եկան, առաջին Մեծ Պատերազ – մին եւ Հայկական հալածանքներուն ծանր շրջանները : Ցանկա կը խորհէի թէ, ո՞վ գիտէ, Սաթենիկին սիրտը ինչքան կ'արիւնէր, իմանալով իր զաւակներուն եղերական կորուստը, թուրք սուրին տակ :

Աւելի վերջը լսեցի, որ անկախ Հայաս – տանի առեղծումի օրերուն, արդէն երե – ւան էր ան, եւ նեստուած վերստին իր գործին մէջ :

Եւ հայկական կռիւներուն միջոցին, Սաթենիկը Հայ դինուորին քովն էր, Թր – քական սահմանապլուխին վրայ ...

Եւ հոն է որ, վարակուելով բծաւոր ժանտախտէ, մեռած էր, ճակատի, Հայ դինուորներուն քով, ինչպէս Հայ հին հե – րոսուհի մը ...

Եւ գիտեմ որ, իր մշտական ջնդերներէն Մինքայէլ Վարանդեանը, հոն եղած էր, Թաղելու համար այս սքանչելի հայ աղ – ջիկը, Հայաստանի հողին մէջ : Եւ մէկ քանի խոր բառեր արտասանելու, իր մե – ռած ընկերներուն ալ կողմէ, Սաթենիկին համար ...

Փարիզ, 1955

ՄԱՆՆԻԿ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Ն. ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՏԻԹՐՈՑԹ.— Մարտ 13ին տօնուեցաւ Համազգային ընկ. եւ Փալանճեան Ճեմա – րանի յոբելեանը եւ հանգանակուեցաւ 20 հազար տոլար : Մեծագոյն դումարները արամադրեցին Ցարէթ Թումճեան (որ փափաքած էր տղուն՝ Ռիշարտի անունով սրահ մը ունենալ) եւ Բժ. Պ. Դարբին – եան 5000ական տոլար : Բարեգործականի անդամներէն ալ քանի մը հոգի եւ նախա – գահը Պ. Մանուկեան մանակցեցան 200ա – կան տոլարով :

Լոս Անճելըս.— Փետրուար 27ին «Հա – մազգային»ի յոբելենական հանդէսին առ – թիւ հանգանակուեցաւ 11698 տոլար : Ըն – կերներ Ալէք Փիլիպոս եւ Հէրի Քարեան մասնակցեցան 1500ական տոլարով : Նո – րեկ հայրենակիցներ տուին 3000 տոլար, իսկ ներկաները՝ 6000 տոլար :

Բիչմընտի հայ գաղութը կը նուիրէ 523 տոլար :

Պինկհէմթընի գաղութը՝ 321 տոլար :

Հարթվրրտի գաղութը հազար տոլար :

Քղիի Հայր. միութեան կեդր. վար – չութիւնը 250 տոլար :

Ութըրթաունի մէջ հանգանակուած է 1700 տոլար :

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

«ՅԻՍՈՒՍ ՎԵՐՍՏԻՆ ԽԱՉՈՒԱԾ»

Նիկոս Քազանցաքիի դերքը « Յիսուս վերստին խաչուած», սովորական դերք մը չէ : Տաղանդաւոր այս յոյն վիպասանին ուրիշ մէկ դերքին «Ալեքսիս Զորպա»ի մա – սին ժամանակին գրեցինք, թէ որքան կենդանի եւ կենսունակ էր : Այս նոր դերքը, ֆրանսերէնի ալ թարգմանուած է : Այս առթիւ Կապրիէլ Վէնէսիէն կը գրէ թէ հոյակապ դերք մըն է :

Տեսարանը կ'անցնի յունական պզտիկ դիւղի մը՝ Լիքովրիսի մէջ, որ կ'ուղէ մոռ – նալ Թրքական գրաւումը, խմելով օղի, եւ քաշելով կկլակը : Բռնակալ Թուրք աղան, մեծ փորով, օղիի մեծ շիշի մը եւ սիրուն Թոնթոշկիկի մէջեւ, կը մտածէ թէ ժժգոհելու պատճառ չունի, իր դառ – նուհինները աքանչելի են : Անոնք կը դերնան Լիքովրիսի մէջ, դանդաղ բայց վստահ : Ջաուիկ է : «Քրիստոս յարեա՛ւ», կ'ըսեն, դիւղացիները իրար ողջունելով :

Կրիկորիս քահանան կը հրաւիրէ ծերե – րու խորհուրդը (որ մեծ կալուածատէր է), մեծամիտ ուսուցիչը, կծծի Լատոսը, որ կը կթէ ոսկիներու ծանրութեան տակ եւ սակայն բոպիկ կը պտտի, նաւապետ Թամփեթը եւ կ'ըսէ անոնց թէ՝ համա – ձայն երկրին հին մէկ սովորութեան, եօ – թը տարին անգամ մը ժողովուրդին մէջէն վեցեակ մը դիւղացիներ պիտի ընտրուին, այր թէ կին, որոնք պիտի վերապրեցնեն իրենց մարմինին մէջ Յիսուսի Զարչարան – քը Աւագ Շաբթուան ընթացքին : Եւ կ'ընտրէ անձերը, — Փանայոթիսը՝ կարմիր մազերով եւ կոպիտ դիմազծով, պիտի ըլլայ Յուդան, այրէ եւ պոռնիկ կին մը՝ Կատարինէն՝ պիտի ըլլայ Մագ – թաղենացի, պարզամիտ հովիւը՝ Մանո – լիսը պիտի ըլլայ Քրիստոսը, մեծ կալ – ուածատէրին տղան՝ Յովհաննէս առաք – եալ, փերեզակ Եոնոքոսը՝ Պետրոս առաք – եալ, մեծահարուստ ջորը՝ Պիղատոս, վաչխանուն՝ Կայիափա :

Ահակ քիչ առեն ետք, սովամահ Յոյ – ներու խումբ մը որ կը հալածուէր Թուր – քերէն, Լիքովրիսի դիւղէն կ'անցնի Փո – թիս քահանային հետեւելով : Անոնք կը խնդրեն որ այդ աղքատաբեր հողերուն վրայ բնակին եւ նոր դիւղ մը հաստատեն : Սակայն իւղոտները կը մերժեն նիհարնե – րը, որոնք անօթի ծարաւ կը բնակին Լի – քովրիսի լեռներուն վրայ : Այս դէպքը ի – րար կ'անցընէ դիւղը : Եւ ահա դերասան – ները կը մտնեն իրենց իսկական դերերուն մէջ : Օրինակ, Յուդան կը բաժնէ իր մտահոգութիւնները, Կայիափա կը ծծէ դիւղին կենդանի ուժերը, Մագթաղինէ անձնասպան կ'ուզէ ըլլալ, փրկելու իր սիրածը, Յովհաննէս կը լքէ իր նշանածը եւ հարսութիւնը, Յակոբ ազգատներուն եւ մաքուրներուն հետ է, իսկ Յիսուս կը սպասնուի եկեղեցիին մէջ, քահանային օրհնութեամբ :

Գիրքը, կարելի է կոչել վէպ մը, դիւցազնավէպ մը, բանաստեղծութիւն մը, առասպել մը, կատակերգութիւն մը, ողբերգութիւն, հերոսական, կրօնական բանահիւսական գործ մը եւն. : Դարերու խորէն եկած հոսանք մըն է եւ իր ընդ – լայնելու ուժը անքաղաքակրթելի է : Հոսա – րակ պատկերներ չեն : «Քրիստոս վերս – տին խաչուած» դերքը սովորականէն տարբեր բան մըն է, հոն կը տեսնուի ուժը Շէյքսփիրի մը, Համերոսի մը, Տանթէի մը, Վիքթոր Հիւկոյի մը, Ռապլէյի մը :

ԲԱՒՏԱԳՈՒՇԱԿԸ.— Զգուշացիր բարե – բահասակ, խարտեաշ եւ կապուտաչուկ կինէ մը ... :

Ա.— Կապոյտ հագուստով, եւ ճերմակ գլխարկո՞վ :

ԲԱՒՏԱԳՈՒՇԱԿ.— Ճիշդ այդպէս :

Ա.— Իմ կինս է ... :

ԱՆՑԵԱԼԻՒՆ ՄԷՋ

*

Առանձնութեան մէջ շուրջբոլոր,
Լըսեցի ես այս իրկուն՝
Երկաթաձայլ ռազմերգն հըզօր
Աղուամազ հայ զօրքերուն :

Առին իրենց սուսերն ու զէն
Հըրայրքն ու կիրք, ոխն ու կագ,
Իջան կրկէս ցասումն ու էն
Հագած զըրահ ու կըրակ :

Համատարած ըստուերին ծոց,
Վաշտն յառաջեց շար ի շար,
Որուն վըրայ դըրօշն Հայոց
Բացաւ գոյներն իր փարփառ :

Կը դիտէի անցքն այս խորին,
Հայրենասաւանդ սեմէ սեմ,
Մինչ կ'այգաձար դէմքն անցեալին՝
Իմ յուշերուս դէմ առ դէմ :

Թոյրով երկինքն էր բերկրալի,
Հողն՝ յուզումով բեռնաւոր,
Մինչ յոյսն ու խինդ ամէն սրտի
Կը ջամբէին կեանք մը նոր :

Կ'ընթանայինք զօրք ու բսպայ
Իրարու կից, սիրտ սրտին,
Որոնց կու տար վարդն իր ընծայ՝
Մայիսեան ջինջ գեղուհին :

Տեսայ յանկարծ նըժոյգ մը սեգ,
Որուն թամբին վըրայ լայն,
Ժըպիտն այտին բացուած էր շէկ՝
Տըղեկը հայ, հա՛յ արեան :

Տեսայ Հայոց մայրերն արեւ,
Քոյրերն խաչուած Յիսուսի,
Որոնք լըքած հողն իրենց սեւ՝
Հագան զմրուխտ եւ ոսկի :

Ապա տեսայ ամբոխ մ'անլուծ,
Որ ներշնչման մէջ անշէջ,
Ազատութեան երգն հնչեցուց
Արարատեան դաշտին մէջ :

Երգն հետզհետէ ցայտեց բոցեր,
Վառեց արիւն եւ հոգի,
Եւ շունչովն իր աւետարեր՝
Պատեց աշխարհն հայրենի :

ԱՐԱՄ ԱՅՐԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ

Լուկանօ, 19–3–1955

ԳՈՐՇ ՋԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

●

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հարաւ. Ափրիկէի մէջեւ երթեւեկով նաւը վաղը Սաուէմփթըն կը խարսխէ, անոր մէջ կը գտնուի մէկը, որ իմ հրա – հանգներուս վրայ Ափրիկէէն է եկած, քերելով իմ կարդ մը հրամաններս : «Գո – պատիա»ը ոչ թէ մէկ, այլ երկու հոգիի հետ գործ պիտի ունենայ :

— Ըրածդ խելացութի՞ւն է :

— Անհրաժեշտ է :

— Վստա՞հ էք այդ մարդուն վրայ :

Անօրինակ ժպիտ մը ուրուագծուեցաւ պարուհիին դէմքին վրայ :

— Բացարձակապէս վստահ եմ իր վը – րայ :

Անկարող մէկն է, բայց վստահելի :

Կանգ առաւ պահ մը : Ցետոյ անտարբեր չեչառվ մը չարունակեց .

— Իրականին մէջ ան իմ ամուսինս է :

●

բազուկ գիծերով : Ցոյց տուի անոր յոյ – սերուն եւ երազներուն բազմաշող ցոլքը : Խոստովանեցայ թէ այդ հոգին մանուկ մնացած էր միշտ, որպէսզի դուք գիս ճանչնայիք միայն իրրեւ բանաստեղծ :

Ըսի ձկի նաեւ, թէ օրերը տեւքոտ էին եւ երազասոյր, եւ թէ ժամանակը չատ կարճ էր բոլոր երազներուն կեանք տա – լու համար :

Բայց թերեւս, երբ իրիկունը իջնէ, այս անդամ երբեք չլսուած անհուն մըր – մունջներով, եւ ես ինքս չհասնիմ վառե – լու դիշերական հսկումիս ճրագը, թե – րեւս՝ կ'ըսեմ, դուք որ ճանչցաք եւ սի – րեցիք զիս եղբայրօրէն, առաւօտուն դա – նէք, անարիս մօտ բացուած մատեանի մը մէջ, քանի մը խոնարհ անթառամ ծաղիկ – ներ :

Տարբեր սպասում չունիմ ես իմ ճակա – տագրէս, բայց միայն երկար ապրելու դառնութիւնը եւ տիսուռնքը՝ կորնդնե – լու բարեկամութիւնը աստուածներուն :

Սխալարար է սակայն ինծի համար ձեր համակրանքը, որուն արժանացած ըլլա – լու գաղտը ուրախութիւնը կը զգամ այս դիշեր :

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

ԱՆԱՍՈՒՆ ՄԱՐԴԸ

*

Աչքէն ձախէն՝ ամէն մարդ նուէնս ին – կած էր, որպէս զի դրեմ այս պատմու – թիւնը : Սկսած Լորա Նեապիէն մինչեւ մեր տան աղախինը՝ Էմիլին, զոր վերջին ան – գամ տեսայ Լոնտոնի մէջ :

— Ո՛հ, օրիորդ, ինչ դեղեցիկ դերք մը պիտի կրնայիք գրել այդ մասին. իսկա – կան չարժանկար մը :

Կ'ընդունիմ թէ կարդ մը յատկութիւն – ներ ունիմ այդ աշխատութեան համար : Գործին խառնուեցայ սկիզբէն իսկ, մը – տայ, ելայ անոր մէջ եւ յաղթանակեցի դրեթէ մահուան դնով : Բարեբախտաբար ինծի անծանօթ մնացած տեղեկութիւննե – րը ճարուեցան չնորհիւ Սըր Է. Փէալըրի օրագրին, զոր համած էր ամնուօրէն իմ տրամադրութեանս տակ դնել :

Ահա, ուրեմն, Անն Պեռնկֆիլտ կը սկսի իր արկածախնդրական պատմութիւ – նը :

Մինչ սիրած ու փնտուած եմ արկածա – խնդրութիւնները : Եւ սակայն կեանքիս օրերը սահեցան մահաւէտ միօրինակու – թեամբ : Հայրս, պրօֆ. Պեռնկֆիլտ՝ Անգլիոյ ամենանշանաւոր հեղինակու – թիւններէն մէկն էր Նախամարդը ուսում – նասիրող հարցերուն մէջ : Իսկական հան – ճար մըն էր, ամէն մարդ կ'ընդունի այս պարագան : Անոր միտքը կը բնակէր Քարլ Դարի չրջանին մէջ, սակայն կեանքի ան – պատահութիւնը այն էր, որ իր մարմինը կ'ապրէր ներկայ դարուն մէջ : Հայրիկս չէր մտածեր անգամ արդի մարդուն մա – սին :

Դժբախտաբար սակայն կարելի չէ մա – րդկային հրաժարիլ արդի մարդէն : Սահպուած ենք տեսակ մը ընչափոխու – թիւն ընել մասնաճառներուն, հացագործ – ներուն, կաթնավաճառներուն եւ պղպա – վաճառներուն հետ : Հետեւաբար հայրս միրճուած ըլլալով անցեալին մէջ, երբ մայրս մեռաւ մանուկ հասակիս, կեանքի դործնական մասին բեռը ինկաւ իմ վրայ :

Անկեղծօրէն խօսելով կ'ատեմ Նախա – պատմական Մարդը, ըլլայ Օրիկնասեան, Մուսթերական, Ձիլիական կամ ուրիչ մը : Ու թէեւ մեքենագրեցի եւ սրբագրեցի հայրիկին « Նախամարդը եւ իր նախնիքը» աշխատասիրութեան մեծ մասը, սակայն դարչանք մը կը զգամ նախնական մարդոց հանդէպ : Ու կը մտածեմ թէ ինչ լաւ է – ղած է որ կորսուեր են անյիշատակ դա – րերէ ի վեր :

Չեմ գիտեր հայրս թափանցա՞ծ էր զգացումներուս՝ այդ հարցի մասին : Հաւանաբար ոչ. տարբերութիւն չէր ալ ըներ արդէն : Ուրիշներուն կարծիքը գին – քը բնաւ չէր հետաքրքրեր : Կարծեմ այդ պարագան իր մեծութեան ապացոյցն էր : Նոյն կերպով ալ քաշուած կեանք մը ապ – րեցաւ, անտարբեր հանդէպ առօրեայ պահանջքներուն : Կ'ուտէր ինչ որ իր առ – ջեւ կը դրուէր. սակայն կը վշտանար երբ ուտելիքի վճարման մասին խնդիր կը յա – րուցուէր : Երբեք դրամ չունեցանք : Իր նշանաւոր մարդու համբաւը համապա – տասխան եկամուտ չէր ապահովեր իրեն : Անդամ դրեթէ բոլոր կարեւոր ընկերու – թիւններուն, հասարակ ժողովուրդը չէր խնդ ճանչնար գինքն ու իր բազմաշխատ երկասիրութիւնները : Մէկ անդամ միայն իր վրայ հրաւիրեց ժողովուրդին ուշա – դրութիւնը .

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

(Շար.)

Փարիզի համաձայնութիւններն ալ չեն ապահովեր ընդհանուր խնդիրները: Անոնք միայն Եւրոպան կը կերտեն, կը բանան ճամբան՝ ֆրանքեւղերման հաշտութեան մը: Շատեր դանդաղ կը գտնեն իր ընթացքը: Անոնք կը հատատո՞ն թէ մերժումը պիտի փութացնէ գայն:

Կառավարութիւնը որոշած է նախապատուութիւն տալ սպառազինութեանց հատուածական արտադրութեան հարցին, որ հիմնական կարեւորութիւն մը ունի: Սարի համաձայնութեան գործադրութիւնը պիտի յանգի տնտեսական գործակցութեան մը: Կառավարութիւնը վճռած է գործել: Անհրաժեշտ է վաւերացնել Փարիզի համաձայնութիւնները պայծառ եւ նշանակելի քուէարկութեամբ մը, առանց նախավճռի, առանց փոփոխութեան եւ առանց յապաղման:

Կ'ըսեն թէ վաւերացնել՝ կը նշանակէ վերազինել Գերմանիան, օտարին բռնադատման տակ, անկարելի դարձնել բանակցութիւն մը Արեւելքի հետ, եւ վերջապէս ձեռնթափ ըլլալ, հրաժարիլ «ոչ» ըսելու իրաւունքէն:

Գերմանիոյ վերազինումը արտաքին բռնադատման խնդիր մը չէ, այլ ռազմավարական անհրաժեշտութիւն մը զոր մենք իսկ չատազոված ենք, վասն զի միակ միջոցն է ամրապնդելու ապահովութիւնը: Արեւելքի հետ բանակցութիւնը մենք ալ կ'ուզենք, բայց ոչ իբրեւ քաղաքական տեսարան մը եւ քարոզութեան համար, այլ իբրեւ լուրջ խօսակցութիւն մը: Ամլանտեան զինակցութեան զօրացումը, որ նոյնպէս կապուած է Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման հետ, նախապայման է այդպիսի բանակցութեան մը: Գալով «ոչ» ըսելու իրաւունքին, ինչո՞ւ ոչ պիտի ըսենք մեր առաջարկին, մեր սեփական քաղաքակրթութեան Սովետներուն հետ, բայց նախ պէտք է ապահովել զոյութիւնը: Անոնք որ կ'ըսեն թէ Ֆրանսա պէտք է քանի մը ամիս եւս յետաձգէ վաւերացումը, անպատմ մըն ալ բանակցելու համար Մ. Մերութեան հետ, չարաչար կը սխալին, վասն զի Սովետները զիրար կրնան նոր յապաղումներ յառաջ բերել եւ ի վերջոյ քանդել արեւմտեան զինակցութիւնը: Ա՛յդ է իրենց նպատակը:

× Վիճաբանութեանց ընթացքին, անդամներէն մին յայտարարեց.— Մենք չենք ուզեր համայնավար աշխարհ մը, վասն զի ան դուրկ է կենսական տարածութենէ մը, — ազատութիւն:

× Նախարարական խորհուրդը նիստ պիտի ունենայ երէկ, քննելու համար կացութեան ելեւէջները: Վարչապետը նոր ճառ մը պիտի խօսի այսօր, կիրակի: Վաւերացումը ապահովուած կը համարուի:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԻՈՅ կառավարական շրջանակները կը հաղորդեն թէ Թուրքիա զինուոր համախմբած է սահմանագլուխին վրայ եւ թէ ուրիշ զրզռիչ միջոցներ ձեռք առած է: Նոյն աղբիւրին համաձայն, Թուրք զինուորներ զրաւած են սահմանամերձ գպրոցները եւ ուրիչ կարգ մը շէնքեր:

ԳԱՐՆԱՆԱՑԻՆ ՕԴ ՄԸ կը տիրէ Փարիզի մէջ, քանի մը օրէ ի վեր: Առջի օր ջերմաչափը 27 կը ցուցնէր, ինչ որ տեսնուած չէ 82 տարիէ ի վեր:

ԱԻՍՏՐԻՈՅ վարչապետը արտաքին գործոց նախարարը կ'երթայ ընդունելու Մ. Միւթեան հրաւէրը եւ կը յուսայ արդիւնք մը ձեռք բերել, Մոսկուա երթալով: Արեւմտեան դաշնակիցները նոր խաղ մը կը տեսնեն Մոսկուայի այս ձեռնարկին մէջ, Ասիոյ չէզոքացնելու համար:

ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ համայնավար ուժերը արշաւանք մը կը պատրաստեն Քէմոյ եւ Մացու կղզիներուն դէմ, ապրիլ 15ին, յառաջ խաղալու համար դէպի Ֆորմոզա: Բանդէտներ կը կարծեն թէ այս ձեռնարկը կրնայ պատերազմի յանգիլ:

ԹՈՒՆՈՒԶԻ Նոր – Տեսքուր կազմակերպութիւնը պահանջեց ապատ արձակել իր պետը, Պուրկիպա, որ արդելափակուած է Ֆրանսայի մէջ:

ԼՈՆԴՈՆի թերթերը չհրատարակուեցան երէկ, գործադուլի մը հետեւանքով: Բազաքացիները զաւառական թերթեր կը գնեն:

ԳԱՀԻՐԻի անթելը կը ծանուցանէ թէ եգիպտոսի, Սուրիոյ եւ Արաբիոյ միջեւ կնքուած զինադադարը կը հաստատէ Իսրայէլի գոյութիւնը:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան
Այս կիրակի ժամը 15ին
MAISON DE LA CHIMIE, 28bis Rue St. Dominique, (Métro Solférino)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՇԱՀԱՐԾ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Խօսք կ'առնեն՝ **ԿՈՊԵՌՆԻԿ ԹԱՆՏՐՃԵԱՆ (ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ)**
եւ **ԿԵԴՐ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉԸ**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին
Օր. ԱՍՏՂԻԿ ՔԷՕՍԷԵԱՆ եւ Պ. ԱԼԵՔՏԻՍ ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ (երգ), Օր. ՑԱԲԷԹ – ՆԱԳՈՎԵԱՆ. Օր. ՔԷՇԻՇԵԱՆ, ՍԻՄՕՆ ՔԱՏԵԱՆ (արտասանութիւն):
Հ. Ց. Դ. Պանէէօ – Քաշանի Նոր Սերունդի պարախումբը եւ Օր. ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ (հայկ. պար):
Կը նուագէ ԶԱՒԷՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ (ջութակ)
Անիէդի եւ Իսիի երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. ԳԱՑԻՇԵԱՆի
Կը ներկայացուի՝ ԴՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ *մէկ անտիպ դործը*
ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԿԱՆԹԵՂԸ
Մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Առնուվիլի ԿԱՌՎԱՐԵՆՑ խումբին:
Ղեկավարութեամբ հեղինակին: Մուտքը ազատ է

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱ — ՊԱՐԱՁԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 3 Ապրիլ ժամը 15էն միւնչեւ կէս գիշեր, Իսիի բաղաբապետարանի սրահը
Ներկայ կ'ըլլայ Մուրատի քոյրը ՏԻԿԻՆ ՍՐԲՈՒՀԻ ԷԼՄԱՍԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին — Պ. Տարանտալեան (դաշնակ), Մ. Պօլէէնս (թաւջութակ), փոբրիկն Ներկարարեան (ջութակ), Տէտէեեան (ձեռնադաշնակ):
Մասնակցութեամբ ծանօթ երգիչ ԹԱՒՐ ՏԱԼԻ
Կ'երգեն — Տիկ. Մաուի Շարք Կառավարեցը, Օր. Մ. Մուրատեան եւ Մ. Պօղոսեան, կ'արտասանեն մուրատեան երկու սաները:
ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ — *Առաջին անգամ ըլլալով դերասան* ԱԻԵՏԻՍ ՄԻՍԻՐԵԱՆ *կը ներկայացնէ իր թարգմանութիւնը «ՋԱՓԻ ՎՐԱՑ ՇԻՆՈՒԱԾ ԱՄՈՒՍԻՆԸ»*
Կատակերգութիւն մէկ արար: Մասնակցութեամբ Օր. Հ. Խըտըշեանի եւ Օր. Սր. Թօփալեանի, *բեմի ղեկավար եւ յուշարար* Բ. Հապէշեան:
Երգացանկ պար, օրքէսթր ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ: *Հայկական երգերու բաժին, ղեկավարութեամբ Թարիսա* ԴԱՐԵԳԻՆԻ: Ձոյս պիւֆէ

ՃԱՇԱԳԻՆ ՋՓԱԻՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՋԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱՔՏՆԲ)

(Հաւաքուած Պոռտոյի մէջ): Գումարը յայտարարուած Մարտ 24ին.—

Կարապետ Վարդանեան երկու հազար, Վարդան Վարդանեան, Եսայի Գալթաճեան, Սարգիս Գոնեալեան, Ճիւան Տօնկեան, Կարապետ Տօնկբեան, Գէորգ Հալաճեան, Կիրակոս Հալաճեան, Հայկուհի Թաշճեան հազարական Ֆրանք, Խաչատուր Հոթիկեան 500 Ֆրանք: Գումարը 10·500 Ֆրանք:

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին կողմէ, մասնաճիւղին 30ամեակին առթիւ: Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 20·30ին, Ո Ֆուայէ տը լա սալ տէ Ֆէք:
Կը նախագահէ ընկերուհի Հ. ՄԻՒԱՇԵԼԵԱՆ, կը խօսի ընկերուհի ՍԻՍԼԵԱՆ:
Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:
× Վալանսի Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Ա. Տէր Սարգիսեաններէն իրենց Թոռնիկին ծննդեան առթիւ 1000 Ֆրանք:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Մատրան մէջ տեղի կ'ունենայ Ս. Պատարագ, Գալատեան ազնին առթիւ: Արարողութեան կը նախագահէ եւ կը քարոզէ կաթող. պատուիրակ՝
ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. ՎԱՐԴ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ցաւարտ պատարագի Արեւազալի ա – բարօրութիւն: Կը հրաւիրուի հաւատաց – եալ ժողովուրդը: Սկիզբը ժամերգութեան 9, Ս. պատարագ 10, Արեւազալ 11:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՋԱՑՆԱՍՓԻՒՌԷՆ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Վա – տիկանէն պատարագ: Ջայնասփիւռէն, կարճ ալիք 31·41, 25·55, 19·84:
× Հայածէս պատարագ իսի լէ Մուլինոյի մէջ, այս կիրակի երեկոյ ժամը 6ին, հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Սէն Պրիւնոյի մատրան մէջ: (148 ռիւ տը լ'Ընկալիտ):
Ս. Խաչի ժողովրդապետութիւն

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հետեւեալ թուականները ԴՊՐՈՑԱՍԷՐի ձեռնարկներուն:
Մայիս մէկ, տարեկան հոգեհանգիստ հիմնադիրներու յիշատակին:
Յունիս 19, դաշտահանդէս:
Յուլիս 9, ամավերջի հանդէս:

ՅՈՒՆԻՍ 12ԻՆ

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՕՐԸ

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին, Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ:

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Յունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, Ե. Թաղամասի սրահը:

ԽՆԶՈՑՔ ՓԵՏՐ. 18ի ԱՌԹԻԻ
Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը կազմակերպած է խնջոյք մը, Ապրիլ 3ին կիրակի ժամը 15ին, Ա.Հարոնեան ակումբի մէջ, 26 Ռիւ տէ Քոնվալէսան):
Կը հրաւիրուին բոլոր չրջաններու ընկերները, ընկերուհիները եւ համակիրները:

ՎԻՆԻի ՀԱՑԿ. ԵՐԳԱԶԱՆՈՒՄԲ
Ղեկավարութեամբ՝
ՅՈՎՍԷՓ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԼԵՒՈՆԵԱՆԻ
Երգահանդէս Գ. տարի
ՎԻՆԻՆ ՄԷՋ
Ապրիլ 3ին, ժամը 16ին, բաղաբապետարանի սրահի թատրոնին մէջ:
ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ
Մայիս 8, ժամը 16ին, Սալ Սէն Լուի (Ռիւ ժէ):

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Փարիզի մէջ կը տօնուի՝
ՄԱՑԻՍ 22ԻՆ
ժամը 14·30ին, Միւթիւալիթէի մէջ:

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆՈՑ

Տարեկան պարահանդէսը
20 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻՆ
GRAND HOTEL

ՀԱՒԿԹԱՒԱՂ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Համաշարանճապի Հայր. Միւթեան Լիոնի մասնաճիւղը, Զատկի առթիւ հաւկիթախաղ մը սարքած է, Ապրիլ 11ին, երկուշաբթի ժամը 14ին, Ցոյներու սրահը, 5 ռիւ Պոնֆուա:
Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թղթակը:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Այրի Տիկ. Թիւեաքեանի մահուան առթիւ Այրի Տիկին երանուհի Գամպուրեան հազար Ֆր. կը նուիրէ «Ցառաջ»ի բարեսիրական:

ՅԻՇԱՏԵՏ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ. — Հ. Ց. Դ. Վարդան Թաղամասէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս կիրակի ժամը 3ին Առնուվիլի ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայ պիտի ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը:

ԻՍԻ. — Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ժողովը այս կիրակի ժամը 5ին, Արիմեան դպրոցը:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ կեդր. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի մասնաճիւղի անդամուհիները այս երկուշաբթի ժամը 16ին Քաֆէ Ռէժան:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Կը խնդրուի Պ. Հայկ Մաճարեանէ իր հասցէն տալ «Ցառաջ»ի:

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Ֆ. Կ. Խաչի Սէնթ Մարկրիթի վիճակախաղէն չահած են հետեւեալ թիւերը.—
2 140 144 166 180 182 185:
Դիմել Տիկին Լուսիկ Քիւրտեանի բնակարանը, 3 բիս Իւլիս Կրա, Սէնթ Մարկրիթ, Մարսէյլ, տառնալու համար նըշանները:

ԴԵՌ ԿՐՆԱՔ ՃԱՐԵԼ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1955

(Բ. ՏԱՐԻ)

Կազմեց՝ ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

Ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ, պատկերազարդ:

Գրական էջեր.— Հայկ. կեանք, Արուեստի աշխարհ, Հայաստան, կէս – բժշկական, դաղութներ (Լիբանան եւ Սուրիա), երգիծանք, մարզաշխարհ, անցքեր, մահադրութիւն, օրացոյց եւն.:

ԳԻՆ 1200 ՖՐԱՆՔ

Դրքատարի ծախքով 1300: Դիմել՝ «Ցառաջ»ի գրատուն Հրանտ Սամուէլի:
ՄԱՐՍԷՅԼԻ համար Ց. ՄԱԼԱՔԵԱՆԻ՝
3, Bd. Théodore Turner, Marseille

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԱՆՊԱՏՃԱՌ

« ԽԱՉԻՆ ՃԱՄԲԱՆ »

Նոր հրատարակուած հատոր մը, որ կը պարունակէ յուզիչ ու սրատպրաւ դէպրուդարձներ մեր տարագրութեան կեանքէն:

Գին 400 ֆռանք:

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառներուն մօտ եւ կամ դիմել հեղինակին՝ Ծ. ՊԻՐ – ՊԻՐԵԱՆի, 104, Ավընիւ տ'Իթալի, Փարիզ:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Հայ փորձառու հաշուակալ մը որ կարող է ֆրանսերէն եւ անգլերէն սահուն թղթակցութիւն ալ ատանձնել, կէսօրէ ետք: Գրել Պ. Փանոսեանի՝
3, Rue Bourdaloue, Paris (9)

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Ոտհարար կամ խոհարարուհի մը օդափոխութեան կայանին համար: Պայմանները եւ մանրամասնութեանց համար դիմել Տիկին Թադէոսեանի,
5, Rue Mayran, Paris (9)

LUCIEN DURAND
ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ
23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2) GUT. 36-71

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Մեկ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ՋԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հայգուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ:
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 80)

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 հատը 12 փր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 29 ՄԱՐՏ

MARDI 29 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7634 — 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3045

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՐՈՄԸ ՈՐՈՄ ԿԸ ԲԵՐԷ

•

Ամէն անգամ որ նոր սերունդի մը վրկութեան խնդիրը արծարծենք, աչքի առջեւ կը պարզուին կարգ մը երեւոյթներ :

Նախ, բացորոշ է որ ճեղքերը բացուած են, նաեւ, այս ճակատին վրայ :

Կարճամիտ կամ նենգամիտ առաջնորդները կը չահագործեն այդ իրողութիւնը, առելութիւն սերմանելով մէկ հոսանքէն միւսը :

Անոնք մանաւանդ կը նախապաշարեն իրենց հովանաւորած երիտասարդութիւնը՝ մեծաչնորհի վերածելով հայրե – նասիրութիւնը :

Այն ատենն որ, նորահաս երիտասարդութեան մէկ հատուածը կը դառնայ թշնամի՝ միւս հատուածին, բուն բառով՝ մեծամասնութեան :

Եւ թշնամութիւնը կ'արտայայտուի զանազան ձեւերով, — անձնական յարաբերութեամբ, այլ մանաւանդ օտարալեզու հրապարակագրութեամբ :

Այս պարագան մանաւանդ կը չեշտուի Հիւս. Եւ Հարաւ. Ամերիկայի մէջ, անդլերէն եւ սպաներէն հրատարակութիւններով : Իսկ մեր գաղութին մէջ ալ՝ ֆրանսերէն :

Այդպէս դասախարակուած են, մասնաւոր առաջադրութեամբ :

Տարրական տրամաբանութիւնը կը պահանջէր որ ամէն բանէ առաջ զրաղէին իրենց վրկութեամբ, մինչդեռ քաղաքական եւ հաւատաքննական մարզանքներու կը վարժուին «ի տղայ տիոց» :

Տարիներու ընթացքին, իրենց ներքին կուռած թոյնը խորթ ծիլեր կ'արձակէ եւ այլ եւս չեն ուզեր ուրիշ բան լսել :

Հայրենիքը սիրելու զանազան ձեւեր կան :

Կարելի է նախընտրել այս կամ այն վարչաձեւը :

Կարելի է տարբեր տեսակէտներ ունենալ ազգ. դատ չահելու համար :

Կարելի է հետեւիլ որոշ վարդապետութեան մը :

Բայց այդ բոլորը իրաւունք չեն տար առելավատ ոգի մը ներշնչելու նոյն տարիքի տղոց միջեւ :

Արդէն իսկ խրամատ մը բացուած է, իրրեւ հետեւանք աղանդամոլութեան, խախտելով ինքնապաշտպանութեան ճակատը :

Այդ համարուին թէ ձախ, այս տղաքը ի վերջոյ կոչուած են դեր մը կատարելու մեր հանրային կեանքին մէջ :

Կրնա՞ք որ եւ է բարիք սպասել, եթէ կռնխակալ կարծիքները կոչկոռ կապեն, տարիներուն հետ :

Այս ընթացքով, տարեցներուն վերադրուած կարգ մը մեղքեր նորերուն վրա – խանգուած պիտի ըլլան իրրեւ ժառանգութիւն :

Եւ մթնոլորտը աւելի պիտի թանձրանայ, վասն զի «պրոգրեսիւ» կոչուած երիտասարդութիւնը մայրենի լեզուն ալ չի դիտեր, եւ վճիռներ պիտի արձակէ այլապան լեզուներով :

Օրինակները կը տեսնենք ամէն օր :

Ո՛ւր որ ալ դտնուինք, նորահաս երիտասարդութեան առաջին դործը պիտի ըլլայ նախ ինքզինքը վրկել :

Իր կոչումը կը թելադրէ հայերէն սորվիլ եւ հայկական պաշար ամբարել, որպէսզի կարենայ իր դերը կատարել իրրեւ նոր եւ պիտանի ուժ, թարմացնելու համար մեր հանրային կեանքը :

Չէ՞ք տեսներ որ Ա. Միութեան մէջ անդամ պայքար բացուած է նորահաս «կոմսոպոլիա»ներու դէմ, որոնք իրական չարիք մը դարձած են :

Շ.

ՎՐԻՊԱԿ.— Կիրակի օրուան խմբագրականին մէջ, 12րդ հատուած, Ա. տողը կարդալ — Ունինք ճոխ եւ բազմազան պաշար

ԾԵՐԱԿՈՑՏԸ ՎԱԻԵՐԱՑՈՒՑ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ 110Ի ԴԷՄ 184 ՁԱՅՆՈՎ

•

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՊԱՀԱՆՋԱԾ ԷՐ ՎԱԻԵՐԱՑՆԵԼ ԱՆՓՈՓՈԽ ԵՒ ԱՆՅԱՊԱՂ

*

ՄԵԾ ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԼԻՈՑ, Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՄԷՋ

Հանրապետութեան Նորհուրդը (ձերակոյտ), որ քառասուն ժամէ ի վեր կը քննէր Փարիզի համաձայնութիւնները, բոլորը միասին վաւերացուց կիրակի առաւ ժամը 5ին, 110ի դէմ 184 ձայնով, — աւելի սուտաբաթիւ մեծամասնութեամբ քան Ազգ. Ժողովը : Այժմ կը մնայ Հանրապետութեան նախագահին առտրագրութիւնը :

Առանձին քուէարկութեան հետեւեալ դաշնագիրները. — Դաշինք Արեւմտեան Եւրոպայի Միութեան (110ի դէմ 184 ձայն). — Դաշնագրում Գերմանիոյ դրաւման (75ի դէմ 234 ձայն). — Գերմանիոյ անդամակցութիւնը Ատլանտեան կազմակերպութեան (114ի դէմ 200 ձայն) : Ֆը – րանքուզերման համաձայնութիւն Սարի մասին (92ի դէմ 217 ձայն) : Եւ վերջապէս կառավարութեան յայտարարութիւնը Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան մասին զոր վարչապետը անձամբ կարդաց ժողովին մէջ :

Այս համաձայնութեանց վաւերացումը, արեւմտեան Գերմանիան իրաւունք պիտի ունենայ վերազինուելու, զօրամասերուն 12 զօրաբաժին (500.000 պին – ուոը), օդաառորմիդ մը (1500 օդանաւ) եւ սահմանափակ ծովային ուժեր : Միեւնոյն ատեն կը դառնայ 15րդ անդամը Ատլանտեան Կազմակերպութեան :

Աւելորդ է ըսել թէ քուէարկութեան արդիւնքը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Անգլիոյ, Մ. Նահանգներուն եւ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ :

«ԴԱՀԻՃԸ ԳԼԽԱՏՈՒՄ ԿԸ ԿԱՏԱՐԻ ԱՐՇԱԼՈՑՍԻՆ»

Նոյն օրը (կիրակի) Ռատիօ Մոսկուան լուրը կը հաղորդէր հետեւեալ խորհրդա – ծութեամբ, խօսնակ Եուրի Ժուկովի բերնով.

— « Կարգ մը մարդիկ արշալոյսին կը կատարեն իրենց յոռի արարքները : Դահիճները արշալոյսին կը մահացնեն իրենց զոհերը : Ֆրանսական խորհրդարանին մէջ երբեմն արշալոյսին կը քուէարկեն չարաչուք բանաձեւեր, հակառակ ազգին չահերուն : Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը Հանրապետութեան Նորհուրդին կողմէ՝ Ֆրանսայի ժողովուրդին վաւերացումը կը դիտուի արշալոյսին կը քուէարկեն չարաչուք բանաձեւեր, հակառակ ազգին չահերուն : Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը Հանրապետութեան Նորհուրդին կողմէ՝ Ֆրանսայի ժողովուրդին վաւերացումը կը դիտուի արշալոյսին կը քուէարկեն չարաչուք բանաձեւեր, հակառակ ազգին չահերուն : Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը Հանրապետութեան Նորհուրդին կողմէ՝ Ֆրանսայի ժողովուրդին վաւերացումը կը դիտուի ծաղրուած ճնշումներու» :

ՎԵՐՋԻՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Կիրակի օր ալ թեր ու դէմ վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան : Վաւերացուման հակառակորդներէն մին անբաւական կը դտնէր Սարի մասին, կ'ընդունէր համաձայնութիւնը : Ուրիշ մը, որ մտնակցած է Եւրոպայի Նորհուրդին, ուր Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը քուէարկուած էր 7ի դէմ 20 ձայնով, հարցուց թէ միայն Ֆրանսա՞ն է որ «ոչ» պիտի ըսէ : Համամյնավար ներկայացուցիչ մը, Ռամեթ, մէկ ժամ ճառ խօսեցաւ, ուժգնօրէն ձագկելով կնքուած համաձայնութիւնները : Ուրիշ մը ողբաց Եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագրին մերժումը, տեղի տալով ժխորի մը : Այս առթիւ թեր ու դէմ խօսքեր արտասանուեցան նախորդ վարչապետ Մենդէս Ֆրանսի մասին :

Դիւերթային նիստին մէջ, ճառախօս մը դիտել տուաւ թէ արտաքին նախարարը չուէ չէ տուած Փարիզի համաձայնութեանց : Պ. Փինէ անմիջապէս պատասխանեց .— Ես ձեռնպահ մնացի բոլորովին անձնական պատճառներով : Ես այն վարչապետն էի որ առորագրեց միացեալ բանակի ծրագիրը : Երբ Պ. Մենդէս Ֆրանս կը բանակցէր Փարիզի համաձայնութեանց համար, ըսի թէ կը զործէ իր անձնական պատասխանատուութեամբ : »

Ճառախօս մը բացատրեց թէ կը վախնայ որ Գերմանիան օր մը հիւլէական ոմբ չունենայ ընորհիւ իր վերազինման եւ ճարտարագործական ուժին : Վարչապետը դիտել տուաւ թէ Գերմանիան արտօնուած չէ հիւլէական ռումբեր չունենալու :

Յետոյ կարգ մը բանաձեւեր առաջարկուեցան, բայց բոլորն ալ մերժուեցան : Ընկերվարական ներկայացուցիչ մը բացատրեց թէ Փարիզի համաձայնութիւնները մեկնակէտ մը կը կազմեն, բանակցելու համար Արեւելքի հետ :

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ԿՈՉԸ

Ահաւասիկ Պ. Էտգառ Ֆորի ճառին ամփոփումը :

— « Կը դտնուինք ոչ թէ օրէնսդրական բանաձեւի մը, այլ միջազգային դաշնագրի մը առջեւ զոր չենք կրնար փոփոխել առանց նոր բանակցութեանց : Ինծի յաւատիք պիտի ըլլան բանակցութեանց վերսկսման հետանկարները : Նախ՝ ծայր ատիճան հաղուագէպ է որ բանակցութիւնը վերսկսի դաշնագրի մը մասին : Յետոյ, չմոռնանք որ խնդիրը սեղանի վրայ է 1950էն ի վեր եւ թէ այդ օրէն ասդին տեղի ունեցան խորհրդաժողովներ, կարծիքի փոխանակութիւններ եւ շարք մը որոշումներ արուեցան : Միացեալ բանակի կուսակից երկիրներու մեծ մասը վաւերացուց դաշնագիրը . ոմանք արդէն վաւերացուցած են Փարիզի համաձայնութիւնները : Անոնց ոչ մէկը բան մը պահանջեց, բայց եթէ մենք պահանջենք վերսկսիլ բանակցութիւնները, մերժումի պիտի հանդիպինք : Անոնք որ հրէշային կը համարին այս դաշնագիրը կրնան ոչ թէ բարւոքել, այլ պարզապէս չքուէարկել : Պէտք է ընտրութիւն մը կատարել : Այս համաձայնութիւնները անդ մը կը կազմեն, չարունակելու համար մեր եւրոպական ճամբան, եւ կամ պէտք է նահ դառնալ եւ տալ մեր դինակցութիւնները : Մեծ մասով համաձայն ենք եւրոպական կառուցման : Պիտի կռուի՞նք ձեւերու մասին : Կ'ընդունիմ որ անհրաժեշտ է ամրապնդել Ատլանտեան դինակցութիւնը : Արեւմտեան պետութեանց դինուորական համերաշխութեան պէտք է ընկերանայ քաղաքական համերաշխութիւնը : Օրինակ, անըմբռնելի է որ անոնց միայն մէկը ճանչցած է Փեքինի կառավարութիւնը եւ որ այդ կառավարութիւնը տեղ չունի Ազգաժողովին մէջ : Ռուսական քաղաքականութիւնը չատ մը յուսախաբութիւններ պատճառեց մեզի . բայց կրնամ ըսել թէ որոշ բարւոքում մը կը նշմարուի 1952էն ի վեր : Պէտք չէ տեւականօրէն սկեպտիկ ըլլանք այդ բարւոքման հանդէպ : Ես կը կարծեմ թէ բարենշան էր Մ. Միութեան դիրքը Ժընեւի խորհրդաժողովին մէջ : Թերեւս Ռուսիա չահով կ'առաջնորդուի, բայց եթէ այդ չահը խաղաղասիրական ձեւ մը կ'առնէ, ուրախ ըլլանք : Ոմանք կը կարծեն թէ Ֆրանսա միջնորդի դեր կատարելով իր ձեռքն ունի բանակցութեան բանալիները : Ափսո՛ս. այդ վախմ տեսակէտը երբեք չի համապատասխաններ իրականութեան, ոչ իրատապէս, ոչ քաղաքական, ոչ ալ բարոյական տեսակէտով : Մենք չենք կրնար իրատարար ըլլալ, քանի որ արդէն կը պահանջենք երկու ճակատներէն մէկուն մէջ : Ներհակութիւն չկայ բանակցութեան եւ ապահովութեան միջեւ : Երկուքը զուգընթաց կ'երթան. պէտք չէ ըսել ոչ « նախ ապահովութիւն », ոչ ալ « նախ բանակցութիւն » : Առաջին լուծումը դի – նարչուն է, երկրորդը՝ տղրիւր դանդաղութեանց եւ ձգձգումներու, խոր է յուզումս, բայց կատարեալ՝ համոզումս : Կարգ մը մեղադրանքներ սրտնեղութիւն պատճառելի ինծի . բայց ոչինչ : Ես չեմ ուզեր խօսիլ տկար Ֆրանսայի մը անուն – նով : Միեւնոյն ատեն չեմ ուզեր խօսիլ

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՃԱՇԱԳԻՆ

ՁՓԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՁԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԷՆՔ)

ՆՄԲ.— Յանկին փակման յայտարարութիւնէն վերջ ստացուիլ հետեւեալ գումարները .—

Անի եւ Անբի խաճեհան	5.000
Խաչերեան	2.000
Ժամ Գէյտի	1.000
Եփրեմեան	1.000
Պարթեւեան	500
(Այս դումարները ձեռամբ Տիկ. Շ. Ադամեանի)	
Ոմմն	400
Տիկ. Աշխեան (Վօքլիւդ)	1.000
Պ. Փիէռ	100
Տիկ. Թիւփէնճեան	1.000
Եդբարք Թիւթիւնճեան	2.000
Տիկ. Մ. Փափազեան	1.000
Պ. Ն. Ապասեան	1.000
Տիկ. Սօնա Զաքարեան – Սօնյի	1.000
Քլեման Սարգիսեան (Մարսէյլ)	1.000
Տիկ. Սօֆի Մահրամեան	2.000
Գումար	20.000
Նախորդ դումար	640.000
Ընդհ. դումար	660.000

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ափրիկեան փոքր դաշտէն մը սահանք 225.000 ֆրանք եւ յանձնեցինք ընկերութեան Փարիզի վարչութեան (տես յանկը, Դ. էջ).

ՏԽՐՈՒՆԻ.— Ա. ՆԱՒԱՐԵԱՆ

Նիսէն երկկ հատած նամակէ մը յաւելի կ'իմանանք թէ չորեքշաբթի օր մեռած է ուսուցիչ – բանաստեղծ Աւետուր Նաւարեան, որ վերջերս հիւանդանոց փոխադրուած էր, արկածի մը հետեւանքով : Թաղումը կատարուած է ուրբաթ օր :

Ծնած էր Ռոտոսթօ, 1875ին : Վեց տարի առաջ վիրաբուժական գործողութեան մը ենթարկուելով կորսնցուցած էր մէկ աչքը եւ իր աչխատութիւնները դրի կ'առնէր կնոջը միջոցաւ : Արմաչական էր, դասընկեր՝ Բարգէն կաթողիկոսի եւ Զաւէն Պատրիարքի : Եղած է աչակերտ Օր – մանեան արք.ի եւ Դուրեան արք.ի : Հետեւած է նաեւ Սորպոնի եւ Քոլէժ տը Ֆրանսի դասընթացքներուն : Յետոյ եղած է ուսուցիչ Արմաչի դպրեվանքին, դասաւանդելով ֆրանսերէն եւ փիլիսոփայութիւն : Ատեն մը վարած է Ատափազարի կեդր. վարժարանին տեսչութիւնը : 1912–ին Գահիրէ հրաւիրուած է, իրրեւ տեսուչ Գալուստեան վարժարանի :

Ունի կարգ մը ֆրանսերէն հրատարակութիւններ, —

Poèmes d'Orient, Le Soleil d'Automne, Anthologie des Poètes Arméniens, Les Sultans Poètes, Poésie et Matière.

Վերջերս գրած էր «Հաւատք եւ Ճոյս» (հայերէն), տպուած՝ Երուսաղէմ, Պ. Մուշեղ Ձիլկրճեանի ծախքով :

Մեր յաւակցութիւնները Տիկին Նաւարեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն :

ՇԱՀՆՇԱՀԻ ԵՐԿԻՐԸ ԵՒ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

•

Ահա երկիր մը, որուն հետ Հայերու բարեկամութիւնը կը սկսի հին դարերէն: Ցեղային ծագումով, լեզուական ազգե – ցութեամբ, հին հաւատալիքներով երկու ազգերը սերտօրէն կապուած էին իրարու: Անկասկած արիւնալի պայքարներ ալ ու – նեցած ենք անցեալին :

Ռուսերու կողմէ Կովկասի գրաւումէն ետք, քաղաքական դեռնի վրայ յուսա – խաբ եղան Հայերը. Ներսէս Աշտարակե – ցիի օրէն սկսեալ, եւ Հայ ու Պարսիկ այլ եւս տարակարծութիւնները չունեցան իրա – րու հետ :

Ընդհակառակն, Պարսկաստան՝ մաս – նաւորաբար նոր ժամանակներու մէջ՝ քա – ջալերեց Հայերը խաղաղութեամբ աշխա – տելու եւ երկրին օգտակար հանդիսանա – լու : Ցիշենք Մելքոն խանը, որ Իրանը ներկայացուց 1878ի Պերլինի վեհաժողո – վին, իսկ Յովհաննէս խան Մասեհեան ե – ղաւ Պերլինի, ապա Լոնտոնի դեսպան եւ որ հայերէնի թարգմանեց Շէյքսփիրի դլխաւոր գործերը: Վերջապէս անզուգա – կան Եփրեմը Քեռիի հետ մասնակցեցաւ սահմանագրական չարժումին :

Թեհրանի Հայոց եկեղեցիի բակին մէջ կը դանուի Եփրեմի չիրիմը, երկաթէ փոքր ցանկապատով չրջապատուած :Բայց անբացատրելի ու անհասկնալի է, թէ ին – չու ոչ իսկ անունը փորագրուած է պե – րեմանաքարին վրայ: Այս բակին մէջ դպրոցական նոր չէնք կառուցանելու ծը – րագիրը կայ, եւ Եփրեմի ճաճիկը պիտի փոխադրուի այլուր: Բայց այժմէն դժ – ուար չէ մարմարի մը վրայ փորագրել տալ հերոսին անունը, արժանի մակա – դրութեամբ մը:

Հայեւնպարսիկ բարեկամութիւնը ոչ մի – այն անցեալ մը ունի, այլեւ մանաւանդ ունի ներկայ մը: Հայաստանի խորհրդայ – նացումէն ետք տասը հազար քաղաքական տարագիրներ ապաստան դտան Արեւմ – տեան, առանց որեւէ կաչկանդումի եւ սեղմումի: Բոլորն ալ ընդունուեցան լինչ – պէս հարազատներ :

Տարագիրներու մեծ մասը վերադար – ձաւ: Բայց Իրան մնացին բազմաթիւ մը – տաւորականներ, զինուորականներ, հայ – դուկներ, քաղաքական դործիչներ, որոնք կռուած էին բոլշեւիկներու դէմ :

Անցնող պատերազմի ընթացքին, երբ կարմիրները հաստատուեցան Իրանի հիւ – սիսը, չմոռցան հալածել իրենց հակա – ռակորդները: Ձերբակալուեցան բազմա – թիւ Պարսիկներ, Ազերիներ եւ Հայեր : Ուրիշներ ալ խարէութեամբ ծուղակը ձգ – ուեցան ու պատանդ տարուեցան: Եւ դեռ Սովետները կը զարմանան ,որ խաղաղու – թեան ձեռնով այնքան ճառ կը խօսին , թուղթ կը մրոտեն, բայց մարդիկ վստա – հութիւն չունին իրենց վրայ· աւելին, կը զարչին իրենցմէ :

Իրանի մէջ Հայերը միակ բազմամարդ քրիստոնեայ փոքրամասնութիւնն են : Բացի Օսմ· կայսրութենէն, Իրանն է մի – ակ երկիրը, ուր Հայերը այնքան բացա – ռիկ դիրք դրաւած են վաճառականու – թեան, ճարտարարուեստի, չինարարու – թեան, երկրագործութեան, արհեստնե – րու եւ ազատ ասպարէզներու մէջ: Այդ – պէս եղած է Շահ Աբբասի օրերէն մինչեւ հիմա :

Կը պատմուի, թէ Շահ Աբբաս, տես – նելով մեր ժողովուրդի հայրենասիրա – թիւնը, Հայաստանէն բերել կուտայ Ս· Լուսաւորիչի աջը եւ Ս· Էջմիածնի քարե – րէն 15 հատ ու հրովարտակներով կը ճանչնայ Հայերու ինքնուրոյն եկեղեցին :

Մինչեւ 1918 Թուականը, պարսիկ կա – ռավարութիւնը Թումանեանններուն յանձ – նած էր ոսկի եւ արծաթ ներածելու մե – նաշնորհը· կառավարութիւնը պետական դրամատուն չունէր, ուստի դրամական դործառնութիւնները մեծ մասամբ կը կա – տարէր Թումանեան առեւտրական տան միջոցով :

Այսօր չունինք այլեւս Մելքոն խան , Մասեհեան խան, Եփրեմ խան: Փոխուեր է, յառաջդիմեր է Պարսկաստանը, որ հի – մա կը կոչուի Իրան եւ չի նմաներ երբեմ – նի Պարսկաստանին: Փոխուած է նաեւ Հայերու մասնակցութիւնը երկրի զանա – զան ասպարէզներուն մէջ, բայց ըստ ձե – ւի, եւ ոչ ըստ էութեան: Փոխանակ Ա – ներու ,այժմ ունինք հայ երեսփոխանները (Զօհրապեան, Բուդաղեան) Իրանի խոր – հրդարանին մէջ: Մեզմնաւորներու տեղ ունինք բազմաթիւ ճարտարապետներ , երկրաչափներ , բժիշկներ , մասնագէտ – ներ , պահեստի սպաներ , առեւտրական – ներ , արհեստաւորներ , որոնք մասնաւո – րաբար Ատրպատականի , Թեհրանի , Սպահանի, Ապատանի եւ այլ քաղաքնե – րու մէջ, պատուաբեր դիրքերու վրայ կը դտնուին :

Անցեալին միայն քանի մը հարիւր հայ ընտանիքներ կը բնակէին Թեհրանի մէջ· իսկ այսօր մայրաքաղաքին մէջ կան 40 հազար Հայեր: Ասոնք եկած են Թաւրի – զէն եւ Սպահանի գիւղերէն: Քանի մը տասնեակ տարիներու ընթացքին Իրանի մայրաքաղաքը ընդարձակուած, արդիա – կան քաղաք մը դարձած է: Ոչ մէկ կաս – կած, որ Հայերու աշխատասիրութիւնը մասպարէզ պիտի դտնէր այս վերածնող երկրին մէջ:

1946 – 1948ին Իրանէն, մասնաւորա – պար Սպահանի գիւղերէն, 18 հազար Հա – յեր ներդաղթեցին Հայաստան: Իսկ քանի մը հազար գիւղացիներ խեղճ ու անտէր վիճակի մէջ ձդուեցան Թեհրան: Ասոնք այլեւս կարելիութիւն չունէին վերադառ – նալու իրենց գիւղերը: Սովետները հա – ւանաբար ուզեցին դժդոհ տարր մը ձգել իրենց ետին: Բայց , ի պատիւ մեր ժողո – վուրդին պէտք է յայտնել, որ այս դաղ – թականները, բազմաթիւ դրկանքներէ ետք, արդէն տեղաւորուած են իրենց իսկ նախաձեռնութեամբ, աշխատանք դտած են , իրենց հացին դրամը կը հանեն եւ այլեւս ոչ ոքի վրայ բեռ չեն, իսկ քաղա – քականապէս ալ վստահելի տարր կը նը – կատուին :

Ստորեւ կուտանք Իրանահայերու մօ – տաւոր թիւը·—

ԹԵՀՐԱՆԻ ԹԵՄ	
1· Թեհրան քաղաքը եւ արուար – ձաններ	40·000
2· Մէշհէտ Մազանդարա	2·000
3· Ռէշտ – Փէհլեւի եւ շրջակայքը	2·000
4· Ղազուին	1·500
5· Ղարադանի հայ գիւղերը	2·000
6· Համատան, Մալայէր, Քիր – մանշահ	2·500
7· Սուլթանապատ եւ շրջանը	12·000
Գումար	62·000
ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆ	
1· Թաւրիզ	6·000
2· Մարադա եւ շրջակայքը	1·500
3· Ուրմիա քաղաքը եւ շրջանը	2·500
4· Սալմաստ	2·000
5· Ղարատադի գիւղերը	2·000
Գումար	14·000
ԱՊԱՏԱՆ ԵՒ ՆՈՐ ՋՈՒՂԱ	
1· Նոր Ջուղա	6·000
2· Նամակերտի շրջանի հայ գիւղերը	15·000
3· Զար Մահալ եւ այլ շրջաններ	12·000
4· Աբատան քաղաքը	7·000
5· Շիրազ, Մէսճէդ Սուլէյման եւն·	3·000
Գումար	43·000

Ընդհ· դումար՝

62·000+14·000+43·000=119·000

Ինչպէս մեր բոլոր դաղութներուն, նա – եւ Իրանի մեր ազդային մարմինները վի – ճակագրութիւն չունին: Մօտաւոր թիւեր են արուած· ամէն պարագայի մէջ, հա – րիւր հազարէն պակաս չեն Հայերը այս երկրին մէջ:

Ըսինք թէ երկրի ներքին քաղաքական կեանքը ամբողջուած է ,ինչ որ իր բա – րեկամներու ազդեցութեան տակ: Հինէն հայկ· կեանքի մէջ: Թուռէի մարդիկը քշուած են հրապարակէն: Իրանահայու – թեան ազդային մարմինները ամբողջովին կը դտնուին Դաշնակցութեան եւ իր բա – րեկամներու ազդեցութեան տակ : Հինէն ի վեր այդ դաղութին մէջ Ռամկ անունը լսուած չէ: Բարեկամներ ինծի դիտել տը – ւին, թէ ինչու այսքան կը զրաղինք այդ մարդոցմով ... :

Զեռքիս տակ է «Թեհրանի Հայոց Թե – մական Մորհուրդի» կողմէ հրատարակ – ուած « Տեղեկագիրն դպրոցների եւ հա – սարակական – բարեգործական մարմին – ների հաշիւների բննութեան՝ կատարուած հաշուեբննիչ մարմնի կողմից, 1951 Փե – տրուարից 1954 Յուլիս»:

Նոր ազդային իշխանութեան առաջին դործը եղած է ընտրել հաշուեքննիչ մար – մին մը, որ քննած է, օրինակ, «Թեհրանի Հայ Կանանց Եկեղեցասիրաց Միութեան» 9 տարուան հաշիւները (1942 – 1950) : Նախորդները վարած են դործերը տնա – վարի, առնուազն անկանոն: Հաշուեքննի – չը, բացի քննութիւններէն, դուցմունքներ ըրած է, որպէսզի այլեւս բարեխղճու – թիւն դրուի հանրային մարմիններու նիւ – թական դործառնութեանց մէջ :

Գ· Լ·

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԺՐՆԵԻԷՆ

Ա Լ Ե Կ Ո Ծ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԸ

*

Երկրորդ՝ համաշխարհային պատե – րազմի արհաւիրքներէն հրաշքով ազատած Միջին Արեւելքը, որ կը կարծուէր վերջ – նապէս խաղաղացած է, յանկարծ կ'ալե – կոծի օտար խաղերու եւ չահերու պատ – ճառաւ :

Նախ տեղի ունեցաւ Պաղեստինի պատե – րազմը, որ առաւելապէս տեղական հան – դամանք ունէր: Այժմ, նոր եւ ծանր դէպ – քեր կ'ալեկոծեն արաբական աշխարհը : Ծանրակչիռ դէպք մը պատահեցաւ 1939 – ին, թէեւ սահմանափակ: Բայց եւ այն – պէս Սանճագին խնդիրը կը կազմէր վը – տանգաւոր նախընթաց մը :

Ինչ որ ալ ըլլայ Արեւմուտքի պիտու – թիւնը եւ փորձառութիւնը, միշտ դժուա – րութիւն կը կրէ Միջին Արեւելքը ճանչ – նալու եւ անոր բարդ կազմութիւնը հաս – կընալու: Արեւմուտքցին միշտ կը սրա – մադանէ այնպէս, որպէս թէ ուրիշ Արեւ – մուտքցիի մը հետ ըլլար գործը: Այս է պատճառը որ միշտ ալ Արեւմուտքը խար – ուած է Արեւելքէն:

Թուրքերը շատ լաւ սերտած ըլլալով այս պարագան, յաջողած են միշտ ծիալ ջուրին երեսը, հակառակ ամենածանր նեւրաբեկութիւններու :

1939ին ալ, արեւմտեան դաշնակիցներու մտահոգութիւնը կը կազմէր Մ·Միութիւ – նը , հակառակ Հիթլէրի օր ցորեկով պատրաստած պէտին: Եւ այն ատեն ալ Թուրքիան իրենց կողմը չահելու համար , անոր նուէր կուտային Ալեքսանդրէթի Սանճագը, առանց բուն տիրոջը՝ Սուրիոյ կարծիքը իսկ հարցնելու :

Պատերազմի ընթացքին տեսանք թէ Թուրքիան ինչպէս չարժեցաւ: Այն՝ այն ատեն ալ Ճունասանի վրնակիցն էր, բայց իր ճկոյթ մատն իսկ չչարժեց երբ Ճունասանը ենթարկուեցաւ ահաւոր ար – շաւանքի մը :

Պատերազմէն վերջ, ամէն բան ընդար – ձկուեցաւ ու մեծցաւ, այնպէս որ աշ – խարհ ալ պզտիկ դալ սկսաւ : Այն ինչ որ 1939ին պատահեցաւ կտոր մը եւ անհա – ւասալի վարձք մը կը նկատուէր, 1955ի տեսողութեամբ՝ դարձաւ պզտիկ պատա – հիկ մը որուն խօսքն անգամ չի կրնար ըլլալ :

Երկրագունդիս այս մասին մէջ, Արեւ – մուտքի մտահոգութիւնները եւ դա – մավարութիւնը կը մնան նոյնը, այսինքն ապահովել սեփական չահերը եւ տնտեսա – կան զերիշխանութիւնը ու հաւանական դէպքի մը պարագային պատրաստ ըլլալ արշաւանքի նոր եւ խոցելի ճակատ մը զարնելու :

Արեւմուտքցիները կ'ուզեն ապահովել Մօտաւոր եւ Միջին Արեւելքի ժողո – վուրդներուն ազատութիւնը, առանց նը – կատի առնելու որ այդ ժողովուրդներուն պէտքը: Եւ յետոյ, մեր քաջերը, ըստ ի – րանց սովորութեան, կռուելով կը բարձ – րանան Նէմրուդ ոչ կ'անյայտանան խա – ւարի մէջ» :

Ահա այդ էր պատահածը: Դրանից յե – տոյ բանաստեղծ էին նաւավարին եւ Տե – լեմաքին :

***

Այստեղ մի քանի խօսք, որ Տելե – մաքը բանտից ազատելու համար՝ ամա – րին կաշառք տուեց: Կաշառքն էլ վրայ դնաց, օդուտ չունեցաւ: Նա բանտը մնաց մինչեւ Թրքական սահմանադրութեան յայտարարութիւնը, յուլիս 1908 :

Ամբողջ չորս տարի Տելեմաքին չարչա – րել էին բանտին մէջ:

Սահմանադրութիւնից յետոյ, Մարդ – պետի հետ դնացել էինք Բաղէշ: Տելեմա – քը եկաւ մեզ մօտ: Երկար տեսնուեցինք: Ցիշեցինք մեր բոլոր լաւ ու վատ օրերը: Նա պատմեց անցեալից: Հարցուցինք իր քաշած տառապանքների մասին: Չեմ մոռնար նրա հետեւեալ խօսքերը :

«Պարոն, այսքան արիւն թափեցինք , զոհեր տուինք, եւ դիւղերն աւերեցին, միթէ այդ բոլորը լոկ Թրքական Սահմա – նադրութեան համար է, որպէսզի զարձ – եալ այդ աշիրէթները եւ զապիլէները մե՞զ կառավարեն: Այո, մեր սպասածը այդ չէր, բայց այդպէս եղաւ» :

(Շար·) ՍԵՊՈՒՀ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

Եւ այդ մտածումով՝ հետաքրով խիստ հրահանգներ զրկուած են Սորբ, Բաղէշ , Ատիլճեվազ՝ հակելու համար ծովի ե – զերքները եւ «սոխակելու ձեղ անձնատուր լինելու » :

Բոլորս կը ծիծաղէինք այդ «խիստ կար – գադրութիւնների» մասին :

Անդրանիկը բաժանեց խումբը չորս մա – սերի: Մի մասը իր տրամադրութեան տակ առաւ, իսկ միւս մասերն առինք Մուրատը, Քեռին եւ ես: Ձատ դատ խումբերով պիտի մնայինք որոշ տեղեր, մինչեւ որ տեսնէինք թէ՝ ի՞նչ հանդա – մանք կը ստանար կացութիւնը՝ եւ ի՞նչ կը լինէին Թուրք հրամանատարութեան կարգադրութիւնները :

Մուրատ հարցուց Ալէքսին, թէ ուէչ տե – ղեկութիւն ունէի՞ն Գէորգ Զաւուշի ճամ – բորդութեան մասին եւ թէ կեղը· կոմի – տէին լուրեր ստացա՞ծ էր:

Նա պատասխանեց :

« Այո: Երէկ Դատուանից Աւանցի մի նաւավար բերին եւ բանտարկեցին: Մեր Աբմինակը, որ նրան հեռուից ազդական էր, տեսութեան դնաց նրա մօտ: Նաւա – վարը մանրամասն պատմել է բոլոր պա – տահածները խումբին Շամիրամից հեռա – նալէն յետոյ: Գիւղացիները տանջել են. Տելեմաքին բռնել են եւ մի քանի ընկեր – ներով ուղարկել Բաղէշ: Գիւղը թալանել են ամբողջովին: Շամիրամի եկեղեցին այրել են ասելով· «այդ չէնքը՝ որպէս ամրութիւն եւ բերդ ծառայած է խրնգըր ֆետայիներին»: Խումբի մեկնած հետեւ – եալ առաւօտուն, երբ իմացած են որ խումբը հեռացել է, Թուրքերը իրենց Թոյնը թափել են չրջակայ գիւղերի վը – րայ: 70ից աւելի կին, երեխայ եւ անդէն մարդիկ են սպաննել :

« Այս ոճիրի դործադրիչն էր Չէրքէդ Ալի պէկը :

« Այս անդամ, դժբախտաբար, Տելե – մաքը իր օձիքը պիտի չկրնայ ազատել , մանաւանդ որ Գէորգ Զաւուշի դէպքն էլ իր բանտարկումից մի օր առաջ է եղել :

« Ինչպէս դիտէք, նա, ալեկոծութեան բռնուելով, իր խումբով ապաւինած էր Կոտուց Ամպատառը, մինչեւ որ ծովը հան – դարտէր : Անկից յետոյ, նա մեկնած էր դէպի Ախլաթ: Մի օր յետոյ, երեկոյեան, երբ կը մօտենան Ազախի Քարերին, ի – րենց չուրջը կը նայեն եւ մի բան չեն տեսներ մութ լինելու պատճառով : Նա – ւից դուրս կ'ելլեն, եւ նաւը մի քիչ կը հեռանայ :

« Բայց աղաները ժայռերի մէջ ոտնա – ձայներ կը լսեն: Կը սկսին աննիջապէս աւելի ապահով տեղեր քաշուիլ: Եւ յան – կարծ մի հրացան կը պայթի :

« Տղաները առանց չուարթանքի դիրք կը բռնեն: Կռիւը կը սկսի մթութեան մէջ : Այդ ժամանակ մի պատահական դնդակ կը դպչի Մոկանցի Աստուրջ՝ Սասնոյ նշա – նաւոր եւ վաստակաւոր հերոսներից մէկի կեանքին, եւ նա չկարողացաւ դեան կ'ընկնի :

« Տղաները երբ կը տեսնեն իրենց սիրե – լի ընկերոջ ընկնիլը, կը չտապեն նրա մօտ: Անմիջապէս նրա դէնքերն ու փամ – փուշտները կ'առնեն եւ դիակը կը քաշեն մի ժայռի տակ :

« Գէորգ Զաւուշը կ'երդնու նրա դիա – կի վրայ, որ նրա փոխարէն հարիւր պիտի սպաննէ: Եւ կ'ասէ· «Աստուրն էլ պէտք է դասել մեր սուրբերի կարդը: Եւ երբ մեր հայրենիքը կ'ազատուի այդ քարերի վրայ, պէտք է կառուցանել Ս· Աստուր անունով մի յիշատակարան, նուիրուած նրա անմահ յիշատակին » :

« Թէեւ, դիտեմ, կ'աւելցնէ Գէորգ Զա – վուշ, մինչ այդ Թուրքերը պիտի յօշոտեն նաեւ դիակդ, եւ թերեւս պիտի չդտնենք նոյն իսկ ոսկորներդ» :

« Կռիւը կը չարունակուի մինչեւ կէս դիշեր: Եւ յետոյ, մեր քաջերը, ըստ ի – րանց սովորութեան, կռուելով կը բարձ – րանան Նէմրուդ ոչ կ'անյայտանան խա – ւարի մէջ» :

Ահա այդ էր պատահածը: Դրանից յե – տոյ բանտարկել էին նաւավարին եւ Տե – լեմաքին :

***

Այստեղ մի քանի խօսք, որ Տելե – մաքը բանտից ազատելու համար՝ ամա – րին կաշառք տուեց: Կաշառքն էլ վրայ դնաց, օդուտ չունեցաւ: Նա բանտը մնաց մինչեւ Թրքական սահմանադրութեան յայտարարութիւնը, յուլիս 1908 :

Ամբողջ չորս տարի Տելեմաքին չարչա – րել էին բանտին մէջ:

Սահմանադրութիւնից յետոյ, Մարդ – պետի հետ դնացել էինք Բաղէշ: Տելեմա – քը եկաւ մեզ մօտ: Երկար տեսնուեցինք: Ցիշեցինք մեր բոլոր լաւ ու վատ օրերը: Նա պատմեց անցեալից: Հարցուցինք իր քաշած տառապանքների մասին: Չեմ մոռնար նրա հետեւեալ խօսքերը :

«Պարոն, այսքան արիւն թափեցինք , զոհեր տուինք, եւ դիւղերն աւերեցին, միթէ այդ բոլորը լոկ Թրքական Սահմա – նադրութեան համար է, որպէսզի զարձ – եալ այդ աշիրէթները եւ զապիլէները մե՞զ կառավարեն: Այո, մեր սպասածը այդ չէր, բայց այդպէս եղաւ» :

(Շար·) ՍԵՊՈՒՀ

ՆԱՅՈՒ ԽՍՏՈՎԵՑ ՁԱՅԿ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Ընդարմացած էի դեռևս ես այդ ծանր հարվածներից, որոնք ինձ հասցրին Շուշանի և Ռուբոյի մահերը, երբ հանկարծ ինձ մոտ եկավ Ռուբոյի ընկերներից մեկը, որ ինձ ասաց, թե Ռուբոյի մահվան օրը նա եղել է Ռուբոյի հետ միասին և ամեն ինչ տեսել։ Ես ուզում էի նրանից ամեն ինչ իմանալ, բայց նա ինձ ասաց, որ ինքը ոչ մի բան չգիտի, որովհետև Ռուբոյի մահից հետո ինքն էլ ուշագնաց է եղել և ուշքի գալով՝ ինքն էլ ոչ մի բան չի հասկացել։ Նա ինձ ասաց, որ Ռուբոյի մահվան մասին ամենից լավ գիտի Ռուբոյի ընկերներից մեկը, որ կոչվում է Ալեքսանդր Ղազարյան։ Նա ինձ ասաց, որ Ռուբոյի մահվան մասին ամենից լավ գիտի Ռուբոյի ընկերներից մեկը, որ կոչվում է Ալեքսանդր Ղազարյան։ Նա ինձ ասաց, որ Ռուբոյի մահվան մասին ամենից լավ գիտի Ռուբոյի ընկերներից մեկը, որ կոչվում է Ալեքսանդր Ղազարյան։

— «...Նա ինձ ասաց, որ Ռուբոյի մահվան մասին ամենից լավ գիտի Ռուբոյի ընկերներից մեկը, որ կոչվում է Ալեքսանդր Ղազարյան։ Նա ինձ ասաց, որ Ռուբոյի մահվան մասին ամենից լավ գիտի Ռուբոյի ընկերներից մեկը, որ կոչվում է Ալեքսանդր Ղազարյան։ Նա ինձ ասաց, որ Ռուբոյի մահվան մասին ամենից լավ գիտի Ռուբոյի ընկերներից մեկը, որ կոչվում է Ալեքսանդր Ղազարյան։

Ես ոչ մի խոսք չկարողացա ասել։ Ես միայն նայում էի նրա աչքերի մեջ, որոնք ինձ ասում էին, որ նա ասում է ճշմարտությունը։ Ես ոչ մի խոսք չկարողացա ասել։ Ես միայն նայում էի նրա աչքերի մեջ, որոնք ինձ ասում էին, որ նա ասում է ճշմարտությունը։ Ես ոչ մի խոսք չկարողացա ասել։ Ես միայն նայում էի նրա աչքերի մեջ, որոնք ինձ ասում էին, որ նա ասում է ճշմարտությունը

անատոյգ Ֆրանսայի մը անունով : Ամէնքս ալ համաձայն չե՞նք Ալանտեան դաւինքին, բանակցութեանց եւ պինաթա – չութեան : Ես չեմ ուզեր խօսիլ խոնարհ եւ նուաստացեալ Ֆրանսայի մը անու – նով... Կը խօսուի Ֆրանսայի բացակա – յութեան մասին եւ տեսակ մը ամօթ կը զգանք. բայց մենք մեզմէ չէ որ կ'ամչ – նանք : Եւ վերջապէս , ես չեմ ուզեր խո – սիլ դառը Ֆրանսայի մը անունով, զգու – շանք յանձնապաստանութենէ : Մեր զգայնութիւնը պէտք չէ վարանոտ դար – ձնէ մեր մտածումը եւ անատոյգ՝ մեր ընթացքը : Մեր ամենազէշ թշնամիները մեր մէջ են, եւ կը կոչուին տարակոյս եւ երկիւղ : Մեր սիրտերէն վանենք երկու – քն ալ : Զեմմէ կը խնդրեմ պայծառ, հա – ւատարիմ եւ յուսալից քուէարկութիւն մը » :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՊԵԼԺԻՈՑ ՄԷՋ

Վերջին լուրերու համաձայն, անդոր – րութիւնը վերահաստատուած է Պրիւսէլի մէջ : Շաբաթ օր հարիւր հազար կաթո – լիկները արշաւ մը տարբած էին դէպի մայրաքաղաք, երկրին բոլոր մասերէն , բողոքելու համար կառավարութեան դէմ – րոպական ծրագրին դէմ : Ընդհարումնե – րու միջոցին 180 հոգի ձերբակալուեցան եւ 30 հոգի վիրաւորուեցան :

Ցուցարարներու թափօրը թշնամական կանչերը կ'արձակէր կառավարութեան դէմ : Կէս օրէն վերջը կացութիւնը ծան – րացած ըլլալով, ոստիկան – զօրքը կրակ բացաւ : Ոստիկանութիւնն ալ արագա – ւաբեր կազեր կը գործածէր, ամբոխը ցրուելու համար : Ցոյցերը չարունակուե – ցան մինչեւ իրիկուն, բայց տեղատարափ անձրեւը նպաստեց հանդարտութեան վե – րահաստատման :

Փողոցները մաքրուած են ար – դէն, վշաթելերը վերցուած : Պաշտօնա – կան տեղեկագրին համաձայն ձերբակալ – ուած էին վեց հարիւր հոգի, բայց մեծ մասով ազատ արձակուեցան :

Հեռագրի մը համաձայն գժգոհները այժմ ալ գործադուլներ կը պատրաստեն , պայքարը չարունակելու համար :

ԵՒ ԱՅԺՄ ԶՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ

Հիմա որ Ֆրանսա վաւերացուց Փարիզի համաձայնութիւնները , պատրաստու – թիւններ կը տեսնուին Զորսերու խորհր – դաժողովի մը հրաւիրելու համար : Բայց ամէնէն առաջ արեւմտեան երեք պետու – թիւնները պիտի խորհրդակցին, վուեթա – ցնելու համար ժողովը : Ֆրանսական կա – ռավարութիւնը արդէն գործի ձեռնարկած է, տարամտրութիւնները չօշափելու հա – մար :

Փարիզի համաձայնութեանց վաւերա – ցումէն քանի մը ժամ առաջ, Մ. Միու – թեան վարչապետը, մտաբեր Բուլկանին պատասխանելով Մոսկուայի հեռագրա – կան գործակալութեան թղթակցին, բաւ – եթ «խորհրդային կառավարութիւնը ինչ – պէս առաջ, այժմ ալ համաձայն է Զորս Մեծերու խորհրդաժողովի մը , և – եթէ այդպիսի ժողով մը կրնայ նպաստել մեղմացնելու համար միջազգային լար – ուած յարաբերութիւնները : Մ. Միու – թիւնը արդէն առաջարկած է մօտաւոր ա – պագայի մը մէջ հրաւիրել Զորսերու խորհրդաժողով մը, քննելու համար Ա – րեւարեւոյ հաշտութեան դաշնագիրը» :

Հաւանական է որ ժողովը գումարուի Սեպտեմբերի մէջ :

× Մտաբեր վկայութիւնով ճառ մը խօսե – լով յայտարարեց .— «Եթէ նոր պատե – րազմ մը պայթի, համաշխարհային քա – ղաքակրթութիւնը չէ որ պիտի կործանի, այլ զրամատիրական կարգուսարքը որ մաշած է արդէն» : Նախապէս Մոլոթով ալ նոյնիմաստ յայտարարութիւն մը ըրած էր :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ թերթերը կը գրեն թէ հրա – տանաձգութիւն մը տեղի ունեցած է կա – զմայի շրջանին մէջ, Իսրայէլացիներու եւ եգիպտացիներու միջեւ, տեւելով մէկ ժամ : Իսրայէլի վարչապետը իր մօտ հր – աւիրելով Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան դեսպանները յայտարարեց թէ կացութիւնը մեծապէս ծանրացած է :

ԱՆԳԱՐԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ սու – րբական օգնաւեր անցած են սահմանա – գլուխը եւ թէ կառավարութիւնը անմի – ջապէս բողոքագիր մը յանձնեց սուրիա – կան դեսպանատան :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 3 Ապրիլ ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր, Իսիի Խաղաքապետարանի սրահը

Ներկայ կ'ըլլայ Մուրատ քոյրը ՏԻԿԻՆ ՍՐԲՈՒՀԻ Խ.ԼՄԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին .— Պ. Տարանտալեան (*դաշնակ*), Մ. Պոլէէնս (*թաւ – ջութակ*), փոբրիկն Ներկարարեան (*ջութակ*), Տէտէեան (*ձեռնադաշնակ*) :

Մասնակցութեամբ ծանօթ երգիչ ԹԱՒՐ ՏԱԼԻ

Կ'երգեն .— Տիկ. Մառի Շարք Կառվարեցց, Օր. Մ. Մուրատեան եւ Մ. Պո – դոսեան, *կ'արտասանեն միւթեան երկու սոները* :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ .— *Առաջին անգամ ըլլալով դերասան ԱԻԵՏԻՍ ՄԻՍԻՐ – ԵԱՆ կը ներկայացնէ իր թարգմանութիւնը «ԶԱՓԻ ՎՐԱՑ ՇԻՆՈՒՄԱՏ ԱՄՈՒՍԻՆԸ»*

Կառավերգութիւն մէկ արար : Մասնակցութեամբ Օր. Հ. Խրտրշեանի եւ Օր. Սր. Թօփալեանի, *բեմի դեկավար եւ յուշարար* Բ. Հապէշեան :

Եւրոպական պար, օրքէսթը ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ : Հայկական երգերու բաժին, դեկա – վարութեամբ Թարխան ԴԱՐԵԳԻՆԻ : Ձոխ պիւֆէ

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի մասնա – ճիւղին կողմէ, մասնաճիւղին 30ամեակին առթիւ : Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 20·30ին, Օ Ֆուայէ տը լա սալ տէ Ֆէք :

Կը նախագահէ ընկերուհի Հ. ՄԻՔԱ – ՅԻԼԵԱՆ, կը խօսի ընկերուհի ՍԻՍԼԵԱՆ : Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը Քառէ սրճա – րանի վերնայարկը այս չորեքշաբթի դի – շեր : Դասախօսն է տիկին ԱՆՆԱ ԲՈՒ – ԴԱՂԵԱՆ : Նիւթը՝ Գ. Սունդուկեանի թա – տերական գրականութիւնը :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ս. Սահակ – Մեսրոպ Մայր եկեղեցի
Թամանակացոյց Ս. Զատկի

3 Ապրիլ, կիրակի Ծաղկազարդ, *Ս. Պա – տարագ , բազմաձայն երկսեռ խումբով, ժամը* 10, Դռնբացէք 4·30 :

5 Ապրիլ, Աւագ երեքշաբթի, Ցիշատակ Տառն Կուսանաց *ժամը* 4·30ին :

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց, *Նախատօնակ* 8·30ին :
Ս. Պատարագ 10ին :
Ոտնլուայլ արարողութիւն երկսեռ խումբով ժամը 4·30ին, *Խաչարումի ա – րարողութիւն ժամը* 7·30ին :

(Շար.)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ .— Շաբաթ եւ կիրակի օ – րերը աննախընթաց բազմութիւն մը հա – ւաքուած էր Փարիզի երկու մարզադաշ – տերուն մէջ : Շաբաթ օր ոստիկանութիւնը մասնաւոր միջոցներ ձեռք առած էր տե – ղաւորելու համար 62·000 հոգի Սթատ տը Քոլոմպի մէջ, ուր Ֆրանս – Կալլէս բըկպի (15) հանդիպումը տեղի կ'ունենար : «Հինգ ազգերու մարզաշարք»ի կարգին : Հակառակ իր ճիգերուն ,Ֆրանսան չկրցաւ պարտութեան մատնել Կալլէսի խումբը որ 11ի դէմ 16 կէտով պահեց իր առաջին տե – ղը, հինգ ազգերու գլուխը : Հանրապե – տութեան նախագահն ալ ներկայ էր մր – ցումին :

Կիրակի Փարք տէ Փրէնսի մէջ 45·000 հոգի կը դիտէին Ֆրանսական բաժակի մրցումներու չարքին Լիլ – Ռէնս հանդի – պումը (8րդ տը Ֆինալ), ուր այս վերջինը պարտուեցաւ մէկի դէմ 0ով :

Պասքէթ Պոլի մէջ Իտալիա յաղթեց Ֆը – րանսայի 56ի դէմ 64 կէտով :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Ոոհարար կամ խոհարարուհի մը օ – դափոխութեան կայանին համար : Պայ .. – մաններուն եւ մանրամասնութեանց հա – մար դիմել Տիկին Թադէոսեանի,
5, Rue Mayran, Paris (9)

ԽՆԶՈՅԳ ՓԵՏՐ· 18Ի ԱՌԹԻՒ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլէ Շրջ. վարչութիւնը կազմակերպած է խն – ջոյք մը, Ապրիլ 3ին կիրակի ժամը 15ին, *Ա.Հարոնեան ակումբի մէջ* , 26 Ռիւ տէ Քոնվալէսան) :

Կը հրաւիրուին բոլոր շրջաններու ըն – կերները , ընկերուհիները եւ համակիր – ները :

ՀԱՑ ՍՊԱՑԻՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանի դրաւումէն վերջ Հայ Սպա – ներու կարեւոր մաս մը անցաւ Պոլիս, ուր «Ճակատամարտ»ի թերթի պաշտպանութիւ – նը վայելեց , քանի որ անհեղակ էին տեղական լեզուներու, արհեստի : Բայց կամքը յաղթեց ի վերջոյ :

Այս սպաները 25 տարի առաջ հիմնեցին Հայաստանի Միութիւնը , համախմբուե – լով զօր· Կորկանօֆի շուրջ :

Կը ժօնուի ճաշով մը յառաջիկայ ուր – բաթ ժամը 20ին, *Սէրքլը Միլիթէռի մէջ :*

Պատուակալ նախագահութեամբ առող – ջապահական նախարար եւ Փարիզի քա – ղաքապետ ՊԻԵՐՆԱՐ ԼԱՖԷՅ :

Միութիւնը կը հրաւիրէ վիրաւորները մասնակցելու այս ժօնակատարութեան :

Արձանագրուիլ Պ. Ցակոբ Առաքելեանի մօտ՝ 20 Ռիւ Նիւմիժէէր Է Փոլի :

Ճաշագին 3000 Ֆրանք :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՍ

Վիէն .— Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Ու – դունեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց եղբօր եւ հօրեղբօր՝ ողբացեալ դերասան ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի մահ – ուան տարելիցին եւ Ուղունեան ընտանիքի ննջեցեալներուն համար պատարագ եւ հո – գեհանդիստ պիտի կատարուի այս կիրա – կի 3 Ապրիլ առաւօտեան ժամը 9ին, Սէն Մարթէնի եկեղեցին :

Կը հրաւիրուին իր յուշատետրը յարգող – ները :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 3 Ապրիլ ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր, Իսիի Խաղաքապետարանի սրահը

Ներկայ կ'ըլլայ Մուրատ քոյրը ՏԻԿԻՆ ՍՐԲՈՒՀԻ Խ.ԼՄԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին .— Պ. Տարանտալեան (*դաշնակ*), Մ. Պոլէէնս (*թաւ – ջութակ*), փոբրիկն Ներկարարեան (*ջութակ*), Տէտէեան (*ձեռնադաշնակ*) :

Մասնակցութեամբ ծանօթ երգիչ ԹԱՒՐ ՏԱԼԻ

Կ'երգեն .— Տիկ. Մառի Շարք Կառվարեցց, Օր. Մ. Մուրատեան եւ Մ. Պո – դոսեան, *կ'արտասանեն միւթեան երկու սոները* :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ .— *Առաջին անգամ ըլլալով դերասան ԱԻԵՏԻՍ ՄԻՍԻՐ – ԵԱՆ կը ներկայացնէ իր թարգմանութիւնը «ԶԱՓԻ ՎՐԱՑ ՇԻՆՈՒՄԱՏ ԱՄՈՒՍԻՆԸ»*

Կառավերգութիւն մէկ արար : Մասնակցութեամբ Օր. Հ. Խրտրշեանի եւ Օր. Սր. Թօփալեանի, *բեմի դեկավար եւ յուշարար* Բ. Հապէշեան :

Եւրոպական պար, օրքէսթը ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ : Հայկական երգերու բաժին, դեկա – վարութեամբ Թարխան ԴԱՐԵԳԻՆԻ : Ձոխ պիւֆէ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵՆԷՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը Քառէ սրճա – րանի վերնայարկը այս չորեքշաբթի դի – շեր : Դասախօսն է տիկին ԱՆՆԱ ԲՈՒ – ԴԱՂԵԱՆ : Նիւթը՝ Գ. Սունդուկեանի թա – տերական գրականութիւնը :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ս. Սահակ – Մեսրոպ Մայր եկեղեցի
Թամանակացոյց Ս. Զատկի

3 Ապրիլ, կիրակի Ծաղկազարդ, *Ս. Պա – տարագ , բազմաձայն երկսեռ խումբով, ժամը* 10, Դռնբացէք 4·30 :

5 Ապրիլ, Աւագ երեքշաբթի, Ցիշատակ Տառն Կուսանաց *ժամը* 4·30ին :

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց, *Նախատօնակ* 8·30ին :
Ս. Պատարագ 10ին :
Ոտնլուայլ արարողութիւն երկսեռ խումբով ժամը 4·30ին, *Խաչարումի ա – րարողութիւն ժամը* 7·30ին :

(Շար.)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱՌԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻ

ՔՍԱՆՉԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

	Թ. ՅԱՆԿ
Ափրիկեան գաղութէ մը (Յա – ռաջի միջոցաւ)	225·000
Հիւրմիւզեան (Նանթէր)	5·000
Թիրեաֆեան եւ Գէորգեան ընտանիքներ	2·000
Եր. Ձանկէօզեան	1·000
Ոմն	1·000
Տիկին Նոյեմի Մաթոսեան	1·000
Ոմն	500
Ոմն	500
Ոմն	500
Ոմն	200
Գումար	236·700
Նախորդ գումարը՝	406·600
Ընդհ. գումար	643·300

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Փարիզի մէջ կը տօնուի՝
ՄԱՅԻՍ 22ԻՆ
ժամը 14·30ին, Միւթիւալիթէի մէջ :

ԼԻՈՆ .— Այրլ Տիկին Մարի Խուպճան – եան եւ զաւակները, Այրլ Տիկին Շահնուր Նիկողոսեան, Հաճեան ընտանիք եւ զա – ւակները, Տէր եւ Տիկին Աւագեան (Կրե – նոպլը), Տէր եւ Տիկին Խուպճանեան Հայրապետ եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ· Խուպճանեան Մուրատ եւ զաւակները (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Վարագեան Մուրատ եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ա – լէքսանեան Պօղոս եւ զաւակները (Կրե – նոպլը), Այրլ Տիկին Նոյեմի Վարագ – եան, Տէր եւ Տիկին Գալուստեան եւ զա – ւակները (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Թագ – ուոր Մակարեան եւ զաւակները (Արժան – թին), Բենիկ Սիվրիհիսարեան եւ զաւակը (Ամէնք), Հայրապետ Սարաֆեան (Փա – րիզ), խոր կսկիծով կը ծանուցանեն դառ – նագին մահը՝ իրենց սիրելի մօտանոյն , հօր , քեռայրին եւ ազգականին

ԹՈՓՈՐ ԽՈՒՊՃԱՆԵԱՆի

որ տեղի ունեցաւ, 25 Մարտ, ուրբաթ օ – րը՝ իր բնակարանը 61 տարեկան հասա – կին, յետ երկարատեւ հիւանդութեան :

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, երեքշաբթի, 29 Մարտ, իր բը – նակարանը, ուրկէ մարմինը պիտի փո – խադրուի Ամընիւ Պէրթըլոյի , կիւթիէրի նոր գերեզմանատունը :

Մահագդ դրկուած չըլլալով, ներկայս իբր այդ նկատել :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԱՐԴԵՐԸ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵՆԷՆ
Ets. THOMLAC
16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4)
52, Rue de Chalon, Paris (12)
4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
10, Ave. de Gennevilliers, Villeneuve-la-Garenne
ՊԱՏԻ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԻՐՂԱՆԵՐԿ՝ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԻԹԻՒՆ
THOMLAC
Ձեր բնակարաններուն կուտայ գեղարուեստական հաճելի և ջերմ մթնոլորտ, իսկ ձեր պիւտճէին վրայ կը կատարէ խիստ կարեւոր խնայողութիւններ :

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՊՈՄՓՈՐ
Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼԻՒՌԻՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօվ
Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :
Բժիշկներու լսկ կարծիքով ԼՕՌԻՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (fluor)
ԱՐՏԱԴՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 30 ՄԱՐՏ MERCREDI 30 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7635 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3046

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԿՍԱՅՐԻ ՍՈՒՐ

•

Ամէն տեղ ալ ունինք զպրոցասարա սերունդ մը, ալրացած՝ օտար լեզունե – րու :

Բազմութիւն մը կը կազմեն անոնք որ ի վիճակի են տեսութիւններ պարզելու եւ տեսակէտներ պաշտպանելու իրենց քնա – կած երկիրներու լեզուներով, — Ֆրան – սերէն, անգլերէն, սպաներէն, պարսկե – րէն, արաբերէն կամ գերմաներէն :

Թանկագին առաւելութիւն մը՝ բաղդա– տելով նախընթաց սերունդներու հետ :

Առաւելութիւն մը, որ կ'ածի եւ կը ծա– ւալի չարունակ, բոլոր հայաչատ գա – ղութներուն մէջ :

Խնդիր է թէ ի՛նչպէս կ'օգտագործենք այս պաշարը, հանրային գործունէու – թեան տեսակէտով :

Առաջին Մեծ Պատերազմէն առաջ, Եւ – րոպայի, մասնաւորապէս Ֆրանսայի եւ Զուիցերիոյ մէջ ունէինք ուսանողական սերունդ մը որ կ'աշխատէր իր սորվածէն բաժին հանել ամէնուն :

Ան ունէր հիմնական սկզբունք մը, — ծառայել ժողովուրդին՝ երկրին մէջ, իսկ դուրսը՝ պաշտպանել անոր շահերը, օ – տար լեզուներով եւ իր ամբարած գիտու– թիւններով :

Պայմանները արմատապէս փոխուեցան, բացարձակօրէն նոր կացութեան մը առ – ջեւ դնելով մեզ :

Եւ այժմ սոխպուած ենք վերադնահա – տումներ կատարել, մասնագէտ եւ դործա– նու նոր ձեւեր փնտռել, որպէսզի կարե – նանք դիմաւորել օրուան պահանջները :

Այս նոր կացութեան մէջ, կարեւոր դեր մը կ'իյնայ նորահաս ուժերուն : Մանա – ւանդ անոնց որ օտար լեզուներու հետ , մշակած են հայագիտութիւնն ալ, իբրեւ լրացուցիչ մաս :

Ի՞նչ կը տեսնենք, իրականին մէջ, մեր ափերէն մինչեւ Միջին Արեւելք եւ Ամե– րիկա :

Նոյն սերունդէն բազմաթիւ չրջանա – ւարտներ իրենց լեզուագիտութիւնը կ'օդ – տագործեն ... ջուր պղտորելու համար :

Պարզապէս օտարալեզու հրատարակու– թեանց մէջ կը փոխադրեն մեր հանրային կեանքին բացասական երեւոյթները, կու– սակցական մոլեռանդութեամբ եւ եղբայ– րադաւ առելութեամբ :

Այս մարդանքը կատարեալ համաճա – րակի մը վերածուեցաւ Բ. աշխարհամար– տէն ետք, բոլոր հայաչատ դաղութներուն մէջ :

Եւ արդէն կազմուած է աղանդ մը, ո– րուն անդամները չեն կրնար դիշերը հան– դիստ քնանալ, եթէ օտարալեզու դրաբա– նութիւն մը կամ ցնդաբանութիւն մը չթխեն, պարբերաբար :

Այս տնաբոյս ասպետները իրենց դըլ – խուն մէջ ունին չար ոգիներ որոնք հում նիւթեր կը ճարեն, վերիվայր չջլե – լով ժամանակակից պատմութիւնը :

Այս առթիւ ալ չարաչար կը չահագործ – ծուի նուիրական բառ մը, Հայրենիք :

Տարեցներուն հետեւելով նորահասներն ալ կը փորձեն, օրինակ, հայրենիքի և հայ ժողովուրդին թշնամի ներկայացնել Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը: Այն ուժը որ հայ – րենիքի կորիզ մը ձգեց իրենց :

Աւելի յառաջ երթալով, ազատութեան եւ խաղաղութեան ալ թշնամի կը հռչա – կեն Դաշնակցութիւնը :

Այսպէս, լեզուագիտութիւնը դարձած է երկսայրի սուր մը, որ կրնայ ե'ւ բարիք ե'ւ չարիք պատճառել :

«Պրոգրեսիւ» կոչուած աղանդը չըմ – բռներ թէ արդահատելի կը դառնայ ոչ միայն հանրութեան, այլեւ օտարին առ– ջեւ, երբ կը փորձէ ցորեն քաղել որոմ ցանելով :

Ինչո՞ւ կը պղտորեն երիտասարդու – թեան միտքը եւ արիւնը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍԿՍԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻԼ ՁՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ԳՈՒՄԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

*

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՆ ԱԼ ՊԻՏԻ ՎԱՒԵՐԱՑՆԵՆ ԴԱՇՆԱԿԻՐՆԵՐԸ

Հիմա որ Ֆրանսայի Հանրապետութեան Խորհուրդը վաւերացուց Փարիզի համա – ձայնութիւնները, տենդագին պրպտու – նէութիւն մը կը տիրէ դիւանագիտական շրջանակներու մէջ: Արեւմտեան երեք մեծ պետութիւնները խորհրդակցութիւններ կը կատարեն, Ձորսերու ժողով մը հրա – ւիրելու համար :

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին Բչ. օրուան նիստին մէջ , արտաքին նախարարը , Սըր Էնթընի Իրըն հաստատեց թէ Մ.Նա– հանգները, Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա միջոցներ կը խորհին խորհրդաժողովի մը դումարման մասին, քանի որ լրացած է նախապէս դրուած պայմաններէն մին ,— Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացու – մը Ֆրանսայի կողմէ : Յարդ եօթը դի – նակիցներէն չորսը միայն — արեւմտեան Գերմանիա, Ֆրանսա, Իտալիա եւ Անգ – լիա — վաւերացուցած են այդ համաձայ– նութիւնները, բայց բրիտանական կառա– վարութիւնը վստահ է թէ Պելժիա, Հո – լանտա եւ Լիւքսէնպուրկ եւս պիտի վաւե– րացնեն մօտերս :

Պատասխանելով հարցումի մը, Իրըն կրկնեց .— Արդէն իսկ կը խորհրդակցինք մեր դաշնակիցներուն հետ, քայլ մը եւս յառաջ երթալու համար : Նախ պիտի չո– շափեն Մ. Միութեան արամադրութիւն – ները եւ եթէ արդիւնքը նպաստաւոր ըլ – լայ , արտաքին նախարարներու նոր խորհրդաժողովէ մը պիտի դումարուի : Իսկ եթէ այս խորհրդաժողովն ալ չօգո – դի, այն ատեն կարելի պիտի ըլլայ ժողո– վի հրաւիրել բուն վարչապետները , այս– ինքն դործել » «ամենաարագ ատիճանի վրայ», համաձայն Ջըրչիլի բանաճեւին դոր պարդեց 1953ի նչանաւոր ճառով :

Անգլիոյ ձախակողմեան հոսանքները կը կը պահանջեն օր առաջ բանակցիլ Մ. Մի– ութեան հետ, հրատապ հարցերու, մաս– նաւորապէս ջրածին ռումբի մասին: Կա – ռավարութիւնը ինքն ալ համաձայն է եւ ձեւեր կը փնտռէ, յուսալից եղրակացու – թեան մը չանգելու համար: Բայց, Լոն– տոնի մէջ ամէն բանէ առաջ կ'ուզեն որ Մ. Միութիւնը ապացուցանէ իր բարե – մտութիւնը, օրինակ՝ դիւրացնելով Աւբս– տրիոյ հաչտութեան դաշնագրին կնքու – մը: Այդ պարագային կը դիւրանայ գերմանական դաշնագրին կնքումը :

× Լուրի մը համաձայն, Աւստրիոյ վարչապետը, որ Մոսկուա հրաւիրուած է եւ լաւատես կ'երեւայ, պիտի առաջարկէ Ձորսերու նոր խորհրդաժողովը դումարել Վիէննայի մէջ: Լոնտոնի, Փարիզի , Մոսկուայի , Ուաչինկթընի եւ Մոսկուայի դեսպանները կանչուած են, Մ. Միու – թեան հրաւէրին առթիւ :

× Մ. Նահանգներու արտաքին նախա – րարութիւնն ալ կը հաստատէ թէ երեք Մեծերը խորհրդակցութիւններ կը կատա– րեն , Ձորսերու ժողով մը հրաւիրելու համար: Այս առթիւ հրատարակուած տե– ղեկութեանց համաձայն, երբ խորհրդա – ժողովը դումարուի, արեւմտեան Գերմա – նիան ալ պիտի հրաւիրուի , կարդ մը պարագաներու մէջ: Ուաչինկթընի մէջ ալ այն տեսակէտն ունին թէ նախ անհրա – ժեշտ է հրաւիրել արտաքին նախարար – ներու ժողով մը, յետոյ մտածել մնաց – եալի մասին :

Միեւնոյն ատեն կը յանուցուի թէ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը պի – տի պահանջէ ծերակոյտէն անյապաղ վա– ւերացնել Փարիզի համաձայնութիւնները,

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ՄԱՆԿԱԿԱՆ

Որքան կրցած եմ հետեւիլ, Հայաստանի բանաստեղծները յաճախ աւելի սիրուն գիտեր կ'ընեն ,երբ մանկական բանաս – տեղծութիւններ փորձեն, քան «սոցիոլո– գիական պրոբլեմ»ներ մշակած ատեն :

Այն ատեն, լեզուն եւ շարահիւսութիւնն ալ առուակի պէս կը հոսին, վճիտ եւ կարկաչուն :

Աչքի առջեւ ունիմ Գուրգէն Բորեանի « Հատընտիր »ը, տպուած՝ Երեւան, 1953ին:

Վերջին մասը կը պարունակէ շարք մը մանկական ոտանաւորներ ,— առաջինը ես , Դու, Նա: Իւրաքանչիւր տողը հազիւ երկու բառէ բաղկացած :

Երեք փոքրիկ — Ընկերներ ենք — Ու – րախ դուարթ — Երդում, վազում — Խա– ղում ենք մենք.— Եւ՛ ես եւ նա՛ — Եւ դու...

Ուրիշ պատկեր մը, «Նկարը »:—

Սա երկինք է — Կապուտակ. — Այս էլ ամպիկն է — Ճերմակ .— Այստեղ սար է. — Այնտեղ ձոր — Անդունդներով — Մութ ու խոր. — Այստեղ դաշտ է, — Այնտեղ՝ արտ — Եւ արօտներ — Ծաղ – կազարդ : — Իսկ սա տուն է — Սա՝ պարտէզ, — Այստեղ դեռն է — Փըփըր– դէդ — Վըրան վայտէ — Մի կամուրջ — Որ օրօրում է քամուց ...

Եւ դեռ ուրիշներ, մէկը միւսէն գեղե– ցիկ — «Իմ Ձին», «Ես եւ արձագանգը », « Ծիտը»: Եւ ահա Ծիծեռնակը .

Մեր փայտաչէն — Ցարկի տակ — Աղ– բում է մի — Ծիծեռնակ: — Ծիւ, ծիւ, ծիւ, ծիւ, — Ծիծեռնակ — Գարնան սի – րուն — Իմ թռչնակ :

Եւ տակաւին Եղեւնիը .—

Մեր տան դիմաց, մեծ պարտիզում Եղեւնի ծառն է կանգնած. Նա միշտ ուրախ երգ է ասում , Թեւերն ապատ տարածած : Գարունը գայ՝ կանաչ է նա, Ամառ, աշուն՝ կենապից . Իսկ թէ դաժան ձմեռն էլ գայ, Նա վախ չունի նըրանից : Թէ ձիւն էլ տեղայ առատ , Ծածկի անտառ, դաշտ ու լեռ , Նա միշտ հպարտ, կանաչազարդ , Ցրտին, բքին անտարբեր :

Կրնայի դեռ յիշել Գետակը, Քամին , Անձրեւը, Ծոյլ Փիսօն, Իմ ստուերը , Ծառերի Օրօրը, Իմ մայրիկը, Մանկական երկաթուղին, Փայտահատը, Եւայլն: Բո– լորն ալ միեւնոյն ատեն իրագիտական դասեր: Մատչելի եւ հրահանգիչ՝ մա – նուկներու համար:

Կան ուրիշ բանաստեղծներ ալ որոնք գրականութեան նոյն ճիւղը կը մշակեն յաջողութեամբ :

Նկիզ Ապեր համեստ ածու մը բացած էր: Արդէն ծաղկաստան մը կազմուած է, ճոխ եւ դալարագեղ :

Վ.Ա.Էֆ

ՊՂՏՈՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

•

ԹՈՒՐՔԻԱ. ՆՈՐ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՈՒՂՂԵՑ ՍՈՒՐԻՈՅ

«Լը Մոնտ»ի Անգարայի թղթակիցը կը հետադրէ թէ Թրքական կառավարութիւ – նը նոր յայտարարութիւն մը հրատարա – կեց , որով բոլորովին Սուրիոյ վրայ կը ձգէ յարաբերութեանց լարման պատաս – խանատուութիւնը: Յայտարարութիւնը կը բացատրէ թէ Սուրիոյ քաղաքականու– թիւնը խոր փոփոխութիւն մը կրեց Փա– րիզ էլ Մուրիի դահլիճին հրաժարու – մէն ետք: Ցետոյ ոչ–բարեկամական ա – րարք մը կը նկատէ ժողովի մը հաւճեղ դումարումը Գահիրէի մէջ, Թուրքեւի – րաքեան դաշինքին կնքումէն անմիջապէս ետք: Եւ վերջապէս յիշելով սուրիական մամուլին թշնամական հրատարակու – թիւնները, յայտարարութիւնը դիտել կու տայ.

1. Թուրքեւիրաքեան դաշինքը նկատի ու– նի ամէն նախայարձակում, ո՛ր կողմէն ալ դայ, մէջն ըլլալով Իսրայէլը: Արաբա– կան պաշտպանութեան դաշինքն ալ մի – եւնոյն մտահոդութեամբ կազմուած է: Անհրաժեշտ է երրորդ համաձայնութիւն մը «եդիպտոս, Արաբիա, Սուրիա):

2. Պաշտպանութեան միջոցները միայն անդամակից երկիրներուն տահմանափակել եւ մերժել զօրաւոր պետութեանց աջակ– ցութիւնը՝ կը նշանակէ անկարողութեան դատապարտել նոր դինակցութիւնը:

3. Սուրիոյ պաշտպանութիւնը աւելի® լաւ կ'ապահովուի հեռաւոր Եդիպտոսի քան Թուրքիոյ միջոցաւ, որ հասարակաց

փութացնելու համար արեւմտեան Գեր – մանիոյ վերազինումը: Կը կարծուի թէ ծերակոյտին արտաքին յարաբերութեանց յանձնաժողովը վաւերացումը պիտի կա – տարէ հինդշաբթի օր, իսկ Ծերակոյտը՝ ուրբաթ կամ շաբաթ, Զատկի արձակուր– դէն առաջ :

× Փարիզի համաձայնութեանց վաւե – րացման չնորհիւ, կը յուսացուի Սարի մասին նախատեսուած հանրաքուէն կա – տարել յառաջիկայ սեպտեմբերին :

տահմանազլուխ մը ունի ընդարձակ տա – րածութեամբ եւ որ միշտ Սուրիոյ անկա– խութիւնը ուզած է:

Անդարայի մէջ այն կարծիքն ունին թէ Սուրիան օդուտներուն առաջին պատեհու – թիւնէն, ատորագրելու համար դաշինք մը որ յայտնապէս ուղղուած է Թուրքիոյ դէմ: Անդարայի յայտարարութիւնը կ'ազ– դարարէ այս առթիւ. «Երկար տեւեց այս խաղը: Եթէ Սուրիոյ կառավարութիւնը անկախութեան եւ գերիշխանութեան ի – րաւունք ընելով ժողովուրդը արկածա – խնդրութեան առաջնորդել կը հասկնայ, պարտաւոր է հաչիւ տալ անոր, իր դրա– գիններուն եւ բոլոր խաղաղասէր ազգե – րուն»:

× Կիրակի օր Թուրքիա կը դանդատէր թէ սուրիական օդանաւեր սաւառնած են Թրքական հողին վրայ: Յաջորդ օրը Սուրիոյ կառավարութիւնը ինք բողոքեց թէ Թրքական օդանաւեր երեւցած են սու– րիական հողին վրայ: Այս բողոքագրին համաձայն, որ յանձնուած է Դամասկո– սի դեսպանին, Թրքական օդանաւեր չորս անդամ բռնաբարած են Սուրիոյ օդային տարածութիւնը, անցեալ չաբթուան ըն– թացքին: Սուրիոյ օդանաւային սպայա– կոյտին պետը հերքելով Թուրքիոյ ամ – բաստանութիւնը, կ'ըսէ. «Երկար ատենէ ի վեր սուրիական որեւէ օդանաւ տեղէն չէ չարժած հիւսիսային չրջանի օդակա – յանէն: Բայց Թրքական երկու օդանաւեր Թուիչքներ կատարած են Սուրիոյ սահ – մանին վրայ»:

Սուրիոյ Թերթերը դիտել կուտան թէ Թուրքիա պատրուակներ կը փնտռէ, որ – դարացնելու համար իր դինուորական համախմբումները Սուրիոյ սահմանին վրայ:

× Ուաչինկթընի լիբանանեան դեսպա – նը, Շարլ Մալիք, որ այժմ Պաղտատ կը գտնուի, հետեւեալ յայտարարութիւնն ը– րաւ Ֆրանսական գործակալութեան . — Մասնաւորապէս ազդուած եմ Իրաքի նիւ– թական ահագին հարստութիւններէն, ո – րոնք քարիւղի եկամուտներուն իմաստուն գործածութեամբ կրնան տասը տարիէն Մօտաւոր Արեւելքի ամէնէն կարեւոր եր – կիրը դարձնել Իրաքը»:

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՄԷԿԸ ՄԻՒՍԷՆ ՊԵՐՃԱՒՕՍ

●

× Ամերիկան 125 միլիառ ֆրանք կը ծրագրէ հարաւային Սպանիոյ մէջ հրա–կայական օդակայաններու շինութեան համար: Բայց որովհետեւ շինութիւնները պէտք եղած արագութեամբ չեն ընթանար Ուոշինկթընը որոշած է աւելի՛ մօտէն հսկել աշխատանքներուն վրայ: Պատասխանատու ընկերութիւնները խոստացած են ամէն ինչ վերջացնել 1956 Սեպտեմբերին:

Կը յիշեցնենք թէ այս օդակայանները պիտի ըլլան դուա ամերիկեան, որովհե–տեւ կը ստեղծուին սպանեւամերիկեան համաձայնութեամբ միայն: Արդարեւ, Սպանիան մաս չի կազմեր ՀԱԿին (Հիւս. Ատլանտեանի դաշինք) եւ ուրեմն կը մնայ եւրոպական պաշտպանութեան գան–կին լուսանցքին վրայ: Ուշագրաւ է ամե–րիկեան ապայակոյին փութկոտութիւնը՝ ռազմական այս շինութեանց մասին:

× Ուրիշ դժուարութիւններ՝ Անգարա–յի հետ ալ: Ուշինկթընէն նոր առաջարկ – ներ եւ պահանջներ ներկայացուցած է Թուրքիոյ տնտեսական եւ ելմտական կա–յութիւնը բարւոքելու համար: Ամերիկա–ցիք պատրաստ են բարձրացնելու վարկե–րու գումարը, պայմանաւ որ գործառնու–թիւնները ենթարկուին իրենց ուղղակի հակակշռին: Բայց ինչպէս կ'երեւայ Ան–գարա մերժած էընդունիլ պայմանաւորեալ օժանդակութիւն: Միւս նոյն պատմու – թիւնը: Որքա՞ն տամ որ «այոքան» առ – նեմ ...

× — ՄԱԿի զեկոյցը քարիւղի վաճառ – ման մասին՝ տաղնապի մատնեց ամերիկ–եան նաւթային ընկերութիւնները: Ա՛ր – գարեւ, հրապարակուած թիւերէն երեւան կուգայ որ այդ ընկերութիւնները չատ աւելի քիներով կը ծախեն Մէջին Արեւելքի հում քարիւղը Եւրոպական երկիրներուն:

Այս իրողութիւնը կարելի է հաստատել Ֆրանսայի մէջ ալ, ինչպէս դիտել կուտան կարգ մը թերթեր: Կառավարութիւնը — որ հեղուկ մազութի (ֆիւըլ) թոնին վրայ դրած էր 400 ֆրանքի տուրք մը, որպէսզի հանքածուխի վաճառումը պաշտպանէ ֆրանսական արտադրու – թիւն, — ստիպուեցաւ քանի մը օր առաջ վերցնել այդ տուրքը որովհետեւ մա – զութի թոնը երեք հարիւր ֆրանք բարձ – րացած էր:

Քարիւղի ընկերութիւնները փորձեցին հրատարակել չատ մանր զեկոյցը: Թէ ո՞ւր կը–նայ յանգիլ քարիւղ — հանքածուխ — համագրեալ քարիւղ (առաւելաբար գեր – մանական պատրաստութիւնը) մրցակցու – թիւնը, անշուշտ կընայ աղդել դիւանա – գործական յարաբերութեանց վրայ:

× — Ուրիշ խնդիր մը, միշտ քարիւղի կապակցութեամբ, որ անշուշտ կ'օդակուի վերը յիշուած կացութեան: Իրաքի մէջ անտեսական ուշագրաւ բարւոքում մը կը դուգադիպի Թուրքիւիրաքեան գաշնա – գրին առորագրութեան: Իրաքի վարչա – պետ Նուրի Սաիտ յայտնած է էնթըքի Իսլինի, որ Պաղտատ գացած էր վերջերս, թէ Իրաքը գիւրաւ պիտի կրնայ հոգալ Անգարա — Պաղտատ ռազմական գաշնա–գրին նոր ծախքերը: «Իրաք Փեթրոլիւմ Քըմփընի»ի հետ առորագրուած համա – ձայնութեանէն ետք Քէրքուկի արտադրու–թիւնը կը բարձրանայ տարեկան վեց մի – լիոն թոնէն (1951), 30 միլիոն թոնի 1954ին... Եւ դուգահեռաբար՝ պետական եկամուտը քարիւղի աղբիւրէն, կը հասնի տարեկան վաթսուն միլիառ ֆրանքի: Այնպէս որ Պաղտատ որ 1950ին չորս մի–լիառ վեց հարիւր միլիոն ֆրանքի փոխա–ռութիւն մը խնդրած էր Միջազգային Դրամատունէն, հիմա կը զոհանայ այդ դումարին կէսով: Քարիւղ եւ դիւանա – գիտութիւն: Պատճառ ու արդիւնք: Բայց ո՞ր մէկը միւսին ...

× — Լոնտոն հետզհետէ աւելի կը հա–մոզուի թէ կարելի չէ յուսալ փեքին – Մոսկուա խզում մը: Գոնէ դեռ երկար ժամանակ: Եսած էինք այստեղ թէ առա–ջին յուսախաբութիւնը ունեցած էր Զին–եւխորհրդային ռազմական դաշնագրին առթիւ: Ետսած էինք Ալմա – Աթայի մա–սին, իբրեւ արեւելեան ճակատին ռազմա–կան կեդրոնը՝ Ասիոյ մէջ: Եսած էինք նաեւ թէ Ալմա – Աթան իր դիրքով պիտի դառնայ միեւնոյն ատեն ռազմագիտական երկաթուղիներու կարեւոր հանդոյց մը: Երկու կողմէն յանձն առած էին չինել եր–կաթուղիներու կարեւոր ցանց մը: Եւ ա–հա նորութիւնը — կ'երեւայ թէ ծրա – գրուած չինութիւնները բաւարար չեն նկատուիր, քանի որ Բուլկանին – Խրուշ–չեւ եւ Մաօ Ցէ Թունկ – Շու ան Լէյ բա – նակցութեանց արդիւնքով Փէքին յանձն կ'առնէ չինել նոր երկաթուղիներ, 3000 քիլօ. երկայնութեամբ «աւելի սերտօրէն կապելու համար Չինաստանը ասիական խորհրդային հանրապետութիւններուն»: Ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ երկու համայ–նավար պետութեանց գործակցութիւնը չատ սերտ է, քաղաքական, ռազմագիտա–կան, թէ տնտեսական գետնի վրայ, եւ թէ ծրագրուած է ան, երկար ատեն պա–տելու մտադրութեամբ: Մէնշոյ ատեն կը հաստատէ թէ Ալպիոնի դասական «քաջճնել տիրելու համար»ը, այս անգամ լուրջ դժուարութեանց կը բախի:

× — Ֆրանսայի մէջ 1954ին լոյս տե–սած են 12,179 դիրքեր, Ֆրանսերէն լեզ–ուով: Անցեալ տարուան վրայ՝ 828 հատ աւելի: Համեմատելով միւս ճիւղերուն, հրատարակուած են մանաւանդ գրա–կան գործեր (3634): Այսինքն՝ ամէն օր տասը գրական երկ, մէջին հաշուով: Բայց այս վերջին լուրը, արդէն ուրիշ բան է: Անշուշտ հասկցողին համար:

Ա. Վ–Ա.

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷ՛Ք ՑԱՌԱՋԸ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆԻ ՄԵՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ

Դ.

Մեր քիմիաբանութեան ուսուցիչը՝ ԿԱ–ՐԱՊԵՏ ԽԻՒՐՔՃԵԱՆ, անվնաս մարդ մըն էր: Միջահասակ, բաւական լեցուն եւ ցանցառ մազերով: Փոքր տարիքէն եկած փարիզ, լուրջ կրթութիւն մը ստացած եւ վերադարձած էր Պոլիս:

Զոր եւ հանդարտ ձայնով մը կը դասա–խօսէր քիմիաբանութիւնը, կարծես յոգ – նութեան մը տաժանքը խնայելու համար: Կը սիրէր տղոց քիմէն բռնել, բայց այս ալ ընտրութեան հարց մըն էր, որովհետեւ առհասարակ նախասիրութիւնը կ'երթար այն աշակերտներուն, որոնք կը խոստա – փէին իրեն երեւիլ ...

Բնածխային թթու, բորակային թթու, ծծմբաջրային թթու, որմէ կ'արտահոսէր հոտած հաւկիթի բոյր···: Էհ, չիտակն ը–սելով, ասիկա բնաւ չէր յարմարեր մեր ճաշակին:

Վերջապէս, կրնա՞ք ըսել թէ Քիւրք–ճեան չոր մարդ էր· բնաւ երբեք··· լե – գունիս պիտի չորնար: Բաւական տաղտ – կալի էր սա քիմիաբանութեան դասը, ու մեր չարաճճի վարժապետը կիզիչ փափա–քը կը ղգար տղոց մռութին բռնելով թաթխելու··· բուրումնաւէտ թթուներ – ուն մէջ, քիչ մը դբօսնելու անմեղ դիտա–ւորութեամբ:

Պայծառ լուսնի ասպետին դերը աւելի համապիչ է քան քիթը կախ վարժապետին: Զարմանալի թող չերեւայ, ուրեմն, որ կարապետ Քիւրքճեան փայլուն ամուս – նութիւն մը կնքեց եւ սրընթաց բարձրա – ցաւ Պոլսոյ Մխիթարեան Լիսէի տեսչու – թեան:

ՓՐՕՖ. ԱՒԱԳԵԼ ՋԱՔՐԵԱՆ, կանու – խէն բարձրագոյն կրթութիւն ստացած Փարիզի մէջ, անշուշտ աւելի մաքրա – կրօն քիմիկոս մըն էր: Սպիտակ վերար – կուն կռնակն ի վար, ձեռքը բռնած տար–րալուծական սրուակները, նեռի մը պէս կը խոյանար աշխատանոցէն ներս եւ վերի կարգերուն կը սորվեցնէր գործնական քիմիաբանութիւն:

Դամասկոս ծնած էր, — հայրն էր որ աշխարհ եկած էր Մուշի մէջ, — բայց Զա–քրեան իր երակներուն մէջէն կը զգար կայծկլաւումը Մամիկոնեանի արեան: Շատ մը պետական դէմքեր ունեցած էր իրրեւ աշակերտ, պաշտօնակից եղած էր Փրօֆ. Ֆուատ Քէօփրիւլիի, Պոլսոյ հա – մալսարանին մէջ, այլ սակայն մեծ հայ – րենասէրը արհամարհեց ամէն դիրք, հա–րստութիւն, փառք ու պատիւ, դարձաւ աշխատանքը առեւանդուած հայորդինե – րուն:

Զուարթ մարդ էր եւ կուշտ ու կուռ խնդաց, երբ Մշեցի աշակերտ մը կեղրո – նականցիներու մէկ հաւաքոյթին պատմեց հին դրուագ մը, որ կը վերակոչէր վենքը խաղի բերելու իրենց մտադրութիւնը:

— Զաքրեանը դիւրին դիւրին «տոլմա» կլլողներէն չէ, պոռացած էր տղոց երե – սին ողբացեալ ուսուցչապետը:

Բնաւ իրմէ դաս չէի առած, բայց վեր–ջին տարեգլխին իր չնորհաւորութիւններն ուտացայ, Կեդրոնականի մէջ, տրուած ներկայացման մը առթիւ:

Հոս, Սէնի ափերուն վրայ, պատեհու – թիւն ունեցայ խորապէս ճանչնալու իր նկարագիրը: Հակառակ բոլոր յուսախա–բութիւններուն եւ դառնութիւններուն, իր սրտի մեծութիւնը անհատնելի էր, այս տպականուած աշխարհին մէջ:

Մտադրած էր դրի առնել իր յուշերը: Ատեն ատեն կը բանար փոքրիկ պայուսակ մը, մէջէն դուրս կը բերէր հայերէն, ֆրանսերէն ու անգլիերէն վաւերագրեր եւ ցոյց կուտար երկիւղածօրէն: Ամէն կեր – պով կը քաջալերէի գինքը, նոյնիսկ ներ – կայացուցի յատակագիծը ապագայ յու – շամատեանին եւ օգնեցի իրեն որ կարգ մը մասեր կարգի դնէ, բայց Զաքրեան մին–չեւ հոգը վարանեցաւ: Զեմ գիտեր թէ բախտը պիտի ունենա՞մ իրագործելու մեծ բարեկամիս վերջին կամքը:

Հելլէն կառավարութիւնը իրեն չնոր – հած էր Ս. Գէորգի պատուանշանը, իսկ Ֆրանսայի կրթական նախարարութիւնը «Պատուոյ լեգէոնի» եւ «Օֆիսիէ ա'Ակա–տեմի»ի կարգերը, գիտական իր արդիւ–նաւէտ աշխատանքներուն համար: Բազ – մաւաստակ գիտնականը, կամաւոր աս – պետը որբերուն, յեղակարծօրէն մեզի սուզի պիտի մատնէր այն պահուն, երբ որոշած էինք պանծացնել իր ազգանուէր գործունէութիւնը:

Դասինեպատիկ մը աւելի կ'արժէ ան – չուշ Սորպոնի հեղինակաւոր դէմքերէն Փրօֆ. Հիւպէրի վերջին խօսքերը իր դա–դաղին վրայ.— Սիրելի Հայեր, դուք չէք կրնար երեւակայել թէ ինչ մեծ գիտնա – կան հայրենակիցի մը կը կորսնցնէք, որ եզական է ամբողջ աշխարհի մէջ:

Մեր երաժշտութեան ուսուցիչը՝ Գրի – գոր Սիրինեան (Միրզայեանց), արտակարգ դէմք մըն էր բառին բովանդակ առումով: Ոչ միայն լրացուցած էր Փեթրոկրատի եր–աժշտանոցը, այլ աշակերտած էր վեր – ման վարպետներու եւ Ռիմսքի – Կորսա – քովի:

Բաւական հասակաւոր էր, մացառի պէս ցցուն եւ յորդառատ մազեր ունէր, մանր, այլ կայծկլտուն աչքեր, Հայաստան – եան չոր ու երկար դէմքի մը վրայ:

Հայաստանի խորհրդայնացման օրե – րուն, Պաղտատ անցած էր իր բազմանդամ ընտանիքով եւ հոնկէց Սուրիոյ ճամբով չունչն առած Պոլիս: Մեզի համար նշա – նաւոր անձնաւորութիւն մըն էր, հետեւաբար զո–ւած ծիծաղով մըն էր որ դիմաւորե – ցինք այս թափթփած վարժապետը, որ կուգար յաջորդել Ցովհ. Մեհրաբեանի:

Ռուսահայ երաժշտագէտէն առաջ, ա – սուլի պէս եկած անցած էր Կոմիտասի աներէն Վարդան Սարգիսեանը: Նիհա – րակազմ, մուխ ակնոցներով, այս հա – մակրելի երիտասարդը չատ անուշ յիշա – տակ մը պիտի թողուր մեր վրայ:

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

Այն ատեն խօսեցանք վալիին՝ Տէլեմաքից առնուած ահաւոր կաշառքների մասին եւ մի մասը կարողացանք ետ առնել:

Տէլեմաքը, ողջ էր մինչեւ 1914ի հա – մաշխարհային սկիզբը: Բայց, աւաղ, նա էլ թրքական անողոք մոլոքին զոհ գնաց:

*
**

Բանտարկուած նաւավարին պատմած – ները մեր Արմենակի կողմէ մեզ հաղոր – դուելէն յետոյ, մեզ մածուն եւ սեր բե – րած էին: Ընթրեցինք եւ պառկեցինք:

Դուրսը չուները կը հաչէին: Իսկ մեր պահապանները կը հսկէին փայլող աստ – ղերի տակ եւ պարզ լուանի լոյսով:

Հետեւեալ օրն էլ անցաւ առանց միջա – դէպի:

Այստեղ Անդրանիկ Լէդբի ցոյցը չհըկ – նեց, որովհետեւ Մուրատ խնդրեց, որ ցուցամոլութիւններէ հեռու մնանք: Անդ–րանիկ թէեւ մի քիչ վշտացաւ նրա այդ խօսքերից, բայց նա էլ իրաւացի գտաւ եղած նկատողութիւնը:

Այս անգամ դիւղացիները իրենք սկսան ելեւմուտ անել մեր կեցած տան մէջ: Կ'ուզէին տեսնել Անդրանիկը: Նրա անու – նը այդ օրերին կը հնչէր լեռնէ լեռ: Իսկ մենք որպէս մոլորակներ, կը դառնայինք նրա չուրջը:

Անդրանիկը՝ ինքն էլ կը զգար, որ, այն, ինչ որ կը հիւսէին իր անուան չուրջ, չափազանցութիւն եւ չռայլութիւն էր, բայց որպէս մարդկային էակ կը տանէր:

Աբեւմուտին մենք պատրաստ էինք մեկնելու: Վալատներն եկան, եւ մենք ուղեւորուեցինք դէպի զըմզըմ քարայրը, ուր պիտի տեսնէինք Մհերի պատմական դուռը: Հոդ պահուած էր Սասնոյ Մհե–րը:

Երբ մի օր «երկրի վրայ, յորենի հա – տիկները սիսեռի չափ մեծ լինէին» այդ նշանաւոր Դուռը պիտի բացուէր, իր նը – շանաւոր թուրը ձեռքին, Քուռկիկ Ջալա–լին տակին դուրս պիտի գար եւ վանէր թշնամին մեր Հայաստանից»:

Ժողովուրդը այդպէս կը պատմէր, եւ չատերը կը դնային այդ Դրան մօտ իրենց երեսները կը քսէին, որպէսզի Մհերը գար եւ իրենց ազատէր թուրքի անարգ լուծից:

Ալէան ու Պօղոսը ընկերների հետ խօ – սած էին, որ պիտի սպասէին Մհերի Դը–րան մօտերը: Որոշեալ ժամին հոն հա – սանք, ուր գտանք ընկերները:

Առանց աղմուկի խումբը բաժնուեց չորս մասի:

Ամէն մի վաչատ ընկեր առաջնորդեց իր մասը՝ ապահով ճանապարհներով դէպի նշանակուած տուները:

Նախապէս ամէն մէկից ձեռք առնուած էր որ ուեւէ բան չպատահի: Բոլորիս փա – փաքն էր այդ: Մեր խումբը տեղաւորուեց Քէնտիրճի փողոցի մէկ գտնուած Ոստի – կան Մուտուրլի տունը:

Մեր տեղը ամէնից ապահովը կ'երեւէր: Ո՞վ կը կասկածէր ոստիկանի տանը վրայ, եթէ ինքը՝ այդ ոստիկանը լուր չտար:

Ինձ հետ էին Առաքել Աղան, Մոկայի Գրիգորը, Կծուակցի Աբրօն եւ ուրիշներ: Խումբի մեր մասը՝ 16 հայդուկներից էր բաղկացած:

Երբ այդ տունը հասանք, պատրաստ գտանք մեզ համար նախաճաշը: Ինչպէս նաեւ ամէն մէկիս համար հարիւրից աւել փամփուշտներ, տուփերի մէջ դրուած:

Կերանք, խմեցինք եւ փառք տուինք Դաշնակցութեան:

Փամփուշտները բաժանեցի տղաներին:

Մղկային ասաց.

Ալ հիմա մեզ աշխարհը չէ կարող յաղ–թել: Դաշնակցութեան ռազմամթերքի հանքը հոս է: Երբ Փէտային առատ փամ–փուշտ ունի, այլեւս ոչ մէկին զլուխ չի ծռի, եթէ նոյնիսկ իր դիմացն ըլլայ ամ – բողջ Օսմանեան բանակը:

Նա չատ ուրախ էր: Ասում էր որ ծի – ծաղը կը վանէ տրտմութիւնը: Այդ օրը՝ բոլորս միասին որոշեցինք՝ որ այլեւս յո–ռետես բաների մասին չմտածենք: Երբ մանաւանդ կը գտնուէինք Վանի մէջ, որ տարիներ չարունակ մտածել եւ բաղձացել էինք տեսնել:

Ճիշդ էր որ այժմ նրա տէրը չէինք, բայց մեծ յոյսեր ունէինք եւ որոշած էինք գինքը վար չդնել, մինչեւ որ նրա տէրը դառնայինք:

Փամփուշտների բաժանումից յետոյ, տղաները լեցուցին նրանց իրենց փամփչ–տակալների մէջ, մաքրեցին իրենց հրա – ցանները, ոմանք սկսեցին դիրք, թերթ կարդալ, ոմանք էլ յօրանջելով սկսան քնանալ:

Դուրսէն նամակ ստացանք, որ երեկոյ–եան ես եւ Աղան ներկայ պիտի լինէինք կեդր. կոմիտէի մէկ ժողովին:

Ընթրիքից յետոյ, մի տեղացի առաջ – նորդի ուղեկցութեամբ, մի քանի գին – ուորներով այդիների պատերի վրայից ցատքելով հասանք ժողովատեղին:

Վանի այդիները լաւ յարմարութիւններ ունէին փոխադրութիւնների համար: Այդ այդիներու միջոցով կարելի էր քաղաքի ուեւէ մէկ ծայրից դուրս գալ՝ առանց նը–կատուելու: Նեղ փողոցները միայն կը դա–տէին մէկ այդին՝ միւսէն, այն էլ տաս – նեակ այդիներ անցնելէ յետոյ:

Վան օրհնուած քաղաք է: Օժտուած էր ամէն յարմարութիւններով, թէ պահուե–լու եւ թէ կռուելու համար:

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

Սիւնին հիւանդ էր, կրիպ, ճահճատենդ ու թանչք ունէր, բայց առանց հանդիսաւոր կը դասաւանդէր զարմանալի կորովով մը։

Առաջին պահէն, այս լեզուանի եւ մանկավարժ երաժշտագէտը սիրելի դարձաւ մեզ բոլորիս։ Դրասախտակին վրայ կա – ւիճի թեթեւ հպումով մը կամ նշած քանի մը թիւերով, մեզի ձայնանիշ եւ եղանակ սորվեցնելու իր պարզ, դիւրըմբռնելի եւ ինքնայատուկ մեթոտը զարմանքի միայն արժանի էր ։

Գ. Սիւնին չատ ալ չէր խրաչեր կար – միրներէն։ Անգամ մը, երբ խօսքը կը դառնար Վահան Տէրեանի վրայ, աչա – կերտներէն մէկը լսաւ թէ «բոլշեւիկ է երիտասարդ բանաստեղծը »։

— Ախը, բոլշեւիկ կամ չովինիստ, ինչ զահրումար կ'ուզի թող լինի, խօմ նա մարդկանց չի ուտի ...

Պոլսոյ մէջ, վարպետին ամէնէն փայ – լուն գործը եղաւ «Սքեթինկ»ի թատրոնի իր հոյակապ երգահանդէսը, Խայեան եւ կեդրոնական վարժարաններու խառն ա – կեդրոնական վարժարաններու խառն ա – չակերտներով, որոնց կ'ընկերակցէր բաղ – մերանդ նուագախումբ մը։ Վեցամսեայ երկար, ամառուչ պատրաստութիւն մը հարկ եղաւ ասոր համար։ Շաբաթը եր – կու անգամ, Ղալաթիայէն մինչեւ Թաք – սիմի բարձունքը կ'ելլէինք, Խայեանի ա – չակերտուհիներուն հետ փորձ կատարե – լու համար։ Գ. Սիւնի իր մարած, այլ զօրեղ ձայնով կը տիրապետէր այս պատ – կառելի բազմութեան։ Իր ղէմքի իւրա – քանչիւր կծկումը պատկեր մը, «մաժոր կամմա» մըն էր, ինչպէս այնքան յաճախ կը սիրէր կրկնել։ Երբեմն չատ կը բար – կանար, կը պոռար, կը զոռար ·

— Զահրումար, այ էս սխալը գցողին վիզը կոտրի ...

Արտակարգ լսողութիւն ունէր։ Կիրակի մը, կը յիշեմ, ընդհ. փորձի համար էր – սայեան գացած էինք։ Վարպետը նստած էր երգեհոնին առջեւ, մէկ ձեռքով կը նը – ւադէր, իսկ միւսովը չափ կուտար, կի – սովին աշակերտներուն կողմը դարձած ։ Յանկարծ ընդհատեց նուագը եւ վեր թը – ռաւ տեղէն։ Ոչորս սխալ մը սպրդած էր։ Ձայներու աներեւակայելի բաղակցու – թեան մէջ, սակայն, ան կրցած էր ճշդել անոր հեղինակը, նուագախումբի անդամ – ներէն մէկը, պարաւանքի տարափ մը տեղացնելու համար անոր գլխին ։

Սիւնին հետամուտ էր բառերու իմաս – տին համեմատ ոգի, եղանակ դնել երգին մէջ։ Հակառակ իր եւրոպական երաժշ – տական դաստիարակութեան, աւելի մօտ էր Արեւելքի քան Արեւմուտքի։ Իր բոլոր հեղինակութիւններուն մէջ, վարպետը կը ցուցաբերէր մասնաւոր հակում մը դէպի պարզական երաժշտութիւնը, որուն լա – ւագոյն «մոթիֆ»ները իւրացուցած էր ։

« Սքեթինկ»ի երաժշտահանդէսը ճշմա – րիտ յաղթանակ մը եղաւ վարպետին հա – մար։ Այդ օրը ի միջի այլոց երգեցինք « Արիք Հայկազունք»ը, «Սիրուն Աստ – ղիկը» եւ իր ամէնէն տարածուած սիրեր – գը,—«Սարերի հովին մեռնիմ»ը ։ Բայց Սիւնիի դլուխ գործոցը՝ «Սիփանայ քա – ջեր», լեռն ի վար գրեթէ տուող անվերջ հայդուկներու մրրկայոյզ խոյանքով, վրէժիանդրական «լօ, լօ»ներով եւ մար – տագոռ կանչերով, իսկական պատերազմ մը եղաւ ...

Գաղթի տարիներուն՝ Գրիգոր Սիւնին անցաւ Պուլկարիա, իսկ անկէ ալ Ամերի – կա։ Հոն՝ աննկուն կորովով մը շարունա – կեց իր արուեստագէտի առաքելութիւնը, թատրոններու, ցուցահանդէսներու եւ մանաւանդ ձայնասփիւռի գործիքին առ – ջեւ։ Մեռաւ 1939ի ձմրան, կոկորդի անո – ղորմ խլիրդէ, ահաւոր տանջանքներու մէջ։

ԱՐԱՄ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՏՈՄՍԵՐ

ԿԱՐԴԱ՞Լ ԹԷ ՉԿԱՐԴԱԼ

*

Ամերիկացի գրավաճառ մը, Ուոշինկ – թընէն, կը պահանջէ որ Թղթատարական վարչութիւնը իրեն վերադարձնէ Հելլէն Թատերագիր – բանաստեղծ Արխաոֆանի «Լիսիսթրատա» թատերգութեան հազ – ուադիւտ օրինակներէն մէկը, զոր վար – չութիւնը գրաւեր է վերջերս Քալիֆոր – նիոյ մէջ ։

Արխաոֆան ապրած է Քրիստոսէ ա – ռաջ, հինգերորդ դարուն։ Ունի չատ ար – ժէքաւոր քերթուածներ, ինչպէս նաեւ չատ սրամիտ «ծաղրանկար»ներ ,որոնց մէջ քաշքշած է իր ժամանակակիցները ։

Վերոյիշեալ հատորին մէջ, Արխաո – ֆան, չարաճճի դարձուածքներով ,կը բա – ցատրէ թէ կարելի է պատերազմներուն եւ եղբայրասպան կռիւներուն վերջ տալ ... եթէ Եւայի Թոռնուհիները խօսք մէկ ը – նեն, դործադուլ հռչակեն եւ ամէն կապ կտրեն Ադամի Թոռներուն հետ։ Միայն այդ սրամտական սպառնալիքով է որ այ – րերուն խելքը գլուխը կուգայ, կը հաս – կըցնէ հելլէն խմաստասէրը ... իր միտքը հասկցողներուն ։

Ինչպէս կ'երեւի, ամերիկեան իշխանու – թիւնները քիչ մը չատ վրան բաց կը դա – նեն այս սրամտական — իսկապէս, չատ սրամտական — միջոցը եւ չեն ուզեր որ Ամերիկուհիները ծանօթանան անոր հետ։ Զարմանալին հոն է որ այս թատերգու – թիւնը Նիւ Եորքի մէջ բեմադրուած էր , տակաւին, երէկ — 1947ին։

Տեղական թերթ մը կը դրէ իր խմբա – գրականին մէջ որ եթէ հաւկիթին մէջ մաղ պիտի փնտռենք, այն ատեն պէտք է դրաւուին նաեւ Պոքաչիոյի Տասնօրեակը, Թոլսթոյի Կրէյցերեան Սօնադը, Բալզէի , Ֆլոպեռի, Զոլայի վէպերը , եւ չատ մը ուրիշ բաներ ։

Թերթը , այս առիթը օգտագործելով, դիտել կուտայ թէ կառավարութիւնը չատ անիմաստ քայլ մը առած է, վերջերս, երբ որոշած է փճացնել Դրախտավայրէն Ա. – մերիկա հասնող թերթերն ու գիրքերը ։

Խմբագրապետը իր քայլերութիւնը կը ատանայ Մոսկուայի նախորդ դեսպանէն , ձորճ Քենընէն, որ անցեալ կիրակի օր , « Թայմզ »ի սիւնակներուն մէջ կը քննա – դատէր կառավարութեան այս վերջին ո – րոշումը ։ Դեսպանին կարծիքով, պէտք չկայ համայնավար գրականութեան ըն –

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ, (յապաղած)։— Մարտ 12ին Օթէլ ու Ֆրանսի սրահին մէջ , խանդավառութեամբ ոտնեկինք փետր. 18ի տարեդարձը։ Այս առթիւ նարբռւած ընկերասիամակրական խնջոյքին մէջ չա – տեր խօսք առին պատմելով զանազան դրուագներ։ Միւնոյն առեն լսեցինք ազ – գային երգեր ։ Ընկեր Ս. Ընարիկեան փառաբանելով յայտնի եւ անյայտ հե – րոսներուն յիշատակը ըսաւ. — « Ժողո – վուրդը չէր կրնար հանդուրժել բոլշեւիկ – ներուն գործած վայրագութեանց, անմեղ մարդոց կոտրտումն եւ 1200 սպանե – րու աքսորին եւ սպառամբութեան գրօչը պարզեց »։

Իսկ Արմենակ Գուլումճեան ալ իր կար – ղին պարզելով ապառամբութեան պատ – ճառները, եզրակացուց.— «Մենք ոտնե – լով փետրուար 18ը, յարգած կ'ըլլանք ա – պառադրական պայքարի ամէնէն փայլուն յաղթանակներէն մէկը »։

Հանդէսը վերջացաւ գիշերը ուշ տեն ։

ՆԵՐԿԱՑ ՄԸ

ՀԱՅԵՒԱՐԱԲ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

*

Նիւ Եորքի հայ տեղեկատու դիւանը կը հաղորդէ ։—

Մխայեալ Նահանգներու մէջ գործող Արաբական Դաշնակցութեան առաքելու – թեան վարիչ Քամել Ապտէլ Բահիմ , որ եղած է Եգիպտոսի դեսպանը Ուոշինկթը – նի մէջ, Մարտ 17ի երեկոյեան Նիւ Եորքի « Մեթրոփոլիթըն Քլըպ»ի չքեղ ակում – բին մէջ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ ընկեր Եղուարդ Սահակեանի, Եգիպտոսի Արտաքին գործերու նախարարութեան Ա – րաբական բաժնի տնօրէն պ.նդապետ Սա – լահ Կոհարի, Իրաքի Խորհրդարանի ան – դամ Ապտէլ Քերիմ էլ Ուզիի, Յորդանա – նի նախկին եւրոմական նախարար եւ այժմ Պիր Զէյթ Քոլէճի տնօրէն Մուսա Նասըրի եւ ընկ. Բ. Նաւասարդեանի ։

Ներկայ էին նաեւ Միացեալ Ազգերու արաբական պատուիրակութեանց պետերն ու ներկայացուցիչները ։

Երեկոյթը անցաւ ջերմ մթնոլորտի մէջ, որու ընթացքին խօսուեցաւ առաւելաբար հայեւարաբ գարաւոր ու սերտ եղբայրու – թեան մասին ու նաեւ այն աշխատանքին, որ կարելի է տանիլ Միացեալ Նահանգ – ներու մէջ, ամերիկեան ժողովուրդը լու – սաբանելու համար միջին արեւելեան եր – կիրներու, անոնց պայմաններու եւ նուա – ճումներու մասին ։

Տեղեկանալով ,որ ընկեր Ե. Սահակ – եան կը մտածէ այցելութիւն մը կատարել Միջին Արեւելքի արաբական երկիրները , ներկաները յանձն առին ընել անհրաժեշտ կարգադրութիւնները, որպէսզի իրենց երկիրներու ներքին գործերու նախարա – րութիւնները լաւագոյն ընդունելութիւն մը վերապահեն ընկեր Սահակեանին ։

Ընկերը շնորհակալութիւն յայտնեց ի – րեն եւ Բ. Նաւասարդեանի եղած պատ – ուին համար, խնդրելով, որ առիթ տրուի իրեն, մեկնումէն առաջ, փոխադարձելու իրենց եղած ջերմ վերաբերմունքը ։

Հայ տեղեկատու դիւանը կ'իմանայ թէ Ուոշինկթընի եգիպտական դեսպանատու – նը արդէն իսկ քայլեր առած է տեսակ – ցութիւն մը սարքելու համար Եգիպտոսի վարչապետ Կամալ Ապտէլ Նասրի եւ ընկ. Սահակեանի միջեւ ։ Ընկերը արդէն ծա – նօթ է Եգիպտոսի արտաքին գործերու նախարար Մահմուտ Ֆաուզիի, որուն նը – մանապէս լուր տրուած է այցելութեան մասին ։

Գահիրէի «Ալ Ահրամ» եւ «էլ կումհու – րիա » թերթերու թղթակիցները, Պ. Էմ – ւոն Քէչիչեան եւ Պ. Ֆասըլ, որոնք ներ – կայ էին հացկերոյթին, այս մասին թղ – թակցութիւններ ղրկած են իրենց թեր – թերուն ։

ՇՈՒՆՏԻ կառավարութիւնը արդիւնց չեխ գինուորական կցորդներուն մուտքը, իբրեւ դրուշական միջոց լրտեսութեան դէմ։ Արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ առ այժմ այդ կցորդներուն արտօ – նութիւն պիտի չտան վերադառնալու ։

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

●

ԳԼՈՒԽ Ա.

— Անուշեղէնը ադած ձուկին վրայ մի քաեր հայրիկ, դոշիցի, կեցնելով այսպէս մտացրիւ հօրս ձեռքը։ Այո, կ'ըսէիր թէ՝ անցան եւրոպա ...

Այստեղ ձուկի փուչերը մտան հօրս կո – կորդը ։ — Սակայն պէտք է անմիջապէս մեկնինք, յարեց, ճաշը վերջացնելէ ետք ոտքի ելլելով ։ Կորսնցնելու ժամանակ չունինք. տեղւոյն վրայ գտնուելու ենք ։ Անկասկած անդնահատելի գիւտեր պիտի կատարուին չրջակայքը։ Շատ հետաքրք – րուած եմ տեսնելու թէ արդեօք անոնց գործածած գործիքները նմանութիւն ու – նին Մուսթիրական չրջանին հետ։ Այնտեղ պիտի գտնուին մնացորդները նախնական եղին, կրնամ ըսել, բայց ոչ անդեղջիւ – րին։ Այո, փոքրիկ բանակ մը պիտի մեկ – նի չուտով։ Մենք անոնցմէ առաջ պէտք է երթանք։ «Գուք ընկերութեան» գրէ այ – սօր, Աննա։

— Դրամի մասին ի՞նչ պիտի ընենք, հայրիկ, դիտել տուի փափկութեամբ ։

Ծանդիմանական նայուածք մը ուղղեց վրաս ։

— Քու տեսակէտդ պիտ կ'ընկճէ միշտ , դիտութեան գատին համար մարդ պէտք աղջիկս։ Պէտք չէ կծծի ըլլալ։ Ոչ, ոչ , դիտութեան գատին համար մարդ պէտք չէ ընչաքաղց ըլլայ։

— Սակայն «Գուք»ը կրնայ ըլլալ հայ – րիկ ։

Հայրիկը նայեցաւ վշտալից ։

— Սիրելի Աննա, պատրաստ դրամէն վճարէ ։

— Պատրաստ դրամ չունիմ ։

Հայրիկը սաստիկ զայրացաւ ։

— Աղջիկս, իրապէս ես չեմ կրնար գրա – դիլ այս տեսակ դրամական գռեհիկ մտ – րամտանութիւններով։ Դրամատան տնօ – րէնէն երկտող մը ստացայ երէկ ուր կ'ըս – ուէր թէ քսանըեօթ ոսկի ունիմ ։

— Ես կը կարծեմ թէ փոխանցած գու – մարդ պէտք է ըլլայ ատիկա ։

— Ահ, ունիմ ես այդ գրամը։ Տպա – գրիչներուս գրէ ։

Հաւանեցայ վերապահութեամբ. հայ – րիկին դիրքերը աւելի փառք կը բերէին իրեն՝ քան գրամ։ Սակայն Ռոտեզիա մեկնելու գաղափարը ինծի թուեցաւ մե – ծապէս հաճելի։ «Ժողոռադէմ լուռ մար – դիկ» մրմնջեցի։ Ցետոյ հօրս կերպարան – քը չատ տարօրինակ թուեցաւ ինծի ։

— Հայրիկ, սխալ կօշիկ հագեր ես։ Թխադոյն կօշիկդ հանէ եւ միւս սեւը հա – գիր։ Եւ մի մոռնար վզնոցդ։ Այսօր չատ ցուրտ է ։

Քանի մը վայրկեան վերջ գուրս ելաւ , կօշիկները մաքրուած եւ վզնոցը փաթ – թած ։

Իրիկուան տուն վերադարձաւ չատ ուշ, եւ սոսկումով տեսայ որ վզնոցն ու վե – րարկուն չկային։

— « Սիրելի Աննա, չատ իրաւացի ես։ Նկուղը մտնելու համար ստիպուեցայ հա – նել անոնք։ Մարդս այնքան կ'ապտոտի որ այնտեղ ։

Գլխովս հասատատական պատասխան տուի, յիշելով այն օրը, երբ տուն վե – րադարձաւ կաւապատ ցեխի մէջ թաթ – խուած՝ ոտքէն մինչեւ գլուխը ։

Մեր Լիթըլ Հէմըլի բնակելուն գլխաւոր պատճառներէն մէկն ալ Հէմըլի Գովեր – նին մերձաւորութիւնն էր, թաղուած նը – կուղ մը, հարուստ՝ Օրիկնասեան մշա – կոյթի մնացորդներով։ Գիւղին մէջ ու – նէինք փոքր թանգարան մը, որուն պա – հապանն ու հայրիկս օրուան գլխաւոր մա – սը կ'անցընէին թափառելով գետնին տակ, որպէսզի լոյս աշխարհ բերեն անգեղջիւր – ներու եւ քարայրի արջերու բեկորներ ։

Հայրս այդ ամբողջ գիշերը հազագ · յա – ջորդ առաւօտ տեսնելով ջերմութեան բարձրացումը, բժիշկ կանչեցինք ։

Ծեղմ հայրիկ, բախտ չունեցար եր – բեք։ Թոքատապի բռնուած էր։ Չորս օր վերջ մեռաւ։

ԳԼՈՒԽ Բ.

Ամէն ոք պղնիւ վերաբերում ունէր ինձ հանդէպ։ Ու ես որ չփոթած վիճակի մը մէջ կը գտնուէի՝ կը գնահատէի այդ վե – րաբերումը։ Անդարմանելի վիշտ մը չըզ – գայի։ Հայրս երբեք սիրած չէր պիտ. չատ լաւ գիտէի ատիկա։ Եթէ սիրած ըլլար, ես ալ գինքը պիտի սիրէի փոխադարձա – բար։ Ոչ, սէրը գոյութիւն չունէր մեր երկուքին միջեւ, սակայն իրարու կը պատկանէինք ու ես կը խնամէի գինքը եւ դպշտնապէս կը հիանայի իր կարողու – թեան եւ գիտութեան հանդէպ յոյժ ու – ած անվերապահ սիրոյն վրայ ։

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

(Շար.)

× Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը հաւանած է չեղեալ համարիլ Իրաքի հետ կնքուած 25ամեայ պայմանագիրը, եւ միանալ թուրքիւրաքեան պինակքը, որ պիտի կազմէ Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան ցանցին գլխաւոր օղակը, կապուելով Ատլանտեան կազմակերպութեան հետ : Ուրիշ արաբ ազգեր եւ Մ. Նահանգներն ալ կրնան միանալ նոր դաշինքին, մինչեւ մէկ տարի : Քանի մը օրէն միացեալ յայտարարութիւն մը պիտի հրատարակուի Լոնտոնի եւ Պաղտատի մէջ :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

Ազգ. ժողովը սկսաւ քննել կառավարութեան մշակած օրինագիծները՝ հարկային օրէնքի բարեփոխման եւ մասնաւոր իրաւասութեանց մասին : Նախապէս կառավարութիւնը խորհրդակցութեան հրաւիրած էր առաջնակարգ մասնագէտներ, վարչապետական պաշտօնատան մէջ : Խորհրդարանին մեծամասնութիւնն ալ համաձայն կ'երեւայ կառավարութեան տեսակէտներուն : Ինչպէս կը հաստատեն տեղական թերթերը, դրամաճար փութալու կազմակերպած չարժումը մեծապէս ազդած է հանրային կարծիքին վրայ եւ կառավարութիւնը կը ջանայ գոհացնել կարգ մը պահանջներ : Երբ Ազգ. ժողովը առաջին անգամ քննեց այս խնդիրը, փութալ ներկայ էր իրրեւ ունկնդիր : Այն տեն դահլիճը վատահութեան քուէ ըստացաւ մեծ ղժուարութեամբ : Այժմ աւելի զօրաւոր է կառավարութեան դիրքը, քանի որ օրակարգէն վերցաւ ծանրակչիռ խնդիր մը, Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը :

× Երկուշաբթի օր, Փուժալ հետեւորդ առեւտրականները մասամբ գոցեցին իրենց խանութները, առանց մեծ անպատեհութիւններ պատճառելու : Փակումը տեւեց քանի մը ժամ, իրրեւ բողոքի ցոյց : Պոռտոյի մէջ խանութները փակուած էին 80 առ հարիւր : Փարիզի մէջ տասը հազար ցուցարարներ թափօր մը կազմեցին խոշոր նշանատախտակով մը որուն վրայ արձանագրուած էր.— «Մենք ոչ տիտղոսներ կ'ուզենք, ոչ ալ չքանչաններ, այլ պարզապէս ապրելու իրաւունք » : Փուժալ ինք ալ կրընդոպղը գացած էր, մանր եւ միջին առեւտրականները համոզելու եւ իր չարժումին միացնելու համար :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԼՈՆՏՈՆի ապարաններուն գործադուլը կը չարունակուի, խափանելով թերթերուն հրատարակութիւնը : Այս տագնապէն կը չահին գաւառական թերթերը, ինչպէս եւ պարբերականներու եւ դիրքերու հրատարակիչները :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետը, Տոքթ. Ատենաւուրը, Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման առթիւ յայտարարեց թէ իրենց երկրին վերագինուելը մը «պիտի փոխէ աշխարհի քաղաքական կացութիւնը եւ թէ Մ. Միութեան վարիչները պիտի հարկադրուին վերաքննել իրենց ներկայ քաղաքականութիւնը » : Վարչապետը եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Պ. Փինէ, տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Պոնի մէջ, Զատիկէն առաջ, քննելու համար բոլոր Ֆրանքեւզերմանական խնդիրները :

ԻՏԱԼԻՈՑ վարչապետը, Շելպա, ջերմ ընդունելութեան մը արժանացաւ Մ. Նահանգներուն մէջ եւ ունկնդրութեան ընդունեցաւ Ա.յզընհաուըրի կողմէ :

ՉԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ յանձնախումբը կը չարունակէ իր աշխատանքները Լոնտոնի մէջ : Բրիտանական ներկայացուցիչը լաւատես կ'երեւայ արդիւնքի մասին :

ԵՐԵՔ ՆԱԻԱՍՏԻՆԵՐ, որոնք հինգ օր ծովուն վրայ մնացած էին, միայն ձուկ ուտելով եւ ծովու ջուր խմելով, վերապարձան իրենց տուները (Պրէսթ) : Փորձը յաջող կը համարուի : Խումբը տասը հոգիէ կը բաղկանար, բայց միւսները չկրցան դիմանալ եւ կէս ճամբէն հետ դարձան :

ԺԱՄԸ 320 ԿԻԼՈՄԵԹՐ արագութեամբ վայրաչարժ մը փորձուեցաւ առջի օր, Պոռտոյի գծին վրայ, կոտրելով ամէն մրցանիշ : Երկկ ուրիչ մը պիտի փորձուէր, աւելի սրընթաց :

ԻՍՐԱՑԻԼԻ վարչապետը, Մոչէ Շարէթ, տեսակցութիւն մը ունեցաւ խորհրդային դեսպանին հետ, քննելով «կացութեան ծանրութիւնը » : Նոր դէպքեր պատահած են սահմանագլուխին վրայ, ինչ պէս կը ծանուցանեն եգիպտական թերթերը :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻ

ՔՍԱՆՀԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Ժ. ՅԱՆԿ

Ստեփան Թիրեաբեան	5·000
Պ. Խարբուքեան	2·000
Մելքոն Պատմաճեան	2·000
Տիկին Հրանդ Մեհնոսեան	2·000
Ոմն	1·530
Տիկին Մ. Խապայեան	1·000
Տիկին Հ. Իփէկեան	1·000
Գ. Ֆէրմանեան	1·000
Լ. Գանարեան	1·000
Պէտիկեան	1·000
Զըրըգեան	1·000
Տիկին Ա. Գազազեան	1·000
Պօյաճեան	1·000
Մելքոնեան, Երամեան, Բագոսեան, Գրաճեան, Տիկ. Գույումճեան, Նիկողոսեան, ոմն, Տիկին Ճանկէօզեան, Կարապետեան, 500ական	4·500
Ոմն	200
Ազարեան, ոմն, ոմն, Գէորգեան 100ական	400
Գումար	25·600
Նախորդ գումարը	643·300
Ընդհ. գումար	668·900

ՅՈՒՆԻՍ 12ԻՆ

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՕՐԸ

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին կողմէ, մասնաճիւղին 30ամեակին առթիւ : Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 20·30ին, Օ Ֆուայէ տը լա սալ տէ Ֆէք :

Կը նախագահէ ընկերուհի Հ. Միքա-Ցիլեան, կը խօսի ընկերուհի Սիսլեան : Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը Քաւէ սրճարանի վերնայարկը այս չորեքշաբթի գիշեր : Դասախօսն է տիկին Աննա Բոյաճեան : Նիւթը՝ Գ. Սունդուկեանի թատերական գրականութիւնը :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ս. Սահակ – Մեսրոպ Մայր եկեղեցի

Ժամանակացոյց Ս. Զատկի

3 Ապրիլ, կիրակի Ծաղկազարդ, Ս. Պատարագ, բազմաձայն երկսեռ խումբով, ժամը 10, Դռնբացէք 4·30 :

5 Ապրիլ, Աւագ երեքշաբթի, Ցիշատակ Տան Կուսանաց ժամը 4·30ին :

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց, Նախատօնակ 8·30ին :

Ս. Պատարագ 10ին :

Ոտնալուացի արարողութիւն երկսեռ խումբով ժամը 4·30ին, Խաւարումէ առաջ արարողութիւն ժամը 7·30ին :

(Շար.)

ՄԱՐՋԱԿԱՆ.— Վալանսէն կը գրեն մեզի.— Երկու տարիէ ի վեր Մոնթէվերտէն է որ կը պահէ ծանրութիւն վերցնելու Ֆրանսայի մրցանիշը 178 քիլոյով : Բայց կիրակի օր հայ մարզիկ մը, Ճերանեան մրցանիշը բարձրացուց 197 քիլօ 800ի ինչ որ մեծապէս գնահատուեցաւ մարզական շրջանակներու մէջ : Նոյն օրը Փափազեան կրտսերներու չարքին մէջ մրցանիշը կոտրեց 140 քիլոյով :

ԽՆԶՈՑՔ ՓԵՏՐ. 18ի ԱՌԹԻԻ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի Շրջ. վարչութիւնը կազմակերպած է խնջոյք մը, Ապրիլ 3ին կիրակի ժամը 15ին, Ա.Հարոնեան ակումբի մէջ, 26 Ռիւ տէ Ռոնվալէաան) :

Կը հրաւիրուին բոլոր չրջաններու ընկերները, ընկերուհիները եւ համակիրները :

ԾԻԾԱՂԻ ԵՐԵԿՈՑ

Ապրիլ 16, Շաբաթ ժամը 20·45ին

Դերասան Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ կը ներկայացնէ

ՁԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆՈՑ

Տարեկան պարահանդէսը
20 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻՆ
GRAND HÔTEL

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Վիէն.— Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Ուզունեան եւ պատկները կը ծանուցանեն թէ իրենց եղբօր եւ հօրեղբօր՝ ողբացեալ դերասան ՅՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի մահուան տարելիցին եւ Ուզունեան ընտանիքի ննջեցեալներուն համար պատարագ եւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այս կիրակի 3 Ապրիլ առաւօտեան ժամը 9ին, Սէն Մարթէնի եկեղեցին :

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ՎԻԷՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳԱՀՈՒՄԲ
Ղեկավարութեամբ՝
ՅՈՎՍԷՓ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԼԵՒՈՆԵԱՆԻ
Երգահանդէս Գ. տարի

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 3ին, ժամը 16ին, Ֆաղաքապետարանի սրահի թատրոնին մէջ :

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Մայիս 8, ժամը 16ին, Սալ Սէն Լուի (Ռիւ ժէ) :

ՀԱՅԿ. ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆ.— Եկեղեցաչէն Տիկնանց Ցանձնախումբը կը ծանուցանէ թէ իրենց տարեկան տօնավաճառը տեղի պիտի ունենայ Մայիս ութին Պոննըթէրի սրահներուն մէջ տեղեցիկ անակնկալներով եւ պարահանդէսով, որ պիտի սկսի ժամը 15ին : Կը խնդրուի բոլոր հայ առեւտրականներէ եւ ընտանիքներէ քաջալերել ներկայացող տիկինները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Վիէն.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը չը նորհակալութեամբ ստացած է տէր եւ Տիկին Դաւիթ Երամեանէ փոխան ծաղկեպակի երկու հազար ֆրանք, կնքահօր՝ Խոսրով Առաքելեանի մահուան տարելիցի առթիւ, ի նպաստ օգափոխութեան կայանի, ինչպէս եւ Պ. Մեսրոպ Դաւիթեանէ երկու հարիւր ֆրանք, Կ. Խ. դպրոցներուն համար :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Տիկին Ստեփան Թիրեաքեան (Ալֆորվիլ) իրենց զաւակը Օր. Սեդա Թիրեաճեանի էքսբէրնայի fօնիուրի յաջողութեան առիթով կը նուիրեն հինգ հազար ֆրանք Համազգայինի Փալանճեան ճեմարանին, երեք հազար ֆր. Հայ-Բոյժի տարածման fօնտին, երկու հազար ֆր. Ֆ. Կ. Խաչի օգափոխութեան կայանի չէնքին : Տառնալ «Ցառաջ»էն :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՄԵՐ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻՑ : Գրքոյկ Ա. : Գրեց՝ Ս. Նայիրի, Լոս Ան-ճելէս, 1955 : Գին մէկ տոլար :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Վիէն.— Հ. Ց. Դ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20·30ին, Համօ Օհանջանեանի ակումբին մէջ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Հ. Ց. Դ. ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ Ուս. Միութեան ժողովը այսօր, չորեքչաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Նորընտիր Շրջ. կոմիտէն ընդհ ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի ժամը 8·30ին Ա-հարոնեան ակումբը : Շատ կարեւոր օրակարգ : Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

Ֆ.Կ.ԽԱՉԻ Անիէռի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 3ին, ընկերվարականներու սրահը, 149պիս, Ա-վրինիւ Արժանիքէօյ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Ցունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, Ե. Թաղամասի սրահը :

ԱՊՐԻԼ 11—24Ը

Կը տօնուի Փարիզի մէջ Ապրիլ 24ին, Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ :

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Փարիզի մէջ կը տօնուի՝
ՄԱՅԻՍ 22ԻՆ
ժամը 14·30ին, Միւթիւալիթէի մէջ :

ՑԵՂԻՆ ՁԱՅՆԸ

Քիւրտիստանի լեռներուն մէջ եւ ուրիշ պատմուածքներ, պատկերներով :

Գրեց՝ ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ

Գինն 750 ֆրանք : Դիմել ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ Գրատուն, 46 ռիւ Ռիշէ կամ «Ցառաջ»ի :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Նոր Սերունդի Անիէռի մասնաճիւղին հանդէսը, Մայիս 15ին, Կիրակի :

*

Հետեւեալ թուականները ԴՊՐՈՑԱՍԷՐի ձեռնարկներուն :

Մայիս մէկ, *տարեկան հոգեհանգիստ հիմնադիրներու յիշատակին :*

Յունիս 19, *դաշտահանդէս :*

Յուլիս 9, *ամավերջի հանդէս :*

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԱՆՊԱՏՃԱՌ

« ԽԱՉԻՆ ՃԱՄԲԱՆ »

Նոր հրատարակուած հատոր մը, որ կը պարունակէ յուզիչ ու սրտագրաւ դէպքեր ուազներ մեր տարագրութեան կեանքէն :

Գինն 400 ֆրանք :

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառներուն մօտ եւ կամ դիմել հեղինակին՝ Ժ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ, 104, Ավընիւ տ'Իթալի, Փարիզ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Խոհարար կամ խոհարարուհի մը օգափոխութեան կայանին համար : Պայմաններուն եւ մանրամասնութեանց համար դիմել Տիկին Թադէոսեանի,

5, Rue Mayran, Paris (9)

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐ

Կարն ժամանակէն ինքնաշարժ վարել սորվելուհամար դիմեցէք միակ հայ հաստատութեան

AUTO - ECOLE BEAUMONT
— BERBERIAN —
24,Bd.Vincent Ortusi Marseille(12)
Tél. GA. 72 - 61

Գրեցէք եւ «դպրոց ինքնաշարժը» Ձեր ժամադրութեան ներկայ պիտի ըլլայ : (Դիւրուսոյց մեթոտ) :

Imp. ARAXES, 40, rue Richer. PARIS

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 31 ՄԱՐՏ

JEUDI 31 MARS 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7636 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3047

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԻՐԵ՛ՆՔ ԹԵՒ ՏՕՒԻՆ

•

Վերջին տեղեկութիւնները անդամ մը եւս կը հաստատեն թէ Թուրքիան դժկամակ, մինչեւ անդամ դողդոջ դիրք մը բռնած է Մ. Մխիթեան հանդէպ :

Ինչ որ առաջարկէ իր երբեմնի վրկիչն ու դինակիցը, Անգարա կամ կը մերժէ, եւ կամ չոր պատասխան մը կուտայ :

Այսպէս ըրաւ 1953 Մայիս 30ին, երբ Մոսկուան հանդիսաւորապէս կը յայտարարէր թէ այլեւս հողային պահանջներ չունի Թուրքիայէն :

Ցայտարարութիւնը կ'ըլլար յանուն Հայաստանի ու Վրաստանի, որոնց ոչ կառավարութեան, ոչ ալ ժողովուրդին որեւէ բան հարցուցած էին :

Բոլշեւիկեան յեղափոխութեան սկիզբն էր՝ 1917 Հոկտեմբերէն հաշուելով, Մոսկուա ընկրկեցաւ եւ դաւեց, Թուրքիոյ ձգելով ոչ միայն արեւմտեան Հայաստանը, այլ եւ կարեւոր պատառներ՝ կովկասեան Հայաստանէն :

Եւ երբ հաշտութեան դաշնագիրը կնքէր Թուրքիոյ հետ, Անիի աւերակներն անդամ չկրցաւ փրկել, գոնէ իրրեւ յիշատակարան մշակոյթի :

Վաստրէն Թուրքիոյ ձգելով կարսն ու Արտահանն ալ, Մոսկուա կ'առաջարկէր վերահաստատել բարի դրացնութեան յարաբերութիւնները :

Անգարա բաւական ուշ պատասխանեց, եւ շատ պաղ :

Երբեմնի բարեբարը պահելով իր պադարիւնը, դարձեալ դարպատեց :

Անգարա նորէն վերապահ դիրք մը բռնեց, քանի որ իր կռնակն ունի այլապէս հզօր դինակիցներ :

Պարտաւելով քաղաքական դեռնի վրայ, Մոսկուայի վարիչները այժմ կը փորձեն մերձեցում հաստատել ռնտեսական ձեռնարկներով :

Ինչպէս կը հաղորդեն Պոլսոյ թերթերը, Մ. Մխիթեանը առաջարկած է կարգ մը գործարաններ հաստատել Թուրքիոյ մէջ, բայց կառավարութիւնը մերժած է :

Կարճ խօսքով, ժխտական դիրք՝ ամէն ձակատի վրայ :

Ինչ որ ցաւեցին, այն կը հնձեն, իրրեւ տրամաբանական հետեւանք :

Ոտքի հանեցին կիսակործան կայսրութիւնը : Թէ՛ տուին, յանուն համաշխարհային յեղափոխութեան, ծախելով տկար եւ անճար ժողովուրդի մը դարաւոր ժառանգութիւնը

Բժամաօրէն պարպեցին հայ եւ ռուս դինուորներու արիւնով ազատագրուած հողերը :

Կանգ չառին որեւէ սոսկալիութեան առջեւ, փոքր Ասիան եւ Կիլիկիան ալ պարպել տալու համար :

Եւ հիմա կը զարմանան որ Անգարան ամբարտաւան դիրք մը բռնած է իրենց հանդէպ ...

Ոչ միայն իրենց, այլեւ միւս հարեւաններուն դէմ :

Վերջին փաստ՝ իր ճնշումը հարեւային հարեւանին՝ Սուրիոյ վրայ, որպէս զի խզէ Եգիպտոսի եւ Արաբիոյ հետ կնքած համաձայնութիւնը, յարելով Թուրքեւի բաքեան դաշինքին :

Բարդ հանդամանք մը կը ներկայացնէ այս խնդիրը եւ մեր նիւթէն դուրս է քննել զայն :

Եւ սակայն, մեկնութեան չի կարօտիր բացորոշ իրողութիւն մը, — Թուրքիան կ'ուզէ առաջնորդի, հովանաւորի դեր մը կատարել Միջին Արեւելքի մէջ, նոյնիսկ սպառնալիքներ ուղղելով արաբական երկիրներուն, որոնք դեռ չեն մոռցած օսմանեան տիրապետութեան «բարիքները» :

Անշուշտ Անգարան ուրիշ պատճառներ ալ ունի, այսքան դողդոջ դիրք մը բռնելու համար :

Բայց, չմոռնանք, վերակենդանութեան եւ յոխորտանքի առաջին չիճուկը ներարկեցին բոլշեւիկները :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ՕՐԷՆՔԻՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄԸ

*

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍՏԱՑԱՒ

Ազգ. ժողովին մէջ տաք վիճաբանու – թիւններ տեղի ունեցան անհեսական, ըն – կերային եւ հարկային խնդիրներու առ – թիւ որոնք սուր հանդամանք սացած են առեն մը ի վեր : Կառավարութիւնը մասնաւոր իրաւասութիւններ կը պահանջէր կարճ պայմանաժամով, իրականացնելու համար կարգ մը բարեփոխումներ : Վի – ճաբանութիւնները չարունակուեցան երկկ դիշեր ալ : Ելմտական նախարարը, պ. Ֆլիմլէն մանրամասնօրէն պարզեց հար – կային օրէնքին բարենորոգման ծրագիրը : Հաստատեց թէ կառավարութիւնը կ'ուզէ միանուագ տուրքի (ֆորֆէ) դրութիւնը հաստատել փոքրաքանակ առեւտրականներու գործառնութեանց համար, առաւելագոյն գումարը հաշուելով 15 միլիոն Ֆրանք : «Այնուհետ այս միանուագ տուրքը հաստատուած առեն նախ առուգումները պիտի կատարուին. բայց անդամ մը որ «ֆորֆէ»ն ճշդուի, անդառնալի պայմանագրի մը հանդամանքը պիտի ունենայ» (ծափեր) : Պատասխանելով հարցումի մը նախարարը յայտարարեց թէ այս «անդառնալի պայմանագիրը» արժէք պիտի ունենայ երկու տարուան համար : Եւ աւելցուց — « Ինծի չատ կարեւոր կը թուի այս բարենորոգումը, վասն զի առեր չնորհիւ հարկատուները պիտի վայելեն պարզութիւն, յստակութիւն, հարկային հաստատուն եւ ապահով կացութիւն » : Միեւնոյն առեն պիտի համախմբուին անուղղակի տուրքերը որոնք այնքան կը ճնշեն փոքրաքանակ առեւտրին վրայ : Գալով հարկատուներուն տուեալք երաշխաւորութեանց, նախարարը բացատրեց թէ ամբողջութեամբ կ'ընդունի եւմտական յանձնաժողովին ծրագիրը : « Նոր կարգադրութեամբ պիտի նեղնայ վերատուգումի (քոնթրոլ) սահմանը եւ մօտ 1.200.000 հարկատուներ բոլորովին պիտի ազատին : Միեւնոյն համար նոր երաշխիքներ պիտի տրուին : Գալով 33րդ յօդուածին, նախարարը հաստատեց թէ պիտի ջնջուի, բայց ի հարկէ Ազգ. ժողովը ուրիչ յօդուած մը պիտի առաջարկէ, պակասը լրացնելու համար :

Վիճաբանութեանց ընթացքին երեւան եկաւ որ գրաւճառ Փուժատի չարժումը ազդած է չատ մը երեսփոխաններու վրայ : Ինչպէս բացատրած էր պ. Ֆլիմլէն, հակակշռի նոր ձեւ մը պիտի դանեն, բողոքները դադրեցնելու համար :

ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ՔԱՆԻ ՄԸ ԱՄԻՍԷՆ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, պ. Ֆ. Տըլլըս, վերկուցում տուաւ ծեր – բակոյին մասնաւոր յանձնաժողովին առջեւ, Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման առթիւ : Ահաւասիկ իր յայտարարութեան հիմնական մասերը. —

Արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինումը եւ մուտքը Ատլանտեան դաշինքին մէջ՝ պիտի ստեղծէ Եւրոպայի ոչ – համամասնական հզօրութիւնը : Սարի մասին կնքուած համաձայնութիւնը չատ կարեւոր է եւ, ինչպէս Թրիէսթէի համաձայնութիւնը, կրնայ ցամքեցնել վէճերու հին աղբիւր մը : Ֆրանսական եւ գերմանական կառավարութիւնները համաձայնած են, ապահովութիւններ խնդրելու համար Մ. Նահանգներէն եւ Մեծն Բրիտանիայէն, այդ պայմանագրի մասին : Տրամադիր ենք ուժ տալու այդ համաձայնութեանց, առանց որեւէ պարտաւորութիւն ստանձնելու : Ես չատ աւելի կարեւորութիւն կ'ընծայեմ եւրոպական միութեան քան Գերմանիոյ 12 զօրաբաժիններու կազմութեան : Արեւմտեան Գերմանիան դիւրաւ կրնայ վերազինուիլ, առանց վտանգելու իր անտեսութիւնը, որ Եւրոպայի ամէնէն բարգաւաճ անտեսութիւններէն մին է : Մ. Նահանգներու քաղաքականութեան հիմնական նպատակները կը կազմեն Գերմանիոյ վերամիացումը եւ հաշտութեան պայմանագրի մը կնքումը Ռուսիոյ հետ, որ ապահովութիւն մը ստեղծէ Գերմանիոյ համար : Ինչպէս ըսի, ես չեմ հաւատար թէ Ռուսիա ներկայիս պատերազմ կ'ուզէ : Ան կ'ուզէ ամրանալ եւ ընդարձակել իր ազդեցութիւնը առանց պատերազմի : Ան կ'ուզէ ստիպել մեզ որ հեռանանք Եւրոպայէն, որպէսզի ինք ազատ ձեռք ունենայ Եւրոպայի մէջ : Ան կ'ուզէ ստիպել մեզ որ հեռանանք Եւրոպայէն, որպէսզի ինք ազատ ձեռք ունենայ Եւրոպայի մէջ : Ան կ'ուզէ ստիպել մեզ որ հեռանանք Եւրոպայէն, որպէսզի ինք ազատ ձեռք ունենայ Եւրոպայի մէջ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

*

ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

Լոնտոն օրաթերթէ գրկուած է ֆանի մը օրէ ի վեր, իբրեւ հետեւանք մեքենավարներու գործադուլին :

Մայրաքաղաքին բնակիչները հարկադրուած են գոհանալ գաւառական թերթերով :

Բայց, այս վերջիններն ալ դժուար կը ճարուին :

Ինչպէս կ'երեւայ, համաձայնութիւն մը կնքուած է մայրաքաղաքի եւ գաւառի թերթերուն միջեւ, որպէսզի տպագրութիւնը չաւելցնեն, գործադուլի մը պատճառով :

Արդ, գաւառի ամէնէն կարեւոր օրաթերթը, «Մանչէսթըր Կարտիըն», միայն 14.000 օրինակ տպագրած է Լոնտոնի համար, որ ունի աւելի ֆան տասը միլիոն բնակիչ :

Այս տագնապէն կ'օգտուին պարբերաթերթերու հրատարակիչները եւ գրաւաճառները, պարպելով իրենց դարակները եւ պահեստները :

Անհամար բազմութիւն մը կարգի կը սպասէ ամէն օր, պարբերաթերթ, վէպ կամ որեւէ գիրք ճարելու համար :

Ինչպէս դիտել կուտայ ծանօթ հրատարակիչ մը, Լոնտոնցին չի կրնար ճամբորդել առանց կարդալիք բան մը ճարելու : Այս Լոնտոնցիներուն մաս կը կազմեն հազարի մօտ Հայեր :

Անոնք ալ որեւէ հրատարակութիւն կը փնտռե՞ն, իրենց տեղէն շարժած կամ տունը նստած ատեն :

Գիտեմ որ շատերը «*Թայմզ*», « *Տէյլի Թելէկրաֆ* » կամ «*Տէյլի Էքսփրէս*» կ'առնեն ամէն օր, ինչպէս եւ այլազան պատկերազարդ պարբերականներ եւ գիրքեր, բոլորն ալ անգլերէն :

Իսկ մեր համեստ մրգաստանին վրայ եւս ակնարկ մը կը նետե՞ն երբեմն :

Մենք ալ ունինք օրաթերթեր եւ հանդէսներ : Ունինք արժէքաւոր գիրքեր, — պատմութիւն, վէպ եւ այլն :

Գոնէ հիները կը հետեւի՞ն հայկական հրատարակութեանց : Կը ծանօթացնե՞ն իրենց գաւակներուն :

Հարիւրին ֆանի՞ն հայերէն հրատարակութիւն մը կը գնէ, ամսէ ամիս :

Եւ եթէ գնեն, կը կարդա՞ն, թէ անկիւն մը կը նետեն, «ազգասիրաբար » :

Լոնտոնցին «ուիսքի» կը խմէ· «փինք – փոնկ» եւ «թենիս», կը խաղայ : Բայց միեւնոյն ատեն կը կարդայ, ո՛ւր որ գտնուի եւ ինչ որ ալ պատահի :

Հայ–Լոնտոնցին ալ կը հետեւի՞ նոյն օրինակին· թէ միայն խաղն ու խմիչքը իրացնելով, մնացեալը մէկդի կը նետէ իրրեւ հին ազգաց պատմութիւն :

Շատ պիտի ուզէի որ Լոնտոնցի մը պատասխաներ այս հարցումներուն, վիճակագրական տեղեկութիւններով :

Գոնէ գիտնայինք թէ կրակը մարած չէ տարեցներուն մէջ··· Վ.Ա.Էֆ

Ի ՊԱՏԻՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ

Պէյրութէն մեզի կը հաղորդեն թէ Լիբանանի առաջնորդը, Խորէն եպիսկ. որ Իրան կը գտնուէր մէկ ամիսէ ի վեր, Պէյրութի վերադառնալով արտակարգ ընդունելութեան մը արժանացած է : Ինչպէս դրած ենք արդէն, Խորէն եպիսկ. յաջողեր է ապահովել Առաջնորդարանի կից ազգ. կալուածի մը պարպումը : Առաջնորդը դիմաւորելու համար օդակայան գացած էին ազգ. իշխանութեանց, Համազգային ընկերութեան, Օգն. Խաչի եւն. ներկայացուցիչները : Բոլորը միասին ինքնաշարժներով գացած են Առաջնորդարան, ուր փայլուն ընդունելութիւն մը սարքուած էր :

Պ. Միհրան Հերմոնեան ողջունելով առաջնորդը յանուն ազգ. իշխանութեանց, առաջարկած է «Խորէն վճնարար» տիտղոսը տալ անոր :

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՎԱ՞Խ ԾԱՅՐ. ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

*

ԱՅԶԸՆՀԱՒՈՒՐՔ ԿԸ ՀԵՐՔԻ

Քանի մը օրէ ի վեր ղրոյց կը լսէինք թէ Զինաստանի համայնավարները պիտի յարձակին Քեմոա եւ Մացու կղզիներուն վրայ, յառաջ խաղալու համար դէպի Ֆորմոզա : Այդ առթիւ կ'ըսէին նաեւ թէ Մ. Նահանգները կրնան միջամտել, հիւլէական պատերազմ սարքելով :

Այս ղրոյցները մեծ յուզում պատճառեցին Մ. Նահանգներուն մէջ, տեղի տալով բուռն վիճաբանութեանց : Կարճ կապելու համար բանավէճը, նախագահ Այզընհաուըրը որոշեց ճշդում մը հաղորդել մամուլին : Նախագահը երէկ իր լրագրական ասուլիսին մէջ յայտարարեց թէ ինք պատերազմի անմիջական վտանգ մը չի տեսներ Ծայր Արեւելքի մէջ : Այս առթիւ երեւան ելաւ որ վերջերս ղրոյցներուն աղբիւրն է ծովակալ Քարնի, որ դաշտի եւ ծանրակշիռ տեղեկութիւններ հաղորդած էր քանի մը լրագրողներու : Այս վերջիններս խորհրդակցելով, որոշեր են ձեռնհաս իշխանութեանց կարծիքը առնել : Մինչ այս մինչ այն, լուրեր կը հրատարակուէին թերթերու մէջ, հետեւեալ խորագրներով, — «Պատերազմ Զինաստանի հետ Ապրիլ 15ին» : Կառավարութիւնը երեք օր ձայն չհանեց, այնպէս որ կարծուեցաւ թէ իր հաւանութեամբ հրատարակուած էին այդ լուրերը : Առջի վերջը, առաւօտեան ժամը 1ին Այզընհաուըր յայտարարութիւն մը հրատարակել կուտար, հետեւեալ բովանդակութեամբ. —

« Նախագահը համամիտ չէ անոնց որ պատերազմը մօտալուտ կը համարին Ֆորմոզայի նեղուցին մէջ : Հակառակ կարգ մը վերնաւորական պետերու կարծիքին, ան չի հաւատար թէ չինացի համայնավարները պատերազմի պիտի բռնուին ապրիլի կիսուն, գրաւելու համար Մացու եւ Քեմոա կղզիները : Սպիտակ Տունն ալ հաստատեց թէ Զինաստանը տակաւին կատարած չէ այնպիսի զինուորական եւ օդանաւային պատրաստութիւններ որոնք նոր յարձակում մը նախատեսել տային մօտաւոր ապագայի մը մէջ : Նախագահը դժգոհ է այս մասին հրատարակուած դրութիւններէն : Սպիտակ Տունը պիտի այդ դրութեանց աղբիւրը : Այդ լուրերը կ'արտայայտեն մէկ անհատի կամ մէկ սպասարկութեան կարծիքը : Նախագահը համոզուած է թէ ինք աւելի լայն տեղեկութիւններ ունի քաղաքական եւ զինուորական խնդիրներու մասին քան անոնք որ տեղի տուած են երկիւղալի ղրութեանց : Ան չի ժխտեր Ֆորմոզայի նեղուցին մէջ եղած վտանգը, բայց եւ այնպէս, քաղաքական տեսակէտով չի կարծեր որ համայնավարները նախայարձակման պիտի ձեռնարկեն ասիական խորհրդաժողովի նախորեակին : Այս եզրակացութեանց համաձայն են ապահովութեան ազգ. խորհուրդը եւ արտաքին նախարարը » :

Սակայն եւ այնպէս, մշուշը չէ փարատած, ինչպէս դիտել կուտան իրազեկ թերթեր :

ՇԱՀՆՇԱՀԻ ԵՐԿԻՐԸ ԵՒ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

Բ.

Իրանի հայութեան միակ օրաթերթին է « Ալիք »ը: Թէեւ սեփական չէնք չունի, բայց ընդարձակ յարկաբաժին մը վարձած է բազմաթիւ սենեակներով, որոնց մէկ մասին միացումով կը կազմուի ընդարձակ սրահ մը, ուր կը տրուին հանդէսները եւ կը գումարուին բազմամարդ ժողովները:

Հոն գտնուած առենս Լիբանանի Առաջնորդ Սրբէն արք. Բարոյեան, ընկերակցութեամբ Թեհրանի Առաջն. փոխանորդ Հաճեան քհնյ.ի, այցելեց խմբագրատունը: Զրոյց ունեցանք խմբագիրը ընկեր Տաճատ Պօղոսեանի հետ: Իրեն լսի, որ մեզի ծանօթ թերթերու խմբագրատան սեղանի ամէնէն ընդարձակը տրամադրեալ է իրեն: Բայց ան հայ խմբագրի անխուսափելի տաղտուկը ունի, չի կըրնար նաեւ ինքնամփոփուիլ, ստիպուած է յաճախ հանգիլի կամ անհաճոյ զրոյցներ մերժել ընել, գոնէ առ ի քաղաքավարութիւն ...:

Սրբէն արք. մեծ չուքով ընդունուեցաւ Թեհրանի հայութեան կողմէ: Ան հրատարակուած էր նաեւ այցելելու Աբադանի եւ Նոր Ջուղայի թեմերը: Մեր ազգակիցները կարօտ ունէին մօտէն տեսնելու բարձրաստիճան հայրենասէր եկեղեցական մը, թող ըլլայ կարճ ժամանակով:

« Ալիք »ի խմբագրատան յարկաբաժնին ներքեւ կը գտնուին թերթին դրաշարանոցը, տպագրական մամուլը եւ վիրքերու պահեստը:

Մէջին Արեւելքի հայ օրաթերթերուն մէջ « Ալիք » ունի լաւագոյն տպագրանակը եւ թերթին ծաւալը անպայման մեծնալու է, քանի որ այդ հնարաւորութիւնը չի պակսիր: Անտարակոյս բովանդակութիւնը կրնայ աւելի չահեկան դառնալ, եթէ Իրանի հայ մտաւորականութիւնը ինքզինք աւելի կապուած զգայ թերթին: Ուժեր չեն, որ կը պակսին: Ջիւ մը ամէն տեղ, մնայուն խմբագիրներուն ձգուած է ամէն հոգ, մինչդեռ աշխատակիցներն են, որ թերթ մը կրնան դարձնել աւելի բովանդակալից ու արժէքաւոր:

« Ալիք »ի Հրատարակչականը բեղուն աշխատանք կը կատարէ մեր զրոյցներուն հասցնելով բազմաթիւ դասագիրքեր, որոնք կը խմբագրուին խումբ մը հայ ուսուցիչներու կողմէ: Թուտէի տիրապետութեան շրջանին ընդունուած էր Սովետներու կողմէ պարտադրուած ուղղագրութիւնը. այժմ վերահաստատուած է նախկին ուղղագրութիւնը:

« Ալիք »ի յարկաբաժնին մէկ փոքր սենեակը տրամադրուած է Դաշնակցական պատանիներուն, որոնք քանի մը տար ուան ընթացքին հրատարակած են, « Հանրամատչելի Մատենաշար » անուան տակ, 13 գրքոյկներ, Ռուբէնի, Ն. Ադրալեանի, Վ. Նաւասարդեանի, Ս. Վրացեանի գործերէն քաղուած առանձին գլուխներ ու այլ գրքոյկներ, երկու հազար տպագրանակով: Շատերը բոլորովին սպառած են:

Թեհրանի Հայ Մշակութային « Արարատ » Միութիւնը, կարելի է ըսել, ուր պար երիտասարդական միութիւն մըն է, որ ունի ծաւալուն գործունէութիւն: Այցելելէ իրենց չէնքը, քանի մը հանդիպումներ ունեցայ երիտասարդ վարիչներուն հետ: Շատեր համալսարանաւարտ են եւ տոդորուած ազգային զգացումներով ու գաղափարականով:

« Արարատ »ը փաստօրէն իր մէջ կը կեդրոնացնէ Համազգայինի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի, սկաուտներու եւ թատերասէրներու միութիւնները, քանի որ ունի, իրեւ կազմակերպութիւն, չորս բաժանումները. ա) սկաուտական, բ) երաժշտական, գ) դեղարուեստական, դ) մարզական: Կարելի է ըսել՝ նաեւ հրատարակչական բաժին: Երկու տարուան ընթացքին հրատարակած է չորս գրքոյկներ, Շաւարշ Նարդունիի երկու բանախօսութիւնները, Ռաֆիլ Ջիբրանի «Մարգարէն» եւ Ռաբին տրանաթ Թագորի « Գիտանջալի»ն, թարգմանուած Եր. Փափազեանի կողմէ:

« Արարատ » երիտասարդական միութիւնը կազմուած է 1944 Յուլիսին, Թեհրանի մէջ նախապէս գոյութիւն ունեցող պատանեկան մշակութային հինգ միութիւններու միացումով: Պատերազմէն առաջ եւ պատերազմի ընթացքին Իրանի մէջ արդիլուած էին հայկական հաւաքոյթները, իսկ վարժարաններու մէջ՝ հայերէնի ուսուցումը: Ահա այդ օրերուն, կը պատմեն մեր պատանիները. « Հայ ոգին՝ ժառանգուած Հայկից ու Արամից, Մեծն Տիգրանից ու Քաջն Վարդանից, Սուրբ Սահակից ու Սուրբ Մեսրոպից, Եղիշէից ու Րաֆֆիից, այլեւ բազմաթիւ նմանողներից, բոց ու կրակ վառեց. մեր պատանիները մատղաշ երակներում վառող անարատ արեան մէջ, փոթորիկ ու մրրիկ ստեղծեց նրանց ուղեղներում »:

Տուներու մէջ «առանց դրսեւորումի», առանց ազգուկի աչխատող պատանեկան խմբակներն են, որ իրարու քով գալով 1944ին 124 անդամներով կը կազմեն նոր Միութիւնը, որուն անդամներու թիւը տարուէ տարի աւելնալով, ներկայիս կը հասնի 1200ի:

Անցեալ տարի միութիւնը կը պատրաստուէր տօնելու իր տասնամեակը մեծ պատրաստութեամբ: Իրենց թատերաստեղծագործութիւնները ներկայացուցած էին Մուրացանի « Գէորգ Մարզպետունի » թատերախաղը յաջորդաբար 12 անգամ:

1954 Յուլիս 4ին պիտի տօնուէր Միութեան տասնամեակը, իսկ օր մը առաջ անբացատրելի կերպով հրոյ ճարակ կը դառնար թատերասրահը: Յուզումի մատնուեցան Թեհրանի մեր հայրենասէր գործիչները, որոնք ինքնաբուխ նուէրով անմիջապէս հանգանակեցին դրամագլուխ մը, որ կը բաւէ սրահին վերակառուցման: Մեր այցելութեան առեն տեսանք մոխրակոյտը, որ կը մաքրուէր: Զարմանքով ու հիացումով դիտեցինք չարժական բեմի երկաթէ կառոյցը զոր մենք չունինք « Ցուսաբեր » թատրոնին մէջ, բեմի խորութեան պահասին պատճառով: « Արարատ »ի անդամներէն երիտասարդ ճարտարապետ մը, որ Գերմանիա ուսած է, կառուցած էր չարժական բեմը:

Հաւանաբար արկածի մը արդիւնք էր հրդեհը. բայց ինչպէս չսքանչանալ մեր ժողովուրդի անյողդողդ կամքին, յարատեւութեան ոգիին, զոր ժառանգած են մեր տղաքը: Բնութեան չար ուժերը կամ չար մարդիկ երբեք չեն կրցած ընկճել մեր յարատեւելու, տոկալու եւ յաղթելու վճռակամութիւնը:

« Արարատ » ունի նաեւ հարիւր հոգի – նոց երգչախումբ, նուագախումբ եւ յաճախ տուած է համերգներ: Իր մարզիկները, սկաուտները ամէն տարի կը մասնակցին Իրանի վեհապետին ծննդեան տօնակատարին առթիւ տեղի ունեցած տոնգքներուն եւ միշտ գնահատանքի առարկայ դարձած են: Անցեալ տարի վեհապետը իր պալատը թէյի հրաւիրած էր « Արարատ»ի սկաուտները:

Տեսայ նաեւ մեր երիտասարդներու ընթերցատան ու դրադարանի բաժինը, ուր կան բազմաթիւ գիրքեր հայերէն, պարսկերէն, անգլերէն եւ ֆրանսերէն լեզուներով: Խոստացայ իրենց ուղարկել « Ցուսաբեր » եւ մեր մատենաշարի գիրքերէն:

Ինչո՞ւ չաւելցնեմ, թէ կրկնակի գոհունակութիւն ունեցայ, տեսնելով, որ « Արարատ»ի վարիչներէն չատեր հաւատացուր Դաշնակցական երիտասարդներ են եւ նուիրուած են եռանդուն աչխատանքի, ծառայելու համար մեր ժողովուրդի բոլոր խաւերուն: Իսկ Դաշնակցութիւնը իրրեւ կազմակերպութիւն զօրավիզ է ազգային, մչակութային, երիտասարդական բոլոր մարզերուն մէջ կատարուած վերելքին, այնքան պատուաբեր ամբողջ իրանահայութեան համար:

Գ. Լ.

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԵԱԼԹԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

(ՎՈՏԿԱ, ԽԱԻԵԱՐ, ՄԱՆՏԱՐԻՆ)

*

Ինչպէս գրեցինք առենին, ռումբի մը ապատորութիւնը գործեց Եալթայի խորհրդաժողովին « գաղտնիք»ներուն հրապարակումը: Գիրքը կը բաղկանայ երկու հատորէ, 843 էջ: Թէեւ « Գաղտնիքներ »ը բոլորովին նորութիւն չէին: Մեծ մասով հրատարակուած են Ջըրչիլի յուշերուն մէջ, Ճէյմս Պըրնսի « Քարտէսներ սեղանին վրայ » եւ Շերուուտի « Րոզվելթի յուշերը» գրքերուն մէջ:

Սրբէի ցարերու պալատին՝ Լիվատիայի մեծ պարասրահին մէջ հաւաքուած էին տասնըհինգ հոգի: Անոնք պիտի վճռէին աչխարհի ճակատագիրը: Գլխաւորներն էին Ջըրչիլ, Րոզվելթ եւ Սթալին, իրենց աչխատակիցներով: 1945 Փետրուար 4ին էր երբ սկսաւ Եալթայի խորհրդաժողովը:

Ինչպէս դիտել կուտայ քրոնիկապիր մը, հոս մթնոլորտը աւելի ջերմ էր քան Թեհրանի ժողովին մէջ, երբ այս երեքը հանդիպում մը ունեցան 1943ին, առաջին անգամ:

Հոս Ջըրչիլ լաւ տրամադրութիւն չուներ, բարկացած էր Ամերիկացիներուն դէմ որ Եալթան ընտրած էին իրրեւ հաւաքավայր, «ժանտատենդի եւ որդերու արքայութիւնն է, ճամբաներն ալ անտանելի են», կ'ըսէր: Ցետոյ քիչ մը հանդարտեցաւ, երբ ամերիկեան ծովային առողջապահական սպասարկութիւնը առատ մանրէասպան դեղեր գործածեց, բայց միչտ ալ ճամբաներէն դժգոհ մնաց: Պաշտօնական կառքով վեց ժամէն կը կտրէին 140 քիլոմեթր ճամբան Սաքիի օդակայանէն մինչեւ Եալթա:

Րոզվելթ եւ ամերիկեան պատուիրակութիւնը բնակեցան Լիվատիայի մէջ զոր աւարի տուած էին Գերմանները եւ ռուսերը կարասիները Մոսկուայէն բերել տալ: Պալատը մեծ էր, սակայն նեղ կուգար երեք հարիւր հոգիի համար: Եօթը գնդապետ միեւնոյն սենեակին մէջ կը տեղաւորէին:

Իսկ Ջըրչիլ իշխան Վորոնցովի տան մէջ էր, ութ քիլոմեթր հեռու:

Ռուսերը ամէն բան ըրին վնճերը անուշի կապելու եւ զոհ ձգելու համար իրենց հիւրերը: Անգլիացիները զարմացան տեսնելով որ երկու օր առաջ պարապ ճկնաբան մը, երկու օր ետք լեցուած էր կարթաւերուն: Իսկ Ջըրչիլ իշխան Վորոնցովի տան մէջ էր, ութ քիլոմեթր հեռու:

Ռուսերը ամէն բան ըրին վնճերը անուշի կապելու եւ զոհ ձգելու համար իրենց հիւրերը: Անգլիացիները զարմացան տեսնելով որ երկու օր առաջ պարապ ճկնաբան մը, երկու օր ետք լեցուած էր կարթաւերուն: Իսկ Դաշնակցութիւնը իրրեւ կազմակերպութիւն զօրավիզ է ազգային, մչակութային, երիտասարդական բոլոր մարզերուն մէջ կատարուած վերելքին, այնքան պատուաբեր ամբողջ իրանահայութեան համար:

Գ. Լ.

մէր ճուկերով, կարմիր՝ որպէսզի յար – մարի տեղական գոյնին: Օր մը fոfթէյլի համար կիտրոն չէին ունենար, իսկ միւս օրը պատրաստ էր սակառ մը լեցուն, որ օգնութեամբ բերել կուտային զինչերանց:

Սթալին համակ ժպիտ էր: Անմիջապէս այցելեց Րոզվելթին իր յարկաբաժնին մէջ, որուն գլխաւոր սենեակը Նիքոլա Բ. ցարին գնդամուղի սենեակն էր:

Խօսակցութիւնը սիրալիր էր: Կատակներ եւ զրուներ Պերլինի գրաւման մասին, թէեւ Րոզվելթ տկար էր եւ ծանր հարբուխ ունէր:

Կղէապատրայի քիթէն եաք, ահա Րոզվելթի քիթը: Եւ թերեւս այս հարբուխը վճռական դեր կատարեց պատմութեան ընթացքին վրայ ... Ճէյմս Պըրնս որ Րոզվելթին կ'ընկերանար, անձնապէս կը գրէ թէ՝ Մալթա հասնելէն եաք միայն հասկցայ թէ մեր նաւուն մէջ կարեւոր փոստաթուղթեր ունէինք:

« Աւելի եաք առիթ ունեցայ կարդալու այս հիանալի ուսումնասիրութիւնները եւ չատ զարմացայ որ նկատի չառնուեցան անոնք, վստահ եմ թէ նախագահին անհանգստութեան պատճառով չուսումնասիրուեցան այն առեն ...»:

Առաջին ժողովին իսկ երիկունը, Րոզվելթը բոլորը միասին ճաշի հրաւիրեց:

Առատ էին խաւեարը, վոտկան, խորհուած ճուկը, ապուրը, ոչխարը, աղցանը, պահածոյ պտուղը, խմորեղէնը եւն., եւ այս բոլորին հետ Սրբէի եւ Վրաստանի շամփաճեան: Պէտք էր Ջըրչիլը գուարթացնել, եւ Սթալին լաւ տրամադրութեան մէջ պահել. Րոզվելթ որ որեւէ բանէ տեղեկութիւն չունէր, անոր երկրին գինին կը գովէր եւ կ'առաջարկէր ապահովել անոր ներկայացուցչութիւնը Ամերիկայի մէջ՝ երբ նախագահութիւնը ձգէր:

Զար լեգուներ կ'ըսեն թէ սովետական բերքը մեծ դեր կատարած է Եալթայի համաձայնութեանց մէջ:

Կ'ըսուի թէ Սթալին խաբեց Ամերիկացիները գանոնք գինովցնելով, մինչդեռ ինք իր վոտկային մէջ ջուր կը խառնէր եւ կենաց կ'առաջարկէր:

Խորհրդաժողովին յաջորդ օրը Սթալին եւ Մոլոթովի ճաչերուն ընթացքին, տասնըհինգ բաժակաճառեր արտասանուեցան: Մանիլայի գրաւումը պատճառ եղած էր այս գինեձոններուն: Սթալին կորսնցուցած էր իր գրաւը նախորդ օրը, եւ առաւօրէն կը խմէին:

Մանիլայի յաղթութիւնը կորսնցնել տրուած էր խաղադութիւնը, կը գրէ ճէյմս Պըրնս իր գրքին մէջ: Ճշմարտութիւնը այն է որ ամէն մէկ կենացի հիւրերը մէկ մէկ ումպ կը խմէին եւ չատեր խմելու ճեւեր կ'առնէին առանց կաթիլ մը խմելու: « Երբ ապուրը կը բերէին, տեսայ որ Վինոգրատով կը լեցնէր իր վոտկային մէջ: Մտածեցի թէ ես ալ կրնայի այդպէս ընել »...:

Եթէ Րոզվելթ տեղի չտուաւ Ռուսերուն բոլոր կէտերուն մէջ, ինչպէս կ'ամբաստանեն իր հակառակորդները, Եալթայի

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

Կեզր. կոմիտէի ժողովին ներկայ էին՝ Կոմսը, Անդրանիկը, Մուրատը, Կայծակը եւ մի քանի տեղացի ընկերներ:

Կոմսը զեկուցում տուաւ ներկայ կացութեան եւ լուրերի մասին: Հաղորդեց, որ Աղթամարը պաչարող հրամանատարը Աղթամարը պաչտօնապէս կ'եղել, որպէս թէ նա յափոխականներից մեծ կաչառք է ստացել եւ ապատ ճամբայ ձգել ֆետայիներին « անարեւութեանալու » համար: Թուրքերը նրան ամբաստանել էին, որ եթէ նա անկաչառ մէկին եղած լինէր, կղզին տեւականին ամբակոծութեամբ կը պաչարէր, եւ հայ ֆետայիները առանց դիմադրելու անձնատուր կը լինէին:

Ի հարկէ, մենք չհաւատացինք, բայց ասին, որ այդ զրոյցները յամառօրէն կը չրջէին ժողովրդին մէջ:

« Երբ կղզին զատարկ են գտնում, — չարունակեց Կոմսը, անմիջապէս Ոստանից հեռագիրներ են տրւում՝ ծովի չրջանցքայքը գտնուած կարեւոր կէտերը զութեան տակ առնելու համար: Պահապանները են դրուել կառոց Անապատի դուրսը, կռապաչտոցների վրայ եւ Լիմ Անապատի կողմերը: Խուզարկուած են Լիմ եւ կառոց անապատները: Ոչինչ գըտած են: Միայն թէ՝ կառոցի մէջ նաւավարները բանտարկել են:

« Վերջի վայրկեանին լուր բերին, որ իբր թէ խումբը տեսնուել է Ալիւր գիւղում եւ անկից անցել է Պարսկաստան:

« Այս լուրերը տարտամ եւ անորոչ են: Թուրքերը տակաւին չգիտեն թէ՝ խումբը քաղաք է մտած:

« Թող թշնամին լարէ իր թակարդը, թող աքնի, տանջուի եւ իր կաչից դուրս գայ մեզ գտնելու համար: Մենք այժմ պէտք է մեր անելիքի մասին մտածենք:

« Զանալու ենք, մեր կողմից, տեղի չտալ կռիւ, բացատրում էր Կոմսը: Մենք պատրաստ չենք կռուելու: Թէեւ թշնամին եւ մեր հակառակորդները երեւակայում են, որ մեծ պաչար ունինք ռազմամթերքի, սակայն, դա ճիշդ չէ: Դա հազիւ կը բաւէ մի քանի մեծ կռիւների համար: Ցետոյ, դիւանագիտական աչխարհը մեզ համար նպաստաւոր չէ այս րոպէիս: Ահա հինգ վեց ամիսներ անցել են այն օրից, երբ Սասունը կռուեց, յաղթեց եւ պարտուեց, եւ մինչեւ հիմա եւ – րոպական « քրիստոնեայ» պետութիւններից ոչ մէկը նպաստաւոր քայլ առաւ: Այս բանները ՚ենելով՝ պէտք է խուսափինք աննպատակ կռիւներ մղելէ: Հրացանի պայթում մը մեզ համար կարող է մեծ աղէտների եւ թշուառութեանց դուռ բանալ:

« Վանը առ այժմ պիտի ձգէք ազատ, չարունակեց Կոմսը, եւ ինչպէս Աղթամարում էլ խօսեցանք, որքան կարելի է չուտ: Ձեր խումբով պէտք է անցնիք արտասահման, այսինքն՝ Պարսկաստան:

« Տղաների մի մասը, տեղական գին – ուած խումբերի առաջնորդութեամբ, կը ղրկենք սահմանադլուխ: Անկից անդին կրնան ապահով ճամբորդել: Պարսիկ կառավարութիւնը մեզ վրայ բարեացակամ աչքով կը նայի, ուրեմն, վտանգ չկայ: Իսկ դուք, Անդրանիկ, Մուրատ, Կայծակ եւ մաս մը տղաներ, գինուած կը մեկնիք: Կ'աչխատինք, որքան կարելի է, մեզ բանակամ քիւրտ ցեղապետի հողին մէջէն ճամբայ գտնել, որպէսզի վտանգից դերծ մնաք:

« Աւեմ նաեւ, որ Գէորգ Զաւուշը լաւ կռիւ է ունեցել Ագաթի քարերի մէջ, երեկոյեան ժամը 12ի առեններն, երբ նահից դուրս են եկած: Այդ կռիւի մէջ սպանուած է անդուլական հերոսներէն՝ Մոկուենցի Աստուրը:

« Կառավարական չրջանակների մէջ այդ խումբի մասին տարօրինակ լուրեր են չրջում:

(Շար.) ՍԵՖՈՒՀ

ԱՐ ՈՐ ԱՆԿԱ Է

*

Նիւթս, որ ես, անձնական բնոյթ ունի, այլ, պատ. Շահան Շահնազարեանի հետ կապուած ունի ընդհանուր կէտեր, որոնց մասին ես ալ պարտաւոր եմ խօսիլ։ Ուստի ստիպուած եմ ներկայացնել նաեւ իմ անձնական տեսակէտս։

Ես ոչ մէկ անգամ հանդիպած եմ պատ. Շահանին, ոչ մէկ անգամ ալ խօսած եմ անոր հետ։ Ուրեմն, ինչպէ՞ս կրնայ ան ինծի համար ունենալ որեւէ նշանակութիւն։ Ինչպէ՞ս կրնայ ան ինծի համար ունենալ որեւէ նշանակութիւն։ Ինչպէ՞ս կրնայ ան ինծի համար ունենալ որեւէ նշանակութիւն

ԱՐԱՔՍԵՍ ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ՀՈՅԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ — ՊՈՒՐՍԱ

Ինքնաշարժ 3 Նայիլի ժամէն 15ձէ սկսեալ կանգ պիտի առնէ Պուրսայի Ազգային Պարտէզին առջեւ, ուրկէ ժամը 9·30ին պիտի մեկնի Տարսոն (Տարսոս), Ատանա (Ադանա), Մերսին (Միրսին), Ալեքսանդրէթ (Իսքէնտէրուն), Ուրֆա (Ռուհա), Մարտին, Տիարպէքիր, Ճիհանպէյլի, Ալէպ (Հալէպ), Հոմս (Էմեսա), Դամասկոս, Պէյրութ (Պէյրութ), Տրիփոլի (Լիբանան), Հայֆա, Երուսաղէմ, Եաֆա (Յոպպէ), Պորսուդ, Գահիրէ, Իսմայիլիա, Սուէզ, Պորթ Սայիտ։

Ինքնաշարժը կը մեկնի նաեւ Պուրսայէն ամէն Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4·30ին։

Ուղեւորներ կրնան ինքնաշարժին մէջ տեղաւորել 30 քիլօ ծանրութեան չափ ուղեբեռ։ Ինքնաշարժին մէջ տեղ կայ 10 ուղեւորի համար։

Ուղեւորներ կրնան ինքնաշարժին մէջ տեղաւորել 30 քիլօ ծանրութեան չափ ուղեբեռ։ Ինքնաշարժին մէջ տեղ կայ 10 ուղեւորի համար։

Ինքնաշարժը կը մեկնի նաեւ Պուրսայէն ամէն Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4·30ին։

Ինքնաշարժը կը մեկնի նաեւ Պուրսայէն ամէն Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 20·30ին, Հալէպէն (Հալեպ – Շամ)